

Π Ρ Α Ξ Η 1/1985

Σήμερα, 8 Ιανουαρίου 1985 ημέρα Τρίτη και ώρα 12.00μ.σ.μ.βρινή, συνεδρίσσε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαιδεύσεως του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως, στην αίθουσα συνεδριάσεών του (Μεσομαρτίου 396) με Προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Πύλο Σκελλερσίδη.

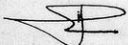
Έλαβον μέρος στη συνεδρίαση οι: Νικ. Βλουτίδης, Κων/νος Ποσσάκος, Δ. Μελός, Στεφ. Ποπασσημακόπουλος, Δημ. Τομποτίδης, Σύμβουλοι Β', Αριστ. Βουγιούκας, Αντών. Μπενέκος, Ειδικοί Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, Ιωάννης Χριστίδης, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήματος Ευρυδίκη Παπανικολάου.

Στη συνεδρίαση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Μαραγκουδόκης, Ειδικός Σύμβουλος του ΥΠΕΠΘ.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Γνωμοδότηση για το βιβλίο "Μαθητικός συνεταιρισμός του Δημ. Κομποσσή, Εισηγητής κ. Ν. Βλουτίδης, Σύμβουλος Β".
2. Γνωμοδότηση για το βιβλίο " Μέσο από πειράματα η μαγεία της Χημείας" του Γ. Μανουσάκης. Εισηγητής κ. Ν. Βλουτίδης, Σύμβουλος Β".
3. Υπόμνημα δασκάλων - σπουδαστών ΣΕΛΔΕ Μυτιλήνης. Εισηγητής κ. Ν. Βλουτίδης, Σύμ. Β".
4. Τροποποίηση του Π.Δ. 306/84: Αισθητική Αγωγή.
5. Χορήγηση αντίγραφου πρακτικού του Τμήματος Δ.Ε του ΚΕΜΕ στον κ. Αριστοτέλη Παπανικολάου. Εισηγητής κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β".
6. Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Τριπόλεως για το Β' τρίμηνο του διδοκτ. έτους 1984-85. Εισηγητής κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β".
7. Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Θεσσαλονίκης για το Β' τρίμηνο του διδοκτ. έτους 1984-85. Εισηγητής κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β".
8. Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Ιωαννίνων για το Β' και Γ' διδοκτικό τρίμηνο του ακαδ. έτους 1984-85. Εισηγητής κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β".
9. Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Λαμίας για το Β' τρίμηνο του ακαδ. έτους 1984-85 Εισηγητής κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β".
10. Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Μυτιλήνης για το Γ' τρίμηνο του ακαδ. έτους 1984-85. Εισηγητής κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β".
11. Ανακοινώσεις.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε ομοφωνία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙ-
ΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕ-
ΤΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙ-

ΚΕΝΤΡΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
Κ. Ε. Μ. Ε.

Σήμερα, 8 Ιανουαρίου
Τμήμα Δημοτικής Εκπαί-
δευσης στην αίθουσα συνεδριά-
σεως κ. Πούλο Σκακκαρίδη.

Έλαβαν μέρος στη
Συνεδρίαση ο κ. Στεφ. Ποπασημακόπουλος,
Μπενέκος, Ειδικοί Σύμβου-
λοι και η γραμματέας του Τμή-

ματος. Στη συνεδρίαση έλαβε μέρος και ο
ΥΠΕΠΘ.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ
ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

1985

937

πλημбрινή, συνεδρίασε το
Τμήμα και Επιμορφώσεως,
πρόεδρος τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ
κ. Πασσάκος, Δ. Μελός,
π. Βουγιούκας, Αντών.
Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς

, Ειδικός Σύμβουλος στο

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Γνωμοδότηση για το βιβλίο "Μαθητικός συνεταιρισμός του Δημ. Καμπουλάκη. Εισηγητής κ. Ν. Βλουτίδης, Σύμβουλος Β'.
2. Γνωμοδότηση για το βιβλίο " Μέσο από πειράματα η μαγεία της Χημείας" του Γ. Μανουσάκης. Εισηγητής κ. Ν. Βλουτίδης, Σύμβουλος Β'.
3. Υπόμνημα δασκάλων - σπουδαστών ΣΕΛΔΕ Μυτιλήνης. Εισηγητής κ. Ν. Βλουτίδης, Σύμ. Β'.
4. Τροποποίηση του Π.Δ. 306/84: Αισθητική Αγωγή.
5. Χορήγηση αντίγραφου πρακτικού του Τμήματος Δ.Ε του ΚΕΜΕ στον κ. Αριστοτέλη Παπανικολάου. Εισηγητής κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β'.
6. Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Τριπόλεως για το Β' τρίμηνο του διδ. έτους 1984-85. Εισηγητής κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β'.
7. Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Θεσσαλονίκης για το Β' τρίμηνο του διδ. έτους 1984-85. Εισηγητής κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β'.
8. Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Ιωαννίνων για το Β' και Γ' διδ. έτος 1984-85. Εισηγητής κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β'.
9. Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Λαμίας για το Β' τρίμηνο του διδ. έτους 1984-85. Εισηγητής κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β'.
10. Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Μυτιλήνης για το Γ' τρίμηνο του διδ. έτους 1984-85. Εισηγητής κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β'.
11. Ανακοινώσεις.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε ο αριθμός και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης.

Θ έ μ σ 1α.- Γνωμοδότηση για το βιβλίο "Μαθητικός συνεταυρισμός" του Δημ. Κομπασσούλη

Ο κ. Ν. Βλουτιδής, Σύμβουλος Β*, εισηγείται τα ακόλουθα:

Είναι ένα βιβλίο μικρού πηήματος (σ. 85). Ο συγγραφέας δισπραγματεύεται με συντομία και απλότητα θέματα που ανσφέρονται στους μαθητικούς συνεταυρισμούς στις ξένες χώρες και στην Ελλάδα, στην έννοια, το σκοπό, τις θεμελιώδεις αρχές τις δραστη-
ριότητες των μαθητικών συνεταυρισμών, το ρόλο του δασκάλου κ.ό. Πρόκειται για ένα ενημερωτικό βιβλίο που περιέχει πρακτικό και χρήσιμο για το δάσκαλο και τους μαθητές στοιχείο για την υλοποίηση της συνεταυριστικής ιδέας στα σχολεία. Ακόμο στο σύντομο αυτό βιβλίο, τονίζεται η σημασία του μαθητικού συνεταυρισμού στην υποβοήθηση του Παι-
δαγωγικού γενικό έργου του σχολείου.

Έχω τη γνώμη ότι είναι χρήσιμο για τους δασκάλους και για τις βιβλιοθήκες των δημοτικών μας σχολείων.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του α) το έγγραφο Γ2/3774/30-11-1984 του Υπουργείου Εθν. Παιδείας και Θρησκ/των, β) την από 30-11-1984 σφτηση του κ. Κομπασσούλη Δημητρίου, γ) την εισήγηση και δ) τη σχετική συζήτηση,

ο μ δ φ ω ν σ σ π ο φ σ ί ν ε τ σ ι

θεωρεί χρήσιμο για τους δασκάλους και κατάλληλο για τις βιβλιοθήκες των δημοτικών σχολείων το βιβλίο "Μαθητικός συνεταυρισμός" του κ. Δ. Κομπασσούλη για τους λόγους που ανσφέρονται στην εισήγηση.

Θ έ μ σ 2ο.- Γνωμοδότηση για το βιβλίο "Μέσα από πειράματα η μαγεία της χημείας"
του Γ. Μανουσάκη.

Ο κ. Ν. Βλουτίδης, Σύμβουλος Β*, εισηγείται το ακόλουθο:

Το βιβλίο περιέχει πειράματα χημείας πολλά από τα οποία συνοδεύονται με αντίστοιχες φωτογραφίες και γραμμικά σχέδια. Ο συγγραφέας, έχει ταξινομήσει τα πειράματα σε είκοσι μεγάλες και ανεξάρτητες ενότητες όπως π.χ. "οξυγόνο, το συντηρητικό της ζωής", "οξείδωση και οξείωση", "όξον, ο δυνατός αδελφός του οξυγόνου", "το υδρογόνο, το πιο ελαφρύ στοιχείο" κ.α. Οι μαθητές αναζητούν και ερευνούν τη νέα γνώση με τρόπο ευχάριστο για να την αποκτήσουν συστηματικά και σβαστο. Παράλληλα το βιβλίο βοηθά το δάσκαλο ν' αποκτήσει τις απαραίτητες εμπειρίες για κατάλληλη προετοιμασία και επιτυχία εκτέλεση των πειραμάτων, η περιγραφή των οποίων γίνεται με σαφήνεια και απλότητα. Ο δάσκαλος επιλέγει τα πειράματα εκείνα που εύκολα και αποδοτικά μπορεί να γίνουν στη τάξη από τον ίδιο ή τους μαθητές. Ακόμα, τα πειράματα βοηθούν στην εξοικείωση των μαθητών με απλά και εύχρηστα υλικά και με τις χημικές συσκευές.

Το βιβλίο είναι γραμμένο στο μονοτονικό σύστημα με τρόπο απλό, μεθοδικό και είναι επιμελημένο από κάθε άποψη.

Για τους παρσπών λόγους το θεωρώ χρήσιμο για τις βιβλιοθήκες των δημοτικών μας σχολείων.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του α) το έγγραφο Γ1/527/16-9-1984 του Υπουργείου Εθν. Παιδείας και Θρησκ/των, β) την από 14-9-1984 αίτηση του Γ. Μανουσάκη, γ) την εισήγηση και δ) τη σχετική συζήτηση,

α μ ό φ ω ν α σ π ο φ σ ί ν ε τ α ι

Θεωρεί το βιβλίο του κ. Γ. Μανουσάκη "Μέσα από πειράματα η μαγεία της χημείας" χρήσιμο για τις βιβλιοθήκες των δημοτικών σχολείων για τους λόγους που αναφέρονται στην εισήγηση.

- 4 -

Θέμα 3ο : Υπόμνημα δασκάλων - σπουδαστών ΣΕΛΛΕ Μυτιλήνης.

Ο κ. Ν. Βλουτίδης, Σύμβουλος Β', λέγει τα εξής:

Η Δ/ση Εφαρμογής Προγραμμάτων του ΥΠΕΠΘ με έγγραφό της αριθ. Γ3/1453α/12-12-84 διαβιβάζει στο ΚΕΜΕ υπόμνημα - έγγραφο του συλλόγου των δασκάλων ΣΕΛΛΕ Μυτιλήνης για γνωμοδότηση πάνω στα εξής αιτήματα:

- α) Να επιχορηγηθούν οι ΣΕΛΛΕ με τα απαραίτητα χρηματικά ποσά, ώστε η λειτουργία τους να μην είναι ανεπιτρέπιτη και προβληματική.
- β) Να παραμείνει το επίδομα επιμόρφωσης στο ίδιο ποσοστό (20%) και να υπολογίζεται στο αντίστοιχο Μ.Κ. του νέου μισθολογίου που ψηφίστηκε.

Από το αρμόδιο γραφείο του ΚΕΜΕ πληροφορούμαι, ότι πρόκειται να διατεθούν σε κάθε ΣΕΛΛΕ για το 1985 τα εξής ποσά:

Γραφική ύλη	1800
Καθαριότητα	6000
Θέρμανση	8000

Επειδή, όπως μου γνώρισε το ίδιο γραφείο οι ΣΕΛΛΕ αντιμετωπίζουν και άλλες ανάγκες (π.χ. δημοσλεύση προκηρύξεων για πρόσληψη προσωπικού) προτείνω την αύξηση των παραπάνω χρηματικών ποσών.

Αυτή, πρέπει να είναι ανάλογη με τον αριθμό των επιμορφωμένων δασκάλων, για αντιμετώπιση των δαπανών που απαιτούνται και γενικά για την εδρυθή και απρόσκοπτη λειτουργία των Σχολών.

Για το αίτημα β' αρμόδιο είναι το τμήμα Γ' της Δ/σης Οικονομικών Υποθέσεων του ΥΠ.Ε.Π.Θ.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του α) το έγγραφο Γ3/1453α/12-12-1984 του Υπουργείου Εθν. Παιδείας και Θρησκ/των, β) το 63/23-11-84 υπόμνημα του Συλλόγου Δασκάλων - Σπουδαστών της ΣΕΛΛΕ Μυτιλήνης, γ) την εισήγηση του κ. Βλουτίδη και δ) τη σχετική συζήτηση

ο μ ό φ ν α α π ο φ α λ ν ε τ α ι

Διαπιστώνει ότι τα χρηματικά ποσά που διατίθενται για κάθε ΣΕΛΛΕ δεν επαρκούν για την λειτουργία τους και προτείνει σημαντική αύξηση των δαπανών που θα χορηγηθούν για το 1985 για την εδρυθή και απρόσκοπτη λειτουργία τους.

Για το αίτημα να παραμείνει το επίδομα επιμόρφωσης στο ίδιο ποσοστό (20%) και να υπολογίζεται στο αντίστοιχο Μ.Κ. του νέου μισθολογίου που ψηφίστηκε αρμόδιο είναι το Τμήμα Γ' της Δ/σης Οικονομικών Υποθέσεων του ΥΠΕΠΘ.

Ο κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα ακόλουθα:

1. Το Επιμελητήριο Εικαστικών Τεχνών Ελλάδος, καθώς και άλλοι παράγοντες, είχαν από καιρό επισημάνει ορισμένες αδυναμίες στους σκοπούς και το περιεχόμενο του προγράμματος των Παιδ. Ακαδημιών, στο μέρος που αφορά την Αισθητική Αγωγή. Τονίστηκε ιδιαίτερα ότι είναι αναχρονιστικό και δεν αναρμονίζεται με το πνεύμα του αντίστοιχου προγράμματος του δημοτικού σχολείου και τη σύγχρονη διδακτική αντίληψη.
Για την απάλειψη των σχετικών αδυναμιών και την εναρμόνισή του με τους στόχους, το περιεχόμενο και τη διδακτική πράξη του σύγχρονου σχολείου υπέβαλε (το Ε.Ε.Τ.Ε.) σχετικά υπομνήματα και συγκεκριμένο σχέδιο Προγράμματος.
2. Το σχέδιο αυτό αποτελεί και το περιεχόμενο του Σχεδίου Π.Δ. που έχουμε για γνωμάτευση:

Με αυτό προτείνονται οι εξής τροποποιήσεις και καινοτομίες.

- α. Προτάσσεται σκοπός του μαθήματος και ειδικότερες επιδιώξεις, που προσανατολίζουν διδακτικά το σπουδαστή - μέλλοντα δάσκαλο.
 - β. Διαχωρίζεται το θεωρητικό από το πρακτικό μέρος και παρουσιάζονται περισσότερα αποσπασμένα και εμπλουτισμένα.
 - γ. Καταργείται ο διαχωρισμός και κατακερματισμός της "διδασκείας ύλης" σε δύο έτη σπουδών και η κατανομή της αφήνεται στην κρίση του καθηγητή.
Έχει έτσι ο τελευταίος περιθώρια ευελιξίας προγραμματισμού, σύμφωνα με τις ιδιαίτερες συνθήκες εργασίας της Ακαδημίας και άλλους παράγοντες.
 - δ. Διευρύνεται το πλαίσιο των καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων και εισάγονται σύγχρονες τεχνικές καλλιτεχνικές δημιουργίες.
3. Οι εκτιμήσεις μου από τη μελέτη του σχεδίου είναι οι εξής:
- α. Οι σκοποί και οι επιδιώξεις στηρίζονται σε σωστές βάσεις, αλλά απαιτείται μια επεξεργασία του κειμένου για την εξασφάλιση της απαιτούμενης εκφραστικής λιτότητας, ρεαλιστικότερης τοποθέτησης και απεμπλοκής των σκοπών από σχόλια, διολυσμούς θεωρητικούς και υποδείξεις κ.τ.δ - μια προσαρμογή δηλ. σε ορισμένη τεχνική διατύπωση των σκοπών.
 - β. Το ίδιο θα επισήμαιναν και για το θεωρητικό μέρος, που περιλαμβάνει (πολύ σωστά) στοιχεία από την ιστορία της τέχνης και την ψυχολογία της καλλιτεχνικής έκφρασης του παιδιού καθώς και βασικές διδακτικές αρχές. Προτείνω και ενσωματώνω ορισμένα ακόμη στοιχεία.

- γ. Συμφωνώ με την προτεινόμενη των καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων και της θεωρητικής ύλης για τα δύο έτη σπουδών, γιατί ανταποκρίνεται στη φύση του μαθήματος.
- δ. Συμφωνώ επίσης με το προτεινόμενο πλαίσιο των καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων και εισηγοίμαι πρόσθετες, ώστε να γίνει πληρέστερο και να μπορεί να ισχύσει και για τις Σχολές Νηπιαγωγών - με μικρή προσαρμογή.

(Οι αστερίσκοι στα τελικά κείμενα σημαίνουν ότι ενδεκνεται ιδιαίτερα για τις Σχολές Νηπιαγωγών).

4. Μετά τις προσθήκες που προτείνω και την επεξεργασία που επιχείρησα το κείμενο παίρνει την παρακάτω μορφή:

A' Εικαστικές τέχνες (τεχνικά) Δύο ώρες την εβδομάδα για το A' και B' έτος.

I. ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Με τις εικαστικές τέχνες στις Παιδαγωγικές Ακαδημίες και στις Σχολές Νηπιαγωγών επιδιώκεται η ορθή θεωρητική και πρακτική κατάρτιση των σπουδαστών στον τομέα της αισθητικής αγωγής, έτσι ώστε: α) να είναι σε θέση να βοηθήσουν τους μαθητές στην αποδέσμευση και ενίσχυση των δημιουργικών καλλιτεχνικών τους δυνάμεων και στην καλλιέργεια σωστού αισθητικού κριτηρίου· β) να αναπτύξουν οι ίδιοι ανάλογες ικανότητες.

Ειδικότερα επιδιώκεται:

1. Με τη θεωρητική κατάρτιση, η ενημέρωση των σπουδαστών και σπουδαστριών πάνω στις σύγχρονες αντιλήψεις αναφορικά με την έννοια και τη σημασία της αισθητικής αγωγής στα σχολεία, η γνωριμία τους με τις σπουδαιότερες τάσεις και εξελίξεις στην τέχνη, η ευαισθητοποίησή τους απέναντι στα καλλιτεχνικά δημιουργήματα και η γνώση τους σχετικά με την έννοια, τη σημασία και το είδος της καλλιτεχνικής έκφρασης του παιδιού στα διάφορα στάδια της ανάπτυξής τους, ώστε να αποκτήσουν τη διδακτική επάρκεια που απαιτείται στον ειδικό αυτό τομέα της σχολικής εργασίας και να αντιμετωπίζουν με την απαιτούμενη κατανόηση τις φυσικές ιδιαιτερότητες των μαθητών.

2. Με την πρακτική κατάρτιση, η προσωπική γνωριμία και επαφή με τα υλικά, τα μέσα και τις τεχνικές της καλλιτεχνικής έκφρασης, η άσκηση των προσωπικών τους δεξιοτήτων πάνω σε ποικίλες καλλιτεχνικές δραστηριότητες και η άμεση παρακολούθηση των τρόπων έκφρασης των ίδιων των παιδιών με το ανάλογο υλικό και μέσα, ώστε να μπορούν να κατευθύνουν σωστά τα παιδιά στις καλλιτεχνικές τους ενασχολήσεις.

Οι ώρες που θα διατίθενται για το σκοπό αυτό δε θα είναι λιγότερες των 2/3 του συνολικού χρόνου του προγράμματος.

1. Θεωρητικό μέρος

α. Έννοια και περιεχόμενο της αισθητικής αγωγής: Αγωγή και τέχνη, το καλλιτεχνικό έργο, τέχνη και αισθητική αγωγή. Περιεχόμενο και σκοπός της αισθητικής αγωγής. Η κατάσταση στα σχολεία μας, άλλοτε και τώρα. Εξελίξεις στην αισθητική αγωγή σε συνάρτηση με τις σύγχρονες κατακτήσεις της Παιδαγωγικής.

Τα νέα σχολικά Προγράμματα. Προϋποθέσεις επιτυχίας της αισθητικής αγωγής.

β. Εισαγωγή στην εξέλιξη της τέχνης: Σύντομη παρουσίαση, με τρόπο εποπτικό, των σπουδαιότερων σταθμών στην καλλιτεχνική δραστηριότητα του ανθρώπου, από την προϊστορική εποχή έσαμε σήμερα. Επισήμανση βασικών χαρακτηριστικών της έκφρασης και των υλικών που χρησιμοποίησε ο άνθρωπος γενικά και ειδικά σε διάφορες εποχές. Έξαρση των ιστορικών και κοινωνικών συνθηκών.

Η επίδραση της σύγχρονης τέχνης στο πνεύμα και την πρακτική του σχολείου, αναφορικά με τη διδασκαλία της τέχνης στο σχολείο.

γ. Η φύση της καλλιτεχνικής έκφρασης του παιδιού: Το νόημα της παιδικής έκφρασης γενικά. Η εξέλιξη των συμβόλων. Η εξέλιξη της εικαστικής έκφρασης και κατανόησης στα διάφορα στάδια ανάπτυξης του παιδιού. Οι ατομικές διαφορές και η σημασία τους. Ο χαρακτήρας και το περιβάλλον. Η σημασία της νοητικής εικόνας, της ^{της οπτικής αντίληψης} οπτικής εμπειρίας. Το εικονογραφημένο βιβλίο. Αγωγή της δημιουργικής έκφρασης.

Αγωγή της αισθητικής αντίληψης (εξοικείωση με το ωραίο, ευαισθητοποίηση, κατανόηση έργου τέχνης).

δ. Η διδακτική πράξη: Παιδαγωγικά συμπεράσματα από τη θεώρηση των ανωτέρω. Βασικές διδακτικές αρχές: ελεύθερη έκφραση, σεβασμός της ατομικότητας, προώθηση της δημιουργικότητας, ενίσχυση ειδικών δεξιοτήτων και κλίσεων, ομαδική δημιουργία, εμπλουτισμός εμπειριών (από τη φύση και την παγκόσμια καλλιτεχνική παραγωγή) κ.τ.δ.

Επίσκεψη καλλιτεχνικών εκθέσεων, μουσείων, κ.τ.δ.

Τα μαθήματα μπορεί να γίνονται παράλληλα με το πρακτικό μέρος, κατά την κρίση του καθηγητή.

2. Πρακτικό μέρος.

α. Πρακτικές εφαρμογές με διδασκαλίες στα σχολεία. Παρακολούθηση σχολικής εργασίας. Επισκέψεις σε εργαστήρια καλλιτεχνών.

β. Άσκηση σε ποικίλες καλλιτεχνικές δραστηριότητες και με ποικίλα υλικά, ιδιαίτερα στους εξής τομείς:

1. Ζωγραφική

Ομαδική και ατομική δημιουργική εργασία με αφετηρία την γύρω πραγματικότητα, τις μνήμες και τα βιώματα, τον προβληματισμό για το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον τη ζωή και τις μαθήσεις του σχολείου. Ελεύθερη έκφραση με θέματα επινοητικής φαντασίας και αυτοσχεδιασμού. Απόπειρες αφαίρεσης (ανεικονική ζωγραφική). Δίνονται οι στοιχειώδεις γνώσεις, για τις σχέσεις και τις αρμονίες των χρωμάτων, καθώς και κατευθύνσεις για την ελεύθερη δημιουργική χρήση τους, χωρίς δεσμεύσεις από τη φυσική πραγματικότητα.

Υλικά: κόλλες, ακρυλικά, τέμπερες, δακτυλομπογιές κλ.π.

2. Ελεύθερο σχέδιο

Ελεύθερη απόδοση αντικειμένων, μέσα στο περιβάλλον τους.* Η τεχνική της "σκιά", χωρίς να επιβάλλεται.

Υλικά: Μολύβι, κραγιόνια, κάρβουνο, παστέλ, λαδοπαστέλ, μαρκαδόροι, σινική μελάνη διαφόρων χρωμάτων και άλλα.

3. Χαρακτική

Χάραξη σε λινόλευου ή και άλλα υλικά.

4. Τύπωμα (σταμπωτά).

Απλές τεχνικές για τύπωμα με τη χρήση διάφορων υλικών από το περιβάλλον.

5. Συνθέσεις διακοσμητικής

α) Σε χαρτί επίπεδο. Απλές και σύνθετες.

β) Προσαρμοσμένες σε έτοιμο αντικείμενο. Σ' αυτή την περίπτωση οι συνθέσεις πρέπει να έχουν σχέση με το είδος και τη φόρμα των αντικειμένων πάνω στα οποία εφαρμόζονται.

Οι συνθέσεις διακοσμητικής δεν θα είναι αντιγραφές προτύπων αλλά θα αναπτύσσονται κατά πρωτότυπο τρόπο. Γίνεται ωστόσο κατάλληλη εποπτική και πρακτική διδασκαλία για την κατανόηση των γενικών αρχών της διακοσμητικής σύνθεσης (ρυθμός - μέτρο - συγγένειες - αντιθέσεις) και των δυνατοτήτων γι' ανάπτυξη πρωτοβουλίας μέσα σ' αυτές.

Διακοσμητικές εφαρμογές

Διακόσμηση σε αντικείμενα π.χ. κουτιά, βάζα, μπουκάλια κ.λ.π. με χρώματα ή με διάφορα υλικά εν είδει κολάζ (ένθετα), και σε κάθε μορφής έτοιμα αντικείμενα με ενδιαφέρουσα κατασκευή.

6. Γλυπτική - Πλαστική

Υλικά: Πλαστελίνη, πηλός, γύψος, ξύλο, μαλακή πέτρα, σαπούνι και άλλα

7. Ψηφιδωτό:

Κατασκευές σε δύο και τρεις διαστάσεις: Με χρησιμοποίηση διαφόρων υλικών π.χ. χαρτί εφημερίδας, χαρτόνι, φελιζόλ, κουρέλια κ.λ.π. Ανάπτυξη ευρηματικότητας στη χρήση υλικού και στους τρόπους χρήσης, εφαρμογές με διάφορες τεχνικές.

8. Κολάζ: Ελεύτερη σύνθεση ποικίλων υλικών από το περιβάλλον για την απόδοση συγκεκριμένων ή αφηρημένων εικόνων.

α) σε επίπεδη μορφή

β) σε ανάγλυφο, (σύνθεση υλικών για την απόδοση διαφόρων επιπέδων).

9. Μεταλλοτεχνία

10. Μάσκες με διάφορα υλικά

11. Χαρτογλυπτική - Κούκλες για κουκλοθέατρο

12. Ελεύτερη σύνθεση στερεών με κουτιά, αφρολέξ και άλλα διάφορα υλικά, τα οποία συναρμολογούμενα μπορούν να έχουν αισθητικό αποτέλεσμα.

13. Κατασκευές με υλικά όπως: ξύλα, χαρτιά, χαρτόνια, σύρμα, ύφασμα, μαλλιά, πλαστικά και άλλα, σε ελεύθερη ή συγκεκριμένη μορφή.*

14. Μακέτες εσωτερικού χώρου (σκηνικά κ.λ.π.) και εξωτερικού χώρου (πάρκο - Παιδική χαρά).

15. Πρακτικές διευθετήσεις εσωτερικών και εξωτερικών χώρων (π.χ. τοποθετήσεις επίπλων ή διακοσμήσεις κ.λ.π.)*

16. Μωσαϊκό: Με βότσαλα, κουμπιά και άλλα αντικείμενα

17. Υφαντική: (Αργαλειός υποτυπώδης)

18. Αρχές και τεχνική του κουκλοθέατρου. Ελεύτερες δημιουργίες. Παίξιμο έργων.*

19. Παιγνίδια στην άμμο, παιγνίδια με βότσαλα, πέτρες και άλλα φυσικά και βιομηχανικά υλικά, ανάλογα με την τάξη και τη σχολική βαθμίδα.*

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του α) το έγγραφο Γ3/1460/29-11-1984 του ΥΠΕΠΘ,
β) την εισήγηση και γ) τη σχετική συζήτηση

ο μ ό φ ω ν α α π ο φ α σ ί ν ε τ α ι

4. Δέχεται την εισήγηση όπως έχει και

2. Επισημαίνει την ανάγκη αναπροσαρμογής ολοκληρώου του προγράμματος ως προς την
Τεχνική σύνθεσης προγραμμάτων (σκοποί, επιδιώξεις κ.λ.π.) και το περιεχόμενο.

α. ε. β. σ. Σε.- Χορήγηση αντίγραφου πρακτικού του Τμήματος Δ.Ε. του ΚΕΜΕ στον Αριστοτέλη

Παπανικολάου.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', θέτει υπόψη του Τμήματος τα εξής: Με το έγγραφό του Γ1/728/11-12-1984 το Υπουργείο Εθν. Παιδείας και Θρησκ/των διαβίβασε στο ΚΕΜΕ αίτηση του κ. Παπανικολάου Αριστοτέλη με την οποία ζητεί αντίγραφο της πράξης του Τμήματος Δ.Ε. του ΚΕΜΕ που αναφέρεται στη γνωμοδότηση για το βιβλίο του "Το 1821 και οι Γερμανοί Φιλέλληνες".

Εισηγούμενοι να χορηγηθεί στον κ. Παπανικολάου το αιτούμενο αντίγραφο πρακτικού.

Το Τμήμα ύστερα από συζήτηση,

ο μ. δ. φ. ω. ν. σ. σ. π. ο. φ. σ. ί. ν. ε. τ. σ. ι.-

Να χορηγηθεί στον κ. Αριστ. Παπανικολάου αντίγραφο της πράξης #2/1984 του Τμήματος Δ.Ε. του ΚΕΜΕ που αναφέρεται στο βιβλίο του "Το 1821 και οι Γερμανοί Φιλέλληνες".

Θ έ μ σ 6ο.- Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Τριπύλεως για το Β* τρίμηνο του διδασκ. έτους 1984-85.

Ο κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β*, θέτει υπόψη του Τμήματος το έγγραφο 197/12-12-1984 του Δ/ντή σπουδών της ΣΕΛΔΕ Τριπύλεως κ. Β. Χαραλαμπίδου με το οποίο προτείνει να αναστεθεί η διδασκαλία μαθημάτων στην παραπάνω Σχολή για το Β* τρίμηνο του διδ. έτους 1984-85 ως εξής:

Να αναστεθεί η διδασκαλία του μαθήματος:

1. " Στρωθεί στην Ιστορία της Φιλοσοφίας," στο Φανούριο Βάρο, Σύμβουλο Β* του ΚΕΜΕ, για μία (1) ώρα την εβδομάδα.
2. α) θεωρία Παιδείας" για μία ώρα την εβδομάδα
β) "Σύγχρονες απόψεις της Ψυχολογίας της Μάθησης- Γνωστική Ψυχολογία" για μία ώρα την εβδομάδα, συνολικά 2 ώρες την εβδομάδα, στο Δημήτριο Σακκά Σύμβουλο Β* του ΚΕΜΕ.
3. " Κοινωνιολογία Παιδείας- Κοινωνιολογική Διάσταση της Εκπ/σης" για μία (1) ώρα την εβδομάδα στο Σπύρο Βαρδουνιώτη, καθηγητή Π.Α Τριπύλεως.
4. α) "Ιστορία της Νεοελληνικής Παιδείας" για μία (1) ώρα την εβδομάδα και β) "Ψυχο-παιδαγωγική Έρευνα- Στατιστική" για δύο (2) ώρες την εβδομάδα στον Κυρίσκο Κωνσταντινίδη, καθηγητή Π.Α. Τριπύλεως.
5. " Ανεπτυξιακή Ψυχολογία - Σύγχρονες απόψεις" για μία (1) ώρα την εβδομάδα στο Δημήτριο Παλυβό, Δ/ντή Π.Α. Τριπύλεως.
6. α) " Αναλυτικό προγράμμο" για δύο (2) ώρες την εβδομάδα και
β) " Ατομικές Διαφορές και Σχολική Πράξη" για μία ώρα την εβδομάδα στον Αθανάσιο Φωτεινή, καθηγητή της Π.Α. Τριπύλεως.
7. " Νεοελληνική Γλώσσα και Γραμματεία με έμφαση στην Παιδική Λογοτεχνία" για δύο ώρες την εβδομάδα στο Νικόλαο Δημακόπουλο, σχολικό σύμβουλο Μ.Ε., Δ/ντή ΣΕΛΜΕ Τριπύλεως.
8. " Διδακτική των μαθημάτων Φυσικής Ιστορίας, Φυσικής και Χημείας στο δημοτικό σχολείο" για δύο (2) ώρες την εβδομάδα στο Μιχάλη Συντυχάκη, καθηγητή Φυσικών, Γυμνασίου Β* Γυμνασίου Τριπύλεως.
9. " Διδακτική των Μαθηματικών στο δημοτικό σχολείο" για δύο (2) ώρες την εβδομάδα στο Τάσο Πατρώνη, διδάκτορα των μαθηματικών και
10. α) "Διδακτική Νεοελληνικής γλώσσας" για δύο (2) ώρες την εβδομάδα
β) "Διδακτική των μαθημάτων της Σπουδής του Περιβάλλοντος - Γεωγραφίας " για δύο

59

(2) ώρες την εβδομάδα

γ) " Διδακτική Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής" για μία (1) ώρα την εβδομάδα και

δ) " Διδακτική των Θρησκευτικών" για δύο ώρες την εβδομάδα στο Βασίλειο Χαρσλαμπό-
πουλο, Δ/ντῆ ΣΕΛΔΕ Τριπόλεως.

Εισηγούμεσι να γίνουν δεκτές οι προτάσεις του κ. Χαρσλαμπόπουλου όπως έχουν.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

α μ ο φ ω ν σ α π ο φ α ῖ ν ε τ α ι

Κάνει δεκτῇ την εισήγηση του Δ/ντῆ σπουδών της ΣΕΛΔΕ Τριπόλεως κ. Β. Χαρσλαμπόπουλου
για την ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στην παραπάνω Σχολή για το Β' τρίμηνο του
διδακτ. έτους 1984-85 όπως έχει.

Θ έ μ σ 7ο.- Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Θεσσαλονίκης για το Β' τρίμηνο του διδασκ. έτους 1984-85.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', θέτει υπόψη του Τμήματος το έγγραφο 300/21-12-1984 του Δ/ντή σπουδών της ΣΕΛΔΕ Θεσσαλονίκης κ. Νικολάου Τερζή με τις προτάσεις του για την ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στην παρσπόνω ΣΕΛΔΕ για το Β' τρίμηνο του διδασκ. έτους 1984-85 και εισηγείται να γίνουν δεκτές οι προτάσεις του κ. Τερζή όπως έχουν.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση

ο μ ό φ ω ν σ σ π ο φ σ ί ν ε τ σ ι

Δέχεται την εισήγηση του Δ/ντή σπουδών της ΣΕΛΔΕ Θεσσαλονίκης κ. Ν. Τερζή για την ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στην παρσπόνω Σχολή για το Β' τρίμηνο του ακαδ. έτους 1984-85 όπως έχει.

Η εισήγηση του κ. Τερζή επισυνάπτεται στο Πρακτικό.

Θ έ μ σ θ.- Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Ιωαννίνων για το Β' και Γ' τρίμηνο του ακαδ. έτους 1984-85.-

Ο κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β', θέτει υπόψη του Τμήματος το έγγραφο 167/21-12-1984 του Δ/ντή σπουδών της ΣΕΛΔΕ κ. Θεοδ. Νταλάκα με τις προτάσεις του για την ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στην παραπάνω ΣΕΛΔΕ για το Β' και Γ' τρίμηνο του ακαδ. έτους 1984-85 και εισηγιέται να γίνουν δεκτές οι προτάσεις του κ. Νταλάκα όπως έχουν.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

α μ ό φ ω ν ο σ π α φ σ ί ν ε τ σ ι

Δέχεται την εισήγηση του Δ/ντή σπουδών της ΣΕΛΔΕ Ιωαννίνων κ. Θ. Νταλάκα για την ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στην παραπάνω Σχολή για το Β' και Γ' τρίμηνο του ακαδ. έτους 1984-85 όπως έχει.

Η σχετική εισήγηση του κ. Νταλάκα επισυνάπτεται στο πρακτικό.

Θ έ μ α 9.- Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Λαμίας για το Β' τρίμηνο του ακαδ. έτους 1984-85.

Ο κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β', θέτει υπόψη του Τμήματος το έγγραφο Φ8/217/14-12-1984 του Δ/ντή σπουδών της ΣΕΛΔΕ Λαμίας κ. Ι. Καφούση με τις προτάσεις του για την ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στην παραπάνω ΣΕΛΔΕ για το Β' τρίμηνο του ακαδ. έτους 1984-85 και εισηγείται να γίνουν δεκτές οι προτάσεις του κ. Καφούση όπως έχουν.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν σ σ π ο φ σ ί ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση του Δ/ντή σπουδών της ΣΕΛΔΕ Λαμίας κ. Καφούση για την ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στην παραπάνω Σχολή για το Β' τρίμηνο του ακαδ. έτους 1984-85 όπως έχει.

Η σχετική εισήγηση του κ. Καφούση επισυνάπτεται στο πρακτικό.

Α. Μελός
Πρόεδρος του ΝΕΣΤ

Θ έ μ σ 10.- Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Μυτιλήνης για το Γ' τρίμηνο του ακαδ. έτους 1984-85.

Ο κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β', θέτει υπόψη του Τμήματος το έγγραφο 176/17-12-1984 του Δ/ντή σπουδών της ΣΕΛΔΕ Μυτιλήνης κ. Ελευθέριου Τσουπύκη με τις προτάσεις του για την ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στην παρπαθών ΣΕΛΔΕ για το Γ' τρίμηνο του ακαδ. έτους 1984-85.

Στη συνέχεια ο κ. Βλουτίδης αναφέρει ότι ο κ. Τσουπύκης, σε τηλεφωνική επικοινωνία με το ΚΕΜΕ, προτείνει την αντικατάσταση του κ. Τερζή με την Σιδηρούλα Τζιδώγου-Καρστεργίου, λέκτορα Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, για τη διδασκαλία του μαθήματος "Ιστορία Νεοελληνικής Εκπαιδεύσεως" και εισηγείται να γίνουν δεκτές οι προτάσεις του κ. Τσουπύκη.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

α μ ο φ ω ν σ σ π ο φ σ ί ν ε τ σ ι

Δέχεται την εισήγηση του Δ/ντή σπουδών της ΣΕΛΔΕ Μυτιλήνης κ. Ελ. Τσουπύκη για την ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στην παρπαθών Σχολή για το Γ' τρίμηνο του ακαδ. έτους 1984-85 όπως έχει εκτός από την περίπτωση του κ. Τερζή.

Συγκεκριμένο, έπειτα από τηλεφωνική επικοινωνία του κ. Τσουπύκη με το ΚΕΜΕ, γίνεται δεκτή η πρότασή του για αντικατάσταση του κ. Τερζή με τη Σιδηρούλα Τζιδώγου-Καρστεργίου, λέκτορα Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, για τη διδασκαλία του μαθήματος "Ιστορία Νεοελληνικής Εκπαιδεύσεως".

Η σχετική εισήγηση του κ. Τσουπύκη επισυνάπτεται στο πρακτικό.

Θ έ μ σ 11α.- Ανακοινώσεις

Ο κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β', ανακοινώνει στο Τμήμα α) το έγγραφο Ι/1674/14-12-1984 της Δ/νσης Διεθνών Σχέσεων που αναφέρεται σε έκθεση εκπροσώπου μας από συνάντηση του Συμβουλίου Ευρώπης και β) το έγγραφο 14/13-12-1984 του Συλλόγου δασκάλων και νηπιωγών ΣΕΛΔΕ Αθίνης.

Έχειτ Έπειτα από αυτό έληξε η συνεδρία.

Ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ

Η Γραμματέας

Αθανάσιος Σακελλαρίδης

Ε. Παπανικολάου

Πάυλος Σακελλαρίδης

Ευρ. Παπανικολάου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Π Ρ Α Ξ Η 2/1985

Σήμερα, 15 Ιανουαρίου 1985 ημέρα Τρίτη και ώρα 12.00 μεσημβρινή συνεδρίσσε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαιδεύσεως του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην αίθουσα συνεδριάσεών του (Μεσογείων 396, Αγκυρα Παρασκευή) με Προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Πύλο Σκελλαρίδη.

Έλαβον μέρος στη συνεδρίαση οι: Νίκ. Βλουτίδης, Κων/νος Πασσόκος, Δ. Μελάς Στεφ. Παπασημακόπουλος, Δημ. Τομπούδης, Σύμβουλοι Β*, Αριστ. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, Ιωαν. Χριστιός, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήματος Ευρυδίκη Παπανικολάου.

Δεν έλαβε μέρος στη συνεδρίαση ο κ. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ.

Στη συνεδρίαση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Μαραγκουδόκης Ειδικός Σύμβουλος στο ΥΠΕΠΘ.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Εργασίες στο πρώτο τεύχος του βιβλίου " Η γλώσσα μου" ΣΤ* δημοτικού. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β*.
2. Ανάθεση εικονογράφησης και καλλιγράφησης του πρώτου τεύχους του βιβλίου " Η γλώσσα μου" ΣΤ* δημοτικού. Εισηγητής κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ.
3. Τροποποίηση του Π.Δ. 306/84 ως προς την όλη του μεθόδου "Ελληνική Γλώσσα- Γραμ- μαστεία". Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β*.
4. Γνωμοδότηση για το σχ. σπόμενης "καθορισμός διαδικασίας για την επιλογή των συμ- βούλων και του συντονιστή συμβούλων εκπαιδεύσεως εξωτερικού". Εισ.κ. Δ. Μελάς, Σύμ. Β*
5. Παρασάβη καλλιγράφησης της εργασίας "Γράφω και μαθαίνω" στο τρίτο και τέταρτο μέρος του βιβλίου " Η γλώσσα μου" Ε* δημοτικού. Εισηγ. κ. Α. Βουγιούκας, Ειδ. Σύμβ. ΚΕΜΕ
6. Συμπληρωματική ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Αθηνών. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β*.

Στην αρχή της συνεδρίας αφού διαπιστώθηκε οπαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας, το Τμήμα όρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Β έ μ σ 1ο.- Εργασίες στο πρώτο τεύχος του βιβλίου " Η γλώσσα μου" ΣΤ' δημοτικού.

Ο κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, σύμφωνα με το Ν. 1304/82 δεν πορευόμαστε στη συζήτηση αυτού του θέματος γιατί είναι ένας από τους συγγραφείς του βιβλίου.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β*, εισηγείται το ακόλουθο:

Γλωσσικές εργασίες στο βιβλίο " Η γλώσσα μου" ΣΤ' δημοτικού, πρώτο μέρος.

Οι εργασίες αυτές βασίζονται στο αναλυτικό πρόγραμμα για τις τάξεις Ε* και ΣΤ* και στις αρχές που έχει υιοθετήσει το Τμήμα, σύμφωνα με τις οποίες τα γλωσσικά φαινόμενα αντλούνται από το αναγνωστικό κείμενο κάθε ενότητας και γίνεται επεξεργασία τους με στόχο την άσκηση των παιδιών στην εφαρμογή των κανόνων που τα διέπουν.

Στο τεύχος αυτό οι περισσότερες εργασίες έχουν αφετηρία τους το ρηματικό μέρος και αντικειμενά τους την ^{επίσημη} και τις χρήσεις των ρημάτων. Υπάρχουν ακόμη εργασίες που καλύπτουν το βασικό λεξιλόγιο και ποικίλα άλλα στοιχεία από τη γραμματική στην ευρύτερη εκδοχή της (μορφολογία, σημασιολογία, σύνταξη). Υπάρχει τέλος πρόβλεψη για ελεύθερη και καθοδηγημένη γραπτή έκφραση των παιδιών, καθώς και για άσκηση τους στην πλύση συνεχόμενη γραφή.

Είναι εργασίες προεγμένες από κάθε άποψη, γι' αυτό προτείνω να έχουν την έγκριση του Τμήματος για να ενσωματωθούν στο βιβλίο του μαθητή.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

α μ ό φ ω ν σ σ π ο φ σ ί ν ε τ σ ι

θεωρεί κατάλληλες από κάθε άποψη τις γλωσσικές εργασίες στο βιβλίο " Η γλώσσα μου" ΣΤ' δημοτικού, πρώτο μέρος και προτείνει την εκτύπωσή τους από τον ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1985-86.

Θέμα 2ο. Αναβάλλεται η συζήτηση.

Θ έ μ σ . 3ο.- Τροποποίηση του Π.Δ. 306/84 ως προς την ύλη του μαθήματος "Ελληνική Γλώσσα - Γραμματεία".

Ο κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β*, εισηγείται το ακόλουθο:

Νομίζω ότι η νέα διευθέτηση της ύλης, ενώ δεν εξυπηρετεί σε τίποτε το μάθημα, επιτείνει τη σύγχυση που ανασπόφευκτα υπάρχει από την καταγραφή τόσων θεμάτων της ελληνικής γλώσσας και γραμματείας για τόσο λίγες ώρες διδασκαλίας.

Οι ειδικότερες παρατηρήσεις μου είναι οι εξής:

1. Η Γραμματική της νεοελληνικής γλώσσας να μείνει ως γενικός τίτλος ενός μεγάλου κεφαλαίου στο Α' έτος σπουδών κάτω από τον οποίο, πέρα από την παραδοσιακή γραμματική, θα περιληφθούν η σύνταξη, η σημσιολογία, η φωνολογία και η μορφολογία-στοιχείο σχεδίασα στη σημερινή γλωσσολογία.
2. " Οι εκθέσεις" ως κεφάλαιο δεν έχει θέση κοντά στα άλλα, γιατί " η έκθεση" ή " η έκφραση", όπως την ονομάζουμε στο νέο Πρόγραμμα, είναι ένα τμήμα του γλωσσικού μαθήματος που, αν αποτελούσε αντικείμενο διδασκαλίας, θα έπρεπε να διδασχτεί παράλληλα με την ανάγνωση, την προφορική έκφραση και την ακρόαση. - οι άλλοι τρεις κλάδοι του γλωσσικού μαθήματος. Τα στοιχεία της γραπτής έκφρασης που δίνονται σ' αυτό το κεφάλαιο θα μπορούσαν να ενσωματωθούν, στο κεφάλαιο "Εισαγωγή στη Νεοελληνική λογοτεχνία".
3. Να φύγουν από το σχέδιο όλα τα σχετικά με τη διδασκαλία, που είναι αντικείμενο της ειδικής διδακτικής του μαθήματος Νεοελληνική γλώσσα. Συγκεκριμένα: Στη σελίδα 2 του σχεδίου, κάτω από τον τίτλο ΓΛΩΣΣΑ, β) Εκθέσεις να φύγουν: " Οργάνωση της ύλης και ανάπτυξη του θέματος" και "Αξιολόγηση και διόρθωση εκθέσεων".
Στη σελ. 3 κάτω από τον τίτλο" (β) Ερμηνεία νεοελληνικών κειμένων" να φύγει η λέξη " Διδασκαλία". Η ίδια λέξη να φύγει επίσης και από το "(δ) Ερμηνεία λογοτεχνικών για παιδιά", παράγραφος 2 και 3.
4. Προτείνω να φύγουν τα κεφάλαια "Ερμηνεία μεταφρασμένων αποσπασμάτων αρχαιοελληνικών κειμένων" και από τα δύο έτη, με παράλληλη αύξηση των θεμάτων της νεοελληνικής γραμματείας και ιδιαιτέρως της παιδικής λογοτεχνίας.

Ιστορία ελληνικού πολιτισμού

Συμφωνώ με τη κατανόη της ύλης στα δύο έτη των παιδαγωγικών ακαδημαίων.

Οι παρατηρήσεις μου πάνω στα επιμέρους σημεία είναι οι εξής:
Στο τέλος του κεφαλαίου " α) Σπουδή και φιλοσοφία της Ιστορίας" μετά το "(Ιστορικό γίνεσθαι)" να προστεθεί "γενικότερα οι παράγοντες της ιστορικής ζωής". Στο τέλος της

πρώτης παραγράφου του κεφαλαίου " β) Αρχαιοελληνικός και βυζαντινός πολιτισμός" να προστεθεί μετά το κόμμα "ιδιαιτέρως τα συγγράμματα". Στη σελίδα 5 του σχεδίου να αντι-
κατασταθεί η πρώτη σειρά με το εξής: "Τα προβλήματα της νεοελληνικής κοινωνίας".
Από την τέταρτη σειρά του κεφαλαίου " β) Πολιτική, συνταγματική και διπλωματική..."
να φύγει η λέξη "ορνητικός".

Η τελευταία σειρά του ίδιου κεφαλαίου να αντικατασταθεί ως εξής: "Τα προβλήματα
του σύγχρονου ελληνισμού".

Στη δεύτερη σειρά του κεφαλαίου "γ) Ιστορικοί τόποι" να προστεθεί μετά το "Ελλά-
δας και" η λέξη "ιδιαιτέρως".

Τέλος μια γενική παρατήρηση είναι να προσεχτεί η ορθογραφία, όπως "κλασσικός"
αντί "~~κ~~λασσικός" και "νεότερη" αντί "νεώτερη" καθώς επίσης και ο περιορισμός στη χρή-
ση κεφαλαίων γραμμάτων, όπως "Πολιτική, συνταγματική και διπλωματική ιστορία της
νεότερης Ελλάδας".

Ακολουθεί συζήτηση και ανταλλάσσονται απόψεις.

Ο κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β', προτείνει στο πρόγραμμα του Β' έτους για την Ελ-
ληνική Γλώσσα- Γραμμεία και στη παράγραφο που αναφέρεται στην ερμηνεία Νεοελληνικών
κειμένων β) Πεζογράφων να προστεθούν οι Παπιοδισμάντης και Μακρυγιάννης για λόγους
ευνοήτους που δεν χρειάζεται να αναπτυχθούν.

Επίσης ο κ. Τομπσιδής προτείνει στην σελ. 1 του Π. Δ/τος στην παραγρ. σ να δια-
γραφούν οι λέξεις "Γένεση, ανάπτυξη, χρησιμότητα".

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του α) το έγγραφο Γ3/4/7-1-1985 του Υπουργείου Εθν.
Παιδείας και Θρησκ/των, β) την εισήγηση και γ) τη σχετική συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν ο σ π ο φ σ ί ν ε τ σ ι

1) Κάνει δεκτή την εισήγηση του κ. Μελά όπως έχει εκτός από την παραγρ. 2 που αναφέ-
ρεται στις εκθέσεις.

2) Προτείνει:

α) Η παράγρ. β) Εκθέσεις: του σχ. Προεδρ. Δ/τος σελ. 2 να ανσμορφωθεί σύμφωνα με
τις παρατηρήσεις της παραγρ. 3 της εισήγησης.

β) Στη σελ. 1 του σχ. Προεδρ. Δ/τος και στην παράγρ. α) Στοιχεία Γενικής Γλωσσολο-
γίας: να διαγραφούν οι λέξεις "Γένεση, ανάπτυξη, χρησιμότητα".

Θ έ μ σ 4ο.- Γνωμοδότηση γις το σχ. σπδφσης "Καθορισμός διαδικασίας γις την επιλογή των συμβούλων και του συντονιστή συμβούλων εκπαίδευσης εξωτερικού".

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', εισηγείται το σκόλουθο:

Συμφωνά με το σχέδιο σπδφσης όπως έχει με την παρατήρηση ότι θα ήταν σκόπιμο να προστεθεί ^{στη} διαδικασία της επιλογής η διαπραγμάτευση από τους υποψηφίους θέματος σχετικού με το έργο του σχολικού συμβούλου.

Η προσθήκη αυτού του κριτηρίου κρίνεται απαραίτητη: α) γις καλύτερη διαφοροποίηση των υποψηφίων και την ευκολότερη κατ'όταξή τους σε μια αξιολογική σειρά και β) όχι μόνο να είναι αλλά και να φάνεσαι αντικειμενική η κρίση του συμβουλίου γις την τελική κατ'όταξη.

Ακολουθεί συζήτηση.

Συγκεκριμένα ο κ. Πρόεδρος θέτει σε ψηφοφορία την πρόταση να προστεθεί στη διαδικασία της επιλογής η διαπραγμάτευση από τους υποψηφίους θέματος σχετικού με το έργο του σχολικού συμβούλου ή όχι.

Ψ η φ ο ρ ί σ

Ν. Βλουτίδης	ΟΧΙ
Δ. Μελάς	ΝΑΙ
Κ. Πασσάκος	ΝΑΙ
Στεφ. Παπασημακόπουλος	ΟΧΙ
Δημ. Τομπσίδης	ΟΧΙ
Αριθτ. Βουγιούκας	ΝΑΙ
Π. Σκελλαρβίδης	ΟΧΙ

Το Τμήμα με ψήφους 4:3 αποφασίζεται να μη προστεθεί στη διαδικασία της επιλογής η διαπραγμάτευση από τους υποψηφίους θέματος σχετικού με το έργο του σχολικού συμβούλου.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του α) το έγγραφο Φ. 821.Ι/1/ΖΙ/160/10-1-1985 του ΥΠΕΠΘ, β) την εισήγηση και γ) τη σχετική συζήτηση

κατά πλεοψηφία σ π ο φ ί ν ε τ σ ι

Να μείνει το σχ. σπδφσης όπως έχει.

Μειοψηφούν οι κκ Δ. Μελάς, Κ. Πασσάκος, Σύμβουλοι Β' και Αριστ. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, οι οποίοι προτείνουν να προστεθεί στη διαδικασία της επιλογής από τους υποψηφίους η διαπραγμάτευση θέματος σχετικού με το έργο του σχολικού συμβούλου.

Θ έ μ σ 5ο.- Παραλαβή καλλιγράφησης της εργασίας "Γρόφω και μασφίνω" στο τρίτο
Θ έ μ σ 6ο.- και τέταρτο μέρος του βιβλίου " Η γλώσσα μου" Ε' δημοτικού.

Ο κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, θέτει υπόψη του Τμήματος τα εξής:

Ο κ. Γεώργιος Νικολακόπουλος παρέδωσε τελειωμένη την καλλιγράφηση της εργασίας
"Γρόφω και μασφίνω" στο βιβλίο " Η γλώσσα μου" της Ε' δημοτικού, τρίτο και τέταρτο
μέρος, που του είχε αναστεθεί. Η καλλιγράφηση, φιλοτεχνημένη σύμφωνα με τις οδηγίες
μας, είναι ικανοποιητική.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

α μ ό φ ω ν σ σ π ο φ σ ί ν ε τ σ ι

ότι ο κ. Γεώργιος Νικολακόπουλος παρέδωσε τελειωμένη την καλλιγράφηση της εργασίας
"Γρόφω και μασφίνω" στο βιβλίο " Η γλώσσα μου" της Ε' δημοτικού, τρίτο και τέταρτο
μέρος και προτείνει να προχωρήσει η δισδίκασία σμοιβής του κ. Νικολακόπουλου.

Θ έ μ σ θο.- Συμπληρωματική ανθθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Αθηνών.

Ο κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β', θέτει υπόψη του Τμήματος το έγγραφο 305/20-12-1984 του Δ/ντή σπουδών της ΣΕΛΔΕ Αθηνών κ. Αθμπρου Σταύρου με τις προτάσεις του για συμπληρωματική ανθθεση διδασκαλίας μαθημάτων στην παρσπόνω ΣΕΛΔΕ και εισηγείται να γίνουν δεκτές οι προτάσεις του κ. Σταύρου όπως έχουν.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν σ σ π ο φ ο ί ν ε τ σ ι

Δέχεται την εισήγηση του Δ/ντή σπουδών της ΣΕΛΔΕ Αθηνών κ. Σταύρου για συμπληρωματική ανθθεση διδασκαλίας μαθημάτων στην παρσπόνω Σχολή για το Β' τρίμηνο του ακαδ. έτους 1984-85 όπως έχει.

Η σχετική εισήγηση του κ. Σταύρου επίσυνδύπεται στο πρακτικό.

Έπειτα από αυτά έληξε η συνεδρία.

Ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ

Η Γραμματέας

Παύλος Σκελλαρίδης

Ευρ. Παπανικολάου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Π Ρ Α Ξ Η 3/1985

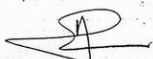
Σήμερα, 22 Ιανουαρίου 1985 ημέρα Τρίτη και ώρα 12.00 μεσημβρινή, συνεδρίσας το Τμήμα Δημοτικής Εκπαιδεύσεως του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην αίθουσα συνεδριάσεών του (Μεσογειών 396, Αγία Παρασκευή) με Προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Πάυλο Σκελλερσίδη. Έλαβον μέρος στη συνεδρίαση οι: Νικ. Βλουτίδης, Κων/νος Πασσάκος, Δ. Μελάς, Στεφ. Παπασημακόπουλος, Δημ. Τσμπούδης, Σύμβουλοι Β', Αριστ. Βουγιούκος, Αντων. Μπενέκος, Ειδικοί Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, Ιωάν. Χριστιός, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήματος Ευρυδίκη Παπα-νικολάου.

Στη συνεδρίαση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Μοραγκουδάκης, Ειδικός Σύμβουλος στο ΥΠΕΠΘ.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Αναλυτικό Πρόγραμμα Φυσικών Ε' δημοτικού. Εισηγητές: Ν. Βλουτίδης, Στεφ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β'.
2. Πρόγραμμα ξένων σχολείων Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.
3. Το στοφύλι της αγάπης των λαών της γης (σφίσα), κ. Α. Γεωργό-Γαλτσιώτη Εισηγητής κ. Ι. Χριστιός, Εισηγητής του ΚΕΜΕ.
4. Χορήγηση αντίγραφου αποσπομόματος της Πρόξεως του Τμήματος Δ.Ε. του ΚΕΜΕ στον κ. Δημ. Χατζηδημόπου Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.
5. Ενημέρωση για το εκπαιδευτικό σύστημα και τα νέα σχολικά βιβλία στο δημοτικό σχολείο. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς
6. Διορθώσεις στην εικονογράφηση του βιβλίου "Το μαθηματικό μου" Ε' τάξης δημοτικού, Μέρος Α' Εισηγητής κ.Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β'.
7. Λειτουργία ΣΕΛΔΕ κατά το σκοδ. έτος 1985-86. Εισηγητής κ. Ν. Βλουτίδης, Σύμβουλος Β'.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε οπάρτια και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας, το Τμήμα όρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Ισχύει απλά νοσή.

Θέμα 1ο. Αναλυτικό πρόγραμμα Φυσικών Ε' δημοτικού.

Οιεισρηγής κ.κ. Ν.Βλνυτδής και Στέφ. Παπασημκάπουλας, Σύμβου-

λοι Β', εισηγούνται στο Τμήμα το αναλυτικό Πρόγραμμα Φυσικών Ε' τάξης
δημοτικού που έχει ως εξής:

1367615 από 14/10/2014

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Φ Υ Σ Ι Κ Ω Ν

Ε' ΤΑΞΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

I. ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της διδασκαλίας του μαθήματος των Φυσικών είναι να βοηθήσει τους μαθητές:

1. Να αναπτύξουν ικανότητες και δεξιότητες ώστε:

- α) να αντλούν δεδομένα από συστηματικές παρατηρήσεις,
- β) να συγκρίνουν τα δεδομένα αυτά και να τα ταξινομούν,
- γ) να κάνουν υποθέσεις και να τις ελέγχουν πειραματικά,
- δ) να καταγράφουν προσεκτικά τα σχετικά δεδομένα, χρησιμοποιώντας το κατάλληλο λεξιλόγιο,
- ε) να ερμηνεύουν και να κάνουν τις ανάλογες γενικεύσεις.

2. Να αφομοιώνουν τις αντίστοιχες έννοιες ώστε να κατανοήσουν καλύτερα το φυσικό περιβάλλον.

3. Να αναπτύξουν έφεση και ενδιαφέρον για τη μελέτη και έρευνα του οργανικού και ανόργανου φυσικού κόσμου και να καλλιεργήσουν τη δημιουργική σκέψη.

4. Να συνειδητοποιήσουν: α) την ανάγκη για διατήρηση της ισορροπίας στη φύση, που είναι απαραίτητη για την επιβίωση του ανθρώπου και τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής και β) τις επιπτώσεις του τεχνικού πολιτισμού στη ζωή του ανθρώπου.

5. Να καλλιεργήσουν βασικές στάσεις συμπεριφοράς, όπως συνεργατικότητα, υπευθυνότητα, επιμονή στην επίδιωξη του σκοπού, αυτοπεποίθηση, ερευνητική προσπάθεια και αγάπη προς τη φύση.

II. ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

A. ΥΛΗ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Καταστάσεις της ύλης. Τα συστατικά της ύλης που μας περιβάλλει. Ο ατμοσφαιρικός αέρας. Η σύσταση του ατμοσφαιρικού αέρα. Το οξυγόνο. Το άζωτο. Απλά σώματα (στοιχεία). Μεγάρματα. Χημικές ενώσεις. Ενέργεια. Η ύλη έχει δεσμευμένη ενέργεια.

Β. ΘΕΡΜΙΚΑ ΚΑΙ ΩΤΕΙΝΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Θερμότητα, θερμοκρασία, θερμόμετρα, Διάστολή των σωμάτων. Εκπομπή ακτινοβολίας.

Η φωτεινή ενέργεια: Φωτεινή ακτινοβολία. Το λευκό φως. Ανάλυση του λευκού φωτός με πρίσμα. Μετατροπή της φωτεινής ενέργειας σε άλλες μορφές. Ο ήλιος και το ηλιακό φως. Αυτόφωτα και ετερόφωτα σώματα. Διαφανή σώματα. Το ηλιακό φως διαπερνά τον ατμοσφαιρικό αέρα. Η θερμότητα και τα φυτά: Η ηλιακή θερμότητα και η ενεργοποίηση της λανθάνουσας ζωής στα φυτά.

Βλάστηση σπερμάτων, βολβών, κονδύλων.

Η φωτεινή ενέργεια του ήλιου και τα φυτά: Τα μέρη του φυτού και οι λειτουργίες τους. Τα φυτά και η εξάρτησή τους από το περιβάλλον. Αποθήκευση ενέργειας στα φυτά. Η γλυκόζη, το άμυλο, τα λίδια και τα λίπη.

Γ. ΜΗΧΑΝΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Δυναμική και κινητική ενέργεια. Η δύναμη και το έργο. Η κίνηση και η δύναμη. Η δύναμη και η παραμόρφωση. Η βαρύτητα. Το βάρος και η μάζα των σωμάτων. Έλξη της γης. Έλξη της σελήνης. Αποτελέσματα. Η έλξη του ήλιου και το πλανητικό μας σύστημα. Το πεδίο βαρύτητας της γης. Έξοδος από το πεδίο βαρύτητας. Ο πύραυλος.

Δ. ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΚΑΙ ΜΑΓΝΗΤΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Το ηλεκτρικό φορτίο και οι ιδιότητές του. Κίνηση των ηλεκτρικών φορτίων. Καλοί και κακοί αγωγοί του ηλεκτρισμού. Το ηλεκτρικό ρεύμα και η μετατροπή της ηλεκτρικής ενέργειας. Πηγές ηλεκτρικής ενέργειας. Κίνδυνος από το ηλεκτρικό ρεύμα. Ασφάλειες. Η μαγνητική βελόνα κοντά στο ηλεκτρικό ρεύμα. Μαγνήτες. Το μαγνητικό πεδίο της γης.

Ε. ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ - ΖΩΝΤΑΝΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

Η χημική ενέργεια και οι μετατροπές της. Τι είναι καύση. Οι μετατροπές της ενέργειας στα βιολογικά φαινόμενα. Το κύτταρο (μορφολογία - λειτουργίες). Φυτικά και ζωικά κύτταρα. Οι κληρονομικές ιδιότητες εδρεύουν στον πυρήνα του κυττάρου. Φαινόμενα κληρονομικότητας. Μερικοί κατώτεροι και απλοί φυτι-

κοί και ζωικοί οργανισμοί. Σύνθετοι οργανισμοί. Ο άνθρωπος (συνολικά). Ο σκελετός του ανθρώπου. Το μυϊκό σύστημα. Το πεπτικό σύστημα. Υγιεινή των παραπλάγιων συστημάτων. Παράλληλη συσχέτιση με το πεπτικό σύστημα άλλων θηλαστικών (φυτοφάγων, σαρκοφάγων) και πτηνών (κοκκοφάγων). Το κυκλοφορικό σύστημα (αίμα). Απώδυνη ενέργεια με τις τροφές και άλλες ουσίες. Βιταμίνες. Ορμόνες. Το νευρικό σύστημα και η υγιεινή του. Οι αισθήσεις. Τα νεύρα. Οι μύες και οι λειτουργίες τους. Γεννητικό σύστημα.

ΣΤ. ΜΗΧΑΝΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΣΤΑ ΡΕΥΣΤΑ

Τα υγρά είναι ασυμπίεστα, τα αέρια είναι συμπίεστα. Υδροστατική πίεση. Η δύναμη στα τοιχώματα των δοχείων που περιέχουν υγρά ή αέρια. Η ατμοσφαιρική πίεση. Το βαρόμετρο και το πείραμα Τορίκέλλι. Η άνωση στα υγρά και στα αέρια. Η ροή των υγρών. Η υδατόπτωση και η ενέργεια που παράγεται από αυτή. Ο υδρόμυλος. Η ροή των αερίων. Ο ανεμόμυλος. Οι αντλίες (υδραντλία, αεραντλία). Οι πνεύμονες, μια αεραντλία. Μηχανικά φαινόμενα που αναφέρονται στις λειτουργίες οργανικών συστημάτων. Το αναπνευστικό σύστημα του ανθρώπου και η υγιεινή του. Σύγκρισή του με το αναπνευστικό σύστημα πουλιών και ψαριών. Η καρδιά, μια υδραντλία. Υγιεινή του κυκλοφορικού συστήματος.

Ζ. Η ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΤΗΣ ΓΗΣ. ΣΥΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΥΠΕΔΑΦΟΥΣ.

Η γη. Εγκάρσια τομή. Εξωτερικός φλοιός. Πετρώματα. Ασβεστόλιθοι. Ηφαίστεια. Θερμές πηγές. Κοιτώματα. Μεταλλεία, μεταλλεύματα, μέταλλα. Εκμετάλλευση του υπεδάφους. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.

III. ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

ΝΙΚΕΙ ΕΝΟΤΗΤΕΙ

ΕΠΙΛΟΓΕΙΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

ΜΕΡΙΚΟΤΕΡΕΙ
ΕΝΟΤΗΤΕΙ

ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΘΕ ΜΕΡΙΚΟΤΕΡΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΙ

ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

ΥΜΗ

ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Οι μαθητές:

- Να γνωρίσουν τις ιδιότητες των υλικών σωμάτων, τη χρησιμότητά τους, ορισμένες εφαρμογές και να εισαχθούν στην έννοια της ενέργειας.

Τα υλικά σώμα-

τα

Εξέταση μερικών
υλικών σωμάτων

Οι μαθητές:

- Να παρατηρήσουν τις μεταβολές που παθαίνουν τα υλικά σώματα και να διακρίνουν τα φυσικά από τα χημικά φαινόμενα.

Να γνωρίσουν μερικές ιδιότητες

των υλικών σωμάτων.

- Να εξετάσουν μερικά υλικά σώματα, να κατανοήσουν τη σημασία τους για τη διατήρηση της ζωής και να συνειδητοποιήσουν τους κινδύνους από τη ρύπανση της ατμόσφαιρας.

Μεταβολές των σωμάτων. Φυσικές μεταβολές: Άλλοιες στις φυσικές τους ιδιότητες χωρίς μεταβολή στη σύσταση της ύλης. Χημικές: Ζική αλλαγή της σύστασης της ύλης. Φυσικές ιδιότητες των σωμάτων. Ιδιότητες των σωμάτων που προσδιορίζονται χωρίς μεταβολή της ύλης τους (όγκος, μέγεθος, πυκνότητα, σχήμα, χρώμα, γεύση, οσμή, διαλυτότητα, αληθινότητα, διασάφεια). Πώς παρουσιάζονται τα σώματα στη φύση (στερεά, υγρά, αέρια κατάσταση). Χημικές ιδιότητες των σωμάτων. Ατμοσφαιρικός αέρας. Ιδιότητες, σύσταση. Παρασκευή αζωτούχου. Το αζωτό στο συνταξιακό στην καύση των σωμάτων. Χρησιμοποιούνται συστημικά του αέρα. Ρύπανση της ατμόσφαιρας.

Μεγέθη. Αλλά και σύνθετα σώματα Συμβολισμός των στοιχείων. Πώς σχηματίζονται οι χημικές ενώσεις. Φυσικοί νερό, πόσιμο νερό (ιδιότητες, δίδιση), αποσταγμένο νερό. Πύκνωση των νερών.

Μόρια, άτομα, μέγεθος, κίνηση μορίων. Δρακτικές δυνάμεις μεταξύ των μορίων στις τρεις καταστάσεις της ύλης.

Πηγές και μορφές ενέργειας. Μετατροπές και διατήρηση της ενέργειας.

Υποκειμενική εκτίμηση και αντί-κειμενική μέτρηση της θερμοκρασίας των σωμάτων. Υποκειμενική εκτίμηση - μετρήσιμα. Αντικειμενική μέτρηση - θερμομέτρα.

Έχηση θερμοτήτος και θερμοκρασίας. Τι συμβαίνει όταν δύο σώματα διαφορετικής θερμοκρασίας έρθουν σε επαφή - θερμική ισορροπία.

Να κατανοήσουν τι είναι μέγεθος, αλλά και σύνθετα σώματα, να γνωρίσουν τις ιδιότητες του φυσικού και αποσταγμένου νερού και να επισημάνουν τις συνέπειες από τη ρύπανση των νερών.

Να αποκτήσουν βασικές γνώσεις για τη δομή της ύλης, την κίνηση και έλξη των μορίων και για τις δυνάμεις συνάφειας και συνοχής.

Να εισαχθούν στην έννοια της ενέργειας και να γνωρίσουν μορφές από τις οποίες και ιδιότητες της.

Να γνωρίσουν πώς να εκτιμούν και να μετρούν τη θερμική κατάσταση των σωμάτων.

Να κατανοήσουν την έννοια της θερμοκρασίας και της θερμοτήτος και να διακρίνουν τη σχέση που

Δομή της ύλης

Ενέργεια

Θερμότητα και υ-
λικά σώματα

Να κατανοήσουν και να εκτιμήσουν τα φαινόμενα της θερμοτήτος και της ηλιακής ακτινοβολίας, τις διάφορες επιδράσεις τους στα υλικά σώματα και τη σημασία της θερμοτήτος και της φωτεινής ενέργειας στα φυσικά.

Να επισημάνουν το ρόλο του περι-

ΘΕΡΜΙΚΑ
ΚΑΙ ΟΥΤΕΙΝΑ
ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Να διαπιστώσουν την επίδραση της θερμότητας στα υλικά σώματα και να εισηγηθούν τη σημασία των μερικών θερμικών φαινομένων

Το φως και τα υλικά σώματα

Η θερμότητα, το φως και τα φυτά.

Να αποκτήσουν γενικές γνώσεις για τη μεγαλύτερη πηγή ενέργειας, τον ήλιο, και για μερικές ιδιότητες του φωτός. Να εκτιμήσουν τα επιτεύγματα του ανθρώπου για την αξιοποίηση της ηλιακής ενέργειας.

Να κατανοήσουν το ρόλο των λειτούργειών των φυτών και τη σημασία των συνθηκών του περιβάλλοντος στην ανάπτυξή τους. Να γνωρίσουν πώς διαμερίζεται η η-

λιακή ενέργεια και συσσωρεύεται στα στεφάνια, τα φύλλα και τα στέμματα. Πείραματα, παραδείγματα. Εφαρμογές και συνέπειες της διαστολής - συστολής. Αναμάλια διαστολής του νερού: Σημεία για τη ζωή στις θάλασσες και στις λίμνες. Συνέπειες.

Ο ήλιος και το ηλιακό φως. Ο ήλιος πηγή φωτός (θερμοκρασία, διαστάσεις και άλλα στοιχεία). Ευθύγραμμη διάδοση και ταχύτητα του φωτός. Σώματα αυτώματα, ετερόσωμα (σελίτη). Ανάμηση του φωτός • Το χρώμα των σωμάτων. Το φως αποτελείται και διαμερίζεται στα υλικά σώματα. Εκμετάλλευση της ηλιακής ενέργειας (ηλιακοί θερμοσίφωνες, θερμικά, ηλιακά κλιματίζοντα, φωτοστοιχεία).

Ανάμηση - διαμόρφωση (σώματα, σπορά, ανάπτυξη). Το νερό στην ανάπτυξη των φυτών (ξηρότητα, υγρασία, φωτοσύνθεση). Η χλωροφύλλη, βασική χρωστική ουσία για τη δέσμευση

πρόσ αποθηκεύεται.

παρατήρητο για το σχηματισμό της χλαρομογύλης. Σάκχαρο. Βρέψη. Όργανα αποθήκευσης προϊόντων (κδν-δύλοι, βολβοί, καρποί, ρίζες). Προϊόντα βρέψης (δύλο, λάδι, ποτρείνες).

Να εξετάσουν την καταγωγή των φυτών σε σχέση με τη θερμοκρασία του περιβάλλοντος και με το φως.

Η θερμοκρασία στην ανάπτυξη των φυτών (ελάχιστο, μέγιστο, όριο στο ανάπτυξης). Οριζόντια - κατακόρυφη γεωγραφική εξάσκηση.

Χλαρίδα και φως (δάσος).

Γνωριμία με τις δυνάμεις

• Να κατανοήσουν την έννοια της δύναμης, της μηχανικής ενέργειας και να γνωρίσουν μερικές εφαρμογές τους.

Να κατανοήσουν την έννοια της δύναμης, παρατηρώντας την κίνηση και την παραμόρφωση των σωμάτων. Να διαπιστώσουν ότι οι δυνάμεις εμφανίζονται πάντοτε κατά ζεύγη και να κατανοήσουν τη σημασία που έχει η δύναμη της τριβής στην κίνηση των σωμάτων.

Να κατανοήσουν την έννοια της αδράνειας και να γνωρίσουν μερικά αποτελέσματά της.

Δυνάμεις. Η δύναμη γίνεται φανερό από τα αποτελέσματά της. Μεταβολή της κινητικής κατάσταση των σωμάτων. Παραμορφώσεις. Δράση - αντίδραση. Εφαρμογές. Τριβή. Εφαρμογές. Αδράνεια. Κίνηση και ηρεμία των σωμάτων. Άλλες κινητικές καταστάσεις. Τα σώματα αυτοίσκεινται σε κάθε μεταβολή. Η αδράνεια εξαρτάται από τη μάζα των σωμάτων.

Παγκόσμια Εξέλιξη

Να γνωρίσουν την ελκτική δύναμη

Εξέλιξη της γης. Βαρύτητα. Βάρος

ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ
ΟΛΙΓΟΜΕΝΑ -
ΖΩΝΤΑΝΟΙ ΟΡΓΑ-
ΝΙΣΜΟΙ

• Να εξετάσουν το πόσο και τις με-
τατροπές της ενέργειας στα βιο-
λογικά φαινόμενα.

• Να αποκρίθουν βασικές γνώσεις
για τη δομή, τη μορφολογία και
τις λειτουργίες του κυττάρου κα-
θώς και για μερικούς κατώτερους
οργανισμούς.

• Να συστηματοποιήσουν τις γνώσεις
και τις εφευρέσεις τους για το ανθρώπινο σώμα, το

μαγνήτες και
γρήνος μαγνη-
τισμός

Η ενέργεια στα
βιολογικά φαι-
νόμενα

Να γνωρίσουν ότι η ηλεκτρική ε-
νέργεια μπορεί να μετατραπεί
σε άλλες μορφές.

Να αποκρίθουν γενικές γνώσεις
για τους μαγνήτες και τις ιδιότη-
τές τους, να επεξεργαστούν πη-
ροφρές για το γήινο μαγνητικό
και να επισημάνουν τη σημασία της
τα των οργάνων προσανατολισμού.

Να γνωρίσουν τα βασικά βιολογικά
φαινόμενα που χαρακτηρίζουν τους
ζωντανούς οργανισμούς και να
επισημάνουν τις σχέσι-
μες συμπεριφορές τους.

Να επισημάνουν περιπτώσεις αποθη-
κευμένης χημικής ενέργειας, να
γνωρίσουν τις μετατροπές της σε
άλλες μορφές και να εκτιμήσουν
τη σημασία της τροφής ως
πηγής ενέργειας.

Μετατροπή ^{της} ηλεκτρικής ενέργειας σε
θερμική, φωτεινή, κινητική. Έφαρ-
μογές.

Μαγνήτες, μαγνητισμό υλικών. Έφαρ-
μογές. Μαγνητικό πεδίο της γης. Πυξίδες
μαγνητικό πεδίο της γης. Πυξίδες
χρήση.

Κοινά βιολογικά φαινόμενα (εξέλι-
ξεις) στους ζωντανούς οργανι-
σμούς.

Η χημική ενέργεια. Διάφορα σώματα
έχουν αποθηκευμένη χημική ενέργεια.
α. Κάδον. Μετατροπές της χημικής
ενέργειας σε άλλες μορφές. Χημική
ενέργεια στους ζωντανούς οργανι-
σμούς.

να πληροφορηθούν τρόπους υγείας τους.

Το κύτταρο.

Καλύτεροι οργανισμοί

Ανέτεροι οργανισμοί.
Ο άνθρωπος

Να αποκτήσουν γενικές γνώσεις για το κύτταρο ως δομική και λειτουργική μονάδα της ζωής. Να αποκτήσουν βασικές γνώσεις για τα χρωματιστά και το πόλο τους στη μεταβίβαση των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων.

Να γνωρίσουν μερικούς από τους καλύτερους οργανισμούς, να ερμηνεύουν το πόλο τους στη ζωή και να εκτιμήσουν τη χρησιμότητά τους για τον άνθρωπο.

Να γνωρίσουν την οργάνωση που χαρακτηρίζει τους ανώτερους οργανισμούς, ορισμένα οργανικά συστήματα και τη φυσιολογία τους και να τα συγκρίνουν με τα συστήματα άλλων οργανισμών. Να συνειδητοποιήσουν την ανάγκη λήψης μέτρων υγείας και απόκτησης υγιεινών συνθηκών.

Το κύτταρο: Κυτταρική μεμβράνη, κυτταροδίκτυο, πυρήνας. Χρωματιστά. Κληρονομικά στοιχεία (κληρονομικά και επίκτητα στοιχεία).

Καλύτεροι οργανισμοί: Βακτήρια, μύκητες, πρωτόζωα (αμφίβια). Χρησιμοποιήματα μικροοργανισμών (ζυμώσεις, φάρμακα, αντιβιοτικά).

Οργάνωση των πολυκυτταρίων οργανισμών (κύτταρο, ιστός, όργανο, σύστημα, οργανισμός). Ανθρώπινο σώμα (συνολικά). Θέση, λειτουργικό σύστημα. Κυτταρικό σύστημα (αίμα). Στήριξη και κίνηση. Σπρίντ. Αιμό, μυϊκό σύστημα και η υγιεινή τους. Πώς αντιλαμβάνομαστε το περιβάλλον (αισθήσεις - νεύρα). Το νευρικό σύστημα και η υγιεινή του.

Γεννητικό σύστημα (ανταρραγών).

Να γνωρίσουν τις ιδιότητες των υγρών και των αερίων, να κατανοήσουν τις εφαρμογές τους και να αναζητήσουν σχέσεις που υπάρχουν μεταξύ ορισμένων φαινομένων φυσικής και οργανικών συστημάτων.

Υδροστατικά και αεροστατικά φαινόμενα.

Να αποκρίνουν γενικές γνώσεις για τα πευστά και να επισημαίνουν τις διαφορές που υπάρχουν μεταξύ υγρών και αερίων.

Να γνωρίσουν τις βασικές αρχές και ιδιότητες των πευστών καθώς και ορισμένες εφαρμογές τους.

Υδροδυναμικά και αεροδυναμικά φαινόμενα.

Να γνωρίσουν πώς χρησιμοποιεί ο άνθρωπος την ενέργεια των πευστών και να εκτιμήσουν τις ωφέλειες που προκύπτουν από την εκμετάλλυσή τους.

Να γνωρίσουν τα αποτελέσματα της αντιστάσεως των πευστών στην κίνηση των σωμάτων.

Η συμπεριφορά στα υγρά και αέρια.

Πίση. Υδροστατική πίση. Δυνάμεις που ασκούνται στα τοιχώματα των δοχείων που περιέχουν υγρά και αέρια. Συγκοινωνούντα δοχεία. Ατμοσφαιρική πίση.

Εφαρμογές. Βαρόμετρο. Πείραμα Τορίκέλλι. Άωση στα υγρά και στα αέρια.

Το νερό ως πηγή ενέργειας. Ροή των πευστών (γενικά). Υατοστάσεις. Υδροστρόβιλοι, υδροηλεκτρισμός. Εργαστήρια (συνοπτικά).

Οι δυνάμεις ως πηγή ενέργειας. Αντίσταση των σωμάτων μέσα στα πευστά που κινούνται. Αναδυόμενα αεροδυναμικά φαινόμενα. Δυναμική άωση. Πίση. Εφαρμογές.

Οι ανάλτες, οι πνεύμονες, μια σειρά
γάλα. Το αναπνευστικό σύστημα του
ανθρώπου και η υγιεινή του. Η καρ-
διά στον άνθρωπο και βίτα ποικιλία
μα. Η καρδιά, μια υδρανάλια. Σχέ-
σεις ορισμένων οργάνων της φυσικής
με/λειτουργίες του αναπνευστικού
και κυκλοφορικού συστήματος. Υγι-
εινή του κυκλοφορικού συστήματος

Η γη. Εγκόσμια τουή.

Εσωτερική θερμότητα. Θερμές η-
γές. Εκμετάλλευση. Ηφαίστεια.
(Τηρή, υλική).

Εδαφός. Πετρώματα. (ενδογενή,
εξογενή, μεταμορφωσιγενή). Απο-
λιθώματα. Αναφορά σε γεωλογικούς
αίθνες.

Τα ορυκτά. Οι ασβεστώδεις. Ζη-
λαιο (σταλακτίτες, σταλαγμίτες). Ζη-

Να συσχετισθούν ορισμένες αρχές
της φυσικής με τις λειτουργίες
ορισμένων οργανικών συστημάτων
του ανθρώπου, να τα συγκρίνουν
με τα συστήματα άλλων οργανι-
σμών και να συνειδητοποιήσουν
την ανάγκη άληψης μέτρων υγιει-
νής και απόκτησης υγιεινών συ-
νθηκών.

Να επεξεργαστούν πληροφορίες για
το εσωτερικό της γης.

Να αποκτήσουν γενικές γνώσεις
και να εκτιμήσουν την εκμετάλλευ-
ση της ενέργειας που αποδί-
δουν.

Να αποκτήσουν γενικές γνώσεις
για τα ηφαίστεια.

Να γνωρίσουν μερικά χαρακτηρισ-
τικά εφόδων πετρωμάτων και τις συ-
νέπειες κίττω από τις οποίες δη-
μιουργήθηκαν.

Να γνωρίσουν μερικά ορυκτά που
έχουν ιδιαίτερη σημασία για τον
άνθρωπο.

Πετρώματα

Το εσωτερικό της
γης και η θερμώ-
τητά του.

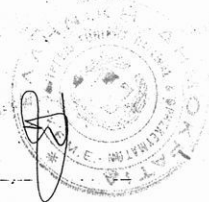
- Να γνωρίσουν ορισμένα συστατικά
του εδάφους και του υπεδάφους
και να εκτιμήσουν τη σημασία της
τά τους για την ανάπτυξη της ε-
θνικής μας οικονομίας.
- Να κατανοήσουν και να αξιολογή-
σουν τις διάφορες επιπτώσεις που
έχει η εκμετάλλευση του υπεδά-
φους στο περιβάλλον.

Η ΕΠΙΣΤΑΣΗ
ΚΑΙ ΤΟ ΕΞΟΤΕ-
ΡΙΚΟ ΤΗΣ ΓΗΣ.
ΣΥΝΤΑΞΗ ΚΑΙ
ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ
ΤΟΥ ΥΠΕΔΑΦΟΥΣ

και εκμετάλλευση του υπεδάφους

τα μεταλλικά και τα μεταλλεύματα, να γνωρίσουν τρέπους εξόρυξής τους και να εκτιμήσουν τη χρησιμότητά τους.

Να κατανοήσουν και να εκτιμήσουν τη σπουδαιότητα της σωστής και προγραμματισμένης εκμετάλλευσής τους.

ταλλεύματα, μεταλλεύματα, εκμετάλλευση. Τα μέταλλα, ιδίως, σίδηρος, κράματα. Χαρακτηριστικές ιδιότητες κάθε μετάλλου και χρησιμότητά.

Επιπτώσεις στο περιβάλλον από την εκμετάλλευση του υπεδάφους και την ανάπτυξη της βιομηχανίας.

Ακολουθεί συζήτηση.

Ο κ. Παπαδόπουλος, Σύμβουλος Β', λέγει το εξής:

Το σχέδιο προγράμματος είναι πολύ συστηματικό. Το αντικείμενο μελέτης αν και προέρχονται από ποικίλους τομείς, παρουσιάζουν εντούτοις μια οργανική σύνδεση μεταξύ τους, μέσω στο κείμενο του προγράμματος. Ένα επίσης πλεονέκτημα του προγράμματος είναι ότι, με τη διδασκαλία που παρουσιάζει, παρέχει τη δυνατότητα για συγγραφή όχι μόνο ενός στερεότυπου αλλά περισσότερων διαφορετικών μεταξύ τους διδασκικών βιβλίων. Κάποιο ομειβόλο δημιουργείται στο αν ο χαρακτήρας των αντικειμένων είναι επαγωγικός, όχι δηλαδή τυπικός, επιστημονικός, ώστε να υποβοηθείται η κατανόησή τους από τους μαθητές διαμέσου των διδασκικών βιβλίων. Έχουμε επίσης τη βεβαιότητα ότι ο διορισμένος από το υφολόγιο πρόγραμμα χρόνος επαρκεί ώστε να καλύπτεται άνετα η διδασκαλία του περιεχομένου του προγράμματος μέσω στο διδασκικό έτος.

Προτείνουμε και μία προσθήκη, κοντά στους άλλους προτεινόμενους σκοπούς, που επιδιέκονται για τους μαθητές με τη διδασκαλία του μαθήματος των φυσικών. Είναι η ακόλουθη: ".....- Να αναχθούν (ενν. οι μαθητές) ευθύνη στο δημιουργό και Προνοητή του σύμπαντος".- Με το μάθημα αυτό, καθώς οι μαθητές έρχονται σε επαφή με όλα τα θρησκεία της φύσης, τη δομή της, τη λειτουργία της, τους νόμους και τις αρχές που τη διέπουν καθώς και τη σκοπιμότητα που επικρατεί σ' αυτό, ευθύνη αναδύονται και με απλές μόνο λέξεις από μέρους του διδασκικού ή και ακόμη χωρίς αυτές στο δημιουργό του σύμπαντος: Κάτι λοιπόν που έτσι κι αλλιώς επιτυγχάνεται με τη σωστή διδασκαλία στους μαθητές μας ενδείκνυται να περιλαμβάνεται και ρητά στο επίσημο σχολικό πρόγραμμα.

Είναι πολύ χαρακτηριστικό το γεγονός ότι και παλαιότεροι φυσικοί όπως ο Νεύτων και ο Κέπλερ και νεότεροι όπως οι Χαίτσενμπεργκ, Πλάνκ και Τζόρντον και σύγχρονοι νομειβίστες όπως ο Άγγλος Μπίρκε και ο Αμερικανός Μίλικον στις εμπειρικές μελέτες τους, ευρισκόμενοι μπροστά στην αρμονία, τη γνωση, τη νομοτέλεια και σκοπιμότητα που κυριαρχούν στη φύση, στο σύμπαν ολόκληρο πρόβλεψαν σε ανοιχτές και ανεπιφύλακτες ομολογίες πίστωσης προς το δημιουργό.

Για όλα τα πορεπόμενα αναφερόμενα ημερίδα να περιληφθεί στο σχέδιο του προγράμματος η προτεινόμενη προσθήκη.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

κατό πλειοψηφία ο πο σ ο ί ν ε τ α ι

Αποδεχόμενο την εισήγηση εγκρίνει το αναλυτικό πρόγραμμα των Φυσικών Ε' τάξης δημοτικού όπως έχει.

Μειοψηφεί ο κ. Πασσός, ο οποίος προτείνει την ακόλουθη προσθήκη, κοντό στους άλλους προτεινόμενους σκοπούς, που επιδιώκονται για τους μαθητές με τη διδασκαλία του μαθήματος των Φυσικών: - Να αναχθούν (ενν. οι μαθητές) ευθόρμητο στο Δημιουργό και Προνοητή του σύμπαντος.

Θ έ μ ο 2ο.- Αναβόλλεται η συζήτηση.

Θ έ μ ο 3ο.- Το σταφύλι της αγάπης των λαών της γής (σφίσα), της Α. Γεωργιά- Γαλτσιώτη.

Ο κ. Ι. Χριστιδής, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, εισιγείτο το ακόλουθο:

Η κ. Ανέτο Γεωργιά- Γαλτσιώτη με οίτησή της προς το Υπουργείο Παιδείας (Γραφείο Υπουργού) ζητάει να εκθέσουμε γνώμη για μια σφίσα που σχεδίασε η ίδια με θέμα "Το σταφύλι της αγάπης των λαών της γής", προκειμένου να διανεμηθεί δωρεάν - από ποιον δέ διανομή- νίζεται - στα σχολεία.

Πρόκειται για μια έγχρωμη, εικόνα διαστάσεων 40x80 περίπου εκ. που ποριστόναι ένο σταφύλι και γύρω ή πάνω σ'αυτά πέντε παιδιό από τις διάφορες φυλές του κόσμου. Θέμα της εικόνας είναι η αδελφούνη και η ειρήνη, νόημα στους λαούς της γής. Η ιδέα αυτή, επεξηγείται από ένο ποίημα που υπάρχει στο κάτω μέρος της εικόνας. Το ποίημα αυτό είναι αυτοσχέδιο και από στιχουργική όποψη, μάλλον άστοχο.

Η κολλιέργεια στους μοθητές θετικών στίσεων επένοντι σε όλους τους λαούς και η, αγάπη για την ειρήνη, αποτελούν ένον από τους στόχους του δημοτικού σχολείου. Για το λόγο αυτό το θέμα αντιμετωπίζεται, μέσο από συγκεκριμένο υλικό και συγκεκριμένη δρο- στηριότητες των παιδιών, τόσο στο μάθημα της Μελέτης του Περιβάλλοντος όσο και στο γλωσσικό μάθημα, όπου υπάρχουν σχετικό κείμενο. Ενδεικτικό σημειώνω ότι το εξώφυλλο του βιβλίου "Εμείς και ο κόσμος" Β' τάξης ακριβώς αυτό το νόημα έχει. Η εικόνα (σφίσα) της κ. Γεωργιά - Γαλτσιώτη, πορό τη φιλότιμη προσπάθειό της, δεν προσφέρει κάτι το ιδιαίτερο στο θέμα αυτό, τόσο ως ιδέα όσο και ως σύλληψη. Για το λόγο αυτό προτείνω να μη κριθεί χρήσιμη κατά την έννοια του Νόμου 186/75, άρθρ. 5. παρ. 2.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του ο) το έγγραφο Γ1/481/20-7-1984 του Υπουργείου Εθν. Παιδείας και Θρησκ/των, β) την από 25-6-1984 αναφορά της κ. Γαλτσιώτη, γ) την εισήγηση, και δ) τη σχετική συζήτηση,

α μ ό φ ω ν ο ο π ο ρ ο ύ ν ε τ ο ι

Δέχεται την εισήγηση, όπως έχει.

45/1984

Θ έ μ ο 4ο.- Χορήγηση αντίγραφου αποσπάσματος της Πρόξεως του Τμήματος Δ.Ε. του ΚΕΜΕ στον κ. Δημ. Χατζηδμήμου.

Ο κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β', θέτει υπόψη του Τμήματος το εξής:

Το Υπουργείο Εθν. Παιδείας και Θρησκ/των με το έγγραφό του Γ3/14/10-1-1985 διαβιβάζει στο ΚΕΜΕ την από 27-12-84 αίτηση του κ. Χατζηδμήμου με την οποία ζητεί να του χορηγηθεί απόσπασμα πρακτικού για την κρίση του βιβλίου του "Γενική Διδοκτική".

Εισηγούμεσι να χορηγηθεί από τη Διοίκηση το αιτούμενο αντίγραφο πρακτικού.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

α μ ό φ ω ν ο ο π ο ρ ο ύ ν ε τ α ι

Να χορηγηθεί από τη Διοίκηση στον κ. Δημ. Χατζηδμήμου αντίγραφο αποσπάσματος της Πρόξεως του Τμήματος Δ.Ε. του ΚΕΜΕ που οναφέρεται στην κρίση του βιβλίου του "Γενική Διδοκτική".

Ο έ μ ο 5ο.- Ενημέρωση γιο το εκπαιδευτικό σύστημα και το νέο σχολικό βιβλίο στο δημοτικό σχολείο.

Ο κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β', θέτει υπόψη του Τμήματος ο) το έγγραφο 4970/6-12-1984 του υφυπουργού της Παιδείας κ. Μάρολη με το οποίο στάλθηκε στο ΚΕΜΕ το 18/24-11-84 έγγραφο του Συλλόγου Διδασκάλων και Νηπιογωγών και της Συντονιστικής Επιτροπής Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων των δημοτικών σχολείων Αλεξ/πολης σχετικά με την ενημέρωση γιο το εφαρμοζόμενο εκπαιδευτικό σύστημα και το νέο βιβλίο στο δημοτικό σχολείο και β) το έγγραφο 6/28-11-1984 του Συλλόγου Δασκάλων Νηπιογωγών Θεσσαλονίκης σχετικά με την οργάνωση ημερήσιου επιμορφωτικού σεμιναρίου με το αντικείμενο " Το νέο σχολικό βιβλίο".

Στη συνέχεια ο κ. Δ. Μελός, λέγει το εξής:

Σχετικό με τις προσκλήσεις μελών του ΚΕΜΕ ή των ομάδων εργασίας να μιλήσουν σε σεμινάρια ή συνέδρια, που προγινάνουν διόφοροι φορείς προτείνω η οπόντηση να είναι ότι δεν υπόβχει ουτή η δυνατότητα εκ μέρους μας λόγω φόρτου εργασίας.

Σ' ουτό το πνεύμο να στέλνονται οποντήσεις σε όλες τις ονόλογες προσκλήσεις.

Το Τμήμο, ύστερο οπό συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν ο ο π ο φ ο ί ν ε τ ο ι

Δέχεται την εισήγηση, όπως έχει.

Θ έ μ ο έ ο.- Διορθώσεις στην εικονογράφηση του βιβλίου " Το μοθημα-
τικό μου" Ε' τάξης δημοτικού, Μέρος Α'.

έ γινε. Ο κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β', θέτει υπόψη του Τμήματος τα εξής:

Ο Ζωγράφος Άκης Αθωγιανός έκανε διορθώσεις για την ονοτύπωση του
βιβλίου "Το μοθηματικό μου" Ε' τάξης, Μέρος Α'. Οι εργασίες που έκανε
είναι οι εξής:

3. 1. 14 σελίδες έγιναν εκ νέου

4. 2. Σε 11 σελίδες έγινε εργασία κατά το 1/2

3. Σε 23 σελίδες έγινε εργασία κατά το 1/3

Πρατίνω να προχωρήσει η διαδικασία ομοιβής του κ. Αθωγιανού.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

α μ έ φ α ν ο ο π ο φ ε ρ ν ε τ ο ι

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Ακολουθεί συζήτηση.

Ο κ. Α. Χαλδής, Σύμβουλος Β', λέγει τα κάτωθι:

Ισχυρίζομαι με την πρόταση των εισαγόντων να ελεγχθούν οι υποδείξεις
υποβληθείσες στις ΕΣΑΕΕ Ουτιάνης, καθώς και να ελεγχθεί το αντίστοιχο
γινόμε. Οι ΕΣΑΕΕ γενικά και ειδικότερα εκείνες της Ουτιάνης είναι από
νυν καιρού το πρόβλημα της επένδυσής τους ως αφορά διότι οι εισαγόντες και

Θ έ μ ο 7ο.- Λειτουργία ΣΕΛΑΕ κατά το σκοδ. έτος 1985-86.

Ο κ. Ν. Βλουτιδής, Σύμβουλος Β', εισηγείτο το ακόλουθο:

Η Δ/νση Εφαρμογής Προγραμμάτων ΣΕΑΠ του Υπουργείου Παιδείας με έγγραφό της αριθ. Γ3/1479/4-12-1984 προς το ΚΕΜΕ παρακαλεί να γνωμοδοτήσουμε στα εξής θέματα:

1. Ποιές ΣΕΛΑΕ θα λειτουργήσουν κατά το επόμενο σχ. έτος
2. Πόσοι δάσκαλοι και νηπιογωγοί θα φοιτήσουν στη καθενιά.
3. Από ποιές διευθύνσεις Δ.Ε. θα κληθούν να φοιτήσουν σε καθενιά.
4. Σε ποιές ΣΕΛΑΕ εκτός Αθηνών και Θεσ/νίκης είναι δυνατό να λειτουργήσει τμήμα Επιμόρφωσης νηπιογωγών.

Σχετικό, εισηγούμει το εξής:

1. Να λειτουργήσουν σε ετήσιο βάση οι ΣΕΛΑΕ Αθηνών, Θεσ/νίκης, Ιωννίνων, Αλεξανδρουπόλεως, Τριπόλεως, Ηρακλείου, Λάρισας, Πατρών, Λομβας και Μυτιλήνης.
2. Να φοιτήσουν 100 δάσκαλοι και 20 νηπιογωγοί στις ΣΕΛΑΕ Αθηνών και Θεσ/νίκης, και 40 δάσκαλοι στις ΣΕΛΑΕ Ιωννίνων, Αλεξανδρουπόλεως, Τριπόλεως, Ηρακλείου, Λάρισας, Πατρών, Λομβας και Μυτιλήνης.
3. Οι εκ/κοί που θα φοιτήσουν σε όλες τις παραπάνω ΣΕΛΑΕ να προέρχονται από τις Δ/νσεις Δ.Ε. που καθορίστηκαν από προηγούμενες Υπουργικές αποφάσεις.
4. Στις ΣΕΛΑΕ Αθηνών και Θεσ/νίκης είναι δυνατό να συζητηθεί ο αριθμός των νηπιογωγών από 20 σε 30 ή 40. Επίσης είναι δυνατό να λειτουργήσει τμήμα Επιμόρφωσης 10-15 νηπιογωγών στις ΣΕΛΑΕ που βρίσκονται σε πόλεις στις οποίες υπάρχουν Πανεπιστήμιο (Ιωάννινο, Ηράκλειο, Πάτρα) αλλά και στις υπόλοιπες ΣΕΛΑΕ εφόσον εξασφαλισθούν οι απαραίτητες προϋποθέσεις.

Ακολουθεί συζήτηση.

Ο κ. Α. Μελάς, Σύμβουλος Β', λέγει το εξής:

Σχετικό με την πρόταση του εισηγητή να λειτουργήσει και τμήμα νηπιογωγών στη ΣΕΛΑΕ Μυτιλήνης, καθώς και σε άλλες ΣΕΛΑΕ, έχω αντίθετη γνώμη. Οι ΣΕΛΑΕ γενικά και ιδιαιτέρως εκείνες της περιφέρειας έχουν μόνιμο το πρόβλημα της επάνδρωσής τους με ικανό διδακτικό προσωπικό και

[Handwritten signature]

μάλιστα ορισμένων ειδικοτήτων. Κι αν το πρόβλημα αυτό είναι έκδηλο στο τμήμα για τους δασκάλους, θα είναι εντονότερο για τμήματα που τυχόν θα λειτουργήσουν για νηπιαγωγούς. Αν θέλουμε πράγματι να επιτελέσουν τον προορισμό τους και να διατηρήσουν και κάποιο υπόληψη, με το ζύ των δασκάλων θα αντιπρότεινο να ενισχύσουμε εκείνες που λειτουργούν τώρα με το οποροίτητα μέσω και να δημιουργήσουμε κίνητρα που θα προσελκύουν το πλέον κατάλληλο διδακτικό προσωπικό.

Αν πάλι θέλουμε να επιμορφώνονται περισσότερες νηπιαγωγοί από όσες επιμορφώνονται σήμερα, θα μπορούσε να διευρυνθεί ο αριθμός εκείνων που παίρνουν οι ΣΕΛΔΕ Αθηνών και Θεσσαλονίκης.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του α) το έγγραφο Γ3/1479/4-12-1984 του Υπουργείου Εθν. Παιδείας και Θρησκ/των, β) την εισήγηση και γ) τη σχετική συζήτηση.

μαζω πληροφορία ο πο φ ο ί ν ε τ ο ι

1. Να λειτουργήσουν σε ετήσια βάση οι ΣΕΛΔΕ Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Ιωννίνων, Αλεξανδρουπόλεως, Τριπόλεως, Ηρακλείου, Αδρίσας, Πατρών, Λομφίας και Μυτιλήνης.
2. Να φοιτήσουν 100 δάσκαλοι και 20 νηπιαγωγοί στις ΣΕΛΔΕ Αθηνών και Θεσσαλονίκης και 40 δάσκαλοι στις ΣΕΛΔΕ Ιωννίνων, Αλεξανδρουπόλεως, Τριπόλεως, Ηρακλείου, Αδρίσας, Πατρών, Λομφίας και Μυτιλήνης.
3. Οι εκπαιδευτικοί που θα φοιτήσουν σε όλες τις παραπάνω ΣΕΛΔΕ να προέρχονται από τις Δ/νσεις Δ.Ε. που καθορίστηκαν από προηγούμενες Υπουργικές αποφάσεις.
4. Αν δεν εξασφαλιστούν οι οποροίτητες προϋποθέσεις για τη λειτουργία τμημάτων επιμόρφωσης νηπιαγωγών στις υπόλοιπες ΣΕΛΔΕ να συζητηθεί ο αριθμός των νηπιαγωγών που παίρνουν οι ΣΕΛΔΕ Αθηνών και Θεσσαλονίκης.

Μετοψηφεί ο κ. Βλουτσίης, Σύμβουλος Β', για τους λόγους που αναφέρει στην εισήγηση του.

Επειτα από αυτά έληξε η συνεδρίαση.

Ο Πρόεδρος

Αθανάσιος Παπαδόπουλος

ΠΑΥΛΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΑΝΟΣ

Η γραμματέας

ΕΡΑΝΙΩΤΑ

ΕΥΡ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Π Ρ Α Ξ Η 4/1985

Σήμερα, 29 Ιανουαρίου 1985 ημέρα Τρίτη και ώρα 12.00 μεσημβρινή, συνεδρίασε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαιδεύσεως του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην αίθουσα συνεδριάσεών του (Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Παύλο Σκελλαρδίδη.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι: Νικ. Βλουτίδης, Κων/ρος Πασσάκος, Δ. Μελάς, Στεφ. Παπσημακόπουλος, Δημ. Τομπάζης, Σύμβουλοι Β', Αριστ. Βουγιούκας, Αντών. Μπενέκος, Ειδικοί Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, Ιωάν. Χριστίδης, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήματος Ευρυδίκη Παπανικολάου.

Στη συνεδρίαση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Μαραγκουδόκης, Ειδικός Σύμβουλος στο ΥΠΕΠΘ.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Πρόγραμμα ξένων σχολείων. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.
2. Ανάθεση εικονογράφησης των βιβλίων μαθητή και δασκάλου των Μαθηματικών ΣΤ' δημοτικού. Εισηγητής κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β'.
3. Επανεξέταση α) του PADAGO SYSTEM SET 5.110 και β) του PADAGO SYSTEM GALERIE αριθμ. 5201, Στ. Μερκουρίου Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.
4. Ανάθεση εικονογράφησης του πρώτου μέρους του βιβλίου "Η γλώσσα μου" ΣΤ' δημοτικού. Εισηγητής κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε οπότε και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Θ έ μ σ 1α.- Πρόγραμμα ξένων σχολείων.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β*, εισηγείται τα ακόλουθα:

Από το ΥΠΕΠΘ, Διεύθυνση Ξένων και Μειονοτικών Σχολείων (έγγραφο 22/771/18-10-1984). ετέθη το ερώτημα "πόσες ώρες την εβδομάδα, πόση ύλη και από ποια βιβλία του δημοτικού, γυμνασίου, λυκείου πρέπει να διδάσκεται η αρχαία και νέα ελληνική γλώσσα, ιστορία, γεωγραφία και θρησκευτικά στα ξένα σχολεία".

Σύμφωνα με τις αποφάσεις 45/1980 και 68/1983 το Τμήμα έχει γνωμοδοτήσει για το θέμα του αναλυτικού και του ωρολογίου προγράμματος των ξένων σχολείων όπου το ελληνικό τμήμα του δημοτικού σχολείου θα έχει "Ελληνες δασκάλους, καθαρό ελληνικό πρόγραμμα για όλα τα μαθήματα του δημοτικού σχολείου, που θα διδάσκονται μόνο στα Ελληνικά. Την ίδια σπώφωση είχε πάρει με την Πράξη 90/1984 και το Τμήμα Μέσης, η οποία συνοψίζεται ως εξής: " Οι "Ελληνες μαθητές που φοιτούν στα ξένα σχολεία ακολουθούν το ελληνικό αναλυτικό πρόγραμμα και διδάσκονται με τα αντίστοιχα ελληνικά διδακτικά βιβλία και από "Ελληνες καθηγητές".

Το Τμήμα, ύστερο από συζήτηση,

α μ ό φ ω ν ο σ π ο φ α ί ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση του κ. Μελά.

Θ έ μ σ 2α.- Ανάθεση εικονογράφησης των βιβλίων του μαθητή και του δασκάλου των Μαθηματικών ΣΤ* δημοτικού.

Ο κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β*, προτείνει να αναστεθεί η εικονογράφηση των βιβλίων των Μαθηματικών ΣΤ* τάξης δημοτικού, μαθητή και δασκάλου, στη ζωγράφο Ειρήνη Καραλέκα.

Ως σμοιβή ζήτησε:

- α) για κάθε σελίδα του βιβλίου του μαθητή δρχ. 2.500.
- β) για κάθε σχέδιο του βιβλίου του δασκάλου " 350
- γ) για κάθε εξώφυλλο του βιβλίου του μαθητή δρχ. 8.000 και για κάθε εξώφυλλο του βιβλίου του δασκάλου δρχ. 5.000.
- δ) για την επιμέλεια κειμένων φωτοσύνθεσης, φωτογράφησης, εκτύπωσης, τη διορκή ετοιμότητα που απαιτείται κατά τη διορκεία της εκτύπωσης, για έξοδα που απαιτούνται για ειδικές εργασίες στο βιβλίο του μαθητή (φωτογραφίες, φωτογραφήσεις, σμικρύνσεις ανσπαρωγής υλικού) προκειμένου να χρησιμοποιηθούν στην τελική εκτέλεση των σελίδων, έξοδα τα οποία ο Ο.Ε.Δ.Β. δεν πληρώνει στα φωτογραφικά εργασήπρια και έτσι χρεώνονται στον μακετίστα δρχ. 35.000 κατά τεύχος.

Επίσης η ζωγράφος δηλώνει ότι θα περατώσει την όλη εργασία μέσα σε διοδστημα 3 μηνών από την ημέρα που θα παραλάβει το σχετικό υλικό.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

α μ ό φ ω ν α σ π ο φ α ί ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Η σχετική προσφορά της κ. Καραλέκα επισυνάπτεται.

Θ έ μ σ 3ο.- Επανεξέταση α) του PADAGO SYSTEM SET 5110 και β) του PADAGO SYSTEM GALERIE αριθμ. 5201, Στ. Μερκουρίου.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', θέτει υπόψη του Τμήματος την από 1-2-1984 αίτηση του Στεργίου Μερκουρίου με την οποία ζητεί να επανεξετάσει το Τμήμα την από 24-7-1981 αίτησή του για τη χρησιμότητα των α) PADAGO SYSTEM SET 5110 και β) PADAGO SYSTEM GALERIE αριθ. 5201. Στη συνέχεια ο κ. Μελάς υπενθυμίζει στο Τμήμα ότι είχε γνωμοδοτήσει για το παρσπώνω θέμα στη συνεδρία του 19/27-3-1981 και λέγει τα εξής:

Συμφωνώ με το δεύτερο μέρος από το σκεπτικό του εισηγητή, για το SET 5110. Δηλ. αφού δεν είναι στα Ελληνικά οι οδηγίες δε θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν με τρόπο επαρκή από τους μαθητές.

Και σε ό,τι αφορά το SET 5201 συμφωνώ με την εισήγηση και για το λόγο ότι το επίπεδο δυσκολίας αυτού του SET είναι παρσπώνω από το επίπεδο των παιδιών του δημοτικού σχολείου.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν σ σ π ο φ σ ί ν ε τ σ ι

Εμμένει στην 19/1984 απόφασή του για το α) PADAGO SYSTEM SET αριθμ. 5110 και β) PADAGO SYSTEM GALERIE αριθμ. 5201 του Στ. Μερκουρίου, γιατί δεν προέκυψε κανένας νέος στοιχείο για να αναιρέσει τους λόγους απορρίψεώς τους.

Θ έ μ σ 4α.- Ανάθεση εικονογράφησης του πρώτου μέρους του βιβλίου " Η γλώσσα μου"
ΣΤ' δημοτικού.

Ο κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, προτείνει να αναστεθεί η εικονο-
γράφηση του βιβλίου " Η γλώσσα μου" ΣΤ' δημοτικού, πρώτο μέρος, στο Ζωγράφο Δημήτριο
Μυταρδ.

Ως σμοιβή ο κ. Μυταρδς ζήτησε το ποσό των τριακοσίων εξήντα χιλιάδων (360.000)
δρχ. Στο ποσό αυτό συμπεριλαμβάνονται οι σμοιβές για τις εξής εργασίες:

1. Καλλιτεχνική επιμέλεια
2. Σελιδοποίηση
3. Φιλοτέχνηση εξωφύλλου και
4. Επιμέλεια εκτυπώσεως.

Το Τμήμα, ο μ δ φ ω ν σ , σποδέχεται την εισήγηση του κ. Βουγιούκα.

Η σχετική προσφορά του κ. Μυταρδ επισυνόπτεται.

Έπειτα από αυτό έληξε η συνεδρία.

Ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ

Η Γραμματέας

Πάυλος Σακελλαρίδης

Ευρ. Παπανικολάου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Π Ρ Α Ξ Η 5/1985

Σήμερα, 5 Φεβρουαρίου 1985 ημέρα Τρίτη και ώρα 12.00 μεσημβρινή συνεδρίσσε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαιδεύσεως του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην αίθουσα συνεδρισέων του (Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Παύλο Σακελλαρίδη.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίση οι: Νικ. Βλουτίδης, Κων/νος Πασσάκος, Δ. Μελάς, Στεφ. Παπαστημακόπουλος, Δημ. Τομπσιδής, Σύμβουλοι Β', Αριστ. Βουγιούκας, Αντων. Μπενέκας, Ειδικοί Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, Ιωαν. Χριστίδης, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήματος Ευρυδίκη Παπανικολάου.

Επίσης προσκλήθηκαν στη συνεδρίση και έλαβαν μέρος μόνο κατά τη συζήτηση του πρώτου θέματος οι κκ Ν. Βαρουχάκης και Λ. Αδαμόπουλος, Σύμβουλοι Β' του Τμήματος Μ.Ε.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Κρίση του βιβλίου "Γεωμετρία", Δ. Λιβέρη Εισηγητές: Ν. Βαρουχάκης, Λ. Αδαμόπουλος, Σύμβουλοι Β'.
2. Γνωμοδότηση για την Ιστορία του Ελληνικού " Έθνους", Εκδοτική Αθηνών Α.Ε.
3. Πρακτικό 4ης Πανεπιστημιακής σύσκεψης σχολικών συμβούλων. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.
4. Γνωμοδότηση για τα σχ. Προεδρ. Δ/των: α. Ίδρυση και Προαγωγή δημοτικών σχολείων. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς. β. Ίδρυση και προαγωγή νηπιαγωγείων. Εισηγητής κ. Α. Βουγιούκας Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ. γ. Κατάρτιση, υποβιβασμός, Συγχώνευση και διαίρεση δημοτικών σχολείων. Εισηγητής κ. Α. Μπενέκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, δ. Κατάρτιση και υποβιβασμός Νηπιαγωγείων. Εισηγητής κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β'.
5. Ανανέωση σπόσπασης του Γ. Γεωργακόστα.

Στην αρχή της συνεδρίσε αφού διαπιστώθηκε οπαστία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίσε το Τμήμα όρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Θ έ μ σ 1ο.- Κρίση του βιβλίου "Γεωμετρία" Δ. Λιβέρη.

Ο κ. Ν. Βαρουχάκης, Σύμβουλος Β', λέγει το εξής:

Απασχολημένος με ορισμένα υπερεπείγοντα υπηρεσιακά θέματα, δεν είχα το χρόνο για μια διεξοδική μελέτη του χειρογράφου σε όλες του τις λεπτομέρειες. Αυτό άλλωστε έγινε από το συνδόξλο κ. Αδαμόπουλο με τον οποίο συζητήσαμε και ανταλλάξαμε απόψεις πάνω στο θέμα. Μπορώ να πω ότι συμφωνώ με τις γενικές γραμμές της εισήγησης του. Ορισμένες διευκρινίσεις επιφυλάσσομαι να παράσχω, αν χρειαστεί, κατά τη συζήτηση.

Στη συνέχεια ο κ. Αδαμόπουλος, Σύμβουλος Β', εισηγείται το ακόλουθο:

Η Δ/ση Εφαρμογής Προγραμμάτων ΣΕΔΠ με το έγγραφο της Γ3/Ι431/26-11-1984 μας διαβιβάζει το βιβλίο "Γεωμετρία" του Δ. Λιβέρη που προορίζεται ως βοήθημα για τους σπουδαστές των Παιδαγωγικών Ακαδημιών και μας παρακαλεί να γνωματεύσουμε για την καταλληλότητά του ως διδακτικού βιβλίου.

Το κρινόμενο βιβλίο περιλαμβάνει μόνο την επιπεδομετρία και η ανάλυση συγγραφής του έγινε με την υπουργική απόφαση Γ3/244/7-3-1983. Πριν εκφράσω τη γνώμη μου για το βιβλίο θα ήθελα να διस्तυπώω με συντομία την άποψη μου για το κύρια χαρακτηριστικό που πρέπει να έχει ένα βιβλίο Γεωμετρίας που προορίζεται για τους σπουδαστές των παιδαγωγικών ακαδημιών.

Κατά τη γνώμη μου ένα τέτοιο βιβλίο πρέπει:

1. Να περιλαμβάνει μια σύντομη ιστορική επισκόπηση της Γεωμετρίας από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα.
2. Να πραγματεύεται με ακρίβεια και με τη σωστή ιερόρχηση τις γεωμετρικές έννοιες που θα συναντήσει ο δάσκαλος κατά την διδασκαλία του στο δημοτικό σχολείο και
3. Να περιέχει υποδείξεις και σχόλια σχετικά με το πώς θα μεταδοθούν οι έννοιες αυτές στους μικρούς μαθητές ώστε να γίνουν κατανητές από αυτούς.

Το κρινόμενο βιβλίο δεν μπορούμε να πούμε ότι έχει όλα τα παραπάνω γνωρίσματα, πράγμα για το οποίο βέβαια δεν είναι υπεύθυνος ο συγγραφέας ο οποίος όφειλε να συμφο-
θεί με ένα συγκεκριμένο αναλυτικό πρόγραμμα. Το πρόγραμμα αυτό όμως δεν είναι τίποτα άλλο από μια ξηρή περιγραφή του περιεχομένου της κλασικής Ευκλείδειας Γεωμετρίας.

Ο συγγραφέας στην προσπάθειά του να μας δώσει ένα βιβλίο Γεωμετρίας διαφορετικό από το γνωστό πρότυπο της γυμνασιακής Γεωμετρίας, επιχειρεί στην εισαγωγή και στο παράρτημα 2 μια φιλοσοφική θεώρηση των διαφορετικών μαθηματικών εννοιών, συνοδεύοντας,

όπως ο ίδιος λέει στην επιστολή του προς το τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του ΚΕΜΕ/ "Κάθε σημαντικό γεγονός της ύλης με την εξόρτηση του από την διδακτική πορεία της ανθρώπινης πνευματικής παραγωγής". Καθ' τη γνώμη μου όμως δεν είναι η φιλοσοφική θεώρηση της ανέλιξης των διαφόρων μαθηματικών εννοιών το στοιχείο εκείνο που πρέπει να χαρακτηρίζει ένα βιβλίο όπως το κρινόμενο. Το στοιχείο αυτό μάλλον θα καταστήσει το βιβλίο περισσότερο "δύσπεπτο", και θα δημιουργήσει προβλήματα στην κατανόηση του περιεχομένου του από τους άπουδαστές Π.Α.

Ειδικότερα έχω να παρατηρήσω τα εξής:

1. Τα όσα περιέχονται στις σελίδες 1-6, αφού συντομευτούν και σπασαλούν από τα αυτόνομα, πρέπει να αποτελέσουν τον πρόλογο του βιβλίου.
2. Το περιεχόμενο των σελίδων 7-22 καθώς και το περιεχόμενο του παραρτήματος 2 αποτελούν μια φιλοσοφική θεώρηση ορισμένων μαθηματικών εννοιών και είναι καλύτερο να παραλειφθούν. Στη θέση τους θα μπορούσαν να μπου ιστορικά στοιχεία σχετικά με την εξέλιξη της Γεωμετρίας.
3. Λείπουν από το βιβλίο λυμένες ασκήσεις και εφαρμογές που να είναι οργανικά ενταγμένες στο κείμενο του βιβλίου. Το παράρτημα 1 "Μέθοδοι απόδειξης" δεν αντιμετωπίζει την έλλειψη αυτή του βιβλίου. Το παράρτημα 1 πρέπει να παραλειφθεί γιατί το περιεχόμενο του (δύσκολες ασκήσεις, εξεζητημένες αποδεικτικές διαδικασίες κτλ), δεν είναι σύμφωνο με τον χαρακτήρα που πρέπει να έχει το κρινόμενο βιβλίο.
4. Στο βιβλίο υπάρχουν αρκετοί νοηολογισμοί ή αδόκιμες εκφράσεις. Ενδεικτικά αναφέρω τα εξής χαρακτηριστικά παραδείγματα:

- Σελ. 8 σειρά 5 "μεγεθικές εμφανίσεις".
- Σελ. 14 σειρά 3 "Εξυποκειμενική υποστήριξη"
- Σελ. 17 σειρά 5 "προφονήτητα".
- Σελ. 19 σειρά 13 "... μαρφώνεται ολοκληρωτικό ή μερικό".
- Σελ. 24 σειρά 6 "αντιλήψεις σημείου"
- Σελ. 76 σειρά 21 "εξυποκούμενο" και σειρά 10 "υπερθέτηση"
- Σελ. 83 σειρά 8 "διδόμενο"
- Σελ. 78 σειρά 12 "γεωμετρικές πορυσίες"
- Σελ. 96 σειρά 1 "γεωμετρική κατοικία" αντί "γεωμ. τόποι",

Επίσης το κείμενο του βιβλίου σε αρκετά σημεία του χρειάζεται αναδιατύπωση. Αναφέ-
ρω ενδεικτικά τις περιπτώσεις.

- Σελ. 70 σειρά 9⁻ ως 6⁻ " Με κέντρο στη γωνία ν. "
- Σελ. 136 σειρά 7⁺ ως 12⁺ " Πραγματικά που έχει βάση..."
- Σελ. 144 σειρά 8⁺ ως 10⁺ " όπου οι αριθμοί κοινό τους μέτρο"
- Σελ. 146 σειρά 1⁺ ως 7⁺ " Το ευθύγραμμο τμήμα.... να είναι ν = ν"
- Στη σελίδα 15 ο όρος "πρόταση" δεν αποδίδεται με σαφήνεια.

6. Στη σελίδα 34 εισάγεται ο όρος "περιφέρεια" αντί του όρου " κύκλος" ο οποίος
χρησιμοποιείται στα διδακτικά βιβλία.

Η ίδια παρατήρηση και για τον όρο " κύκλος" που χρησιμοποιείται αντί του όρου
" κυκλικός δίσκος". Ακόμη, χρησιμοποιείται ο όρος " μέτρο του μήκους ευθύγραμμου τμή-
ματος" ενώ στα διδακτικά βιβλία ο όρος " μήκος" σημαίνει " μέτρο του ευθύγραμμου τμή-
ματος". Καθ' τη γνώμη μου η ορολογία του βιβλίου αυτού πρέπει να είναι συνεπής με την
ορολογία των διδακτικών βιβλίων που χρησιμοποιούν οι μαθητές. Δυσφορετικά θα δημιουργη-
θεί σύγχυση.

7. Στη σελ. 38 σειρά 17⁺ να προστεθεί η φράση:

" που είναι ίση με την θ ".

8. Στη σελ. 38 σειρά 3⁻ να προσδιοριστούν τα δύο γεωμετρικά όργανα.

9. Στη σελ. 39 ο ορισμός της κυρτής και της μη κυρτής γωνίας με τη χρήση της φράσης
δεν είναι σαφής και δημιουργεί σύγχυση.

10. Στη σελ. 45 σειρά 13⁺ αντί " διस्तουρούμενες ευθείες", να γραφεί
" τεμνόμενες ευθείες".

11. Στη σελ. 48 σειρά 1⁻ εξισώνεται άθροισμα τόξων με άθροισμα γωνιών.

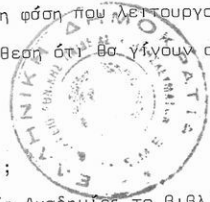
12. Στη σελ. 58 σειρά 4⁺ να γραφεί: " προεκτείνουμε πέραν του O κατά τμήμα OM' = OM
... ". Η παρ. 2. 3 " συμμετρία ως προς κέντρο" χρειάζεται αναδιατύπωση.

13. Το περιεχόμενο της παρ. 24. 1. 3 ως μη σπαρσίτητο να παρλειφθεί και να γίνουν
οι σπαρσίτητες προσαρμογές στη συνέχεια.

14. Στη σελ. 72, σειρές 6⁺ ως 7⁺ να τεθεί άθροισμα διδοχικών και όχι οποιωνδήποτε
ευθυγράμμων τμημάτων.

15. Δεν καταλαβαίνω γιατί οι έννοιες διδοχικά ευθύγραμμο τμήματα και γινόμενο ευθυ-
γράμμου τμήματος με αριθμό εξετάζονται στην ενότητα "τρίγωνο" σελ. 71 παρ. 32.

- Η ίδια παρατήρηση και για την ενότητα "παράλληλες ευθείες" η οποία παρεμβάλεται μεταξύ του ορισμού της συμμετρίας και της εφαρμογής της σελ. 60, παρ. 24.
16. Στη σελ. 93 σειρὰ 3^η δεν είναι σαφές ποια είναι η τρίτη περίπτωση.
17. Οι περιπτώσεις 5 και 6 ανισόδητας δύο ορθογωνίων τριγώνων σελ. 94-95 να παραλειφθούν ή να τεθούν ως ασκήσεις.
18. Στη σελ. 98 σειρὰ 4^η να προστεθεί η φράση: " ... που η χορδή υποτείνει".
19. Να παραλειφθούν οι παρ. 42 σελ. 103 και παρ. 43. 1 σελ. 104 και η παρ. 57. 3 σελ. 121- 124 επειδή αναφέρονται σε γενικά θέματα και πολύπλοκες γεωμετρικές κατασκευές. Για τον ίδιο λόγο.
20. Το σχετικό με το ορθικό τρίγωνο σελ. 141 να παραλειφθούν.
21. Τα σύμμετρα και ασύμμετρα μεγέθη που ορίζονται στη σελ. 144 έχουν ήδη χρησιμοποιηθεί σε προηγούμενες περιπτώσεις π.χ. στη σελίδα 50. Το ίδιο ισχύει και για τα ανάλογα ευθύγραμμο τμήματα.
22. Η απόδειξη του θεωρήματος του Θαλή, σελ. 146 να περιοριστεί την περίπτωση 1 που τα ευθύγραμμο τμήματα είναι σύμμετρα.
23. Το β' μέρος του θεωρήματος 4 της σελ. 153 πρέπει να αναδιατυπωθεί. Η ευθεία που άγεται από μια κορυφή τριγώνου δεν μπορεί να τέμνει την απέναντι πλευρά εξωτερικά αλλά την προέκταση της. Τέλος
24. Δεν αναφέρεται τίποτα για τη σημασία της χρυσής τομής, σελ. 179, στις κατασκευές. Το όσα εξέθεσα παραπάνω χωρίς αμφιβολία είναι αρκετά για να με προβληματίσουν, μένουν τουλάχιστον ως προς την καταλληλότητα του βιβλίου. Επειδή όμως δεν υπάρχει άλλο βιβλίο Γεωμετρίας κατάλληλο για τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες στη φάση που λειτουργούν σήμερα εισαγούμεσι να κριθεί το βιβλίο κατάλληλο με την προϋπόθεση ότι θα γίνουν οι βελτιώσεις που αναφέρω στην εισήγησή μου.
- Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,
- σ υ μ φ ω ν α σ π ο φ α ί ν ε τ α ι ;
- Αποδεχόμενο την εισήγηση θεωρεί κατάλληλο για τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες το βιβλίο " Γεωμετρία" του κ. Λιβέρη με την προϋπόθεση ότι θα γίνουν οι βελτιώσεις που αναφέρονται στην εισήγηση.
- Θ έ μ ο 2ο.- Αναβάλλεται η συζήτηση.

Πλνω αα
Θέ μ ο 3ο.- Απόψεις Πρακτικό 4ης Πανεπιστημιακής σύσκεψης σχολικών συμβούλων.

Σχετικό με το έγγραφό 4979/6-12-1984, με το οποίο διαβιβάστηκε στο ΚΕΜΕ το πρακτικό της 4ης Πανεπιστημιακής Σύσκεψης Σχολικών Συμβούλων, οι απόψεις των μελών του Τμήματος Δημοτικής του ΚΕΜΕ είναι οι εξής:

Α. Οκ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β', εισηγάει τα ακόλουθα:

α Σχετικά με το έγγραφό σας 4979/6.12.1964 με το οποίο μας διαβιβάσατε τα πρακτικά της 4ης Πανεσσαλικής Σύσκεψης Σχολικών Συμβούλων οι απόψεις μας είναι οι εξής:

1ο θέμα: Εμπειρίες από τις επισκέψεις στα σχολεία

1. Είναι σημαντική η πρώτη επισήμανση ότι "οι εκπαιδευτικοί δέχονται με ευμένεια τη συνεργασία και τις επισκέψεις των Σ.Σ. στις αβθουσες διδασκαλίας". Ο νέος θεσμός του Σ.Σ. θα σταθεί και θα εδραιωθεί αν γίνει πράξη η συνεργασία δασκάλων και Σ.Σ. σε όλα τα επίπεδα.

2. Το θέμα της έλλειψης χρόνου στα ολιγοθέσια σχολεία είναι παλιό και μεγάλο μετὰ την καθιέρωση της πενθήμερης εργασίας, οπότε ο χρόνος συρρικνώθηκε σε βαθμό που επηρεάζει την ομαλή λειτουργία και ενός ελάχιστου απαιτητικού αναλυτικού προγράμματος. Οι σχολικοί σύμβουλοι ασφαλώς έχουν υπόψη ότι τα κρατικά βιβλία γράφτηκαν για όλα τα Ελληνόπουλα, ανεξάρτητα από τον τύπο σχολείου που φοιτούν, και γι' αυτό περιέχουν το μέγιστο ποσό ύλης που θα μπορούσε να διδαχτεί σε ένα πολυθέσιο σχολείο που δουλεύει με ευνοϊκούς όρους. Εννοείται λοιπόν ότι θα συστήσουν στους δασκάλους των ολιγοθέσιων σχολείων να κάνουν επιλογή της ύλης που θα διδάξουν ανάλογα με το χρόνο που διαθέτουν, τις δυνατότητες της τάξης και το ρυθμό εργασίας που ακολουθούν. Εν πάση περιπτώσει πρέπει να συστηθεί στους δασκάλους των ολιγοθέσιων να κάνουν εκμετάλλευση του χρόνου των σιωπηρών εργασιών όπου μπορεί να δουλευτεί η ύλη που "περισεύει" από την καθαυτή διδασκαλία.

3. Για το θέμα της επίσκεψης των Σ.Σ. στα σχολεία νομίζω ότι είναι εκόπιμο να προειδοποιούνται οι δάσκαλοι για καλύτερη επίσκεψη. Δυστυχώς, υπήρξαν στο παρελθόν προΐστάνενοι των εκπαιδευτικών που επεδίωκαν "να πιάσουν" δασκάλους να παραιομούν. Το σχολικό σύμβουλο οι δάσκαλοι τον περιμένουν ως συνεργάτη και βοηθό στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν με την αγωγή των παιδιών. Σκόπιμο είναι λοιπόν να καλλιεργήσουμε αυτό το πνεύμα των αγαθών σχέσεων με τους δασκάλους αντιμετωπίζοντας τους με όλη την καλή διάθεση, ένα δείγμα της οποίας είναι και η προειδοποίηση ότι θα του γίνει επίσκεψη. Έτσι θα είναι έτοιμος ψυχολογικά για μια ουσιαστική και επωφελής συνεργασία.

4. Η έκδοση βιβλίων από το ελεύθερο εμπόριο δεν μπορεί να απαγορευτεί παρά μόνο στις περιπτώσεις που προβλέπει ο Νόμος. Εκείνο που μπορεί να γίνει είναι διαφώτιση των γονέων από τους σχολικούς συμβούλους και τους δασκάλους για τη θέση του βιβλίου του δασκάλου στο πρόγραμμα και τη βοήθεια που οι γονείς μπορούν και πρέπει να παρέχουν στα παιδιά σε ό,τι αφορά τη σχολική εργασία στο σπίτι. Οπωσδήποτε θα πρέπει να ληφθεί πρόνοια τα βιβλία για το δάσκαλο που εκδίδει ο ΜΕΔΒ να πηγαίνουν μόνο στα χέρια των δασκάλων για τους οποίους προορίζονται.

2ο θέμα: Αναμόρφωση ωρολογίων προγραμμάτων

Σχετικό με την πρόταση να "δημιουργηθεί" μια ένατη ώρα στα Ελληνικά των τεσσάρων πρώτων τάξεων των ολιγοθέστων σχολείων, όπως συμβαίνει με τα πολυθέσια, νομίζω ότι δεν μπορεί να γίνει, τουλάχιστο με τον τρόπο που προτείνεται. Με τη μείωση του χρόνου των Ελληνικών κατά 10 λεπτά την ημέρα δεν εξοικονομείται χρόνος για να προστεθεί στην Παρασκευή, μια και δεν είναι λογικό οι τέσσερις μέρες της εβδομάδας να έχουν ωράριο μειωμένο κατά 10 λεπτά και η Παρασκευή να έχει μια διδακτική ώρα επιπλέον. Θα μπορούσε όμως με κάποια εσωτερική ρύθμιση να εξοικονομούν οι δάσκαλοι τον απαραίτητο χρόνο που θα τους έδινε την ευκαιρία να χρησιμοποιήσουν τη δεύτερη ώρα των Ελληνικών μιας από τις τέσσερις ημέρες που τα διδάσκουν, για επανάληψη.

3ο.- θέμα: Ένταξη φροντιστηριακών τάξεων στη ΝΕΛΕ

Νομίζω ότι δεν πρέπει να αναμειχθούν τα προγράμματα της ΝΕΛΕ στα σχολικά προγράμματα. Άλλοι είναι οι σκοποί των προγραμμάτων της ΝΕΛΕ και άλλοι των σχολικών προγραμμάτων. Ευχής έργο θα ήταν να διοριστούν βοηθοί δάσκαλοι, που θα επικουρούν τους δασκάλους στην τάξη. Πριν από αυτό όμως είναι απαραίτητο να υπάρχει μια ομάδα ειδικών (παιδαγωγιστρες, ψυχολόγος, νοσοκόμα, κοινωνική λειτουργός κτλ.) η οποία θα ασχολείται με τις ιδιαιτερότητες κάθε παιδιού και όχι μόνο με τα μαθησιακά του προβλήματα.

Στο μεταξύ σκόπιμο και παιδαγωγικό έντιμο είναι ο δάσκαλος της τάξης, με τη βοήθεια του σχολικού του συμβούλου, να ασχοληθεί ιδιαίτερα με τα παιδιά της τάξης που παρουσιάζουν μαθησιακές κι άλλες δυσκολίες.

4ο θέμα: Σύμπτυξη ατροφικών σχολείων χωρίς τη συγκατάθεση όλων των γονέων

Είναι απαραίτητη η σύμπτυξη των ατροφικών σχολείων για καλύτερη επίτευξη των στόχων του Αναλυτικού Προγράμματος σε όσες περιοχές αυτό είναι εύκολο να γίνει. Φυσικά δεν είναι θεμιτό να ξεριζώσουμε οικογένειες από τα χωριά τους, ούτε και να αποσπάσουμε μικρά παιδιά από το οικογενειακό τους περιβάλλον, για να παρακολουθήσουν το δημοτικό σ' ένα μεγαλύτερο κέντρο. Όπου όμως η απόσταση είναι κοντινή και υπάρχει άνεση μεταφοράς των παιδιών, με την προϋπόθεση ότι θα είναι εξασφαλισμένη η υλικοτεχνική υποδομή του νέου σχολείου, η ανάγκη της σύμπτυξης πρέπει να γίνει αντικείμενο διαφώτισης των ενδιαφερομένων. Το ρόλο της διαφώτισης θα πρέπει να αναλάβουν βασικά οι σχολικοί σύμβουλοι.

5ο θέμα: Σύνταξη νέων βιβλίων για τα ολιγοθέσια σχολεία

Η πρόταση για σύνταξη νέων βιβλίων στα "δευτερεύοντα" μαθήματα για τα ολιγοθέσια σχολεία με βρfsκει αντίθετο για τους εξής κυρίως λόγους:

1. Τα παιδιά των ολιγοθεσίων δεν είναι μαθητές άλλης κατηγορίας (και σφωσδήποτε όχι δεύτερης) από εκείνα των πολυθεσίων.
2. Αν υπήρχε λόγος για διαφορετική μεταχείριση αυτή θα έπρεπε να γίνει στα "βασικά" μαθήματα όπου υπάρχουν περισσότερες δυσκολίες σε ορισμένες κατηγορίες παιδιών.
3. Αν συνέτρεχαν οι λόγοι και υπήρχαν οι δυνατότητες άλλες ομάδες παιδιών θα έπρεπε να έχουν χωριστά βιβλία κατά προτεραιότητα, πράγμα που δεν μπορεί να γίνει στο άμεσο μέλλον.
4. Τα βιβλία που κυκλοφορούν, και σφωσδήποτε εκείνα που θα κυκλοφορήσουν, λαβάρουν υπόψη όσο το δυνατόν το μεγαλύτερο μέρος του μαθητικού πληθυσμού. Εξάλλου με τον τρόπο που είναι γραμμένα, και με τη βοήθεια του βιβλίου του δασκάλου, τα βιβλία αφήνουν περιθώριο στο δάσκαλο για προσαρμογή της ύλης (και της διδασκαλίας) στις ανάγκες των παιδιών της τάξης του και τις δικές του προτιμήσεις.

6ο θέμα: Προβλήματα δασκάλων δυσπρόσιτων περιοχών

Συμφωνώ ότι υπάρχουν πολλά προβλήματα για τους δασκάλους που υπηρετούν σε απομονωμένα χωριά. Γι' αυτό και συμφωνώ επίσης, με την πρόταση των σχολικών συμβούλων να δοθούν κίνητρα στους δασκάλους, που διορίζονται σε τέτοια χωριά.

Υ.

7ο θέμα: Δοκιμαστικές διδασκαλίες

Κάθε προσπάθεια που αναλαμβάνεται σ'ένα σχολείο ή μια ευρύτερη περιοχή με σκοπό την υποβοήθηση των δασκάλων στο έργο τους αξίζει να ενθαρρύνεται. Μ'αυτή την έννοια και "οι δοκιμαστικές διδασκαλίες" μπορούν να προσφέρουν, εφόσον δεν παίρνουν τη μορφή ορισμένων "παιδαγωγικών συνεδρίων" που ξέρουμε από το παρελθόν. Η πρόταση να γίνουν μαγνητοσκοπήσεις διδασκαλιών είναι πολύ καλή, φτάνει να εξασφαλιστούν οι προϋποθέσεις για εύριπτη χρήση των βιντεοκασετών σε όλες τις περιφέρειες κι ακόμη να υπάρχει μια ποικιλία μεθοδεύσεων για πολλούς τύπους σχολείων καθώς και ευκαιρίες για τοποθέτηση ^{των δασκάλων} και κριτική αυτών των διδασκαλιών.

Τέλος συμφωνώ με τις προτάσεις των σχολικών συμβούλων Θεσσαλίας με τις εξής παρατηρήσεις:

Για την πρώτη: θα ήταν ημίμετρο να καταργηθεί ο έλεγχος προόδου στο δημοτικό σχολείο. Ένα αποφασιστικό βήμα θα είναι να καταργηθεί ο χαρακτηρισμός επίδοσης (Α*, Β*, Γ*) και να ληφθεί πρόνοια για σωστή αξιολόγηση με σκοπό να βοηθήσουμε την ομάδα ή τα άτομα να πετύχουν τους στόχους του προγράμματος που έχουμε θέσει.

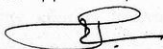
Για τη δεύτερη:

Οπωσδήποτε πρέπει οι δάσκαλοι που έχουν σοβαρά προβλήματα υγείας και δεν μπορούν να προσφέρουν σωστό διδακτικό έργο να μετατίθενται σε υπηρεσίες γραφείου ή και να μετατάσσονται σε άλλες υπηρεσίες πράγμα που θα οφελήσει και τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς και οπωσδήποτε τους μαθητές, στους οποίους φιλοδοξούμε να δώσουμε σωστή αγωγή.

Με την ευκαιρία αυτή θα ήθελα να βγξω και μερικά άλλα θέματα που αφορούν άμεσα τους Σ.Σ. αλλά και την εκπαίδευση γενικότερα.

1. Συνεργασία με τη διοίκηση

Είναι απαραίτητη η αγαστή συνεργασία Σ.Σ. και προϊσταμένων των Δ/νσεων και των Γραφείων εκπαίδευσης. Θεωρητικά είναι ξεκαθαρισμένες οι αρμοδιότητες, αφού οι πρώτοι είναι υπεύθυνοι για το παιδαγωγικό έργο και οι άλλοι για το διοικητικό. Αλλά ^{στην πράξη} και όπου τα όρια αρμοδιοτήτων φαίνεται να συμπίπτουν η συνεννόηση και η μεταξή

τους συνεργασία θα βοηθήσουν να λυθεί καλύτερα, ό,τι πρόβλημα προκύψει. Πάντως θα ήταν ακόπιμο να σποσσηνιστοϋν με τις κατ'αλληλες διοικητικές πράξεις και τα σημεία εκείνα των αρμοδιοτήτων Σ.Σ. και προΐσταμένων που από την ηρδξη φαίνεται ότι συγ-χέονται. Νομίζω ότι το προβδδιδμα μεταξύ των δύο πρέπει να έχει τελικδ ο Σ.Σ., ο οποίος είναι υπεύθυνος για το καθουτδ έργο του σχολείου, το παιδαγωγικδ.

2. Η ανδθεση σχολικης εργασίας στο σπίτι.

Ένα θέμα το οποίο έρχεται να ζονδρεται σε δημοσιευματα αλλδ και σε συγκεντρώ-σεις δασκάλων και προπαντός γονέων είναι η ανδθεση σχολικης εργασίας στο σπίτι.

Για τα ολιγοθέσια σχολεία ίσως δεν υπάρχει καν πρόβλημα, αφού υπάρχει ο χρό-νος των σιωπηρών εργασιών, συνήθως για άσκηση πάνω στο μάθημα που επεξεργάστηκαν με το δδσκαλο την προηγούμενη ώρα. Η ποικιλία και ο πλούτος των ασκήσεων που περι-λαμβάνουν τα νέα βιβλία προσφέρονται θαυμάσια για σιωπηρές εργασίες.

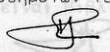
Αλλδ και για την εργασία στο σπίτι των μαθητών των άλλων σχολείων υπάρχει πρόβλεψη ώστε να μη φορτώνονται τα παιδιά με τόση σποσχδληση σε ώρες που ούτε οι μεγάλοι δεν έχουν. Με τις οδηγίες του ΚΕΜΕ του 1981 είχαν δοθεί ορισμένα χρονικδ όρια σποσχδλησης των παιδιών με εργασίες στο σπίτι. Συγκεκριμένα προβλεπόταν σποσχδ-ληση: 20 λεπτών για τα παιδιά των δυο μικρών τδξεων, 40 για τα παιδιά των τδξεων Γ'και Δ' και 1 ώρα για τα παιδιά των δυο τελευταίων τδξεων.

Η επιβάρυνση των παιδιών με άλλες εργασίες- πέρα από τις προβλεπόμενες - ση-μαίνει κακδ προγραμματισμδ ή παραμέληση της δουλειας στην τδξη. Οι σχολικοί σύμβουλοι οφείλουν πρώτα πρώτα να καταστήσουν υπεύθυνους τις δασκάλους για την λήψη αυτής της αρχής και ύστερα, μαζί με τους δασκάλους, να δισφωτίσουν τους γονείς πάνω στο θέμα.

3. Οι εργασίες στα βιβλία του μαθητή.

Το βιβλίο για το μαθητή δεν επιτρέπεται να μετατροποϋν σε "μεθοδους άνευ δι-δασκάλου". Η παρατήρηση αυτή ξεκινάει από την πρακτική ορισμένων δασκάλων να αναθέ-τουν στους μαθητές να κάνουν τις εργασίες του βιβλίου χωρίς να προηγηθεί μια εισαγω-γή έστω. Πιο συγκεκριμένα: Στο Μαθηματικδ, πριν οδηγήσουμε το παιδιδ στις δραστη-ριότητες του βιβλίου, είναι σποραίτητο να σχοληθοϋν με τα πράγματα, να ιδούν στον πίνακα κτλ. να προηγηθεί δηλ. σχετική διδασκαλία πάνω στο αντικείμενο. Το ίδιο και στα Ελληνικά: Πριν αρχίσουν να γράφουν κάθε άσκηση, μπορεί να τους δοθεί κι άλλο παρδδειγμα, να την κάνουν πρώτα προφορικδ, να την επεκτείνουν κτλ.

4. Παραμέληση μαθημάτων του Α. Προγράμματος.

Για να πετύχουν οι σκοποί του Α.Π. είναι απαραίτητο όλα τα μαθήματα να γίνονται στις τακτές ώρες και με τον ίδιο ζήλο και επιμέλεια. Έχει παρατηρηθεί ότι το βάρος ρίχνεται σε ένα δυο μαθήματα και παραμελούνται τα υπόλοιπα. Κι αν υπάρχει κάποια δικαιολογία για ορισμένα (δεν υπάρχει βοήθημα, δεν υπάρχει χώρος κτλ.) δεν μπορεί να δικαιολογηθεί η παραμέληση της Μελέτης του περιβάλλοντος για την οποία υπάρχει ένα όριστο, πλήρες βοήθημα και για την οποία τα παιδιά ενδιαφέρονται πολύ, αν διδάσκει κατάλληλα.

Καθήκον των σχολικών συμβούλων είναι να δείξουν με το παράδειγμά τους το ενδιαφέρον τους για καθένα από τα μαθήματα και να βοηθήσουν με συγκεκριμένες ενέργειες τους δασκάλους εκεί που υπάρχει ανάγκη.

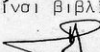
Με το κ. Μελά συμφωνεί και ο κ. Βουγιούκας.

Β. Ο κ. Ι. Χριστιδής, εισηγητής του ΚΕΜΕ, λέει το εξής:

"Θα ήθελα κ. Πρόεδρε, να κάμω ορισμένες παρατηρήσεις τόσο πάνω στα κείμενα των πρακτικών των Συμβούλων Θεσσαλίας όσο και σε μερικά καίρια σημεία της εισήγησης του κ. Μελά με τα οποία διαφωνώ.

1. Είναι γεγονός ότι στο ολιγοθέσιο σχολείο υπάρχει πρόβλημα χρόνου. Αυτό όμως δεν οφείλεται μόνο στην ιδιομορφία των σχολείων αυτών και στην εφαρμογή της πενθήμερης εργασίας αλλά και στο γεγονός ότι, ενώ έχουμε σ' αυτό, σε σχέση με τα πολυθέσια σχολεία, μείωση ^{των} ωρών διδασκαλίας σε ορισμένα μαθήματα μέχρι και 2/3, χρησιμοποιούμε με τα ίδια βιβλία που χρησιμοποιούμε και στο εξοθέσιο σχολείο. Και για να μην υπάρξουν παραινέσεις πρέπει να τονίσω ότι δεν εννοώ το ίδιο "δύσκολο" βιβλίο, αλλά βιβλίο που έχουν σχεδιαστεί και γράφει με βάση το ωράριο του 6/θεσίου σχολείου.

Στην παρούσα φάση της συγγραφής των βιβλίων το μέτρο αυτό ήταν ορθό και το μόνο εφικτό. Όμως στο άμεσο μέλλον θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με ειδικά βιβλία και το πρόβλημα των ολιγοθεσίων σχολείων. Επομένως δε με βρίσκει σύμφωνο ούτε η άποψη των Σχ. Συμβούλων Θεσσαλίας ότι χρειάζομαστε νέα βιβλία μόνο για τα "δευτερεύοντα" μαθήματα ούτε η άποψη του κ. Μελά ότι τα βιβλία που προορίζονται για το 6/θέσιο θα πρέπει για λόγους ίσης μεταχείρισης να χρησιμοποιούνται και στο 1/θέσιο σχολείο. Ίση μεταχείριση, κατά τη γνώμη μου, σημαίνει να δώσουμε και στα παιδιά των ολιγοθεσίων σχολείων, που πρέπει να είναι πάνω από 150.000 και που προέρχονται κατά κανόνα από κατώτερα κοινωνικά στρώματα, βιβλία τα οποία να ανταποκρίνονται στον τρόπο εργασίας και στις συνθήκες λειτουργίας των σχολείων αυτών και που σε καμιά περίπτωση δε θα είναι βιβλία υποβαθμισμένα σε σχέση με εκείνα του 6/θεσίου.

Η όποση ότι με τις σιωπηρές εργασίες που ισχύουν στα ολιγοθέσια σχολεία, μπορεί να απασπληρώνεται ο χρόνος που χρειάζεται για τη διδασκαλία φαίνεται ότι δεν ευσταθεί, γιατί πρέπει να δεχτούμε ότι τα νέα βιβλία, παρόλο που βοηθούν στο σημείο αυτό, δεν έχουν γραφεί για να χρησιμοποιηθούν ως βοηθήματα στα πλαίσια των σιωπηρών εργασιών. Θα πρέπει λοιπόν σε ένα δεύτερο στάδιο και αφού συμπληρωθεί η συγγραφή των βιβλίων ενός μαθήματος για όλες τις τάξεις του δημοτικού, να γραφούν βιβλία για τα ολιγοθέσια σχολεία. Άλλωστε πρόθεση των υπευθύνων ορισμένων ομάδων είναι, όταν ολοκληρωθεί το παρόν στάδιο συγγραφής, να εισηγηθούν το μέτρο αυτό.

2. Νομίζω ότι θα πρέπει να πάψει να γίνεται λόγος για κύρια ή βασικά και δευτερεύοντα μαθήματα στο δημοτικό σχολείο. Μια τέτοια διάκριση που σημαίνει και διάκριση στην πράξη είναι, για λόγους που είναι ευνόητοι και δε χρειάζεται να ανασφραχθούν εδώ, αντίθετη προς το σκοπό του δημοτικού σχολείου. Είναι κοινά μυστικά ότι στα σχολεία μας παραμελούνται τα "δευτερεύοντα" μαθήματα και το βάρος δίνεται (μόλιστο με πρόσθετες ώρες διδασκαλίας) στο γλωσσικό μάθημα και στα Μαθηματικά, παρόλο που για τα μαθήματα αυτά διατίθεται το ήμισυ του επίσημου εβδομαδιαίου ωραρίου.

3. Δε συντρέχει λόγος να γίνει απαγόρευση της έκδοσης των βιβλίων του δασκάλου από το ελεύθερο εμπόριο, γιατί κάτι τέτοιο ~~δε~~ γίνεται. Τα βιβλία αυτά εκδίδονται βάσει του νόμου από το κράτος και για χρήση από τους δασκάλους. Ο ΟΕΔΒ δεν πρέπει να το διαστέγει στο εμπόριο, επειδή έτσι θα έφθαναν στα χέρια των γονέων. Αυτό όμως θα είχε αρνητικές συνέπειες για τη δουλειά του σχολείου και θα δημιουργούσε κοινωνικά προβλήματα, αφού μόνο οι μορφωμένοι γονείς θα τα χρησιμοποιούσαν. Η διανομή τους θα πρέπει να ελέγχεται αυστηρά και να γίνεται μόνο για τους δασκάλους, όπως συμβαίνει και σε άλλα κράτη.

4. Έχω σοβαρές επιφυλάξεις σχετικά με την πρόταση να γίνουν, και στην περίπτωση που αυτό θα ήταν εφικτό, μαγνητοσκοπήσεις διδασκαλιών και να μοιραστούν στις περιφέρειες. Η μεγάλη προσφορά της μαγνητοσκόπησης είναι η δυνατότητα ανασποράγωγής της διδασκαλίας, για να αποτελέσει όμως αντικείμενο έρευνας και προβληματισμού και όχι πρότυπο για μίμηση. Για έναν τέτοιο σκοπό μπορούν να γίνουν, όπου υπάρχει η δυνατότητα, μαγνητοσκοπήσεις διδασκαλιών σε σχολεία μιας περιφέρειας, πόλης κτλ και οι διδασκαλίες αυτές να χρησιμοποιούνται στα σεμινάρια και τις σχετικές συγκεντρώσεις των δασκάλων της περιοχής, όχι όμως διδασκαλίες που θα ετοίμαζαν κάποια "κέντρα".

Γ. Ο κ. Κ. Πασσόςκος, Σύμβουλος Β', λέγει τα εξής:

Μερικές από τις παρατηρήσεις μας στα κυριότερα σημεία του κειμένου των Πρακτικών της αναφερόμενης συσκέψεως είναι τα ακόλουθα:

1. "Όχι μόνο πρέπει " οι εκπαιδευτικοί (να) δέχονται με ευμένεια τη συνεργασία και τις επισκέψεις των σχολικών συμβούλων" αλλά επιβάλλεται να συνειδητοποιήσουν ότι η λειτουργία αυτή είναι αναπόσπαστο μέρος της όλης παιδευτικής διαδικασίας και ότι συμβάλλει στην προαγωγή του έργου τους στο σχολείο, στην προαγωγή της εκπαιδευσεως και της αγωγής των μαθητών.
2. Φαίνεται καταρχήν ορθότερο να προεידιοποιείται ο διδασκαλος για την επίσκεψη στο σχολείο του σχολικού Συμβούλου. Για να προτείνουν όμως το αντίθετο οι σχολικοί Σύμβουλοι, φαίνεται πως έχουν λόγους, που δεν είναι δυνατόν να παραγνωριστούν.
3. Ώστω δεν θα πρέπει τα "βιβλία του δασκάλου" να φθάσουν στα χέρια των γονέων, γιατί η κακοχρησία τους απ' αυτούς σε βλάβη των μαθητών τέκνων τους είναι ένα πολύ πιθανό να συμβεί.
4. Δεν θεωρούμε ορθή τη μείωση του χρόνου της διδακτικής ώρας σε βάρος των διδασκομένων μαθημάτων για χάρη του μαθήματος των "Ελληνικών" (Γλώσσα), για το οποίο άλλωστε διατίθεται αρκετός χρόνος στο εβδομαδιαίο πρόγραμμα.
5. Βρίσκουμε πολλή σωστή τηγνρόταση για διορισμό ενός αριθμού διδασκάλων επί πλέον κατά περιφέρειες, ώστε ειδικά να ασχολούνται με τις περιπτώσεις μαθητών που έχουν ειδικές και οποιαδήποτε σοβαρές δυσκολίες μαθήσεως, όπου μάλιστα ο αριθμός των μαθητών κατά τάξη παρουσιάζεται σχετικά υψηλός.
6. Το θέμα αν θα υπάρχουν ειδικά διαφορετικά διδακτικά βιβλία για τους διαφόρους τύπους σχολείων (πολυθέσια, ολιγοθέσια κλπ) είναι σοβαρό και χρειάζεται πολλή μελέτη.
7. Δίκαιη είναι μια ιδιαίτερη μεταχείριση των εκπαιδευτικών, που υπηρετούν σε απομονωμένα χωριά, από την Πολιτεία.
8. Αποτελεσματική πρέπει να είναι η διοργάνωση "δοκιμαστικών διδασκαλιών" πάντοτε όμως στα πλαίσια παιδαγωγικών συγκεντρώσεων, συστημικών μελετών και συζητήσεων σε συγκεκριμένα θέματα αγωγής και με συμμετοχή περιορισμένων, κάθε φορά, αριθμού διδασκάλων.

9. Σχετικό με την προτεινόμενη κατάργηση χορηγήσεως ελέγχου προόδου, υποστηρί-
ζουμε σταθερά πως η αξιολόγηση αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της όλης παιδευτικής
δυσδικασίας στο σχολείο, όπως γίνεται παντού, και ότι ο καθένας μαθητής επιβάλλεται
συνεχώς να έχει έγκυρη πληροφορία για την πρόοδο που επιτυγχάνει

Handwritten signature.

Θ έ μ σ 4ο.- Γνωμοδότηση για τα σχ. Προεδρ. Δ/των: Α. Ίδρυση και Προαγωγή δημοτικών σχολείων.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', λέγει τα εξής:

Συμφωνώ με το σχέδιο Π.Δ. όπως είναι. Σύμφωνα με το σχέδιο Π.Δ.:

1. Ιδρύονται 297 θέσεις σε 64 δημοτικά σχολεία.
2. Προσγόνται 403 δημοτικά σχολεία κατά 619 θέσεις.
3. Αυξάνονται οι θέσεις των δασκάλων κατά 916.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του το έγγραφο Δ4/10/8-1-1985 του ΥΠΕΠΘ και την εισήγηση

ο μ ό φ ω ν σ α π ο φ σ ί ν ε τ σ ι

Το σχ. Προεδρ. Δ/τος για την "Ίδρυση και προαγωγή των δημοτικών σχολείων" να μείνει όπως έχει.

Β. Ίδρυση και προαγωγή νηπιαγωγείων.

Ο κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, λέγει τα εξής:

Με το Διάταγμα αυτό:

1. Ιδρύονται 135 νηπιαγωγεία για κανονικά νήπια (134 μονοθέσια και 1 διθέσιο).
2. Ιδρύονται 4 ειδικά νηπιαγωγεία (1 μονοθέσιο και 3 διθέσια).
3. Προσγόνται 100 νηπιαγωγεία από μονοθέσια σε διθέσια.
4. Αυξάνονται οι θέσεις των κλάδου των νηπιαγωγών κατά 243 και κατανέμονται σε 50 νηπιαγωγών Α' και 193 νηπιαγωγών.

Προτείνω να είναι θετική η γνωμοδότηση του Τμήματος.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν σ α π ο φ σ ί ν ε τ σ ι

Το σχ. Προεδρ. Δ/τος για την " Ίδρυση και προαγωγή νηπιαγωγείων" να μείνει όπως έχει.

Γ. Κατάργηση, υποβιβασμός, συγχώνευση και διαίρεση δημοτικών σχολείων.

Ο κ. Α. Μπενέκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, θέτει υπόψη του Τμήματος το έγγραφο Δ4/10/8-1-85 του ΥΠΕΠΘ με το οποίο διαβιβάστηκε στο ΚΕΜΕ για γνωμοδότηση το σχ. Προεδρ. Δ/τος για την κατάργηση, υποβιβασμό, συγχώνευση και διαίρεση δημοτικών σχολείων και εισηγήσει να μείνει όπως έχει το παρόν σχ. Προεδρ. Δ/τος.

Το Τμήμα, ο μ ό φ ω ν σ, αποδέχεται την εισήγηση.

Δ. Κατάργηση και υποβιβασμός νηπιαγωγείων.

Ο κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β*, θέτει υπόψη του Τμήματος το έγγραφο Δ4/10/8-1-85 του ΥΠΕΠΘ με το οποίο διαβιβάστηκε στο ΚΕΜΕ για γνωμοδότηση πρ ος. Προεδρ. Δ/τος για την κατάργηση και υποβιβασμό νηπιαγωγείων και εισηγείται να μείνει όπως έχει το παρόντων σχ. Προεδρ. Δ/τος.

Το Τμήμα, ο μ ό φ ω ν σ, αποδέχεται την εισήγηση.

Θ έ μ σ 5α.- Ανανέωσης απόσπασης του Γ. Γεωργακόστα.

Ο κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, εισηγείται να ανανεωθεί η απόσπαση του κ. Γιάννη Γεωργακόστα, Επιθεωρητή του Ν. από ^{30/7/86} 1ης Ιανουαρίου 1985 για τη συγγραφή του βιβλίου "Εμείς και ο κόσμος" Δ' τάξης για το μάθημα " Μελέτη του Περιβάλλοντος"

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν σ σ π ο φ σ ί ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Έπειτα από αυτό έληξε η συζεδρία.

Ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ

Η Γραμματέας

Ανδρέας Μανωλάκης
Πρόεδρος

Ευρ. Παπανικολάου

Πράξη 6

Σήμερα, 12 Φεβρουαρίου 1985 ημέρα Τρίτη και ώρα 12.00' μεσημβρινή συνεδρίασε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην αίθουσα συνεδριάσεών του (Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Παύλο Σακελλαρίδη.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι: Νικ. Βλουτσίδης, Κων/νος Πασσάκος, Δ. Μελάς, Στέφ. Παπασμακοπούλος, Δημ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Αριστ. Βουγιούκας, Αντών. Μπε- νέκος, Ειδικόι Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, Ιωάν. Χριστιάς, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήματος Ευρυδίκη Παπανικολάου.

Στη συνεδρίαση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Μαραγκοδάκης, Ειδικός Σύμβουλος στο ΥΠΕΠΘ.

Θέματα ημερήσιας διάταξης

1. Γνωμοδότηση για την "Ιστορία του Ελληνικού Έθνους", Εκδοτική Αθηνών Α.Ε.
Εισηγητές κ.κ. Φ. Βώρος, Δ. Μελάς, Σύμβουλοι Β'.
2. Αναλυτικά πρόγραμμα Μαθηματικών ΣΤ' δημοτικού.
Εισηγητής κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β'.
3. Γνωμοδότηση για το βιβλίο "Όμηρος", Αριστ. Παπανικολάου.
Εισηγητής κ. Ν. Βλουτσίδης, Σύμβουλος Β'.
4. Αναφορά του εκπαιδευτικού Βαγγέλη Παρμπαγιαννάκη.
Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.
5. Χορήγηση αντίγραφου πρακτικού στον κ. Ι. Δρούλια.
Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.
6. Συμπληρωματική ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Αθηνών.
Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.
Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διά-
ταξης.

(Handwritten signature)

Θέμα 1ο. Γνωμοδότηση για την "Ιστορία του Ελληνικού Έθνους", Εκδοτική Αθηνών Α.Ε.

Ο κ. Δ.Μελάς, Σύμβουλος Β', θέτει υπόψη του Τμήματος κοινή εισήγηση του με τον κ. Βόρο, Σύμβουλο Β' του Τμήματος Μ.Ε., που έχει ως εξής:

Η σειρά: Ιστορία του Ελληνικού Έθνους είναι γνωστότατο συλλογικό έργο, που έχουν συνεργαστεί οι πιο ειδικοί κατά περίοδο και θέμα επιστήμονες που έχουμε. Είναι έργο αξιολογώτατο. Είναι αλήθεια ότι δεν έχει την βλαύτα γραμμή ενός συνθετικού έργου, αλλά τους πολυαριθμούς συνεργάτες της Ι.Ε.Ε. τους ενώνει η επιστημονική σκέψη και η κοινή για όλους οργανωτική πνοή του εκδότη. Η Ι.Ε.Ε. είναι έργο μνημειώδες. Γι' όλους που δεν κάνουν ειδική έρευνα αλλά χρειάζονται μια γενική και επαρκή πληροφόρηση αυτό το έργο είναι πηγή και πρώτη καταφυγή.

Για τους λόγους αυτούς νομίζουμε ότι μπορούμε να το χαρακτηρίσουμε χρήσιμο για τις σχολικές βιβλιοθήκες των σχολείων δημοτικής εκπαίδευσης.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του α) το έγγραφο Γ1/23/21-1-1985 του ΥΠΕΠΘ, β) την από 15-1-1985 αίτηση της ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε., γ) την εισήγηση και δ) τη σχετική συζήτηση

ο μ ό φ ω ν α α π ο φ α ζ ν ε τ α ι

Κρίνει την "Ιστορία του Ελληνικού Έθνους" της Εκδοτικής Αθηνών Α.Ε. χρήσιμη για τις σχολικές βιβλιοθήκες των σχολείων δημοτικής εκπαίδευσης για τους λόγους που αναφέρονται στην εισήγηση.

Θ έ μ ο 2ο.- Αναλυτικό Πρόγραμμα Μαθηματικών ΣΤ' Δημοτικού.

Ο κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β', θέτει υπόψη του Τμήματος το αναλυτικό πρόγραμμα των Μαθηματικών ΣΤ' τάξης δημοτικού και εισηγείται τα ακόλουθα:

Το Πρόγραμμα Μαθηματικών της ΣΤ' Δημοτικού έχει ανσπυχθεί σε συμφωνία με το "Πλαίσιο του Περιεχομένου του Μαθήματος", εκτεινόμενο σε οκτώ περιοχές, το οποίο είχε εγκριθεί παλαιότερα από το Τμήμα. Καταρχήν επιβάλλεται να παρατηρηθεί πως το πρόγραμμα αυτό θα έπρεπε να συνταχθεί παράλληλα και σε συνεργασία με τους συναδέλφους Μαθηματικούς του Τμήματος Μ.Ε. γιατί το πρόγραμμα Μαθηματικών της Α' τάξεως του Γυμνασίου είναι απαραίτητο να αποτελεί φυσική και απρόσκοπτη συνέχεια με αυτό της ΣΤ' Δημοτικού και να συνδέεται οργανικά με αυτό. Είναι αλήθεια πως έγιναν κάποιες κοινές συναντήσεις, που δεν προχώρησαν όμως στις συγκεκριμένες λεπτομέρειες.

Η διδασκασία του προγράμματος είναι γενικά πολύ συστηματική. Τα αντικείμενα μαθήσεως συνδέονται μεταξύ τους το ένα κατόπιν του άλλου με τρόπο συστηματικό. Οι στόχοι έχουν διατυπωθεί με πολλή ευστοχία και αντιστοιχούν πλήρως με τα αντικείμενα μαθήσεως, ενώ εκφράζονται με πλήρη σαφήνεια. Διαιστώνεται όμως μια έλλειψη. Το περιεχόμενο των στόχων είναι τέτοιο, ώστε κατά κανόνα να μην αναφέρονται στην ανόπτυξη και πλατιδ αξιοποίηση της δημιουργικής σκέψεως, που είναι κύτι το διαφορετικό και από τη νοημοσύνη γενικά κι από τη κριτική ικανότητα και πολύ περισσότερο από τη μνήμη. Κι αυτό συμβαίνει παρά το ότι το περιεχόμενο του προγράμματος όπως έχει δομηθεί προσφέρεται για το παρόπνω. Πρέπει επίσης να παρατηρηθεί πως το πρόγραμμα της τάξεως αυτής συνδέεται οργανικά σε πολύ ικανοποιητικό βαθμό, με το Πρόγραμμα του ίδιου μαθήματος στην προηγούμενη τάξη.

Δεν θα υπέθετα ότι το αντικείμενο του προγράμματος είναι γενικά δύσκολο για τα παιδιά της ηλικίας αυτής, αρκεί η παρουσίασή τους να είναι διδακτικά ορθή. Εκείνο όμως που μας δημιουργεί πολλές αμφιβολίες και ανησυχίες ακόμα είναι η δυσαναλογία ανάμεσα στο διδασκόμενο αντικείμενο και στο διατιθέμενο χρόνο για τη διδασκαλία τους. Το πρόγμα εμφανίζεται ως μία διδακτική παραβίαση. Ο χρόνος, ως μία πρωταρχική μεταβλητή μαθήσεως- και μάλιστα μαθηματικώς- δεν φαίνεται να λειτουργεί ευνοϊκά, ακριβώς εξαιτίας του αναγκαστικού περιορισμού του. Αυτός όμως ο περιορισμός είναι, χωρίς αμφιβολία, σε βάρος της σφομοιώσεως και της κατανόησεως των αντικει-

Π

μένων με πληρότητα από τους μαθητές. Δύο λύσεις παρουσιάζονται κάτω από τις συνθήκες αυτές. Ή να συζηθούν οι ώρες διδασκαλίας του μαθήματος - Πράγμα όμως αδύνατο εκ των πραγμάτων - ή να μειωθούν τα αντικείμενα μαθήσεως, όταν μάλιστα για τη μεγάλη πλειονότητα από αυτά διατίθεται μία διδακτική ώρα στο καθένα. Για το σκοπό αυτό θα μπορούσαν, λόγω χώρας, να απολειφθούν από το πρόγραμμα, με τη/προοπτική να περιληφθούν στο αντίστοιχο πρόγραμμα της Α' Γυμνασίου, τα αντικείμενα: Οι εξισώσεις των μορφών $a \cdot x = b$, $x : a = b$, $a : x = b$, $a \cdot x + b = \gamma$, $a \cdot x - b = \gamma$, οι εγγράμματα παρυστώσεις ορισμένα επιμέρους αντικείμενα από τους λόγους και αναλογίες, ο ανατοκισμός, ορισμένα από τα στοιχεία στατιστικής, σχέσεις συνεπαγωγής και ισοδυναμίας και πιθανόν και άλλα. Με την ελάφυνση αυτή θα μπορούσαν άνετα οι μαθητές να κατανοήσουν ολοσχερώς και να απομοιάσουν με πληρότητα τα άλλα τόσο σοβαρά αντικείμενα μαθήσεως από το μάθημα αυτό. Ίσως έχει σημασία να αναφερθεί πως και οι δύο συνάδελφοι Μαθηματικοί, Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, οι οποίοι μελέτησαν το πρόγραμμα και με τους οποίους συζητήσαμε σχετικά έχουν την ίδια άποψη: Τα αντικείμενα μαθήσεως, επιμένουν, είναι πολλά.

Ειδικότερες παρατηρήσεις δεν θα κόμω γιατί πραγματικά η διατύπωση των αντικειμένων μαθήσεως και των αντίστοιχων στόχων έχει γίνει με πολλή προσοχή και μεγάλη ακρίβεια. Θα παρατηρούσαμε μόνο πως όπου γίνεται αναφορά, για προβλήματα να προστεθεί και το "να επινοούν ή να δημιουργούν προβλήματα..." οι ίδιοι οι μαθητές. Διερωτώμεθα ακόμα αν η θερμοκρασία που εκφράζεται με θετικούς και αρνητικούς αριθμούς μπορεί να χαρακτηριστεί ως "μέγεθος που επιδέχεται αντίθεση" (σελ. 11). Επίσης ο στόχος του αντικειμένου "Συνεπαγωγή και ισοδυναμία", που εκφράζεται "Να κατανοήσουν ως λογική αναγκαιότητα, ... ισοδυναμίας", θα γινόταν σαφέστερος με μία αναδιατύπωση. Συμπερασματικά, αν και δεν τάσσομαι κατά της εγκρίσεως του προγράμματος στο σύνολό του, προς τούτο διατηρώ τις επιφυλάξεις μου ως προς τα σημαντικά σημεία που αναφέρθηκαν.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α σ π ο φ α ί ν ε τ α ι

Το αναλυτικό Πρόγραμμα των Μαθηματικών ΣΤ' τάξης δημοτικού να έχει ως εξής:

ΠΑΛΙΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- I. Δυναμική θεματικές σχέσεις (μεθωματικές σχέσεις ιδιότητας και ανιδιότητας, ο γενικός αριθμός, σχέσεις συσχετισμού)
- II. Αριθμητικές παραστάσεις - (αριθμητικές και εγγράμματα παραστάσεις, γινόμενα παραγόντων, δυνάμεις, συστήματα αριθμησης, εξισώσεις)
- III. Γεωμετρικά στερεά (γενικά γυρίσματα, κυματοειδές, ιχνογραφικές απεικονίσεις, αναπλάσματα)
- IV. Μετρήσεις - Αριθμός - Γεω- (μετρήσεις μεγεθών - γεωμετρικές κατασκευές - εμβαδόν επιπέδων γεωμετρικών σχημάτων - δεκαδικός, μετρικές κατασκευές - Με- κλάσματα, συμμετρίες, βετικός και αρνητικός αριθμός - μεθωματικές πράξεις)
- V. Άλγεα και αναλογίες (ισοδύναμα κλάσματα, άλγεα, αναλογίες, ιδιότητες αναλογιών, μεταβλητή και συνάρτηση, ποσά ανά- λογα και αντίστροφα, ποσοστό, τόκος)
- VI. Εμβαδόν επιφάνειας γεωμε- (εμβαδόν επιφάνειας κύβου, ορθογωνίου παραλληλεπιπέδου, κυλίνδρου)
- VII. Όγκος γεωμετρικών στερεών (όγκος κύβου, ορθογωνίου παραλληλεπιπέδου, κυλίνδρου)
- VIII. Στοιχείο στατιστικής και (συγκέντρωση και παξινόμηση στατιστικών στοιχείων, πίνακες συχνοτήτων, μέση τιμή, γραφικές πα- ραστάσεις, πιθανότητες)

ΙΣΤΙΚΕΙ ΕΝΟΤΗΤΕΙ

ΜΕΡΙΚΟΤΕΡΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΙ

ΕΠΙΧΩΜΕΝΟ

ΕΠΙΛΟΓΕΙΣ

ΠΕΡΙΧΩΜΕΝΟ

ΣΤΟΧΟΙ

Οι αριθμοί
στη ζωή μας

- Η κατανοήση του ρόλου
των αριθμών στη ζωή.

Πού χρησιμοποιούνται οι αριθ-
μοί

(1 ώρα)

Λογικομαθημα-
τικές σχέσεις

- Η αυστηρωτικότερη βεβαι-
ση των λογικομαθηματικών
σχέσεων.

Μαθηματικές σχέσεις ισότη-
τας και ανισότητας.

(1 ώρα)

Ισότητες που δημιουργούνται
με την επέκταση των πράξεων

(1 ώρα)

Γενικές αριθμικές

(1 ώρα)

Οι μαθητές να γίνουν ικανοί:

- Να κατανοήσουν ότι ο αριθμός προσδιορίζει πληθυσμική-
την, μέγεθος, τάξη ή θέση και ότι αποτελεί κώδι-
κα επικοινωνίας.

- Να δημιουργούν σχέσεις ισότητας και ανισότητας
και να τις αποδίδουν με τις εκφράσεις "τόσα, όσα..."
"περισσότερα από...", "λιγότερα από..."

- Να διατυπώνουν τις παραπάνω σχέσεις με μαθηματικά
σύμβολα.

- Να εμβαδύνουν στη λειτουργικότητα των μαθηματικών
πράξεων.

- Να αυτοματοποιήσουν το μηχανισμό δειγμάτων, αλλά και των
κλών υπολογισμού.

- Να κατανοήσουν την έννοια του γενικού αριθμού.

- Να χρησιμοποιούν και γενικούς αριθμούς, για να εκ-
φράζουν μαθηματικές σχέσεις.

Έξοχοι συντηγητές

(1 όρα)

Αριθμητικές
παραστάσεις-
Εξισώσεις

- Η κατανοήση της λογικής και της ποσοτικής-οριβ-μητικής οργάνωσης προβλη-ματικών καταστάσεων.
- Η επίλυση περισσότερων του ενός, τριών οργάνω-σης προβληματικών κατα-στάσεων.

- Η ανάπτυξη της συνδυαστι-κής ικανότητας με τη δη-μιουργία και την επίλυση εξισώσεων για τη λύση α-ριθμητικών προβλημάτων.

Αριθμητικές παραστάσεις με
προβλέψεις

(1 όρα)

Αριθμητικές παραστάσεις με
απειρίσεις

(2 όρες)

Μετασχηματισμοί αριθμητι-κών παραστάσεων, στις οποί-ες σημειώνονται προβλέψεις

- Να κατανοήσουν, ως λογική αναγκαιότητα, τη σχέση της οπλής συνεισφοράς και τη σχέση της διπλής συνεισφοράς

- Να επισημαίνουν τις σχέσεις των δεδομένων ενός α-ριθμητικού προβλήματος πρόσθεσης πολλών αριθμών και να τις οργάνωσουν σε αριθμητική παράσταση, χρη-σιμοποιώντας παρενθέσεις και αγκύλες.

- Να σποδίζουν την παραπάνω αριθμητική παράσταση με ποικίλους τρόπους, χρησιμοποιώντας τις ιδιότητες της πρόσθεσης.

- Να επισημαίνουν τις σχέσεις των δεδομένων ενός α-ριθμητικού προβλήματος, που η λύση του υπαγορεύει την επέλεση διαδοχικών απειρίσεων, και να τις ορ-γάνωσουν σε αριθμητική παράσταση, χρησιμοποιώντας παρενθέσεις και αγκύλες.

(Ο δεύτερος στόχος της ενότητας "αριθμητικές πα-ραστάσεις με προβλέψεις" και για το περιεχόμενο της ενότητας αυτής).

- Να μετασχηματίζουν και αναδομούν τις σχέσεις των δεδομένων ενός προβλήματος πρόσθεσης ή αφαίρεσης, δημιουργώντας αντίστροφο πρόβλημα, και να παρουσιάζ-

Εξισώσεις της μορφής $a+x=b$,
 $a-x=b$ και $x-a=b$

(3 ώρες)

= Να κατανοήσουν τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στους προσθετέους και το άθροισμά τους, καθώς και ανάμεσα στη διαφορά και τους όρους της.

- Να βρίσκουν τις εξισώσεις που προκύπτουν από μια δοσμένη εξίσωση.

- Να λύνουν εξισώσεις της μορφής $a+x=b$, $a-x=b$ και $x-a=b$

- Να επισημαίνουν τις σχέσεις των δεδομένων ενός προβλήματος, να δημιουργούν την κατάλληλη εξίσωση και να τη λύνουν.

- Να διατυπώνουν προβλήματα από δοσμένες εξισώσεις της μορφής $a+x=b$ και $x-a=b$.

Αριθμητικές παραστάσεις
και με πολλαπλασιασμό

(1 ώρα)

- Να επισημαίνουν τις σχέσεις των δεδομένων ενός αριθμητικού προβλήματος, που η λύση του υπομαρτεύει τον πολλαπλασιασμό αριθμού με άθροισμα ή αριθμού με διαφορά, και να παρουσιάζουν τις σχέσεις αυτές με αριθμητική παράσταση.

(Ο δεύτερος στόχος της ενότητας "αριθμητικές παραστάσεις με πρόσθετες" και για το περιεχόμενο της ενότητας αυτής).

Αριθμητικές παραστάσεις

- Να επισημαίνουν τις σχέσεις των δεδομένων ενός α-

- να παρουσιάζουν τις σχέσεις αυτές με αριθμητική παρόμοια.

{Ο δεύτερος στόχος της ενότητας "αριθμητικές παραστάσεις με προσθέσεις" και για το περιεχόμενο της ενότητας αυτής}.

Εξισώσεις της μορφής $a \cdot x = b$,
 $x : a = b$ και $a : x = b$
(1 ώρα)

Εξισώσεις της μορφής $a \cdot x + b = y$
και $a \cdot x - b = y$

(2 ώρες)

Αριθμητικές παραστάσεις,
στις οποίες σημειώνονται και
οι τέσσερις πράξεις

(1 ώρα)

Εγγράμματα παραστάσεις

(1 ώρα)

- Να κατανοήσουν τη διαδικασία λύσης εξισώσεων της μορφής $a \cdot x + b = y$ και $a \cdot x - b = y$.

- Να ερμηνεύουν τις σχέσεις των δεδομένων ενός προβλήματος, να δημιουργούν την κατάλληλη εξίσωση και να τη λύσουν.

- Να λύσουν μεικτά αριθμητικά προβλήματα, οργανώνοντας τις σχέσεις των δεδομένων τους σε αριθμητική παράσταση.

- Να υπολογίζουν την αριθμητική τιμή εγγράμματων παραστάσεων με δοσμένες τις τιμές των γραμμάτων τους.

- Να παρουσιάζουν με εγγράμματα παραστάσεις την περίμετρο πολύγωνων, το μήκος του κύκλου, το εμβαδό

Γινόμενα πολλών παραγόντων
(1 ώρα)

- Να κατανοήσουν τη διαδικασία εύρεσης ενός γινόμενου πολλών παραγόντων.

- Να χρησιμοποιούν την αντιμεταθετική και την ποσεταιριστική ιδιότητα του πολλαπλασιασμού, για να υπολογίζουν με ευκολία ένα γινόμενο πολλών παραγόντων.

Πρώτοι και σύνθετοι αριθμοί -
Διαγράμματα παραγόντων
(1 ώρα)

- Να κατανοήσουν την έννοια των πρώτων και των σύνθετων αριθμών.

- Να παρουσιάζουν έναν αριθμό με μορφή γινόμενου δύο ή και περισσότερων παραγόντων.

- Να παρουσιάζουν τους παράγοντες ενός σύνθετου αριθμού με διαγράμματα (δέντρα) παραγόντων διαφορετικής σύνθεσης.

Ανάλυση σύνθετου αριθμού
σε γινόμενο πρώτων παραγόντων

(1 ώρα)

- Να κατανοήσουν τη διαδικασία ανάλυσης ενός σύνθετου αριθμού σε γινόμενο πρώτων παραγόντων, χρησιμοποιώντας την κριτήρια διαμεριστικότητας.

Δυνάμεις
(2 ώρες)

- Να γράφουν ένα γινόμενο ίσων παραγόντων με μορφή δύναμης και αντίστροφα.

- Να γράφουν και να διαβάζουν δυνάμεις ακέραιων αριθμών με εκθέτες ακέραιους αριθμούς μεγάλους αρ

= Να γράφουν ένα γινόμενο πρώτων παραγόντων με μορφή γινόμενου δυνάμεων πρώτων παραγόντων.

= Να αυτοματοποιήσουν το μηχανισμό υπολογισμού των τετραγώνων των αριθμών από το 1 μέχρι το 15 και, αντίστροφα, να βρίσκουν τον καθένα από τους αριθμούς αυτούς από το δομένο τετράγωνό τους.

Δυνάμεις του 10 - Γραφή
πολυψηφίων αριθμών με τη
βοήθεια δυνάμεων του 10
(1 ώρα)

= Να αυτοματοποιήσουν το μηχανισμό εύρεσης και γραφής αριθμών, οι οποίοι αντιστοιχούν σε δυνάμεις του 10 και, αντίστροφα, αριθμούς που είναι η μονάδα ακολουθούμενη από μηδενικά, να τους αποδίδουν σε δυνάμεις του 10.

Γραφή αριθμών σε διάφορα
συστήματα αρίθμησης

(1 ώρα)

- Να γράφουν πολυψηφίους αριθμούς του δεκαδικού συστήματος με τη βοήθεια δυνάμεων του 10.

- Να κατανοήσουν τον τρόπο ορισμού των αριθμητικών συστημάτων και παράλληλα να κατανοήσουν πλήρως την δομή του δεκαδικού συστήματος.

- Να εκφράζουν έναν αριθμό σε διάφορα αριθμητικά συστήματα με τη βοήθεια δυνάμεων της βάσης τους

Μετατρέφουν αριθμούς στο διάφορα συστήματα αρίθμησης
(1 ώρα)

- Να μετατρέφουν μικρούς αριθμούς του δεκαδικού συστήματος αρίθμησης σε άλλα αριθμητικά συστήματα και αντίστροφα.

Γεωμετρικά - Η γνώση του τμήνου γέ-
σσης και απεικόνισης
στερεών
γεωμετρικών στερεών.

Γενικά γνωρίσματα των γεωμε-
τρικών στερεών
(1 ώρα)

Κατασκευές και απεικονίσεις
γεωμετρικών στερεών
(1 ώρα)

- Να επισημαίνουν χαρακτηριστικά γνωρίσματα γεωμετρι-
κών στερεών και τις μεταξύ τους ομοιότητες και δια-
φορές.
- Να κατασκευάζουν με διάφορα υλικά το σκελετό των
γεωμετρικών στερεών (κύβου, ορθογώνιου παραλληλεπι-
πέδου και κυλίνδρου) και να απεικονίζουν γραφικά το
σχήμα τους.

- Να προβάλουν το σχήμα του γεωμετρικού στερεού που
θα προκύψει από την ένωση ή την τμήση των παραπάνω
γεωμετρικών στερεών.

Αναπλάσματα γεωμετρικών στε-
ρεών
(1 ώρα)

- Να δημιουργούν τα αναπλάσματα των γεωμετρικών στε-
ρεών με αποτύπωση της επιφάνειάς τους.
- Να αναλάβουν και να συνθέτουν, να αναγράφουν και
να ταξινομήσουν αναπλάσματα γεωμετρικών στερεών.

- Να κατασκευάζουν τα αναπλάσματα του κύβου, του ορ-
θογώνιου παραλληλεπιπέδου και του κυλίνδρου.

Μέτρηση μήκων και αποστάσεων
(5 ώρες)

IV. Μετρήσεις - Η κατανοήση των μετρητικών
δεκαδικών, οχθέσων, η ανάπτυξη της 1-
κλασματικών κανόντων για προβολική ερ-
μεία και συμμετρία γράμματα και η εξοικείωση με
τα είδη - Γεω- τρις κατασκευές.
- Να κατασκευάζουν, συγκρίνουν και μετρούν ευθύγραμ-

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ

Η εξέταση των γνώσεων πέντε
στα διάφορα είδη των αριθμών
και η άσκηση σχετικών μετρήσεων
προβλεπόμενων.

Μέτρηση επιφανειών

(5 ώρες)

- Να προσδιορίζουν το είδος των τριγώνων και των τετραγώνων από τη σύγκριση των μηκών των πλευρών τους.
- Να εκτελούν πράξεις με αριθμούς που δηλώνουν μήκη και να λύνουν σχετικά προβλήματα.
- Να κατανοήσουν πλήρως τις σχέσεις ανάμεσα στο τετραγωνικό μέτρο, τις υποδιαιρέσεις και τα πολλαπλάσιά του.
- Να γράφουν τα δεδομένα μετρήσεων με συμβολές, δεκαδικούς και κλασματικούς αριθμούς.
- Να κατασκευάζουν, συγκρίνουν και μετρούν επιφάνειες γεωμετρικά σχήματα.
- Να κατανοήσουν τη διαδικασία υπολογισμού του εμβαδού του τραπεζίου και του κύκλου και να λύνουν σχετικά προβλήματα.
- Να εκτελούν πράξεις με αριθμούς, που δηλώνουν εμβαδά και να λύνουν σχετικά προβλήματα.
- Να αναγνωρίσουν υπό κλίμακα επιφάνειες σχήματος ορθογώνιου και τετραγώνου με αντίστοιχη ένα προς πολλά.
- Να κατανοήσουν τις σχέσεις ανάμεσα στο κυβικό μέτρο και τις υποδιαιρέσεις του.

Μέτρηση γωνιών
(2 ώρες)

- Να γνωρίζουν το λήγρο ως μονάδα μέτρησης της χωρητικότητας.
- Να κατανοήσουν πλήρωςτετα τις σχέσεις ανάμεσα στο κιλό, τις υποδιαιρέσεις και τα πολλαπλάσιά του.
- Να γράφουν τα δεδομένα μετρήσεων βάρους με συμμεινιτε δεκαδικούς και κλασματικούς αριθμούς.
- Να εκτελούν πράξεις με αριθμούς, που δηλώνουν βάρος, και να λύνουν σχετικά προβλήματα.
- Να συγκρίνουν και να μετρούν με κυβικά εκατοστά κα-ποκευές σε σχήμα κύβου και ορθογώνιου παραλληλῆπι-πύδου.
- Να χρησιμοποιούν ως μονάδα μέτρησης των γωνιών την ορθή γωνία και τη μοίρα.
- Να κατασκευάζουν, συγκρίνουν και μετρούν γωνίες.
- Να διχοτομούν γωνίες, χρησιμοποιώντας το μοιρογνω-μόνιο.
- Να κατασκευάζουν και να μετρούν διαδοχικές γωνίες (τριγώνου, τετραγώνου) και να υπολογίζουν το ά-θροισμά και τη διαφορά τους.
- Να προσδιορίζουν το είδος των τριγώνων και των τε-τραγώνων από τη μέτρηση των γωνιών τους.

κλασματικούς αριθμούς.

- Να εκτεθούν πράξεις με αριθμούς, που δηλώνουν χρόνο και να λύνουν σχετικά προβλήματα.

Μεγέθη, που επιδέχονται αντί-
θεση-Μέτρηση θερμοκρασίας

(2 ώρες)

- Να κατανοήσουν την έννοια των βετικών και αρνητικών αριθμών σε μεγέθη, που επιδέχονται αντίθεση.

- Να γράψουν τα δεδομένα μέτρησης θερμοκρασιών με βε-
τικούς και αρνητικούς αριθμούς.

- Να συγκρίνουν αρνητικούς αριθμούς με το μηδέν, με
βετικούς αριθμούς και μεταξύ τους.

- Να απεικονίζουν βετικούς και αρνητικούς αριθμούς
στην αριθμογραμμή.

- Να αντιληφθούν τη σημασία των βετικών και αρνη-
κών αριθμών.

Αδγοι και ανα-
λογίες

- Η κατανοήση βασικών εν-
νοιών, που σχετίζονται

Ισοδύναμα κλάσματα

(1 ώρα)

με τους αδγους, τις ανα-
λογίες, τα ποσοστά και

τον τόκο, και η απόκτηση
της ικανότητας για τη

λύνση σχετικών προβλημάτων

- Να ελέγχουν την ισοδυναμία δυο κλασμάτων με τις
ιδιότητες των κλασμάτων και με τα σταυρωτά γινόμενα

Σ

Λόγος πληθικότητας

(1 ώρα)

- Να κατανοήσουν την έννοια του λόγου ως τμήτου εκ-
φρασης της συσχέτισης δυο πληθικότητας.
- Να κατανοήσουν ότι ο λόγος είναι το ημίτις της δι-
ψευσης των αριθμών που εκφράζουν δυο πληθικότητες.
- Να παρουσιάζουν το αποτέλεσμα της σύγκρισης δυο
πληθικότητας με ισοδυναμους λόγους.

Λόγος ομοειδών φυσικών
μεγεθών

(1 ώρα)

- Να διαπιστώνουν, χρησιμοποιώντας γεωμετρικά όργαν,
ότι ο λόγος δυο φυσικών μεγεθών, που μετρούνται μ
την ίδια μονάδα μέτρησης, ισούται με το λόγο των
μέτρων τους.
- Να διαπιστώνουν ότι ο λόγος δυο μεγεθών παραμένει
ο ίδιος, εφόσον για τη μέτρησή τους χρησιμοποιείται
η ίδια μονάδα.

Ίσοι Λόγοι - Ανάλογα

(1 ώρα)

- Να σχηματίζουν ίσους λόγους.
- Να κατανοήσουν την έννοια της ανάλογας ως ισοτι-
μία λόγων.

Σειρές Ίσων Λόγων

(1 ώρα)

- Να κατανοήσουν πως από μια σειρά δοσμένων αριθμών
δημιουργείται μια αντίστοιχη σειρά ανάλογων αριθ-
μών.
- Να εφαρμόζουν την ιδιότητα των ανάλογων αριθμών *
- να φτιάχνουν ομάδες ίσων λόγων.

Ιδιότητες των αναλογιών

(1 όρος)

- Να κριτανοήσουν ότι σε μια αναλογία το γινόμενο των άκρων της όρων ισούται με το γινόμενο των μέσων της όρων και ότι η αντιστροφή των άδων της δημιουργεί νέα αναλογία.

Εύρεση του άγνωστου όρου-
μιας αναλογίας

(3 όρες)

- Να χρησιμοποιούν την ιδιότητα με τα στυρωτά γινόμενα, για να βρίσκουν τον άγνωστο όρο μιας αναλογίας.
- Με την προηγούμενη ιδιότητα να δημιουργούν εξέταση με άγνωστο τον άγνωστο όρο της αναλογίας και να τη λύνουν.

- Να βρίσκουν τον άγνωστο όρο μιας αναλογίας και ό-
ταν ένας ή περισσότεροι όροι είναι δεκαδικός ή κλα-
σματικός αριθμός.

- Να λύνουν σχετικά προβλήματα.

Μεταβλητή και συνάρτηση

(2 ώρες)

- Να αναφέρουν διαφορετικές τιμές ενός ορισμένου ποσού (μεταβλητή).

- Να κατανοήσουν ότι η μεταβολή της τιμής ενός ποσού εξαρτάται (είναι συνάρτηση) από τη μεταβολή της τιμής ενός ή περισσότερων άλλων ποσών.

- Να κατανοήσουν ότι η σχέση αλληλεξάρτησης δύο πο-
σών είναι αμφίδρομη.

- Να απεικονίζουν με γραφικές παραστάσεις την αλληλε-

Ποσά ανάλογα

(1 όρα)

- Να διακρίνουν περιπτώσεις, στις οποίες ο λόγος δυο τιμών ενός ποσού είναι ίσος με το λόγο των αντίστοιχων τιμών ενός άλλου ποσού (ποσά ευθέως ανάλογα).
- Να διαπιστώνουν ότι ο λόγος των αντίστοιχων τιμών δυο ευθέως ανάλογων ποσών είναι σταθερός.
- Να παρουσιάζουν με γραφικές παραστάσεις τη συνάρτηση που συνδέει δυο ποσά ευθέως ανάλογα.

Ποσά αντίστροφα

(1 όρα)

- Να διακρίνουν περιπτώσεις, στις οποίες ο λόγος δυο τιμών ενός ποσού είναι ίσος με τον αντίστροφο λόγος των αντίστοιχων τιμών ενός άλλου ποσού (ποσά αντίστροφως ανάλογα).

- Να διαπιστώνουν ότι το γινόμενο των αντίστοιχων τιμών δυο ποσών, που είναι αντίστροφως ανάλογα, είναι σταθερό.

- Να παρουσιάζουν με γραφικές παραστάσεις τη συνάρτηση, που συνδέει δυο αντίστροφως ανάλογα ποσά.

Προβλήματα με ποσά ευθέως
ανάλογα

(3 όρες)

- Να λύνουν προβλήματα με ποσά ανάλογα, σχηματίζοντας την κατάλληλη αναλογία.

- Να μετασχηματίζουν τις σχέσεις των δεδομένων ανάλογων προβλημάτων με ποσά ανάλογα, να δημιουργούν νέα προβλήματα και να τα λύνουν.

14-
Προβλήματα με ποσά αντίστοιχως ανάλογα

(3 ώρες)

- Να λύσουν προβλήματα με ποσά αντίστοιχα, σχηματίζοντας την κατάλληλη αναλογία.
- Να μετασχηματίζουν τις σχέσεις των δεδομένων ανάδο-
- προβλημάτων με ποσά αντίστοιχα, να δημιουργούν νέα
προβλήματα και να τα λύσουν.

Προβλήματα με ποσά ανάλογα
ή αντίστοιχα

(3 ώρες)

- Να λύσουν προβλήματα με ποσά ανάλογα ή αντίστοιχα
σχηματίζοντας την κατάλληλη αναλογία ήπειτα από
σύγκριση των ποσών.

Ποσοστά

(1 ώρα)

- Να γράφουν τους λόγους, που έχουν παρουσιαστεί το
100, με μορφή δεκαδικού και με μορφή του "τόσο στα
εκατό" (%) και αντίστοιχα.
- Να κατανοήσουν ότι ένας λόγος με παρουσιασθή το 11
εκφράζει με τον αριθμητή του το ποσοστό στα 100.

Ποσοστά με κλάσματα

(1 ώρα)

- Να εκφράζουν με μορφή ποσοστού στα 100 ένα κλάσμα
που το ισοδυναμεί του είναι δυνατό να έχει παρονομα-
στή το 100.
- Να εκφράζουν ποσοστά με κλάσματα.

Σύγκριση με ποσοστά

(1 ώρα)

- Να σχηματίζουν το λόγο των πληθικών αριθμών δυο α-
νάλων και να τον συγκρίνουν με τον αντίστοιχο λόγο
των πληθικών αριθμών δυο άλλων συνόλων, μετατρέπον-
τες λόγους αυτούς σε κλάσματα με παρονομαστή το 100.

Οι έννοιες αρχικό ποσό, αύξη-
ση, ελάττωση, αυξημένο ποσό,
ελαττωμένο ποσό στα προβλήμα-
τα ποσοστών

(2 όρες)

Υπολογισμός του ολικού ποσο-
στού

(1 ώρα)

Υπολογισμός του ποσοστού
στο εκατό

(1 ώρα)

Υπολογισμός του αρχικού ποσού

(1 ώρα)

Προβλήματα ποσοστών

(3 ώρες)

= Να βρίσκουν με το νου το ποσοστό σε απλές περιπτώ-
σεις πρακτικές καταστάσεις.

= Να κατανοήσουν τις έννοιες αρχικό ποσό, αύξηση, ε-
λάττωση, αυξημένο ποσό, ελαττωμένο ποσό και τις με-
ταβολές τους σχετικές, με διαδικασικούς μετασχηματισμούς
των δεδομένων του αρχικού προβλήματος.

= Να κατανοήσουν τη διαδικασία υπολογισμού του ολικού
ποσοστού με βάση το ποσοστό στα 100.

= Να κατανοήσουν τη διαδικασία εύρεσης του ποσού που
στα εκατό, με βάση το ποσοστό, που αναλογεί στο
αρχικό ποσό.

= Να κατανοήσουν τη διαδικασία εύρεσης του αρχικού
ποσού με βάση το ποσοστό στα εκατό και το ποσοστό
που αναλογεί στο αρχικό ποσό.

= Να λύσουν διάφορα προβλήματα ποσοστών.

= Να μετασχηματίζουν τις σχέσεις των δεδομένων ενός
προβλήματος ποσοστών, να δημιουργούν νέα προβλήμα-
τα και να τα λύουν.

Εμβόδ. επιφύ-
κειας γκαρ-
τρικών στερών
της επιφύκειας των γεω-
μετρικών στερών.

II. Όγκος γκαρ-
τρικών στερών
- Η κατάκτηση της τεχνικής
στην εδρεση του όγκου
γεωμετρικών στερών.

Εμβόδ. παρήλωσης και ολικής
επιφύκειας κύβου.

(1 ώρα)

Εμβόδ. παρήλωσης και ολικής
επιφύκειας ορθογώνιου παραλλή-
λوبيπιδου

(2 ώρες)

Εμβόδ. παρήλωσης και ολικής
επιφύκειας κυλίνδρου

(2 ώρες)

Όγκος κύβου

(1 ώρα)

Όγκος ορθογώνιου παραλλήλε-
πιπιδου

(2 ώρες)

Όγκος κυλίνδρου

(2 ώρες)

- Να κατανοήσουν τη διαδικασία υπολογισμού του επι-
φύκειας παρήλωσης και της ολικής επιφύκειας του κέ-
- Να λύνουν σχετικά προβλήματα.

- Να κατανοήσουν τη διαδικασία υπολογισμού του
εμβόδ. της παρήλωσης και της ολικής επιφύκειας
αυς του ορθογώνιου παραλλήλوبيπιδου.

- Να λύνουν σχετικά προβλήματα.

- Να κατανοήσουν τη διαδικασία υπολογισμού του επι-
φύκειας παρήλωσης και της ολικής επιφύκειας του
κυλίνδρου.

- Να λύνουν σχετικά προβλήματα.

- Να κατανοήσουν τη διαδικασία υπολογισμού του όγκου
του κύβου.

- Να λύνουν σχετικά προβλήματα.

- Να κατανοήσουν τη διαδικασία υπολογισμού του όγκου
του ορθογώνιου παραλλήλوبيπιδου.

- Να λύνουν σχετικά προβλήματα.

- Να κατανοήσουν τη διαδικασία υπολογισμού του όγκου
του κυλίνδρου.

ΑΠΛΗ. Στοιχεία στα - Η εισαγωγή στη στατι-

τιστική και οτική μέθοδο.

Υποβληθείς παρα-

στέσεις

Συγκέντρωση και ταξινόμηση

στατιστικών στοιχείων - Πί-

νακες συχνοτήτων - Μέση τι-

μή - Γραφικές παραστάσεις -

Πιθανότητες

(2 ώρες)

Εφαρμογές

(2 ώρες)

- Να λύνουν σχετικά προβλήματα.

- Να συγκεντρώνουν και να ταξινομούν στατιστικά δεδομένα.

- Να κατανοήσουν την έννοια της κατανομής συχνοτήτων.

- Να βρίσκουν τη συχνότητα και να την απεικονίζουν με κλάσματα και με ποσοστά.

- Να παρουσιάζουν την κατανομή συχνοτήτων με γραφική παράσταση.

- Να βελτιώσουν τη δεξιότητα λήψης προβλημάτων μέσου όρου.

- Να απεικονίζουν το μέσο όρο στατιστικών δεδομένων με γραφική παράσταση.

- Να κατανοήσουν τη σημασία ενός στατιστικού αποτελέσματος και με βάση αυτό να κάνουν σχετικές προβλέψεις.

- Να εφαρμόζουν τη στατιστική μέθοδο σε απλές πραγματικές καταστάσεις.

Θ έ μ σ 3α.- Γνωμοδότηση για το βιβλίο " Όμηρος, ο ποιητής- παιδαγωγός" του κ. Αρ. Παπανικολάου.

Ο κ. Ν. Βλουτίδης, Σύμβουλος Β΄, εισηγείται τα ακόλουθα:

Στη συνοπτική εργασία του κ. Αριστ. Παπανικολάου, που έχει τίτλο " Όμηρος, ο ποιητής- παιδαγωγός" αναφέρεται με μεγάλη συντομία στην παιδευτική σημασία των έργων του Ομήρου. Ο συγγραφέας τεκμηριώνει την όλη του εργασία με πολλές παραπομπές από την Ιλιάδα και την Οδύσσεια, με πολλά στοιχεία από την ελληνική και ξένη βιβλιογραφία και ιδιαιτέρως με στοιχεία που αντλεί από σχετικά γερμανικά κείμενα. Διορθωματούεται το θέμα του με απλότητα και σαφήνεια. Νομίζω πως το σύντομο αυτό βιβλίο μπορεί να θεωρηθεί χρήσιμο για τον εμπλουτισμό των σχολικών βιβλιοθηκών των δημοτικών σχολείων.-

Ακολουθεί συζήτηση.

Ο κ. Τομποΐδης λέγει τα εξής:

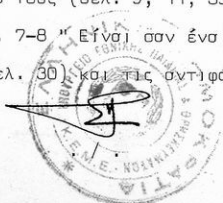
Δε θα συμφωνήσω με την εισήγηση του κ. Βλουτίδη για τη χρησιμότητα του βιβλίου " Όμηρος" του Αρ. Παπανικολάου. Οι λόγοι είναι οι ακόλουθοι: 1) Ο συγγραφέας αντλεί τις πληροφορίες του από τρίτο και τέταρτο χέρι και συχνά δεν τις έχει σφομοιώσει. 2) Περιορίζεται άλλοτε στην παράθεση πληροφοριών ξερό, χωρίς σύνδεση μεταξύ τους (σελ. 9, 11, 39 κ.σ) και άλλοτε έχει κακόζηλα " λογοτεχνικά" ζεσπάσματα (σελ. 7-8 "είναι σαν ένα ολόφωτο σστέρι κτλ"). 3) Δεν αποφεύγει τις ανοκρίβειες (π.χ. σελ. 30) και τις αντιφάσεις (π.χ. σελ. 5 και 11). 4) Τέλος η ορθογραφία του βιβλίου δε συμμορφώνεται πάντοτε πάντοτε με τη σχολική γραμματική και δεν είναι γραμμένο σε μονοτονικό.

Οι δσκαλοι και οι σχολικές βιβλιοθηκές μπορούν πολύ εύκολα να έχουν θαυμάσιες εργασίες για τον Όμηρο, ακόμα και στα σχολικά εγχειρίδια.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του α) το έγγραφο Γ1/149/21-3-1984 του ΥΠΕΠΘ, β) την από 13-3-84 σίτηση του κ. Παπανικολάου, γ) την εισήγηση και δ) τη σχετική συζήτηση,

κατό πλειοψηφία σ π ο φ σ ί ν ε τ σ ι

Δε θεωρεί χρήσιμο το βιβλίο " Όμηρος, ο ποιητής - Παιδαγωγός" του κ. Αρ. Παπανικολάου για τους εξής λόγους: 1) Ο συγγραφέας αντλεί τις πληροφορίες του από τρίτο και τέταρτο χέρι και συχνά δεν τις έχει σφομοιώσει. 2) Περιορίζεται άλλοτε στην παράθεση πληροφοριών ξερό, χωρίς σύνδεση μεταξύ τους (σελ. 9, 11, 39 κ.σ), και άλλοτε έχει κακόζηλα " λογοτεχνικά" ζεσπάσματα (σελ. 7-8 "Είναι σαν ένα ολόφωτο σστέρι κτλ"). 3) Δεν αποφεύγει τις ανοκρίβειες (π.χ. σελ. 30) και τις αντιφάσεις (π.χ. σελ. 5 και 11) 4) Τέλος

Ο δάσκαλοι και οι σχολικές βιβλιοθήκες μπορούν πολύ εύκολα να έχουν θαυμάσιες εργασίες για τον Όμηρο, σκόδα και στα σχολικά εγχειρίδια.

Μειοψηφούν οι κκ Ν. Βλουτίδης και Στ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β΄ οι οποίοι θεωρούν χρήσιμο το βιβλίο του κ. Παπανικολάου για τις σχετικές βιβλιοθήκες για τους λόγους που αναφέρονται στην εισήγηση.

Ε μ σ 4ο.- Αναφορά του εκπαιδευτικού Βαγγέλη Μπορμπαγιαννόπουλου.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', λέγει τα εξής:

Σχετικά: 37/10-1-85 έγγραφο Γραφείου Υπουργού ΥΠΕΠΘ

Νομίζω ότι πρόκειται για ένα αφελές κείμενο που προδίδει και την ποιότητα του ανθρώπου που το έγραψε. Ειδικότερα θα ήθελα να επισημάνω την αγραμματισμένη του κ. Μπορμπαγιαννόπουλου και την επιπολαιότητα ή άγνοια που τον διακρίνει.

Αν το βρίσκετε υπερβολικό να ελεγχθεί για το θρόνος του να απευθυνθεί απευθείας στον Υπουργό με ένα τέτοιο κείμενο ο κ. Μπορμπαγιαννόπουλος, τουλάχιστον να του γίνει σύσταση να απευθύνεται ιεραρχικά.

Προτείνω να του σταλεί ως απάντηση μια επιστολή, σχέδιο της οποίας επι-συνάπτω.

Στη χωρίς ημερομηνία αναφορά σας, θίγεται τέσσερα θέματα:

- α) Την αδικία σας από καθηγητές της μετέκτα¹ς
- β) Τη συγγραφή ενιαίου περιληπτικού συγγράμματος
- γ) Τη διδρρωση και κριτική του "Σκέφτομαι και γράφω" και
- δ) Τη διδασκαλία της γραμματικής

Ως προς το πρώτο θέμα σας πληροφορούμε τα εξής:

Η απαλλαγή σπουδαστών από τη γραπτή εξέταση μαθήματος ανήκει στη διακριτική ευχέρεια του καθηγητή. Εφόσον ο καθηγητής έχει διαπιστώσει το βαθμό επιδοσης σπουδαστών από άλλες επιτυχείς γραπτές εξετάσεις, έχει την ευχέρεια να τους απαλλάξει από τη γραπτή δοκιμασία. Από την αναφορά σας φαίνεται ότι την ευχέρεια αυτή των καθηγητών δεν την είχατε αμφισβητήσει ούτε εσείς ως τη στιγμή που λάβατε γνώση της βαθμολογίας σας.

Ως προς την πρότασή σας για τη συγγραφή ενιαίου περιληπτικού συγγράμματος όλων των επιστημών της αγωγής, πιστεύουμε ότι κι εσείς θα αναθεωρήσετε την άποψή σας αυτή, αν σκεφτείτε τι αδυναμίες που παρουσιάζει και τι κενά θα δημιουργούσε ένα τέτοιο εγχείρημα. Έπειτα με την πρότασή σας αυτή υποτιμάτε τις ικανότητες των συναδέλφων σας να αντλούν τις γνώσεις τους απευθείας από τις πηγές, ενώ αντίθετα υπερεκτιμάτε τη δική σας ικανότητα στην επιλογή των

ουσιαστικών και χρήσιμων γνώσεων. Δεν είναι σωστό να μιλούμε με τόση ελαφρότητα για "εμπόρους" βιβλίων. Από πού άραγε θα αντλούσατε τις περιλήψεις σας, αν δεν υπήρχαν τα "βερμπαλιστικά", όπως τα χαρακτηρίζετε, βιβλία των ειδικών συγγραφέων;

— Ως προς τη διδρβωση και κριτική του "Σκέφτομαι και γράφω" θα θέλαμε να σας επισημάνουμε τα εξής:

Στην εισαγωγή που παρατίθεται στο βιβλίο Νεοελληνική γλώσσα (βιβλίο του δασκάλου) προβλέπεται η ανάγνωση και κριτική του "Σκέφτομαι και γράφω" από τους μαθητές, ενώ παράλληλα συνιστάται η άσκησή τους στην επισήμανση των θετικών κυρίως στοιχείων κατά τη συζήτηση. Στόχος μας είναι η ενθάρρυνση της ελεύθερης και δημιουργικής έκφρασης των παιδιών. Γι' αυτό προτείνεται να αποφεύγεται κάθε ενέργεια που θα μπορούσε να προκαλέσει αναστολές στην έκφραση του παιδιού για έκφραση και επικοινωνία. Γι' αυτό ακριβώς το λόγο δεν προβλέπεται διδρβωση λαθών πάνω στο γραπτό, ιδιαίτερα γραμματικών και συντακτικών. Για την καλλιέργεια και ανάπτυξη της ορθογραφικής, συντακτικής και εκφραστικής ικανότητας των μαθητών προβλέπονται πολλές, συχνές και ποικίλες ασκήσεις στα νέα βιβλία, που κι εσείς αναγνωρίζετε την αξία τους.

Η εισήγησή σας τέλος για τη διδακτική της έκθεσης δεν απομακρύνεται από την παραδοσιακή αντιμετώπιση του γλωσσικού μαθήματος, σύμφωνα με την οποία η έκθεση ήταν κάτι ξεχωριστό και αποκομμένο από τα υπόλοιπα μέρη του γλωσσικού μαθήματος. Όπως θα πρέπει να έχετε αντιληφθεί, με τη νέα προσέγγιση το γλωσσικό μάθημα αντιμετωπίζεται ως ενιαίο όλο, που τα διάφορα μέρη του (ομιλία, ανάγνωση, γραφή, ορθογραφία, σύνταξη, γραμματική, γραπτή έκφραση κτλ.) αλληλοϋπηρετούνται και αλληλοσυμπληρώνονται. Έτσι η βελτίωση των μαθητών στη γραπτή έκφραση δεν είναι θέμα μόνο του "Σκέφτομαι και γράφω", αλλά επιδιώκεται και εξασφαλίζεται μέσα από τις δραστηριότητες που προβλέπονται κατά τη διδ/λία ολόκληρου του γλωσσικού μαθήματος.

Ως προς τη διδασκαλία της γραμματικής σας παραπέμπουμε στην εισαγωγή του βιβλίου Νεοελληνική γλώσσα όπου θεμελιώνεται με γλωσσολογικά, ψυχολογικά και παιδαγωγικά επιχειρήματα η απαίτηση για περιορισμό της χρήσης γραμματικής ορολογίας και ιδιαίτερα γραμματικών κανόνων. Εκείνο που ενδιαφέρει στο δημοτικό

Θ έ μ σ 5α.- Χορήγηση αντιγράφου πρακτικού στον κ. Ι. Δρούλιας.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', θέτει υπόψη του Τμήματος τα εξής:

Το ΥΠΕΠΘ με το έγγραφό του Γ3/83/29-1-1985 διαβιβάζει στο ΚΕΜΕ την από 23-1-1985 αίτηση του κ. Δρούλιας για χορήγηση αντιγράφου της Πρόξης 46/1984 του Τμήματος Δ.Ε που αναφέρεται στην κρίση του βιβλίου του "Αιώνιες αναζητήσεις και ανάλογες θεωρήσεις του όντως "Οντος)".

Εκσηγούμαι να χορηγηθεί το αιτούμενο αντί γραφοπρακτικού.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν σ σ π ο φ σ ί ν ε τ α ι

Να χορηγηθεί από τη Διοίκηση αντιγραφο της Πρόξης 46/1984 του Τμήματος Δ.Ε. του ΚΕΜΕ στον κ. Ι. Δρούλιας που αναφέρεται στην κρίση του βιβλίου του "Αιώνιες αναζητήσεις και ανάλογες θεωρήσεις του όντως "Οντος)".

- 20 -

Θ έ μ σ θ ο.- Συμπληρωματική ανσθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Αθηνών.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β*, θέτει υπόψη του Τμήματος το έγγραφο 10/3-2-1985 του Δ/ντή Σπουδών της ΣΕΛΔΕ Αθηνών κ. Λ. Σταύρου με το οποίο εισαγείται, συμπληρωματικά, να ανοτεθεί η διδασκαλία των μαθημάτων, που προβλέπονται από το άρθρο θ του Π.Δ να διδασχθούν στη ΣΕΛΔΕ το Β* τρίμηνο, ως εξής:

I Μαθήματα μόνο για δασκάλους

Του μαθήματος των Μαθηματικών "Διδακτική του Δημοτικού Σχολείου: Σύγχρονα σχήματα διδ/λίας, θεωρητική θεμελίωση, αναλυτικά προγράμματα, βιβλία, διδ. μέσος, αξιολόγηση και πρακτική εφαρμογή στο επί μέρους μαθήματα", στον κ. Ιωάννη Σαλαβάρ, Σχολικό Σύμβουλο, εξειδικευμένο στη διδ/κή των μαθηματικών στο δημοτικό σχολείο, για δύο ώρες την εβδομάδα.

II Μαθήματα μόνο για νηπιαγωγούς

- Του μαθήματος "Αγωγή της έκφρασης (γλωσσική, καλλιτεχνική, τεχνική)" στους
- α) κ. Ασούτρη Άννα, εξειδικευμένη σε θέματα Αγωγής της έκφρασης, για δύο ώρες την εβδομάδα και
- β) κ. Γαλάζιου Ελένη, εξειδικευμένη σε θέματα Αγωγής της έκφρασης, για δύο ώρες την εβδομάδα.

Εισηγούμεσι να γίνουν δεκτές οι προτάσεις του κ. Λάμπρου.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν ο σ π ο φ α ί ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

*Επειτα από αυτό έληξε η συνεδρία.

Ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ

Η Γραμματέας

Πρόεδρος Σακαλλογίδης

Ευρ. Παπανικολάου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Π Ρ Α Ξ Η 7/1985

Σήμερα, 19 Φεβρουαρίου 1985 ημέρα Τρίτη και ώρα 12.00 μεσημερινή συνεδρίασε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαιδεύσεως του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην αίθουσα συνεδρισέων του (Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή) με Προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Παύλο Σκελλαρδίδη.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι: Νίκ. Βλουτίδης, Κων/νος Πασσάκος, Δ. Μελάς, Στεφ. Παπασημακόπουλος, Δημ. Τομπσίδης, Σύμβουλοι Β*, Αριστ. Βουγιούκας, Αντών. Μπενέκος, Ειδικοί Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, Ιωάν. Χριστίδης, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήματος Ευρυδίκη Παπανικολάου.

Στη συνεδρίαση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Μαραγκουδάκης, Ειδικός Σύμβουλος στο ΥΠΕΠΘ.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Επανεξέταση του βιβλίου Φιλοσόφας για τις Παιδαγωγικές Ακοδημίες του κ. Κουμόκη. Εισηγητής κ. Κ. Κατσιμάνης, Εισηγητής του ΚΕΜΕ.
2. Έγκριση του πρώτου μέρους του βιβλίου "Το μαθηματικό μου" ΣΤ' δημοτικού. Εισηγητής κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β*.
3. Έγκριση του πρώτου μέρους του βιβλίου του δασκάλου "Νεοελληνική γλώσσα" ΣΤ' δημοτικού. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β*
4. 1ο φυλλάδιο επαναληπτικών μαθημάτων συμπληρωματικό του βιβλίου "Η γλώσσα μου" ΣΤ' δημοτικού (πρώτο μέρος). Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β*.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε οπαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Θ έ μ ο 1ο.- Ανοβάλλεται η συζήτηση

Θέμα 2ο Αναβάθμιση και συμπύκνωση.

Θέμα 3ο.- Έγκριση του πρώτου μέρους του βιβλίου του δασκάλου "Νεοελληνική γλώσσα" ΣΤ' δημοτικού.

Ο κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, σύμφωνα με το Ν. 1304/82 δεν πορευρίζεται στη συζήτηση αυτού του θέματος γιατί είναι ένας από τους συγγραφείς του βιβλίου.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα:

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ, βιβλίο του δασκάλου,

ΣΤ' τάξη, πρώτο τεύχος

Συντακτική Ομάδα: Α. Βελαγίδης, Α. Βουγιούκας, Κ. Καλοπανίδας,

Ν. Κανόκης, Θ. Μπλούντας, Χ. Παπαδημητρίου

Το διδακτικό αυτό βοήθημα περιλαμβάνει:

- α) Μια εισαγωγή, όπου παρουσιάζονται ο σκοπός και οι βασικότερες σχέσεις που διέπουν το γλωσσικό μήνυμα.
- β) Ένα πρώτο κεφάλαιο, που αναφέρεται στις μερικότερες επιδιώξεις του γλωσσικού μαθήματος και στις κυριότερες διαφορές ανάμεσα στην παραδοσιακή και τη νέα προσέγγιση.
- γ) Ένα ενδελεχτικό διόγραμμα διδασκαλίας (διαφοροποιημένο ως προς τα πεζά και τα ποιήματα), με διδακτικές ενέργειες και βοηθητικές δραστηριότητες, που στα βασικά τους σημεία ισχύουν για όλα τα κείμενα του γλωσσικού μαθήματος.
- δ) Σύντομες υποδείξεις για ενημέρωση των γονέων. ε) Συμπληρωματικές οδηγίες για το συγκεκριμένο κάθε φορά κείμενο και τις ιδιαιτερότητές του: υποδείξεις σχετικές με το περιεχόμενο και την εκφραστική των κειμένων, με πιθανές δύσκολες λέξεις και φράσεις, ερωτήσεις για την κατανόηση των κειμένων, λεξιλογικές ασκήσεις, επισήμανση του γλωσσικού φαινομένου που υπηρετούν οι γραπτές εργασίες σε κάθε κείμενο κτλ. Τα μαθήματα που καλύπτουν οι συμπληρωματικές υποδείξεις είναι 29 και βασίζονται στα 23 κείμενα του βιβλίου "Η γλώσσα μου" (μαζί με τις εργασίες τους) και σε 6 ακόμα από το Ανθολόγιο.

Η έκταση του βιβλίου του δασκάλου υπολογίζεται σε 6-7 τυπογραφικά μαζί με τις σελίδες του βιβλίου "Η γλώσσα μου", αν αυτές ενσωματωθούν σε σμίκρυνση μέσα στις συμπληρωματικές υποδείξεις.

Το κείμενο είναι βασισμένο στις νεότερες αντιλήψεις για τη γλωσσική διδασκαλία και στα ελληνικά σχολικά δεδομένα και έχει συνταχθεί με τρόπο που το κάνει ένα πολύτιμο και εύχρηστο βοήθημα για το δάσκαλο.

./.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ὁ μ ὁ φ ὠ ν σ ο π ο φ σ ῖ ν ε τ σ ι

θεωρεῖ κατάλληλο το πρώτο τεύχος του βιβλίου του δασκάλου "Νεοελληνική γλώσσα"

ΣΤ' τάξης δημοτικού και προτείνει την εκτύπωσή του από τον ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1985-86.

Θ έ μ σ 4ο.- 1ο φυλλάδιο επανσληπτικών μαθημάτων, συμπληρωματικό του βιβλίου " Η γλώσσα μου" ΣΤ* δημοτικού (πρώτο μέρος).

Ο κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, σύμφωνα με το Ν. 1304/82 δεν παρευρίσκεται στη συζήτηση αυτού του θέματος γιατί είναι ένας από τους συγγραφείς του βιβλίου.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β*, εισηγείται το ακόλουθο:

1^ο φυλλάδιο επανσληπτικών μαθημάτων, συμπληρωματικό του βιβλίου " Η γλώσσα μου" ΣΤ* δημοτικού (πρώτο μέρος).

Περιλαμβάνει τρία επανσληπτικά μαθήματα με διπλό στόχο την εμπέδωση και την αξιολόγηση των διδασγμένων στις προηγούμενες διδακτικές ενότητες.

Το φυλλάδιο θα αποτελέσει ξεχωριστό σώμα, έξω από το βιβλίο του μαθητή, και θα μείνει από την αρχή στο γραφείο του σχολείου, για να χρησιμοποιηθεί σύμφωνα με τις οδηγίες που περιέχονται στο βιβλίο του δασκάλου.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

α μ ο φ ω ν ο σ π ο φ α ί ν ε τ α ι

Αποδεχόμενο την εισήγηση, θεωρεί κατάλληλο το πρώτο φυλλάδιο επανσληπτικών μαθημάτων, συμπληρωματικό του βιβλίου " Η γλώσσα μου" ΣΤ* δημοτικού (πρώτο μέρος) και προτείνει την εκτύπωσή του από τον ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1985-86.

Ανακοινώσεις

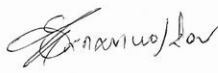
Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β*, ανακοινώνει στο Τμήμα το περιεχόμενο του εγγράφου 669/15-2-1985 του κ. Λιβέρη προς το Τμήμα Δημοτικής.

Έπειτα από αυτό έληξε η συνεδρία.

Ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ

Η Γραμματέας

Πάυλος Σοκελλάριδης

Ευρ. Παπανικολάου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Π Ρ Α Ξ Η 8/1985

Σήμερα, 21 Φεβρουαρίου 1985 ημέρα Πέμπτη και ώρα 12.00 μεσημβρινή συνεδρίσσε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαιδεύσεως του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην αίθουσα συνεδριάσεών του (Μεσογείων 396) με Προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Πύλο Σκαελλάρδη.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι: Νικ. Βλουτίδης, Κων/νος Πασσόςκος, Δ. Μελός, Στεφ. Ποπασημακόπουλος, Δημ. Τομπσίδης, Σύμβουλοι Β', Αριστ. Βουγιούκας, Αντων. Μπενέκος, Ειδικοί Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, Ιωαν. Χριστιός, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήματος Ευρυδίκη Παπανικολάου.

Στη συνεδρίαση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Μαραγκουδάκης, Ειδικός Σύμβουλος στο ΥΠΕΠΘ.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. ^{Εγκρίσιον} Έγκριση του πρώτου μέρους του βιβλίου "Τα μσθηματικά μου" ΣΤ' δημοτικού. Εισηγητής κ. Πασσόςκος, Σύμβουλος Β'.
2. Αποχώρηση μσθητών Α' και Β' τάξεων μονοθεσίων και διθεσίων σχολείων μετά την τέταρτη διδασκτική ώρα. Εισηγητής κ. Ι. Χριστιός, Εισηγητής του ΚΕΜΕ.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε σπαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Θ έ μ σ 1ο.- Έγκριση τμήματος του πρώτου μέρους του βιβλίου "Το μαθηματικό μου"
ΣΤ* τάξης δημοτικού.

Ο κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β*, εισαγείται το ακόλουθο:

Το μέρος αυτό εκτείνεται σε 87 σελίδες και περιλαμβάνει 28 διδακτικές ενότητες και επιπλέον προβλήματα και ασκήσεις. Στη σειρά παρουσίσεως των ενότητων ακολουθείται πιστό το πρόγραμμα Μαθηματικών αυτής της τάξης που είχε συνταχθεί και είχε συζητηθεί στο Τμήμα σε μια από τις προηγούμενες συνεδριάσεις του. Μάλλον το ακριβέστερο είναι πως το πρόγραμμα, στην αναλυτική μορφή του, έγινε σύμφωνα με το γραφόμενο βιβλίο, ενώ το ακριβώς αντίθετο θα ήταν το ορθό. Όσο για το πλήθος των αντικειμένων αυτό αντιστοιχεί με εκείνο του Προγράμματος. Δυστυχώς, αν και εισηγηθήκαμε με έμφαση πως ο αριθμός των αντικειμένων μαθήσεως είναι δυσανάλογος με το διστιθέμενο από το ωρολόγιο πρόγραμμα χρόνο, αν και οι δύο Μαθηματικοί, Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, διατύπωσαν ακριβώς την ίδια άποψη, αν και το Τμήμα- σχεδόν όλα τα μέλη του- κατά τη συνεδρία του όταν γινόταν η συζήτηση για το Πρόγραμμα εξέφρασε ανησυχία για τον ίδιο λόγο, τα αντικείμενα παρέμειναν ακριβώς τα ίδια, όπως ήταν και αρχικά, στο κείμενο του προγράμματος και τα ίδια συναντούμε και εδώ στο κείμενο του βιβλίου, χωρίς καμία μείωση. Ειδικότερα βρίσκουμε αδύνατο να επαρκέσει ο διστιθέμενος χρόνος για το καθένα από τα παρακάτω αντικείμενα: Αριθμοί με γράμματα, υποθέτω και συμπερίνω και αντίστροφα, αριθμητικές παραστάσεις με προσθέσεις, με πολλαπλασιασμό, με διαίρεση, Λύση προβλημάτων με εξισώσεις, εξισώσεις με πολλαπλασιασμό ή διαίρεση, με πρόσθεση και με αφαίρεση κτλ., Αριθμητικές παραστάσεις με πολλαπλασιασμό και με διαίρεση, αριθμητικές παραστάσεις με τις 4 πράξεις, Πρώτοι και σύνθετοι αριθμοί, Ανάλυση αριθμού σε γινόμενο παραγόντων, Πράξεις με δυνάμεις. Έτσι κατά πάσα πιθανότητα προβλέπω ότι θα υπάρχουν προβλήματα όχι εύκολα να ξεπεραστούν κατά τη διδασκαλία των παραπάνω αντικειμένων. Υπήρξε μεγάλη παράλειψη, όχι μόνο για τα Μαθηματικά αλλά και για τα άλλα μαθήματα, το ότι, εξαιτίας της βιασύνης με την οποία γενικά γράφονται τα βιβλία, δεν κατέστη δυνατή κάποια δοκιμαστική διδασκαλία, δοκιμαστική εφαρμογή πειραματικού τύπου σε κάποιες σχολικές τάξεις, που θα έδειχναν ενδιαφέροντα και πολύ χρήσιμο πράγματα. Αυτή την τόσο αναγκαία προϋπόθεση κατά τη σύνταξη των αναλυτικών προγραμμάτων και τη συγγραφή διδακτικών βιβλίων την παραγνωρίσαμε αν και την είχαμε επισημάνει αρχικά και είχαμε αποφασίσει ανάλογα. Παραμείναμε δυστυχώς στην απραγματοποίητη σάφηση.

Η μεθοδολογία η διδασκτική, η μεθοδολογία μαθήσεως παρέμεινε η ίδια όπως και στο αντίστοιχο βιβλίο της Ε' τάξεως. Έχουμε και πάλι το μαθητή να ακολουθεί για κάθε ενότητα στερεότυπα της τρεις προκαθορισμένες βαθμίδες: α) "βλέποντας πάλι... συζητούμε", β) "Κατανοούμε", γ) "Εφαρμόζουμε και προχωρούμε παραπέρα". Το πράγμα θυμίζει τα παλαιότερα 5 τυπικά στάδια διδασκαλίας κατά τον έρβαρτο ή τα μετέπειτα 3 στάδια.

Η τακτική αυτή υποχρεώνει Διδάσκαλο και μαθητές σε μια έκομπτη και ομοιόμορφη προκαθορισμένη τακτική και πορεία. Δεν θα μπορούσε στην ανώτερη αυτή τάξη να υπήρχε κάποια άλλη παραλλαγή; Και δεν θα ήταν ακόμα προτιμότερα να δίνουμε ελεύθερο διδασκτική στο διδάσκαλο και ποικιλία προσεγγίσεων μαθήσεως στους μαθητές; Δυστυχώς αυτό δεν έγινε.

Οι προσπάθειες παρατηρήσεις μας δεν μας εμποδίζουν διόλου να εκτιμήσουμε γενικότερα την αξία αυτής της εργασίας. Πρόκειται πραγματικά για μια πολύ προσεκτική, πολύ ευσυνείδητη πολύ συνεπή προσπάθεια, ώστε να παρουσιαστούν στους μαθητές αντικείμενα μαθήσεως "κατά τρόπο έντιμο" σύμφωνα με τον J. BRUNER, με σκοπό να κατανοηθούν με πληρότητα από τους μαθητές. Θα έλεγα μάλιστα πως σε αρκετές περιπτώσεις ο τρόπος "μεταφράσεως" των μαθηματικών αντικειμένων "στη γλώσσα των μαθητών" υπήρξε οριστοτεχνικός. Εξάλλου οι ασκήσεις και τα προβλήματα που περιλαμβάνονται στο κείμενο στην ευρεία ποικιλία τους είναι πολύ επιτυχημένα και πρόκειται να ενεργήσουν κατά τρόπο εποικοδομητικό για την επίτευξη των σκοπών του μαθήματος για χάρη των μαθητών. Μια ειδικότερη παρατήρηση για τα τέστ αξιολογήσεως που γενικά είναι σωστά. Το 1ο καλύπτει 10 ενότητες, το 2ο 6 και το 3ο 6. Δεν προβλέπω πως, : μία διδακτική ώρα είναι αρκετή για την εξέταση των μαθητών και παρά το ότι της θα δημιουργήσει πνευματική κόπωση. Ορθότερο είναι να γίνουν 4 κριτήρια, αξιολογήσεως αντί για 3, προκειμένου να καλύψουν κανονικά όλη την ύλη. Έχω επίσης μανει και μια μακρά σειρά από σημεία στο κείμενο που, κατά τη γνώμη μας, απαιτούν τροποποίηση ή κάποια διόρθωση. Τελικά ενώ δεν επιθυμώ να φέρω πρόσκομμα στην έγκαιρη συγγραφή του βιβλίου με αρνητική μου θέση επιμένω στην πρότασή μου να ληφθούν υπόψη έμπρακτα από τη συγγραφική ομάδα οι προσπάθειες παρατηρήσεις για βελτίωση του βιβλίου προς χάρη των μαθητών.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του την εισήγηση και τη συζήτηση που ακολούθησε

ο μ ό φ ω ν α σ π ο φ σ ί ν ε τ ο ι

Θεωρεί κατάλληλο τμήμα του πρώτου μέρους του βιβλίου του μαθητή των Μαθηματικών ΣΤ' δημοτικού και προτείνει την εκτύπωσή του από τον ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1985-86.

Ε

Θ έ μ σ 2ο.- Αποχώρηση μσθητών Α' και Β' τξσεων μονοθεσίων και διθεσίων σχολείων μετό την τέτορτη διδασκτική ώρο.

Ο κ. Ι. Χριστίδς, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, εισηγείται στο Τμήμα τα ακόλουθα:

Ο σχολικός Σύμβουλος της 1ης Περιφέρειας του Νομού Κιλκίς με έγγραφό του προς το Υπουργείο Παιδείας ζητάει να πληροφορηθεί αν οι μσθητές των Α' και Β' τξσεων των 1/θεσίων και των 2/θεσίων σχολείων αποχωρούν από το σχολείο μετό την 4η διδασκτική ώρα. Η Δ/νη Εφαρμ. Προγρμ. Δ.Ε.Π.Α με το Γ1/704/30-11-84 έγγραφο διαβιβάζει το ερώτημα στο ΚΕΜΕ για να έχει τη γνώμη μας πάνω στο θέμα.

Σχετικό έχω να παρατηρήσω τα εξής: Από τις ισχύουσες διςτάξεις λειτουργίας του δημοτικού σχολείου δεν προβλέπεται αποχώρηση των μσθητών των Α' και Β' τξσεων των 1/θεσίων και 2/θεσίων σχολείων μετό την 4η διδασκτική ώρα. Κατό παράδοση ισχύει το μέτρο αυτό από τότε που τα σχολεία αυτά είχαν εξοήμερη, πρωινή και απογευματινή εργασία και, κατό κανόνα, μεγάλο αριθμό μσθητών. Σήμερα οι συνθήκες εργασίας των σχολείων αυτών έχουν ριζικό αλλαξει. Έχουν συνήθως πολύ λίγα παιδιά (πολλά είναι από την άποψη αυτή προβληματικά), λειτουργούν μόνο πρωί (από 8³⁰ - 13³⁵) και πρέπει να καλύψουν το πρόγραμμα, έχοντας κατό τξξη πολύ λίγο χρόνο σε σχέση με εκείνου του 6/θεσίου σχολείου. Επίσης σήμερα έχουμε βιβλία και για τις μικρές τξξεις, πάνω στο οποία μπορούν τα παιδιά και μόνα τους να δουλέψουν στο σχολείο. Ακόμη, σε ορισμένες περιπτώσεις, τα παιδιά μεταφέρονται από γειτονικά χωριά για να φοιτήσουν στο σχολείο.

Με βάση τα δεδομένα αυτό καταλήγω στο συμπέρασμα ότι και τα παιδιά των δύο πρώτων τξσεων θα πρέπει να εξοτλούν μαζί με τα παιδιά των άλλων τξσεων όλο το ωράριο των 1/θεσίων και των 2/θεσίων σχολείων για τους εξής βασικούς λόγους:

α) Για να μπορεί ο δσκαλος, έχοντας στη διάθεσή του περισσότερα χρόνο, να βοηθήσει τα παιδιά των δύο πρώτων τξσεων, ώστε να μπορέσουν να ανταποκριθούν καλύτερα στις απαιτήσεις του αναλ. προγράμματος.

β) Για να μπορεί να γίνει πιο άνετος ο προγραμματισμός της όλης εργασίας στους τύπους αυτούς του δημοτικού σχολείου.

γ) Για να μην ελστώνεται υπερβολικό ο αριθμός των μσθητών που μένουν στο σχολείο μετό την 4η διδασκτική ώρα, αφού τα σχολεία αυτά έχουν κατό κανόνα πολύ μικρό αριθμό μσθητών.

6) Για να μη δημιουργούνται προβλήματα στις οικογένειες που έχουν παιδιό στις άλλες τάξεις.

Το επιχείρημα ότι κουράζονται τα παιδιά αν μείνουν τόσες ώρες στο σχολείο, κατά τη γνώμη μου, δεν ευσταθεί. Ο χρόνος που μένουν τα παιδιά αυτό στην τάξη είναι 4 ώρες και 20 λεπτά περίπου. Ο χρόνος αυτός δεν είναι υπερβολικός και αν αξιοποιηθεί κατάλληλα, τα παιδιά και θα ωφεληθούν και θα χαρούν την παραμονή τους στο σχολείο.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

α μ ό φ ω ν α α π ο φ α σ ί ν ε τ α ι

Κάνει δεκτή την εισήγηση στο σύνολό της όπως έχει.

Έπειτα από αυτό έληξε η συνεδρία.

Ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ

Η Γραμματέας

Πάυλος ΣακελλARIOΥ

Πάυλος ΣακελλARIOΥ

Ευ. Παπανικολάου

Ευ. Παπανικολάου

1. Έγκριση της απόφασης της 11ης Δεκεμβρίου 1984, περί της κατάργησης της υποχρέωσης των μαθητών να φορούν στολικά.
2. Έγκριση της απόφασης της 11ης Δεκεμβρίου 1984, περί της κατάργησης της υποχρέωσης των μαθητών να φορούν στολικά.
3. Έγκριση της απόφασης της 11ης Δεκεμβρίου 1984, περί της κατάργησης της υποχρέωσης των μαθητών να φορούν στολικά.
4. Έγκριση της απόφασης της 11ης Δεκεμβρίου 1984, περί της κατάργησης της υποχρέωσης των μαθητών να φορούν στολικά.
5. Παράδοση κοπύδασης υποκατάστατος του μολύβι, της σελήνης κ.λ.π.
6. Έγκριση της απόφασης της 11ης Δεκεμβρίου 1984, περί της κατάργησης της υποχρέωσης των μαθητών να φορούν στολικά.
7. Έγκριση της απόφασης της 11ης Δεκεμβρίου 1984, περί της κατάργησης της υποχρέωσης των μαθητών να φορούν στολικά.
8. Έγκριση της απόφασης της 11ης Δεκεμβρίου 1984, περί της κατάργησης της υποχρέωσης των μαθητών να φορούν στολικά.
9. Έγκριση της απόφασης της 11ης Δεκεμβρίου 1984, περί της κατάργησης της υποχρέωσης των μαθητών να φορούν στολικά.
10. Έγκριση της απόφασης της 11ης Δεκεμβρίου 1984, περί της κατάργησης της υποχρέωσης των μαθητών να φορούν στολικά.

Επὶ τὴν ἀρχὴν τῆς συνεδρίας ἀποφ. διπιστώθηκε ἀπορρ. καὶ τῆς προηγούμενης συνεδρίας τὸ Τμήμα ὁρμήσε τὴν ἐξέταση τῶν ἀπορρ. καὶ διπιστώσεως.

Π Ρ Α Ξ Η 9/1985

Σήμερα, 5 Μαρτίου 1985 ημέρα Τρίτη και ώρα 12.00 μεσημβρινή συνεδρίσσε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαιδεύσεως του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην αίθουσα συνεδρισσών του (Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Πύλο Σκελλαρδίδη.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίσση οι: Νικ. Βλουτίδης, Κων/νος Πασσάκος, Δ. Μελάς, Στεφ. Ποσσημακόπουλος, Δημ. Τομποΐδης, Σύμβουλοι Β*, Αριστ. Βουγιούκας, Αντων. Μπενέκος, Ειδικοί Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, Ιωαν. Χριστιδής, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και 7 γραμματέες του Τμήματος Ευρυδίκη Παπανικολάου.

Στη συνεδρίσση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Μαραγκουδάκης, Ειδικός Σύμβουλος στο ΥΠΕΘ.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

-
1. Γνωμοδότηση γισ τη "Μαθηματική συσκευή, Αθαν. Τάσκο. Εισηγητής κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β*.
 2. Συνδιδασκαλία Νεοελληνικής γλώσσας στις Γ' και Δ' τάξεις δημοτικού. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β*.
 3. *Έγκριση α) του πρώτου μέρους του βιβλίου "Εμείς και ο κόσμος" Δ' τάξης δημοτικού και β) του τετραδίου Εργασιών γισ το πρώτο μέρος του βιβλίου "Εμείς και ο κόσμος" Δ' δημοτικού Εισηγητές κκ Ν. Βλουτίδης, Δ. Μελάς, Σύμβουλοι Β*.
 4. *Έγκριση του πρώτου μέρους του βιβλίου του μαθητή των Φυσικών Ε' τάξης δημοτικού και του τετραδίου εργασιών γισ το πρώτο μέρος του βιβλίου "Εμείς και ο κόσμος" Ε' δημοτικού Εισηγητές κκ Ν. Βλουτίδης, Δ. Μελάς, Σύμβουλοι Β*.
 5. Πρόταση παρότρυνσης αποσπόμενων των μελών της ομάδας έρευνας. Εισηγητής κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β*.
 6. Χορήγηση αντιγράφου αποσπόμενου της πρόξεως του Τμήματος Δ.Ε του ΚΕΜΕ στον κ. Κων/νο Κασβίκη. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β*.
 7. Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Πατρών γισ το Γ' τρίμηνο του σκoδ. έτους 1984-85. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β*.

Στην αρχή της συνεδρίας σφoύ διπιστώθηκε σπορτίο και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγoύμενης συνεδρίας το Τμήμα έρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

ΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
Τμήμα Β
Αθήνα, 30/10/84
ΠΡΟΣ:
Το Τμήμα Β, να αποφασίσει σχετικά με επόμενη συνεδρία των.
2ο.- Συνδιδασκαλία Νεοελληνικής γλώσσας στις Γ' και Δ' τάξεις δη μοτικού.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα:

Με σκοπό να εναρμονιστούν όλα τα ολιγοθέσια σχολεία ως προς τον συνδιδασκόμενο κύκλο μαθημάτων είχε αποφασιστεί και στάλθηκε εγκύκλιος να διδασχτεί σ' αυτό το σχολείο από το ερχόμενο σχολικό έτος ο δεύτερος κύκλος για το μάθημα της Νεοελληνικής γλώσσας στις τάξεις Γ', Δ' και Ε', ΣΤ'.

Για τις συνδιδασκόμενες Ε' και ΣΤ' τάξεις δεν υπάρχει θέμα μιας που το βιβλίο Η γλώσσα μου της ΣΤ' τάξης θα κυκλοφορήσει για πρώτη φορά το σχολικό έτος 1985-86. Το πρόβλημα προέκυψε για μερικά σχολεία όπου συνδιδάσκεται ο δεύτερος κύκλος ήδη από φέτος.

Επειδή είναι απαραίτητο να υποχρεώσουμε τα παιδιά αυτών των σχολείων να εναλλάξουν το ίδιο βιβλίο για δεύτερο χρόνο, προτείνω να εγκρίνει το Τμήμα να εισηγηθούμε στο Υπουργείο Παιδείας να τροποποιήσει την εγκύκλιο ως εξής:

Τα σχολεία, στα οποία συνδιδάσκονται από φέτος οι τάξεις Γ' και Δ', θα ακολουθήσουν κανονικά τον άλλο κύκλο το επόμενο σχολικό έτος.

Η κ. Κοροτζή του Ο.Ε.Δ.Β. μας βεβαίωσε ότι και για τις δυο αυτές τάξεις υπάρχει επαρκής αριθμός αντιτύπων όποιο κύκλο και αν ακολουθήσουν τα σχολεία.

Επειδή ορισμένες περιφέρειες περιμένουν να τους δοθεί αυτή η διευκρίνιση προτείνω να εισηγηθεί το Τμήμα στη Διοίκηση να σταλεί τηλεγράφημα γι' αυτό το θέμα.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν ο σ π ο φ σ ί ν ε τ σ ι

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Θ έ μ σ 3ο.- Έγκριση α) του πρώτου μέρους του βιβλίου "Εμείς και ο κόσμος" Δ' τάξης δημοτικού και β) του τετραδίου Εργασιών για το πρώτο μέρος

του βιβλίου "Εμείς και ο κόσμος" Δ' δημοτικού.

Οι κ.κ. Α. Μηνιωρο, (Εκδότης Συμβολής) του Γ. Μ. Β. και Ι. Χρυσή, (Εκδότης Συμβολής) δεν παραμένουν στη ευθύνη τους αυτοί του βιβλίου, σύμφωνα με το Ν. 1364/82, είναι δύο από του συγγραφέα του βιβλίου, Α. Ο. Ν. Βλουεϊμ, (Συμβολής Β'), εισήχεται να αναζητούνται:

α. ΓΕΝΙΚΑ

Η ύλη που περιλαμβάνει το Α' μέρος του βιβλίου του μαθητή "Εμείς και ο Κόσμος" του μαθήματος της Μελέτης του Περιβάλλοντος Δ' τάξης, ανταποκρίνεται στην ύλη του αντίστοιχου τμήματος του Α.Π. Επίσης και η ανόπτυξη των διδακτικών ενότητων ανταποκρίνεται στις επιδιώξεις των γενικών και μερικών ενότητων, στους στόχους το θεματικό περιεχόμενο και γενικά στο σκοπό και τις απαιτήσεις του Α.Π.

2. Η δομή και η παρουσίαση της κάθε διδακτικής ενότητας αποβλέπει:

- α) στην καλλιέργεια των διαφορών των μαθητών για τον κόσμο που τους περιβάλλει.
- β) στην ανόπτυξη της δημιουργικής σκέψης των μαθητών και στην εκμετάλλευση των εμπειριών τους, (βασικά παράγοντα στην οικοδόμηση της νέας γνώσης).
- γ) στην άσκηση των ικανοτήτων και δεξιοτήτων των μαθητών και στην καλλιέργεια του ερευνητικού πνεύματος.

3. Η γλώσσα είναι προσεγμένη από κάθε άποψη και τα κείμενα είναι απλά, σαφή, κατανοητά. Επίσης επιτυγχάνεται η λειτουργική και αρμονική σύνδεση μεταξύ κειμένων, εικόνων και λεζάντων.

4. Οι μερικές ενότητες Γ2α και Γ2β "Τα φυτά της Πατρίδας μας" και "Τα ζώα της πατρίδας μας" δεν αναφέρονται με τους ίδιους τίτλους στο Α.Π. Επίσης οι μερικές ενότητες Α2, Α3, Α4 αναπτύσσονται στο βιβλίο του μαθητή μετά από τις μερικές ενότητες Β1 έως και Β5. Εδώ, είναι προφανής η ανάγκη να στοιχεί το βιβλίο του μαθητή με το Α.Π.

5. Σε πολλές διδακτικές ενότητες έχουν διατυπωθεί πολλές Ερωτήσεις, αρκετές από τις οποίες είναι δύσκολο να απαντηθούν από τους μαθητές και μάλιστα στα χρονικά όρια μιας διδακτικής ώρας (ενδεικτικά, στις σελίδες 47, 46, 57, 69, 70, 72, 74, 77, 101 κ.α.).

6. Υπολογίζεται ότι τα 4/5 της έκτασης του βιβλίου καλύπτεται με φωτογραφία. Παρατηρείται ένας "καταγίγισμος" θα έλεγα φωτογραφίας που σε μερικές περιπτώσεις μπορεί να λειτουργήσει αρνητικά.

7. Στο τέλος του βιβλίου γίνεται μια μοζική, μάλλον περιορισμένη και εσπευσμένη παρουσίαση πολλών φυτών και ζώων. Μια αντιπροσωπευτική και κατά ομάδες παρουσίαση των φυτών και ζώων, θα ήταν ίσως πιο σκόπιμη από όποια διδακτική και παιδαγωγική.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Σελίδα

- 8 Αντί "κῆπου" να γραφεί " περίπου".
- 9 Αντί " σῦκο" " " συκιές".
- 9 Αντί συνσιτερισμὸς να γραφεί " συνεσιτερισμὸς"
- 18-22 Αντί "παρυσταίνουμε" να γραφεί "παριστάνουμε". Να διορθωθεί και στο περιεχόμενα,
- 22 Αντί "δισμέρισμο" να γραφεί "γεωγραφικὸ δισμέρισμο"
- 25 " " μέρος " " ημισφαίριο"
- 27 Στὴ λέξη γυμνὸς να μπουν εισαγωγικὸ ἢ να διαγραφεί.
- 33 Αντί "αυτῶ, να γραφεί " τα παρσπάνω"
- 37 Ελληνικὸ αντί Ελληνικὰ (σε τρεῖς περιπτώσεις).
- 42 Οἱ έννοιες "διόβρωση" και "προσχώσεις" εἶναι γνωστές; (ἐδὼν ὅχι, να αναδιατυπωθεῖ η πρόταση).
- 43 Το σπῆλαιο Ποιανίος ὅχι τόσο αξιόλογο (γίνεται υποβόθμιση).
μπορεῖ ν'αντικατασταθεῖ ἀπὸ φωτογραφία τῶν σπηλαίων Δηροῦ ἢ Ἰωαννίνων.
- 43 Δεν συναντοῦμε πάντοτε "στρώματα" - Τα στρώματα βρίσκονται στο υπέδαφος.
- 43 Το "νερό" ἔκανε "θουμιστὰ ἔργα"
- 44 "Τα υλικά" βρίσκουν δρόμο, δὲν τα "σναίγουν"
- 45 Αντί "αρχαιοδότητα" να γραφεί στα "παλιὰ χρόνια"
- 45 (ἐκδοση 6) να διαγραφεί " με τη δύναμή του"
- 46 Δὲν ορίζεται ἢ μάλλον δὲ διευκρινίζεται τι εἶναι καιρὸς.
Γι'αυτὸ, πρέπει ν'αναδιατυπωθεῖ το σ' (Μπορεῖ να γραφεί " Ο καιρὸς")
- 47 ("Σε τι διαφέρει το κλίμα ἀπὸ τὸν καιρὸ; ") Δύσκολη ἐρώτηση.
- 51 Καλύτερα ν'αντιστραφοῦν οἱ ἐρωτήσεις 3, 4
- 57 Ἡ ἄσκηση "Συζητήστε ἀκόμη γιὰ τα προβλήματα..." εἶναι πολὺ δύσκολη, χρειάζεται ἄρκετὸ χρόνο και πολλή ἐπεξεργασία.

Σ

- 59 ανασπαράχθηκε από "τότε" (ασάφεια).
- 67 "αν κόνετε.....περσέστε, ". Η ερώτηση δεν είναι συγκεκριμένη.
- 68 Αντί "Γρομμή" να γραφεί " γραμμή"
- 89 Η λεζάναδ, να συμπληρωθεί και τους Υφυπουργούς"
- 90 Η φωτογραφία από την ορκωμοσία δεν ενσωματώνεται με τη λεζάντα.
- 91 Αντί "δισημέριση" να γραφεί "γεωγραφικό δισημέριση"
- 94 Αντί "Ενωμένες" να γραφεί "Ηνωμένες (Η.Π.Α.)"
- 101 "Συζητήστε.....λαούς" Δύσκολη και πολύ γενική ή ερώτηση.
- 102 Αντί "Χόρρης", να γραφεί "Χόρτης".
- 107 "Άσκηση "μάθετε κι αυτό". Να αναστυπωθεί το β' μέρος.
- 109 Να συμπληρωθούν οι αριθμοί για τα φυτά και ζώα.
- 117 "Να συμπληρώσετε το φυτολόγιό σας" (Τι ακριβώς;)
- 112 Το μονιτόρι δεν είναι φυτό. Είναι μήκητας).
- 112 Υψόμετρο Έβερρεστ; (σχέτο με τον Ελλαδικό χώρο).
- 112 Μπορούμε να ονομάσουμε δάση τις εκτάσεις με πουρνάρια;
- 113 Τα λιβάδια αποτελούν καταφύγια για μεγάλα ζώα;
- 115 Πρέπει να διακρίνισθεί αν η έννοια "φύκιο" είναι ταυτόσημη με την έννοια "φυτοπλαγκτόν".
- 121 Η επεξεργασία των μερών μερικών φυτών γίνεται στις βιομηχανίες.
- 123 Η αρκούδα δε πέφτει σε χειμερία νάρκη.
- 124 Αντί "σπονδυλωτά" να γραφεί "σπόνδυλα"

Εισηγούμεσι, να εκδοθεί το μέρος αυτό του βιβλίου του μαθητή "Εμείς και ο κόσμος" της Δ' τάξης, αφού γίνουν ~~οι~~ προσπάθειες βελτιώσεις και διορθώσεις.-

β. Το "Ήττροδίο εργασιών" για το Α' μέρος του βιβλίου του μαθητή "Ερείς και ο κόσμος" Δ' τάξης δημοτικού, περιέχει 48 εργασίες από τις οποίες οι 4 χαρακτηρίζονται ως "ελεύθερες". Οι εργασίες δίνονται στους μαθητές για επανόληψη, αφομοίωση και εφαρμογή αντίστοιχης ύλης που διδόχτηκε. Τα θέματα στα οποία αναφέρονται είναι ποικίλου περιεχομένου. Με τις εργασίες ασκείται η μνήμη και καλλιεργείται η κριτική και δημιουργική σκέψη των μαθητών. Η γλώσσα που χρησιμοποιείται είναι απλή και κατανοητή και οι προτάσεις σύντομες και σαφείς. Μόνο η εργασία 34, έχω τη γνώμη ότι είναι μεγάλη και αρκετά δύσκολη. Εύκολα μπορεί να συνταμευθεί ή να τροποποιηθεί.

Ακόμα, στο "Ευρετήριο των εργασιών" για τις εργασίες 5-10 πρέπει να γραφεί "Παριστάνουμε"..... αντί "Παρασταίνουμε.....".

Όμως, για όλες τις εργασίες το πρόβλημα που παραμένει είναι το εξής: Πως είναι δυνατόν σε μια διδακτική ώρα (40-45') να διδασχθεί η ύλη που έχει προγραμματιστεί, να γίνει η σχετική συζήτηση και επεξεργασία, να κατανοηθούν οι νέες έννοιες από τους μαθητές και ταυτόχρονα να συμπληρωθεί απ' αυτούς η αντίστοιχη εργασία που αναφέρεται στο τετράδιο εργασιών;

Εισηγούμαι να εκδοθεί από τον ΟΕΔΒ το "Τετράδιο Εργασιών" για το Α' μέρος του βιβλίου του μαθητή "Εμείς και ο κόσμος" αφού γίνουν οι ελάχιστες βελτιώσεις που προτείνονται.-

Β. Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β", εισηγείται το ακόλουθο:

Το γνωστικό περιεχόμενο που προορίζεται για την τάξη αυτή αποτελεί συνέχεια και προέκταση της μάθησης που συντελέστηκε στις προηγούμενες τάξεις. Αυτό σημαίνει ότι πέρα από τις αναγκαίες μετατοπίσεις των κεντρικών αξόνων προβληματισμού και αναζήτησης, το εννοιολογικό πλαίσιο, οι βασικοί στόχοι και οι διδακτικές αρχές παραμένουν ουσιαστικά αμετάβλητα.

Έτσι όλες οι έννοιες και οι αρχές που αποτέλεσαν αντικείμενο στις τρεις πρώτες τάξεις επανεξετάζονται εδώ αλλά σε διαφορετικό επίπεδο, στο επίπεδο της ευρύτερης κοινότητας του ελληνικού λαού, με τις αναγκαίες διδακτικές προεκτάσεις σε άλλους λαούς.

Η παρουσίαση του υλικού είναι ιστορικο-εξελικτική. Μόνο έτσι μπορεί να δοθεί η έννοια του λαού και της κοινωνικής-πολιτιστικής του εξέλιξης. Η διδακτική προσέγγιση στηρίζεται στη ζωντανή, υπαρκτή κοινωνική δομή: πώς είναι σήμερα το πράγμα-τα, η φύση, η κοινωνία, η οικονομία, οι λαοί και οι σχέσεις τους. Μια διαφοροποίηση υπάρχει στα θέματα που σχετίζονται με το φυτικό και ζωικό κόσμο και πιο πολύ με τα φυσικά φαινόμενα.

Όμως κι εδώ το ερευνητικό υλικό συνδέεται με τη ζωή: τις ανάγκες, την παραγωγή, την πρόοδο, το σχεδιασμό. Έτσι τα βιβλία, με τα οποία γίνεται υλοποίηση του προγράμματος, είναι φορείς και όργανα κοινωνικοποιημένης μάθησης.

Νομίζω ότι και αυτό το βιβλίο της σειράς Εμείς και ο Κόσμος και το τετράδιο εργασιών που το συνοδεύει μπορεί να αποτελέσει όριτο βοήθημα για τη διδασκαλία

της Μελέτης του Περιβάλλοντος και προτείνω στο Τμήμα να το εγκρίνει και να το προωθήσει για εκτύπωση με τις τυχόν βελτιώσεις και διορθώσεις που θα προτείνονταν.

Το Τμήμα, ύστερο από τη διεξοδική συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν σ α π ο φ α σ ί ν ε τ ο ι

θεωρεί κατάλληλο α) το πρώτο μέρος του βιβλίου "Εμείς και ο κόσμος" Δ' τάξης δημοτικού και β) το Τετράδιο Εργασιών για το πρώτο μέρος του βιβλίου "Εμείς και ο κόσμος" Δ' δημοτικού και προτείνει την εκτύπωσή τους από τον ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1985-86.

[Handwritten signature]

Θ έ μ σ 4α.- Έγκριση του πρώτου μέρους του βιβλίου του μαθητή των Φυσικών Ε' τάξης δημοτικού και β) του τετραδίου "Συνέγγραφοι και Απαντήσεις"

Ο κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα ακόλουθα:

"Ερευνώ το φυσικό κόσμο"

Φυσικό Ε' τάξης, 1ο μέρος.

Δοκίμιο 188 σελίδων, Εικονογραφημένο. Καλύπτει περίπου τα 4/7 των ενότητων του προγράμματος (4 ενότητες)

1. Γενικές παρατηρήσεις

Οι παρατηρήσεις μου έχουν σχέση με τη διδακτική ποιότητα του δοκιμίου. Δεν επείσρχομαι σε επιστημονικό έλεγχο, γιατί δεν είναι της αρμοδιότητάς μου.

1α Χαρακτηριστικό γνώρισμα της εργασίας είναι μια προσπάθεια απλοποίησης του προσφερόμενου γνωστικού υλικού, με σκοπό να γίνουν κατανοητές οι δύσκολες έννοιες της φυσικής. Η προσπάθεια αυτή είναι φανερά στο λεξιλόγιο που χρησιμοποιούν οι συγγραφείς, και γενικότερα στη γλώσσα στο είδος του εικονιστικού υλικού που εισηγούνται και στη χρήση παραδειγμάτων από την καθημερινή ζωή, για να παρουσιάσουν φαινόμενα, παρατηρήσεις, αποδεικτικές διαδικασίες και εφαρμογές.

Για το πώς γίνεται η διδακτική διαχείριση των επιμέρους αυτών θεμάτων θα μιλήσω στη συνέχεια.

Η γενική εντύπωσή μου είναι ότι στο μεγαλύτερο μέρος της η προσπάθεια είχε θετικά αποτελέσματα, αλλά δε λείπουν οι υπερσπλοιοήσεις, που σδιρούν τις προθέσεις- αλλά και τον ίδιο τον μαθητή.

1β. Άλλο χαρακτηριστικό είναι η πλούσια, εντυπωσιακή (και πληθωρική σε πολλά σημεία), παραστατική και πρακτική πολλές φορές εικονογράφηση. Έτσι το γνωστικό υλικό καλύπτεται εποπτικά επαρκώς, ενώ οι εφαρμογές της γνώσης εξεικονίζονται με σχετική ενάργεια, ώστε ο μαθητής να μπορεί να τις κατανοεί με ευχέρεια και να τις μετοφέρει στην πραγματικότητα.

Η παρατήρηση που έχω να κάνω είναι ότι δεν χρησιμοποιείται πάντοτε πετυχημένα, δηλαδή επαγωγικά: προλαβαίνει τη σκέψη του παιδιού και σπαντά εκεί που θα έπρεπε να το προκαλέσει.

Επίσης πολλές εικόνες καλύπτουν υπερβολικό μεγάλο χώρο- ανοστία; ίσως, όπως στις
σελίδες 141, 171, 2, 4, 6, 181, 6, 7, 8

1.γ. Η προσπάθεια παρουσίασης πλούσιου, μεθοδικού και πρακτικού πειραματικού υλικού
και παραδειγμάτων είναι επίσης συναφής. Στην πλειονότητά τους μπορούν να εκτελεστούν
στην τάξη ή είναι κατανοητά, γιατί γίνονται με προσεκτικό υλικό και διδακτικό εύστοχα,
(Υπάρχουν λίγες εξαιρέσεις, όπως λ.χ. της σελ. 25).

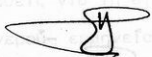
1.6. Λιγότερο σαφής είναι η μεθοδολογία που ακολουθείται στο βιβλίο. Αναγνωρίζει
βέβαια κανείς (και αυτό είναι θετικό στοιχείο) ένα σχήμα διαχείρισης του υλικού με
όξονες- αν το συνέλαβα σωστά- τα ορατά- πραγματικά φαινόμενα της φύσης και της ζωής,
την ερμηνεία τους ή την επαλήθευση και τις εφαρμογές, όπου συγκαταλέγονται και οι
εργασίες σε ποικίλες μορφές.

Εκείνο που δεν με πείθει σπόλυτα είναι η μέθοδος. Μένω με την εντύπωση ότι
χρησιμοποιείται περισσότερο ο παραγωγικός (απαγωγικός) παρά ο επαγωγικός τρόπος
προσφοράς της ύλης. Δίνεται δηλαδή, σε πολλές περιπτώσεις, πρώτα η ερμηνεία ή ο
ορισμός ή ο κανόνας ή το μερικό συμπέρασμα - κατόπιν περίπτωση- και ακολουθούν οι απο-
δεικτικές διαδικασίες.

Σημειώνω ενδεικτικά μερικές χαρακτηριστικές περιπτώσεις στις σελίδες 11-14,
30, 34-36, 67, 85, 135 κ.θ.

Πιστεύω ότι, στο βαθμό που συμβαίνει αυτό η πρόθεση δυναμιτίζεται και οι στόχοι
του μθήματος δεν υλοποιούνται επαρκώς. Αποδυναμώνεται έτσι και η αξία του εποπτι-
κού υλικού (όπως παρατήρηση και πιο πάνω), όπως και του πειραματικού, αφού μειώνονται
σημαντικό ο προβληματισμός και οι ευκαιρίες σκέψης, απάντησης και ανακάλυψης της
γνώσης από τους ίδιους τους μαθητές.

Το μύθημα αυτό προσφέρεται ιδιαιτέρως στη χρήση της επαγωγής και της επιστημο-
νικής αλληλουχίας των ενεργειών π.χ. από την παρατήρηση και τον προβληματισμό, στο
σχηματισμό υποθέσεων, στο σχεδιασμό και εκτέλεση πειραματικών δοκιμών, στη γενίκευση
και επαλήθευση και τελικά στις εφαρμογές. Πιο κάτω (και στο δοκίμιο) έχω σημειώσει
περιπτώσεις που μπορούν να αναστασυχθούν ανάλογα.

1ε. Η γλώσσα είναι απλή και κατανοητή. Όμως προσωπικά πιστεύω ότι το λεξιλόγιο σε πολλά σημεία είναι εκφραστικά και επιστημονικά περσμένο: Υπάρχουν υπερσπλουστεύσεις ιδίως στη διατύπωση εννοιών, αρχών, πορισμάτων και λοιπών επιστημονικών στοιχείων. Δεν χρησιμοποιούνται πάντα παραδεκτοί επιστημονικοί όροι, όπως απαιτεί το επίπεδο αυτής της τζξης (π.χ. ωθώ - ώθηση και έλκω - έλξη, αντί του " τα σώματα που τραβούν ή απρῶχνουν άλλα σώματα...." της σελ. 112 ή διεύθυνση αντί του "δρόμου που ακολουθούν" της σελ. 114, αγωγός, σελ. 88 "σπορροφά" αντί " το ποσό του φωτός που μπαίνει στα σώματα" σελ. 17 άχρωμος άγευστος άοσμος κ.α. που σημειώνω πιο κάτω και στο δούμιό, ανώμαλο ή τραχύ αντί του "άγριο" σελ. 126). Νομίζω χρειάζεται μια βελτίωση, που μπορεί εύκολα να γίνει.

1 στ. Σημειώνω τέλος και τα εξής: Σε ορισμένα σημεία παρεμβόλονται θέματα ή ξένα ή παραπληρωματικά του στόχου όπως λ.χ. σελ. 89 (θερμοκρασία και νέφωση), το περί φεγγαριού στη σελ. 139 κ.ε, (ενῶν αντικείμενα είναι η έλξη της γής). Αλλάυ δύσκολο ή αδιόδοκτα (πχ. στη σελ. 90 τα περί φωτο - βολτοϊκού). Αλλάυ το θέμα φαίνεται αναπακλήρωτο (σελ. 34 κ.ε. περί στόμου, όπου δε γίνεται λόγος για διόσποση του στόμου, α την ατομική ενέργεια έστω σε πρώτη ψόση απλά).

2. Εισηγήσεις για βελτίωση ή διόρθωση

Στα πλαίσια των παραπάνω παρατηρήσεων έχω να εισηγηθῶ στην ομάδα να συζητήσει και να βελτιώσει την εργασία της στα παρακάτω σημεία - τα κυριότερα:

Σελίδα 11 (ιδιότητες των σωμάτων) μερική ανασύνθεση και φραστική βελτίωση:

πχ. να προηγηθούν ερωτήματα για το μσθητή που θα ανακαλύψει το ίδιο τις ιδιότητες.

Σελίδα 41-47 Μήπως είναι μεγάλη η δι εν. και πρέπει να γίνει δύο μικρότερες;

Και είναι για θέμα δύσκολο (ενέργεια)

Σελίδα 59. Διστολή - συστολή - Να δοθούν οι δύο καταστάσεις κολοκαιριού + χειμῶνα και μετῶ η ερώτηση.

Σελίδα 64-66 Τα συμπεράσματα δε θα έπρεπε να βγαίνουν από τους ίδιους τους μσθητές

Σελίδα 67, 68 Να αντιστραφούν οι ὀροι: πρώτα τα παραδείγματα και μετῶ οι διοπιστώσεις για τη διστολή του πάγου. Δηλ: παρατηρήσεις φαινομένων - ιδιότητες νερού - ερμηνεία φαινομένων από τα παιδιά:

(αέρας, νερό, αέρα) ώστε να πάρει το κατόπ

όλας.

Σελ. 70 Νομίζω έγινε στυχής διαχείριση του θέματος: εισαγωγή άστοχη και σδδκιμη.

Να βρεθεί κείμενο καλδ που να περιέχει τα στοιχεία που θα έχουμε,

Να ξεχωρίσουν: Πηγές φωτός και ο ήλιος ως πηγή φωτός.

Είναι και στριμωγμένα και μπερδεμένα.

Σελ. 80 Χρειάζεται ανασύνθεση προς το μεθοδικότερο για σπλούστευση και προβληματισμό - όπως ήδη η Ομάδα φαίνεται να το έχει εννοήσει από τις διορθώσεις του δοκιμίου.

Σελ. 85 Το ίδιο, όπως σημειώνεται στο δοκίμιο: α) ερωτήματα 1, 4, 6 β) πειραματικές αποδείξεις και ερμηνείες γ) μικρότερες περιπτώσεις και εφαρμογές κ.λ.τ.

Σελ. 112-14 Εκφραστικές διορθώσεις (ωθούν, έλκουν 129).

Σελ. 124-125 Βελτίωση του πειράματος α και β κλπ.

Είναι καλή δ. εν. και μπορεί να γίνει καλύτερη.

Σελ. 133,45 Οι όροι κλοπόντ και νιούτον χρειάζονται;

Να δοθούν προβληματικόι οι καταστάσεις της σελ. 135.

Σελ. 137 κ.ε. Η εισαγωγή να ανασυνταχθεί ως προβληματισμός πρώτα, ώστε να μην πέρουν έτοιμη την σπάντηση τα παιδιά.

Τα περί φεγγαριού μοιάζουν παρεμβλητά - να πεί ως πληροφόρηση, έξω από το κείμενο για το κυρίως θέμα.

Σελ. 155. Μήπως πρέπει να γίνει 2 διδ. ενότητες; Έχει πολλά πειράματα και ανασφύρεται σε θέμα δύσκολο, αλλά και σημαντικό.

Σελ. 160,63 Η εισαγωγή κόπως ασύνδετη μετ επόμενα. Δύσκολη στην παρουσίαση.

Ασφεία για τις γεννήτριες.

Να βελτιωθεί.

Σελ. 164 Θέμα δύσκολο. Να γίνει 2 υποθέματα;

*Άλλες, μικρότερες σημασίες, παρατηρήσεις:

- Να σπλειφθεί η προσογόρευση (εισαγωγή) πρώτο παιδί - είδος επιστολικής νουθεσίας.
- Όπου πρόκειται για δραστηριότητα της τάξης, να χρησιμοποιείται ο πληθυντικός, π.χ. αυζητήστε, να κάνετε το πείραμα αυτό κλπ αντί πειραματίζανκ.α.
- Να προστεθεί ενότητα για το νερό στο πρόγραμμα (που δεν υπάρχει), και να αναδιορθωθεί (ίσως και στα βιβλία): να πεί όχι ως μείγμα αλλά ως σώμα (αέρας, νερό, στερεό) ώστε να πάρει το παιδί ολοκληρωμένη αντίληψη της ύλης.

- Να ξανακοιταχτούν οι εργασίες π.χ. στη σελ. 36- τι νόημα έχει; Η 7 στη σελ. 40.
- Τι χρειάζονται τα περί "πορσασκίδας" στη σελ. 77 - που μένει και ανεξήγητη;

3. Νομίζω ότι το βιβλίο μπορεί να θεωρηθεί κατ'άλληλο και να δοθεί για εκτύπωση, ύστερα από τις βελτιώσεις που προτείνονται.

Σκέφτομαι και σπαντώ

1. Περιέχει 4 ενότητες με κριτήρια αξιολόγησης, όσες και οι γενικές ενότητες, που παρουσιάζονται στο βιβλίο για το μαθητή.
2. Είναι προεκτάσεις των ασκήσεων - εφαρμογών που περιέχονται στα επιμέρους θέματα.
3. Βέβαια δε φανίζουν να έχουν καθαρό χαρακτήρα αξιολόγησης, αφού απαιτούν σε πολλά σημεία διατύπωση γνώμης και ερμηνεία φαινομένων σε γροπτή γλώσσα κ.α. όπως σημειώνονται στο δοκίμιο (π.χ. σελ. 4, 5, 10, 11 κ.τ.λ.). Και δεν τηρείται ο τύπος του TEST για κάθε περίπτωση, αλλά ~~συμφωνούν~~ διάφοροι τύποι.
4. Νομίζω ότι το βόρος πέφτει στην μνήμη και όχι στην κρίση. Ελέγχεται δηλαδή το ποσό των γνώσεων μάλλον παρά η κατανόηση εννοιών και η μεταφορά της γνώσης. Είναι ενδεικτικό σχετικό ότι σχεδόν απουσιάζει το TEST "πολλαπλής - επιλογής" και η χρησιμοποείται πιο πολύ το σωστό-λάθος και "συμπλήρωση πρωτόσεων. Και η τάξη (ηλικία) και το μέγεθος προσφέρονται και απαιτούν την ποιότητα αξιολόγηση.
5. Μερικές φραστικές βελτιώσεις χρειάζονται να έχουν σημειωθεί στο δοκίμιο.
6. Το νόημα έχουν οι σπαντήσεις; Δεν σκουρώνουν τη διδακτική σκοπιμότητα; Να μπουν στο βιβλίο του δασκάλου.

Με τις διορθώσεις που εισηγούμαστε γίνεται αποδεκτό το δοκίμιο ως πρόθετο υλικό

εφαρμογής και ασκήσεων.

Επίσης ο κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β', ^α προτείνει τα εξής:

Ερευνώ τον κόσμο, Ε' τάξης.

Πέρα από ορισμένες συγκεκριμένες παρατηρήσεις που έχω σημειώσει επάνω στο δοκίμιο,

θέλω να επιστήσω την προσοχή του Τμήματος και σε δύο άλλα σημεία:

1. Στην εισαγωγική παράγραφο ορισμένων μαθημάτων απευθυνόμαστε στο μαθητή σε δεύτερο πρόσωπο. Αλλά στην προκειμένη περίπτωση ο μαθητής είναι ανωνύμως και όχι ακροστής. Επομένως είναι σκόπιμο να μετασφύξει το πρόσωπο σε πρώτο και μάλιστα του πληθυντικού, για να τονιστεί η σημασία της ομαδικής εργασίας και στο μέγεθος αυτό.

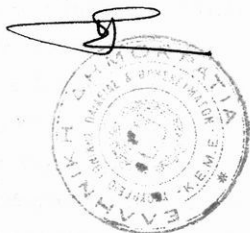
2. Τα φύλλα επανόληψης - αξιολόγησης έχουν ανόγκη αλλαγών. Συγκεκριμένα: α) Να διατυπωθεί με λεπτομέρεια και σαφήνεια τι ζητάμε κάθε φορά από τα παιδιά (π.χ. Συμπληρώνω, διαγράφω, αιτιολογώ, ξεχωρίζω κτλ). β) Να ξεχωρίζουν και να ιεραρχηθούν ως προς τη δυσκολία τα διασφών ειδών τέστ. Δηλ. να δοθούν ~~τα~~ τέστ ανανόρισης, να ακολουθήσουν τα τέστ συμπλήρωσης, εκλογής Σωστού - Λάθους, πολλαπλής εκλογής, αιτιολόγησης, ανοιχτής ερώτησης κ.ο.κ. με μια ιεράρχηση, όπως προβλέπεται από σχετικές ταξινομήσεις.

Το Τμήμα, ύστερα από την συζήτηση κατά την οποία οι Σύμβουλοι Β' Ν. Βλουτίδης και Στεφ. Πασημακόπουλος, που έχουν αναλάβει την εποπτεία της συγγραφής του παρ-
πύου βιβλίου αποδέχτηκαν και θα διαβιβάσουν στην ομάδα συγγραφής του βιβλίου τις
προταγήσεις των εισηγητών και των μελών του Τμήματος για βελτίωση του βιβλίου,

ο μ ό φ ω ν α

α π ο φ α ν ε τ α ι

θεωρεί κατάλληλο α) το πρώτο μέρος του βιβλίου του μαθητή των Φυσικών Ε' τάξης δημο-
τικού και β) το ~~τελευταίο~~ "Σκέπτομαι και απαντώ" και προτείνει την εκτύπωσή τους από
τον ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1985-86.

Θ έ μ σ 5ο.- Πρώτωση παρότωση αποοόσσεωσ των μελών της ομόδοσ έρευνασ.

Ο κ. Ποσσόκας, Σύμβουλος Β', εισηγείται να σκόλουθα:

Το θέμα αυτό επρόκειτο να συζητηθεί στο Τμήμα κατά τη συνεδρίασή του της 28ης Φεβρουαρίου, η οποία όμως ανσβλήθηκε λόγω ελλείψεωσ οπαρτίσ. Η ομόδο της έρευνασ του Τμήματοσ συναντήθηκε με τονκ. Πρόεδρο του ΚΕΜΕ και δήλωσε πως επιθυμεί να παρσμεί- νει στο ΚΕΜΕ μέχρι τέλουσ του σχολικού έτουσ, προσφέροντασ οποιοσδήποτε χρήσιμη υπηρε- σία στο Κέντρο. Ύατερα απ'αυτό ανστέθηκε στον υποφσινόμενο να κόμει στο Τμήμα σχε- τική εισήγηση. Επιθυμώ αρχικά να τονίσω ότι μέσα από την ως τώρα συνεργασία μου με την ομόδο έχω απόλυτη βεβαιότητα για την εργατικότητα, την επιμέλεια, την ευσυνει- δησία και το γνήσιο ενδιαφέρον για όπτι ανέλσβον να πραγματοποιήσουν στο δόστημα της εδώ παρσμονής τουσ. Ανεξόρτητα όμως από τησ διαπιστώσεισ αυτέσ η παρότωση της απο- σπασέωσ τουσ στο ΚΕΜΕ πρέπει να συνδεθεί σπωσδήποτε με μια προσφορά έργου αξίασ, σε συνόρτηση με τουσ σκοπούσ που επιδιώκονται εδώ. Για το τετράμηνο δόστημα που απομέ- νει ως το τέλος του σχολικού έτουσ εισηγούμει και προτείνω τα ακόλουθα: Είναι γνωστό το πρόβλημα της πρόίμης εισαγωγής των παιδιών στο δημοτικό σχολείο και απασχολεί όλους σχεδόν τουσ εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιοσ εκπαιδέυσεωσ και πολλούσ γονείσ. Τι πραγματικό προκύπτει από το γεγονός αυτό των "πενταμισθρίκων", όπως αποκαλείται στο κοινό λόγο; Δεν υπάρχουν δυστυχώς σχετικές συστηματικές έρευνεσ. Είναι μια ευκείρφα, ταδεδομένα, που έχουν συγκεντρωθεί από την έρευνα - στο αντικείμενο "δυνάτοτατεσ για την ανόπτξη της ικανότητασ για μόθηση"- σε χίλιουσ περίπου μαθητέσ των τριών πρώτων τάξεων του δημοτικού σχολείου, να ανσλυθούν από την αρχή στατιστικό με βάση τα παρσ- πώνα αντικείμενο, που διατυπώνεται ως εξής: - Συγκριτική μελέτη νοητικής ανσπύξεωσ και σχολικών επιδόσεων σε μαθητέσ με "πρόωρη" εισαγωγή στο σχολείο και σε μαθητέσ με χρονολογικό "κανονική" Εισαγωγή σά αυτό.- Η νοητική ανόπτξη θα σφορ ειδικό στην ικανότητα λογικήσ σκέψεωσ σε δεδομένα σισθήσεων, η οποία σχετίζεται στενά με την ικανότητα για μόθηση, και οι επιδόσεισ στην επίτευξη των μαθητών στο τρία κύρια μαθη- ματα του σχολικού προγράμματοσ δηλαδή στη Γλώσσα, στο Μαθηματικό και στη Μελέτη Περι- βόλλοντοσ. Τα δεδομένα θα εξεταστούν σε συνόρτηση με κάθε μία από τισ τρεισ σχολικές τάξεισ και με το καθένα από τα τρία κοινωνικοπολιτιστικό πλαίσιο, δηλαδή το σστικό, το εργατικό και το αγροτικό, από όπου προέρχονται τα υποκείμενα της έρευνασ που έχουν εξετασθεί. Ενδεχομένωσ να ληφθεί υπόψη και η μεταβλητή φύλο των υποκειμένων, εφόσον

ο χρόνος το επιτρέπει. Τα δεδομένα θα παρουσιαστούν με τη μορφή μέσων όρων, τυπικών αποκλίσεων, δεικτών συνσφείας και ίσως και ποσοστών και για όλες τις διαφορές που θα παρουσιαστούν θα υπολογιστεί η στατιστική τους σημασία. Οφείλουμε να δηλώσουμε πως η μελέτη αυτή δεν πρόκειται να δώσει καθολική και οριστική απάντηση στο πρόβλημα γιατί: α) το δείγμα δεν είναι αρκετό ευρύ και β) γιατί εξετάζονται μόνο δύο απόψεις του, δηλαδή η ικανότητα και οι σχολικές επιδόσεις ενώ μένουν έξω άλλες σημαντικές όπως η ψυχολογική- συναισθηματική και κοινωνική προσαρμογή των μικρών μαθητών, η παρωθήση, η μάθηση ευρύτερα, η ανάπτυξη σε διάφορες όψεις της προσωπικότητας, το αυτοσυνείδημα κ.σ. Πάντως όμως η μελέτη αυτή θα αποτελέσει μια κάποια αξιολογική συμβολή στη συστηματική διερεύνηση του θέματος. Γι αυτό προτείνουμε να γίνει ποσότητα της προσπάθειας στο ΚΕΜΕ έως τα τέλη Ιουνίου του τρέχοντος έτους των ακολουθών διδασκάλων της δημοτικής εκπαιδευτικής, μελών της ερευνητικής Ομάδας του Τμήματος Δ.Ε.: 1. Αντωνιάδη Θωμά, 2) Βγενοπούλου Πελαγίας, 3) Παπαναστασίου Ιωάννη και 4) Φουκαράκη Αριστοτέλη.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν σ α π ο φ α ί ν ε τ α ι

Αποδέχεται την εισήγηση όπως έχει και αναστέλλει στο Σύμβουλο κ. Κ. Γ. Πασσάκο να αναλάβει την οργάνωση και εποπτεία της ανασφερόμενης μελέτης με την απαιτούμενη καθοδήγηση της ομάδας έρευνας.

Θ έ μ σ 6ο.- Χορηγήσει, αντίγραφου αποσπόμενου της Πρόξεως του Τμήματος Δ.Ε του
: ΚΕΜΕ στον κ. Κων/νο Κασβίκη.

Ο κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β*, θέτει υπόψη του Τμήματος τα εξής:

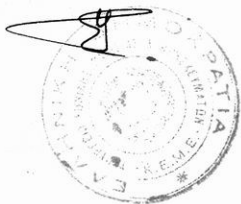
Το ΥΠΕΠΘ με το έγγραφό του Γ3/171/18-2-1985 διαβιβάζει στο ΚΕΜΕ την από
14-2-1985 αίτηση του κ. Κασβίκη με την οποία ζητεί να του χορηγηθεί επικυρωμένο
αντίγραφο αποσπόμενου της Πρόξεως του Τμήματος Δ.Ε του ΚΕΜΕ για την κρίση του
βιβλίου του "Θεμελίωση Φυσικοθεραπείας, Γυμναστικής, Αθλητισμού",.

Εισηγηόμυι να χορηγηθεί το αιτούμενο αντίγραφο πρακτικού.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν σ σ π ο φ σ ί ν ε τ σ ι

Να χορηγηθεί από τη Διοίκηση στον κ. Κασβίκη αντίγραφο αποσπόμενου της Πρόξεως
του Τμήματος Δ,Ε του ΚΕΜΕ που αναφέρεται στην κρίση του βιβλίου του με θέμα
"Θεμελίωση Φυσικοθεραπείας, Γυμναστικής, Αθλητισμού".

Θ έ μ ο 7ο.- Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Πατρών για το Γ' τρίμηνο του
... ακαδ. έτους 1984-85.

Ο κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β*, θέτει υπόψη, του Τμήματος το έγγραφο 16/27-2-1985
του Δ/ντή Σπουδών της ΣΕΛΔΕ Πατρών κ. Παντελή με τις προτάσεις του για την ανάθεση
διδασκαλίας μαθημάτων στην παραπάνω Σχολή για το Γ' τρίμηνο του ακαδ. έτους 1984-1985
και από 10 Μαρτίου 1985 και εισηγείται να γίνουν δεκτές οι προτάσεις του κ. Παντελή.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν σ σ π ο φ σ ί ν ε τ σ ι

Δέχεται την εισήγηση του Διευθυντή σπουδών της ΣΕΛΔΕ Πατρών κ. Παντελή για την ανάθε-
ση διδασκαλίας μαθημάτων στην παραπάνω Σχολή για το Γ' τρίμηνο του ακαδ. έτους
1985-86 και από 10 Μαρτίου 1985 όπως έχει. Φωτοαντίγραφο της σχετικής εισήγησης επι-
συνόπτεται στο πρακτικό.

Στο σημείο αυτό έληξε η συνεδρία.

1 ΛΘ Πρόεδρος

Παύλος Σοκελλαρίδης

Παύλος Σοκελλαρίδης

Η Γραμματέας

Ευ. Παπανικολάου

Ευρ. Παπανικολάου

Επὶ τὴν ἀρχὴν τῆς συνεδρίας, ἀπὸ διαπιστώσεων ἀπὸ τὴν

τῆς προηγούμενης συνεδρίας τὸ Τμήμα ἀρχικά τὴν ἐξέταξε

διατάξεις.

[Handwritten signature]

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Π Ρ Α Ξ Η 10/1985

Σήμερα, 12 Μαρτίου 1985 ημέρα Τρίτη και ώρα 12 μεσημβρινή, συνεδρίσσε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαιδεύσεως του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην αίθουσα συνεδρισσέων του (Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του Τμήματος κ. Παύλο Σκελλαρίδη.

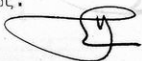
Έλαβαν μέρος στη συνεδρίση οι: Νικ. Βλουτίδης, Κων/νος Πασσάκος, Δ. Μελός, Στεφ. Παπσημακόπουλος, Δημ. Τσμποϊδης, Σύμβουλοι Β*, Αριστ. Βουγιούκας, Αντων. Μπενέκος, Ειδικοί Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, Ιωαν. Χριστιδής, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήματος Ευρυδίκη Παπνικολάου.

Στη συνεδρίση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Μαραγκουδόκης, Ειδικός Σύμβουλος στο ΥΠΕΠΘ.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Έγκριση δοκιμίου " Η γλώσσα μου" ΣΤ' δημοτικού, δεύτερο μέρος (κείμενα).
Εισηγητής κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β*.
2. Επιστημόσεις για το περιεχόμενο του βιβλίου της Ιστορίας της ΣΤ' δημοτικού.
Εισηγητής κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β*.
3. Σχεδιασμός - Προγραμματισμός μεταπτυχιακών προγραμμάτων Ι.Κ.Υ. Εισηγητής κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β*.
4. Επανεξέταση διδακτικού βιβλίου Φιλοσοφίας για τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες του Γ. Κουμύκη. Εισηγητής κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β*.
5. Έγκριση Καθονισμού, Ελληνογαλλικού σχολείου. Εισηγητής κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β*.
6. Παραλαβή εικονογράφησης του πρώτου μέρους του βιβλίου " Η γλώσσα μου" ΣΤ' τάξης δημοτικού. Εισηγητής κ. Α. Βουγιούκας.

Στην αρχή της συνεδρίσε, αφού διαπιστώθηκε οπαρτίσ και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίσε το Τμήμα όρχισε την εξέταση των θωμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Θ έ μ α 1ο.- Έγκριση του βιβλίου " Η γλώσσα μου" ΣΤ' δημοτικού, δεύτερο μέρος (κείμενα).

Ο κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, σύμφωνα με το Ν. 1304/82 δεν παρευρίσκεται στη συζήτηση αυτού του θέματος γιατί είναι ένας από τους συγγραφείς του βιβλίου.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα:
" Η γλώσσα μου" Στ' δημοτικού, βιβλίο του μαθητή
δεύτερο μέρος (κείμενα)

Συντακτική ομάδα: Α. Βελαζίδης, Α. Βουγιούκας, Κ. Καλαπανίδας,

Ν. Κανάκης, Θ. Μπλουδνας, Χ. Παπαδημητρίου

Περιλαμβάνει 25 κείμενα (15 πεζογραφήματα και 10 ποιήματα), κατανεμημένα σε 23 διδακτικές ενότητες. Προβλέπονται επιπλέον 3 επαναληπτικά- διαγνωστικά μαθήματα, με βάση κείμενα του Ανθολογίου σε χωριστό φυλλάδιο.

Τα κείμενα έχουν επιλεγεί με βάση τη λογοτεχνική τους ποιότητα, τη γλωσσική τους αρτιότητα και το παιδαγωγικό τους περιεχόμενο από δοκιμους Νεοέλληνες συγγραφείς και από τη λαϊκή μας παράδοση, Υπάρχουν επίσης τρεις μεταφράσεις από ξένους συγγραφείς (Έξιπερλ, Μπρεχτ, Μάτσδουρεκ).

Από θεματική άποψη το δεύτερο αυτό μέρος περιλαμβάνει:

Κείμενα εθνικού και θρησκευτικού περιεχομένου ("Πάτριο", "Έδώ Πολυτεχνείο",

"Χριστούγεννα του χωριού", "Οδός Σταδίου παραμονή πρωτοχρονιάς", "Πρωτοχρονιάτικα κάλαντα"), σε σύνδεση τα περισσότερα με αντίστοιχες γιορτές.

Κείμενα που έχουν θέμα ιστορίες με ζώα ("Ο πληγωμένος αϊτός", "Ένας αϊτός παρήφανος",

"Ένα ελάφι στον Παρνασσό", "Σπίτι με κήπον", "Ο Άλσπος μέσα στη λαϊκή μας παράδοση",

"Ο μεταξοσκώληκας", "Οδός Σταδίου παραμονή πρωτοχρονιάς").

Κείμενα με ιστορίες κοινωνικοοικονομικού περιεχομένου ("Ένα χρηματιστήριο του παλιού καιρού", "Μοντέρνοι καιροί", "Ο μικρός πρίγκιπας ανάμεσα στους πλανήτες", "Ο μεταξοσκώληκας", "Νυχτερινό καταφύγιο", "Οδός Σταδίου παραμονή πρωτοχρονιάς").

Κείμενα με θέμα τη ζωή των ναυτικών μας ("Το τραγούδι στο νέο καράβι", "Πώς με τα καράβια", "Μια νύχτα με τραμουντάνα", "Τα σφουγγαράδικα", "Ναυαγός").

Διευθυντής,
[Signature]

Κείμενα με ποικίλα θέματα ("Οι εποχές", "Ένα αρχαίο γραμματάκι"), που έχουν κάποια εποχιακή σύνδεση.

Θεωρώ τα κείμενα αυτά κατάλληλα για τους σκοπούς του γλωσσικού μαθήματος και προτείνω στο Τμήμα να τα εγκρίνει, προκειμένου η συντακτική ομάδα να προχωρήσει στη συγκρότηση των γραπτών γλωσσικών εργασιών που θα συνοδεύουν τα κείμενα.

Ακολουθεί συζήτηση.

Ο κ. Πασσάκος λέγει τα εξής:

Μελετώντας τα κείμενα οδηγήθηκα στα ακόλουθα συμπεράσματα.

Τα κείμενα "Πάτριο", "Ο πληγωμένος αϊτός", "Ένας αϊτός περφόφανος", "Εδώ Πολυτεχνείο" αποτελούν γενικά μια ορθή επιλογή. Στο "Ένα ελάφι στο Παρνασσό" κυριαρχεί ο πόνος του παιδιού για το ζώο. Όμως τα μεγάλα πια αυτά παιδιά, στα οποία απευθύνεται δεν θα πρέπει κατά κύριο λόγο να καλλιεργούν την ευαισθησία τους και τη συμπάθεια προς το συνάνθρωπο; "Ο Γάϊδαρος" αρκετά συμπαθητικό μια κι άλλωστε είναι δεμένο με τη ζωή των ανθρώπων των χωριών μας. Το "Σπίτι με κήπο" του Καβάφη, παρουσιάζει κάποιο καλό χιούμορ και "Η αλεπού" του Αισώπου, διδακτικό ανέκδοτο μέσα από χιούμορ επίσης. Και ακολουθεί "Η αλεπού και ο λύκος στο κελάρτι". Έχω τη γνώμη πως εδώ πρόκειται για υπερβολική ενασχόληση με τα ζώα. Μπορεί να μην αποτελεί αυτό απλή "ζωολογία" αλλά να χρησιμοποιούνται τα ζώα ως σύμβολα. Όμως γιατί θα πρέπει σχεδόν αποκλειστικά τα σύμβολα να περνούν μέσα από τα ζώα; Το "Ένα χρηματιστήριο του παλιού καιρού" δεν το θεωρούμε κατάλληλο για το βιβλίο. Εδώ κυριαρχεί το ψέμα, η απάτη, η πειρατσία, η φτηνή συναλλαγή. Θεωρώ πως είναι κάπως νωρίς να μάθουμε εμείς μέσα στο σχολείο στο παιδί την ψευτιά του κόσμου. Δεν τον βοηθούμε. Φαίνεται να βιάζουμε το παιδί φια να δει τον κόσμο μέσα από το πρίσμα του ενήλικου και προτρέχουμε. Ας σεβαστούμε την ιδιαιτέρη φύση του. Οι "Μοντέρνοι καιροί" αποτελούν μια πρώτη εισαγωγή στη γνώση των προβλημάτων της αυτοματοποιημένης εργασίας και γι αυτό κατάλληλο. Αμφιβάλλω για την καταλληλότητα ή μή του "Ο μικρός Πρίγκιπας" "Ο μεταξοσκώληκας" αν και προσφέρει κάποιο αξιοπρόσεκτο μήνυμα, όμως είναι πολύ δυσκολοχώνευτο αυτό το μήνυμα για τους μαθητές. Με το "Νυχτερινό καταφύγιο" ο μικρός μαθητής καλείται να πληροφορηθεί για την ανθρώπινη εκμετάλλευση κάπως πρόωρα, καθώς πρέπει να ασχοληθεί τώρα με τον Ιππόχρ. Αργότερα, αν βοηθηθεί σωστά θα μάθει πως η εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο γινόταν, γίνεται και θα γίνεται πάντοτε - σε ποικίλες μορφές που μάλιστα ανανεώνονται

ΣΤ

ανάλογα με το κλίμα κάθε εποχής - εφόσον ο καθένας άνθρωπος ως άτομο θα επιμένει να μένει ο ίδιος χαμηλά, χωρίς διάθεση να ανυψωθεί πνευματικά.

Τα "Τραγούδι στο νέο καράβι" και "Ή α με τα καράβια" αποτελούν χωρίς αμφιβολία μια ορθή επιλογή. Το "Μία νύχτα με τραμουντάνα" συγκινητικό και πολύ ανθρώπινο, αλλά περιλαμβάνει ένα πλήθος από άγνωστες λέξεις που δεν βρίσκονται σε κοινή χρήση. Είναι και κάπως εκτενές, μήπως δυσκολεύσει; Το ποίημα "Τα σφουγγαράδικα" μου φάνηκε να έχει ένα παρδαλένο ρυθμό και περιεργή μετρική. Οι "Ναυαγοί" και "Οι εποχές" αρκετά καλά. Το "Ένα αρχαίο γραμματάκι" του Ξενοπούλου αποτελεί μια πολύ επιτυχημένη απόπειρα για πρώτη επαφή με τον αρχαίο ελληνικό λόγο. Το "Χριστούγεννα του χωριού" ήταν απαραίτητο. Αλλά χάθηκε ένα ευρύτερο αφήγημα, ένα διήγημα κτλ. Έχει ένα μεγάλο πλήθος από τέτοια και εκλεκτά η νεοελληνική μας λογοτεχνία που να απεικονίζει τις αντίστοιχες εμπειρίες των παιδιών από τη πρώτη αυτή εορτή της Χριστιανοσύνης; Πρόκειται πραγματικά για το κέντρο της ελληνορθόδοξης ταυτότητάς μας. Επιβάλλεται να δώσουμε μια επαρκή ευκαιρία στους μαθητές μας να αναλύσουν τις σχετικές εμπειρίες τους και να κάμουν σχετικές σκέψεις.

Πραγματικά η θρησκευτική εμπειρία των Χριστούγεννων παρουσιάζεται ανεπίτρεπτα ισχυρή και δίνεται περισσότερο βάρος στην Πρωτοχρονιά που δεν αποτελεί τίποτε περισσότερο από μια ημερολογιακή μεταβολή. Το "οδός Σταδίου Παραμονή Πρωτοχρονιάς" θα διαβαστεί ευχάριστα από τα παιδιά και θα συνειδητοποιήσουν και τις αντιθέσεις που βρίσκονται μέσα σ' αυτό. Όσο για το "Δημοτικό", σκέπτεται κανείς ότι θα μπορούσαν να βρεθούν πιο ουσιαστικά Πρωτοχρονιάτικα κάλαντα με περισσότερο ενδιαφέρον περιεχόμενο. Γενικά θα μπορούσε να παρατηρηθεί πως αναζητούνται περισσότερο εξεζητημένα κείμενα από πλευράς παιδιού, ενώ μένουν έξω θέματα της άμεσου εμπειρίας του. Μια δεύτερη γενική παρατήρηση είναι πως απουσιάζουν τα πρότυπα. Φυσικά δεν εννοούμε ούτε "ηθικοδιδασκαλία" ούτε "κατήχηση", όπως μας υπαίτιζονταν. Η ανάγκη για ψυχική ταύτιση του αναπτυσσόμενου παιδιού με αξια πρότυπα, αποτελεί μία θεμελιώδη ανάγκη του που πρέπει να ικανοποιείται από πλευράς σχολικής αγωγής.

Απαντώντας ο κ. Μελάς, λέγει τα ακόλουθα:

Τα κείμενα δεν έχουν καμιά εκζήτηση και κρατούν το ενδιαφέρον του παιδιού. Για να έχει το στοιχείο του ενδιαφέροντος όμως ένα κείμενο θα πρέπει να έχει κάτι ιδιαίτερο, κάποια διαφοροποίηση είτε στο μύθο είτε στο ύφος. Κι αυτό το στοιχείο έχουν τα κείμενα που διαλέξε η ομάδα.

Ως προς τα πρότυπα επιμένω ότι υπάρχουν μόνο που δεν είναι φωναχτά όπως συνηθίζονταν στα μέχρι τώρα αναγνωστικά.

Στη συνέχεια ο κ. Πασσάκος λέγει:

"Υστερα από τις εξηγήσεις που δόθηκαν αίρω τις επιφυλάξεις μου για το κείμενο "Μεταξοσκώληκας" ως για το ποίημα του Πετρίδη. Όμως παρά ταύτα δεν θεωρώ πως το τμήμα αυτό στο σύνολό του μπορεί να τυπωθεί όπως είναι και κατά συνέπεια δεν μπορώ να δώσω θετική ψήφο.

Το Τμήμα, ύστερα από τη συζήτηση,

κατά πλειοψηφία α π ο φ α ν ε τ α ι

θεωρεί κατάλληλο το Β' μέρος (κείμενα) του βιβλίου "Η γλώσσα μου" ΣΤ' δημοτικού και προτείνει τη εκτύπωσή του από τον ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1985-86.

Μειοψηφεί ο κ. Πασσάκος για τους λόγους που αναφέρονται στο σκεπτικό της Πράξεως.

Θ έ μ ο 2ο.- Επισημόνσεις για το περιεχόμενο του βιβλίου της Ιστορίας της ΣΤ^ς δημοτικού.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β^ς, εισηγείται τα εξής:

α. Σχετικό έγγραφο 1565/21-2-1985 του Υπουργού Παιδείας.

Ο Υπουργός Παιδείας διαβιβάζει έγγραφο του Συλλόγου Δασκάλων και Νηπιαγωγών

Ζακύνθου με την παράκληση να λάβουμε υπόψη κατά την αναστύπωση της Ιστορίας της ΣΤ^ς τάξης τις παρατηρήσεις που αναφέρονται σ' αυτό.

Ήδη στην έκδοση του 1983 είχαν γίνει οι διορθώσεις στο πνεύμα που προτείνονται από το Σύλλογο. Λεπτομέρειες όμως δεν μπορούν να προστεθούν στο εγχειρίδιο, που είναι γραμμένο με το πνεύμα να δώσει σε γενικές γραμμές ορισμένα ιστορικά γεγονότα.

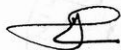
Τέτοιου είδους έγγραφα έρχονται συχνά στο Τμήμα και οπωσδήποτε θα ληφθούν υπόψη οι υποδείξεις στο νέο Α.Π και στα βιβλία της Ιστορίας»

Ακολουθεί συζήτηση κατά την οποία διατυπώνεται η άποψη να σταλεί εγκύκλιος στα σχολεία, ^{όπου} μεταξύ των άλλων, θα επισημαίνεται στους δασκάλους η αντικατάσταση της δεύτερης περιόδου της πρώτης παραγράφου της σελίδας 153 με την εξής: "Ο αγώνας τους ανάγκασε τους δυνάστες *Αγγλους να αποφασίσουν να αποχωρήσουν".

Ο κ. Μελάς δευτερολογώντας λέει ότι την πρόταση να σταλεί εγκύκλιος δεν τη βλέπει σωστή για δυο κυρίως λόγους: (1) Με την νέα διατύπωση δεν αλλάζει η ουσία της παρουσίασης του γεγονότος της Ένωσης της Επτανήσου με την Ελλάδα και (2) Με την εγκύκλιο μάλλον σύγχυση θα φέρει, αν την προσέξουν οι διδάσκοντες, μάλιστα στην προκειμένη περίπτωση που πρόκειται ^{για} διαφορά στην έμφαση παρουσίασης του ίδιου γεγονότος.

Το Τμήμα, έπειτα από τη συζήτηση, αποφασίζει ο μ ό φ ω ν ο να σταλεί εγκύκλιος στα σχολεία όπου θα επισημαίνεται στους δασκάλους ότι για την αποκατάσταση της ιστορικής αλήθειας στην Ιστορία της ΣΤ^ς δημοτικού η δεύτερη περίοδος της πρώτης παραγράφου της σελίδας 153 (έκδοση 1983) να αντικατασταθεί με την εξής:

"Ο αγώνας τους ανάγκασε τους δυνάστες *Αγγλους να αποφασίσουν να αποχωρήσουν".

Θ έ μ σ 3ο.- Σχεδιασμός- προγραμματισμός μεταπτυχιακών προγραμμάτων Ι.Κ.Υ.

Ο κ. Δ. Μελός, ^{Συμβούλος} εισηγείται για το παρόν θέμα τα ακόλουθα:

Το Το ΚΕΜΕ (και μετά την ψήφιση του σχετικού νόμου το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο) έχει ανάγκη από στελέχη και συνεργάτες με θιδικές σπουδές στις παρακάτω ειδικότητες, ιδιαίτερα από πλευρές δημοτικής εκπαίδευσης.

1. Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης
2. Κατάρτιση στελεχών επιμόρφωσης εκπαιδευτικών
3. Σχολικός Προσανατολισμός (COUNSELLING)
4. Μέσα διδασκαλίας
5. Αναλυτικό προγράμματα
6. Ειδικευση στα επιμέρους μέρηματα του Προγράμματος του δημοτικού:
 - α. Γλώσσα
 - β. Μαθηματικά
 - γ. Φυσικές επιστήμες
 - δ. Κοινωνικές σπουδές
 - ε. Αισθητική αγωγή
 - στ. Φυσική αγωγή
7. Έρευνα στην Παιδαγωγική και την Ψυχολογία
8. Ειδική αγωγή; Δυσλεξία, λογοθεραπεία
9. Προσχολική αγωγή

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

α μ ό φ ω ν ο α π ο φ α ί ν ε τ α ι

Αποδέχεται την εισήγηση.

Θύμα 4^{ος} Αναβάλλεται η σύγκληση
Θύμα 5^{ος} Αναβάλλεται η σύγκληση

Θ έ μ σ 6ο.- Παραλαβή εικονογράφησης του πρώτου μέρους του βιβλίου " Η γλώσσα μου"
" ΣΤ' τόξης δημοτικού.

Ο κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, θέτει υπόψη του Τμήματος τα
εξής:

Ο Ζωγράφος Δημήτρης Μυταρδός παρέδωσε το σύνολο της εικονογράφησης για το βιβλίο
" Η γλώσσα μου" της ΣΤ' τόξης (πρώτο μέρος) στις 7-3-1985. Η εικονογράφηση του περι-
λαμβάνει 43 εικόνες (29 έγχρωμες και 15 μυσιδόσπρες). Από αυτές 11 είναι ολοσέλιδες,
10 μισής σελίδας, 3 εκτέίνονται σε δύο σελίδες και 1 είναι σολόνι. Οι υπόλοιπες είναι
μικρότερες και έχουν δισκοσμητικό χαρακτήρα. Όλη η εικονογράφηση έχει τη σφρογίδα
της τέχνης του Μυταρδ και κρίνεται πολύ ικανοποιητική.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

α μ ό φ ω ν ο α π ο φ α ί ν ε τ α ι

ότι ο Ζωγράφος Δημήτρης Μυταρδός παρέδωσε το σύνολό της εικονογράφησης για το βιβλίο
" Η γλώσσα μου" της ΣΤ' δημοτικού (πρώτο μέρος) και προτείνει να προχωρήσει η διαδι-
κασία ομοιβής του παραπάνω Ζωγράφου.

Έπειτα από αυτό έληξε η συνεδρία.

Ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ.

Η Γραμματέας

Αθανασίου

Αθανασίου

Πούλος Σκελλαρδίου

Ευρ. Παπανικολάου

Αθανασίου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Π Ρ Α Ξ Η 11/1985

Σήμερα, 19 Μαρτίου 1985 ημέρα Τρίτη και ώρα 12.00 μεσημβρινή συνεδρίσσε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην αίθουσα συνεδρισάων του (Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Πύλο Σκελλαρδίδη.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι: Νικ. Βλουτίδης, Κων/νος Πασσάκος, Δ. Μελάς, Στεφ. Ποπσημακόπουλος, Δημ. Τομπούδης, Σύμβουλοι Β', Αριστ. Βουγιούκας, Αντων. Μπενέκος, Ειδικοί Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, Ιωαν. Χριστιδής, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, εσθάς και η γραμματέας του Τμήματος Ευρυδίκη Παπανικολάου.

Στην συνεδρίαση έλαβαν επίσης μέρος και οι: Κ. Κατσιμάνης, εισηγητής του ΚΕΜΕ, μόνο κατό τη συζήτηση του δεύτερου θέματος της ημερήσιας διατάξεως και Δ. Μαργκουδάκης Ειδικός Σύμβουλος στο ΥΠΕΠΘ.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Επιστολή ελληνορθόδοξης Κοινότητας Βόδης Βυρτεμβέργης για τέλεση προσευχής στο σχολείο. Εισηγητής κ. Ι. Χριστιδής, Εισηγητής του ΚΕΜΕ.
2. Επανεξέταση διδακτικού βιβλίου Φιλοσοφίας για τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες του Γ. Κουμάκη. Εισηγητής κ. Κ. Κατσιμάνης, Εισηγητής του ΚΕΜΕ.
3. Έγκριση κανονισμού ελληνογαλλικού σχολείου. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.
4. Γνωμοδότηση για τη "Μαθηματική συσκευή" Αθην. Τσάκα. Εισηγητής κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β'. -
5. Γνωμοδότηση για το βιβλίο "Ελάτε να γιορτάσουμε" Σπυροπούλου- Σπανού Χρυσάνθης. Εισηγητής κ. Ι. Χριστιδής, Εισηγητής του ΚΕΜΕ.
6. Γνωμοδότηση για το βιβλίο "Γεωγραφία Ευρώπης και Β. Αμερικής" Ανδρ. Παπαδόουρη. Εισηγητής κ. Ι. Χριστιδής, Εισηγητής του ΚΕΜΕ.
7. Γνωμοδότηση για το βιβλίο "Διαμορτυρίες" Ευανθίας Μεταλληνού - Ποπαδότου. Εισηγητής κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ.

Στην αρχή της συνεδρίας αφού διαπιστώθηκε οπριτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας, το Τμήμα όρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Θ έ μ σ 1ο.- Επιστολή ελληνορθόδοξης Κοινότητας Βόδης Βυρτεμβέργης για τέλεση προ-
σευχής στα σχολεία,

Ο κ. Ι. Χριστίδης, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, εισηγείται το ακόλουθο:

Το γραφείο του Υπουργού Παιδείας διαβιβάζει προς το Τμήμα Δημοτικής του ΚΕΜΕ
επιστολή της Ελληνορθόδοξης Κοινότητας της Βόδης Βυρτεμβέργης Δυτ. Γερμανίας για να
μελετήσει το μέρος εκείνο που αφορά την τέλεση προσευχής στα εκεί ελληνικά σχολεία
και να σποντήσει απευθείας στους ενδιαφερομένους.

Στην επιστολή αναφέρεται ότι αρκετοί από τους Έλληνες δασκάλους που υπηρετούν
στην περιοχή Στουτγκάρδης δεν κάνουν προσευχή στα παιδιά και παρακαλείται ο Υπουργός
να ενημερώσει την Κοινότητα, αν υπάρχει ειδική εγκύκλιος στους εκεί δασκάλους να κάνουν
ή να μην κάνουν προσευχή στα Ελληνόπουλα.

Η θρησκευτική αγωγή προβλέπεται από το Σύνταγμα και το νόμο και γίνεται στα scho-
λεία μας κυρίως με το μάθημα των θρησκευτικών. Επίσης και τα ελληνόπουλα της Δυτ.
Γερμανίας, είτε φοιτούν σε ελληνικά σχολεία είτε σε τάξεις ενσωματωμένες στα γερμα-
νικά σχολεία, διδασκόνται τη μητρική τους γλώσσα, την Ελληνική Ιστορία και τα θρησκευτι-
κά. Οι διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας - εκτός από το Π.Δ. 476/31-5-80 που αναφέ-
ρεται στο αναλυτικό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου - δεν ορίζουν ότι γίνεται προσευχή στα
σχολεία, εκτός αν για το θέμα αυτό έχει εκδοθεί σχετική εγκύκλιος. Άσχετο όμως από
αυτό, έχει γίνει παρόδοση να γίνεται προσευχή στα σχολεία μας.

Το Τμήμα, κατ' τη γνώμη μου, είναι ανορθόδοξο να συντάξει απάντηση και να την
στείλει απευθείας στους ενδιαφερομένους, επειδή το θέμα είναι διοικητικό και δεν αφορά
τα αναλυτικά προγράμματα και τη διδασκαλία. Η απάντηση θα πρέπει να δοθεί από την
ορθόδοξη υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ. Αν εντούτοις το ερώτημα έχει την έννοια να σποντήσει το
Τμήμα, αν πρέπει ή όχι να γίνεται προσευχή, τότε η γνώμη μου είναι ότι με τα σημερινά
δεδομένα πρέπει να γίνεται, πολύ περισσότερο μάλιστα σε ελληνόπουλα που ζουν μακριά
από την πατρίδα, εφόσον βέβαια συμφωνούν και οι γονείς τους. Ένα αντίθετο μέτρο θα
ερχόταν σε αντίθεση με την παρόδοσή μας και θα δημιουργούσε, χωρίς λόγο, πολύ σοβαρό
προβλήμα.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

Οι κ.κ. καθηγητές έσ ο μ ό φ ω ν σ έ λ ο υ σ ο φ σ ί ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση στο σύνολό της όπως έχει.

Στις προσωπικές προτιμήσεις θα ανταποκρίνεται

Θ έ μ σ 2ο.- Επανεξέταση διδακτικού βιβλίου Φιλοσοφίας για τις Παιδαγωγικές Ακαδη-
μίες του Γ. Κουμάρκη.

Ο κ. Κ. Κατσιμάνης, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, θέτει υπόψη του Τμήματος α) το έγγραφο
Γ3/129/8-2-1985 του ΥΠΕΠΘ με το οποίο καλείται το Τμήμα Δημοτικής, έπειτα από την
12-1-1985 επιστολή των τριών καθηγητών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, να επανεξετάσει
το βιβλίο " Εισαγωγή στη Φιλοσοφία" του Γ. Κουμάρκη β) το από 22-2-1985 υπόμνημα
του κ. Κατσιμάνη και εισηγείται τα ακόλουθα :

1. Η επιλογή του βιβλίου του κ. Γεωργίου Κουμάρκη " Εισαγωγή στη Φιλοσοφία" έγινε
με κριτήριο τη σαφήνεία του και τη συμφωνία του, σε γενικές τουλάχιστον γραμμές, με
το αναλυτικό πρόγραμμα της φιλοσοφίας στις Παιδαγωγικές Ακαδημίες. Η επιλογή αυτή
δε σήμεινε υπόδειξη στο ΥΠΕΠΘ να αγοράσει 2.500 αντίτυπα του πιο πάνω βιβλίου και να
τα μοιράσει στους σπουδαστές των Παιδαγωγικών Ακαδημιών. Ισοδυναμούσε απλά με παρο-
χή της δυνατότητας στους καθηγητές των Παιδαγωγικών Ακαδημιών να επιλέγουν μεταξύ
άλλων βιβλίων το βιβλίο του κ. Κουμάρκη για τους φοιτητές τους, εφόσον βέβαια αυτό
ανταποκρινόταν στα δικά τους διδακτικά κριτήρια.

2. Η εισηγητική έκθεση για το βιβλίο, που απόσπασμα της επισυνάπτεται στην ανασφορά
των κ.κ. καθηγητών, έγινε με ευκαιρία εντελώς άσχετη προς την επιλογή βιβλίων για
τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες. Παρατηρήσεις όπως ότι ο συγγραφέας δεν έλαβε υπόψη του
κάποιο έργο που σμφισβητεί μια γενική αποδεκτή άποψη ή δε μελέτησε την τελευταία
έκδοση των έργων κάποιου φιλοσόφου, για τον οποίο κάνει λόγο ή ότι σε ορισμένες
περιπτώσεις χρησιμοποιεί πληροφορίες " εκ δευτέρας χειρός" ή ότι μια ανασφορά στον
MARX την πρόσθεσε " την τελευταία στιγμή στο τυπογραφείο" ή το τελευταίο αποτελεί
εικασία των υπογραφομένων, για την υποστήριξη της οποίας επιστρατεύεται και υφολογική
ανάλυση δύο στίχων) κτλ. κτλ... δεν είναι από αυτές που θα αρκούσαν, κατά τη γνώμη
μου, για να χαρακτηρίσουν το βιβλίο του κ. Κουμάρκη σκοτάλληλο για το σκοπό για τον
οποίο επελέγη από το Τμήμα Δ.Ε. του ΚΕΜΕ.

3. Όσο για τις βασικές μεθοδολογικές στέλειες του βιβλίου που διαπιστώνουν οι
κ.κ. καθηγητές και για τις αντιρρήσεις τους για το περιεχόμενό του, η άποψή μου είναι
η εξής: " Η έλλειψη κεντρικής γραμμής" και η υιοθέτηση της "οπορητικής διαλεκτικής"
είναι στοιχεία συνηθισμένα και θεμιτά σε φιλοσοφικό εγχειρίδιο αυτού του είδους.
Οι κ.κ. καθηγητές έχουν κάθε δικαίωμα να διαφωνούν επί του προκειμένου, αυτό όμως
δεν είναι αρκετή δικαιολογία για την Α PRIORI σπάρριψη του υπό κρίση βιβλίου.
Στις προσωπικές προτιμήσεις μου θα ανταποκρινόταν περισσότερο η κριτική μέθοδος,

σύμφωνα με την οποία ο συγγραφέας αναλύει τις αντιτιθέμενες απόψεις, τις υποβάλλει σε κριτικό έλεγχο και καταλήγει σε θεμελιωμένα συμπεράσματα. Όμως οι προσωπικές απόψεις μας δεν είναι " πᾶντων χρημάτων μέτρον"...-

Δυστυχώς σε κομμάτι από τις εισηγήσεις μου δεν είχα την τύχη να κρίνω τη θαυμασία " Εισαγωγή στη Φιλοσοφία" του Χ. Θεοδωρίδη, την οποία μνημονεύουν στην αναφορά τους οι κ.κ. καθηγητές. Αν η ευκαιρία αυτή μου είχε δοθεί, τότε θα ενέκρινα το βιβλίο αυτό και αξιολογικά θα το προέτασσα, λόγω του ποιοτικού επιπέδου του, αλλά και πάλι δε θα σπέρριπτα το βιβλίο του κ. Κουμόκη - τουλάχιστον για τους δισλμβανομένους σε αυτή την παράγραφο λόγους. Η συνύπαρξη, στον ίδιο κατάλογο, βιβλίων με διαφορετική μεθοδολογία και διαφορετικό προσανατολισμό δεν προκαλεί, κατά τη γνώμη μου, " τον φρενακισμό της φιλοσοφικής κατάρτισης" των σπουδαστών μας αλλά, αντίθετα, τους προ-στατεύει από αυτόν.

4. Χωρίς αμφιβολία, το βιβλίο του κ. Κουμόκη έχει και στέλεις. Από την άποψη αυτή, αρκετές από τις επισημάνσεις των κ.κ. καθηγητών είναι εύπταχες. Είναι όμως περισσότερο από βέβαιο ότι ανόλογες στέλεις έχουν όλα ανεξαιρέτως τα βιβλία που εγκρίθηκαν είτε με την ίδια πράξη (47/84) είτε και με προγενέστερες. Για τους λόγους που εξέθεσα πιο πάνω (1,2) δεν ήταν ούτε δυνατό ούτε σκόπιμο να υπεισέλθω σε λεπτομέρειες. Αν όμως τα βιβλία αυτά αναλύονταν από τους συνοδελφους και συνεργάτες των συγγραφέων τους με την ίδια φροντίδα με την οποία αναλύθηκε το βιβλίο του κ. Κουμόκη, ποιος μας λέει ότι δε θα είχαμε ανόλογη ή και μεγαλύτερη συγκομιδή σφαλμάτων και κάθε λογής στελειών;

Με τα πιο πάνω δεδομένα, εισηγούμεσι το βιβλίο του κ. Γ. Κουμόκη να κριθεί κατάλληλο για τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α Α πο φ α ί ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση στο σύνολό της όπως έχει.

Θ έ μ σ 3ο.- Έγκριση κανονισμού ελληνογαλλικού σχολείου.

Ο κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β*, εισηγείται το ακόλουθο:

Το Τμήμα σχολήθηκε με το θέμα της Ελληνογαλλικής σε επανειλημμένες συνεδριδσεις του, στις οποίες διστύπωσε τις θέσεις του (Πρόξεις. 4.5.1980, 6.9.1983 και 4.11.85)

Με το έγγραφο Ζ2/731/28.11.1984 Η Διεύθυνση Ξένων και Μειονοτικών Σχολείων του ΥΠΕΠΘ μας διαβιβάζει για να γνωμοδοτήσουμε ένα νέο κανονισμό λειτουργίας του Ελληνογαλλικού σχολείου.

Οι παρατηρήσεις μου επάνω στο θέμα είναι οι εξής:

1. Δεν υπάρχει εξουσιοδότηση Νόμου για την έκδοση ενός τέτοιου κανονισμού. Το σχετικό έγγραφο της Δ/σης Ξένων και Μειονοτικών Σχολείων υποστηρίζει ότι εφόσον εγκριθεί ο κανονισμός θα καλυφθεί το κενό του νόμου και θα διαλυθεί η σύγχυση γύρω από το θέμα της λειτουργίας της Ελληνογαλλικής σχολής. Με κανέναν όμως τρόπο δεν ανσπληρώνεται το κενό του νόμου από έναν απλό κανονισμό, ο οποίος δίνει στην Ελληνογαλλική σχολή εξαιρετικές αρμοδιότητες.
2. Οι στόχοι του ελληνικού εκπαιδευτικού προγράμματος δεν υπηρετούνται ή υπηρετούνται εν μέρει με το προτεινόμενο στον κανονισμό (Άρθρο 1, παρ. 3(: " Το αναλυτικό και ωρολόγιο πρόγραμμα περιλαμβάνει σε αρμονικό συνδυασμό ισόποση και ισόχρονη διδασκτέα ύλη από σχολεία του ελληνικού και του εκπαιδευτικού συστήματος καθώς και στοιχεία του ευρωπαϊκού πολιτισμού σε ενισίο τύπο σχολείου με κοινή και ισότιμη ευθύνη της ελληνικής και της γαλλικής πλευράς".

Η δημιουργία ενισίου τύπου σχολείου μου φαίνεται σύμφωνη για την ελληνική πλευρά, αφού με τον κανονισμό γίνονται εκχωρήσεις αντίθετες προς το σεβασμό της πολιτισμικής μας ταυτότητας και προς το νόημα της εθνικής μας ανεξαρτησίας. Είναι πολύ πιθανό, μετά από την έγκριση ενός τέτοιου κανονισμού, και άλλα ξένα κράτη να ζητήσουν την ίδρυση ανάλογων σχολείων.

3. Νομίζω ότι οι σκοποί που θέτουν το Σύνταγμα και οι νόμοι για την εκπαίδευση των Ελληνόπουλων θα έχει και σ' αυτό το σχολείο την καλύτερη εφαρμογή αν παραμείνουν χωριστά τα δυο τμήματα - το Ελληνικό και το Γαλλικό. Για τα παιδιά ελληνικής καταγωγής που φοιτούν σ' αυτό το σχολείο και έχουν δυσκολία με την ελληνική γλώσσα θα μπορούσαν να έχουν εφαρμογή τα προγράμματα των τάξεων ή των σχολείων υποδοχής ώστε να βοηθηθούν να μάθουν τη γνώσσα μας. Όσο για τη σύμφιξη των σχέσεων μεταξύ Ελλήνων και Γάλλων μεθιτών και η μοιροβα κατονόηση εξυπηρετείται σε ικανοποιητικό βαθμό με το συγχρωτισμό τους στο ίδιο σχολείο, στις κοινές δραστηριότητες και στη διδασκαλία

της Γαλλικής πέρα από τις προβλεπόμενες από το επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα.

Για τους λόγους αυτούς προτείνω το Τμήμα να ερμείνει στις αποφάσεις
4.5/1990, 6.8/1993 και 4/1995,

σύμφωνα με τις οποίες εισηγούμαστε να ισχύσει για το Ελληνικό Τμήμα της Ελληνογαλλικής σχολής το επίσημο ελληνικό αναλυτικό πρόγραμμα, όπου θα διδάσκουν Έλληνες δάσκαλοι, με ελληνικά βιβλία και μόνο τα Γαλλικά ως ξένη γλώσσα να διδάσκονται κατά παρέκκλιση επί πλέον.

Μετά απ' αυτά εισηγούμαι να μη γίνει δεκτός ο υποβαλλόμενος κανονισμός.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α σ π ο φ σ ί ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

ΘΕΜΑ 4ο : "Γνωμοδότηση για τη " Μαθηματική συσκευή" Αθην. Τσόκα.

Ο κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα :

Το ΥΠΕΠΘ με το Γ1/103/14-2-1984 διαβιβάζει επιστολή του καθηγητή Μαθηματικών Αθ. Ν. Τσόκα, αναφερόμενη σε μία "Μαθηματική συσκευή" επινοήσεως και κατασκευής του ίδιου. Υπενθυμίζεται πως το Τμήμα είχε σχοληθεί με το ίδιο θέμα και στη συνεδρία του της 11-9-1984. Ήδη αυτοπροσώπως ο κύριοι της συσκευής την παρουσιάζει στο Συμβούλιό μας για ενημέρωση. Όπως διαπιστώνεται με το μέσο αυτό επιδιώχτηκε η κατανόηση των αντικειμένων των Μαθηματικών από τους μαθητές. Ειδικότερα πρόθεση του κατασκευαστού είναι οι μαθητές να μπορούν να συλλαμβάνουν με βεβαιότητα, βασικές μαθηματικές έννοιες, να αισθητοποιούν τους αριθμούς, να αντιλαμβάνονται τα αριθμητικά συστήματα, να κατανοούν βασικές ιδιότητες αριθμητικών πράξεων, να εκτελούν αριθμητικές πράξεις χωρίς λάθη και να επίλυουν προβλήματα. Αν και δεν μπορούμε να πούμε πως υπάρχει πλήρης αντιστοιχία του υλικού και των δυνατοτήτων της συσκευής με το περιεχόμενο των νέων αναλυτικών προγραμμάτων και διδασκικών βιβλίων του Δημοτικού σχολείου, παρά τούτο φαίνεται να εξυπηρετούνται οι πιο πάνω αναφερθέντες σκοποί. Ιδιαίτερα πρέπει να πρατηρηθεί ότι η συσκευή δίνει τη δυνατότητα στο μαθητή ταυτόχρονα να έχει μπροστά του και να χρησιμοποιεί πραγματικά αντικείμενα, παραστάσεις αντικειμένων καθώς και τη συμβολική παρουσίασή τους μαθηματικά. Η συσκευή παρουσιάζει τον περιορισμό ότι δε φαίνεται να είναι εύχρηστη ως στομικό μέσο μάθησης, ιδιαίτερα για τον καθένα μαθητή μέσα στη σχολική τάξη. Είναι δυνατόν όμως να χρησιμοποιείται εποπτικό από το διδασκαλό και να εργάζονται διδασκικά οι μαθητές, όσο επιτρέπει ο χρόνος, πάνω σ' αυτή μπροστά σ' όλους τους μαθητές. Για τους παραπάνω λόγους κρίνουμε πως είναι ένα χρήσιμο μέσο και θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως ελεύθερο βοήθημα στο μάθημα των Μαθηματικών για διδασκάλους και μαθητές.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση.

ομόφωνα αποφαινεται

δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

7. Οι ομιλίες που παρτίθενται πριν από ορισμένα θέματα όπως το Χριστούγεννα, η 28η Οκτωβρίου, η 25η Μαρτίου κτλ. θα μπορούσαν, χωρίς να χόσει το βιβλίο να λείψουν.

Παρ'όλες τις αδυναμίες αυτές νομίζω, δεδομένου μάλιστα ότι δεν υπάρχουν τέτοια βοηθήματα στο χώρο της προσχολικής αγωγής, ότι το βιβλίο της κ. Σπυροπούλου- Σπανού μπορεί να βοηθήσει τη σημερινή νηπιαγωγό και προτείνω να κριθεί χρήσιμο κατά την έννοια του άρθ. 2, παρ. 5 του Ν. 186/1975.

Ακολουθεί συζήτηση.

Ο κ. Βουγιούκας, με βάση τις αδυναμίες που επισημαίνει ο κ. Εισηγητής, δεν θεωρεί χρήσιμο το βιβλίο της κ. Σπανού.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του α) το έγγραφο Γ1/560/26-9-1984 του ΥΠΕΠΘ, β) την από 21-9-1984 σίτηση της κ. Σπυροπούλου- Σπανού, γ) την εισήγηση και δ) τη σχετική συζήτηση

κατό πλειοψηφία αποφασίζεται

Το βιβλίο " Ελάτε να γιορτάσουμε" της κ. Σπυροπούλου- Σπανού κρίνεται χρήσιμο για τις νηπιαγωγούς κατά την έννοια του άρθ. 2, παρ. 5 του Ν. 186/1975 για τους λόγους που αναφέρονται στην εισήγηση.

Μειοψηφεί ο κ. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, για τους λόγους που αναφέρονται στο σκεπτικό της Πρόξεως.

Ο έ μ σ β ο . - Γνωμοδότηση για το βιβλίο "Γεωγραφία Ευρώπης και Β. Αμερικής" Ανδρ. Παπαδούρη.

Ο κ. Ι. Χριστιάν, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, εισαγείται τα ακόλουθα:

Ο κ. Ανδρέας Παπαδούρης, κύπριος εκπαιδευτικός, με αίτησή του από 20-1-85 ζητάει να κριθεί το βιβλίο του "Γεωγραφία Ευρώπης και Β. Αμερικής" Λευκωσία 1983 ως ελεύθερο βοήθημα για τους μαθητές του δημοτικού σχολείου.

Το βιβλίο του κ. Παπαδούρη καλύπτει την ύλη της Γεωγραφίας της Ε' δημοτικού, καθώς και μέρος εκείνης που διδασκεται στην Στ' τάξη. Είναι γραμμένο κατ' τον παραδοσιακό τρόπο και από ένδειξη, ^{υπόψη} που σ' αυτό, φαίνεται ότι έχει εγκριθεί για τους μαθητές της Έκτης τάξης των δημοτικών σχολείων της Κύπρου. Δεν θα μπό στην ουσία για να κρίνω το βιβλίο από άποψη περιεχομένου, μεθοδολογίας κτλ., επειδή οι ανάγκες διδασκαλίας της Γεωγραφίας στο ελληνικό σχολείο καλύπτονται από τα βιβλία Γεωγραφίας του Ο.Ε.Δ.Β και επειδή το βιβλίο του κ. Παπαδούρη δεν προσφέρει, από κάθε άποψη, τίποτα περισσότερο σπ' ό,τι τα εγκεκριμένα ελληνικά βιβλία που χρησιμοποιούνται στο μάθημα της Γεωγραφίας.

γ Για τους λόγους αυτούς προτείνω να μην κριθεί χρήσιμο κατ' την έννοια του άρθρου 2 παρ. 5 του Ν. 186/1975.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν σ σ π ο φ σ ί ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Θ έ μ σ 7ο.- Γνωμοδότηση για το βιβλίο "Διασπορτυρίες" Ευσυνθίας Μεταλληνού - Παπαδόπου

Ο κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, εισηγείται το ακόλουθο:

Το βιβλίο περιέχει ποιήματα ανθρωπιστικού περιεχομένου, δσαμένα σε παραδοσιακή
φάρμα. Δεν μπορεί να θεωρηθεί χρήσιμο για τα παιδιά του δημοτικού για τους εξής
λόγους:

1. Τα περισσότερα ποιήματα δεν ανταποκρίνονται στο πνευματικό επίπεδο των παιδιών
αυτής της ηλικίας. Υπάρχει μάλιστα και ποίημα με θέμα "Ο έρωτας στη ζωή μας".
2. Η κ. Μεταλληνού έχει στιχουργική ευχέρεια, αλλά υπολείπεται κατά πολύ από τα
παραδοσιακά πρότυπα του είδους.
3. Υπάρχουν στο βιβλίο παλλά τυπογραφικά σφάλματα - σβλεψίες:
 - πίσ, βρείς, μή, πόν, δρό, γή, φός, χθές, θές, ζείς, σέ
 - αντίκρουσμα, αδελφωσύνη, κολωσύνη, πικραμμένη, αποθώ, στήθεις, γλυκειά,
 - καμμία, δίκησ, ψάλει
 - νάχω, βόρβει
 - την δυστυχία, την βία, την θυμύζω, δεν μου ταιριάζει, δεν φτάνει, δεν
θα μπορεί

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

α μ ό φ ω ν α σ π ο φ α ί ν ε τ α ι

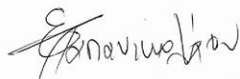
Δεν θεωρεί χρήσιμο για τα παιδιά του δημοτικού σχολείου το βιβλίο "Διασπορτυρίες"
Ευσυνθίας Μεταλληνού - Παπαδόπου, για τους λόγους που αναφέρονται στην εισήγηση.

Έπειτα από αυτό έληξε η συνεδρία.

Ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ

Η Γραμματέας

Πάσας Σακελλαρίδης

Ευρ. Παπανικολάου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Π Ρ Α Ξ Η 12/1985

Σήμερα, 26 Μαρτίου 1985 ημέρα Τρίτη και ώρα 12.00 μεσημβρινή συνεδρίασε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαιδεύσεως του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην αθούσα συνεδρίασών του (Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Προέδρεύοντα τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Παύλο Σακελλαρίδη.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι: Νικ. Βλουτίδης, Κων/νος Πασσάκος, Δ. Μελάς, Στεφ. Παπασημάκος, Δημ. Τοματάκης, Σύμβουλοι Β', Αριστ. Βουγιούκας, Αντών. Μπενέκος, Διοκλ. Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, Ιωαν. Χριστιάς, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήματος Ευρυδίκη Παπανικολάου.

Στη συνεδρίαση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Μαραγκουδάκης, Ειδικός Σύμβουλος στο ΕΠΘ.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- 0.- Παρουσίαση της έρευνας για την Ουνέσκο. Εισηγητής κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β'.
- 0.- Έγκριση ^{Σημειώση} του πρώτου μέρους του βιβλίου του δασκάλου των Μαθηματικών ΣΤ' τάξεως δημοτικού. Εισηγητής κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β'.
- 0.- Βιβλίο Γεωμετρίας για τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες του κ. Δ. Διβέρη.
- 0.- Χορήγηση αντίγραφου των Πράξεων 67/1982 και 70/1982 του Τμήματος Δ.Ε. του ΚΕΜΕ στον κ. Σγουμπόπουλο. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.
- 0.- Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Λαμίας για το Γ' τρίμηνο του ακαδ. έτους 1984-85. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.
- 0.- Ανακοινώσεις.

Στην αρχή της συνεδρίας αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Θ έ μ ο 1ο.- Παρουσίαση της έρευνας για την Ουνέσκο.

Ο Σύμβουλος κ. Κ. Πασσάκος παρουσίασε τα αποτελέσματα της έρευνας, που ο ίδιος οργάνωσε και πραγματοποιήσε επικεφαλής της ειδικής ερευνητικής ομάδας, μέσω στο πλαίσιο του Τμήματος Δ.Ε. του ΚΕΜΕ. Υπενθύμισε, πως η έρευνα αυτή έγινε στο πλαίσιο ευρύτερης μελέτης, που ανέλαβαν πέντε ευρωπαϊκές χώρες υπό την αιγίδα της Ουνέσκο με αντικείμενο "Δυνατότητες για την ανάπτυξη της ικανότητας για μάθηση στους μαθητές". Στην περίπτωση της χώρας μας το αντικείμενο αυτό πήρε την ειδικότερη μορφή ως "Συμβολή των νέων αναλυτικών προγραμμάτων και διδακτικών βιβλίων στην ανάπτυξη της ικανότητας για μάθηση" στους μαθητές των τριών πρώτων τάξεων του Δημοτικού Σχολείου. Υπενθύμισε πως το δείγμα της έρευνας αποτελέστηκε από περίπου χίλιους μαθητές των παραπάνω τάξεων, προερχόμενους σε ίσιο περίπου αριθμό από τρία κοινωνικοπολιτιστικά και γεωγραφικά πλαίσια, δηλαδή από το αστικό, το εργατικό και το αγροτικό. Χρησιμοποιήθηκαν για την έρευνα τριών ειδών κριτήρια (τέστ). Το ένα ήταν το κριτήριο ικανότητας σε δύο μορφές του (PERCEPTUAL REASONING TEST, AH1X και AH1Y). Έγινε επίσης η σύνταξη και η χρήση εννέα αντικειμενικών κριτηρίων σχολικών επιδόσεων στο τριό βασικό μάθημα, δηλαδή στη Γλώσσα, στα Μαθηματικά και στη Μελέτη Περιβάλλοντος. Τέλος συντάχθηκε και χρησιμοποιήθηκε ειδικό ερωτηματολόγιο για εκπαιδευτικούς.

Στη συνέχεια ο κ. Σύμβουλος, εξέθεσε τον τρόπο εξέτασης των υποκειμένων της έρευνας καθώς και τον τρόπο στατιστικής επεξεργασίας των βαθμών. Ακολούθησε η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας και η σχετική ερμηνεία τους με κάθε δυνατή λεπτομέρεια, όσο επέτρεπε ο σχετικό περιορισμένος χρόνος της συνεδρίασης. Το τελικό συμπέρασμα που αναφέρθηκε ήταν πως από τα δεδομένα εξάγεται ότι τα νέα αναλυτικά προγράμματα και τα διδακτικά βιβλία συμβάλλουν θετικά στην ανάπτυξη της ικανότητας για μάθηση στους μικρούς μαθητές αν και άλλη έρευνα; περισσότερο πειραματικού τύπου κρίνεται αναγκαία για επιβεβαίωση των προρισμάτων.

Τελικά ο κ. Πασσάκος ανέφερε πως εγράφη από τον ίδιο η έκθεση της έρευνας σε δύο μορφές. Η πρώτη είναι εκτενής- περισσότερο από 120 δακτυλογραφημένες σελίδες, όπου περιλαμβάνονται και περισσότεροι από 20 πίνακες αποτελεσμάτων, σχεδιαγράμματα κ.δ. σχετικά, γραμμένη με τρόπο που να είναι προσεγμένη, από άποψη περιεχομένου, στον Έλληνα αναγνώστη και μάλιστα στον Έλληνα εκπαιδευτικό. Η δεύτερη μορφή αποτελεί μία συνοπτική της πρώτης, όπου περιλαμβάνονται 14 πίνακες και 3 σχεδιαγράμματα και εκτείνεται

ΣΔ

στις 60 περίπου δακτυλογραφημένες σελίδες Αυτού του δευτέρου κειμένου έγινε η μετάφραση στην αγγλική γλώσσα, αφού προστέθηκε και μία σύνοψη της όλης έρευνας (SUMMARY) σχετική βιβλιογραφία (REFERENCES) και Γλωσσάριο (GLOSSARY), των χρησιμοποιούμενων τεχνικών όρων. Το τελευταίο αυτό κείμενο εστάλη στο Ινστιτούτο Γενικής και Παιδαγωγικής Ψυχολογίας της Ακαδημίας των Παιδαγωγικών Επιστημών στη Μόσχα προκειμένου, σύμφωνα με απόφαση του ειδικού σεμιναρίου της Μόσχας (1983), να περιληφθεί σε αυτοτελή μονογραφία που θα δημοσιευθεί αγγλίστις.

Ο εισηγητής κ. Σύμβουλος με την ευκαιρία της ανακοινώσεως των αποτελεσμάτων της έρευνας τόνισε την εργατικότητα, την επιμέλεια, τον εξαιρετικό ζήλο και ευσυνειδησία με τα οποία εργάστηκαν τα μέλη της ερευνητικής ομάδας ώστε να διεξαχθεί και να περατωθεί η έρευνα. Τέλος ο κ. Πασσάκος, λόγω της σπουδαιότητας του θέματος, αφού εξάλλου η έρευνα αποτελεί και μια, μερική τουλάχιστον, ένδειξη της αξίας των νέων αναλυτικών προγραμμάτων και διδακτικών βιβλίων και προκειμένου να αποτελέσει για τους εκπαιδευτικούς ένα υπόδειγμα εκπαιδευτικής έρευνας, εισηγείται όπως το Τμήμα προτείνει στο ΥΠΕΠΘ την δημοσίευση της εκτενούς αναλυτικής εκθέσεως της έρευνας σε βιβλίο από τον ΟΕΔΒ.

Μετά την εισήγηση του κ. Συμβούλου ακολούθησαν ορισμένα σχετικά ερωτήματα των μελών του Τμήματος στα οποία απάντησε και εκφράστηκε από πολλούς η πλήρη ικανοποίηση για τη πραγματοποίηση της έρευνας και για τα αποτελέσματά της καθώς και για τον τρόπο που εργάστηκε η ερευνητική ομάδα. Τελικά το Τμήμα ο μ ο φ ω ν α α π ο φ α σ ι σ ε , λόγω της ιδιαίτερης σπουδαιότητας του θέματος και των αποτελεσμάτων της έρευνας, εισηγήθηκε στο ΥΠΕΠΘ την έκδοση της εκθέσεως της έρευνας σε αυτοτελές βιβλίο από τον ΟΕΔΒ για τους εκπαιδευτικούς μας και οποιουδήποτε άλλον ενδιαφερόμενο.

Handwritten signature or mark at the bottom of the page.

Θ έ μ α 2ο.- Έγκριση τμήματος του πρώτου μέρους του βιβλίου του δασκάλου των Μαθηματικών ΣΤ' δημοτικού.

Ο κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα:

Το κείμενο εκτείνεται σε 137 πυκνογραμμένες σελίδες και στοιχεί με το βιβλίο του μαθητή του αντίστοιχο με τρόπο πιστό και άμεσο. Και εδώ αποκαλύπτεται και πάλι ο φόρτος της ύλης που είχαμε και σε άλλη ευκαιρία επισημάνει. Και ενώ, σε αναφορά με το αντίστοιχο βιβλίο του μαθητή έγινε η παραπάνω επισημάνση, ενώ οι Μαθηματικοί του ΚΕΜΕ έκαμαν την ίδια διαπίστωση, ενώ εδώ στο Τμήμα εκφράστηκαν έκδηλες ανησυχίες, τα πράγματα διόλου δεν άλλαξαν. Ο φόρτος ύλης παραμένει. Το επισημάνω με αρκετή ανησυχία. Η υπόθεσή μου σοβαρά παραμένει πως η κατανόηση των αντικειμένων των Μαθηματικών μέσα στο διατιθέμενο χρόνο από το πρόγραμμα για τους μαθητές είναι εξαιρετικά αμφίβολη και οπωσδήποτε προβληματική. Δημιουργείται εξάλλου ο φόβος μήπως η μαθηματική διδασκαλία σ' αυτή την τελευταία τάξη του Δημοτικού Σχολείου εξαντληθεί για πολλά άλλα εις βάρος όμως ενός σημαντικού: Να μάθουν να λογαριάζουν και να λύνουν προβλήματα της καθημερινής ζωής, εις βάρος δηλαδή της πρακτικής πλευράς. Είναι πολύ αξιοπρόσεκτο αυτό που πολύ πρόσφατα συνέβηκε στη Γαλλία. Ο Υπουργός Παιδείας κάλεσε σε αλλαγή στόχων στη Δημοτική Εκπαίδευση, σε μια κύρια προσπάθεια για την εκμάθηση των βασικών από τους μαθητές και συγκεκριμένα την γραφή, την ανάγνωση και τους αριθμητικούς λογαριασμούς και πράξεις, όπου διαπιστώθηκε πως υστερούσαν καταφανώς γιατί η κύρια ενασχόληση είχε στραφεί προς ορισμένες αμφιβόλου αξίας καινοτομίες.

Μια άλλη παρατήρησή μου είναι πως το κείμενο αυτό αποτελεί ένα διδακτικό μονόδρομο. Πουθενά δεν παρέχεται δυνατότητα στον διδάσκοντα για εναλλακτική οδευση. Διδακτικά οι ενέργειες του δασκάλου έχουν αυστηρά προκαθορισθεί και στις λεπτομέρειές τους. Είναι έτσι γραμμένο που ή ο διδάσκαλος το δέχεται όπως ακριβώς είναι ή το παραμερίζει και ακολουθεί δική του τακτική. Φυσικά είναι γνωστό πως η ίδια ακριβώς τακτική ακολουθήθηκε και στα προηγούμενα εγχειρίδια. Όμως δύο πράγματα θεωρούμε θεμελιακά για τον εκπαιδευτικό και κατ' επέκταση και την παιδευτική του πράξη μέσα στο σχολείο. Το να είναι ελεύθερος και το να είναι δημιουργός. Μια ειδικότερη, αλλά σημαντική νομίζουμε παρατήρηση. Επιβεβαίως καθεμιάς ενότητας βλέπουμε να γράφεται με τρόπο κατηγορηματικό: "Οι μαθητές είναι ικανοί... να... να..." Από που όμως αυτή η βεβαιότητα; Είναι

έξβατα αναγκαία η γνώση του "επιπέδου μάθησης". Είναι πολύ χρήσιμο κάθε φορά να αναλύεται η εμπειρία όλων των μαθητών και καθενός χωριστά βεβαίως. Είναι χαρακτηριστικό αυτό που ο καθηγητής, D. AUSUDEL γράφει ως προμετωπίδα στο σύγγραμμά του "Παιδαγωγική Ψυχολογία". "Ο σπουδαιότερος μόνος παράγων που επηρεάζει τη μάθηση είναι ότι ο μαθητής ήδη γνωρίζει. Επιβεβαιώσέ το και δίδαξε σύμφωνα μ' αυτό". Πώς όμως μπορεί να γίνει αυτό; πού ο χρόνος γι' αυτό στα σχολεία μας; Και φυσικά δεν ξεμπερδεύουμε μ' αυτό ταλρνοντας ως δεδομένο το ότι "οι μαθητές είναι ικανοί..." Από πού εξασφαλίζεται αυτή η γνώση; θα ήταν επομένως πολύ προτιμότερο αντί γι αυτό να γράφαμε: "Οι μαθητές ήδη γνωρίζουν..." ή, ακόμα ασφαλέστερα, "Οι μαθητές διδάχτηκαν..."

Ήδη έχει προχωρήσει το βιβλίο του μαθητή για εκτύπωση. Δεν μπορούμε να γυρίσουμε πίσω. Οι παραπάνω παρατηρήσεις μου αποβλέπουν στο να βοηθήσουν την ομάδα συγγραφής να βελτιώσει όσο μπορεί τα πράγματα προς την κατεύθυνση που η εισήγηση αυτή οδηγεί.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α α π ο φ α σ ι ν ε τ α ι

Παραστέλλει κατάλληλο τμήμα του πρώτου μέρους του βιβλίου του δασκάλου των Μαθηματικών Γ. Τ. δημοτικού και προτείνει την εκτύπωση του από τον ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1985-86.

Ε μ α 3ο.- Βιβλίο Γεωμετρίας για τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες του κ. Δ. Λιβέρη.

Ο κ. Πρόεδρος διαβάζει επιστολή του κ. Λιβέρη προς το Τμήμα Δημοτικής στην οποία ο κ. Λιβέρης αναφέρει ότι δεν επιθυμεί την έκδοση .. του βιβλίου του Γεωμετρία" για τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες "εφόσον μάλιστα λείπει το 2ο μέρος του [Σχερεομετρία" επειδή οι προτεινόμενες από τους εισηγητές βελτιώσεις δεν είναι δυνατόν να γίνουν.

Το Τμήμα, σε απάντηση του κοινοποιηθέντος εγγράφου Γ3/272/21-3-1985 του ΥΠΕΠΘ ου αναφέρεται στην Πράξη 5/1985 του Τμήματος και παρακαλεί να έχει την τελική γνώμη ου Τμήματος για το βιβλίο του κ. Λιβέρη μετά την αναμόρφωσή του ! σύμφωνα με τις υποδείξεις των εισηγητών, και έπειτα από τη δήλωση του κ. Λιβέρη ότι δεν επιθυμεί την έκδοση του βιβλίου του,

ο μ ο φ ω ν α α π ο φ α ί ν ε τ α ι
έξεται την επιθυμία του κ. Λιβέρη και δεν εγκρίνει το βιβλίο του "Γεωμετρία" ως
ιδανικό, για τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες.

ε μ α 4ο.- Χορήγηση αντιγράφου των πράξεων 67/1982 και 70/1982 του Τμήματος Δ.Ε.
του ΚΕΜΕ στον κ. Σγουμπόπουλο.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', θέτει υπόψη του Τμήματος τα εξής:

Το ΥΠΕΠΘ με το Γ1/125/12-3-1985 έγγραφό του διαβιβάζει στο ΚΕΜΕ την από 4-3-1985
έγκριση του Π. Σγουμπόπουλου με την οποία ζητεί αντίγραφο των πράξεων 67/1982 και
70/1982 του Τμήματος Δ.Ε., στις οποίες "φαίνεται ότι έλαβα μέρος στην επιτροπή κρίσεως
των διδακτικών βιβλίων Δ.Ε."...

Προτείνω να χορηγηθούν τα αιτούμενα αντίγραφα πρακτικών.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α α πο φ α ί ν ε τ α ι

να χορηγηθεί από τη Διοίκηση στο κ. Π. Σγουμπόπουλο αντίγραφο των Πράξεων 67/1982 και
70/1982 του Τμήματος Δ.Ε. του ΚΕΜΕ.

Ε μ α 50.- Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΑΔΕ Λαμίας για το Γ' τρίμηνο του ακαδ. έτους 1984-85.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', θέτει υπόψη του Τμήματος το έγγραφο Φ.16/48/18-3-85 του Δ/ντή σπουδών της ΣΕΛΑΔΕ Λαμίας κ. Καφούση με τις προτάσεις του για την άσκηση διδασκαλίας μαθημάτων στην παραπάνω Σχολή κατά το Γ' διδακτικό τρίμηνο 2-4-1985 έως 30-6-1985) και εισηγείται να γίνουν δεκτές οι προτάσεις του κ. Καφούση.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ο φ ω ν α α π ο φ α ν ε τ α ι

χεται την εισήγηση του Δ/ντή σπουδών της ΣΕΛΑΔΕ Λαμίας κ. Καφούση για την ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στην παραπάνω Σχολή κατά το Γ' τρίμηνο του ακαδ. έτους 1984-1985 ως έχει.

το αντεγγραφο της εισήγησης του κ. Καφούση επισυνάπτεται στο Πρακτικό.

Ανακοινώσεις

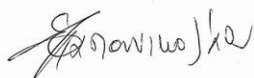
Ο κ. Μπενέκος ανακοινώνει στο Τμήμα το περιεχόμενο του εγγράφου 5883 π.ε./4-2-85 της ανώτατης σχολής των Καλών Τεχνών.

Έπειτα από αυτά έληξε η συνεδρία.

Ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ

Η Γραμματέας

αυτός, Σακελλαρόδης

Ευρ. Παπανικολάου

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε η παρουσία των μελών, ο Πρόεδρος ανακοινώνει την προηγούμενη συνεδρία, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των εισηγούμενων αποφάσεων διατάσσοντας:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Π Ρ Α Ξ Η 13/1985

Σήμερα 5 Απριλίου 1985 ημέρα Παρασκευή και ώρα 12.00 μεσημβρινή, συνεδρίασε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην αίθουσα συνεδριάσεων του (Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Παύλο Σακελλαρίδη.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι: Νικ. Βλουτίδης, Κων/νος Πασσάκος, Δ. Μελάς, Στεφ. Παπασημακόπουλος, Δημ. Τομπαζίδης, Σύμβουλοι Β', Αριστ. Βουγιούκας, Αντων. Μπενέκος, Ειδικοί Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, Ιωαν. Χριστιδής, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήματος Ευρυδίκη Παπανικολάου.

Στη συνεδρίαση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Μαραγκουδάκης, Ειδικός Σύμβουλος στο ΥΠΕΠΘ.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- 1ο.- Αναλυτικό πρόγραμμα Μελέτης του Περιβάλλοντος Δ' τάξης δημοτικού, Β' μέρος. Εισηγητές κκ Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, Ιωαν. Χρυσίδης, Εισηγητής του ΚΕΜΕ.
- 2ο.- Έγκριση του τελευταίου μέρους του πρώτου τεύχους του βιβλίου του μαθητή των Μαθηματικών ΣΤ' δημοτικού. Εισηγητής κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β'.
- 3ο.- Γνωμοδότηση για τη χρησιμότητα εποπτικών μέσων διδασκαλίας της κ. Καραγιάννη-Κεραμίδα.
- 4ο.- Έγκριση του πρώτου μέρους του βιβλίου του δασκάλου των Φυσικών Ε' δημοτικού. Εισηγητές κκ Α. Μπενέκος, Ιωαν. Χριστιδής.
- 5ο.- Συμπληρωματική ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Αθηνών. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.
- 6ο.- Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Τριπόλεως για το Γ' τρίμηνο του διδακτικού έτους 1984-85. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.
- 7ο.- Συμπληρωματική ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Μυτιλήνης. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

ΣΤ

ΘΕΜΑ 1ο : Αναλυτικό Πρόγραμμα Μελέτης του Περιβάλλοντος Δ΄ τάξης δημοτικού, Β΄ μέρος.

Οι κ.κ. Α. Μπενέκος, ειδικός σύμβουλος του ΚΕΜΕ και Ι. Χριστιάδης, εισηγητής του ΚΕΜΕ, υποβάλλουν στο Τμήμα για έγκριση ^{και συνέπνευσαν το εγχείρημα} το Αναλυτικό Πρόγραμμα της Μελέτης του Περιβάλλοντος Δ' τάξης δημοτικού που έχει ως εξής :

- 2 -

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
Δ' ΤΑΞΗ

I. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΣΠΟΥΔΗΣ

Αντικείμενο της Μελέτης του Περιβάλλοντος (Μ.τ.Π.) είναι η σπουδή και η κατανόηση του ανθρώπου, του κοινωνικού και βιοψυχικού του περιβάλλοντος και του πολιτισμού, στις μεταξύ τους αλληλεξαρτήσεις.

Για τις Α', Β', Γ' και Δ' τάξεις αποτελεί ενιαίο τομέα μάθησης, στον οποίο ενσωματώνονται μορφωτικά στοιχεία από την κοινωνική, τη θρησκευτική, την οικονομική, την πολιτιστική, την ιστορική και την εθνική ζωή, καθώς και από τον οργανικό και ανόργανο κόσμο, σε συνάρτηση με τις ανάγκες και τις επιδιώξεις του ανθρώπου.

Στον τομέα αυτόν ενσωματώνονται ακόμα και οι δραστηριότητες των μαθητών που, ως διαδικασίες μάθησης, συντελούν στη δημιουργική προσέγγιση και αφομοίωση των μορφωτικών στοιχείων και στην πολύπλευρη και ισόρροπη ανάπτυξή τους.

Τα θρησκευτικά και η Ιστορία των Γ' και Δ' τάξεων διατηρούν την αυτοτέλειά τους, κατά το μέρος που το περιεχόμενό τους δεν εντάσσεται οργανικά στα πλαίσια της Μ.τ.Π., και διδάσκονται σε ξεχωριστές ώρες.

II. ΣΚΟΠΟΣ

Με τη Μελέτη του Περιβάλλοντος επιδιώκεται η δραστηριοποίηση των μαθητών κατά τρόπο που να διασφαλίζεται:

- α) Η διαδικασία για την προόδευτική απόκτηση και αποσπρίνιση βασικών εμπειριών, γνώσεων και εννοιών, καθώς και για την ανάπτυξη των απαραίτητων μηχανισμών που θα τους βοηθήσουν να γνωρίσουν, να κατανοήσουν και να εκτιμήσουν, όσο γίνεται καλύτερα, τον κόσμο που τους περιβάλλει, φυσικό και ανθρώπινο, στις ποικίλες αλληλεξαρτήσεις και στη δυναμική του υφής.
- β) Η απόκτηση των απαραίτητων διαθέσεων και στάσεων και η συνειδητοποίηση, αναγνώριση και οργάνωση αξιών που θα τους επιτρέψει: να ενταχθούν ομαλά και εποικοδομητικά στο βιοψυχικό, το κοινωνικό και το πολιτιστικό περιβάλλον ως υπεύθυνοι πολίτες μιας δημοκρατικής κοινωνίας. Να αναπτύξουν ιδιαίτερα μια διακριτική ευαισθησία απέναντι στην ανθρώπινη υπόσταση, καθώς και τη διάθεση να συμβάλλουν στην εξύψωση της ποιότητας της ζωής γενικότερα.
- γ) Η εξοικείωση με έναν τρόπο εργασίας, που είναι συναφής με τη φύση του μαθήματος, και η άσκηση αντίστοιχων δεξιοτήτων, απαραίτητων για τη σωστή και δημιουργική προσέγγιση και ερμηνεία πραγματικών δεδομένων και καταστάσεων, όπως είναι κυρίως η υποκίνηση και διατήρηση αδιάπτωτου του ενδιαφέροντος των μαθητών, για επαφή και γνωριμία με τον κόσμο που ζουν, η ανάπτυξη ερευνητικού πνεύματος και σταθερής έφεσης για τη διακρίωση της αλήθειας και την προαγωγή των γνώσεων με μέσα, τρόπους, τεχνικές και σύμ-

βολα που προσδίδουν στη δομή του περιεχομένου του μαθήματος, καθώς και ο εθισμός στην εραδική και συλλογική εργασία και δράση για επίτευξη κοινών σκοπών.

III. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

Προϋποθέσεις για την υλοποίηση των σκοπών του μαθήματος είναι:

Η πλατιά γνωριμία του παιδιού με την άμεση πραγματικότητα, σε συνάρτηση με μια μεθοδικά οργανωμένη συνολική προσέγγιση πραγμάτων, φαινομένων, και καταστάσεων, με τρόπο που να αποκαλύπτεται προοδευτικά η εσωτερική συνάφειά τους και η εξελικτική τους υφή.

Η αξιοποίηση των ατομικών ενδιαφερόντων των παιδιών, σε συνάρτηση με τις εμπειρίες και γνώσεις τους, ώστε να δημιουργηθεί κοινή βάση προβληματισμού και μάθησης για την επίδωξη κοινών σκοπών. Αλλά ενώ η διδασκαλία θα έχει ως αφετηρία την άμεση πραγματικότητα και τις πνευματικές ανάγκες των μαθητών, προοδευτικά θα πραγματοποιείται αποδέσμευση από το αποκλειστικά άμεσο περιβάλλον του παιδιού και θα προωθείται υπέρβαση στον ευρύτερο χώρο και στην ιστορική διάσταση, ώστε να γίνονται οι αναγκαίες συγκριτικές αξιολογήσεις, όσο το επίπεδο της τάξης το επιτρέπει.

Η διασφάλιση καταστάσεων απορίας και κοινού προβληματισμού στα πλαίσια οργανωμένων ατομικών, ομαδικών και συλλογικών μορφών εργασίας και δράσης, ώστε ο μαθητής να μετέχει σε όλα τα στάδια της διαδικασίας της μάθησης.

Συναφής με το πνεύμα αυτό πρέπει να είναι και ο ρόλος του δασκάλου: διεγείρει τον προβληματισμό, υποβόηθει και καθοδηγεί τους μαθητές στο σχεδιασμό της μελέτης των προβλημάτων, συνεργάζεται και εξασφαλίζει τους όρους για την αποτελεσματική δραστηριοποίηση των παιδιών. Τελικά πρέπει να οδηγήσει το παιδί να μάθει "πώς να μαθαίνει".

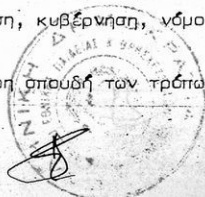
Η ενεργητική συμμετοχή όλων των μαθητών στις εκδηλώσεις της κοινότητας και η ανάληψη υπεύθυνων ρόλων στη σχολική ζωή και δράση.

IV. ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

ΒΑΣΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

A. - Ο άνθρωπος και το κοινωνικό του περιβάλλον (Η ζωή του λαού μας)

- Οργάνωση της ζωής (πολιτική, κοινωνική, οικονομική, εκκλησιαστική κτλ) στις ελληνικές κοινότητες: ορεινοί, πεδινοί, παραθαλάσσιοι, νησιώτικοι οικισμοί - μεγάλες πόλεις - βιομηχανικές πόλεις: πώς ζούσαν άλλοτε οι άνθρωποι - πώς ζουν αλλού σήμερα.
- Το συγκοινωνιακό και επικοινωνιακό δίκτυο της χώρας: συγκοινωνιακοί κόμβοι, λιμάνια, κέντρα μεταφοράς, επικοινωνία με απομακρυσμένες περιοχές* ειδικά προβλήματα κατά περιοχές - η νησιώτικη Ελλάδα.
- Οργάνωση της ελληνικής κοινωνίας σε κράτος: η διοίκηση, κυβέρνηση, νόμοι, θεσμοί-κοινωνικά μέτρα (πρώτη προσέλαση).
- Πληροφόρηση και ψυχαγωγία (διεύρυνση): συστηματικότερη σπουδή των τρόπων

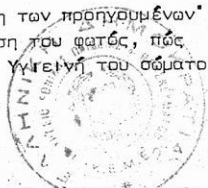
και μείων· το βιβλίο, διαστημική επικοινωνία· τουρισμός· τέτοι παραθε-
ρισμού-ιαματικές πηγές-κέντρα διασκέδασης· πολιτιστικές και άλλες εκδη-
λώσεις (τόποι πρόσκυνήματος, θεατρίβαλ, κ.ά.), ήθη και έθιμα κοινά (στην
περιοχή του μαθητή και στην Ελλάδα).

Β: - Ο άνθρωπος και το γεωφυσικό του περιβάλλον

1. Γνωριμία με τον ελλαδικό χώρο. Η Ελλάδα παλιότερα και-σήμερα. Οι Έλλη-
νες και οι όμοροι λαοί. Η λεκάνη της Μεσογείου. Χαρτογραφήσεις, χρήση υ-
δρογείου σφαίρας.
2. Οι καιρικές συνθήκες στην Ελλάδα. Η έννοια του κλίματος. Οι κινήσεις της
Γης και οι συνέπειές της με απλές παραδείγματα: ημερονύκτιο, ο χρόνος, οι
εποχές. Ο Ήλιος πηγή ζωής και θερμότητας - άλλες πηγές θερμότητας (α-
πλές αναφορές). Ήλιος και φως (εισαγωγικά). Σχετικά όργανα (ανεμοδείκτης,
βαρόμετρο, πυξίδα, κ.τ.δ.) και στατιστικές παραστάσεις.
3. Το έδαφος και το υπέδαφος. Το εσωτερικό της γης. Καλλιέργεια και εκ-
μετάλλευση (χαρακτηριστικές και απλές περιπτώσεις). Οικολογικά προβλήμα-
τα: εξάντληση πηγών, υποβάθμιση, κατάχρηση και σωστή χρήση.
4. Ανθρώπινες επεμβάσεις: Μεγάλα έργα που εξυπηρέτησαν ή εξυπηρετούν τις α-
νάγκες του ελληνικού λαού (διώρυγες, αποξηράνσεις ελών και λιμνών, συγκοι-
νωσιακοί κόμβοι, κλπ.). Τεχνικά έργα και μηχανές - κίνηση και ενέργεια
(χαρακτηριστικά παραδείγματα). Οι μηχανές: είδη, χρήση, εργασία και παρα-
γωγικότητα. Πηγές ενέργειας στην Ελλάδα και αλλού. Γεωργική και ναυτική.
Ελλάδα. Σχετικά οικολογικά προβλήματα: καταστροφή τοπίου, δασών, κτλ.,
μόλυνση και ρύπανση -προφυλάξεις.
5. Βασικοί βίbioτοποι στον ελλαδικό χώρο -βασικές αλληλεξαρτήσεις. Όργανα
και λειτουργίες φυτών και ζώων σε σχέση με το περιβάλλον και τις ανάγκες
τους (χαρακτηριστικές - παραδειγματικές διερευνήσεις). Ποσοαρμογή: Οργανω-
μένα και μη επέμβαση του ανθρώπου: εκτροφεία, αναδασώσεις, εξευγενισμός -
ποικιλίες καλλιεργειών, τεχνητή γονιμοποίηση (λ.χ. ορνιθοτροφεία), ειδι-
κές τροφές, φυτοφάρμακα κ.ά. Κίνδυνος από καταχρήσεις για τα φυτά, τα ζώα
και τον άνθρωπο. Υγιεινές συνήθειες.
6. Βασικές ανάγκες και λειτουργίες του ανθρώπου: διεύρυνση των προηγούμενων
όργανα του ανθρώπου (πώς βλέπουμε - εισαγωγή στη διάδοση του φωτός, πώς
ακούμε - εισαγωγή στη μετάδοση του ήχου, πώς μιλούμε). Υγιεινή του σώματος.

Γ: - Ο άνθρωπος ως παραγωγός και καταναλωτής

1. Πηγές παραγωγής και μονάδες εκμετάλλευσης προϊόντων.
α) στην περιοχή της κοινότητας ή στην ευρύτερη περιφέρεια· β) στον ελλαδι-
κό χώρο: εστίες παραγωγής πετρελαίου, ορυκτών, κ.τ.δ., βιομηχανικά κέντρα,
γεωργικοί πειραματικοί σταθμοί, συνεταιρισμοί κτλ. (απλές διερευνήσεις).
2. Αγαθά που εισάγονται από άλλες χώρες· αγαθά που εξάγονται σε άλλες χώρες.
Τα εθνικά μας προϊόντα (απλές διερευνήσεις).

3. Διοίκηση αγρών: εμπόριο και συγκοινωνία με τις λοιπές περιοχές της χώρας· εμπόριο και συγκοινωνία με τις ξένες χώρες. Η ναυτική Ελλάδα.
4. Η εργασία του ανθρώπου ως μέσο παραγωγής αγαθών και βελτίωσης της ζωής του: εφό και αξία επαγγελμάτων (συστηματικότερα), τα επαγγέλματα στην Ελλάδα σε συσχέτισμό με τη φύση της παραγωγής και τις τεχνολογικές εξελίξεις, καταμερισμός και ειδίκευση, πρόληψη ατυχημάτων, υγιεινές συνθήκες εργασίας, κρατικοί φορείς εργασίας και πρόνοιας (δημόσιες υπηρεσίες, κοινοτικοί υπάλληλοι, ταμεία συντάξεων και υγείας κ.τ.δ.) σε απλά παραδείγματα.

Δ. Ο άνθρωπος, ο χρόνος και η εξέλιξη

1. Εισαγωγή στην πολιτισμική εξέλιξη: διαδοχή - εξέλιξη - μονιμότητα στην ιστορία, με βάση συγκεκριμένα παραδείγματα από τη ζωή και την ιστορία της περιοχής του μαθητή.
Υπολογισμός και γραφή του ιστορικού χρόνου. Ιστορία - προϊστορία.
2. Σημαντικές εφευρέσεις του ανθρώπου. Σημαντικές επινοήσεις και κατακτήσεις του ελληνικού λαού: π.χ. η ελληνική γραφή, η τέχνη, η δημοκρατική οργάνωση των πόλεων, τα γραπτά μνημεία. Λαϊκή τέχνη.
3. Μαρτυρίες από την ιστορία: σπουδή της περιοχής, σημασία ευρημάτων, ερμηνεία (εισαγωγή στην ιστορική έρευνα).
4. Σύγχρονη Ελλάδα: πολιτιστικά επιτεύγματα.

ΕΥΚΑΙΡΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

Η διδασκαλία επικαιρικών θεμάτων θα περιοριστεί στην τάξη αυτή σημαντικά. Συγκεκριμένα, εκτός από τις καθιερωμένες εθνικές και θρησκευτικές γιορτές (28 Οκτωβρίου, 25 Μαρτίου, η επέτειος του Πολυτεχνείου, των τριών Ιεραρχών, του Πολιορκητού της κοινότητας) η τάξη θα ασχοληθεί μόνο με εξαιρετικής σημασίας έκτακτα γεγονότα, καθοριστικά για τη ζωή της περιοχής ή της Ελλάδας ή της ανθρωπότητας.

Οι εθνικές και θρησκευτικές γιορτές θα ενταχθούν στις συλλογικά προγραμματισμένες εκδηλώσεις του σχολείου. Και ο χρόνος έχει αφαιρεθεί από το σύνολο των διδακτικών ωρών που διατίθενται για το μάθημα αυτό ολόκληρο το διδακτικό έτος.

Για τα έκτακτα θέματα δεν υπολογίζουμε να χρειαστούν πάνω από 3-4 διδακτικές ώρες.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

ΕΠΙΔΙΟΡΘΕΙΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

ΙΟΣ ΑΝΑΜΕΣΑ
ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΤΟΥ
του λαού μας)

Με επίκεντρο τη ζωή του ελληνικού λαού προσφέ-
ρονται στους μαθητές ευκαιρίες και δυνατότητες:
- Να συστηματοποιήσουν τις μα-
θήσεις προηγούμενων τάξεων αναφορικά με την οργά-
νωση της κοινοτικής ζωής· να διερευνήσου-
ν τις ανθρώπινες σχέσεις και την ανθρώπινη συμπερι-
φορά σε ευρύτερα κοινωνικά σύνολα (τοπική αυτοδιοί-
κηση, κράτος)· να εισαχθούν στην έννοια
της κρατικής οργάνωσης και στις διαδικασίες της
δημοκρατικής ζωής.

ΠΟΣ ΣΤΟ
ΚΟ ΤΟΥ
ΛΟΝ
δικός και
ονικός γεω-
; χώρος)

- Να γνωρίσουν βασικά στοιχεία της εθνικής
μας ταυτότητας και να αντιληφθούν την α-
διάσπαστη ιστορική και πολιτιστική συνέχεια του λαού
μας.

Με βάση τις σχετικές μαθήσεις των προηγούμενων
τάξεων οι μαθητές:
- Αποσαφηνίζουν βασικές έννοιες από το
γεωφυσικό περιβάλλον της περιοχής τους και
ωνική ζωή· ολοκληρώνουν και παγιώ-
νουν τις σχετικές γεωγραφικές έννοιες· διε-
ρύνουν τη γνωστική τους υποδομή αναφορικά με
τη γεωμορφολογία και τις φυσικές συνθήκες επεκτείνουν
τη μελέτη στον ευρύτερο χώρο της πατρίδας μας· κα-
τανοούν καλύτερα τον τρόπο με τον οποίο τα γε-
φυσικά χαρακτηριστικά επηρεάζουν την ανθρώπινη δραστ-
ριότητα, καθώς και τον τρόπο που οι άνθρωποι μεταβάλ-
λουν το περιβάλλον τους σύμφωνα με τις ανάγκες και
τους σκοπούς τους.
- Καλλιεργούν δεξιότητες για βροφικές και
βολικές παραστάσεις· αποκτούν τις ικανότητες
που τους επιτρέπουν να αναγνωρίζουν, με τη βοήθεια
σχετικών παραστάσεων, φυσικά και ανθρωπογενή στοιχεί-
μιας γεωγραφικής ενότητας και να ερμηνεύουν σχετικές
συνεξαρτήσεις.
- Κατανοούν τον αδιάλειπτο αγώνα του λαού
μας να αξιοποιήσει τις υπάρχουσες δυνατότητες για τη
βελτίωση των όρων της ζωής του και για την πολιτιστι-
κή του άνοδο.

ΟΠΟΣ, ΤΑ ΖΩΑ ΚΑΙ ΤΑ ΦΥΤΑ
(λινική γλυσίδα και συνολικά
ανά τους).

Συνεχίζεται η έρευνα του φυτικού και ζωικού κόσμου
με αναφορά στον ευρύτερο χώρο της πατρίδας και με τη
πο όποτε:

- Να διασφαλίζεται η συστηματοποίηση και πα-
γίωση των αποκτημένων στις προηγούμενες
τάξεις μαθησεων και η διεύρυνση της γνωστι-
κής τους.

57

νο λ ι κ ή αν τ ί λ η ψ η του φαινομένου (με ιδιαίτερη έμφαση στον ανθρώπινο οργανισμό) σαφέστερη κατανόηση των αλληλεξαρτήσεων, όπως κριμενοποιούνται ιδιαίτερα στον ελλαδικό χώρο - Να προωθείται η συστηματική ρηση και η απλή πειραματική έρευνα

και η ικανότητα για συγκεκριμένους νοηματισμούς με βάση τη φυσική πραγματικότητα. - Να διατηρείται η αμετάκλητη έφεση έρευνηση του φυσικού περιβάλλοντος προωθούνται σχετικά επιστημονικά διαφέροντα.

ΠΗΓΕΣ ΑΓΑΘΩΝ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ

Μέσα από τις παραγωγικές δραστηριότητες των ανθρώπων της περιοχής τους οι μαθητές:

- Γνωρίζουν τις πηγές που υπάρχουν στη χώρα μας, αποκτούν την αντίληψη των τρόπων με τους οποίους οι επεμβαίνουν στο περιβάλλον με σκοπό να το ποιήσουν, να το βελτιώσουν και να διατηρήσουν τα παρεχόμενα αγαθά, διερευνούν τις κασφες μέσα από τις οποίες διασφαλίζεται η τοχή του λαού στα κοινά αγαθά.

- Διακρίνουν σχέσεις εργοπαγωγής και καταπόλωσης, αναγνωρίζουν οικονομικές αλληλεξαρτήσεις ατόμων και ομάδων, καθώς και μεταξύ διαφόρων και αποτιμούν τη συμβολή των παραπάνω διαδικασιών στην πολιτιστική πρόοδο του λαού.

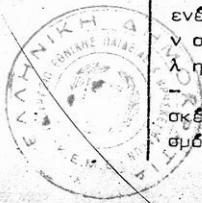
- Συνειδητοποιούν ότι οι πηγές είναι περιορισμένες και προβληματίζονται πάνω στον τρόπο σωστότερης χρήσης γών και δικαιότερης κατανομής των αγαθών, σφεία με την προσφορά εργασίας.

ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ

Μέσα από ποικίλες δραστηριότητες, που επινοούνται γύρω από σύγχρονες τεχνολογικές εφαρμογές οι μαθητές:

- Αποκτούν βασικές εμπειρίες στην εξερεύνηση φυσικών αντικειμένων και φαινομένων του περιβάλλοντος και από τις πρακτικές εφαρμογές της επιστήμης, γνωρίζουν ορισμένα ενεργειακά, άμεσα προσίτες στη ζωή τους, και νοούν στοιχειώδεις έννοιες σχετικές με την ενέργεια.

- Εισάγονται στο πνεύμα της επιστήμης και στις διαδικασίες της έρευνας στην διατύπωση ερωτημάτων και υποθέσεων

[Handwritten signature]

ΝΗΣΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

στικές δραστηριό-
του ελληνικού λαού)

αναζήτηση ερμηνειών που μπορούν να αποδειχθούν).

Με κέντρο αναφοράς το γεωγραφικό και ιστορικό πλαίσιο του ελληνικού έθνους οι μαθητές:

- Διευρύνουν τη σκέψη τους αναφορικά με τα ιστορικά φαινόμενα της -ε-ξ-έ-λ-ι-ξ-η-ς κ-ο-σ-υ-ν-έ-χ-ε-ι-α-ς της ανθρώπινης δραστηριότητας σε συνάφεια με αντίστοιχες έννοιες του ιστορικού χρόνου· συγκεκριμένο ποιο όν τη γνώση τους με αναφορές στην παρουσία και την πολιτιστική δραστηριότητα του ελληνικού λαού στο χώρο της Μεσογείου (εξελικτικά).
- Εισάγονται στην έννοια της ιστορικής έρευνας με βάση σχετικές μαρτυρίες και ιστορικά κατάλοιπα της περιοχής τους· μαθαίνουν να ερμηνεύουν απλούς ιστορικούς χάρτες, σχετικά διαγράμματα και λοιπά εικονιστικά στοιχεία.
- Επισημαίνουν τα σύγχρονα επιτεύγματα του ελληνικού λαού και εκτιμούν ανάλογα την εθνική μας κληρονομιά· ισχυροποιούν τη βούλησή τους για συνέχιση της προσφοράς στο ανθρωπινό γένος για ειρήνη, πρόοδο και ευημερία.

VI. ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΜΕΡΙΚΟΤΕΡΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΣΤΟΧΟΙ ΜΕΡΙΚΟΤΕΡΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ	ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ
Α ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΑΝΑ- ΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΣΥΝ- ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΤΟΥ (Η ζωή του ελ- ληνικού λαού. Το ελληνικό κράτος).	1. Η ζωή στην περιο- χή της κοινότητας μας	Με βάση συγκεκριμέ- νες αναφορές στη ζωή των κατοίκων της κοινότητας <i>μελετή</i> : - Α ν α κ α λ ύ π τ ο υ ν σχέσεις αμοιβαιότητας, αλληλεξάρτησης και συνεργασίας μεταξύ των πολιτών και των ευρύτερων κοινωνικών ομάδων. <i>Β</i> ν τ ι λ α μ β ά ν ο ν τ α ι, ότι οι δραστηριότητες των <i>ομάδων</i> από ορισμένους κανόνες και νόμους, που ισχύουν το ίδιο για όλους. Μ α θ α ί ν ο υ ν πώς οργανώνεται η κοινότητα με δημοκρατικές δια- δικασίες σε αυτοδιοικούμενη μο- νάδα. - Ε ξ ο ι κ ε ι ώ ν ο ν τ α ι με τα βασικά γεωγραφικά στοιχεία της περιοχής και αποσαφηνίζουν σχετικές γεωγραφικές έννοιες. <i>Ε</i> ι σ ά γ ο ν τ α ι στην τεχνική της αναπαράστα-	α. Το ελληνικό χωριό και η ελληνική πόλη: Οργάνωση της κοινότητας. Οργάνωση του δήμου. Ανθρώπινες σχέσεις. β. Η ευρύτερη περιοχή της κοινότητας: Άλλα χωριά και πό- λεις. Αλληλεξαρτήσεις και ανθρώπινες σχέσεις. Η ιστο- ρία του τόπου μας. γ. Παραστάσεις του χώρου: Εισαγωγή στο σχέδιο. Εισαγωγή στην κλίμακα. Μεταφορά σε επίπεδη επιφάνεια (χάρτη) προ- ματικών περιοχών (χωριού-πόλης, κ.ά.) δ. Η πατρίδα μας Ελλάδα: Γενολική εποπτική αντίληψη του χώ- ρου. Οι κάτοικοι. Η πρωτεύουσα και οι μεγάλες πόλεις. Τα μεγάλα διαμερίσματα. Ελληνική θγαγένεια.

λάδας.

- ΕΙΣΑΓΟΥΝΤΑΙ στην έννοια της ευρύτερης κοινότητας, του λαού, ΣΥΝΕΙΔΗΤΟΠΟΙΟΥΝ την ελληνική τους ιθαγένεια και ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ανάλογα.

2. Η Ελλάδα από τα παλιά χρόνια

Με τη βοήθεια εποπτικού υλικού και σχετικά αναγνώσματα οι μαθητές - ΑΠΟΚΤΟΥΝ μια γενική και συνολική αντίληψη της ιστορικής διαδρομής του λαού μας και στοιχείωδεις γνώσεις που προσδίδουν την εθνική και πολιτική τους ταυτότητα!

- ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΥΝ την πολιτιστική δραστηριότητα και το αγωνιστικό σθένος των προγόνων μας και ΦΡΟΝΗΜΑΤΙΖΟΥΝΤΑΙ από αυτά.

3. Η Ελλάδα σήμερα

Με βάση υπαρκτούς θεσμούς και συγκεκριμένες δραστηριότητες του λαού μας στην καθημερινή του ζωή

α. Οι αρχαίοι πρόγονοί μας: Οι πρώτοι κάτοικοι στον ελληνικό χώρο. Οι διάφορες φυλές που ήρθαν. Η γένεση ενός σπουδαίου λαού. Η ναυτική δύναμη, η εξάπλωσή του στη Μεσόγειο (αποικίες).

β. Η πολιτική οργάνωση των αρχαίων Ελλήνων: Οι πόλεις- κράτη (εισαγωγικά-παραστατικά). Η γέννηση της δημοκρατίας (εισαγωγικά).

γ. Η μεγάλη ιστορία των Ελλήνων. Συνοπτική εποπτική επίσκεψη σημαντικών ιστορικών σταθμών με χάρτες και παραστατικές εικόνες: Η ένωση των Ελλήνων και η Ελλάδα του Μ.Αλεξάνδρου. Ρωμαίοι και Βυζάντιο.

Η ιστορία που συνεχίζεται: Τουρκοκρατία. Το ελληνικό κράτος.

α. Ένας λαός. Ένα κράτος: Σημερινός ελλαδικός χώρος, κράτος και λαός, πληθυσμός (γενική επισκόπηση).

οι μαθητές:

- Αποσάφηνίζουμε έννοιες σχετικές με την πολιτική οντότητα του ελληνικού λαού και την εθνική του υπόσταση. Μπορούμε να βασικά στοιχεία για το πώς συγκροτείται η πολιτική εξουσία και πώς λειτουργεί το δημοκρατικό μας πολίτευμα. Μπορούμε να βάλουμε τα ιγώρα από το περιεχόμενο και την άσκηση βασικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των πολιτών.
- Αναγνωρίζουμε και επισημαίνουμε στοιχεία της εθνικής τους ταυτότητας (στοιχεία, στη γλώσσα, στις ποικίλες δράσεις του ελληνισμού).
- Μπορούμε να συμμετέχουν ενεργά στη λήψη κοινών αποφάσεων. Απακτούν θετικές στάσεις απέναντι στην ανάγκη των θεσμών που διασφαλίζουν μια δίκαιη πολιτεία. Κατανοούμε την

- Εσωτερική οργάνωση: Κυβέρνηση - διοίκηση. Νόμοι - δικαιοσύνη. Ασφάλεια: στρατός, αστυνομία. Συμμετοχή πολιτών - αιτιοδίοικηση. Πολιτεύματα: σε συνάρτηση με το έργο στενών β. Η ελληνική δημοκρατία: Τι είναι δημοκρατία (περιγραφικά - παραστατικά). Δημοκρατικές διαδικασίες: το δικαίωμα εκλογής αρχόντων-συμμετοχή των πολιτών. Εκλογή αντιπροσώπων διαδικασίες εκλογής (παραστατικά)
- γ. Δικαιώματα και υποχρεώσεις: (εποπτική παρουσίαση - αναφορά στην κοινωνική πρακτική).
- Ισονομία, ανεξίτηρη κεία, μόρφωση, υγεία, εργασία.
- Συμμετοχή σε δημόσια βάρη (φορολογία) υποκατάστατος νόμος σεβασμός των άλλων, στρατιωτική θητεία.
- δ. Δικαιώματα και υποχρεώσεις: Εποπτική παρουσίαση και αναφορά στην κοινωνική πρακτική βασικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των πολιτών, όπως: η ισονομία, η ελευθερία έκφρασης γνώμης και συμμετοχής στην εξουσία, η μόρφωση και η εργασία, ο σεβασμός των άλλων, η ιδιότητα, η φορολογία. Δημοκρατία και ανθρωπισμός.
- ε. Το ελληνικό έθνος: Οι Έλληνες που κατοικούν στη σημερινή Ελλάδα: η γλώσσα μας, η θρησκεία μας, ο πολιτισμός μας, κοινή ιστορία.
- Οι Έλληνες σε παλιό ελληνικό έδαφος, απόδημοι, στην Ελλάδα, η ζωή τους, η προκοπή τους, οι περιπέτειες, εθνική συνείδηση - εθνική σύμβαση.

4. Οι Έλληνες και
οι άλλοι λαοί

Με τη βοήθεια εποπτικού υλικού
πληροφοριών και αναγνωσμάτων οι μα-
θητές:

- Αποκτούν συνολική αντίληψη του χώρου των Βαλκανίων και της Μεσογείου καθώς και στοιχειώδεις γνώσεις για την πολιτική και ιστορική ύπαρξη των λαών της περιοχής.
- Αναγνωρίζουν την ιστορική διαδρομή του ελληνισμού σε συνάρτηση με τη ζωή των άλλων λαών και την προσδιορίζουν με γεωγραφικούς χάρτες και άλλα στοιχεία.
- Προβληματίζονται γύρω από ιστορικές και οικονομικές συνέπειες και αλληλεξαρτήσεις των λαών αυτών, καθώς και των λαών της Ευρώπης.

α. Οι αρχαίοι γειτονικοί λαοί: Διερεύνηση του χώρου της Μεσογείου (εποπτικά). Οι πανάρχαιοι λαοί και οι πρώτοι πολιτισμοί της ανθρωπότητας: Αιγύπτιοι, Μεσοποταμίοι, Φοίνικες, Εβραίοι. Επιτεύγματα χαρακτηριστικά: Κρήτες και άλλοι.

β. Οι σύγχρονοι γειτονικοί λαοί - Βαλκάνια, Μεσόγειος μικρό ιστορικό. Οι σχέσεις μας. Η Ευρώπη, ως ευρύτερο πλαίσιο. Πολιτιστικές και άλλες αλληλεξαρτήσεις (εποπτικά και με κείμενα).

Handwritten signature.

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΣΤΟ

ΓΕΦΥΣΣΙΚΟ ΤΟΥ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

(Ο ελλαδικός και ο γειτονικός γεω-
γραφικός χώρος)

1. Ο τόπος που ζουν
οι Έλληνες

- Οι μαθητές αποκτούν βασικά στοιχεία για τη γεωμορφική ιδιαιτερότητα του ελλαδικού χώρου σε συνάρτηση με τη ζωή γενικά.
- Ο λοκληρδυν τις γνώσεις τους αναφορικά με τις γεωγραφικές έννοιες. Ακούονται σε σχετικούς συμβολισμούς ανεξάρτητα από το άμεσο περιβάλλον. Μεθαφυσούν να διαβάζουν με άνεση γεωμω-
σικούς χάρτες και να κάνουν οι ίδιοι ανάλογες παραστάσεις με βάση την ελληνική επικράτεια.
- Συνειδητοποιούν τη σημασία των γεωμορφικών χαρακτηριστικών της χώρας για τη ζωή και τη δραστηριότητα του λαού μας.

2. Οι καιρικές συν-
θήκες στην Ελλάδα

- Οι μαθητές επεξεργάζονται πληροφορίες και πληροφορίες αναφορικά με τις καιρικές συνθήκες της περιοχής τους που θα τους βοηθήσουν:

α. Χερσαίοι σχηματισμοί

Η ηπειρωτική Ελλάδα: ορεινοί όγκοι, μεδιόδες, κατανομή των υδάτων (ποταμοί-λίμνες). Σχετικές γε-
νικές γραφικές έννοιες και παραστάσεις. Ανθρώπινη επέμβαση.

β. Η ελληνική θάλασσα

Παραλιακή σχηματισμοί. Νησιωτική Ελλάδα. Σχετικές γεωγραφικές έννοιες και παραστάσεις. Η ανθρώπινη παρουσία.

γ. Έδαφος και υπέρβαση:

Η επιφάνεια της γης. Διαβάσεις, Πετρώματα. Σπήλαιο. Πηγές αναβών (εισαγωγικά-παραστατικά). Το εσωτερικό της γης (παρατηρητικά). Σεισμοί, ηφαίστεια στην Ελλάδα.

α. Έρευνα του τοπικού περιβάλλοντος:

Καιρικές μεταβολές, στοιχεία καιρικών μεταβολών θερμοκρασία, υγρασία, κτλ.) Ο καιρός και το κλίμα (συγκριτικά στοιχεία) με βάση διαφορετικές περιοχές από τον ελλαδικό χώρο.

της χώρας μας.

- Να σ υ ν δ υ ά ζ ο υ ν τ ι σ
γνώσεις τους αυτές με τη φυσική
πραγματικότητα και τις ανθρώπινες
δραστηριότητες.

3. Μελετούμε τη Γη

- Οι μαθητές δ ι ε ρ υ ν ο υ ν
τις γνώσεις τους αναφορικά με το
σχήμα, τη γεωμορφολογία και τις
κινήσεις της Γης με τρόπο εποπτικό
και παραστατικό.
- Επιχειρούν γ ε ν ι κ ε σ η
των μαθήσεων σχετικά με το κλίμα
στο χώρο της υδρογείου.

4. Κατανόη του ελλη- νικού πληθυσμού

- Οι μαθητές π ρ ο δ δ ι ο ρ ί -
ζ ο υ ν με τη βοήθεια του χάρτη
και άλλων πληροφοριών τις μεγά-
λες και μικρές πόλεις μέσα στον
ελλαδικό χώρο και ε π ι σ η -
μ α ι ν ο υ ν τη συγκέντρωση
του πληθυσμού σε ορισμένες από

Συσχετισμού με τη ζωή των κατοίκων και άλλων ευβίων
δντων.

α. Η Γη, κατοικία του ανθρώπου:

Το σχήμα, τα ημισφαίρια, οι πόλοι. Γενικά γεωγραφικά
στοιχεία (γενική άποψη). Η Ήρα και η Θάλασσα - ηπειρά-
και ωκεανοί (παραστατικά).

β. Η γη κινείται: Οι κινήσεις της γης γύρω από τον άξονά
της και από τον ήλιο - οι εποχές. Η διάρκεια της ημέρας
και της νύχτας (πειραματικές δραστηριότητες στην τύξη
και έξω από το σχολείο).

γ. Η γη, ο καιρός και το κλίμα

Εισαγωγικά για το κλίμα της Γης στις διάφορες ζώνες.

Συσχετίζεις με το δικό μας κλίμα. Συσχετίζεις με τη ζωή

α. Πού είναι χτισμένες οι μεγάλες πόλεις.

Γενική επισκόπηση των αστικών κέντρων (θ αστικός πλη-
θυσμός): Η πρωτεύουσα - Άλλες πόλεις. Τα λιμάνια. Συγ-
νανιακοί κόμβοι. Παραγωγικά κέντρα. Βιομηχανικά κέντρα
Συγκρίσεις - ερμηνείες με εποπτικό τρόπο, με αναφορά
στην υπόψη του εδάφους, τα ιστορικά δεδομένα, το κλίμα,
την παραγωγή, τις ευκαιρίες μόρφωσης κ.δ.

Α ν α ζ η τ ο υ ^{σχετικά} ερμηνεύες με-
 αναφορά στο ρόλο που παίζουν τα
 γεωφυσικά χαρακτηριστικά, το κλί-
 μα, οι συνθήκες επικοινωνίας
 και άλλα δεδομένα, με σημείο
 αναφοράς την ευρύτερη περιοχή της
 κοινότητάς τους.
 - Α ν α γ ν ω ρ ι ζ ο υ ν τον αγώ-
 να για επιβίωση και την ιστορική αι-
 νότητα του ελληνισμού μέσα από τη
 διερεύνηση ιστορικών πόλεων, οικι-
 σμών και άλλων μαρτυριών.

5. Πώς άλλαξαν οι
 Έλληνες το φυσικό
 περιβάλλον

Σε συσχετισμό με την προηγούμενη
 ενότητα και τη σπουδή της ευρύτε-
 ρης περιοχής της κοινότητας οι μα-
 θητές:
 - Α ν α ζ η τ ο υ ν, με τη βοήθεια
 χαρτογραφικών παραστάσεων, εικόνων
 και άλλων πηγών, π λ η ρ ο ρ ι-
 ε ς για τις ανθρώπινες επεμβάσεις.
 στο χώρο της πατρίδας μας και α-
 π ο τ ι μ ο υ ν τα σχετικά έργα
 σε συνάρτηση με τις ανάγκες του

β. Πού βρίσκονται οι μικρές πόλεις και τα χωριά.

Α χ ρ ο σ τ ι κ ο ς π λ η θ υ σ μ ο ς. Ορεινοί πληθυσμοί. Νησιωτική
 Ελλάδα. Η ελληνική επάρχια. Συγκρίσεις - ερμηνείες,
 όπως στα προηγούμενα.

γ. Μερικές ιστορικές πόλεις (εποπτική ιστορική προσέγγιση)

- Πόλεις που "ζουν" από τ η ν α ρ χ α ι α ^{και βλ. εν τούτοις} εποχή (Αθήνα, Θεσ-
 σαλονίκη, Θήβα, Κόρινθος, Πειραιάς, Ιωάννινα, κ.λ.δ.)

- Πόλεις σε ερείπια, σε συνάρτηση με την τοπική ιστορία

- Νικόπολη, Πέλλα, Μυκίνες, Κνωσός... Αιτίες καταστροφών

α. Συγκοινωνιακά έργα και προβλήματα:

- Δίδωσιξη δρόμων, κατασκευή γεφυρών κ.λ.π. για τις χερ-
 σαίες συγκοινωνίες, σε συνάρτηση με τις ανάγκες της πε-
 ριοχής και τους οικονομικούς και πολιτιστικούς στόχους
 της πατρίδας μας (παραστατικά).

- Ανάλογα και για τις θάλασσες και εναερίες συγκοινωνίες
 χαρτογραφικές και άλλες παραστάσεις. Τα σπουδαία έργα
 έργα.

- Η κωλυσιγεία στον μεγάλο δρόμο της Ελλάδας
 β. Βελτιωτικά και παραγωγικά έργα: ^{παραγωγικά έργα} ^{μη αγροτικά}

Αντιπλημμυρικά, αποξηραντικά, ηλεκτροδοτικά και άλλα
 να κατά τα παραπάνω.

μία και περιβάλλον. Υποβιβασμό περιβάλλοντος. Σχεδιασμός
πρότυπων οικισμών.

χώρα για τις επεμβάσεις αυτές με
βάση σχετικούς χάρτες και παραστά-
σεις.

(π.χ. οι κυριότεροι δρόμοι, τα σπου-
δαίστερα λιμάνια κλπ.)

- Αναγνωρίσει τον α-
γώνα του λαού, από τα πανόραμα χάρ-
τια, να βελτιώσει τους δρόμους της
ζωής του και ενδυναμώ-
σουν τη θέλησή τους να προσφέ-
ρουν στην πατρίδα πρόοδο.

1. Ερευνούμε τη φύση

ΕΡΕΥΝΩΝΤΕΣ, ΤΑ ΖΩΑ
ΤΑ ΘΥΤΑ

- Εισαγωγή ή στον επι-
στημονικό τρόπο σκέ-
ψης, μέσα από αναζητήσεις και
διακρίσεις στο φυσικό περιβάλλον.

Απρόσβλητο βασικό
έννοιο σχέδιο με το παιδι-
μένο της ζωής.

- Ασκηση σε αναγνωρί-
σεις και ταξινομήσεις
αντικειμένων του φυσικού κόσμου
με βάση ορισμένα κριτήρια (είδη, α-

α. Η φύση γύρω μας:

Έρευνα στο τοπικό περιβάλλον: αναγνωρίσεις αντικειμένων.
κατηγοριοποιήσεις σε φυτά, ζώα, ανθρώπους και σε άψυχα
(άβια) αντικείμενα.

Διάκριση εμπειρική ζωντανών και μη ζωντανών αντικειμένων
(ένζωα-άζωα ή βίβια-άβια). Πρόχειρο διάκριση.

β. Η ζωή γύρω μας:

Έρευνα πάνω σε ζωντανούς οργανισμούς της περιοχής:
ποια λέμε φυτά, ποια ζώα. Διάκριση χαρακτηριστικών από τις
εκδηλώσεις της ζωής τους (σημειολογία).
Διάκριση από τα άβια. Ο άνθρωπος (γενική διάκριση).

2. Γνωρίζουμε να φυτά
και τα ζώα της
πατρίδας μας

Με βάση την έρευνα του τοπικού
περιβάλλοντος οι μαθητές:

- Σ υ σ τ η μ α τ ο π ο ι ο ύ ν
τις μεθόδους από τις προηγούμε-
νες τάξεις και δ ι ε υ ρ ύ-
ν ο υ ν τη γνώση τους αναφορικά
με τα είδη των φυτών και των ζώ-
ων που ζουν στην πατρίδα μας,
καθώς και με τις ανάγκες του
ανθρώπου που καλύπτουν.

- Μ ε λ ε τ ο ύ ν ιδιαίτερα τη
μορφολογία και την ανατομία φυ-
τών και ζώων, με βάση αντιπροσω-
πευτικά δείγματα και σ υ σ χ ε-
τ ι ζ ο υ ν τις διαπιστώσεις
τους με εκδηλώσεις στη συμπερι-
φορά τους (π.χ. τρόποι κίνησης,
ζήμυνες, προσεγγισμούς...)

- Ε ι σ ᾶ γ ο ν τ α ι στη χρήση
επιστημονικά παραδεκτών κριτηρί-
ων τ α ξ ι ν ο μ η σ η ς φυτών
και ζώων γενικά, με επίκεντρο τη
χάρηδα και πανίδα της Ελλάδας.

3. Φυτά και ζώα σε ελληνικούς τοπους:

*Έρευνα του τοπικού περιβάλλοντος: Αναγνωρίζεις - κριτι-
γρως της ζωής στο συγκεκριμένο περιβάλλον και σε επι-
μέρους περιοχές (π.χ. κοντά στη λίμνη, στο λιβάδι κλπ.)
Πρώτες διακρίσεις. Προέκταση σε άλλους χώρους με βάση
επιστημολογικά υλικά από σχετικούς βιότοπους.

Από την ελληνική χλωρίδα: Φυτά που ζουν στην Ελλάδα.
Ποια από αυτά καλλιεργούμε ιδιαίτερα και γιατί.

Μορφολογική και ανατομική εξέταση των φυτών: Από τι απο-
τελείται ένα φυτό: παραδειγματική παρουσίαση αντιπροσω-
πευτικού δέντρου· άλλες περιπτώσεις (θάμνοι, πόες). Χι-
ροκτηριστικές ιδιαιτερότητες ή αποκλίσεις, π.χ. βρύα,
αναρριχώμενα και έρποντα... Ταξινομήσεις με διεύθυνση
σε γνωστά φυτά από άλλες χώρες.

Από την ελληνική πανίδα.

Φυτά που ζουν στην Ελλάδα. Ποια από αυτά περιποιούμεστε
ιδιαίτερα και γιατί.

Μορφολογική εξέταση αντιπροσωπευτικών δειγμάτων από τα
σπονδυλάτα και σπονδυλά. Αντιπροσωπευτικές περιπτώσεις
από μερικοί άλλες κατηγορίες, π.χ. θηλαστικά, πτηνά, ψάρια,
Ταξινομήσεις, με διεύθυνση σε γνωστά ζώα από άλλες χώρες.

Ιδιαίτερα παρουσιάζονται: τα όργανα στηρίξης (σκελετός)

3. Πώς αναπαράγονται τα φυτά και τα ζώα

Γίνεται ο υ σ τ η μ α τ ο π ο λ η σ η και ε μ π έ δ ω σ η των ο χ ε τ ι κ ώ ν μ α θ ή σ ε ω ν σ τ ι ε π ρ ο η γ ο ύ μ ε ν ε ς τ έ λ ε ι ς μ ε ι δ ι α τ ρ η η έ μ φ α σ η σ τ η μ ε λ ή τ η τ ο υ τ ρ ό π ο υ , μ ε τ ο ν ο μ ο ί ο σ υ ν τ ε λ ε ί τ α ι η γ ο ν ι μ ο σ ί η σ η τ ο υ α ε ρ ί ο υ και ε ξ ο σ μ α ί ζ ε τ α ι η σ υ ν έ χ ι σ η τ η ς ζ ω ή ς τ ω ν φ υ τ ώ ν και τ ω ν ζώων.

- σ τ η μ ε λ ή τ η τ ο υ τ ρ ό π ο υ π ρ ο σ α ρ μ ο ν ή ς τ ο υ ς σ τ ο φ υ σ ι κ ό π ε ρ ι β ά λ λ ο ν και τ ω ν α γ ώ ν α γ ι α β ί ο σ η .

- σ τ η ν κ α τ α ν ό η σ η τ ω ν ε ξ ε λ ι κ τ ι κ ώ ν μ ε τ α β ο λ ώ ν , ε ξ α ι τ ί ε ς τ ω ν φ υ σ ι κ ώ ν σ υ ν θ η κ ώ ν .

μύες)· άργαυο σώματος· οι αισθησεις· ειδικές λειτουργίες, όπως η νηκτική μεμβράνη, πτερόνια ποδιών· η νωκτερίδα, δόντια τρωκτικών, το χτυπάδι κ.τ.δ.

Επίσης γίνεται (στην τέλη αυτή) έμφαση στο μικρό ζώο (αβρόβροδα, θαλάσσια) που υπόκεινται εύκολα σε ποικίλη σφαγή και έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

α. Έτσι αρχίζει και συνεχίζεται η ζωή στο φυτό:

Διεξήγηση όλων διδάχθηκαν στην Γ' τάξη. Ιδιαίτερα σπουδή της ανατομίας του άνθους και της *βιολογίας του άνθους*· ανατομικές και ποικιλίες, έμφαση αντιπροσωπευτικό άνθος, αποκλίσεις και ποικιλίες, επικονίαση. Σπουδή του καρπού με τον ίδιο τρόπο - το βιολογικό του νόημα, σπέρματα (αντιπροσωπευτικά). Σπορά και διάσπορά. Το λανθάνον έμβρυο.

Παρουσίαση συγκεκριμένων φυτών, από τα μονόκλινά και δίκλινά.

β. Έτσι αρχίζει και συνεχίζεται η ζωή στο ζώο:

Όπως και στο προηγούμενο θέμα, αναλογικά· Εμφάνιση της άνω και - γονιμοποίηση αερίου ζώου (αντιπροσωπευτικά)· Περιπτώσεις, ιδιαίτερα χαρακτηριστικές: παρτόρνι, ημί-ορίον, κ.δ.

Έμβρυο καρπού - σπορά - φυτό. Έμβρυο του ζώου - κύνση - γέννηση (ή επώση - εκκόλαψη) - προσποστό μητρικός (ή γονιού) - ενηλικίωση - πολλαπλασιασμός του είδους.

4. Πώς τρέφονται

τα φυτά και τα ζώα

- Τα παϊδιά $\mu \epsilon \lambda \epsilon \tau \omicron \upsilon \nu$, με βάση συγκεκριμένα αντιπροσωπευτικά δείγματα, τη βασική λειτουργία της θρέψης φυτών και ζώων, σε συνάρτηση με το είδος της τροφής και τα όργανα που έχουν αναπτύξει γι' αυτό.

- $M \alpha \theta \alpha \Gamma \nu \omicron \upsilon \nu$ ιδιαίτερα να παρατηρούν και να $\pi \epsilon \rho \iota \gamma \rho \acute{\alpha}$ - $\phi \omicron \upsilon \nu$ σωστά τη δομή σχετικών οργάνων και να κάνουν αποδεκτούς παραλλήλως $\lambda \eta \lambda \iota \sigma \mu \omicron \varsigma$ και $\sigma \upsilon \sigma \chi \epsilon \tau \iota \sigma \epsilon \iota \varsigma$ ανάμεσα στα φυτά, τα ζώα και τον άνθρωπο.

- $K \alpha \tau \alpha \nu \omicron \omicron \upsilon \nu$ σχετικές αλληλεξαρτήσεις στο οικολογικό σύστημα γενικά.

Πώς προσαρμόζονται

τα φυτά και τα ζώα

α. Τα φυτά τρέφονται από τη γη:

- Το έδαφος και το νερό. Άλατα. Η ρίζα: ανατομία και λειτουργία της.
- Επεξεργασία ουσιών: Τα φύλλα: ανατομία και λειτουργία τους - χλωροφύλλη - φωτοσύνθεση.
- Κυκλοφορία των ουσιών στα δέντρα: ανατομία του βλαστού - καρπού. Θρέψη. (Συγκεκριμένα δείγματα - πειραματικές δοκιμές και επιβεβαιώσεις).

β. Ζώα που τρέφονται από άλλα ζώα:

- Η στοματική κοιλότητα. Το πεπτικό σύστημα. Η κυκλοφορία του αίματος - λειτουργία της θρέψης (συνολικά και παραστατικά). Δείγματα από τα θηλαστικά.

γ. Ζώα που τρέφονται από φυτά:

- Όπως και στο προηγούμενο. Μυρκαστικά ζώα - Επισήμανση διαφορών από τα μη μυρκαστικά.

δ. Άλλα ζώα:

- Χαρακτηριστικές περιπτώσεις από τα πτηνά, τα έντομα θα θalάσσια ζώα, τα ατελέστερα, που δε διδάχτηκαν στη γ' τάξη.

α. Τα φυτά και το περιβάλλον τους:

- Προσαρμογή στις καιρικές συνθήκες: όργανα, συμπερι-

τρόπο α ν ά π τ υ ξ η ς και ε-
π ι β ί ω σ η ς των φυτών και τών
ζώων σε συγκεκριμένα περιβάλλοντα
- Κ α τ α ν ο ό υ καώτερα την
έννοια της προσταμής, τις αλλη-
λεξαρτήσεις και την ισορροπία
στη φύση.

- Σ υ ν ε ι δ η τ ο π ο ι ο ύ ν
τους κινδύνους από την άλογη ε-
πέμβαση του ανθρώπου στη φύση και
ευστοητοποιδούνται απέναντι στην
ανάγκη προστασίας της.

πιομής. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις, με ερωτά και σε
φωτά άλλων χώρων.

- Εκατομήςωση τρωών, χειμερία ανέμουα, άλλα δείγματα
"πρόνοιας" π.χ. η περιηλεκάδα τη νόχτα...

Παρατηρήσεις - δοκιμής.

β. Τα ζώα και το περιβάλλον τους:

- Άμυνα απέναντι στις καιρικές συνθήκες και μεταβολές:
όργανα, συμπεριφορά, φυσιολογικά δεδομένα. θεωρητική
πρόνοια. Χειμερία φύση.

- Άμυνα απέναντι στους εχθρούς: όργανα, συμπεριφορά,
δειξίτητες, αισθησεις. φυσική επιλογή.

- Εξασφάλιση τρωής: όργανα, δείξίτητες, συμπεριφορά.

Εναπομήςωση (π.χ. λίθους, νερό).

Ιδιόττερα επιμένουμε στην έννοια της συμπεριφοράς
μικρών ζώων (π.χ. ακινητοποίηση ζουζουνιών με το άγγιγ-
μή μας, κλπ.) < Προϊστορικά ζώα. Σημειώνω γενικά ζώα.

γ. Ισορροπία και καταστροφή:

φυσική ισορροπία: παράγωγοι - καταναλωτές. Δίδωμε
αλυσίδας από επεμβάσεις του ανθρώπου με συγκεκριμένες
απομήςες στον ελλαδικό χώρο: π.χ. εκχερσώσεις, πυρκα-
γίες, χρήση φυτοφαμάκων, κυνήγι, κ.ά.). Συνθήκες.

δ. Τι πρέπει να κάνουμε:

Πρόληψη - προστασία και αναμάρωση: καταρρύνα ζώων
όμοιοι, εκπρομής, αναδομής, προστατευτικά μέτρα,

6. Γνωρίζουμε καλύτερα τον άνθρωπο

Με βάση τις μαθήσεις τον προηγούμενον τάξεων οι μαθητές:
- Σ υ μ π λ η ρ ω ν υ ν τη μορφολογική εξέταση (συνολική θεώρηση) του ανθρώπινου σώματος και ε π ι χ ε ι ρ ο ύ ν δ ι δ α κ τ ι σ η ι διαφόρων χαρακτηριστικών σε σχέση με άλλα έμβια όντα.

7. Βασικές λειτουργίες του ανθρώπινου οργανισμού

Οι μαθητές:

- Α π ο κ τ ο ύ ν γενικές (εισαγωγικές) γνώσεις για τις εσωτερικές λειτουργίες του ανθρώπινου οργανισμού, με έμφαση στην ανατομική διερεύνηση.

- Μ μ α θ α ι ν ο υ ν να εντοπίζουν τα διάφορα όργανα (κατά προαγωγή) στο σώμα τους και να τα αναγνωρίζουν σε προστάγματα, διαγράμματα και άλλες απεικονίσεις.
- Α π ο κ τ ο ύ ν σωστές υγιεινές συνήθειες και εκτιμούν ανάλογα την πνευματική υπεροχή του ανθρώπινου όντος.

α. Το ανθρώπινο σώμα

Το ανθρώπινο σώμα, ως μορφή και ως σύστημα οργάνων, μέρη, κίνηση ο όρθιο βέδισμα, χρήση χειρών. Ο σκελετός του ανθρώπινου σώματος.

Τα οστά και η στήριξη του μυϊκού συστήματος (γενική εισαγωγή). Ανθρωποειδή. Διακρίσεις.

α. Πώς τρέφεται ο άνθρωπος:

Τροφές που παίρνει. Όργανα λήψης τροφής. Στοιματική κοιλότητα. Το πεπτικό σύστημα - θρέψη (στοιχεία). Υγιεινή του πεπτικού συστήματος - ιδιότερα του στομάχου. Υγιεινές προληπτικές συνήθειες.

β. Πώς αναπνέει ο άνθρωπος:

Το αερόγδο και από πού το παίρνουμε.

Τα όργανα αναπνοής. Η ρινική κοιλότητα - λήρυγγας - πνεύμονες - λειτουργία της αναπνοής (στοιχεία).

Υγιεινές συνήθειες και πρόληψη.

γ. Πώς κυκλοφορεί το αίμα στο σώμα μας:

Η καρδιά και τα συναφή όργανα.

Το αίμα μεταφέρει τις θρεπτικές ουσίες στον οργανισμό (εισαγωγή στη λειτουργία της καρδιάς).

Υγιεινές συνήθειες και πρόληψη.

δ. Πώς καταλαβαίνει ο άνθρωπος:

ση και τις δραστηριότητες των ανθρώπων της περιοχής οι μαθητές - Α ν α γ γ ω ρ ί ζ ο υ ν τις πληροφορίες και τη σύσταση του εδάφους και υπεδάφους. Δ ι ε ρ υ ν ο υ ν και σ υ σ τ η μ α τ ο π ο ι ο υ ν τις γνώσεις τους σχετικά με τη χρήση και εκμετάλλευση αυτών των πηγών σε συνάρτηση με την εργασία, και την κοινωνική της λειτουργία, καθώς και την τεχνική πρόοδο.

2. Παραγωγή αγαθών στην Ελλάδα

στην Ελλάδα

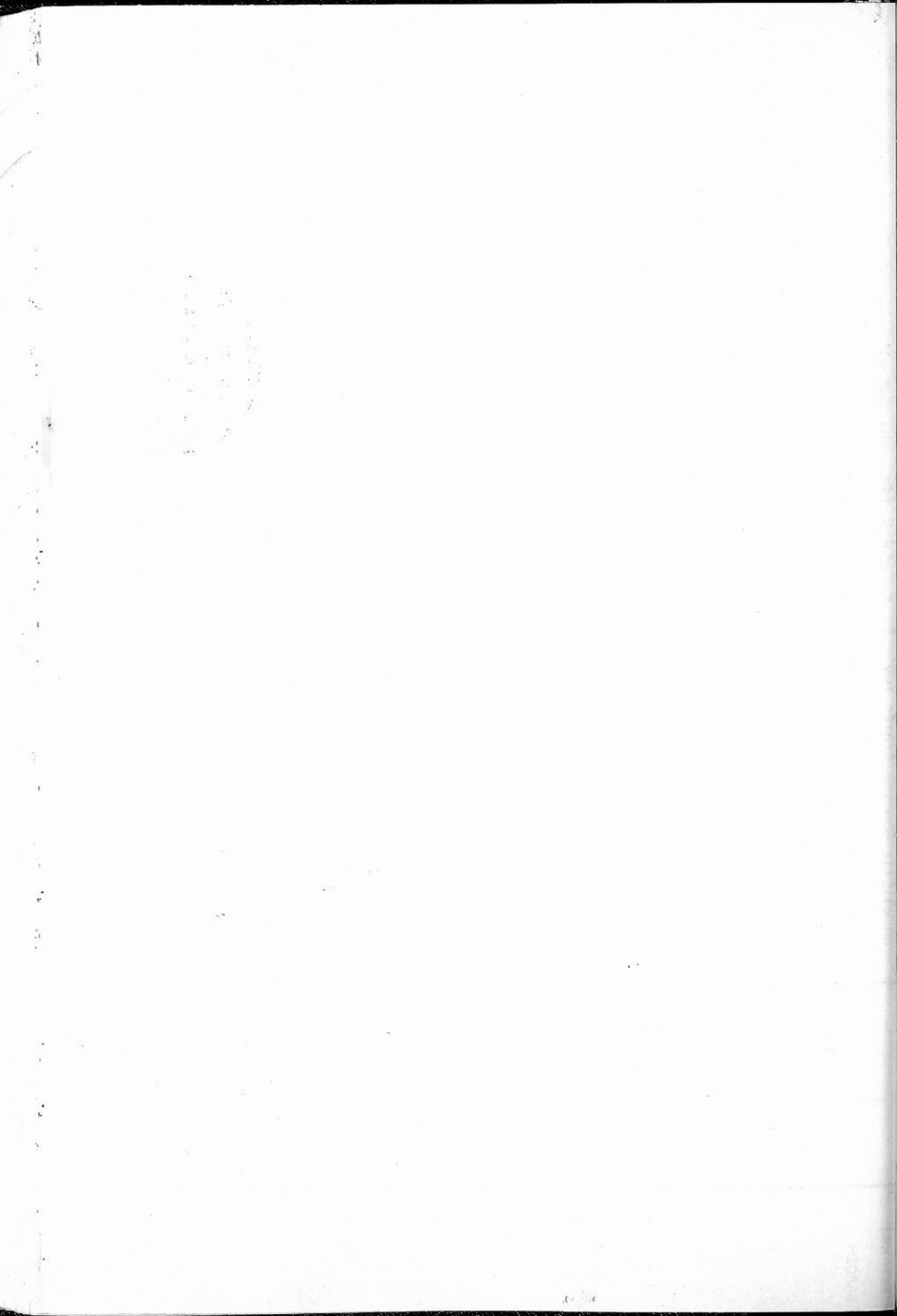
Π ρ ο ε κ τ ε ν ο υ ν τις γνώσεις τους σχετικά με τις πηγές και το είδος παραγωγής αγαθών στον ελλαδικό χώρο - Μ α θ α ί ν ο υ ν ποια είναι τα κυριότερα προϊόντα της χώρας μας και οι κυριότερες παραγωγικές ασχολίες των Ελλήνων

Σορτήσεων (δβια και έμβια)· η ανθρώπινη παρέμβαση. - Το υπέδαφος: ο ερυγνός πλόντες. β. Παραγωγή αγαθών και ανθρώπινη πρόδος - Οι πρώτες επεμβάσεις του ανθρώπου - τα πρώτα επαγγέλματα: κυνηγοί, βοσκοί, ψαράδες, γεωργοί (Παραστατικός) και εργάτες. - Τα εργαλεία και οι μηχανές: μαζική εκμετάλλευση - τεχνική πρόδος και σύγχρονα επαγγέλματα. Συνέπειες: υπερπαραγωγή - κίνδυνοι από παραβάσεις.

α. Η καλλιέργεια των εδαφών μας:

- Αγροτικές καλλιέργειες:
- Οργάνωση παραγωγής: έργα, φορείς, συνεταιρισμοί. Σχετικοί χάρτες και στοιχεία για εποπτεία και επεξεργασία, προστασία περιβάλλοντος.
- Τα ζώα που τρέφουμε:
- Κτηνοτροφία, πτηνοτροφία, μελισσοκομία-παλιές και σύγχρονες μορφές.
- Οργάνωση παραγωγής: σχετικές παραστάσεις, όπως στο προηγούμενο.

[Handwritten signature]

στοιχεία, όπως στα προηγούμενα.

και τις άλλες γεωφυσικές συνθήκες. - Α σ κ ο ύ ν τ α ι στην ανάγνωση και κατανόηση χαρτών και συγκριτικών πινάκων οικονομικής δραστηριότητας. - Κ α τ α ν ο ο ύ ν τις αλληλεξαρτήσεις στη φύση και τη ζωή και το περιορισμένο των πηγών. - Π ρ ο β λ η μ α γ ρ ζ ο ν τ α ι πάνω στα θέματα αυτά από άποψη μελλοντικών συνεπειών.	3. Βιομηχανική παραγωγή στη χώρα μας.
Κατ'αναλογία με την προηγούμενη ενότητα, οι μαθητές: - Δ ι ε υ ρ ύ ν ο υ τις γνώσεις τους αναφορικά με τις πρώτες ύλες και την επεξεργασία τους με σύγχρονες τεχνολογικές εφαρμογές και με βάση την εξειδίκευση και τις προεκτείνουσες στο χώρο της Ελλάδας' μαθαίνουν να περισσότερο για τα βιομηχανικά επαγγέλματα και προϊόντα στη χώρα μας.	α. Οι πρώτες ύλες: - Φυτικές και ζωικές πρώτες ύλες, αναφορά σε συγκεκριμένες πηγές και παραγωγές στον ελλαδικό χώρο. Θρυκτά. - Μεταποίηση με την οικοτεχνία, τη βιοτεχνία και τα εργοστάσια (παραδειγματικά και παραστατικά). Ποι γίνονται τα εργοστάσια, τι παράγουν, πώς κατασκευάζονται (συνορτήσεις παραγωγής, κινητήρια δύναμη, ποιότητας ζωής). β. Η βιομηχανική δραστηριότητα στην Ελλάδα: Βιομηχανικές περιοχές. Βαριά βιομηχανία. Ναυπηγεία. Σχετικοί πίνακες και χάρτες για επάγγελμα και επεξεργασία.

πινάκων και παραστάσεων.

- Κ α τ α ν ο ο ύ ν την εξόρτηση της βιομηχανίας από τις πηγές αγαθών και ευαισθητοποιούνται ανάλογα.

4. Ανταλλαγή αγαθών με άλλες χώρες
Με βάση εμπειρίες τους από τη ζωή των κατοίκων της περιοχής οι μαθητές:

- Μ α θ α ί ν ο υ ν ποια προϊόντα εξάγουμε, ποια εισάγουμε ^{από τον} και γιατί.
- Α ν α γ ν ω ρ ί ζ ο υ ν την ανάγκη ανταλλαγής αγαθών μεταξύ διάφορων λαών και επισημαίνουν τη σημασία του γεγονότος σε συνάρτηση με ορισμένα κοινωνικά φαινόμενα (π.χ. μετανάστευση).

- Ε π ε ξ ε ρ γ ά ζ ο ν τ α ι δεδομένα εισαγωγικού και εξαγωγικού εμπορίου (απλά αλλά πραγματικά).

5. Διδάσκει και κατανομή αγαθών
Με βάση τις προηγούμενες μαθήσεις και τις επιχειρηματικές δραστηριότητες της περιοχής οι μαθητές:
- Κ α τ α ν ο ο ύ ν το μηχανισμό και τα μέσα διακίνησης των αγαθών

- Εξαγωγή και εισαγωγή αγαθών - αιτίες εισαγωγών, Σχετικά προϊόντα.

- Εισαγωγικό και εξαγωγικό εμπόριο - συνάλλαγμα-τρέπεζες και οργανισμοί.

- Μετανάστευση. Σχετικά συγκριτικά στοιχεία.
Ναυτίλια (οι ναυτικοί μας).

α. Από την παραγωγή στην κατανόλωση

- Λιανική και χονδρική πώληση - κεντρικές αγορές - εμπορικά καταστήματα.

- Προμηθευτικοί συνεταιρισμοί. Διαφήμιση και κατανόλωση. Προστασία καταναλωτών. Διεθνείς εκθέσεις.

25

της κρατικής μερίμνης - παρὰ τὴν
βόσιν συγκεκρινένες - ὑπαρκτὲς δια-
δικασθεὶς καὶ θεωροῦν, ἰδιαίτερα σε
δ, τι ἀφορὰ τὴν γεωργικὴν καὶ ἐργατικὴν
πολιτικὴν.

- Π ρ ο σ δ ι ο ρ ι ζ ο υ ν ἀπὸ
χάρτες καὶ ἄλλες παραστάσεις τὰς
γραμμὰς μεταφοράς προϋδντων καὶ ἐρ-
γα υποδομῆς καὶ ε π ε ξ ε ρ γ α-
ζ ο ν τ α ἰ σ χ ε τ ι κ ο ῦ ς χάρτες, πλῆ-
ρες καὶ παραστάσεις.

- Ε ὑ α ἰ σ θ η τ ο π ο ἰ ο ὑ ν τ α
θετικὰ ἀπέναντι στὴν ἀπαίτησιν γιὰ
συμμετοχὴ ὅλων τῶν πολιτῶν στὰς δια-
δικασθεὶς παραγωγῆς καὶ κατανομῆς
τῶν ἀγαθῶν καὶ ε ν ἰ σ χ ὐ ο υ ν
παρόλληλα τὰς ἀντιτάσεις τοὺς ἀπέ-
ναντι στὴ διαφήμιση, τὴν ἐκμετάλλευ-
σιν καὶ τὴν σπατάλη.

1. Ερευνούμε
τὰ υλικὰ, σώματα

Με βάση παρατηρήσεις στο ἄμεσο φυ-
σικὸ περιβάλλον καὶ ἀπλὲς πειραμα-
τικὲς δοκιμὲς οἱ μετρήσεις:
- Α π ο κ τ ο ὑ ν σ τ ε ν ὅ τ ε ρ η ἔγνωρί-
μῃ με τὰ ἀβία σώματα στὴ φύσιν καὶ

μας ἰσχυρὰ με συντομὴ ἀναφορὰ πρὸς πρῶτον
- Μεταφορὲς στο ἐξωτερικὸν - ψυγεία - φορεῖς - προστασία.

γ. Προβλήματα καὶ πρόνοιαι:

- Εργασία καὶ ἀνάγκη γιὰ ὅλους: δάνεια, ἐπιδότησεις, ἐξασφα-
λίση ἐργασίας καὶ ἀποζημιώσεις ἢ οἰκογενειακὰ βοηθήματα.
Συνταξιοδοτήσεις. Ἀσφάλιση - περιθαλψή - ἐκπαίδευση.
- Παρεμβάσεις τῆς πολιτείας ὑπὲρ τῶν παραγωγῶν καὶ ἐργατῶν.
Σχετικοὶ φορεῖς.

α. Ἰδιότητες τῶν υλικῶν σωμάτων

Ὅγκος, βάρος, σχῆμα, χρῶμα, σκληρότητα, ἐλαστικότητα, οσμὴ,
γεύση, τὰ στερεὰ, τὰ υγρὰ καὶ τὰ ἀέρια (μεταπηρήσεις, ἐμπει-
ρικὲς μετρήσεις καὶ ἀπλὰ πειράματα). Επεξεργασία τῶν στερε-

26

δ-τί η ύλη μπορεί να μεταβάλλεται από β. Μεταβολές των σωμάτων:

μια μορφή σε άλλη* ε ι σ δ γ ο ν -
τ α ι στην έννοια της όλης και της
ενέργειας, με τρόπο εμπειρικό και
εποπτικό, και ερμηνεία σχετικών φαι-
νομένων από την καθημερινή ζωή με
βάση κυρίως τις μηχανικές επιδρά-
σεις.

- Α σ κ ο ύ ν τ α ι στην παρατήρη-
ση και επιβεβαίωση των συμπεριμαρ-
των από την παρατήρηση με σχετικές
πειραματικές δοκιμές και εφαρμογές.

2. Θερμότητα: Παρα-
τηρήσεις και ε-
φαρμογές

Με βάση σχετικές παρατηρήσεις και α-
πλές πειραματικές δοκιμές οι μαθητές:
- Ε ι σ δ γ ο ν τ α ι στην έννοια
της θερμότητας σε συσχέτισμό με τις
μεταβολές των σωμάτων.

- Ε ρ μ η ν ε ύ ο υ ν κατά τρόπο ε-
μπειρικό σχετικά φαινόμενα από την
καθημερινή ζωή των παιδιών σε συνδυ-
ασμό με σχετικές πειραματικές απο-
δείξεις απλής μορφής.

Παρατηρήσεις και απλά πειράματα σχετικά με τις φυσικές και
τις χημικές μεταβολές (εμπειρικές διαπιστώσεις): οι τρεις
καταστάσεις των σωμάτων, εξάτμιση, υγροποίηση, τήξη, πήξη,
διάλυση, ζυμώσεις (π.χ. το γάλα, το σάπιομα φρούτων).

γ. Κίνηση των σωμάτων:

- Τ ι κ ι ν ε ι τ α σώματα: Μετακινήσεις σωμάτων από την άσκηση
κάποιας δύναμης: μηχανικές δυνάμεις, εφόδ κίνησης (ευθύ-
γραμμη, σε τροχιά), βαρύτητα-έλξη. Μεταρήσεις και απλά πει-
ράματα. Εφαρμογές (ποδήλατο, σθούρα, εκκρεμές, γερανός).

- Κ ί ν η σ η μηχανών με τη χρήση καυσίμων - Κίνηση στα ζώα και
τον άνθρωπο.

- Π ώ ς ανεβαίνει το νερό στο σπίτι μας: Εξήγηση της ασχής
των συγκοινωνούντων δοχείων με απλά πειράματα. Μοντέλο υ-
δραγωγείου, πίδακες, τεχνητή βροχή κτλ.

Πηγές θερμότητας:

Φυσικές και τεχνητές πηγές. Καλοί και κακοί άγωγοί της θερ-
μότητας (από την καθημερινή χρήση). Θερμότητα-θερμοκρασία-
θερμόμετρα (εφαρμογές).

β. Η θερμότητα προκαλεί μεταβολές στα σώματα:

Εξάτμιση, βρασμός (απλά πειράματα και δοκιμές). Διαστολή -
συστολή (εφαρμογές).

27

με τις πηγές και την ενεργειακή τους φωτιά και συνδέουν τη μάθηση με την αίσθηση της δράσης τους (στοιχειώδους ερμηνεία λειτουργίας της).

4. Οι ήχοι γύρω μας

Οι μαθητές ε ι σ α γ ο ν τ α ι στην έννοια του ήχου (παραγωγή) στα βαθμύ που θα τους βοηθήσει να κατανοήσουν τη λειτουργία (σε στοιχειώδες επίπεδο) της ακοής σε συνδυασμό με την παραγωγή της φωνής.

5. Ο ηλεκτρισμός

στη ζωή μας

Οι μαθητές ε μ π ε δ ν ο υ ν προηγούμενη γνώση τους σχετικά με την παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος, με απλά πειράματα και συσκευές (κύκλωμα).

- Δ ι α π ι σ τ ῶ ν ο υ ν εφαρμογές στην καθημερινή ζωή και κατανοούν την σημασία τους για τον άνθρωπο.

- Μ α θ α ί ν ο υ ν να αποφεύγουν σχετικούς κινδύνους.

- Πώς βλέπουμε: Τα σώματα ακτινοβολούν φως. Το μάτι δέχεται την ακτινοβολία. Η εικόνα που μεταβιβάζεται στον εγκέφαλο (παραστατικά)
- Πώς παράγονται οι ήχοι - πειραματικές δοκιμές με πρακτικά μέσα.
- Πώς παράγεται η φωνή των ζώων και των ανθρώπων - φωνητικές χορδές.
- Πώς ακούμε: παραστατική παρουσίαση.

- Κατασκευή με απλά υλικά ηλεκτρικού κυκλώματος. Καλοί και κακοί αγωγοί του ηλεκτρισμού, χρήσεις, προφυλάξεις.
- Ο ηλεκτρισμός μετατρέπεται σε κίνηση, θερμότητα, φως: καθημερινές χρήσεις και συσκευές. Παραγωγή και διανομή του ηλεκτρισμού. Ηλεκτρική εγκατάσταση στο σπίτι μας. Χρήσεις, κίνδυνοι, προφυλάξεις.

μόρφωσης στην καλλιέργεια του ατό-
μου, την κοινωνική πρόοδο και την
εθνική πρακική και αποκτούν βετι-
κές στάσεις.

- Αποκτούν γενικές γνώσεις για το σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας μας.

- Σ υ ν ε ι δ η τ ο ι ρ ο υ ν δ -
- τι η εκπαίδευση ως κοινωνική και πο-
- λιτιστική δραστηριότητα έχει τις
- ρίζες ρίζες της στον αρχαίο ελληνι-
- σμό και ότι συνεχώς εξελίσσεται.

— Οι μαθητές αποκτούν μια γενική γνώση, μετά από αντιπαραπο-
τευτικά παραδείγματα, των επιτευγ-
μάτων του ελληνικού λαού στις πε-
ρίοδοι της τέχνης και των γραμμάτων

- Πληροσφουνα για
τα μέτρα που παίρνει η πολιτεία,
να προωθήσει και να κάμει κτή-
μα όλου του λαού τα αγαθά της
παιδείας.

မုခ်ဗိမာန်။

– Βυζαντινά γράμματα και τα σχολεία του σκλαβωμένου γένους: χριστιανική πίστη – εθνική συνείδηση, αγραμματοσύνη (εποπτεία-κείμενα).

- Πριν 100 χρόνια...

β. Το σημερινό εκπαιδευτικό μας σύστημα:

- Τι μαθαίνουμε σήμερα. Η σημασία που δίνει η πολιτεία (δωρεάν παιδεία, αποκέντρωση ιδρυμάτων, στίση κ.ά.)

- Παραστατική παρουσία του εκπαιδευτικού συστήματος.

- Στοιχεία μαθητικού πληθυσμού, σχολείων, ανδρών-
των κ.ά.

α. Η λατρεία της επιστήμης και των γραμμάτων:

— Η Ελλάδα πηγή πολιτισμού — οι πρώτοι σοφοί και ποιητές.

Ὁμηρος. θεάτρο (διαρσαστικά).

- Η παράδοση που συνεχίζεται: βυζαντινός ύμνος, δημοτικά τραγούδια, εθνικοί ποιητές και συγγραφείς. Επιπλέον,

- Φορείς και όργανα σήμερα.

β. Η λατρεία του ωριαίου - εικαστικές τέχνες:

— Η αρχαία κληρονομιά: ζωγραφική γλυπτική, αρχιτεκτονική σε αντιπροσωπευτικά δείγματα (εξελικτικά: κλασική εποχή και ελληνιστική, βυζαντινή, σύγχρονη).

τους για τη συνέχιση της μεγάλης παράδοσης του έθνους, καθώς και την αγάπη προς τις τέχνες και τα άλλα πνευματικά έργα.

3. Υγεία, αθλητισμός

αναψυχή

α. Οι μαθητές α π ο κ τ ο υ σ τοιχείδεις γνώσεις για τις δυνατότητες και τα μέσα εξασφάλισης και συντήρησής της καλής υγείας από το κράτος.

- Α ν α γ ν ω ρ ί ζ ο υ ν την αξία της υγείας για την ατομική ευτυχία και την κοινωνική προκοπή, α π ο κ τ ο υ ν έφεση προς την άθληση και τη σωστή αναψυχή και καλλιέργειαν την αγάπη προς τη φύση, αξιοποιώντας δημιουργικά τον ελεύθερο χρόνο.

4. Ελληνική φύση

και ομορφιά

- Οι μαθητές σ υ μ π λ η ρ ο υ ν την εικόνα της ελληνικής πατρίδας από την άποψη της φυσικής ομορφιάς και της αξιοποίησης της με θετικές ή αρνητικές επιπτώσεις, στην ιστορική πορεία του λαού μας.

- Μουσεία, εκδηλώσεις, διάφοροι φορείς.

α. Υγεία και προκοπή:

- Πώς να διατηρούμαστε υγιείς - προληπτική ιατρική.
- Τι δυνατότητες μας παρέχει το κράτος: ο γιατρός, τα κέντρα υγείας, τα νοσοκομεία. Διερευνά περιβαλλον. Σχετικά στοιχεία, παραστάσεις.

β. Αθλητισμός και αναψυχή:

- Τι είναι άθληση - ολυμπιακή ιδέα (εξελικτικό, το νόημα).
- Σύγχρονες εκδηλώσεις και μέσα φυσικής αγωγής, ατομική και ομαδική (γυμναστική, στίβος κ.δ.)
- Ελεύθερος χρόνος, φυσιολατρικές δραστηριότητες και ψυχική υγεία.

Προβλεπόμενες σάλλοι, θαλάσσια σπορ κ.δ.

- Αρχαίοι τόποι και μάρτυρες:

- Τι μας λένε οι περιηγητές

- Το ελληνικό τοπίο που μεταβάλλεται: έργα εξορύξεως και αναβάθμισης τουρισμού ποιότητα ζωής (παραστατικά)

Στη συνέχεια οι κ.κ. Α. Μπενέκος και Γ. Χριστιάς λένουν τα εξής :

1. Το Β' μέρος του προγράμματος υποβάλλεται για κρίση τώρα, επειδή έπρεπε να γίνει συντονισμός και αλληλο ενημέρωση με την Ομάδα της Φυσικής, για την Ε' τάξη, που συντάσσει και το βιβλίο, ιδεο-μένου ότι οι ενότητες στις δύο τάξεις είναι παραπλήσιες σε περιεχόμενο. Το ολοκληρωμένο πρόγραμμα είναι καρπός αυτής της συνεργασίας (που κατέληξε και σε επουσιώδεις τροποποιήσεις του Α' μέρους) και το υποβάλλουμε ολόκληρο για έγκριση και δημοσίευση.

2. Το περιεχόμενο καλύπτει τις τρεις επόμενες γενικές ενότητες (που αναλύονται σε 14 μερικότερες ενότητες) και συγκεκριμένα την ενότητα για την οικονομική δραστηριότητα του ελληνικού λαού, την ενότητα για τα φυσικά φαινόμενα (γνωριμία με τον άβυσσο κόσμο, σε συνάρτηση με τις ανάγκες του ανθρώπου) και την ενότητα για τις πολιτιστικές δραστηριότητες του ελληνικού λαού, στην ιστορική του διαδρομή.

3. Οι αρχές είναι γνωστές από τις προηγούμενες εισηγήσεις μας και τα σχετικά προγράμματα.

Σημειώνουμε μόνο ότι με το πρόγραμμα αυτό κλείνει ο κύκλος των προγραμμάτων που συντάσσονται με τις αρχές αυτές και από την επόμενη τάξη (Ε' τάξη), το μάθημα διαχωρίζεται σε: Γεωγραφία, Φυσική και Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή. Την οποία έχουν ήδη συνταχθεί και κυκλοφορήσει πρόγραμμα και βιβλία.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση

ομόφωνα αποφασίζει

Αποδέχοντο την εισήγηση 5. 1. εγχείρησε το ολολογισμένο Α.Π. Μ.Ε.Π. των Περιβαλλοντικών Δι. Συμμοιου, δίνω έχω

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

Θ έ μ α 20.- Έγκριση του τελευταίου μέρους του πρώτου τεύχους του βιβλίου του μαθητή των Μαθηματικών ΣΤ' δημοτικού.

Ο κ. Κ. Πασάκος, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα:

Τα αντικείμενα που περιλαμβάνονται σ' αυτό το μέρος προέρχονται βασικά από τη Γεωμετρία, ενώ μέσα σ' αυτά εμπλέκονται αριθμητικές πράξεις με αριθμούς διαφόρων μορφών. Είναι τα ακόλουθα: Γνωρίσματα γεωμετρικών στερεών, κατασκευή και σχεδιασμός γεωμετρικών στερεών, αναπτύγματα γεωμετρικών στερεών, πρόσθεση, αφαίρεση, πολλαπλασιασμός και διαίρεση μηκών, γραφή και ανάγνωση εμβαδών, σύγκριση επιφανειών, εμβαδό τραπεζίου, εμβαδό κυκλικού δίσκου, κυβικό μέτρο, γραφή και ανάγνωση όγκων, μέτρηση βαρών, μέτρηση και κατασκευή γωνιών, πρόσθεση και αφαίρεση γωνιών. Οι παραστάσεις των γεωμετρικών σχημάτων και ο τρόπος παρουσίσεως των ασκήσεων πάνω σ' αυτά διευκολύνει πάρα πολύ την κατανόησή τους, ως αντικειμένων μαθήσεως, από τους μαθητές, ακόμα και από κείνους που δεν έχουν υψηλό επίπεδο ικανοτήτων. Εξ άλλου υπάρχει μεγάλη ποικιλία ασκήσεων που εκτείνεται σε ένα πλήθος περιπτώσεων. Λόγω του πλήθους των εργασιών και πάλι προβάλλει το πρόβλημα της επαρκείας του χρόνου. Το 4ο κριτήριο αξιολογήσεως δεν φαίνεται πως είναι δυνατόν να εξαντληθεί από τους μαθητές κανονικά" στα πλαίσια μιας διδακτικής ώρας.

Θα έπρεπε να υπάρχουν περισσότερες ασκήσεις και προβλήματα στην ενότητα «μέτρηση βαρών», όπου οι περιπτώσεις στη ζωή παρουσιάζονται με μεγαλύτερη συχνότητα, συγκριτικά με τα προβλήματα όγκου και εμβαδών.

Ορισμένες παρατηρήσεις σε λεπτομέρειες του κειμένου θα υποδειχθούν στην ομάδα συγγραφής. Γενικά μπορούμε να χαρακτηρίσουμε ως πολύ επαγωγικό τον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζονται για μάθηση τα αντικείμενα της Γεωμετρίας και ταυτόχρονα είναι τέτοιος ώστε να υποθέτουμε ότι συντελεί πραγματικά στην ανάπτυξη της μαθηματικής σκέψης στους μαθητές.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ο φ ω ν α α π ο φ α ί ν ε τ α ι

θεωρεί κατάλληλο το τελευταίο μέρος του πρώτου τεύχους του βιβλίου του μαθητή των Μαθηματικών ΣΤ' δημοτικού και προτείνει την εκτύπωσή του από το ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1985-86.

Θ έ μ α 3ο.- Γνωμοδότηση για τη χρησιμότητα εποπτικών μέσων διδασκαλίας της κ. Καραγιάννη- Κεραμίδα.

Ο κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα εξής:

Το ΥΠΕΠΘ με το Γ1/43/13-2-85 ~~Εγκύριο~~ του διαβιβάζει αίτηση της διδασκάλισσας Τούλας Κεραμίδα- Καραγιάννη αναφερόμενη σε εποπτικό υλικό για τα Μαθηματικά των τριών πρώτων τάξεων του Δημοτικού Σχολείου. Στα νέα αναλυτικά προγράμματα και διδακτικά βιβλία - μαθητών και διδασκάλων- αναφέρεται το αναγκαίο υλικό που επιβάλλεται να χρησιμοποιείται κατά τη διδασκαλία των Μαθηματικών για τη πλήρη κατανόησή τους και χρησιμοποίησή τους από τους μαθητές. Σ' αυτή την απαίτηση ανταποκρίνεται με πληρότητα το υλικό που η αναφερόμενη διδασκάλισσα επινόησε και κατασκεύασε. Το "Σύγχρονο Αριθμητήριο" του Δημοτικού Σχολείου, στο οποίο περιλαμβάνεται και το Μαγνητικό αριθμητήριο της Α' τάξεως αποτελεί μια πολύ προσεκτική και πολύ επιμελημένη εργασία, που τη διακρίνει πληρότητα. Ένα μεγάλο πλήθος εργασιών και ποικιλία ασκήσεων και προβλημάτων είναι δυνατόν να εκτελούνται από τους μαθητές με το υλικό αυτό, ώστε να οδηγούνται στη πλήρη εκμάθηση και κατανόηση των αντικειμένων του μαθήματος των Μαθηματικών. Εξαιρετικό πρακτικό πλεονέκτημα αποτελεί ο μαγνητικός πίνακας και το ότι το υλικό έχει επίσης μαγνητική βάση. Το υλικό στην Ποικιλία καθώς και στη πολυχρωμία του μπορεί να χρησιμοποιείται κατά ποικίλους τρόπους και πολλούς συνδυασμούς για την αποτελεσματικότερη κατανόηση. Τελείως ανεπιφύλακτα εισηγοίμαι ότι το εποπτικό αυτό υλικό είναι πολύ χρήσιμο για τη διδασκαλία των Μαθηματικών στο Δημοτικό Σχολείο και μπορεί να χρησιμοποιείται ως ελεύθερο βοήθημα από διδασκάλους και μαθητές.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ο φ ω ν α α π ο φ α σ ί ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Θ έ μ α 50.- Συμπληρωματική ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Αθηνών.

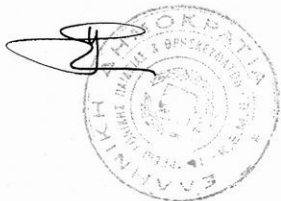
Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', θέτει υπόψη του Τμήματος το έγγραφο 41/18-3-1985 του Δ/ντή Σπουδών της ΣΕΛΔΕ Αθηνών κ. Λάμπρου Σταύρου με τις προτάσεις του για συμπληρωματική ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στην παραπάνω Σχολή για το Γ' τρίμηνο και εισηγείται να γίνουν δεκτές οι προτάσεις του κ. Σταύρου.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ο φ ω ν α α π ο φ α σ ί ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση του Δ/ντή Σπουδών της ΣΕΛΔΕ Αθηνών κ. Σταύρου για την ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στην παραπάνω Σχολή για το Γ' τρίμηνο του διδακτικού έτους 1984-1985 όπως έχει.

Φωτοαντίγραφο της σχετικής εισήγησης επισυνάπτεται στο πρακτικό.

Θ έ μ α 60.- Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΛΕ Τριπόλεως για το Γ' τρίμηνο του διδακτικού έτους 1984-1985.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', θέτει υπόψη του Τμήματος το έγγραφο 49/26-3-1985 του Δ/ντή σπουδών της ΣΕΛΛΕ Τριπόλεως κ. Β. Χαραλαμπίδου με τις προτάσεις του για την ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στην παραπάνω Σχολή για το Γ' τρίμηνο και εισηγείται να γίνουν δεκτές οι προτάσεις του κ. Χαραλαμπίδου.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α α π ο φ α σ σ ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση του Δ/ντή σπουδών της ΣΕΛΛΕ Τριπόλεως κ. Χαραλαμπίδου για την ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στην παραπάνω Σχολή για το Γ' τρίμηνο του διδακτικού έτους 1984-85 όπως έχει.

Αυτοαντίγραφο της σχετικής εισήγησης επισυνάπτεται στο πρακτικό.

Θ έ μ α 70.- Συμπληρωματική ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Μυτιλήνης.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', θέτει υπόψη του Τμήματος το έγγραφο 48/19-3-1985 του Δ/ντή Σπουδών της ΣΕΑΔΕ Μυτιλήνης κ. Τσουπάκη με το οποίο παρακαλεί να εγκριθεί για το Γ' τρίμηνο η ανάθεση της διδασκαλίας του μαθήματος Διδακτική της Φ. Ιστορίας στην κ. Άννα Πέντζου-Δαπόντε Επικ. καθηγήτρια Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης για 12 ώρες συνολικά σ' όλο το τρίμηνο. Αναφέρει ότι στην κ. Δαπόντε είχε ανατεθεί η ανάθεση διδασκαλίας του μαθήματος αυτού για το Β' τρίμηνο, όμως λόγω δυσμενών καιρικών συνθηκών δεν μπόρεσε να πάει στη Μυτιλήνη για τη διδασκαλία.

Στη συνέχεια ο κ. Μελάς εισηγείται να γίνει δεκτή η πρόταση του κ. Τσουπάκη.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ β φ ω ν α α π ο φ α ς ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση.

Ἐπειτα ἀπὸ αὐτὰ ἔληξε ἡ συνεδρία.

Ο_Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Παῦλος Σακελλαρίδης

Ευρ. Παπανικολάου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Π Ρ Α Ξ Η 14/1985

Σήμερα, 9 Απριλίου 1985 ημέρα Τρίτη και ώρα 12.00 μεσημβινή, συνεδράσε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαιδεύσεως του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην αθόουσα συνεδριάσειν του (Μεσογειων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Προεδρεύον τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Παύλο Σακελλαρίδη.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι: Νικ. Βλουτίδης, Κων/νος Πασσάκος, Δ. Μελάς, Στεφ. Παπασημακόπουλος, Δημ. Τομπατζής, Σύμβουλοι Β', Αντων. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, Ιωάν. Χριστιάς, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήματος Ευρυδίκη Παπανικολάου.

Στη συνεδρίαση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Παραγκουδάκης, Ειδικός Σύμβουλος στο ΥΠΕΙΘ. *Δεν έλαβε μέρος στη συνεδρίαση ο κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, γιατί έχει κληρονομήσει.*

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- 10.- Έγκριση του πρώτου μέρους του βιβλίου του δασκάλου των Φυσικών Ε' δημοτικού. Εισηγητές κκ Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ. Ι. Χριστιάς, Εισηγητής του ΚΕΜΕ.
- 20.- Παραλαβή έγχρωμων διαφανειών για το Α' μέρος του βιβλίου των Φυσικών Ε' δημοτικού. Εισηγητές κκ Ν. Βλουτίδης, Σύμβουλος Β'. Στεφ. Παπασημακόπουλος.
- 30.- Γνωμοδότηση για τη χρησιμότητα χαρτών φυτολογίας και Γεωλογίας κ. Δ. Κόσκουρα. Εισηγητές κκ Ν. Βλουτίδης, Στεφ. Παπασημακόπουλος Σύμβουλοι Β'.
- 40.- Δείγμα νέου αναλυτικού προγράμματος για το Νηπιαγωγείο.
- 50.- Γνωμοδότηση για τη χρησιμότητα εποπτικών μέσων διδασκαλίας, Κ. Καραγιάννη-Κεραμίδα. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.
- 60.- Γνωμοδότηση για το σχ. Π. Δ/τος "Ίδρυση και λειτουργία σχολείων αποδήμων ελληνοπαίδων στη Θεσσαλονίκη". Εισηγ. κ. Ι. Χριστιάς, Εισηγητής του ΚΕΜΕ.
- 70.- Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΛΕ Θεσσαλονίκης για το Γ' τρίμηνο του διδακτικού έτους 1984-1985. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Θ έ μ α 1ο.- Έγκριση του πρώτου μέρους του βιβλίου του δασκάλου των Φυσικών Β' δημοτικού.

Α. Ο κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα εξής:

1. Το δοκίμιο καλύπτει το Α' μέρος του βιβλίου του μαθητή, που έχουμε εγκρίνει και έχει σχεδιαστεί σε πλήρη συστοιχία με την όλη του και τους στόχους του.
2. Προηγείται ενημερωτική εισαγωγή για τη δομή του βιβλίου του μαθητή του βιβλίου του δασκάλου, καθώς και για τη φύση του μαθήματος.

Το μέρος αυτό είναι αρκετά απλό και κατοτοπιστικό για το δάσκαλο και δεν παρουσιάζει ιδιαίτερα προβλήματα κατανόησης.

Θα είχα μόνο να κάνω μια παρατήρηση και μια σύσταση.

Η παρατήρησή μου είναι ότι δεν ανακάλυφα ένα, έστω ενδεικτικό, σχήμα διδακτικής ενέργειας που θα βοηθούσε το μέσο δάσκαλο να σχεδιάζει αποτελεσματικά την εργασία του. Θα μπορούσε να είναι ανάλυση του τρόπου διάταξης του υλικού στο βιβλίο του μαθητή ή ένα γενικό πλαίσιο ενέργειας που συνήθως ακολουθείται σε επιστημονικές εργασίες, με πυρήνα πειραματικό.

Την έλλειψη αυτή είχα παρατηρήσει και στην εισήγησή μου για το βιβλίο του μαθητή.

Η σύστασή μου είναι: να περιληφθούν ορισμένες οδηγίες σχετικά με τον τρόπο διεξαγωγής ενός πειράματος στην τάξη και τη χρήση των οργάνων, ώστε και αποτελεσματική να είναι η εργασία και ακίνδυνη, αλλά και η συμμετοχή των μαθητών παραγωγική.

Επίσης να τονιστεί ότι πρέπει να κάνουν χρήση των σχετικών οργάνων που το Υπουργείο έχει στείλει σε όλα τα σχολεία - και δυστυχώς μένουν σκονισμένα στα ντουλάπια.

2. Το δεύτερο μέρος περιέχει αναλυτικές οδηγίες για κάθε διδακτική ενότητα-μάθημα.

Εδώ ακολουθείται με συνέπεια το σχήμα (δομή) που διαγράφεται στο πρώτο μέρος σε συνάρτηση με το υλικό (κείμενα και εικόνες, πειράματα και εργασίες ή ασκήσεις) που παρουσιάζεται από τις σελίδες του βιβλίου του μαθητή.

ΟΙ οδηγίες αυτές είναι αρκετά αναλυτικές και κατατοπιστικές και, στο μέτρο που κρίναμε ικανοποιητικό από διδακτική άποψη το βιβλίο του μαθητή, πρέπει να θεωρηθούν αποτελεσματικές και χρήσιμες. Επιπλέον φαίνονται στο μεγαλύτερο μέρος τους απλές και σαφείς.

Το μέρος που αναφέρεται στις "συμπληρωματικές γνώσεις" είναι βέβαια πολύ χρήσιμο. Δεν είμαι αρμόδιος να κρίνω την επιστημονική του ορθότητα και πληρότητα. Κάνω μόνο τη σκέψη μήπως ορισμένες από αυτές με την πυκνότητά τους ή δε βοηθούν το μέσο δάσκαλο ή τον παρασύρουν σε συσάφρευση (ή χρήση) επιστημονικών όρων και στοιχείων με αποτέλεσμα να κάνει το μάθημα δύσκολο και να ξεφυγεί από τους στόχους του βιβλίου του μαθητή. Αυτό, παρά την προειδοποίηση που πολύ σωστά κάνουν οι συντάκτες, στο Α' μέρος του Στοιχείου.

Παραμένει το ερώτημα: τι από αυτά δε θα πει ο δάσκαλος στην τάξη.

4. Γενικά το δοκίμιο δεν έχει ιδιαίτερα προβλήματα, είναι διδακτικό, επαρκές, βοηθημα για το δάσκαλο και αποτελεσματικός οδηγός και εισηγούμε να εγκριθεί από το Τμήμα και να τυπωθεί για οικεία χρήση.

B. Ο κ. Ι. Χριστιάς, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα ακόλουθα:

Το βιβλίο του δασκάλου, που μας παρουσιάζει σήμερα η ομάδα, αποτελεί έναν οδηγό εφαρμογής του αναλυτικού προγράμματος και χρήσης του βιβλίου του μαθητή. Ιδιαίτερα δίνονται με αυτό τα στοιχεία εκείνα που θα βοηθήσουν το δάσκαλο να εφαρμόσει το αντίστοιχο διδακτικό βιβλίο και να διαμορφώσει γενικά τη διδασκαλία του. Είναι ένα βοήθημα μεθοδικό, εύχρηστο και πρακτικό, που πετυχαίνει σε ικανοποιητικό βαθμό το σκοπό για τον οποίο προορίζεται. Επιφυλάξεις ως προς επιμέρους σημεία της διδακτικής μεθόδευσης, καθώς και εναλλακτικές λύσεις λόγω χάρη οι διδακτικές ενέργειες και οι μαθητικές δραστηριότητες θα μπορούσαν, κατά τη γνώμη μου, να είναι περισσότερο αναλυτικές, φυσικό είναι να υπάρχουν. Αυτό όμως δεν αλλάζει την ουσία, αφού εμείς μας ενώ υποθετικά δουλεύουμε και δεν έχουμε τη δυνατότητα να ελέγχουμε εμπειρικά τα σχέδια διδασκαλίας που προτείνουμε.

Σημαντικό θεωρώ το μέρος εκείνο του βιβλίου (των διδακτικών ενότητων) που κάτω από το στέγαστρο "Διευκρινίσεις - συμπληρωματικές γνώσεις", δίνονται επιστημονικές πληροφορίες στο δάσκαλο για το θέμα διδασκαλίας, επειδή χωρίς τις γνώσεις αυτές δεν μπορεί να υπάρξει σωστή διδακτική προσέγγιση. Για την επιστημονική εγκυρότητα των γνώσεων αυτών δεν είμαι σε θέση να εκφέρω γνώμη. Εκείνο όμως που θέλω να επισημάνω είναι το εξής: Δεν υπάρχει σαφής διαχωρισμός ανάμεσα στα στοιχεία κάθε διδακτικής ενότητας. Έτσι λόγω χάρη σε πολλές ενότητες οι συντάκτες του βιβλίου είναι

υποχρωμένοι, παράλληλα με τις διδακτικές ενέργειες που προτείνουν, να αναλύσουν και το επιστημονικό περιεχόμενο του θέματος και σ' ένα δεύτερο στάδιο να επανέρχονται πάλι σε αυτό. Αυτό δημιουργεί κάποια δυσκολία στον αναγνώστη να κατανοήσει την όλη οργάνωση του μαθήματος από διδακτική άποψη και υπάρχει ο κίνδυνος ο δάσκαλος να προσφέρει στους μαθητές γνώσεις απ' αυτές που προορίζονται για αυτόν και που δεν είναι στην πρόθεση των συντακτών του βιβλίου.

Κατά τη γνώμη μου, το παρακάτω σχήμα θα ήταν περισσότερο μεθοδικό και βοηθητικό για το δάσκαλο.

Διδακτική Ενότητα (θέμα): τίτλος

1. Αποσαφήνιση βασικών εννοιών - συμπληρωματικές γνώσεις: (ανάλυση των βασικών εννοιών που αναφέρονται στο μάθημα και πρόσθετες γνώσεις για το δάσκαλο.

2. Στόχοι: ως έχουν

3. Περιεχόμενο - Επίπεδο μάθησης: Ποια στοιχεία θα δοθούν στα παιδιά από όσα αναφέρονται στο 1, σε ποια έκταση και σε ποιο επίπεδο,

4. Διδακτικές ενέργειες- μαθητικές δραστηριότητες

5. Απαντήσεις στις ερωτήσεις και δραστηριότητες

6. Υποδείξεις- διευκρινίσεις για την εκτέλεση πειραμάτων.

Επιμέρους παρατηρήσεις σε ορισμένα θέματα έχω κάνει στο κείμενο του βιβλίου, για να τις δει η ομάδα και κατά την κρίση της να αποφασίσει.

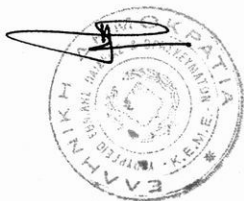
Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ν α α π ο φ α σ ί ν ε τ α ι

Θεωρεί κατάλληλο το πρώτο μέρος του βιβλίου του δασκάλου των Φυσικών Ε' τάξης

" Ερευνώ το φυσικό κόσμο" και προτείνει την εκτύπωσή του από τον ΟΕΔΒ για το σχολ.

έτος 1985-86.

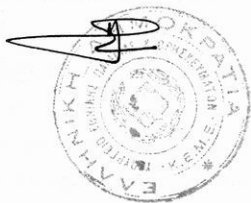

Θ ε μ α 2ο.- Παραλαβή έγχρωμων διαφανειών για το Α' μέρος του βιβλίου των Φυσικών
Ε' δημοτικού.

Οι κκ Ν. Βλουτίδης και Στ. Παπασημαδόπουλος, Σύμβουλοι Β', εισηγούνται τα εξής
θέτουμε υπόψη του Τμήματος ότι παρελήφθησαν οι έγχρωμες διαφάνειες του Α' μέρους
του βιβλίου του μαθητή " Ερευνώ το φυσικό κόσμο" για το μάθημα Φυσικά Ε' δημοτικού,
από τη φωτογράφο Δημάργδα Ιωαννάτου στην οποία ανατέθηκε η φωτογράφιση του βιβλίου
(Πράξη αριθ. 14/20-3-84 Τμήματος Δημοτικής).

Η εργασία της Σμ. Ιωαννάτου είναι ικανοποιητική και προτείνουμε να κινηθεί
η διαδικασία για την αμοιβή της σύμφωνα με την Γ1/182/4-4-1984 υπουργική απόφαση.-

Το Τμήμα, ο μ ο φ ω ν α αποδέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Θ ε μ α 3ο.- Γνωμοδότηση για τη χρησιμότητα χαρτών φυτολογίας και Γεωλογίας του
κ. Δ. Κόσκουρα.

Οκ κκ Ν. Βλουτίδης και Ξτεφ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', λέγουν τα εξής:

Για τους γενικούς χάρτες φυτολογίας και γεωλογίας του κ. Δ. Κόσκουρα έχουμε
να παρατηρήσουμε τα εξής:

1. Χάρτης φυτολογίας: α) Ο ακραίος οφθαλμός της τριανταφυλλιάς δεν έχει σχεδιαστεί
με επιτυχία, β) στο άνθος οι ανθήρες είναι κόκκινοι και το στέγμα επίσης κόκκινο
(;), γ) οι ρίζες έπρεπε να παρουσιάζονται στη φυσική τους κατάσταση π.χ. η θυσα-
νώδης, είναι πολύ χονδροειδής, δίχως ριζικά τριχίδια, δ) η βλάστηση του σπέρματος
1 δείχνει το βλαστό πράσινο και θ) οι κοτυληδόνες στο υπέργειο μέρος του βλαστού
παράμεινουν λευκοί.

2. Χάρτης γεωλογίας: α) Πρέπει να γραφεί "μανδύας" αντί "μαντύας", β) στη "θεωρία
των κινουμένων πλακών" δεν εικονίζονται συγκεκριμένες λιθοσφαιριδές πλάκες της
γης αλλά τυχαία σκαριφήματα που δε βοηθούν στην κατανόηση των μαθητών, γ) για τα
ηφαίστεια, μια φωτογραφία θα ήταν οπωσδήποτε πιο παραστατική.

Για όλες τις παραπάνω παραλείψεις και ανακρίβειες έχουμε τη γνώμη, ότι οι γε-
νικοί χάρτες φυτολογίας και γεωλογίας του κ. Δ. Κόσκουρα δεν είναι δυνατό να θεωρη-
θούν χρήσιμα εποπτικά μέσα.-

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του το έγγραφο Γ2/1648/23-5-1984 του ΥΠΕΠΘ και τη
σχετική συζήτηση

ο μ ο φ ω ν α α π ο φ α σ ι ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Θέμα 4ο: Αναβάλλεται η συζήτηση

Θ έ μ α 5ο.- Γνωμοδότηση για τη χρησιμότητα εποπτικών μέσων διδασκαλίας, Κ.

Καραγιάννη - Κεραμίδα.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β*, εισηγείται τα ακόλουθα:

Η κ. Τούλα Κεραμίδα - Καραγιάννη υποβάλλει για γνωμοδότηση ένα κουτί με εποπτικό υλικό για την πρώτη ανάγνωση.

Από τα στοιχεία του σετ εκείνου που θεωρώ αξιολογο, γιατί θα μπορούσε να βοηθήσει αποτελεσματικά στην ανάγνωση με την ανάλυση και τη σύνθεση λέξεων, τις καρτέλες, διατρητές ή όχι.

Από τα πλαστικά κομμάτια, όπως δίνονται, όχι μόνο βοηθούν στην πρώτη ανάγνωση αλλά και αποπροσανατολίζουν τα παιδιά (1) με τον τρόπο που συντίθενται τα γράμματα, (2) με την καθυστέρηση που θα προκύψει με την προσπάθειά τους να τα βάλουν στη σωστή θέση, και (3) με τη λανθασμένη εικόνα που προκύπτει απ' αυτή τη σύνθεση, τουλάχιστον για γράμματα, όπως γ, δ, σ, φ). Τα πλαστικά κομμάτια θα μπορούσαν να έχουν κάποια περιορισμένη χρήση στις προασκήσεις γραφής.

Χωρίς να το βρῶσκω εντελώς περιττό, δε βρῶσκω ποια θα είναι η χρησιμότητα των καρτελών με τις εικόνες ορισμένων λέξεων που δεν είναι πάντα οι πρότυπες λέξεις του βιβλίου ή γλώσσα μου.

Η πρότασή μου είναι να κριθεί το σετ κατάλληλο ως ελεῦθερο βοήθημα μόνο ως προς τις καρτέλλες με τις πρότυπες μαγνητικές λέξεις.

Θ έ μ α β ο . - Γνωμοδότηση για το σχ. Πρ. Δ/τος " Ίδρυση και λειτουργία σχολείων αποδήμων ελληνοπαίδων στη Θεσσαλονίκη.

Ο κ. Ι. Χριστιάς, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα ακόλουθα:

Η Δ/ση Ξένων και Μειονοτικών Σχολείων του ΥΠΕΙΘ με το 22/192/27-3-85 έγγραφο στέλνει στο ΚΕΜΕ για γνωμοδότηση σχέδιο Π.Δ που αφορά την ίδρυση και τη λειτουργία στη Θεσσαλονίκη σχολείων για τους αποδήμους ελληνοπαίδες που προέρχονται από τη Δυτ. Γερμανία.

Τα σχολεία που ιδρύονται είναι τα εξής:

- α. Δωδεκαθέσιο δημοτικό σχολείο αποδήμων ελληνοπαίδων Θεσσαλονίκης
- β. Μεικτό γυμνάσιο αποδήμων ελληνοπαίδων Θεσσαλονίκης
- γ. Μεικτό λύκειο αποδήμων ελληνοπαίδων Θεσσαλονίκης

Με το σχέδιο Π.Δ. παρέχεται παράλληλα η δυνατότητα λειτουργίας και τμημάτων στην αγγλική και τη γαλλική γλώσσα για τα παιδιά που προέρχονται από αντίστοιχα γλωσσικά περιβάλλοντα.

Τα παιδιά των παραπάνω κατηγοριών, επειδή παρουσιάζουν ελλείψεις στην ελληνική γλώσσα, δεν μπορούν με την παλιννόστησή τους να ενσωματωθούν στο εκπαιδευτικό μας σύστημα, αν πρώτα δεν ακολουθήσουν ένα ειδικό πρόγραμμα σπουδών. Σκοπός, λοιπόν, της ίδρυσης των παραπάνω διγλωσσων σχολείων είναι η αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού και η ομαλή ένταξη των παιδιών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Σημειώνω ότι αντίστοιχα σχολεία έχουν ιδρυθεί με Π.Δ. κατά εξουσιοδότηση του Ν. 339/74 και του Ν. 309/76, και στην Αθήνα για παιδιά που προέρχονται από αγγλόφωνες χώρες.

Θεωρώ ότι η ίδρυση των σχολείων αυτών αποτελεί ένα ουσιαστικό βήμα για την αντιμετώπιση του εκπαιδευτικού προβλήματος που αντιμετωπίζουν τα παιδιά των παραπάνω κατηγοριών και συμφωνώ με το περιεχόμενο του σχεδίου του Π.Δ ως έχει. Προτείνω να γνωματεύσει θετικά το Τμήμα, με την υποδείξη ότι η αρμόδια Δ/ση θα επιφέρει στο κείμενο τις γλωσσικές διορθώσεις που, σε αντίστοιχη γνωμοδότησή του, προτείνει το Τμήμα της Μέσης.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ο φ ω ν α α π ο φ α ν ε τ α ι

Γνωμοδοτεί θετικά για το περιεχόμενο του σχ. Προεδρ. Δ/τος "Ίδρυση και λειτουργία σχολείων αποδήμων ελληνοπαίδων στη Θεσσαλονίκη" με την παρατήρηση η αρμόδια Διεύθυνση να επιφέρει στο κείμενο τις γλωσσικές διορθώσεις που, σε αντίστοιχη γνωμοδότησή του, προτείνει το Τμήμα της Μέσης.

Θέμα 7ο.- Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΛΕ Θεσσαλονίκη για το Γ' τρίμηνο του διδακτικού έτους 1984-85.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', θέτει υπόψη του Τμήματος το έγγραφο 46/22-3-1985 του Δ/ντή σπουδών της ΣΕΛΛΕ Θεσσαλονίκης κ. Τερζή με τις προτάσεις του για την ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στην παραπάνω Σχολή για το Γ' τρίμηνο του διδακτικού έτους 1984-85 και εισηγείται να γίνουν δεκτές οι προτάσεις του κ. Τερζή.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση

ο μ ο φ ω ν α α π ο φ α σ ι ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση του Δ/ντή σπουδών της ΣΕΛΛΕ Θεσσαλονίκης κ. Τερζή για την ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στην παραπάνω Σχολή για το Γ' τρίμηνο του διδακτικού έτους 1984-85 όπως έχει.

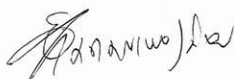
Η σχετική εισήγηση επισυνάπτεται στο πρακτικό.

Έπειτα από αυτά έληξε η συνεδρία.

Ο Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Παύλος Σακελλαρίδης

Ευρ. Παπανικολάου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Π Ρ Α Ξ Η 15/1985

Σήμερα, 23 Απριλίου 1985 ημέρα Τρίτη και ώρα 12.00 μεσημβρινή συνεδρίασε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην αίθουσα συνεδριάσεών του (Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Παύλο Σακελλαρίδη.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι: Νικ. Βλουτζίδης, Κων/νος Πασσάκος, Δ. Μελάς, Στεφ. Παπασημακόπουλος, Δημ. Τομπατζής, Σύμβουλοι Β', Αριστ. Βουγιούκας, Αντων' Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, Ιωαν. Χριστιάς, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήματος Ευρυδίκη Παπανικολάου.

Στη συνεδρίαση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Μαραγκουδάκης, Ειδικός Σύμβουλος στο ΥΠΕΠΘ.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- Θ Ε Μ Α 1ο.- Έγκριση του τελευταίου μέρους του πρώτου τεύχους του βιβλίου του δα-
σκάλου των Μαθηματικών ΣΤ' δημοτικού. Εισηγητής κ. Κ. Πασσάκος, Σύμ.Β'
- Θ Ε Μ Α 2ο.- Γνωμοδότηση για εποπτικό υλικό διδασκαλίας των Μαθηματικών στο δημοτι-
κό σχολείο. Εισηγητής κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β'.
- Θ Ε Μ Α 3ο.- Δακτυλογραφημένα ποιήματα του κ. Π. Αναστιάδου. Εισηγητής κ. Α.
Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ.
- Θ Ε Μ Α 4ο.- Δείγμα νέου αναλυτικού προγράμματος για το Νηπιαγωγείο. Εισηγητής κ.
Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.
- Θ Ε Μ Α 5ο.- Έγκριση διορθώσεως στο αναλυτικό πρόγραμμα των Μαθηματικών της ΣΤ'
δημοτικού. Εισηγητής κ. Πασσάκος Σύμβουλος Β'.
- Θ Ε Μ Α 6ο.- Τροποποίηση αποφάσεως του Τμήματος σχετικά με την καθοδήγηση και επο-
πτεία συγγραφής των βιβλίων Μαθηματικών ΣΤ' δημοτικού.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Θ έ μ α 1ο.- Έγκριση του τελευταίου μέρους του πρώτου τεύχους του βιβλίου του δασκάλου των Μαθηματικών ΣΤ' δημοτικού.

Ο κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα:

Το Τμήμα αυτό της εργασίας εκτείνεται σε 97 σελίδες. Διαπιστώνεται μια σχεδόν απόλυτη αντιστοιχία μεταξύ των διδακτικών ενεργειών του δασκάλου που εκθέτονται σ' αυτό και των διδακτικών εννοιών που περιλαμβάνονται στο αντίστοιχο βιβλίο του μαθητή. Υπάρχει επίσης και πλήρης αντιστοιχία με το αναλυτικό πρόγραμμα που εγκρίθηκε από το Τμήμα. Οι παρατηρήσεις μας, που έχουν γίνει και κατά τη παρουσίαση στο Τμήμα του πρώτου μέρους αυτού του τεύχους και περιλαμβάνονται στο 12/26-3-85 Πρακτικό του Τμήματος, ισχύουν και εδώ δεδομένου ότι βασικά τηρείται η ίδια γραμμή στη συγγραφή. Δεν θεωρούμε συνεπώς αναγκαίο να τις επαναλάβουμε. Έχουμε επισημάνει και 20 σημεία στο κείμενο που χρήζουν κάποιας τροποποίησης ή διορθώσεως και τα κάνουμε γνωστά στην συγγραφική ομάδα για τις ανάλογες ενέργειές της. Και ενώ διατηρούμε πάντα τις παραπάνω επιφυλάξεις μας, δεδομένου ότι επιβάλλεται να προχωρήσει η εκτύπωση του βιβλίου, ώστε εγκαίρως οι διδάσκαλοι να το έχουν στα χέρια της από το επόμενο σχολικό έτος, εισηγούμεθα να εκτυπωθεί μετά τις αναγκαίες διορθώσεις του.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του την εισήγηση και τη συζήτηση που επακολούθησε, ο μ ο φ ω ν α α π ο φ α ι ν ε τ α ι

θεωρεί κατάλληλο το τελευταίο τμήμα του πρώτου τεύχους του βιβλίου του δασκάλου των Μαθηματικών ΣΤ' δημοτικού και προτείνει την εκτύπωσή του από τον ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1985-86.

Θ έ μ α 2ο.- Γνωμοδότηση για εποπτικό υλικό διδασκαλίας των Μαθηματικών στο δημοτικό σχολείο.

Ο κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα:

Από τον κ. Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων διαβιβάζεται έγγραφό του προς το ΚΕΜΕ για γνωμοδότηση (αριθ. Πρωτ.: 3402/10-4-1985), χαρακτηριζόμενο ως εξαιρετικώς επείγον. Στο έγγραφο αναφέρεται πως "Προκειμένου να προωθηθεί το Πρόγραμμα Προμηθειών Εποπτικών Μέσων Διδασκαλίας..... Παρακαλώ να έχω τη γνώμη σας... για την παιδαγωγική αξία και την σκοπιμότητα της προμήθειας της παραπάνω αναφερόμενης κασετίνας" Στο ίδιο έγγραφο αναφέρεται η συγκρότηση ειδικής επιτροπής με την απόφαση ΣΤ2/1348/7-8-84 του κ. Υπουργού, η οποία και μεταξύ άλλων πρότεινε ως εποπτικό μέσο διδασκαλίας των Μαθηματικών στο δημοτικό Σχολείο μία πλαστική κασετίνα με ορισμένα συλλογή εποπτικού υλικού. Κανένα άλλο παραστατικό στοιχείο δεν συνοδεύει το αναφερόμενο έγγραφο. Προσβλήθησα να συγκεντρώσω σχετικές πληροφορίες με δική μου πρωτοβουλία ώστε αφενός να μπορέσω να μορφώσω μια κάποια υπεύθυνη γνώμη πάνω στο θέμα και αφετέρου να ενημερώσω το Τμήμα όσο γίνεται πληρέστερα. Η Υπουργική απόφαση συγκροτήσεως Επιτροπής - αποτελούμενης από σχολικούς συμβούλους και εκπαιδευτικούς επακολούθησε ύστερα από σχετική απόφαση του Τμήματος που αναφέρεται στην πράξη 5 της 7ης Φεβρουαρίου 1984 και με βάση την οποία προτείνεται η συγκρότηση ειδικών επιτροπών για τον καθορισμό των Εποπτικών μέσων διδασκαλίας στα διάφορα διδασκόμενα στο Σχολείο μαθήματα. Πληροφορηθήκαμε πως στο 6ο πρακτικό της της 22-11-84 η αναφερόμενη επιτροπή ομόφωνα εγκρίνει εισήγηση με την οποία προτείνονται 7 είδη εποπτικών μέσων για τη διδασκαλία των μαθηματικών που θεωρούνται " απαραίτητα για το δημοτικό σχολείο" και ανάμεσα σ' αυτά και "πλαστικές κασετίνες". Αναλυτικότερος λόγος για την αξία και χρησιμότητα των μέσων αυτών δεν γίνεται στο παραπάνω πρακτικό. Από άλλη πηγή είχα τη δυνατότητα κάποιας περιγραφής του υλικού. Μου αναφέρθηκε πως πρόκειται για μια πλαστική κασετίνα που θα περιλαμβάνει 100 μικρού μεγέθους ισομεγέθη πλαστικά κυβάρια διαφόρων χρωμάτων, τα οποία θα είναι δυνατόν να συνδεούνται και να αποσυνδέονται εύκολα μεταξύ τους και επίσης 16 πλαστικά τεμάχια διαφόρων επιπέδων γεωμετρικών σχημάτων σε 4 μεγέθη και 4 χρώματα. Θεωρείται πως το υλικό αυτό βοηθεί στη μάθηση των μαθηματικών σχεδόν για όλες τις τάξεις του δημοτικού σχολείου. Είχα ακόμα την πληροφορία πως, προκειμένου να δοθεί από το Υπουργείο σε καθένα από τους

μαθητές της Α' τάξεως- πρόκειται για ατομικό υλικό- η κασετίνα αυτή, θα απαιτηθεί συνολικά μία δαπάνη του ύψους των 60.000.000 δραχμών. Επιθυμώ να επαναλάβω πως οι παραπάνω πληροφορίες δεν μας έχουν δοθεί σε επίσημα έγγραφα αλλά συγκεντρώθηκαν με προσωπική μου πρωτοβουλία από ορισμένους παράγοντες που είχαν κάποια σχέση με το συζητούμενο θέμα. Επανέρχομαι ήδη στο υπουργικό έγγραφο. Με βάση το περιεχόμενό του το Τμήμα έχει ερώτημα για δύο Ηράγματα: α) "για την Παιδαγωγική αξία" του υλικού της κασετίνας και β) "τη σκοπιμότητα της προμήθειας της παραπάνω αναφερόμενης κασετίνας".

Σε αναφορά με το πρώτο, στηριζόμενοι στην περιγραφή του υλικού όπως την εκθέσαμε, έχουμε να πούμε πως πράγματι η διδασκαλία του μαθήματος των Μαθηματικών στο δημοτικό σχολείο έχει ανάγκη να επικουρείται από αδίκιο εποπτικό υλικό, παρόμοιο μ' αυτό που αναφέρεται σχετικά με την κασετίνα. Όλοι οι μαθητές της τάξεως πρέπει να χειρίζονται συγκεκριμένο υλικό σε συνάρτηση με τα διδασκόμενα αντικείμενα, όπως άλλωστε απεικονίζονται και περιγράφονται στα εγκεκριμένα σχολικά βιβλία. Αυτό μάλιστα ισχύει περισσότερο για τους μαθητές των μικρότερων τάξεων. Το πράγμα αυτό πάντα γινόταν με διαφόρους τρόπους στη σχολική τάξη. Ενεργώντας πάνω σε συγκεκριμένα αντικείμενα ο μαθητής βοηθείται σημαντικά σε μια ασφαλέστερη κατανόηση και αποτελεσματική μάθηση βασικών μαθηματικών εννοιών, διαδικασιών και πράξεων. Με πλήρη απουσία κατάλληλου υλικού είναι πολύ αμφίβολα τα αποτελέσματα της σχετικής διδασκαλίας. Σύμφωνα με τα παραπάνω το αναφερόμενο υλικό της κασετίνας έχει κι αυτό αναμφισβήτητη παιδαγωγική αξία.

Διαφορετικό όμως είναι το θέμα της "σκοπιμότητας της προμήθειας" του υλικού αυτού. Καταρχήν δεν διευκρινίζεται ο όρος σκοπιμότητα. Είναι αβέβαιος κανείς περί του τί να υποθέσει ότι ο όρος αυτός περιλαμβάνει. Είναι και η οικονομική πλευρά του θέματος. Καλούμεθα να κρίνουμε αν ένα τέτοιο χρηματικό ποσό είναι σκόπιμο να διατεθεί εδώ ή ίσως για κάποια άλλη εκπαιδευτική ανάγκη μελζονος προτεραιότητας; Προσωπικά δεν έχω λόγο σ' αυτό. Ας γίνει συζήτηση στο Τμήμα και ας αποφασίσουμε όλοι από κοινού μετά απ' αυτή.

Το Τμήμα, ύστερα από μακρά συζήτηση, στηριζόμενο και στην εξήγηση του Συμβούλου κ.Κ. Πασσάκου ομόφωνα αποφασίνεται :

Βεβαιώνει ότι το προτεινόμενο εποπτικό βλίκo διδασκαλίας, χωρίς να είναι αυτό το μοναδικό και πιθανόν όχι και το άριστο, έχει πράγματι παιδαγωγική αξία και υποβοηθεί θετικά στη διδασκαλία και στη μάθηση των Μαθηματικών στο Δημοτικό σχολείο και μάλιστα στις μικρότερες τάξεις. Σε αναφορά με " τη σκοπιμότητα της προμήθειας " του παρατηρείται πως το ΚΕΜΕ για πρώτη φορά ερωτάται για κάτι τέτοιο. Οπωσδήποτε επειδή δεν είμαστε σε θέση να υπεισέλθουμε σε όλους τους παράγοντες που συνθέτουν αυτή τη "σκοπιμότητα" δεν μπορούμε να αποφανθούμε σχετικά ως προς αυτό.

Θέμα 3ο Αναβάλλεται η συζήτηση

Θέμα 4ο Αναβάλλεται η συζήτηση

Θ έ μ α 5ο.- Έγκριση διορθώσεως στο αναλυτικό πρόγραμμα των Μαθηματικών ΣΤ' δημοτικού.

Ο κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β', λέγει τα εξής:

Εξαιτίας αβλεψίας παραλείφθηκε μία διόρθωση στο πρόγραμμα Μαθηματικών της ΣΤ' τάξεως σύμφωνα με σχετική απόφαση του Τμήματος κατά την με αριθμό 6 του 1985 συνεδρία του. Πρόκειται για την περιοχή του προγράμματος "V. Λόγοι και αναλογίες". Στις αντίστοιχες επιδιιώξεις αναγράφεται: " - Η κατανόηση βασικών εννοιών, που σχετίζονται με τους λόγους, τις αναλογίες, τα ποσοστά και τον τόκο, και η απόκτηση της ικανότητας για τη λύση σχετικών προβλημάτων" Το κείμενο αυτό εισηγούμαστε να τροποποιηθεί ως ακολούθως: " -Η κατανόηση βασικών εννοιών, που σχετίζονται με τους λόγους, τις αναλογίες και τα ποσοστά και απόκτηση της ικανότητας για τη λύση σχετικών προβλημάτων".

Το Τμήμα, ο μ ό φ ω ν α , αποδέχεται την εισήγηση.

Επικεφαλής του Τμήματος
Α. Παπαδόπουλος
Υποχρυσωμένος

Θέμα 6ο.- Τροποποίηση αποφάσεως του Τμήματος σχετικά με την καθοδήγηση και εποπτεία συγγραφής των βιβλίων Μαθηματικών ΣΤ' δημοτικού.

Ο κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β', λέγει τα εξής:

Το Τμήμα με την 38/1984 Πράξη του είχε αποφασίσει όπως, την καθοδήγηση και εποπτεία της ομάδας συγγραφής του Α' τεύχους του βιβλίου του μαθητή καθώς και του αντιστοιχού βιβλίου του δασκάλου, την έχει ο Ειδικός Σύμβουλος του ΥΠΕΠΘ Γ. Μαραγκουδάκης, ενώ για το Β' τεύχος το ίδιο έργο θα κάνει ο Σύμβουλος του ΚΕΜΕ κ. Πασσάκος. Προκειμένου να διασφαλισθεί το ομοιόμορφο και ενιαίο στα βιβλία αυτά, δεδομένου ότι έχω εκφράσει σοβαρές επιφυλάξεις στο Τμήμα, όταν ήμουν εισηγητής για την έγκριση τμημάτων της αναφερόμενης συγγραφικής εργασίας, για ορισμένες πλευρές αυτής της εργασίας, επιφυλάξεις που αναγράφονται στα Πρακτικά, δέχομαι να αποσυρθώ από την " καθοδήγηση και εποπτεία" συγγραφής του Β' τεύχους του βιβλίου, τόσο για το μαθητή όσο και για το δάσκαλο, και παρακαλείται το Τμήμα να εγκρίνει αυτή την τροποποίηση. Προτείνεται όπως ο Γ. Μαραγκουδάκης συνεχίσει το ρόλο του και για τα Β' αυτά τεύχη του βιβλίου, όπως έπραξε ως τώρα για τα Α' τεύχη.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ο φ ω ν α α π ο φ α σ ί ν ε τ α ι

Αποδεχόμενο την εισήγηση εγκρίνει την πρόταση του κ. Πασσάκου να αποσυρθεί από την καθοδήγηση και εποπτεία συγγραφής του Β' τεύχους του βιβλίου του μαθητή και του δασκάλου των Μαθηματικών ΣΤ' δημοτικού και να αναλάβει την καθοδήγηση και εποπτεία του παραπάνω αναφερόμενου βιβλίου ο κ. Γ. Μαραγκουδάκης, Ειδικός Σύμβουλος στο ΥΠΕΠΘ, ο οποίος μέχρι τώρα έχει την εποπτεία και καθοδήγηση του πρώτου τεύχους του βιβλίου αυτού.

Έπειτα από αυτά έληξε η συνεδρία.

Ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ

Η Γραμματέας

Πάυλος Σακελλαρίδης

Ευρ. Παπανικολάου

Π Ρ Α Ξ Η 16/1985

Σήμερα, 30 Απριλίου 1985 ημέρα Τρίτη και ώρα 12.00 μεσημβρινή συνεδρίσσε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαιδεύσεως του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην οίθουσα συνεδρισσέων του (Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Παύλο Σκελλαρίδη.

Έλαβον μέρος στη συνεδρίαση οι : Νικ. Βουτίδης, Κων/νος Πασσάκος, Δ. Μελάς, Στεφ. Παπασημακόπουλος, Δημ. Τομπάδης, Σύμβουλοι Β*, Αντών. Μπενέκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, Ιωάν. Χριστίδης, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήματος Ευριδίκη Παπανικολάου.

Δεν έλαβε μέρος στη συνεδρίαση ο κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, γιατί είχε άλλη υπηρεσιακή απασχόληση.

Στη συνεδρίαση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Μαραγκουδάκης, Ειδικός Σύμβουλος του ΥΠΕΠΘ.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Γλωσσικές εργασίες στο βιβλίο " Η Γλώσσα μου" Στ' τάξης δημοτικού, δεύτερο μέρος. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β*
2. Δακτυλογραφημένα ποιήματα του κ. Π. Αναστόπουλου. Εισηγητής κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ
3. Απόσπηση της νηπιαγωγού Σοφίας Καφίρη στο ΚΕΜΕ. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β*
4. Γνωμοδότηση για το σχ. Πρ. Δ/τος "Ίδρυση και προαγωγή Ειδικών Σχολείων Κωφών και Βαρυκώων". Εισηγητής κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β*
5. Δείγμα νέου αναλυτικού Προγράμματος για τα νηπιαγωγεία. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς Σύμβουλος Β*

Στην αρχή της συνεδρίσεως, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίσεως το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερ. διάτάξεως.

ΘΕΜΑ 1ο : " Γλωσσικές εργασίες στο βιβλίο " Η γλώσσα μου" Στ' τάξης δημοτικού,
δεύτερο μέρος ".

Ο κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β' εισηγείται τα ακόλουθα :

Όπως και στο προηγούμενο τεύχος, οι εργασίες βασίζονται στο αναλυτικό πρόγραμμα (ενιαίο για τις τάξεις Ε' - ΣΤ') και στις αρχές που έχει υιοθετήσει το Τμήμα, σύμφωνα με τις οποίες τα γλωσσικά φαινόμενα αντλούνται από το αναγνωστικό κείμενο κάθε ενότητας και γίνεται επεξεργασία τους με στόχο την άσκηση των παιδιών στην εφαρμογή των κανόνων που τα διέπουν.

Στο τεύχος αυτό εξετάζονται πρώτα τα επιρρήματα και οι επιρρηματικές εκφράσεις ως συμπληρωματικό στοιχείο του ρηματικού μέρους (που ήταν το κύριο αντικείμενο μθησης στο πρώτο τεύχος). Στο υπόλοιπο και μεγαλύτερο τμήμα του βιβλίου, που ξεκινά από το ονομαστικό σύνολο της πρότασης, εξετάζονται διάφορες κατηγορίες ουσιαστικών που παρουσιάζουν δυσκολίες στην κλίση ή έχουν ορθογραφικό ενδιαφέρον. Υπάρχουν ακόμη εργασίες που καλύπτουν το βασικό λεξιλόγιο και άλλα σημεία της γραμματικής, καθώς και πρόβλεψη για ελεύθερη και καθοδηγημένη γραπτή έκφραση των μαθητών.

Είναι εργασίες προσεγμένες από κάθε όψη, γι' αυτό προτείνω να έχουν την έγκριση του Τμήματος για να ενσωματωθούν στο βιβλίο του μαθητή.

Ακολουθεί συζήτηση.

Ο κ. Δ. Ταμπάκης, Σύμβουλος Β', παρατηρεί τα εξής :

Όπως έχω πει και κατά την κρίση του βιβλίου της Ε' τάξης, στην τελευταία τάξη του δημοτικού σχολείου περιμένω να ακούνται οι μαθητές στην παραγωγή συνεχούς προφορικού λόγου. Πρέπει δηλαδή να υπάρχουν ασκήσεις που να ζητούν κάτι από το μαθητή (μία σύντομη περιγραφή, μία κρίση, σύγκριση, συναγωγή κάποιου συμπεράσματος), κάτι που να μπορεί να διατυπωθεί σε σύντομο συνεχή λόγο. Έτσι συνήθίζει ο μαθητής να μιλάει, απλά, εύστοχα, με συντομία και πληρότητα, και να μένει προσηλωμένος στο θέμα του. Στην περίπτωση αυτή ο ρόλος του δασκάλου είναι του παρατηρητή της μαθητικής συζήτησης, ο οποίος παρακολουθεί και παρεμβαίνει διακριτικά, όταν χρειάζεται, για να διορθώσει ή να προσθέσει ή να παρατηρήσει κάτι.

Το αίτημα της παραγωγής συνεχούς προφορικού λόγου δεν υπηρετείται ούτε από την απόδοση του νοήματος του κειμένου που διαβάζεται, γιατί εκεί ο μαθητής ανσπαράγει το λόγο του συγγραφέα, ούτε από τις ασκήσεις " Σκέφτομαι και γράφω", που είναι η

γραπτή έκθεση, ούτε από τις ασκήσεις που ζητούν το σχηματισμό φράσεων μέσα στις οποίες να υπάρχουν ορισμένες λέξεις. Νομίζω, λοιπόν, ότι θα μπορούσαν να λείψουν στην τάξη αυτή οι πολλές " γραμματικές " ή ορθογραφικές ασκήσεις και να προσεχτεί το σημείο που επισημαίνω εδώ.

Κατά τα άλλα, παρατηρώ με ευχαρίστηση ότι το βιβλίο βρίσκεται στο σωστό δρόμο για τη γλωσσική διδασκαλία, συνεχίζοντας και ολοκληρώνοντας την προσπάθεια που έρχισε στην πρώτη τάξη.

Με τον κ. Δ. Τομπούδη συμφωνεί και ο κ. Πασσάκος.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του την εισήγηση και τη συζήτηση που επακολούθησε

ομόφωνα αποφασίνεται

1. Θεωρεί κατάλληλες τις γλωσσικές εργασίες στο βιβλίο " Η γλώσσα μου " ΣΤ' τάξης δημοτικού, δεύτερο μέρος, και προτείνει την εκτύπωσή τους από τον ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1985-86.
2. Οι παρατηρήσεις του κ. Τομπούδη να ληφθούν υπόψη κατά τη σύνταξη των γλωσσικών εργασιών των δύο επόμενων τευχών του βιβλίου " Η Γλώσσα μου " Στ' δημοτικού.

Θ έ μ α 2ο.- Δακτυλογραφημένα ποιήματα του κ. Π. Αναστόπουλου.

Ο κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, θέτει υπόψη του Τμήματος το έγγραφο 395/30-1-85 με το οποίο διαβιβάστηκε στο ΚΕΜΕ για κρίση βιβλίο με δακτυλογραφημένα ποιήματα για το Πολυτεχνείο του κ. Π. Αναστόπουλου και προτείνει να μην υπεισέλθει το Τμήμα στην ουσία και να το κρίνει, επειδή το βιβλίο δεν έχει εκδοθεί.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,
ο μ ό φ ω ν α δέχεται την εισήγηση.

ΘΕΜΑ 3ο : " Απόσπαση της νηπιαγωγού Σοφίας Καφίρη στο ΚΕΜΕ ".,

Ο κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β', προτείνει την μερική απόσπαση της Σοφίας Καφίρη, νηπιαγωγού με σχέση ιδιωτικού δικαίου στο 4ο γραφείο Δ.Ε. Ανατολικής Αττικής, στο ΚΕΜΕ για δύο ημέρες την εβδομάδα για να εργαστεί στην ομάδα εργασίας για τη σύνταξη του νέου αναλυτικού προγράμματος του νηπιαγωγείου,

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ομόφωνα αποφασίνεται,

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

ΘΕΜΑ 4ο : " Γνωμοδότηση για το σχ. Προεδρ. Δ/τος : " Ίδρυση και προαγωγή ειδικών σχολείων κωφών και βαρυκόων ",

Ο κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β*, εισηγείται τα ακόλουθα :

Το ΥΠΕΠΘ με το Δ4 190/16-4-1985 έγγραφό του μας διαβιβάζει σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος, αναφερόμενο σε ίδρυση και προαγωγή ειδικών Σχολείων Κωφών και Βαρυκόων, για γνωμοδότηση. Με το διάταγμα αυτό προβλέπεται η ίδρυση ενός 6/σίου Ειδικού Δημοτικού Σχολείου, καθώς και η ίδρυση ενός 1/σίου Ειδικού Νηπιαγωγείου τα δύο στον Πειραιά. Με το ίδιο διάταγμα προάγεται το 3/σιο Ειδικό Δημοτικό Σχολείο του 7ου Γραφείου της Ανατολικής Αττικής σε 6/σιο.

Συνέπεια των παραπάνω είναι η αύξηση των θέσεων

(α) του κλάδου των Δασκάλων κατά 9 και (β) του κλάδου των Νηπιαγωγών κατά 1.

Με ιδιαίτερη ικανοποίηση πληροφορούμαστε πάντοτε την ίδρυση νέων σχολείων και μάλιστα για ειδικές ανάγκες, εισηγούμαστε να εγκριθεί από το Τμήμα το σχέδιο Π.Δ. ως έχει και εκφράζουμε την ευχή να καταστεί δυνατή η ίδρυση παρόμοιων σχολείων και σε άλλες περιοχές της χώρας, όπου παρουσιάζονται παρόμοιες ανάγκες.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ομόφωνα αποφαινεται,

Αποδεχόμενο την εισήγηση στο σύνολό της γνωμοδοτεί θετικά για το περιεχόμενο του σχ. Προεδρ. Δ/τος " Ίδρυση και προαγωγή ειδικών σχολείων Κωφών και βαρυκόων" με την παρατήρηση να γίνουν οι γλωσσικές διορθώσεις που σημειώνονται στο συνημμένο σχ. Προεδρ. Δ/τος.

ΘΕΜΑ 5ο : " Δείγμα νέου αναλυτικού Προγράμματος για το νηπιαγωγείο ".

Ο κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β', έθεσε υπόψη του Τμήματος δείγμα του νέου αναλυτικού προγράμματος για το νηπιαγωγείο και ακολουθήσε συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων.

Έπειτα από αυτό έληξε η συνεδρία.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΚΕΜΕ

ΠΑΥΛΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Ε. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΕΥΡΥΔΙΚΗ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ

ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ

ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Π Ρ Α Ξ Η 17/1985

Σήμερα, 7 Μαΐου 1985 ημέρα Τρίτη και ώρα 12.00' μεσημβρινή, συνεδρίσσε το Τμήμα Δη-
μοτικής Εκπαιδεύσεως του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως, στην αίθουσα συ-
σπράξεών του (Μεσογειών 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του
ΚΕΜΕ κ. Παύλο Σακελλαρίδη.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση Οι : Κων/νο Πασσάκος, Δ. Μελός, Στεφ. Παπασημακόπουλος,
Τομασίδης, Λ. Αδαμόπουλος, Σύμβουλοι Β*, Αριστ. Βουγιούκας, Αντων. Μπενέκος, Ειδικοί
Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, Ιωάν. Χριστίδης, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήμα-
τος Ευρυδίκη Παπανικολάου.

Στη συνεδρίαση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Μαραγκουδάκης, Ειδικός Σύμβουλος από ΥΠΕΠΘ.
Απουσίαζε ο κ. Ν. Βλουτίδης, Σύμβουλος Β*, γιατί είναι ασθενής.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

Επανεξέταση θέματος αποχώρησης μαθητών Α* και Β* τάξεως. Εισηγητής κ. Ι. Χριστίδης,
Εισηγητής του ΚΕΜΕ.

Εκπαιδευτική πολιτική για την υγεία στα σχολεία. Εισηγητής κ. Ι. Χριστίδης,
Εισηγητής του ΚΕΜΕ

Γνωμοδότηση για την εγκυκλοπαίδεια " ΣΧΟΛΙΚΗ ΥΔΡΙΑ ", Εκδοτικοί - Εμπορικοί επιχειρή-
σεις Γ. ΑΞΙΩΤΕΛΛΗΣ και ΣΙΑ Ε.Π.Ε.

Ανάθεση εικονογράφησης του Β* τεύχους του βιβλίου " Η γλώσσα μου " ΣΤ' Δημοτικού.

Εισηγητής κ. Α. Βουγιούκας, ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ

Γνωμοδότηση για την καταλληλότητα της μελέτης -προγράμματος Φυσ. Αγωγής για τους μαθη-
τές του Δημοτικού Σχολείου του καθηγητή κ. Νίκου Ελευθεριόδη. Εισηγητής κ. Ι. Σκορδί-
λης, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε οπαστία και επικυρώθηκε το πρακτικό της
συνεδρίας το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερ. Διατάξεως.

ΘΕΜΑ 1ο : Αναβάλλεται η συζήτηση.

ΘΕΜΑ 2ο : " Εκπαιδευτική πολιτική για την υγεία στα σχολεία".

Ο κ. Ι. Χριστιάδης, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, λέγει τα εξής :

Η Δ/νση ΕΟΚ, Τμήμα Γ' του ΥΠΕΠΘ με το ΙΑ/415/19-3-85 έγγραφο, που απευθύνεται και σε άλλες υπηρεσίες, ζητάει να θέσουμε υπόψη της στοιχεία που αφορούν την εκπαιδευτική πολιτική για την υγεία στα σχολεία, προκειμένου να ενημερώσει το δίκτυο εκπαιδευτικών πληροφοριών (ΕΥΡΙΑΔΙΚΗ) των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Όσο αφορά την αρμοδιότητα του ΚΕΜΕ και ειδικότερα την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, η εκπαιδευτική πολιτική για την υγεία στα σχολεία υλοποιείται μέσω του εκπαιδευτικού συστήματος με τα εξής μέτρα :

1. Θέματα που αφορούν την υγεία προβλέπονται από τα αναλυτικά προγράμματα για όλες τις τάξεις του δημοτικού σχολείου. Τα προγράμματα αυτά αφορούν κυρίως τα μαθήματα Μελέτη του Περιβάλλοντος (Α', Β' Γ', Δ' τάξεις) και τα Φυσικά Ε' και ΣΤ' τάξης.
2. Στα αντίστοιχα βιβλία των μαθητών των παραπάνω μαθημάτων τα θέματα αυτά αναλύονται σε διδακτικές ενότητες. Επίσης σε θέματα υγείας αναφέρονται έμμεσα και κείμενα που υπάρχουν στα βιβλία Γλωσσικής διδασκαλίας για όλες τις τάξεις του δημοτικού.
3. Για όλες τις τάξεις προβλέπεται το μάθημα της Φυσικής Αγωγής.
Παραπομπή σε σχετικές διατάξεις :
(α) Π.Δ. 583/82 ΦΕΚ 107 Α : Αναλ. Πρόγραμμα Μελέτης του Περιβάλλοντος Α' και Β' τάξης.
(β) Π.Δ. 449/83 ΦΕΚ 168 Α : " " " " " Γ' " "
(γ) Το αναλυτικό πρόγραμμα της Δ' τάξης θα δημοσιευτεί προσεχώς και θα ισχύσει από το σχολ. έτος 1985//86.
(δ) Το ίδιο ισχύει και για το πρόγραμμα Φυσικών των Ε' και ΣΤ' τάξεων.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ομόφωνα αποφάννεται

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

ΘΕΜΑ 3ο : "Γνωμοδότηση για την εγκυκλοπαίδεια " ΣΧΟΛΙΚΗ ΥΔΡΙΑ", Εκδοτικός-Εμπορικός
Επιχειρήσεις Γ. ΑΞΙΩΤΕΛΛΗΣ και ΣΙΑ Ε.Π.Ε."

Ο κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β', λέγει τα εξής : Το ύψος στο οποίο είναι γραμμέ-
νη η εγκυκλοπαίδεια ΥΔΡΙΑ είναι απλό, κατανοητό και επίσης ελκυστικό. Από μερικά λήμ-
ματα που δειγματολογικά μελέτησα οδηγούμαι στην υπόθεση πως υπάρχει ακρίβεια στα γρα-
φόμενα, αν και δεν υπήρχε η δυνατότητα για συστηματική επιβεβαίωση. Επιτυχής είναι
και η εικονογράφηση, που κάνει το έργο ελκυστικό στο παιδικό αναγνωστικό κοινό.
Φρονώ πως με επιτυχία γενικό βοήθει η εγκυκλοπαίδεια αυτή στη συμπλήρωση της μορφώ-
σεως του μαθητή. Τη θεωρώ χρήσιμο βοήθημα για τους μαθητές των μεγαλύτερων τάξεων
του Δημοτικού Σχολείου.

Ο κ. Δ. Τομπάκης, Σύμβουλος Β', λέγει τα εξής :

" Η εγκυκλοπαίδεια " Σχολική Υδρία" σε 12 τόμους (με 3τομο συμπλήρωμα Λεξικό
της νέας Ελληνικής) γλωσσικό δεν παρουσιάζει προβλήματα. Η γλώσσα, στρωτή, δημοτική,
κυλάει ομαλά και η γραφή της είναι γενικό η καθιερωμένη".

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του :

- (α) το έγγραφο Γ1/104/12-3-1985 του ΥΠΕΠΘ,
- (β) Την από 22-2-1985 αίτηση των Εκδοτικών - Εμπορικών Επιχειρήσεων Γ. ΑΞΙΩΤΕΛΛΗΣ
και ΣΙΑ Ε.Π.Ε.,
- (γ) τις απόψεις των μελών του

ομόφωνα αποφασίνεται

Η εγκυκλοπαίδεια " ΣΧΟΛΙΚΗ ΥΔΡΙΑ " θεωρείται χρήσιμη ως ελεύθερο βοήθημα για
τους μαθητές του Δημοτικού Σχολείου και για τις βιβλιοθήκες των δημοτικών σχολείων
για τους λόγους που αναφέρονται στο σκεπτικό της πρόξεως.

ΘΕΜΑ 5ο : " Ενημερότητα για την καταλληλότητα των υπαλλήλων "

ΘΕΜΑ 4ο : " Ανάθεση εικονογράφησης του Β' τεύχους του βιβλίου : " Η Γλώσσα μου " ΣΤ' Δημοτικού "...

Ο κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα ακόλουθα :

Για την εικονογράφηση του βιβλίου της ΣΤ' Δημοτικού " Η Γλώσσα μου ", δεύτερο μέρος, πρότείνω το ζωγράφο Μίνο Αργυράκη, με αμοιβή δραχμές τριακόσιες εξήντα χιλιάδες (360.000), ποσόν που εγκρίθηκε για την εικονογράφηση και του πρώτου μέρους.

Η εικονογράφηση θα καλύψει τα κενά που αφήνουν τα κείμενα και οι εργασίες σε συνολική έκταση 9 τυπογραφικών. Μέσα στις υποχρεώσεις του ζωγράφου είναι : η καλλιτεχνική επιμέλεια, η σελιδοποίηση, η φιλοτέχνηση του εξωφύλλου και η επιμέλεια της εκτύπωσης.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση

ομόφωνα αποφασίνεται

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Η σχετική προσφορά του κ. Αργυράκη επισυνάπτεται στο πρακτικό.

και πολλούς κινδύνους περιέχει.

ΕΜΑ 5ο : " Γνωμοδότηση για την καταλληλότητα της μελέτης - προγράμματος Φυσικής Αγωγής για τους μαθητές του Δημοτικού σχολείου του καθηγητή κ. Νίκου Ελευθεριδού".

Ο κ. Ι. Σκορδής, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, εισηγείται το ακόλουθο :

Η Δ/ση Φυσ. Αγωγής του ΥΠΕΠΘ με το αναφερόμενο έγγραφό της μας διαβίβασε τη μελέτη - πρόγραμμα Φυσ. Αγωγής για μαθητές του Δημ. Σχολείου του καθηγητή Φ.Α. κ. Ν. Ελευθεριδού, του Γυμνασίου Αναρρόχης Εμπορίου Πτολεμαΐδας και μας παρακαλεί να γνωμοδοτούμε σχετικά.

Μολονότι το ΥΠΕΠΘ με τον όρο "να γνωμοδοτούμε σχετικά" δεν προσδιορίζει το είδος της γνωμοδότησης που περιμένει από εμάς, εάν δηλαδή η μελέτη αυτή πρέπει να κριθεί για την καταλληλότητά της προκειμένου να αγοραστεί από τις σχολικές βιβλιοθήκες ή να διατεθεί σαν βοήθημα στους δασκάλους, η εισήγησή μου καλύπτει και τα δύο μέρη, έτσι ώστε να υπάρχει καμιά αμφισβήτηση.

Σύμφωνα, λοιπόν, με το προηγούμενο σκεπτικό μετά από προσεκτική ανάλυση και εξέταση του βιβλίου, για τους λόγους που με συντομία θα αναφέρω στη συνέχεια, εισηγούμαι το Τμήμα να μη κρίνει τη μελέτη του κ. Ν. Ελευθεριδού κατάλληλη για τις βιβλιοθήκες των Δημοτικών Σχολείων ή για τη βοήθεια των δασκάλων.

Είναι φανερό πως ο κ. Ν. Ελευθεριδής στην προσπάθειά του αυτή στηρίχτηκε σε προοπτικές του εμπειρίας και σε ξενόγλωσσα βιβλία, από τα οποία όμως έχει μεταφράσει μικρά μόνο μέρη τους, χωρίς τον απαραίτητο ειρμό και την συνέχεια, που μαζί με την κακή μετάφραση που χρησιμοποιεί παρουσιάζει ένα κείμενο δυσνόητο και ασαφές.

Εκτός από αυτό ο κ. Ελευθεριδής χρησιμοποιεί τακτικά σλόγκανους γυμναστικών όρων καθώς και σειρές γυμναστικών ασκήσεων ή προγραμμάτων, από τα οποία όμως σπουδάζουν παραποιούνται οι βασικές αρχές της σύγχρονης διδακτικής της Φυσικής Αγωγής.

Επίσης στη μελέτη αυτή υπάρχει μια μεγάλη ανομοιογένεια και ανισότητα στην αξιολόγηση, την παρουσίαση και την ανάπτυξη των διαφόρων θεμάτων, πράγμα που μπορεί πολύ εύκολα να αποπροσανατολίσει το μη ειδικό εκπαιδευτικό. Ενώ δηλαδή αναλύονται με κάθε λεπτομέρεια δευτερεύουσες σημασίας κινήσεις ή ασκήσεις, όπως π.χ. η θέση της προσαχής, ανόπηση, η κλίση, η μεταβολή, αφήνεται να κατανοηθούν από μια εικόνα μόνο η τεχνική ή η μεθοδολογική πορεία ενός τεχνικού και σύνθετου αγωνίσματος, όπως είναι οι διάφορες ασκήσεις στα όργανα, τα άλματα, οι ρίψεις κτλ., που σφαλώς όχι μόνο δεν μπορεί να γίνει, αλλά και πολλούς κινδύνους περιέχει.

Παρά την απορριπτική μου εισήγηση είμαι υποχρεωμένος να τονίσω τα πολλά θετικά σημεία που παρουσιάζει η προσπάθεια αυτή όπως π.χ. τις επιτυχημένες φωτογραφίες, τα σκίτσα των ασκήσεων, τους πίνακες των επιδόσεων και της βαθμολογίας, που εάν πλασιωθούν με ένα καλύτερο κείμενο θα βοηθήσουν πραγματικά το δάσκαλο στο γυμναστικό του έργο. Με τις σκέψεις αυτές σκόπιμο είναι να συσταθεί στον κ. Ν. Ελευθεριόδη να προσπαθήσει να αναμορφώσει την εργασία του εναρμονίζοντάς την προς τη διδασκτική της Φυσικής Αγωγής του Δημοτικού Σχολείου.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ομόφωνα αποφαινεται

Δεν θεωρεί κατάλληλη για τις βιβλιοθήκες των δημοτικών σχολείων ή για τη βοήθεια των δασκάλων τη μελέτη-πρόγραμμα φυσικής αγωγής του κ. Ν. ελευθεριόδη για τους λόγους που αναφέρονται στην εισήγηση.

Έπειτα από αυτό έληξε η συνεδρία.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΚΕΜΕ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΠΑΥΛΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

ΕΥΡ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

-2-

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ
ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ (ΚΕΜΕ)

ΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Π Ρ Α Ξ Η 18/1985

Σήμερα, 14 Μαΐου 1985, ημέρα Τρίτη και ώρα 12.00 μεσημβρινή συνεδρίσσε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην αίθουσα συνεδρισεών του (Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Πούλο Σκελλορίδη.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι : κ.κ. Νικ. Βλουτίδης, Κων/νος Πασσάκος, Δ. Μελάς, Στεφ. Παπασημακόπουλος, Δημ. Τομποΐδης, Σύμβουλοι Β', Αντών. Μπενέκος, Ειδι-
κός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, Ιωάν. Χριστιδής, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας
του Τμήματος Ευρυδίκη Παπανικολάου.

Στη συνεδρίαση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Μαραγκουδάκης, Ειδικός Σύμβουλος του
ΥΠΕΠΘ.

Απουσίοζε ο κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του

ΚΕΜΕ.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- Επανεξέταση θέματος αποχώρησης μαθητών Α' και Β' τάξεως.
Εισηγητής κ. Ι. Χριστιδής, Εισηγητής του ΚΕΜΕ.
- Γνωμοδότηση για μιά σειρά τετραδίων με γενικό τίτλο " ΙΧΝΗΛΑΣΙΑ " της κ.
Αρχοντούλας Παρσσύρη.
Εισηγητές : Ι. Χριστιδής, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', Κ. Πασσάκος,
Σύμβουλος Β' και Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ.
- Πρόταση για αναστύπωση ταινιών κυριότητάς του ΥΠΕΠ από το Υπουργείο Εθνικής
Παιδείας. Εισηγητής κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος.
- Πρόταση για λειτουργία Τμήματος νηπιαγωγών στη ΣΕΛΔΕ Ηρακλείου Κρήτης.
Εισηγητής κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β'.
- Σχ. Αναλυτικού Προγράμματος ειδικών σχολείων για παιδιά με διαταραχές λόγου.
Εισηγητής κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β'.

Στην αρχή της συνεδρίσε σφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το Πρακτικό
της προηγούμενης συνεδρίσε το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας
διατάξεως

Θ Ε Μ Α 1ο : " Επανεξέταση θέματος αποχώρησης μαθητών Α΄και Β΄τξξας.".

Ο κ. Ι. Χριστιδς, εισηγητής του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα ακόλουθα :

Το Τμήμα με την 8/1985 πράξη του σε σχετικό ερώτημα της Διοίκησης γνωμοδότησε, για τους λόγους που αναφέρονται στη σχετική εισήγηση, ότι τα παιδιά της Α΄και της Β΄τξξης θα πρέπει στα μονοθέσια και τα διθέσια σχολεία να εξαντλούν το ημερήσιο ωρόριο, παραμένοντας στο σχολείο και μετά την 4η διδακτική ώρα.

Η Διεύθυνση Εφ. Προγ. ΔΕΠΑ του ΥΠΕΠΘ με το Γ1/121/27-3-85 έγγραφο, που υπογράφεται από τον Υφυπουργό κ. Μάραλη, ζητάει το Τμήμα να επανεξετάσει το θέμα, επειδή είναι ενδεχόμενο το μέτρο αυτό να δημιουργήσει δυσκολίες στον τρόπο με τον οποίο μέχρι σήμερα λειτουργεί ένας αριθμός μονοθεσίων και διθεσίων σχολείων, λαμβάνοντας επίσης υπόψη και τις προοπτικές του νέου νόμου για τη " δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης".

Με τα σημερινά δεδομένα λειτουργίας των ολιγοθεσίων σχολείων το παρόν μέτρο, κατά τη γνώμη μου, όχι μόνο δε θα δημιουργήσει δυσκολίες, αλλά αντίθετα θα συντελέσει στην καλύτερη λειτουργία και αποδοτικότητα των σχολείων αυτών. Επομένως εμμένω στην πρότασή μου να παραμένουν τα παιδιά της Α΄και της Β΄τξξης και μετά την 4η ώρα στο σχολείο, για τους λόγους που αναφέρω στην εισήγησή μου που συμπεριλήφθηκε στην 8/1985 πράξη του Τμήματος. Η διοίκηση, βέβαια, μπορεί να συνεκτιμήσει και άλλους λόγους και να αποφασίσει ανάλογα.

Συμπληρωματικό θα ήθελα να κάνω τις εξής διευκρινίσεις

α. Το νόημα της εισήγησής μου ήταν, εφόσον η διοίκηση θα αποφάσιζε να εφαρμόσει το μέτρο, τούτο θα ίσχυε, όπως συνήθως συμβαίνει με παρόμοια μέτρα, με την έναρξη του νέου σχ.έτους και με τις προοπτικές, βέβαια, του νόμου για τη γενική εκπαίδευση που έχει κατατεθεί στη βουλή.

β. Πιστεύω ότι και στην περίπτωση που τα πράγματα μείνουν ως έχουν σήμερα - σε άλλα σχολεία εφαρμόζεται το μέτρο σε άλλα όχι - το θέμα θα λυθεί με την πρόδο του χρόνου από τα ίδια τα πράγματα μόνο του και σύμφωνα με τη λύση που προτείνω.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του : α) το έγγραφο Γ1/121/27-3-85 του ΥΠΕΠΘ
και β) την εισήγηση και τη συζήτηση που επακολούθησε
ομόφωνα αποφασίζεται

Δέχεται την εισήγηση στο σύνολό της όπως έχει.

Για τους παραπάνω λόγους προτείνεται να μη γίνει
Παραπομπή " ΙΑΝΗΛΛΙΣΙΑ" λήστες της (Απόδοσης Νο. 2) άρθρου 2 παρ. 2
2 παρ. 2 5 του Ν. 186/75.

A handwritten signature, likely of the official responsible for the decision.

Θ.Ε.Μ.Α. 2ο : " Γνωμοδότηση για την "ΙΧΝΗΛΑΣΙΑ " της κ. Αρχοντούλας Παρασύρη".

(Α) Ο κ. Ι. Χριστίδης, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα ακόλουθα :

Πρόκειται για ένα τετράδιο χαρτογραφίας στο οποίο παρουσιάζονται οι χάρτες των διμερισμάτων της Ελλάδας ως εξής : Στην πρώτη σελίδα δίνεται ο χάρτης της Ελλάδας που παρουσιάζει με διαφορετικά χρώματα τα διμερίσματα της Ελλάδας. Στη διπλανή σελίδα έχει σποτυπωθεί το περίγραμμα των διμερισμάτων και τα ονόματά τους. Στη συνέχεια και με τον ίδιο τρόπο παρουσιάζονται χωριστά όλα τα γεωγραφικά διμερίσματα της Ελλάδας με τη γεωφυσική τους μορφή. Τα παιδιά καλούνται να παρατηρήσουν την πρώτη εικόνα (χάρτη) και να μεταφέρουν (αντιγράψουν) τα διάφορα γεωγραφικά στοιχεία με τα σύμβολά τους στη δεύτερη σελίδα.

Η εργασία αυτή παρουσιάζει τα εξής μειονεκτήματα.

Οι χάρτες έχουν σοβαρά λάθη. Σε όλους παρουσιάζονται τα βουνά τόσο περίθλασμένα, ~~όσο~~ να σχηματίζεται η εντύπωση ότι η Ελλάδα είναι κατά το ήμισυ πεδινή χώρα. Οι άλλες ανακρίβειες είναι πολλές και μερικές απαράδεκτες.

Ενδεικτικά : ^{σημειώνω} τα εξής: Στο χάρτη της Στερεάς Ελλάδας δεν υπάρχει ο Παρνασσός, ενώ υπάρχει ακόμη η λίμνη της Κοψίδας. Στην Πελοπόννησο ο *Λαδωνας* και η τεχνητή λίμνη που υπάρχει εκεί παρουσιάζεται ως φυσική λίμνη. Στη Θεσσαλία η τεχνητή λίμνη του Μέγδοβα σημειώνεται στο ^{χάρτη} της Καρδίτσας, ενώ υπάρχει η λίμνη της Κόρρας. Οι εκβολές του Έβρου στη Θράκη σημειώνονται μέσα στο Τουρκικό έδαφος. Για τις ανακρίβειες αυτές και μόνο δεν μπορεί το βοήθημα αυτό να δοθεί στους μαθητές. Πέραν όμως αυτού και από διδακτική άποψη οι παραπάνω χάρτες δεν προσφέρουν ουσιαστική βοήθεια στο μαθητή και είναι έξω από τη νέα διδακτική προσέγγιση του μαθήματος που εισάγεται με το μάθημα της Μ.τ. Περιβάλλοντος, και που προβλέπει, όσο αφορά τη Γεωγραφία της Ελλάδας, δραστηριότητες περισσότερο δημιουργικές και αποτελεσματικές για τη μάθηση.

Για τους παραπάνω λόγους προτείνω να μη κριθεί το παραπάνω βοήθημα της κ. Παρασύρη "ΙΧΝΗΛΑΣΙΑ" Χάρτες της Ελλάδας Νο 3" χρήσιμο κατά την έννοια του άρθρου 2 παρ. 5 του Ν. 186/75.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση

ομόφωνα αποφασίνεται

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

(Β) Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β' εισηγείται τα ακόλουθα:

Η κ. Αρχοντούλα Παρσσύρη υπέβαλε για γνωμοδότηση μια σειρά τετραδίων με το γενικό τίτλο "ΙΧΝΗΛΑΣΙΑ". Η μέθοδός της στηρίζεται στην προτύπωση με εγχάρσξη γραμμάτων, λέξεων, αριθμών και διασφδρων σχεδισμδτων. Οι μαθητές, ακολουθδντας το προτυπωμδνα ίχνη, "συνηθίζουn, δπως ισχυρίζεται η ενδιαφερομδνη, να γράφουn εύκολα και σωστά". Δε θα ασχοληθδ με τη ζωγραφική για την οποία πιστεύω ότι μάλλον βλέπτεi παρδ βοηθδει το παιδί να μάθει να ζωγραφίζει.

Για την εκμδθηση γραμμάτων και λέξεων θα μπορούσε να βοηθδσει αν αποτελούσε μικρό μόνο μέρος μιας διαδιδασίτας ελεύθερης γραφής, ίχνηλασίτας, γραφής με σπομίμηση, γραφής από μνήμη. Αν περιοριστεί η εργασία μόνο στην ίχνηλασία, δπως προτείνεταi εδδ, δχι μόνο δε θα μείνει χρόνος για επαρκή δσκηση στην πραγματική γραφή αλλά και θα αναστείλει τη μετδβση του παιδιού σ' αυτή με τη δεσμευτική και εύκολη δσκηση σε εγχαρσγμδνα ίχνη. Κι αυτό δσον αφορά το δημοτικδ σχολείο. Γιατί για το νηπιαγωγείο δεν υπάρχει καν θέμα, αφού το ισχύον πρόγραμμα σπασγορεύει τη διδασκαλία γραμμάτων. Το ίδιο ισχύει και για τις αγγλικές λέξεις αφού το πρόγραμμα των σχολείων δημοτικδς εκπδιδευσης δεν προβλέπει τη διδασκαλία ξένης γλώσσας και μάλιστα στην πρώτη τάξη όπου τα παιδιά θα είχαν πιθανδν ανάγκη από μια υποβοήθηση στη γραφή.

Προτείνω τα τεύχη 1, 4, 5, 6 που αφορούν τη γραφή να μην κριθούν κατδλληλα, σύμφωνα με το νόμο 186/ άρθρο 2, παρ. 5, για τους λόγους που αναφέρω παραπάνω.

(Γ) Επίσης ο κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β', για τα τεύχη που αφορούν την ορθή γραφή των αριθμών λέγει τα εξής :

Το περιεχόμενο αυτού του φυλλαδίου εργασίας, με τους περιορισμούς που θέτει στους μαθητές σε ανασφορά με την ορθή γραφή των αριθμών, δεν φαίνεται να είναι κατδλληλο για το σκοπό αυτό, από πλευράς παιδαγωγικής.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ομόφωνα αποδέχεται

Δέχεται τις εισηγήσεις στο σύνολό τους όπως έχουν.

(Δ) Ο κ. Α.Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα εξής :

1. Ο υπότιτλος των τευχών (γιατί πρόκειται για μια σειρά από ~~οι~~ τεύχη) είναι " Ζωγραφίζω και γράφω ελληνικά αγγλικά" (WORKLOOK).

Έχει αποσπάσει την προσοχή μιας ιδέας με το 66774 Δίπλωμα Ευρωπαϊκής του Υπουργείου Έρευνας και Τεχνολογίας", που συνίσταται στο εξής : Σε χοντρά φύλλα χαρτιού υπάρχουν προτυπωμένα εγχαρκτικά ~~ίχνη~~ εικόνων, γραμμάτων (λέξεων) και αριθμών που ο αρμόδιος μαθητής θα χρησιμοποιήσει, για να μάθει να γράφει σωστά και να ζωγραφίζει καλά και χωρίς κόπο Ν"ακολουθώντας τα προτυπωθέντα ίχνη".

2. Στο μέρος που με αφορά (αισθητική αγωγή στο σχολείο) έχω να πω ότι η ιδέα είναι απολύτως αντίθετη προς το πνεύμα και τους σκοπούς της καλλιτεχνικής αγωγής (αφού δεσμεύει και εξασφινίζει τη δημιουργική πράξη και την εσωτερική παρόρμηση των παιδιών, που είναι η ουσία της τέχνης) και προτείνω να θεωρηθούν σκοτάλληλα, τα σχετικά τεύχη ως βοηθητικά των μαθητών του νηπιαγωγείου και του δημοτικού σχολείου για τα καλλιτεχνικά ~~μαθήματα~~ (αισθητική αγωγή).

Το Τμήμα ύστερα από συζήτηση

ομόφωνα αποφασίνεται

Δέχεται την εισήγηση στο σύνολό της όπως έχει.

Θ Ε Μ Α 3ο : " Πρόταση για αναστύπωση ταινιών κυριότητας ΥΠΠΕ από το Υπουργείο
Εθνικής Παιδείας ".

Ο κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, θέτει υπόψη του Τμήματος το έγγρα-
φο ΥΠΠΕ/ΤΜ. ΚΙΝ/ΦΟΥ / ΟΙΚ./ 14112/299/27-3-1985 του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστη-
μών και λέγει τα εξής :

1. Αναφέρεται στο δανεισμό μορφωτικών ταινιών στα σχολεία (που διαθέτει το Υπουργείο
Πολιτισμού) και στη δυνατότητα ανασ παραγωγής τους από το Υπουργείο Παιδείας, επει-
δή η ζήτηση είναι τόσο, που το ΥΠΠΕ δεν μπορεί να ανταποκριθεί.
2. Επειδή πιστεύω (από ό,τι διαπίστωσα ύστερα από τη μελέτη του σχετικού καταλόγου
των διαθέσιμων ταινιών) ότι οι ταινίες αυτές ^{είναι} αξιόλογες και πρέπει να χρησι-
μοποιούνται στα σχολεία σύγχρονα μέσα διδ/λίας, εισηγούμαι να αναλάβει το Υπουρ-
γείο Παιδείας την ανασ παραγωγή των σπουδαιότερων αυτών ^{αυτ} ^{των} θα τις διαθέτει αποκεντρω-
τικά για δανεισμό (ίσως με την ευθύνη των νομαρχών) από τα σχολεία..
3. Για το σκοπό αυτό : να συγκροτηθεί επιτροπή από αρμόδιους υπηρεσιακούς παρό-
γοντες και εκπαιδευτικούς που θα αποφασίσουν ποιές ταινίες είναι κατάλληλες
και αξίζουν το κόστος παραγωγής και πώς θα διατίθενται στους εκπαιδευτικούς.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση :

ομόφωνα αποφασίνεται :

Δέχεται την εισήγηση στο σύνολό της, όπως έχει .

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

Δέχεται την εισήγηση στο σύνολό της, όπως έχει.

Θ Ε Μ Α 4ο : " Πρόταση για λειτουργία τμήματος νηπιαγωγών στη ΣΕΛΔΕ
Ηρακλείου Κρήτης "

Ο κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β΄, εισηγείται τα ακόλουθα :

Το ΥΠΕΠΘ με το Γ3/860/18-9-1984 έγγραφό του μας διαβιβάζει για γνωμάτευση έγγραφο της Σχολικής Συμβούλου Προσχολικής Αγωγής Ηρακλείου Κρήτης καθώς και έγγραφο του Συλλόγου Δασκάλων και Νηπιαγωγών Νομού Ηρακλείου Κρήτης. Και με τα δύο αυτά έγγραφα προτείνεται η ίδρυση τμήματος Νηπιαγωγών στη ΣΕΛΔΕ Ηρακλείου Κρήτης και προβάλλονται οι σχετικοί γι' αυτό λόγοι.

Σχετικό παρατηρούμε τα ακόλουθα :

- α) Το ΚΕΜΕ προσβλέπει πάντα πολύ ευνοϊκά στην όσο το δυνατό μεγαλύτερη επέκταση της επιμορφώσεως των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων.
- β) Και άλλωστε κατά το παρελθόν, μέσα στο Συμβούλιο του Τμήματος της Δημοτικής Εκπαίδευσως είχε συζητηθεί το παρόν αναστατικό θέμα.
- γ) Αναγνωρίζονται και εκτιμώνται οι προβαλλόμενοι λόγοι για την ίδρυση του Τμήματος Νηπιαγωγών, όπως αναγράφονται στα αναφερθέντα έγγραφα.
- δ) Η διαπίστωση παρά ταύτα είναι πως για μια ουσιαστική ειδική επιμόρφωση στον τομέα της προσχολικής αγωγής - και βέβαια πρέπει να μας ενδιαφέρει πάντα το ουσιαστικό - δεν υπάρχουν οι αναγκαίες προϋποθέσεις στο Ηράκλειο από πλευράς ιδίως διδακτικού προσωπικού. Η προτεινόμενη λύση για διδασκαλία από καθηγητές της Σχολής Νηπιαγωγών Χανίων οι οποίοι θα έρχονται στο Ηράκλειο για το σκοπό αυτό δεν φαίνεται να είναι πρόσφορος, ώστε να λύνει αποτελεσματικά το πρόβλημα, αφού άλλωστε και αυτή η ίδια Σχολή - όπως έχουμε γνώση - έχει δυσκολίες από πλευράς διδακτικού προσωπικού.

Εξαιτίας αυτών και παρόμοιων δυσκολιών δεν έχουν δημιουργηθεί ως τώρα Τμήματα Νηπιαγωγών και σε άλλες ΣΕΛΔΕ πλην των Αθηνών και της Θεσσαλονίκης.

Για τα παρόντα δεν μπορούμε να εισηγηθούμε θετικό στη σχετική πρόταση.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ομόφωνα αποφασίζει,

Δέχεται την εισήγηση στο σύνολό της, όπως έχει.

./.

Θ Ε Μ Α Σο : " Σχ. Αναλυτικού Προγράμματος ειδικών Σχολείων για παιδιά με διαταραχές λόγου".

Ο κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β', θέτει υπόψη του Τμήματος το σχ. αναλυτικού προγράμματος ειδικών σχολείων για παιδιά με διαταραχές λόγου και εκθέτει τις απόψεις του.

Ακολουθεί συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων.

Το Τμήμα θα συνεχίσει τη συζήτηση και θα αποφασίσει σχετικά στην επόμενη συνεδρία του.

Έπειτα από αυτό έληξε η συνεδρία.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΚΕΜΕ

Παύλος Σακελλαρίδης

ΠΑΥΛΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Ευριδίκη Παπανικολάου

ΕΥΡΙΔΙΚΗ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Εισηγητής: κ. Α. Μελός, Σύμβουλος Β'.

Πράξη 19/1985

Σήμερα, 21 Μαΐου 1985, ημέρα Τρίτη και ώρα 12.00' μεσημβρινή το Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην αίθουσα συνεδριάσεών του (Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Προεδρεύοντα τον Πρόεδρό του ΚΕΜΕ κ. Παύλο Σακελλαρίδη.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι: Νικ. Βλουτίδης, Κων/νος Πασσάκος, Δ. Μελάς, Στέφ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', Αριστ. Βουγιούκας, Αντών. Μπενέκος, Ειδικοί Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, Ιωάν. Χριστιάς, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήματος Ευρυδίκη Παπανικολάου.

Στη συνεδρίαση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Μαργαρίτης (ΣΤ')
Ειδική Σύμβουλος στο ΧΠΣΘ Θέματα ημερήσιας διατάξεως

1. Έγκριση του πρώτου μέρους του βιβλίου του δασκάλου της Μελέτης του Περιβάλλοντος "Εμείς κι ο κόσμος" Δ' τάξης δημοτικού. (Εισηγητής) κ. Ν. Βλουτίδης, Δ. Μελάς, Σύμβουλοι Β'.
2. Παραλαβή εικονογράφησης α) του βιβλίου του μαθητή "Ερευνώ το φυσικό κόσμο" (Α' μέρος) και β) του τετραδίου "Σκέφτομαι και απαντώ" (Α' μέρος) Ε' τάξης δημοτικού.
Εισηγητές: κ.κ. Ν. Βλουτίδης, Στ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β'.
3. Ανάθεση εικονογράφησης του Β' μέρους του βιβλίου του μαθητή "Ερευνώ το φυσικό κόσμο" και του τετραδίου "Σκέφτομαι και απαντώ" (Β' μέρος) Ε' δημοτικού.
Εισηγητές: κ.κ. Ν. Βλουτίδης, Στέφ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β'.
4. Έγκριση του Β' τεύχους του βιβλίου του δασκάλου "Νεοελληνική γλώσσα" ΣΤ' τάξης δημοτικού.
Εισηγητής: κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.

5. "Επαναληπτικά μαθήματα", φυλλάδιο συμπληρωματικό του Β' μέρους του βιβλίου "Η γλώσσα μου" ΣΤ' δημοτικού.

Εισηγητής: κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.

6. Γνωμοδότηση για τα βιβλία "Τα μαθηματικά μου", "Θεωρία και Πράξη συνόλων", Βάσιου Δημητρίου.

Εισηγητής: κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β'.

7. Αναφορά του σχολικού συμβούλου Β. Κοντονάτσιου.

Εισηγητής: κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

ΘΕΜΑ 1ο : " Έγκριση του πρώτου μέρους του βιβλίου του δασκάλου της Μελέτης του περιβάλλοντος " Εμείς κι ο κόσμος", Δ' τάξης δημοτικού".

Οι κ.κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, και Ιωαν. Χριστιδής, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, σύμφωνα με το Ν. 4304/82 δεν παρευρίσκονται στη συζήτηση αυτού του θέματος γιατί είναι δύο από τους συγγραφείς του παραπάνω βιβλίου.

Α. Ο κ. Ν. Βλουτfidης, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα :

ΓΕΝΙΚΑ:

- 1) Το βιβλίο του δασκάλου (σ' μέρος) ανταποκρίνεται στην ύλη που προβλέπει το αναλυτικό πρόγραμμα Μ.Τ.Π. Δ' τάξης και στο περιεχόμενο των διδακτικών ενοτήτων του βιβλίου του μαθητή (σ' μέρος).
- 2) Ανταποκρίνεται στις γενικές επιδιώξεις και στους στόχους των μερικότερων ενοτήτων που διαγράφονται στο Α.Π.
- 3) Οι στόχοι είναι συγκεκριμένοι, διατυπώνονται με ακρίβεια και σαφήνεια.
- 4) Οι διδακτικές ενέργειες-μαθητικές δραστηριότητες υλοποιούν με επιτυχία τους διδακτικούς στόχους και διευκρινίζουν πολλά καίρια σημεία της διδασκαλίας.
- 5) Πρόκειται για μια προσεγμένη εργασία που θα βοηθήσει το δάσκαλο να παρουσιάσει στους μαθητές με επιτυχία τα ποικίλα μορφωτικά στοιχεία του μαθήματος.

Εισηγούμαι να εκδοθεί από τον ΟΕΔΒ αφού γίνουν ορισμένες βελτιώσεις."

ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

σελ. 6 : " Δεν κάνουμε επιστημονική ... ζωή ". Τι ακριβώς; Κάνουμε επιστημονική έρευνα; (Μπορεί ν' αναστυπωθεί).

" Έτσι το πρόγραμμά μας ... μάθησης". Πρέπει να αναλυθούν οι έννοιες.. Οποδήποτε πρόκειται για μια προβληματική θέση και δεν ανταποκρίνεται στη φιλοσοφία και το περιεχόμενο του Α.Π. και του βιβλίου του μαθητή".

σελ. 7 : " ... καθώς και τη διδακτική διαχείριση". (Μπορεί ν' αντικατασταθεί με άλλο όρο πιο δόκιμο. Π.χ. διδακτ. διαδικασία, επεξεργασία).

σελ. 8 : " Γ' τζξης (στο β' κύκλο). Ο πρώτος (Α*) κύκλος χρησιμοποιεί το βιβλίο της Γ' τζξης. Να διορθωθεί σχετικά ολόκληρη η σελίδα.

σελ.20 : Γιστί οι στόχοι να είναι διαβαθμισμένοι; Έτσι τυποποιείται συστηρ ή παρουσίαση και επεξεργασία των μορφωτικών αγαθών. Δεν έρχεται αυτό σε αντίθεση με την ελευθερία που δίνουμε στο δάσκαλο για προγραμματισμό της διδακτικής διαδικασίας;

σελ.21 : " Επειτα καθορίζεται το επίπεδο ... ιδιαιτερες περιπτώσεις". (Η επίδοση των σχολείων δεν μπορεί να είναι γνωστή, ούτε το είδος των προσαρμογών. Η φρση πρέπει να αναδιατυπωθεί).

σελ.24 : Οι ώρες διδασκαλίας δεν αναγράφονται σε όλες τις ενότητες.

σελ.34 : Αντί "τα κατευθύνουμε" (τέλος σελίδας) να γραφεί " τους κατευθύνουμε".

σελ.37 : Αντί " το μαθητής" να γραφεί " ο μαθητής" (μέση της σελίδας).

σελ.38 : Αντί " Να μαθαίνουν", να γραφεί " να μάθουν" (στόχοι).

σελ.42 : Αντί " ... ^{αυτά} αποκτούν συνολική αντίληψη", να γραφεί " και να αποκτήσουν συνολική αντίληψη".

σελ.54 : Αντί "πυθεισας", να γραφεί " απευθεισας".

σελ.64 : (Στόχος). Να συμπληρωθεί και "τους τρόπους".

σελ.72 : (Τρίτος στόχος). Δύσκολο να κατανοηθεί η έννοια της πολιτικής σκέψης.

Β. Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα :

"Όπως και των προηγούμενων τζξεων, κι αυτό το δοκίμιο διακρίνεται για την πρωτοτυπία, την επιστημονικότητα, την πληρότητα και την απλότητα με την οποία παρουσιάζει την ύλη. Ιδιαίτερα αξιοπρόσεκτο εδώ είναι το εισαγωγικό μέρος του δοκιμίου το οποίο με ακόμη περισσότερη σαφήνεια από τα αντίστοιχα των προηγούμενων τζξεων στηρίζει το μάθημα της Μελέτης του Περιβάλλοντος θεωρητικά και κατατοπίζει το

εισάγει στην πολιτική ορολογία.

δόσκαλο στο πώς θα κάνει το μάθημα πιο αποτελεσματικό στην πράξη.

Στο σώμα του δοκιμίου έχω σημειώσει λίγες παρατηρήσεις που θα μπορούσε να λάβει υπόψη η ομάδα εργασίας στις τυχόν διορθώσεις που θα κάνει.

Θεωρώ το δοκίμιο όριτο από κάθε άποψη και προτείνω να εγκριθεί από το Τμήμα και να προχωρήσει στον ΟΕΔΒ για να τυπωθεί.

Ακολουθεί συζήτηση.

Ο κ. Πασσάκος λέγει τα εξής :

Μελέτησα το κείμενο με προσοχή στο σχετικό μικρό χρόνο που είχα στη διάθεσή μου. Η γενική εντύπωση είναι πως πρόκειται για μια εργασία που βοηθεί θετικά τον εκπαιδευτικό να τοποθετηθεί σε μια σύγχρονη βάση διδασκαλίας. Ειδικότερα παρατηρώ τα ακόλουθα :

1. Η φράση "ιδεολογικό πλαίσιο", στη σελίδα 1 της εισαγωγής δεν νομίζω πως έχει θέση εδώ. Υπάρχει βέβαια μια φιλοσοφία που στηρίζεται το αναλυτικό πρόγραμμα του μαθήματος. Αυτό είναι αρκετό για εκεί.

2. Στην ίδια σελίδα παρνεται μια αρνητική μάλλον θέση απέναντι σ' αυτό που οι εκπαιδευτικοί ονομάζουν "Γεωγραφία της Ελλάδας". Γενικό-εσφαλμένο- απο -φεύγεται ο όρος Γεωγραφία. Γιατί όμως ; Για λόγους κάποιου είδους συγχρονισμού; Αλλά η λέξη Γεωγραφία έχει διεισπονηθεί από την ελληνική γλώσσα και αποτελεί αναγνωρισμένο κλάδο επιστήμης. Δεν καταργείται. Εξάλλου όλα τα επιμέρους στοιχεία του πριν μαθήματος της Γεωγραφίας τα διδάσκουμε και τώρα και έχουν περιληφθεί στο πρόγραμμα.

3. Στη σελίδα 6 γίνεται λόγος για "επιστημονική έρευνα". Πολύ υπερβολικό και τελείως εξωπραγματικό αυτό για παιδί 9 ετών.

4. Στην ίδια σελίδα συναντούμε τις φράσεις "κοινωνικοποιημένο σύστημα ιδεών" και "κοινωνικοποιημένη μάθηση". Είναι βέβαια όροι αυτοί που σχετικά πρόσφατα έχουν εισαχθεί στην πολιτική ορολογία. Τι όμως μπορεί να σημαίνουν εδώ για τον

εκπαιδευτικό και τη διδακτική του εργασία; Το βιβλίο πράγματι δίνει έμφαση στη γνώση του ζωντανού κοινωνικού περιβάλλοντος από τον μαθητή κι αυτό είναι προτέρημα. Αλλά οι παραπάνω φράσεις δεν μπορεί να έχουν σχετική σημασία μ' αυτό ή με άλλα παρόμοια.

5. Η " Σημείωση" στην ίδια σελίδα πρέπει να αποκλεισθεί. Δεν μπορεί να προ-καταβληθεί από τώρα εδώ πώς θα γραφούν τα αντίστοιχα βιβλία των επομένων τάξεων.

6. Στη σελίδα 7 ο αναφερομένος "κυκλικός χαρακτήρας της μάθησης" καθώς και της οργάνωσης της ύλης όπως εκτίθεται εδώ, νομίζω πως αποτελεί μια πετυχημένη διδασκαλία του περιεχομένου, που θα βοηθήσει στην κατανόηση από πλευράς μαθητή. Είναι εξόχως σημαντικό που ελήφθη πρόβλεψη και για την πραγματικότητα της συν-διδασκαλίας των Γ' και Δ' τάξεων στα ελάχιστα σχολεία, σε αναφορά με τον τρόπο παρουσίσεως της ύλης.

7. Στη σελίδα 12 η αναφορά για χρησιμοποίηση της ομαδικής εργασίας είναι θε-τική γιατί μάλλον αυτή η διαδικασία προσιδιάζει σ' αυτό το μάθημα.

8. Στην ίδια σελίδα πρέπει να γίνει σαφές στο διδασκαλο ότι για "εξερευνη-τικές δραστηριότητες" που μπορεί να ανφέρονται στον ευρύτερο ελλαδικό χώρο, οι δυνατότητες είναι πολύ περιορισμένες για ευνόητους λόγους.

9. Στις σελίδες 12 έως και 16 παρέχονται θαυμάσιες νύξεις στο διδασκαλο για εποπτικό υλικό διδασκαλίας και τη χρήση του.

10. Με όσα αναφέρονται στη σελίδα 17 δίνεται στον εκπαιδευτικό η εντύπωση πως ο μαθητής δεν πρέπει να εργάζεται διόλου ή σχεδόν διόλου στο σπίτι. Συμφωνούμε το μεγαλύτερο μέρος εργασίας να γίνεται στο σχολείο. Συμφωνούμε να σταματή-σει εκείνο το ανηλεές φόρτωμα των μικρών παιδιών με ένα ανεπίτρεπτο όγκο εργα-σίας. Αλλά όμως κάποιο λογικό χρόνο επιβάλλεται να διαθέτει το παιδί για σχολι-κή και μαθησιακή εργασία στο σπίτι. Εδώ μόνο του, χωρίς τη βοήθεια του διδασκά-λου του και των συμμαθητών του θα αντιμετωπίσει αντικείμενα μαθήσεως, θα βρει λύσεις, θα αποκτήσει περισσότερη εμπιστοσύνη στον εαυτό του. Διαφορετικό σε τι θα

χρησιμοποιήσει εποικοδομητικώς τον ελεύθερο χρόνο του εκτός από το αναγκαίο παιχνίδι; Για να είναι απορροφημένο ώρες ολόκληρες στην αμφίβολης ποιότητας τηλεόραση. Χρειάζεται λοιπόν, κατά τη γνώμη μου, μια αναστάτωση αυτής της σελίδας, ώστε να μη δοθεί η εσφαλμένη εντύπωση πως από τη στιγμή που μπαίνει το παιδί στο σπίτι, επιστρέφοντας από το σχολείο του, αφήνει την τσάντα του κλειστή, για να την παραλάβει την άλλη μέρα το πρωί, όπως την άφησε απείραχτη πηγαίνοντας και πάλι στο σχολείο.

11. Στη σελίδα 18 πρέπει να εξασφαλισθεί κάποιος τρόπος που να δίνει στο διδασκαλο την βεβαιότητα ότι ο καθένας μαθητής έχει διορθώσει ορθά το φύλλο αξιολόγησης και έχει αυτοαξιολογήσει επομένως σωστά τον εαυτό του με την προσθήκη και μιας επιβεβαίωσης από το διδασκαλό του.

12. Η διδακτική πορεία : Στόχοι - Περιεχόμενο- Επίπεδο μάθησης - Διδακτικές ενέργειες και δραστηριότητες, είναι αυτή που καθολικά έχουμε υιοθετήσει εδώ και μάλιστα στην προκειμένη περίπτωση αφήνονται πλατιστά περιθώρια ελευθερίας και πρωτοβουλίας στο διδασκαλο, ιδιαιτέρως σημασίας πλεονέκτημα αυτό.

Γενικά πρόκειται για μια νέα αντιμετώπιση της διδασκαλίας της Γεωγραφίας και με ψυχολογική θεμελίωση από πλευρές μαθητή που μαθαίνει. Μακάρι να είναι ο εκπαιδευτικός σε θέση να ανταποκριθεί σ' όλες τις εδώ προβαλλόμενες απαιτήσεις, που πρέπει να ομολογηθεί πως δεν είναι και λίγες.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του τις εισηγήσεις και τις παρατηρήσεις των μελών του

ομόφωνα αποφασίνεται

θεωρεί κατάλληλο το πρώτο μέρος του βιβλίου του δασκάλου της Μελέτης του Περιβάλλοντος " Εμείς κι ο κόσμος " Δ' τάξης δημοτικού και προτείνει την εκτύπωση του από τον ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1985-86.

Θέμα 2ο: Αναβάλλεται η συζήτηση.
Θέμα 3ο: Αναβάλλεται η συζήτηση.

Θέμα 4ο. Έγκριση του β' τεύχους του βιβλίου του δασκάλου "Νεοελληνική γλώσσα" ΣΤ' τάξης δημοτικού.

Ο κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, σύμφωνα με το Ν. 1304/82 δεν παρευρίσκεται στη συζήτηση αυτού του θέματος γιατί είναι ένας από τους συγγραφείς του βιβλίου.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα:

Περιλαμβάνει συμπληρωματικές οδηγίες για κάθε διδακτική ενότητα. Αναλυτικότερα, σε κάθε διδακτική ενότητα διαλαμβάνονται: μικρός σχολιασμός του κειμένου, επισήμανση πιθανών δύσκολων λέξεων και φράσεων, ενδεικτικές ερωτήσεις για τη νοηματική και εκφραστική διερεύνηση του κειμένου, επισήμανση των γλωσσικών φαινομένων που υπηρετούν οι γραπτές εργασίες και υποδείξεις για την αποδοτικότερη εκτέλεσή τους κτλ.

Οι συμπληρωματικές οδηγίες καλύπτουν 30 μαθήματα (24 του βιβλίου "Η γλώσσα μου", 3 των "Επαναληπτικών μαθημάτων" και 3 πρόσθετα με κείμενα του Ανθολογίου).

Η έκταση του βιβλίου υπολογίζεται σε 6-7 τυπογραφικά μαζί με τις σελίδες του βιβλίου "Η γλώσσα μου", αν αυτές ενσωματωθούν σε σμίκρυνση μέσα στις συμπληρωματικές υποδείξεις.

Και το βιβλίο αυτό, βασιζόμενο στις ίδιες αρχές με τα προηγούμενα, θα αποτελέσει ένα ακόμα πολύτιμο και εύχρηστο βοήθημα για το δάσκαλο.

Στη συνέχεια ο κ. Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλος Β', λέγει τα εξής:

"Σε περασμένη συνεδρία, με αφορμή την κρίση του βιβλίου "Η γλώσσα μου" της ΣΤ' τάξης, είχα σημειώσει την ανάγκη να δίνουμε την ευκαιρία στα παιδιά να εκφράζονται σε προφορικό συνεχή λόγο. Βλέπω με χαρά ότι αυτό γίνεται τώρα στο βιβλίο του δασκάλου, όπου συνεχής είναι η μέριμνα (π.β σελ. 2, 3, 11, 14, 23, 41, 45, 49, 58) για την εξεύρεση θεμάτων, στα οποία μπορούν και πρέπει να εκφράζονται τα παιδιά προφορικά. Πιστεύω ότι αυτή η εξέλιξη είναι πολύ σημαντική για τη γλωσσική κατάρτιση και καλλιέργεια των παιδιών.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α α πο φ α ί ν ε τ α ι

Θεωρεί κατάλληλο το δεύτερο τεύχος του βιβλίου του δασκάλου
"Νεοελληνική γλώσσα" ΣΤ' τάξης δημοτικού και προτείνει την εκτύ-
πωσή του από τον ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1985-86.

Θέμα 5ο. "Επαναληπτικά μαθήματα" φυλλάδιο συμπληρωματικό του Β' μέρους του βιβλίου "Η γλώσσα μου" ΣΤ' δημοτικού.

Ο κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, δεν παρευρίσκεται στη συζήτηση αυτού του θέματος γιατί είναι ένας από τους συγγραφείς του βιβλίου.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα:

Περιλαμβάνει τρία επαναληπτικά μαθήματα με διπλό στόχο την αξιολόγηση και την εμπέδωση βασικών γλωσσικών δεξιοτήτων στους τομείς: ανάγνωση, ακρόαση, κατανόηση, γραπτή έκφραση, γραμματική. Τα μαθήματα αυτά στηρίζονται στα διδαγμένα μιας σειράς ενοτήτων και σε κείμενα του Ανθολογίου.

Το φυλλάδιο θα αποτελέσει ξεχωριστό σώμα, έξω από το βιβλίο του μαθητή, και θα μείνει από την αρχή στο γραφείο του σχολείου, για να χρησιμοποιηθεί σύμφωνα με τις οδηγίες που περιέχονται στο βιβλίο του δασκάλου.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α α π ο φ α ί ν ε τ α ι

Θεωρεί κατάλληλο το συμπληρωματικό φυλλάδιο "Επαναληπτικά μαθήματα" του Β' μέρους του βιβλίου "Η γλώσσα μου" ΣΤ' δημοτικού και προτείνει την εκτύπωσή του από τον ΔΕΔΒ για το σχολ. έτος 1985-86.

. / .

Δίνεται η εντύπωση ότι ο γράφων δεν έχει καταλάβει το πρόβλημα των χρόνων ψυχοπαιδαγωγικές προϋποθέσεις διδασκαλίας και κατ'εξάρτηση από ποιες αδυναμίες στη διατύπωση. Θράσεις όπως οι ακόλουθες: "επιδεικνύουν τα παρακάτω: "Η όλη του βιβλίου είναι διατηρήσιμη και"

Θέμα 6ο. Γνωμοδότηση για τα βιβλία "Τα μαθηματικά μου", "Θεωρία και πράξη συνόλων", Βάσιου Δημητρίου.

Ο κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα:

Το ΥΠΕΠΘ με το Γ1/304/30-5-84 διαβιβάζει αίτηση του Διδασκάλου Δ. Βάσιου και αντίγραφα της εργασίας του στα Μαθηματικά και ζητεί γνωμοδότηση γι' αυτά. Η εργασία του κ. Δ. Βάσιου αποτελείται από:

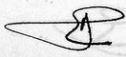
- α) Δύο τεύχη χειρογράφων εικονογράφημένων εργασιών (Α' τεύχος σελίδες 126 - Β' τεύχος σελίδες 79) σε μεγάλο σχήμα με τον τίτλο ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΜΟΥ και υπότιτλο "Τάξη Α'".
- β) Ένα χωριστό τεύχος όπως το παραπάνω (σελίδες 24) με τίτλο "Θεωρία και πράξη συνόλων" και υπότιτλο "Τάξη Α'" (αυτό περιλαμβάνεται στο Α' τεύχος παραπάνω).
- γ) Ένα χωριστό σώμα 60 δακτυλογραφημένων σελίδων με τίτλο "Μεθοδολογία διδασκαλίας συνόλων του Α' τεύχους "Θεωρία και πράξη συνόλων", "Προς χρήση δασκάλων ... σπουδαστών ... μαθητών".
- δ) Ένα σώμα 102 δακτυλογραφημένων σελίδων με τίτλο "Θεωρητικό μέρος Α' τεύχους του βιβλίου "Τα Μαθηματικά μου" (εδώ περιλαμβάνεται και το παραπάνω γ).

Προφανώς η όλη εργασία αποβλέπει στους μαθητές και διδάσκοντες της Α' τάξεως του Δημοτικού Σχολείου.

Με την αίτησή του που υποθέτει τις παραπάνω εργασίες ο ενδιαφερόμενος ζητεί "για έγκριση σε διδακτικού, ή βοηθητικού, ή ωφελίμου βιβλίου". Σύμφωνα με την παράγραφο 5, του άρθρου 2, του Ν. 186/1975, αρμοδιότητα έχουμε μόνο διατυπώσεως γνώμης "Περί της χρησιμότητας ή μη ηυκλοφορούντων βιβλίων και βοηθημάτων".

Στα βιβλία για το διδάσκαλο εισαγωγικά ο γράφων διατείνεται ότι στηρίζεται σε ψυχολογικές και παιδαγωγικές αρχές, αυτές της "προοδευτικής αγωγής", καθώς και διδακτικές αρχές που δεν διακρίνονται όμως με σαφήνεια.

Δίνεται η εντύπωση ότι ο γράφων δεν έχει αφομοιώσει με επάρκεια σύγχρονες ψυχοπαιδαγωγικές προϋποθέσεις διδασκαλίας, ενώ υπάρχουν κάποιες αδυναμίες στη διατύπωση. Φράσεις όπως οι ακόλουθες επιβεβαιώνουν τα παραπάνω: "Η ύλη του βιβλίου είναι δομημένη ποσοτικά και

 . / .

ποιοτικά κατά τέτοιο τρόπο, που αυθόρμητα ενεργοποιεί την παραγωγική σκέψη του μαθητή, τον δραστηριοποιεί και τον οδηγεί στην εσωτερική συμμετοχή της διδασκαλίας, ώστε με την ατομική επεξεργασία να γίνονται οι γνώσεις προσωπικό του απόκτημα" και αλλού:

"Η εξέταση των σχέσεων που αλληλοσυνδέονται τα δεδομένα των διαφόρων διδακτικών ενότητων προάγει τη λογική σκέψη και ανοίγει προοδευτικά και σταθερά το δρόμο για την αναλυτική εννοιατική -διδασκαστική σκέψη". Παραθέτει ορισμένη ελληνική βιβλιογραφία χωρίς να καλύπτεται η όλη συναφής υπάρχουσα.

Στο βιβλίο του δασκάλου για τα σύνολα, το περιεχόμενο παρατίθεται κατά διδακτικές ενότητες. Κάθε μία απ' αυτές περιλαμβάνει τους διδακτικούς στόχους, τη διδακτική εργασία προς επιτυχία των στόχων αυτών (η οποία συντίθεται από τη ψυχολογική προετοιμασία, όπως την ονομάζει, σχετικές διηγήσεις του διδασκάλου, συναφή παιγνίδια των μαθητών κ.ά., διάλογοι διδασκάλου - μαθητών που εκθέτονται αυτούσιοι) και οι εργασίες και ενέργειες των μαθητών.

Στο βιβλίο δασκάλου για τα αντικείμενα Μαθηματικών, πέρα των συνόλων ακολουθείται άλλη τακτική. Γίνεται -όπως γράφει και ο τίτλος αυτού του σώματος - η "Περιγραφή, ανάλυση και σύνθεση αριθμητικών καταστάσεων, εννοιών και ασκήσεων" μία προς μία. Περιγράφεται δηλαδή η καθεμιά άσκηση και εξηγείται τι ενέργεια θα κάμει ο μαθητής πάνω σε αυτή. Με αυτή ακριβώς την διαδικασία και χωρίς καμιά παραλλαγή εξαντλείται όλο το σώμα του κειμένου αυτού.

Τα κείμενα για το μαθητή εκτείνονται σε 126 σελίδες μεγάλου μεγέθους και περιλαμβάνουν ασκήσεις για το μαθητή σε μία μη διακοπτόμενη σειρά. Για κάθε άσκηση υπάρχει μία πρόταση - οδηγία για τον μαθητή.

Ο γράφων ομιλεί και για μια πορεία εργασίας που, όπως γράφει "στηρίζεται στο πεντάπτυχο της λογικής λειτουργικότητας της μάθησης. Το πεντάπτυχο είναι: παρατηρώ, προσέχω, σκέπτομαι, αποφασίζω και απαντώ". Από που εξάγεται αυτό το πεντάπτυχο; Γίνεται λόγος για "αυτομάθηση". Ποια σημασία μπορεί να έχει ένας τέτοιος όρος; Οι ασκήσεις αποτελούνται από έγχρωμες απεικονίσεις φυσικών αντικειμένων και από σχήματα, με βάση τα οποία ο μαθητής καλείται να κατανοήσει τα σύνολα, τους αριθμούς και τις πράξεις, εργαζόμενος με αυτά.

Εδώ ο κ. Δ. Βάσιος έχει κάμει μια πραγματικά σημαντική εργασία, τουλάχιστον σε έκταση και ποικιλία ασκήσεων. Φαίνεται πως έχει κάποιο ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το αντικείμενο που καταπιείστηκε και είμαι βέβαιος ότι θα πρόσφερε αξιόλογη συμβολή αν ήταν μέλος των ομάδων συγγραφής των διδακτικών βιβλίων των Μαθηματικών στο ΚΕΜΕ. Φυσικά η εργασία του όπως έχει, αν και αρκετά αξιοπρόσεκτη, υστερεί όμως σημαντικά, συγκρινόμενη με τα βιβλία των Μαθηματικών, που χρησιμοποιούνται ήδη.

Εξάλλου το γεγονός ότι η εργασία αυτή δεν είναι τυπωμένη και δεν έχει εκδοθεί, δεν μας επιτρέπει να αποφανθούμε για τη χρησιμότητά της, σύμφωνα με την πργρ.5, άρθρ. 2, Ν.186/1975.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α α π ο φ α ί ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση στο σύνολό της όπως έχει.

Πρόεδρος του ΚΕΜΕ

Γεωργίου
ΠΑΥΛΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΑΝΟΣ

Θέμα 7ο. Αναφορά του σχολικού συμβούλου Β. Κοντονάτσου.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', θέτει υπόψη του Τμήματος αναφορά του σχολικού συμβούλου Β. Κοντονάτσου σχετικά με μία έρευνα που πραγματοποιήθηκε στις Δ' και Ε' τάξεις του δημοτικού και λέγει τα εξής:

Υπάρχει πρόθεση το συντομότερο δυν ατόν να αναληφθεί μια ανάλογη πρωτοβουλία από το ΚΕΜΕ για σχεδιασμό μιας έρευνας αξιολόγησης των Α.Π. και των βιβλίων σε πανελλήνια κλίμακα. Αποσπασματικά, και μάλιστα σ' αυτή τη φάση που τα προγράμματα δεν έχουν ολοκληρωθεί, η διεξαγωγή ερευνών ίσως ήταν παρακινδυνευμένη.

Εν πάση περιπτώσει, και για να μην αποθαρρυνθούν οι σχολικοί σύμβουλοι που έχουν διάθεση για προσφορά και στον ερευνητικό τομέα, καλό θα ήταν να τους συστηθεί να ερευνήσουν πρώτα αν και σε ποιο βαθμό εφαρμόζονται τα νέα προγράμματα σύμφωνα με τις οδηγίες που τους έχουν δοθεί. Σ' αυτό το σημείο μια εμπειρική έστω μελέτη θα ήταν απαραίτητη, γιατί δεν μπορούμε να βασίσουμε καμία άξια του ονόματός της έρευνας σε δεδομένα που στη βάση τους δεν είναι αξιόπιστα.

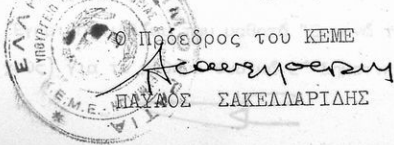
Ο κ. Κοντονάτσος, και άλλοι σχολικοί σύμβουλοι που θέλουν να αναλάβουν ανάλογες πρωτοβουλίες, θα μπορούσε να σχεδιάσει μια έρευνα - πилότο σύμφωνα με τη δική του αντίληψη και τα δεδομένα που έχει και να τη στείλει για τις δικές μας παρατηρήσεις. Δε νομίζω ότι μπορεί να του δοθεί μια ικανοποιητική απάντηση από το ΚΕΜΕ ή κάποιον άλλο που δεν ξέρει στοιχεία, όπως τον πληθυσμό, τις δυνατότητες στατιστικής ανάλυσης, τον κριτή ή τους κριτές που θα χρησιμοποιηθούν κ.ά. βασικά σημεία μιας τέτοιας προσπάθειας.

Το Τμήμα, ύστερα από την εισήγηση και τη σχετική συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α α π ο φ α ί ν ε τ α ι

Να επικοινωνήσει ο κ. Κοντονάτσος με το Τμήμα Δημοτικής του ΚΕΜΕ για να εξηγήσει τις θέσεις του πάνω στο συγκεκριμένο θέμα που θέτει με την αναφορά του προς τον κ. Γέρου και να ενημερωθεί σχετικά.

Έπειτα από αυτά έληξε η συνεδρία.

Ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ

ΠΑΥΛΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

Η Γραμματέας
ΕΛΕΝΗ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΑΚΗ
ΕΥΡ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Πράξη 20/1985

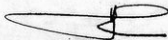
Σήμερα, 28 Μαΐου 1985, ημέρα Τρίτη και ώρα 12.00* μεσημβρινή συνεδρίασε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην αίθουσα συνεδριάσεών του (Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Παύλο Σακελλαρίδη.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι: Νικ. Βλουτίδης, Κων/νος Πασσάκος, Δ. Μελάς, Στέφ. Παπασημακόπουλος, Δημ. Τσμποτίνης, Σύμβουλοι Β', Αριστ. Βουγιούκας, Αντών. Μπενέκος, Ειδικοί Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, Ιωάν. Χριστιάδης, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήματος Ευρυδίκη Παπανικολάου.

Στη συνεδρίαση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Μαραγκουδάκης, Ειδικός Σύμβουλος στο ΥΠΕΠΘ.

Θέματα ημερήσιας διατάξεως

1. Σχέδιο αναλυτικού προγράμματος ειδικών σχολείων για παιδιά με διαταραχές λόγου.
Εισηγητής ο κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β'.
2. Παραλαβή εικονογράφησης α) του βιβλίου του μαθητή "Ερευνώ το φυσικό κόσμο" (Α' μέρος) και β) του τετραδίου "Σκέφτομαι και απαντώ" (Α' μέρος) για το μάθημα Φυσικά Ε' τάξης δημοτικού.
Εισηγητές κ. κ. Ν. Βλουτίδης, Στ. Παπασημακόπουλος
3. Ανάθεση εικονογράφησης του Β' μέρους του βιβλίου του μαθητή "Ερευνώ το φυσικό κόσμο" και του τετραδίου "Σκέφτομαι και απαντώ" (Β' μέρος) για το μάθημα Φυσικά Ε' δημοτικού.
Εισηγητές κ. κ. Ν. Βλουτίδης, Στέφ. Παπασημακόπουλος
4. Έγκριση βιβλίου του μαθητή "Ερευνώ το φυσικό κόσμο" (Β' μέρος α' τεύχους) για το μάθημα Φυσικά Ε' δημοτικού.

Εισηγητής κ.Α.Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ

5. Έγκριση του βιβλίου του δασκάλου "Ερευνώ το φυσικό κόσμο" (Β' μέρος α' τεύχους) για το μάθημα Φυσικά Ε' δημοτικού.

Εισηγητής κ.Α.Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ

6. Έγκριση του βιβλίου "Η γλώσσα μου" Στ' δημοτικού, τρίτο μέρος (κείμενα).

Εισηγητής κ.Δ.Μελάς, Σύμβουλος Β'

7. Γνωμοδότηση για το "Ειδικό αριθμητήριο" του κ.Γ.Ξυνη.

Εισηγητής κ.Κ.Πασάκος, Σύμβουλος Β'

8. Παραλαβή εικονογραφικού υλικού για το Α' τεύχος του βιβλίου του μαθητή "Εμείς και ο κόσμος" Δ' τάξης δημοτικού και για ολόκληρο το Τετράδιο Εργασίων.

Εισηγητής κ.Α.Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ

Στην αρχή της συνεδρίας αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

: Το Σχ. αναλυτικού προγράμματος ειδικών σχολείων για παιδιά με διαταραχές λόγου.

κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β, εισηγείται τα ακόλουθα:

ΠΕΘ με το Γ6 /310/8-7-1983 έγγραφό του διαβίβασε σχέδιο αναλυτικού προγράμματος ειδικών σχολείων για παιδιά με διαταραχές στο λόγο που συνέταξε η ομάδα εργασίας κατόπιν σχετικής υπουργικής απόφασης. Το κείμενο εκτείνεται σε 71 δακτυλογραφημένες σελίδες. Αφρίζεται σε επιμέρους κεφάλαια καθένα από τα οποία φέρει το όνομα του γράφαντος και δεν είναι τυποποιημένο, σε άλλες περιπτώσεις. Κατά σειρά ακολουθούν τα εξής το ένα κατόπιν του άλλου: α) Ενημερωτικό σημείωμα, που αναφέρεται στη συγκρότηση της ομάδας εργασίας. β) Πίνακας Περιεχομένων γ) Εισηγητική έκθεση " που περιγράφει γενικά στοιχεία, όχι πάντως οργανικά στοιχεία του προγράμματος. Η εξέλιξη της Παιδικής γλώσσας" κείμενο πολύ συνοπτικό για το θέμα των τριών σελίδων - και πάντως όχι πλήρες. ε) " επιδράσεις των γλωσσικών διαταραχών στην προσωπικότητα του παιδιού" κάτι περισσότερο κατάλληλο για έκθεση σε περιοδικό ως άρθρο. στ) " Το Λογοπεδικό εργαστήρι " που τελείται σε μία περιγραφή του δύο σελίδων ζ) Η λογοθεραπεία σε διάφορες χώρες, όπου σε έκταση 16 σελίδων παρέχονται διάφορα σχετικά πληθυσμιακά στοιχεία. Ακολουθούν τα κεφάλαια η) θεραπεία δισφωνίας, θ) Τραυμάτισμα, ι) Ταχυλαλία, ια) Αλαλία, ιβ) Δυσλαλία, ιγ) Ψευδισμός, ιδ) Ρινολαλία, ιε) Δυσλεξία. Για το καθένα απ' αυτά διατίθενται 1-3 σελίδες ^{και} εκθέτονται λεπτομερώς τα σχετικά με την προέλευση, την αιτιολογία (παθογένεση), την περιγραφή, τη συμπτωματολογία και τις εκδηλώσεις καθώς και τη θεραπεία. Πρόκειται γενικά για μια πολύ απλή περιγραφή της Παθολογίας του λόγου. Η σελίδα 49 αρχίζει το τιτλοφορούμενο ως " Α. Μέρος - Γενικά " Εδώ ορίζονται οι διαταραχές του λόγου σε διάφορες κατηγορίες παιδιών. Επίσης αναφέρεται η αγωγή του λόγου στο νοητικά καθυστερημένο παιδί. Ακολουθεί η περιγραφή, η αιτιολογία και συμπτωματολογία της περιπτώσεως και κατόπιν σε λίγες γραμμές αναφέρονται ορισμένα περί αγωγής γενικά και αδριστεγώς ουσιαστικά οι διαταραχές του λόγου στα τυφλά καθώς επίσης και στα κωφάλαλα και πάλι πολύ συνοπτικά γίνεται η περιγραφή και παραθέτονται και ορισμένες προτάσεις για τη θεραπεία.

Το επόμενο κεφάλαιο με τον τίτλο " Δυσarthρία " δίνονται χρήσιμες πραγματικές οδηγίες σε κάποια έκταση για τη θεραπευτική αντιμετώπιση του σπασμικού λόγου παιδιού. Είναι η μόνη ως τώρα περίπτωση που το κείμενο παίρνει τη μορφή αναλυτικού προγράμματος με ουσιαστικό χαρακτήρα. Με την ίδια όπως προηγούμενα μορφή παρατίθενται τα σχετικά με το λόγο στο βαρήκοο παιδί

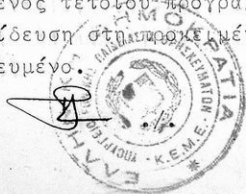

- 4 -

αθώς και με τη λογοθεραπεία στα αυτιστικά παιδιά. Και εδώ αναφέρονται
α αίτια, τα συμπτώματα και η θεραπεία ενώ λείπουν οι συγκεκριμένες
δηγίες παιδαγωγικής αντιμετώπισης. Να σημειωθεί ότι ο δευτέρα
απο τα κεφάλαια αυτά αναφέρεται στο τέλος και ξένη σχετική βιβλιογρα-
φία. Τέλος στο αμοτελευταίο τμήμα και σε έκταση 2^{4/2} σελίδων αναφέροντο
άποιες συγκεκριμένες σωματικές ασκήσεις με τρόπο σύστηματικό, παράλληλ
ε τις ασκήσεις λόγου. Είναι ίσως το μοναδικό αυτό μέρος από όλο το
είμενο, που προσφέρει κάποιο υλικό κατάλληλο για περιεχόμενο αναλυτικού
προγράμματος. Στο σημείο αυτό μια σχετική παρατήρηση του τ. επιθεωρητοί
ιδιικής αγωγής κ. Β. Μαρικάνη ο οποίος με προθυμία δέχτηκε και με πολλή
πιμέλεια μελέτησε το όλο κείμενο, είναι αξιοπρόσεκτη. " Οι ασκήσεις
για την ανάπτυξη της γενικής κινητικότητας" γράφει και της επι μέρους
κινητικότητας των γλωσσικών οργάνων, καλό θα ήταν να καταμερίζονται
ανάλογα με τη γλωσσική διαταραχή, γιατί άλλες ασκήσεις προβλέπονται για
ένα δυσλεξικό παιδί και άλλες για ένα άλλο με διαταραχές στη φωνή ή
στην ομιλία".

Ανακεφαλαιωτικά και συμπερασματικά έχουμε να πούμε τα ακόλουθα για
το κείμενο του προγράμματος.

1. Πρόκειται για μια συρραφή βραχείας εκτάσεως εισηγήσεων σε συναφή με
τη λογοθεραπεία αντικείμενα, όπου απουσιάζει μια οργανική σύνδεση και
μια λειτουργική συνέχεια όλων αυτών, ώστε να αποτελέσει το όλο ένα
παιδαγωγικό και με πλήρη σημασία πρόγραμμα εκπαίδευσης και αγωγής.
2. Συνέπεια του προηγούμενου είναι να στερείται το όλο κείμενο ενός
γενικού χαρακτήρα, απαραίτητου για εκπαιδευτικό πρόγραμμα, πιθανό λόγω
ελλείψεως συντονισμού εργασίας μεταξύ των μελών της ομάδας που το συνέ-
ταξε.
3. Δεν είναι σαφές προς ποίους απευθύνεται αυτό το κείμενο. Πρός λογο-
θεραπευτές ή προς εκπαιδευτικούς για ανάλογη χρήση.
4. Πρόκειται για ένα κείμενο που έχει χαρακτήρα πληροφοριακό, κατά κύριο
λόγο, για τον αποδέκτη. Ένα εκπαιδευτικό όμως πρόγραμμα θα πρέπει να
περιλαμβάνει συγκεκριμένους ειδικούς στόχους διαδοχικά κατά την πορεία
της αγωγής και επίσης και συγκεκριμένες διδακτικές και παιδαγωγικές
δηγίες κατά τρόπο σύστηματικό για την επίδειξη αυτών των στόχων, που
να αναφέρονται σε ενέργειες του εκπαιδευτικού και σε δραστηριότητες
των εκπαιδευμένων.
5. Για τη σύνταξη ενός τέτοιου προγράμματος αφετηρία πρέπει να αποτελεί
η σκέψη πως η εκπαίδευση στην προκειμένη περίπτωση πρέπει να έχει σαφώς
χαρακτήρα εξατομικευμένο.
- 6.

6. Ένα τέτοιο πρόγραμμα θα πρέπει να προυποθέτει τη στενή συνεργασία λογοθεραπευτού και ειδικού εκπαιδευτικού.

Εισηγούμαστε λοιπόν όπως μια ολιγομελής επιτροπή από ειδικούς, αξιοποιώντας και όσα αναφέρονται στο συζητούμενο κείμενο, αναλάβει τη σύνταξη πραγματικού προγράμματος αγωγής, το οποίο να έχει σαφή λειτουργικότητα.

Στη προσπάθεια αυτή θα μπορούσε να βοηθήσει θετικά, εάν το επιθυμεί και έχει τη δυνατότητα, και ο προαναφερθείς τ. επιθεωρητής Ειδικής Αγωγής κ.Ε. Μαρκάκης.

Το τμήμα ύστερα από συζήτηση, ομόφωνα αποφαινεται .

Μια ειδική επιτροπή, με βάση την εισήγηση περιλαμβανομένων και των παρατηρήσεων του τ. επιθεωρητού ειδικής αγωγής κ. Μαρκάκη, να δώσει στο κείμενο που υποβλήθηκε, τη μορφή ειδικού ενιαίου προγράμματος για τους εκπαιδευτικούς της ειδικής αγωγής που θα το εφαρμόσουν.

Το κείμενο αυτό θα μπορούσε κατόπιν να αποτελέσει τη βάση για τη συγγραφή ειδικού βιβλίου για το δάσκαλο.

Θέμα 2ο: Παραλαβή εικονογράφησης α) του βιβλίου του μαθητή "Ερευνώ το φυσικό κόσμο" (Α' μέρος) και β) του τετραδίου "Σκέφτομαι και απαντώ" (Α' μέρος) για το μάθημα Φυσικά Ε' τάξης Δημοτικού.

Οι κ.κ. Ν.Βλουτίδης και Στέφ.Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', εισηγούνται τα εξής:

Ο ζωγράφος Παύλος Βαλασάκης παρέδωσε την εικονογράφηση α) του βιβλίου του μαθητή "Ερευνώ το φυσικό κόσμο" (Α' μέρος) και β) του τετραδίου "Σκέφτομαι και απαντώ" (Α' μέρος) που συνοδεύει το ίδιο βιβλίο για το μάθημα Φυσικά Ε' τάξης του δημοτικού σχολείου.

Από αισθητική και παιδευτική άποψη θεωρούμε την εικονογράφηση ικανοποιητική και προτείνουμε να κινηθεί η διαδικασία για την αμοιβή του κ.Παύλου Βαλασάκη σύμφωνα με την Γ1/181/4.4.1984 υπουργική απόφαση ανάθεσης.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ομόφωνα αποφαινεται

Δέχεται τη συζήτηση όπως έχει.

/./

Θέμα 3ο: Ανάθεση εικονογράφησης του Β' μέρους του βιβλίου του μαθητή "Ερευνώ το φυσικό κόσμο" και του τετραδίου "Σκέφτομαι και απαντώ" (Β' μέρος) για το μάθημα Φυσικά Ε' δημοτικού.

Οι κ.κ. Ν.Βλουτίδης και Στέφ.Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', εισηγούνται τα εξής:

Προτείνουμε να ανατεθεί στο Ζωγράφο Παύλο Βαλασάκη η εικονογράφηση και του Β' μέρους του μαθητή "Ερευνώ το φυσικό κόσμο" και του Β' μέρους του τετραδίου "Σκέφτομαι και απαντώ".

Για την εικονογράφηση του Β' μέρους του βιβλίου του μαθητή (9-10 τυπογραφ.φύλλα) και του τετραδίου αξιολόγησης "Σκέφτομαι και απαντώ" (σελίδοποφηση, εξώφυλλα, παρακολούθηση εκτυπώσεως), ο κ.Βαλασάκης ζήτησε το ποσό των 550.000 δρχ. όπως φαίνεται στην προσφορά του που καταθέτουμε στο Τμήμα για να επισυναφθεί στο σχετικό πρακτικό.

Ο κ.Βαλασάκης δήλωσε στους επόπτες συγγραφής και στον Πρόεδρο του ΟΕΔΒ ότι θα παραδώσει την εικονογράφηση των δυο γενικών ενότητων (Ε' και Στ') του Β' μέρους του βιβλίου του μαθητή τον προσεχρή Σεπτέμβριο και την εικονογράφηση της τελευταίας γενικής ενότητας (Ζ') και του τετραδίου αξιολόγησης, τον Οκτώβριο 1985.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ομόφωνα αποφασίνα

Δέχεται τη συζήτηση όπως έχει.

Θέμα 6ο: "Έγκριση του βιβλίου "Η γλώσσα μου" Στ' δημοτικού, τρίτο μέρος (κείμενα).

Ο κ.Α.Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, σύμφωνα με το Ν.1304/82, δεν παρευρίσκεται στη συζήτηση αυτού του θέματος γιατί είναι ένας από τους συγγραφείς του βιβλίου.

Ο κ.Δ.Μελάς, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα:

Περιλαμβάνει 24 διδακτικές ενότητες (απαρτισμένες από 18 πεζά και 14 ποιητικά κείμενα, τα περισσότερα αποσπασματικά). Έξω από το βιβλίο του μαθητή προβλέπονται ακόμη 6 κείμενα από το Ανθολόγιο, από τα οποία τα τρία εξυπηρετούν τα επαναληπτικά - διαγνωστικά μαθήματα.

Τα κείμενα είναι παρμένα από δέξιμους Νεοέλληνες συγγραφείς και από τη λαϊκή μας παράδοση. Υπάρχουν επίσης 6 κείμενα από την αρχαία ελληνική και την ξένη γραμματεία (Αισχύλος, Σοφοκλής, Θουκυδίδης - Γκαίτε, Εξίπερφ, Επιστημονική βιβλιοθήκη LIFE). Η επιλογή των κειμένων έγινε με κριτήρια τη λογοτεχνική τους ποιότητα, τη γλωσσική τους αρτιότητα και το θεματικό τους περιεχόμενο.

Από θεματική άποψη τα περισσότερα κείμενα είναι εθνικο-ιστορικού περιεχομένου και αντιπροσωπεύουν κορυφαίες στιγμές του ελληνισμού, με στόχο να αποκτήσουν οι τελειόφοιτοι του δημοτικού εποπτεία της ιστορικής συνέχειας και της συνέπειας του έθνους μας ("Η ναυμαχία της Σαλαμίνας", "Ο Περικλής για τη δημοκρατία", "Το αλογάκι του Παρθενώνα", "Καλλιπάτειρα", "Ο βασιλιάς Φίλιππος κοιμάται στη Βεργίνα", "Ένας λαϊκός θρύλος για τον Πενταδάκτυλο", "Οι Ακρίτες", "Κωνσταντίνος Παλαιολόγος", "Τα παιδιά της Κύπρου", "Ευαγόρας Παλληκαρίδης", "Τουρκική εισβολή", "Έλληνες", "Ύμνος εις την ελευθερίαν", "Παρά προστάτας να 'χωμεν"). Τα τελευταία από αυτά μαζί με πρόσθετα από το Ανθολόγιο, προσφέρονται και για ευκαιριακή αξιοποίηση ενόψει του εορτασμού της εθνικής επετείου (25 Μαρτίου).

5. Ένας μικρότερος κύκλος ενότητων, που προηγείται, έχει θέμα του τις κατ' τακτήσεις της τεχνικής, τους κινδύνους που εγκυμονεί η κακή χρήση τους και κάποια από τα κοινωνικά προβλήματα που έχει δημιουργήσει ("Η παντεχνία του ανθρώπου", "Ένας σύγχρονος μάγος", "Ο μαθητευόμενος μάγος", "Ένας μικρός πρίγκιπας από άλλον πλανήτη", "Η αυλή μας", "Στο χείμαρρο της κυ-

κλοφορίας", "Βουβοί δρόμοι").

Ανάμεσα στους δύο αυτούς κύκλους παρεμβάλλονται δύο ενότητες με κείμενα που περιγράφουν βασικές μορφές της ελληνικής γης ("Πίνδος", "Θεσσαλία", "Πέλαγα και νησιά", "Κυκλάδες", "Κρήτη").

Θεωρώ τα κείμενα αυτά κατάλληλα για τους σκοπούς του γλωσσικού μαθήματος και προτείνω στο Τμήμα να τα εγκρίνει, προκειμένου η συντακτική ομάδα να προχωρήσει στη συγκρότηση των γραπτών γλωσσικών εργασιών που θα συνοδεύσουν τα κείμενα.

Ακολουθεί συζήτηση.

Ο κ.Πασσάκος, Σύμβουλος Β', λέγει τα εξής:

Μελέτησα με προσοχή όλα τα κείμενα και πολύ συνοπτικά για το καθένα από αυτά έχω να κόμω τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

1. "Η παντεχνιά του ανθρώπου". Ένας ύμνος στον άνθρωπο. Φέρνει τον μαθητή σε επαφή με το κλασικό πνεύμα. Αλλά δεν θα ήταν προτιμότερη μια πιο δόκιμη μετάφραση; Έστω κι αν δεν ήταν ολότελα βατή για τα παιδιά θα είχαν να χαρούν την αισθητική του λόγου.
2. "Ένας σύγχρονος μάγος". Εδώ έχουμε αντίθετα ένα ύμνο στη σύγχρονη τεχνολογία, αλλά: α) είναι αρκετά υπερβολικό να θεωρείται ως μόνος δημιουργός της "Ο μηχανικός" β) Ο τίτλος "Ένας σύγχρονος μάγος" είναι παραπλανητικός για τα παιδιά και γ) αναγράφεται πως "υπάρχουν τρόποι να αντιμετωπίσουν και να ξεπεραστούν οι κίνδυνοι" πώς όμως; Εδώ σιγή.
3. "Ο μαθητευόμενος μάγος". Βαρύς νομίζω ο Γκαίτε για αυτή την ηλικία. Θα μπορούσε να αξιοποιηθεί από παιδιά ωριμότερα. Έχει χαρακτήρα αλληγορικό οπωσδήποτε αλλά και παγανιστικό.
4. "Ένας μικρός πρίγκιπας από άλλον πλανήτη". Διδακτικό. Έχει ένα μήνυμα σημαντικό αρκεί να βοηθηθεί ο μαθητής να το κατανοήσει.
5. "Η αυλή μας". Μια πραγματική εικόνα της εποχής μας, δεν υπάρχει αμφιβολία. Αλλά είναι αυτή η λύση που προσφέρουμε στα παιδιά; Είναι ορθή η αντιμέτωπηση να παραδίδονται τα μικρά παιδιά "Εξ απαλόν ονόχων" στον πρώτο τυχόντα για την προστασία τους και την αγωγή τους; Η απουσία της μητέρας σε κρίσιμες στιγμές αναπτύξεως είναι θετικό γεγονός ή αντίστροφα;

6. "Στο χείμαρρο της κυκλοφορίας". Η άθλια εικόνα της ζωής στη μεγαλό-πολη. Τι τη χρειάζεται το παιδί; Δεν την γνωρίζει και δεν την υφίσταται καθημερινά;
 7. "Βουβοί Δρόμοι". Καταθλιπτικό. Τι νόημα μπορεί να έχει για το παιδί της πόλεως, το οποίο δεν έχει καμιά εμπειρία από τη ζωή του χωριού;
 8. "Ελληνικοί τόποι". Επιτυχημένη επιλογή: περιγραφών ελληνικών τοπίων. Θα μπορούσε να ήταν και περισσότερα, καταναμνημένα μέσα στις σελίδες του βιβλίου, καθώς και εκτενέστερα, όχι αποσπασματικά.
 9. "Η ναυμαχία στη Σαλαμίνα". Θαυμάσια επιλογή από τον Αισχύλο σε υπέ-ροχη μετάφραση.
 10. "Ο Περικλής για τη Δημοκρατία". Εξαιρετικά θαυμάσια ιδέα να περιλη-φθεί αυτό το απόσπασμα του Θουκυδίδη εδώ σε μια έξοχη μετάφραση.
 11. "Το αλογάκι του Παρθενώνα". Μια στρόφη της παιδικής σκέψης ως στην καλλιτεχνική δημιουργία των προγόνων, πολύ εποικοδομητική.
 12. "Καλλιπάτειρα". Και εδώ η ίδια λειτουργία γίνεται, όπως στο προη-γούμενο.
 13. "Ο βασιλιάς Φίλιππος κοιμάται στη Βεργίνα". Μια ευκαιρία και εδώ επικοινωνίας με τον αρχαίο ένδοξο ελληνικό κόσμο.
 14. "Ένας λαϊκός θρύλος για το Πενταδάχτυλο της Κύπρου".
 15. "Οι Ακρίτες".
 16. "Κωνσταντίνος Παλαιολόγος".
- Με τα τρία αυτά η παιδική συνειδηση αγκαλιάζει την ελληνική ιστορία, την ιστορία των πατέρων.
17. "Τα παιδιά της Κύπρου".
 18. "Ευαγόρας Παλληκαρίδης". Πρόκειται για δύο πραγματικά θαυμάσια κει-μενα, ένα πεζό κι ένα έμμετρο που θα συγκινήσουν πολύ την παιδική ψυχή. Εξαιρετική επιλογή και από άποψη παιδαγωγική.
 19. Τουρκική εισβολή, ιστορικά αποσπάσματα, Κάλβος και Εθνικός Ύμνος. Ιδιαίτερα επιτυχείς επιλογές με άμεση αναφορά στην πατριωτική συνειδη-ση του μαθητή.

Το γενικό συμπέρασμα από τη μελέτη των κειμένων είναι πως εδώ πρόκει-ται για το πιο διαλεχτό ως τώρα τμήμα του όλου βιβλίου.

ΣΗ

Με ιδιαίτερη χαρά κάμνω αυτή τη διαπίστωση.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ομόφωνα αποφασίνεται

θεωρεί κατάλληλο το τρίτο μέρος (κείμενα) του βιβλίου "Η γλώσσα μου"

Στ' δημοτικού και προτείνει την εκτύπωσή του από τον ΟΕΔΒ για το οχο-

λικό έτος 1985-86.

./.

Θέμα 2ο: Γνωμοδότηση για το "Ειδικό αριθμητήριο" του κ.Γ.Ξυνή.

Ο κ.Κ.Πασσάκος, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα:

Το ΥΠ.Ε.Π.Θ. με το Γ1/654/7.11.1984 έγγραφό του διαβιβάζει αίτηση του εκπαιδευτικού Γ.Ξυνή, αναφερόμενη σε γνωμοδότηση για τη χρησιμότητα Αριθμητηρίου, επιδότηση του ίδιου.

Το "Ειδικό Αριθμητήριο" αυτό, όπως έχει ονομασθεί, αποτελείται από ένα πλαστικό πίνακα διαστάσεων 50 X 90 CM και 3000 τεμάχια πλαστικά "ξυλάκια" ισομεγέθη διαφόρων χρωμάτων. Ο πίνακας φέρει έσχατες όπου είναι δυνατόν να τοποθετούνται τα "ξυλάκια" σε θέσεις χιλιάδων, εκατοντάδων, δεκάδων και μονάδων, ενώ επάνω στον πίνακα είναι άνωθεν να γράφονται αντιστοιχα αριθμοί. Το σύστημα αυτό συνοδεύεται και από ένα τετραεπίδο φυλλάδιο δακτυλογραφημένων οδηγιών. Δεν είναι χρήσιμος ατομικής αλλά μέσα στην τάξη χρησιμοποιείται από τον διδάσκοντα για τη διδασκαλία της Αριθμητικής και διαδοχικά και από τους μαθητές για την εκμάθησή της. Σύμφωνα με τα αναφερόμενα με το διδακτικό αυτό μέσο επιτυγχάνεται η "αισθητοποίηση" των αριθμών, ακεραίων και δεκαδικών, η "αισθητοποίηση" και των τεσσάρων αριθμητικών πράξεων και συμβάλει επίσης στην κατανόηση των αριθμητικών συστημάτων. Κατά τον αιτούντα "το ειδικό αριθμητήριο είναι ιδανικό εποπτικό μέσο για την κατανόηση του περιεχομένου των νέων διδακτικών βιβλίων Αριθμητικής του Δημοτικού Σχολείου Α', Β', Γ', Δ' και Ε' τάξεων".

Εζήτησα από τον κ.Ξυνή να παρουσιαστεί και να προβεί σε μια επίδειξη του μέσου αυτού και της χρήσεώς του ενώπιον του Τμήματος για ενημέρωση των μελών. Κατά τη γνώμη μας, δεδομένου ότι αυτό το "Ειδικό Αριθμητήριο" περιλαμβάνει υλικό που περιγράφεται στα εγκεκριμένα βιβλία Μαθηματικών του Δημοτικού Σχολείου, δεδομένου επίσης ότι αυτού του υλικού είναι δυνατές ποικίλες χρήσεις του για την επιτυχία της διδασκαλίας της αριθμητικής, παρά το ότι έχει κάπως περιορισμένες δυνατότητες από όσες άλλα μέσα της ίδιας κατηγορίας, τα οποία είχε την ευκαιρία να εξετάσει το Τμήμα, κάμνω θετική πρόταση για τη χρησιμότητά του στις scho-

./.

λικές τάξεις κατά τη διδασκαλία των Μαθηματικών και μάλιστα για τις τάξεις των Ειδικών Σχολείων, όπου, κατά τον αιτούντα, με επιτυχία έχει χρησιμοποιηθεί ως τώρα.

Ακολουθεί συζήτηση κατά την οποία διατυπώνεται η άποψη κατά πλειοψηφία να μη κριθεί κατάλληλο το "Ειδικό αριθμητήριο" του κ. Ξυνή, επειδή δεν έχει καμία πρωτοτυπία, είναι πολύπλοκο και αρκετά δύσχρηστο.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του :

- (α) το έγγραφο Γ1/654/7-11-1984 του ΥΠΕΠΘ,
- (β) την εισήγηση και (γ) τη σχετική συζήτηση

κατα πλειοψηφία αποφασίζεται :

Δεν θεωρεί χρήσιμο το "Ειδικό αριθμητήριο" του κ. Ξυνή στις σχολικές τάξεις κατά τη διδασκαλία των Μαθηματικών για τους εξής λόγους :

1. Δεν έχει καμία πρωτοτυπία
2. Είναι πολύπλοκο και αρκετά δύσχρηστο. Περιορίζει τη χρήση του σε παρουσίαση από το δάσκαλο μπροστά στην τάξη
3. Παρουσιάζει δυσχέρειες στην αισθητοποίηση των μαθηματικών εννοιών και στην εκτέλεση των τεσσάρων πράξεων και ιδιαιτέρως στη διαίρεση.

Μειοψηφεί ο κ. Πασσάκος για τους λόγους που αναφέρονται στην εισήγηση του.

Θέμα 8ο: Παραλαβή εικονογραφικού για το Α' τεύχος του βιβλίου του μαθητή "Εμείς και ο κόσμος" Δ' τάξης δημοτικού και για ολόκληρο το τετράδιο εργασιών.

Ο κ.Α.Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, εισήγεται τα εξής:

Ο κ.Μ.Αβαγιανός παρέδωσε τμηματικά το σύνολο της εικονογραφικής εργασίας, που του είχε ανατεθεί με την πράξη του Τμήματος για μέρος του βιβλίου της Δ' τάξης "Εμείς και ο κόσμος" (βιβλίο για το μαθητή) καθώς και για ολόκληρο το Τετράδιο Εργασιών.

Η εργασία εκτελέστηκε σύμφωνα με τους όρους ανάθεσης και διακρίνεται για την ποιότητά της.

Εισηγούμαι το Τμήμα να την εγκρίνει την εργασία και να πληρωθεί ο ζωγράφος από τον Ο.Ε.Δ.Β.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ομόφωνα αποφασίζεται

Δέχεται την εισήγηση, όπως έχει.

Έπειτα από αυτά έληξε η συνεδρία.

Ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ

Π. Σακελλαρίδης

Η γραμματέας

Ευρ. Παπανικολάου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πράξη 21/1985

Σήμερα, 7 Ιουνίου 1985 ημέρα Παρασκευή και ώρα 12.00' μεσημβρινή συνεδρίασε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαιδεύσεως του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην αίθουσα συνεδριάσεών του (μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Παύλο Σακελλαρίδη.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι: Νικ. Βλουτίδης, Κων/νος Πασσάκος, Δ. Μελάς, Στέφ. Παπασημακόπουλος, Δημ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Αριστείδ. Βουγιούκας, Αντών. Μπενέκος, Ειδικοί Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, Ιωάν. Χριστιάς, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήματος Ευρυδίκη Παπανικολάου.

Ετη συνεδρίαση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Μαραγκουδάκης, Ειδικός Σύμβουλος στο ΥΠΕΠΘ.

Θέματα ημερήσιας διάταξης

1. Έγκριση α) του βιβλίου του μαθητή "Ερευνώ το φυσικό κόσμο" (α' τεύχος του Β' μέρους) για το μάθημα Φυσικά Ε' δημοτικού και β) του βιβλίου του δασκάλου "Ερευνώ το φυσικό κόσμο" (α' τεύχος του Β' μέρους) για το μάθημα Φυσικά Ε' δημοτικού.
Εισηγητής: κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ.

2. Φύλλα αξιολόγησης, πρώτο μέρος, για το μαθητή της Δ' τάξης δημοτικού στο μάθημα της Μελέτης του Περιβάλλοντος.
Εισηγητής: κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.

Δ

Έγκριση του βιβλίου του μαθητή των Μαθηματικών ΣΤ' δημοτικού (Α' μέρος του β' τεύχους).

Εισηγητής: κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β'.

Σεμινάριο Επιμόρφωσης των νέων σχολικών συμβούλων. Πρωτοβάθμιας εκπ/σης

Εισηγητής: κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ.

Παιδαγωγικό μουσικό υλικό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (αριθμ. εγ-γράφου του ΥΠΕΠΘ ΣΤ2/450/26-3-85).

Εισηγητής: κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ.

Επιστροφή εγγράφων στη Δ/ση Μ.Ε. του ΥΠΕΠΘ.

Εισηγητής: κ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλος Β'.

Παραλαβή εισηγήσεων του βιβλίου «Η γλώσσα μου» ΣΤ' δημοτικού. Εισηγητής: κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε ο πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης.

Θέμα 1ο. Έγκριση α) του βιβλίου του μαθητή "Ερευνώ το φυσικό κόσμο" (α' τεύχος του Β' μέρους) για το μάθημα Φυσικά Ε' δημοτικού και β) του βιβλίου του δασκάλου "Ερευνώ το φυσικό κόσμο" (α' τεύχος του Β' μέρους) για το μάθημα Φυσικά Ε' δημοτικού.

Ο κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα ακόλουθα:

Α. Το βιβλίο για το μαθητή

1. Στο δοκίμιο παρουσιάζεται μέρος από την ύλη του Προγράμματος και ουσιαστικά χωρίζεται σε δύο μέρη:

α) Ενότητες που διαπραγματεύονται βιολογικά θέματα γενικού περιεχομένου (Ε.1, Ε.2) και ειδικού (Ε.3). β) Την ενότητα για τον άνθρωπο (Ε.4).

Είναι χαρακτηριστικό ότι και ο διδακτικός χειρισμός των μερών αυτών είναι διαφορετικός, γι' αυτό και θα διαστρωματώσω ανάλογα τις παρατηρήσεις μου - που θα αναφέρονται κυρίως στη διδακτική πλευρά.

2. Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει τις μερικότερες ενότητες: (Ε.1) Η ενέργεια στα βιολογικά φαινόμενα, (Ε.2). Το κύτταρο, (Ε.3) Κατώτεροι οργανισμοί.

Από γενική άποψη αναγνωρίζει κανείς βασικά στοιχεία του ύφους και της δομής που παρουσίασαν οι συγγραφείς και στο Α' μέρος του βιβλίου: άνετη εικονιστική στήριξη λειτουργικά δεμένη με το περιεχόμενο και διδακτικά εύστοχη, γλώσσα στο μεγαλύτερο μέρος κατανοητή, υπέρσχυση της απαγωγικής έναντι της επαγωγικής μεθόδου μελέτης των θεμάτων, διαρκής προβληματισμός που αφανίζεται τελικά μπροστά στην τάση των συγγραφέων να προλαβαίνουν τη σκέψη των μαθητών.

Επιπλέον στη διαπραγμάτευση των θεμάτων αυτών εμφανίζονται και ορισμένα καινούρια χαρακτηριστικά, που φαίνεται να επιβλήθηκαν από τη φύση του γνωστικού υλικού και που τελικά ενεργούν περισσότερο αρνητικά παρά θετικά.

Ειδικότερα:

α. Τα θέματα εξετάζονται σε επίπεδο καθαρά επιστημονικό: απομονώνεται ένα αντικείμενο και προβάλλεται καθαρά επιστημονικό υλικό, χωρίς να εντάσσεται σε κάποια πλαίσια ανθρωπίνων δραστηριοτήτων, όπως συμβαίνει στις προηγούμενες τάξεις.

Έτσι: το υλικό εγκλωβίζεται σε αφηρημένες έννοιες, γίνεται αναγκαστικά χρήση και συσώρευση δύσκολων εννοιών (συχνά αναπόδεικτων και μη επαρκώς εποπτικοποιήσιμων), το περιεχόμενο παίρνει τη μορφή επιστημονικής πραγματείας και τελικά το επίπεδο μάθησης ξεπερνά τους στόχους του μαθήματος και των ενοτήτων.

Αντιπροσωπευτικά είναι τα θέματα Ε 1.2 (Η ενέργεια στους ζωντανούς οργανισμούς) και Ε.2 (το κύτταρο) όπου η επιλογή του υλικού και η παρουσίαση έγινε άσχετα από τις δυνατότητες του παιδιού - στο επίπεδο του μαθητή του γυμνασίου - και τη διδακτική απαίτηση να συνδέεται το αντικείμενο της μάθησης με τη ζωή και να εντάσσεται σε ένα σύνολο (ευρύτερο εννοιολογικό πλαίσιο). Επιπλέον έχουν τα παιδιά να αντιμετωπίσουν ακατανόητο υλικό καθόλου επαγωγικό, που απαιτεί μηχανική απομνημόνευση (γίνεται ανάγνωση και σχολιασμός του θέματος (Ε1.2)).

Σε αντίστοιχο ύφος είναι γραμμένο και το βιβλίο για το δάσκαλο (Β.Δ.) - πληροφορίες για ειδικούς επιστήμονες.

β. Η θέση του αντικειμένου της μάθησης και ο προβληματισμός (ο αφετηριακός, κυρίως) χωλαίνουν κάπως.

Συχνά πρόκειται για ψευτοπροβληματισμό (που δεν οδηγεί σε σχηματισμό υποθέσεων και ερευνητικές δραστηριότητες) ή για τεχνητό ξεκίνημα που αφορά μόνο μια φάση της εργασίας - και όχι όλη τη διδ/λία.

γ. Επιπλέον δεν προσφέρονται δυνατότητες στο μαθητή να δραστηριοποιήσει τη σκέψη του, να ερευνήσει και να απαντήσει ο ίδιος στο πρόβλημα, αφού με τον ένα ή τον άλλο τρόπο τα συμπεράσματα προσφέρονται έτοιμα από το βιβλίο.

Παραδείγματα: σελ. Ε1-1 (αυτό που ζητούμε να βρει ο μαθητής το λέμε εμείς), σελ. Α/Ε2-1 (δεν υπάρχει πρόβλημα ή αντικείμενο σπουδής), σελ. Α/Ε3-1 (μερικό πρόβλημα άσχετο με την εισαγωγή που απαντιέται αμέσως - και πάντως αναπόδεικτο). Α/Ε8-1 (τεχνητό, προ κατασκευασμένο, άσχετο με την ουσία του θέματος και το σύνολο) κ.ά.

δ. Οι δραστηριότητες των μαθητών είναι περιορισμένες ή ανεπαρκείς, για να οδηγήσουν σε ολοκληρωμένη εργασία ή αντικαθίστανται από το συνεχή λόγο και την έτοιμη γνώση. Νομίζω ότι θα έπρεπε να είχαν δοθεί περισσότερες ευκαιρίες δραστηριοποίησης και περισσότερα παραδείγματα από τη ζωή και τις εμπειρίες του παιδιού, για ευρύτερη κατανόηση.

- Στο Β.Δ. ορίζεται λ.χ. ότι πρέπει οι μαθητές να "κατανοήσουν τη σημασία" των μονοκύτταρων οργανισμών (σελ. 12).
- θέμα: ένα κύτταρο είναι οργανισμός (σελ. Α/Ε5-1). Αυτό δε βγαίνει από καμιά δραστηριότητα ή γνώση που περιέχεται στο Β.Μ. Ούτε προσδιορίζεται ποια άλλα πρωτόζωα θα διδαχτούν, όπως αφήνεται να εννοηθεί στο Β.Δ.

ε. Επαναλαμβάνω την παρατήρηση που είχα κάνει και για το Α' μέρος: το διδακτέο υλικό στο Β.Μ. δεν παρουσιάζει συγκεκριμένη διδακτική συγκρότηση. Πιστεύω ότι θα πρέπει να αφήνουμε ελεύθερο το δάσκαλο να διαμορφώνει τη διδακτική του ενέργεια σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση. Ωστόσο οφείλουμε να καταστήσουμε σαφείς τις θέσεις μας και το διδακτικό σχήμα με βάση το οποίο έχουμε, ως ομάδα, συνθέσει το διδακτικό υλικό, εποπτικό και ερευνητικό, στο Β.Μ. Δεν ωφελεί σε τίποτα να γεμίζουμε τις σελίδες με ύλη διδακτικά αδιάφορη και ασπόνδυλη, όπως φαίνεται να συμβαίνει στο δοκίμιο που εξετάζουμε.

Αυτή την ουδετερότητα συναντούμε και στο Β.Δ., πράγμα που ελάχιστα βοηθάει το δάσκαλο.

δ) Από την πρόσφατη έρεση

.. / ..

Λείπει η σαφήνεια στη διδακτική διαδρομή και στην παρουσίαση. Το εποπτικό υλικό είναι απρόβλεπτο και ανεπαρκές. Δεν φαίνεται να κατανοήσουν όσα του ζητούμε - όχι γιατί είναι δύσκολα, αλλά γιατί είναι δύσκολες οι καταστάσεις.

3. Το δεύτερο μέρος έχει, βασικά, αντικείμενο μελέτης τον άνθρωπο - τον ανθρώπινο οργανισμό (Ε.Ε4).

Είναι περισσότερο βατό, επιτυχέστερα ντοκουμενταρισμένο ερευνητικά και εποπτικά, μολονότι φέρνει τα ίχνη των αδυναμιών που ανέφερα στα προηγούμενα.

Επειδή το θεωρώ βελτιωσίμο, περιορίζομαι στα επόμενα σε εξειδικευμένες παρατηρήσεις, που θάταν υπόψη της Ομάδας, για να κάμουν τις απαραίτητες βελτιώσεις.

α'. "Οργανισμοί με πολλά κύτταρα -ο άνθρωπος" (Α/Ε8-1/

Η εισαγωγή στο θέμα δεν ικανοποιεί διδακτικά. Η σύζευξη των ερωτων και το περιεχόμενό τους δε συνιστούν πρόβλημα για έρευνα, σύμφωνα με τους στόχους. Δεν προβάλλονται από την αρχή παραδείγματα, αφηγηματικής πληροφόρησης. Αλλά πιο κάτω αποδεικτικά στοιχεία (σελ. Δ/Ε8-2, στο τέλος) για τα όργανα χάνουν τη γοητεία του προβληματισμού, αφού δίνονται αμέσως σε εικόνες (Να αντιστραφεί η διάταξη).

β'. "Πως κινείται το ανθρώπινο σώμα".

- Επίσης πάσχει μεθοδολογικά. Στην εισαγωγή συμψύρονται ετερόκλητα πράγματα, σε μορφή προβληματισμών, έτσι ώστε να μη δηλώνεται σαφώς το αντικείμενο μελέτης.

- Οι μαθητές δεν μπορούν να απαντήσουν στο ερώτημα: πώς λέγονται τοστομάχι, η καρδιά και άλλα σπλάχνα που δεν υπακούουν στη θέλησή μας. (Ε9-3).

Στο Β.Δ. υπάρχει υπόδειξη να ξεκινήσουν οι δάσκαλοι από γενικό προβλ/μό. . Γιατί όχι από ειδικό και συγκεκριμένο και άμεσο, π.χ. πώς κινεί ο μαθητής το χέρι όταν φράφει, τέ κινεί ο δάσκαλος εκείνη τη στιγμή και τι κάνει ο εργάτης έξω

γ) Η πέψη των τροφών.

Η ερώτηση 1 έχει ήδη απαντηθεί με την προηγούμενη φράση (σελ. Δ/Ε10-1). Να γνωστεί στα παιδιά τι είναι φυτικές ίνες. Τέτοιο υλικό υποδομής απαιτείται και σε άλλες περιπτώσεις.

δ) Από την πέψη στη θρέψη

Λείπει η σαφήνεια στη διδακτική διάρθρωση και στην παρεχόμενη γνώση. Το εποπτικό υλικό είναι αμφίβολο αν μπορεί να βοηθήσει το παιδί να κατανοήσει όσα του ζητούμε - όχι γιατί είναι άστοχο ή ελ-

λίπες αλλά γιατί είναι δύσκολες οι καταστάσεις (π.χ. για τα τρι-

χοειδή αγγεία). Να μπουν τα ονόματα των οργάνων στην εικόνα 1.
Να ταξινομηθούν οι τροφές για να γίνει περισσότερο διδακτικό το υλικό. (Σελ. Δ/Ε11-3).

- Οι προτάσεις (εργασία) στη σελ. Δ/Ε 11-5) τι νόημα έχουν;

ε) Μαθαίνω για το αίμα

Δεν τίθεται το αντικείμενο μελέτης με σαφήνεια ή το πραγματικό θέμα: η σύσταση του αίματος ή του βάρους. Η απόρριψη δε βοηθάει διδακτικά. Να γίνει πιο λιτό.

Επίσης η διάταξη του υλικού ^{αδιδευχρίτως} θα πρότεινα

- 1) Τι είναι το αίμα - σύσταση
- 2) Τι χρησιμεύει στον οργανισμό - λειτουργία
- 3) Εφαρμογές της έρευνας - πληροφορίες πρακτικές.

Πάλι αντίφαση με το Β.Δ. Ζητεί άδριστα προβληματισμό, ενώ στο Β.Μ. υπάρχει σωστή απόρριψη (από τον άρρωστο), μόνο που δεν αξιοποιείται σωστά.

στ) Η αναπαραγωγή στον άνθρωπο

Είναι και συζητητέο, επειδή συνδέεται με το γενικότερο θέμα της σεξουαλικής αγωγής.

Ζητήματα που μπορεί να δημιουργήσει δε λύνονται με όσα λέγονται βοηθητικά στο Β.Δ. (σελ. 35). Και όσα λέγονται ~~μου φαίνονται~~ περιττά, αφού δεν προορίζονται για το μαθητή.

ζ) Το νευρικό σύστημα

Περιττό το ερώτημα, αφού η απάντηση δίνεται.

* Αστοχη η αφετηρία. Προτιμότερη η παρατήρηση συνολικά της εικόνας.

Λιγότερα για τον εγκέφαλο ή να προστεθεί και για το νωτιαίο μυελό. Να τονιστεί γιατί είναι τόσο καλά εγκλωβισμένα στα οστά...

η) Πώς αντιλαμβανόμαστε το περιβάλλον

- Η εικόνα 2 περιπλέκει τη μάθηση. Να αντικατασταθεί.

- Προσοχή στη χρήση των όρων αισθήσεις - αισθήματα - όργανα αισθήσεων. Π.χ. τα παιδιά ξέρουν ότι οι "αισθήσεις" είναι 5.

Τώρα παρουσιάζονται και "αισθήσεις" του πόνου, του βάρους, της θερμότητας. Μήπως εννοούμε "αισθήματα πόνου" κ.λ.π.

- Ξέρει το παιδί πώς γίνεται η λειτουργία της όσφρησης (μόρια...) στη σελ. Α/Ε15-3).

4. Συμπερασματικά: α) Για το πρώτο μέρος διατηρώ σοβαρές επιφυλάξεις και θα ήθελα να πεισθώ για το αντίθετο από τις θέσεις των λοιπών συναδέλφων και τις σχετικές απαντήσεις. Οπωσδήποτε πρέπει να απλοποιηθούν τα θέματα και να περιοριστεί στο ελάχιστο η επιστημονική ορολογία. β) Για το δεύτερο μέρος πιστεύω ότι μπορεί να προχωρήσει με τις βελτιώσεις που προτείνω.

Β. Το βιβλίο για το δάσκαλο.

1. Είναι σύντομο σε ό,τι αφορά το περιεχόμενο και τον τρόπο που θα βοηθήσουμε το μαθητή να το εξουσιάσει και να το κάμει όργανο ζωής. Αντίθετα είναι αναλυτικό σε ό,τι αφορά την ενημέρωση του δασκάλου σε επιστημονικά θέματα.

Ωστόσο το επιστημονικό αυτό υλικό δεν πρόκειται να διδαχτεί ή δεν ορίζεται ποιο από αυτό και πώς θα αξιοποιηθεί διδακτικά. Επιπλέον είναι υψηλού και, συχνά, εξειδικευμένου επιπέδου, όπως αναφέρθηκε κιόλας (για το κύτταρο, τους ζωντανούς οργανισμούς, το αίμα ...)

2. Ξυνέπεια είναι ή να παρουσιάζονται γενικά παρατηρήσεις ή οι δραστηριότητες να είναι πενιχρές και πάντως όχι τέτοιες που να συνδέουν τη μάθηση με την εμπειρία ή τις καθημερινές καταστάσεις που ζει το παιδί ή να υποστηρίζουν πλήρως τη συγκεκριμένη έρευνα που απαιτεί το μάθημα και γενικά να βοηθήσει δάσκαλο και μαθητή. Παράδειγμα : Αναφέρεται: "να συσχετίσουν" ή "να εκτιμήσουν" (σελ. Ε2) αλλά με τί και με ποιά δραστηριότητα, τί μπορούν να κάμουν οι μαθητές (παραδείγματα)..

Λείπουν ακριβώς παραδείγματα πρακτικά και για πρόεκτηση της μάθησης. Συνιστώ γι' "απλά παιγνίδια" (σελ. Ε.1), αλλά δε δίνουν με ένα - δύο παραδείγματα για βοήθεια ή πρότυπα για το δάσκαλο.

Γενικά ο δάσκαλος έχει ανάγκη από πρωτότυπες ιδέες πρακτικών δραστηριοτήτων στην τάξη και εφαρμογών και θα έπρεπε να παρουσιάζουμε τέτοιες εναλλακτικές (και ενδεικτικές, βέβαια) στο Β.Α. όσες μπορούμε περισσότερες.

3. Υπενθυμίζω την παρατήρηση (3.Σ) σχετικά με την διάρθρωση του διδακτικού υλικού, του Β.Μ., που αντανakλάται και στο περιεχόμενο του Β.Α.

4. Οι στόχοι είναι γενικά σύμφωνοι με το περιεχόμενο αλλά συχνά ξεπερνιούνται, όπως έχω επισημάνει κιόλας.

Για μια "ελληνικότερη" καταγραφή τους θα συνιστούσα, όπου διατυπώνεται ένας μόνο στόχος, η λέξη "μαθητές" να ενσωματώνεται στο κείμενο και να μη μένει μετέωρη, ~~ως~~ επικεφαλίδα, όπως λ.χ. στις σελ. Ε6/1 και Ε.8/1.

5. Άλλες παρατηρήσεις μου λεπτομερειακές αναγράφονται στο δοκίμιο. Δεν έχει πάντως βασικά προβλήματα και μπορεί, με βελτιώσεις, να γίνει βοηθητικό όργανο για το δάσκαλο.

Ακολουθεί συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων.

Ο κ. Πασσάκος, λέγει τα εξής:

Μελέτησα με προσοχή και τα δύο κείμενα. Πρόκειται για μια πολύ υπεύθυνη και προσεκτική εργασία, όπως και στα αντίστοιχα προηγούμενα είδαμε. Ειδικότερα θα είχαμε να παρατηρήσουμε. Αποτελούν πλεονέκτημα οι κατάλογοι με τις "νέες λέξεις" έννοιες, οι οποίες όμως θα έπρεπε και μάλιστα να περιλαμβάνονται και στο βιβλίο του μαθητή. Θετικό επίσης είναι και το ότι για χάρη του διδασκάλου εκθέτονται διευκρινίσεις και συμπληρωματικές γνώσεις. Γενικά όσα περιλαμβάνονται στο βιβλίο του διδασκάλου δεν αποτελούν διόλου πρόβλημα γι' αυτόν. Είναι και προσιτά και χρήσιμα. Οι στόχοι αντιστοιχούν με επιτυχία κάθε φορά στο περιεχόμενο. Φρονώ όμως πως μια προσεκτικότερη διατύπωσή τους είναι αναγκαία. Σε πολλές περιπτώσεις περισσότεροι από ένας στόχος περιλαμβάνονται σε μία πρόταση και πολύ συχνά ως στόχοι προτείνονται το "να μάθουν...", "να γνωρίσουν" ρήματα αυτά με τόση γενικότητα. Και στη μια και στην άλλη περίπτωση παραγνωρίζονται βασικές αρχές στοχοθεσίας.

προβληματούχοι, εδν, στα παιδιά αυτού του αναπτυξιακού επιπέδου, για τα οποία και γράφεται το βιβλίο, η επαγωγική πορεία είναι προτιμότερη για την αποτελεσματικότητα της μαθήσεως ή η εξελικτική πορεία σε αναφορά με τους οργανισμούς όπως μελετιούνται επιστημονικά. Μήπως θα ήταν προτιμότερο λοιπόν η διδασκαλία να άρχιζε από τους ανώτερους και συνθετικότερους οργανισμούς, που είναι συγκεκριμένοι και απροσβλητοί στο παιδί και κάπου εκεί στην πορεία διδασκαλίας να γίνεται κατάλληλα λόγω για κύτταρο και για μονοκύτταρους οργανισμούς, πράγματα καταρχήν απρόσιτα στην άμεση αντίληψη του παιδιού. Γενικά θα εύρισκα πως αναφορικά με τα βιολογικά φαινόμενα-κύτταρο, κληρονομικότητα, μονοκύτταροι οργανισμοί και τα παρόμοια- το κείμενο προχωρεί σε πολλές και δύσκολες για τα παιδιά λεπτομέρειες. Έτσι, πωλδχιστον στα αντικείμενα αυτά, ανέρχεται πάνω από το επίπεδο των πραγματικών δυνατοτήτων των μαθητών. Κάποια αναθεώρηση στην πλευρά αυτή της βρίσκω αναγκαία και χρήσιμη.

Ειδικότερα έχω επισημάνει για διόρθωση, κατά τη γνώμη μου, 16 σημεία στα κείμενα για το βιβλίο του μαθητή και 17 σημεία στα κείμενα για το βιβλίο του διδασκάλου τα οποία και θέτω υπόψη της συγγραφικής ομάδας.

Ο κ. Δ. Μελάς, παρατηρεί τα εξής:

Η ενότητα Ε1 έχει ένα πλήθος εννοιών δοσμένες με την παραγωγική μέθοδο, γεγονός που, κατά τη γνώμη μου, αντίκειται στις αρχές ενός σύγχρονου Α. Προγράμματος. Θα έλεγα μάλιστα ότι αποτελεί αντίφαση και με το επόμενο κεφάλαιο του ίδιου βιβλίου που η ύλη του είναι δοσμένη επαγωγικά.

Μια γενική παρατήρηση που έχω να κάνω για το βιβλίο του μαθητή είναι ότι περιλαμβάνει πολλές επιστημονικές έννοιες με λεπτομέρειες που δεν είναι ούτε προσιτές ούτε του άμεσου ενδιαφέροντος των παιδιών. (παρόδειγμα: Νόμοι του MENDEL).

Για το βιβλίο του δασκάλου οι "Διευκρινήσεις- συμπληρωματικές γνώσεις" νομίζω ότι είναι ύλη επάνω από τις δυνατότητες κατανόησης από μέρους των δασκάλων (π.χ. η ενέργεια στους ζωντανούς οργανισμούς) και φοβάμαι πως μάλλον θα τους μπερδέψουν πολλές απ' αυτές παρ' όσον θα τους βοηθήσουν.

Στα σώμα του δοκιμίου σημειώνω ορισμένες παρατηρήσεις μου.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του την εισήγηση και τη διεξοδική συζήτηση που ακολούθησε

ΣΤ

ο μ ό φ ω ν α σ π ο φ α σ ί ν ε τ α ι

θεωρεί κατάλληλα τα βιβλία "Ερευνῶ το φυσικὸ κόσμος" (Βιβλίο για το μαθητὴ και βιβλίο για το δάσκαλο, α' τεύχος του Β' μέρους) για το μάθημα Φυσικὸ Ε' τάξης δημοτικού και προτείνει την εκτύπωσή τους από τον ΟΕΔΒ για το σχολ. ἔτος 1985-86.

Θ έ μ α 2ο.- Φύλλα αξιολόγησης, πρώτο μέρος, για το μαθητή της Δ' τάξης δημοτικού στο μάθημα της Μελέτης του Περιβάλλοντος.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα εξής:

Τα φύλλα αξιολόγησης του πρώτου μέρους του μαθήματος Μελέτης του Περιβάλλοντος είναι, κατά τη γνώμη μου, κατάλληλα για το σκοπό που προορίζονται.

Πέρα από ορισμένες παρατηρήσεις που σημείωσα στο δοκίμιο, προτείνω να προχωρήσουν για εκτύπωση τα φύλλα αξιολόγησης με τις τυχόν βελτιώσεις και διορθώσεις που θα πρότεινε το Τμήμα.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α α π ο φ α ί ν ε τ α ι

θεωρεί κατάλληλα τα φύλλα αξιολόγησης, πρώτο μέρος, για το μαθητή της Δ' τάξης δημοτικού στο μάθημα της Μελέτης του Περιβάλλοντος καί προτείνει την εκτύπωσή τους από τον ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1985-86.

Θ έ μ α 3ο.- Αναβάλλεται η συζήτηση

Βαθμολογία.

(Εισηγητής:

Παιδιά με σχολική καθυστέρηση, δυσκολία κ.λπ. ματα συμπεριφοράς.

Θέμα 4ο. Σεμινάριο επιμόρφωσης, των νέων σχολικών συμβούλων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Ο κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα ακόλουθα:

Το Υπουργείο κάνει γνωστό ότι θα πραγματοποιήσει, όπως και στο παρελθόν, σεμινάριο για την ενημέρωση και επιμόρφωση των νέων σχολικών συμβούλων, αμέσως μετά την επιλογή τους, πάνω στα θέματα που θα τους βοηθήσουν να ανταποκριθούν με απιτυχία στα νέα τους καθήκοντα, και ζητεί από το ΚΕΜΕ να προτείνει τα καταλληλότερα θέματα, καθώς και τα πρόσωπα που θα τα εισηγηθούν, προκαθορίζοντας τη διάρκεια του σεμιναρίου περίπου σε επτά ημέρες.

Με βάση την εμπειρία από τα προγράμματα και τη διεξαγωγή των δύο προηγούμενων σεμιναρίων προτείνω το ακόλουθο σχέδιο σεμιναρίου επτά ημερών για τους σχολικούς συμβούλους πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης:

1η ημέρα

Η κυβερνητική εκπαιδευτική πολιτική στο χώρο της γενικής εκπαίδευσης (και ειδικότερα της πρωτοβάθμιας): Αρχές και συγκεκριμένα μέτρα, (Εισηγητής: Κώστας Χάρης ή άλλος εκπρόσωπος του Υπουργείου).

Το έργο των σχολικών συμβούλων: Αρμοδιότητες, χρόνος και τρόπος άσκησης του έργου τους.

(Εισηγητής: Θεόφραστος Γέρου ή άλλος εκπρόσωπος του Υπουργείου)

2η ημέρα

Εκπαιδευτικό κλίμα και καθημερινά ζητήματα σχολικής πράξης:

Η στάση του δασκάλου παέναντι στα παιδιά στα πλαίσια της αντιαυταρχικής, δημοκρατικής και ανθρωπιστικής αγωγής.

Άμιλλα και ανταγωνισμός. Ποινές, αμοιβές και παιδαγωγικά μέτρα. Βαθμολογία.

(Εισηγητής:

Παιδιά με σχολική καθυστέρηση, δυσκολίες προσαρμογής και προβλήματα συμπεριφοράς.

1. Κρίση πολιτική αγωγή (νέα αναλυτικά προγράμματα...)

για τις τάξεις Ε' και ΣΤ').

(Εισηγητής: Γ. Καραγκουδάκης και άλλα μέλη των συντοκτικών...

(Εισηγητής: ο προϊστάμενος της Διεύθυνσης ειδικής αγωγής ή ο Κώστας Καλαντζής ή ένας από τους σχολικούς συμβούλους ειδικής αγωγής)

γ) Συνεργασία δασκάλου της τάξης και γονέων των μαθητών.

Ανταλλαγή διδακτικής πείρας και συνεργασία ανάμεσα στους δασκάλους του ίδιου σχολείου.

(Εισηγητής:

δ) Θέματα ομαλής λειτουργίας του σχολείου: ωράριο εργασίας, διαλείμματα, επίβλεψη μαθητών, επισκέψεις, εκκλησιασμός, εκδρομές, εορτασμός.

(Εισηγητής:

3η ημέρα

Το μάθημα "Νεοελληνική γλώσσα" (νέα αναλυτικά προγράμματα και βιβλία για όλες τις τάξεις).

(Εισηγητές: Α.Βουγιούκας, Δ.Μελάς, Θ.Μηλούνας και άλλα μέλη των συντακτικών ομάδων των βιβλίων)

4η ημέρα

Τα Μαθηματικά (νέα αναλυτικά προγράμματα και βιβλία για όλες τις τάξεις).

(Εισηγητές: Γ.Μαραγκουδάκης, Κ.Πασσάκος και μέλη των συντακτικών ομάδων των βιβλίων)

5η ημέρα

Η Μελέτη του περιβάλλοντος (νέα αναλυτικά προγράμματα και βιβλία για τις τέσσερις πρώτες τάξεις).

(Εισηγητές: Α.Μπενέκος, Ι.Χριστιάς και άλλα μέλη των συντακτικών ομάδων των βιβλίων).

6η ημέρα

1. Κοινωνική και πολιτική αγωγή (νέα αναλυτικά προγράμματα και βιβλία για τις τάξεις Ε' και ΣΤ').

(Εισηγητές: Γ.Μαραγκουδάκης και άλλα μέλη των συντακτικών ομάδων

των βιβλίων).

2. Φυσικά (νέο αναλυτικό πρόγραμμα και βιβλία για την Ε' τάξη).
(Εισηγητές: Ν. Βλουτίδης, Σ. Παπασημακόπουλος και μέλη των
συντακτικών ομάδων των βιβλίων).

7η ημέρα

1. Καλλιτεχνικά μαθήματα

α) Εικαστικές τέχνες

(Εισηγητές: Απ. Γρυπάρης, Αικ. Χαραμόγλη)

β) Μουσική

(Εισηγητές: Π. Τσαπάρας, Γ. Κουρουπός, Σ. Βασιλειάδης)

2. Φυσική αγωγή

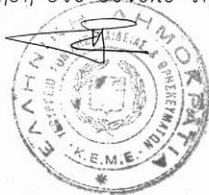
(Εισηγητής: Ι. Σκορδίλης)

Ώρες εργασίας του σεμιναρίου: 8.30' - 14.30'

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α α π ο φ α ί ν ε τ α ι :

Δέχεται την εισήγηση στο σύνολό της όπως έχει.

Θέμα 5ο.- Παιδαγωγικό μουσικό υλικό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (αριθμ. εγγράφου του ΥΠΕΠΘ ΣΤ2/450/26-3-85).

Ο κ. Α. Μπενέκος, Εθνικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα εξής:

1. Η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχει σχεδιάσει να ετοιμάσει μέχρι το φθινόπωρο του 1985 παιδαγωγικό μουσικό υλικό (30-40 κοσέτες με σχετικά φυλλάδια) για παιδιά 3-9 χρόνων με "διαφορετική πολυεστική προέλευση".

Με έγγραφό της ζητεί να προσδιορίσουμε την ποσότητα του υλικού που θα χρειαζόταν ως Ελλάδα και τις διαδικασίες διάθεσής του.

2. Σχολεία με παιδιά διαφορετικής πολιτιστικής προέλευσης (σχολεία ~~για~~ ^{με} υπαλλήλους Ε.Ο.Κ. κ.λ.π) δεν υφίστανται ~~στην~~ ^{στη} Ελλάδα και το θέμα φαίνεται χωρίς αντίκρυσμένο.

Επειδή όμως υπάρχουν σχολεία μειοτήτων και ξένα και επειδή ενδέχεται το υλικό ~~για~~ ^{να} είναι ενδιαφέρον ~~και~~ ^{και} χρήσιμο για τη μουσική παιδεία γενικότερα, θα πρότεινα να ζητηθεί από το Υπουργείο να σταλεί ένα δείγμα (μια σειρά) που θα μελετηθεί από επιτροπή ειδικών (μουσικοπαιδαγωγών κ.α.) και να εισηγηθεί για τα περαιτέρω.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του α) τα έγγραφα ΣΤ2/450/26-3-1985 και ΣΤ2/537/23-5-1985 του ΥΠΕΠΘ και β) την εισήγηση και τη σχετική συζήτηση

ο μ ό φ ω ν α σ π ο φ α ί ν ε τ α ι

Αποδεχόμενο την εισήγηση προτείνει να σταλεί από το Υπουργείο ένα δείγμα του υλικού (μια σειρά) που θα μελετηθεί από επιτροπή ειδικών (μουσικοπαιδαγωγών κ.α.) και να εισηγηθεί για τα περαιτέρω.

- 14 -

Θ έ μ α θ α . - Επιστροφή έγγραφων στη Δ/νση Μ.Ε του ΥΠΕΠΘ.

Ο κ. Στ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλος Β', εισηγείται το εξής:

Ο κ. Δημήτριος Σπανός με την από 4.10.84 ανσφορά του ζητάει από το ΥΠΕΠΘ
" να ασκηθεί πειθαρχική δίωξη κατά του κ. Π.Α. Αραμπιτζή - Π.Δ. 611/77 άρθρο 75
παρ., 1, 2, 5 και άρθρο 206 παρ. Ι ιγ) ". Αυτό σημαίνει ότι η υπόθεση δεν αποτελεί
αντικείμενο αρμοδιότητας του ΚΕΜΕ. Γι' αυτό εισηγόμαστε η σχετική αλληλογραφία
να επιστραφεί στη Δ/νση προσωπικού Μ.Ε. για τις δικές της ενέργειες.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α σ π ο φ α ί ν ε τ α ι :

Δέχεται την εισήγηση στο σύνολό της όπως έχει.

μα 7ο. Παραλαβή εικονογράφησης του δεύτερου μέρους του βιβλίου
"Η γλώσσα μου" ΣΤ' δημοτικού.

Ο κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα εξής:
Ο ζωγράφος Μίνωας Αργυράκης παρέδωσε την εικονογράφηση του δεύτερου
μέρους του βιβλίου "Η γλώσσα μου" ΣΤ' δημοτικού.

Υπογεγραμμένα ο κ. Αργυράκης είχε αναλάβει με την πράξη 17/1985 του
αΐματος αντί του ποσού των τριακοσίων εξήντα χιλιάδων (360.000) δρχ.
1) να εικονογραφήσει τα κενά που αφήνουν τα κείμενα και οι εργασίες
με συνολική έκταση 9 τυπογραφικών και 2) την καλλιτεχνική επιμέ-
λεια, την σελιδοποίηση, φιλοτέχνηση του εξώφυλλου και την επιμέ-
λεια της εκτύπωσης.

Η εργασία του κρίνεται ικανοποιητική και προτείνω να προχωρήσει η
διαδικασία αμοιβής του παραπάνω ζωγράφου.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α α π ο φ α ί ν ε τ α ι

έχεται την εισήγηση όπως έχει.

Έπειτα από αυτά έληξε η συνεδρία.

Ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ

Η Γραμματέας

ΠΑΥΛΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

ΕΥΡ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Πράξη 22/1985

Σήμερα, 11 Ιουνίου 1985 ημέρα Τρίτη και ώρα 12.00' μεσημβρινή συνεδρίασε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαιδεύσεως του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην αίθουσα συνεδριάσεών του (Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Παύλο Σακελλαρίδη.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι: Νικ. Βλουτίδης, Κων/νος Πασσάκος, Δ. Μελάς, Στέφ. Παπασημακόπουλος, Δημ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Αριστ. Βουγιούκας, Αντών. Μπενέκος, Ειδικοί Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, Ιωάν. Χριστιάς, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήματος Ευρ. Παπανικολάου.

Στη συνεδρίαση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Μαραγκουδάκης, Ειδικός Σύμβουλος στο ΥΠΕΠΘ.

Θέματα ημερήσιας διατάξεως

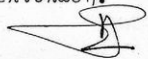
1. Έγκριση του βιβλίου του μαθητή των Μαθηματικών ΣΤ' δημοτικού (Α' μέρος του Β' τεύχους). Εισηγητής: κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β'.
2. Σύνταξη σχεδίου έκθεσης σχολικών συμβούλων.
Εισηγητής: κ. Ι. Χριστιάς, Εισηγητής του ΚΕΜΕ.
3. Οδική ασφάλεια και κυκλοφορική αγωγή στα σχολεία (Δίκτυο εκπαιδευτικών πληροφοριών "ΕΥΡΥΔΙΚΗ". Εισηγητής: κ. Ι. Χριστιάς, Εισηγητής ΚΕΜΕ.
4. Γνωμοδότηση για τα βιβλία α) Μήνυμα παγκόσμιας ειρήνης και συναδέλφωσης και β) Η μαγεμένη πεταλούδα, Ανδρέα Συννεφάνη.
Εισηγητής: κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ.
5. Ανάθεση εικονογράφησης και φωτογραφικής κάλυψης του βιβλίου του μαθητή "Εμείς και ο κόσμος" (δεύτερο μέρος) για την Δ' τάξη, καθώς και του τετραδίου Εργασιών και φύλλων Αξιολόγησης.
Εισηγητής: κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Έμα 1ο. Έγκριση του βιβλίου του μαθητή των Μαθηματικών ΣΤ' δημοτικού (Α' μέρος του β' τεύχους) .

Ο κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα:

Το μέρος αυτό εκτείνεται σε 50 σελίδες και περιλαμβάνει τα αντί-
είμενα του Προγράμματος που ανήκουν στην V Περιοχή του "Λογοί και
ναλογίες", δηλαδή τα ακόλουθα: Ισοδύναμα κλάσματα, Λόγοι και αναλο-
γίες, Μεταβλητή και συνάρτηση, Ποσά ανάλογα και αντίστροφα, Προβλήματα
οσών αναλόγων και αντιστρόφων καθώς και λυόμενα με την αναγωγή στη
ονάδα. Ακολουθείται η ίδια τακτική όπως και στα Προηγούμενα. Καθε-
ιά εμότητα εκτίθεται με τρόπο αρκετά παραστατικό και επαγωγικό. Οι
αθητές καλούνται να συμμετέχουν οι ίδιοι με την εργασία τους στη διδα-
τική διαδικασία ώστε να επιτυγχάνεται ασφαλής μάθηση.
α προβλήματα που πρέπει να λύσουν και σε αριθμό είναι ικανοποιητικά
αι σε ποικιλία ενδιαφέροντα και προπάντων νέτοιας μορφής, ώστε να
ξιοποιούνται οι δημιουργικές ικανότητες των μαθητών.
ύστοχο είναι ειδικότερα και το "1ο κριτήριο αξιολόγησης" που καλύπτει
κανοποιητικά την ύλη στην οποία αναφέρεται. Θα περιμέναμε στο τέλος
ου μέρους αυτού να υπάρξει και 2ο κριτήριο αξιολόγησης.
ικφράζουμε αμφιβολία εάν στα περί λόγων και μάλιστα τα περί αναλογιών
παρκεί ο χρόνος της μιας διδακτικής ώρας για καθεμιά διδακτική ενότη-
τα. Οπωσδήποτε όμως η ενότητα "ποσά αντίστροφα", επειδή το αντίκειμε-
ο αυτό παρουσιάζει αρκετή δυσκολία για τους μαθητές, επιβάλλεται να
χωριστεί κατάλληλα σε δύο ενότητες και να διδαχθεί σε δύο διδακτικές
ώρες. Ακόμα εισηγούμαστε να παραλειφθούν τα παραδείγματα εκείνα και
οι ασκήσεις που περιλαμβάνουν γενικούς αριθμούς. Βρίσκονται στις σελί-
δες 22, 25 και 31 του κειμένου. Ας μην κάνουμε τα πράγματα δυσκολότερα
στο επίπεδο αυτό. Έχουν χρόνο να τα μάθουν αυτά στο Γυμνάσιο, όπου
προεκτείνεται η υποχρεωτική εκπαίδευση για τα παιδιά, Ωρισμένες ειδι-
ότερες παρατηρήσεις μας σε σημεία του κειμένου θα θέσουμε υπόψη της
συγγραφικής ομάδας για κατάλληλη τακτοποίηση. Δεδομένων των παραπάνω
διορθώσεων και τροποποιήσεων το Τμήμα αυτό του βιβλίου κρίνεται
κατάλληλο για εκτύπωση.

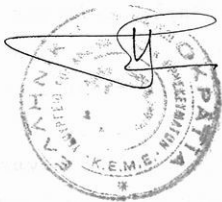

Εμβα 2ο. Σύμβαση σχεδίου ένδοξης σχολείου

Το Τμήμα , αφού έλαβε υπόψη του την εισήγηση και τη σχετική συζήτηση

ο μ ό φ ω ν α α π ο δ έ χ ε τ α ι

Θεωρεί κατάλληλο το βιβλίο του μαθητή των Μαθηματικών ΣΤ' τάξης δημοτικού (Α' μέρος του δεύτερου τεύχους) και προτείνει την εκτύπωσή του από τον ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1985-86.

. / .

Προτελευταίο σχέδιο

ΕΠΙΣΤΑΣΗ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ:

ΕΚΧΟΛΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Handwritten signature

Θέμα 2ο. Σύνταξη σχεδίου έκθεσης σχολικών συμβούλων.

Ο κ. Ι.Χριστιάς, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα εξής:

Σύμφωνα με το Π.Δ. 314/84, παρ. 13, οι σχολικοί σύμβουλοι στο έργο του διδακτικού έτους συντάσσουν συνοπτική έκθεση, όπου αξιολογούν το έργο που επιτελέσθηκε στην περιοχή της αρμοδιότητάς τους, επισημαίνουν προβλήματα και δυσκολίες στην άσκηση του παιδευτικού έργου στα σχολεία και προτείνουν συγκεκριμένα μέτρα για την αντιμετώπισή τους. Για την υλοποίηση της παραπάνω διάταξης κατά' ενιαίο τρόπο η Δ/νση Εφ. Προγρ. Δ.Ε. (Έγγραφο Γ1/223/13-5-85) ζητάει από το Τμήμα να εκπονήσει σχέδιο που θα χρησιμοποιηθεί από τους συμβούλους για τη σύνταξη της ετήσιας έκθεσής τους.

Ορθότερο θα ήταν, αν είχε εκπονηθεί ένα τέτοιο σχέδιο από ομάδα συμβούλων που δουλεύουν στην πράξη και αν το σχέδιο αυτό είχε σταλεί ύστερα στο ΚΕΜΕ για παρατηρήσεις και βελτιώσεις. Για να καλυφτεί η ανάγκη αυτή, ήρθα σε προσωπική επικοινωνία με ορισμένους σχολικούς συμβούλους και είχα τις απόψεις τους πάνω στο θέμα. Παρακάτω προτείνω ένα σχέδιο έκθεσης που, κατά τη γνώμη μου, περιλαμβάνει τα κυριότερα στοιχεία και δίνει, στα πλαίσια μιας έκθεσης, την παιδαγωγική εικόνα της περιφέρειας κάθε συμβούλου. Θέλω επίσης να επισημάνω το γεγονός ότι το μέρος που αναφέρεται στην εφαρμογή και την αξιολόγηση των νέων αναλυτικών προγραμμάτων και βιβλίων είναι σχετικά περιορισμένος, επειδή σε μια τέτοια έκθεση μόνο γενικά θέματα για τα προγράμματα και τα βιβλία μπορούν να θιγούν. Το θέμα της εφαρμογής και της αξιολόγησης των νέων αναλυτικών προγραμμάτων και βιβλίων χρειάζεται να αντιμετωπιστεί στα πλαίσια μιας ευρύτερης και συστηματικότερης προσπάθειας που πρέπει να ανλάβουν το ΚΕΜΕ και άλλοι αρμόδιοι φορείς.

Προτεινόμενο σχέδιο

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ:

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Σχολ. έτος:

[Handwritten signature]

I. ΣΧΟΛΕΙΑ

1. Οργανικότητα: 1/θέσια:
- 2/θέσια:
- 3/θέσια:
- 4/θέσια:
- 5/θέσια:
- 6/θέσια:
- 6/θέσια και άνω:

Σ ύ ν ο λ ο :

2. Παρατηρήσεις - προβλήματα (διδασκτήρια, συστεγαζόμενα σχολεία, μεταφορά μαθητών σε ολιγοθέσια σχολεία, ατροφικά σχολεία, μέτρα που πάρθηκαν κτλ).

II. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

1. Δάσκαλοι :
- Δασκάλες :

Σ ύ ν ο λ ο :

2. Παρατηρήσεις - προβλήματα (επάρκεια διδακτικού προσωπικού, προβλήματα που δημιουργήθηκαν από παιδαγωγική άποψη, μέτρα).

III. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. Προγραμματισμός σε επίπεδο περιφέρειας (γενικά μέτρα, εφαρμογή).
2. Προγραμματισμός κατά Ομάδες σχολείων (λ.χ. σχολεία ενός συγκροτήματος, ολιγοθέσια σχολεία σε μια απομονωμένη ορεινή περιοχή κτλ.).
3. Προγραμματισμός κατά σχολείο.
4. Προγραμματισμός κατά τάξη και μάθημα (προγραμματισμός λ.χ. ενός μαθήματος σε συνεργασία με τους δασκάλους που το διδάσκουν σε μια τάξη).

5. Σεμινάρια - συγκυβερνήσεις δασκάλων
 - α) Γενικά σεμινάρια
 - β) Ειδικής φύσης
6. Επισκέψεις σε σχολεία (ποια η μορφή συνεργασίας, προβλήματα, αντιδράσεις.).
7. Δοκιμαστικές διδασκαλίες.
8. Εποπτικά μέσα και υλικό.
9. Μαθητικές βιβλιοθήκες
10. Διαπιστώσεις - προβλήματα - εκτιμήσεις (όσο αφορά τον προγραμματισμό συνολικά).

IV. ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΑ (θα γίνει ειδική αναφορά για κάθε μάθημα και αναλυτικότερα για όσα χρησιμοποιούνται νέα προγράμματα και βιβλία. Κάθε μάθημα θα αντιμετωπιστεί ανάλογα με τη ιδιαιτερότητά του, θα περιλαμβάνει όμως οπωσδήποτε τα στοιχεία που σημειώνονται παρακάτω ενδεικτικά για το γλωσσικό μάθημα, καθώς και τα μέτρα που πάρθηκαν από το σύμβουλο για την καλύτερη διδασκαλία του μαθήματος.

A. ΓΛΩΣΣΑ

1. Χρόνος διδασκαλίας (επαρκεί ο προβλεπόμενος από το ωρολόγιο πρόγραμμα χρόνος για τη διδασκαλία του μαθήματος και την εξάντληση της προβλεπόμενης ύλης; Αν όχι, για τη συμπλήρωση της διδασκαλίας, αφαιρέθηκαν ώρες από άλλα μαθήματα και τανάπαλιν; Ποια προβλήματα παρουσιάζονται σχετικά στα ολιγοθέσια σχολεία).
2. Αρχές και διδακτική προσέγγιση (έγινε η διδασκαλία του μαθήματος σύμφωνα με τις αρχές που ορίζονται από το Α.Π., το βιβλίο του δασκάλου και του μαθητή ή σημειώθηκαν αποκλίσεις και προς ποια κατεύθυνση;)
3. Δυσκολίες (Δυσκολεύτηκαν οι μαθητές στην κατανόηση του μαθήματος και σε ποια σημεία).
4. Βιβλίο του δασκάλου (εφαρμόστηκε από τους δασκάλους, σε ποια έκταση και τι βοήθεια τους προσέφερε).
5. Εποπτικά μέσα - διδακτικό υλικό - έξοδοι (πώς αντιμετωπίστηκε το θέμα αυτό και σε ποια έκταση).

ΣΤ

6. Συμμετοχή των μαθητών (Διευκολύνουν τα νέα βιβλία τη συμμετοχή των μαθητών στη διδασκαλία και τις μορφές συλλογικής διδασκαλίας και πώς).
7. Εργασίες - τετράδιο εργασιών - Φύλλα αξιολόγησης (πώς αντιμετωπίστηκαν τα επιμέρους αυτά θέματα και ποια προβλήματα παρουσιάστηκαν).
8. Εργασίες στο σπίτι (πώς αντιμετωπίστηκε το θέμα αυτό και ποια είναι η θέση των δασκάλων).
9. Συνεργασία με τους γονείς (σε ποιες περιπτώσεις χρειάστηκε και ποια μορφή πήρε).
10. Ειδικές παρατηρήσεις - προτάσεις (δικές σας και των δασκάλων).

B. ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

.....
.....
.....

V. ΑΛΛΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

1. Οργάνωση της σχολικής ζωής
2. Ειδική μέριμνα για τους μαθητές που παρουσιάζουν μαθησιακές δυσκολίες.

VI. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΡΜΟΔΙΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ

1. Συνεργασία με τον προϊστάμενο
2. Συνεργασία με τους γονείς.
3. Συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση.
4. Συνεργασία με άλλους φορείς (συλλόγους, οργανισμούς κτλ.)
(ποιος ήταν ο σκοπός και η μορφή της συνεργασίας με τους παραπάνω φορείς, αποτελέσματα κτλ.)

VII. ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση, ο μ ό φ ω ν α α π ο φ α ί ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Θέμα 3ο. Οδική ασφάλεια και κυκλοφοριακή αγωγή στα σχολεία (Δίκτυο εκπαιδευτικών πληροφοριών "ΕΥΡΥΔΙΚΗ").

Ο κ. Ι. Χριστιάς, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα εξής:

Η Δ/ση Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Τμήμα Γ', με το ΙΑ/645/16-5-85 έγγραφό της ζητάει να της δώσουμε στοιχεία σχετικά με την οδική ασφάλεια και την κυκλοφοριακή αγωγή στα σχολεία, προκειμένου να ενημερώσει το δίκτυο εκπαιδευτικών πληροφοριών "ΕΥΡΥΔΙΚΗ" των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Τα στοιχεία αυτά, σε απάντηση των ερωτημάτων του εγγράφου, είναι τα εξής:

Α. Οδική ασφάλεια στην εκπαίδευση.

1. Η κυκλοφοριακή αγωγή ^{στα} ελληνικά σχολεία είναι ενσωματωμένη στο σχολικό πρόγραμμα και ειδικά στο πρόγραμμα του μαθήματος "Μελέτη του Περιβάλλοντος" που διδάσκεται στις τέσσερες πρώτες τάξεις του δημοτικού σχολείου.

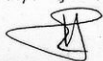
Αλλά και στα πλαίσια άλλων μαθημάτων ή σχολικών δραστηριοτήτων είναι δυνατόν, κατά περίπτωση, να δίνεται στα παιδιά κυκλοφοριακή αγωγή. Είναι επίσης αυτονόητο ότι μια τέτοια αγωγή, στο επίπεδο βέβαια που είναι εφικτή, προβλέπεται και για τα νηπιαγωγεία.

Σε κάθε περίπτωση προβλέπεται άσκηση των μαθητών όχι μόνο στην αναγνώριση καταστάσεων κυκλοφορίας μέσα από εικονιστικό υλικό αλλά και σε πρακτική άσκηση και την αντιμετώπιση προβλημάτων κυκλοφορίας στο πραγματικό περιβάλλον του παιδιού.

2. Δεν προβλέπεται συγκεκριμένη διάρκεια της σχετικής διδασκαλίας. Το πρόγραμμα ορίζει ότι η κυκλοφοριακή αγωγή δεν εξαντλείται με μια εφάπαξ διδασκαλία αλλά με την συνεχή και ευκαιριακή αντιμετώπισή της σε όλη τη σχολική χρονιά.

3. Η τοπική αυτοδιοίκηση και η αστυνομία καλούνται, όπου αυτό είναι δυνατόν και κρίνεται σκόπιμο, να βοηθήσουν σχετικά το έργο του σχολείου με διάφορα μέτρα που πρέπει να πάρουν στα περιβάλλον του σχολείου, διαλέξεις κτλ.

4. Το διδακτικό υλικό και τα εποπτικά μέσα είναι ενσωματωμένα σε ειδικές ενότητες διδασκαλίας στα βιβλία του μαθητή. Ο δάσκαλος

με προσωπική πρωτοβουλία και ευθύνη φροντίζει να εμπλουτίζει τα μέσα αυτά. Προς το παρόν δεν γίνεται χρήση προγραμμάτων στα πλαίσια της εκπαιδευτικής τηλεόρασης.

5. Οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν ειδική κατάρτιση. Δίνονται όμως σ' αυτούς επαρκείς πληροφορίες στο βιβλίο του δασκάλου για τον τρόπο με τον οποίο χρειάζεται να αντιμετωπίσουν το θέμα.

Β: Μέρимνα για την οδική ασφάλεια στο σχολείο.

1. Για την οδική ασφάλεια των μαθητών έξω από το σχολείο (γειτονιά) υπεύθυνοι είναι οι γονείς των μαθητών, η τοπική αυτοδιοίκηση και η αστυνομία.

Όπου γίνεται μεταφορά των μαθητών, αυτονόητο είναι ότι για την ασφάλεια των μαθητών υπεύθυνοι είναι και οι φορείς που την αναλαμβάνουν.

2. Δεν υπάρχουν νομθετικές ρυθμίσεις και κανονισμοί αναφορικά με την επιτήρηση των μαθητών έξω από το σχολείο.

3. Δεν υπάρχουν τέτοια κέντρα ή ιδρύματα.

Γ: Βιβλιογραφία

1. Αναλυτικό πρόγραμμα Μελέτης του Περιβάλλοντος Α' και Β' τάξεων Π.Δ./583/31-8-82, ΦΕΚ 107 Α'.

2. Αναλυτικό πρόγραμμα Μελέτης του Περιβάλλοντος Γ' τάξης Π.Δ. 449/18-11-83 ΦΕΚ 108 Α'.

3. Αναλυτικό πρόγραμμα Μελέτης του Περιβάλλοντος Δ' τάξη (υπό δημοσίευση)

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ο φ ω ν α α π ο φ α ί ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

. / .

Θέμα 4ο. Γνωμοδότηση για τα βιβλία α) Μήνυμα παγκόσμιας ειρήνης
και συναδέλφωσης και β) Η Μαγεμένη πεταλούδα του Ανδρέα
Συννεφάκη.

Ο κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα
εξής:

ΣΧΕΤ. Γ2/496/18-2-1985 ΥΠΕΠΘ/Δ/νση Προγρ. Μ.Ε. / Τμ. Δ'.

Ο κ. Ανδρέας Συννεφάκης υποβάλλει τα βιβλία του: 1) Η μαγεμένη
πεταλούδα, Αθήνα 1984, σελ. 128 και 2) Μήνυμα παγκόσμιας ειρήνης -
συναδέλφωσης, Αθήνα 1984, σελ. 30 και προκαλεί να "κριθούν κατάλ-
ληλα και συστήνονται παρά των εκπαιδευτικών (δασκάλων και καθηγητών)
εις τους μαθητές των σχολείων".

Το πρώτο περιέχει έμμετρους διαλόγους ("Η Φανή στον κήπο", "Το
παραμύθι της μαγεμένης πεταλούδας", "Γιορτή Πρωτομαγιάς", "Τα στέφα-
να του Μάη", "Φανταστική παρέλαση Πρωτομαγιάς"), βαλμένους σε στρο-
φές (τετράστιχα στις περισσότερες) και διακοσμημένους με μαρράδ^απρα
σκίτσα. Το δεύτερο επίσης είναι ένα ανάλογο έμμετρο κείμενο, με μερι-
κές στροφές στο τέλος παισιωμένες με σκίτσα. Και τα δύο βιβλία έχουν
στο εσώφυλλο την ένδειξη "ΝΕΑ, Λαϊκή Ποίηση".

Τα βιβλία αυτά δεν μπορεί να θεωρηθούν χρήσιμα ως ελεύθερα αναγνώ-
σματα των παιδιών για τους εξής δύο λόγους:

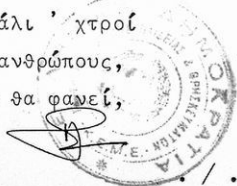
1. Έχουν πολλές φραστικές και στιχουργικές αδεξιότητες, ίσως από
μια αντίληψη παρεξηγημένης λαϊκότητας, Παραθέτω μερικά παραδείγματα:

Συ μ' εγέννησες
στα βάθη
του μπαμπά
της δικής σου
αγάπης

Μέλι σας
πολύ αγαπώ,
φίλημά σας
πολύ το μισώ.

Οι εχτροί θα γίνουν πάλι φίλοι
φίλοι θα γίνουν πάλι 'χτροί
μοίρα χωρίς τους ανθρώπους,
σκιά νέου πολέμου θα φανεί,

Ωΐ: άνθρωποι και Κυβερνήσεις
σπάστ' της ψυχής σας τα δεσμά,
συντρίψετε εγωϊσμούς, φιλοδοξίες,
συμφέροντα, πάθη ταπεινά.

Έχουν αρκετά ορθογραφικά σφάλματα, όπως:
γλυκειά, για'σένα, σβύσω, κοτσίφια, ανεμόνη, τ' αρωμά σας, νοιώσω,
ύ'φυγες, κυττάξεις, μαντήλι, τραίνο.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α α π ο φ α ί ν ε τ α ι

χεται την εισήγηση στο σύνολό της όπως έχει.

Άρθρο 50. Ανάθεση εικονογράφησης και φωτογραφικής κάλυψης του βιβλίου του μαθητή "Εμείς και ο κόσμος" (δεύτερο μέρος) για την Δ' τάξη, καθώς και του τετραδίου εργασιών και φύλλων Αξιολόγησης.

- Ο κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα εξής:
- 1) Η εικονογράφηση προτείνει να αντέθει στον κ. Μεταξά, Αβαγιανό, σύμφωνα με δήλωσή του, αντί του ποσού των 750.000 δραχμών.
 - 2) Η φωτογραφική κάλυψη στη Σμαράγδα Ιωαννάτου, με τιμή 2.000 δραχμών για κάθε διαφάνεια (CLIDE).
 - 3) Η καπασκευή γεωφυσικού χάρτη της Ελλάδας, προτείνει να ανατεθεί στον κ. Σταμάτη Βασιλείου, αντί του ποσού των 10.000 (δέκα χιλιάδων δραχμών).

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ο φ ω ν α α π ο φ α ί ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Έπειτα από αυτά έληξε η συνεδρία.

Ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ

Παύλος Σακελλαρίδης

Η Γραμματέας

Ευρ. Παπανικολάου

Π Ρ Α Ξ Η 23/1985

Σήμερα, 2 Ιουλίου 1985 ημέρα Τρίτη και ώρα 12.00 μεσημβρινή συνεδρίασε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην αίθουσα συνεδριάσεών του (Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Παύλο Σακελλαρίδη.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι : Νικ. Βλουτίδης, Κων/νος Πασσάκος, Δ. Μελάς, Στεφ. Παπασημακόπουλος, Δημ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Αριστ. Βουγιούκας, Αντων. Μπενέκος, Ειδικοί Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, Ιωαν. Χριστιάς, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήματος Ευρυδίκη Παπανικολάου.

Στη συνεδρίαση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Μαραγκουδάκης, Ειδικός Σύμβουλος του ΥΠΕΠΘ.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Έγκριση του βιβλίου του μαθητή των Μαθηματικών ΣΤ' Δημοτικού (Β' Τμήμα του Β' τεύχους).
Εισηγητής κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β'
2. Γνωμοδότηση για το βιβλίο " Τα μαθηματικά σήμερα, " Κτίστη Σπυριδούλας. *Εισηγητής κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β'*
3. Έγκριση: α) του βιβλίου του μαθητή " Ερευνώ το φυσικό κόσμο". Ε' Δημοτικού (Β' μέρος, Β' τεύχος) και β) του βιβλίου του δασκάλου "Ερευνώ το φυσικό κόσμο" Ε' Δημοτικού (Β' μέρος, Β' τεύχος).
Εισηγητής κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ.

./.

4. Έγκριση και ένταξη στη Γενική Ενότητα της διδακτικής ενότητας " Πως λειτουργούν η καρδιά και οι πνεύμονες".
Εισηγητής: κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ.
5. Πλήρης απόσπαση στο ΚΕΜΕ του κ. Θ. Κατσουλάκου.
Εισηγητής: κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β΄
6. Όροι συγγραφής του βιβλίου της Ιστορίας Γ΄τάξης Δημοτικού
Εισηγητής: κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β΄
7. Εισαγωγή της Βυζαντινής μουσικής στο δημοτικό σχολείο.
Εισηγητής κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ.
8. Γνωμοδότηση για το βιβλίο : " Τα πρώτα βήματα στον κόσμο της μουσικής", Ηλία Παναγιώτας.
Εισηγητής : κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ.
9. Πρόταση για το αναλυτικό πρόγραμμα Νηπιαγωγείου και το βιβλίο της νηπιαγωγού.
Εισηγητής: κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β΄
10. Παραλαβή εικονογράφησης του πρώτου μέρους του βιβλίου " Εμείς και ο κόσμος", Δ΄τάξης Δημοτικού
Εισηγητής κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ.
11. Επιστολή της κ. Ζ. Λιάρου.
Εισηγητής: κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β΄του ΚΕΜΕ.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Εμα 1ο. Έγκριση του βιβλίου του μαθητή των Μαθηματικών ΣΤ' δημοτικού (β' τμήμα του Β' τεύχους).

Ο κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα εξής:

Το τμήμα αυτό του βιβλίου Μαθηματικών της ΣΤ' τάξεως, που αποτελεί έρος του Β' τεύχους, εκτείνεται σε 51 σελίδες και περιλαμβάνει τα ακό-
ουθα αντικείμενα από το νέο αναλυτικό πρόγραμμα που έχει συνταχθεί:

Προβλήματα με ποσά ανάλογα και αντίστροφα, προβλήματα ποσοστών όλων
ων περιπτώσεων. Τα σχετικά με τους λόγους και αναλογίες παρουσιάζο-
ται αναλυτικά σε προηγούμενο τμήμα του βιβλίου. Εδώ χωριστά από εκεί-
α παρουσιάζονται τα αντίστοιχα προβλήματα. Μία άλλη αντιμετώπιση, πι-
ανόν περισσότερο αποτελεσματική από πλευράς εδραιώσεως της μαθήσεως,
α ήταν και τα προβλήματα με ποσά ανάλογα και αντίστροφα να παρουσιάζο-
ταν εκεί στα πλαίσια της συναφούς θεωρίας. Ανεξάρτητα από τη παρατή-
ρηση αυτή διαπιστώνεται η παρουσία ενός σημαντικού αριθμού προβλημάτων,
ε τα οποία συστηματικά θα ασχοληθούν οι μαθητές. Και η ωφέλεια που
α προκύψει από άποψη επιτεύξεως του σκοπού του μαθήματος για τους μαθη-
ές θα είναι μάλλον αξιόλογη. Τα προβλήματα αυτά στο σύνολό τους είναι
ύστοχα στο περιεχόμενο, με ποικιλία περιεχομένου από τη πραγματική
κοινωνική ζωή και από το γνωστικό κύκλο των μαθητών και ακόμα σαφή στη
διατύπωσή τους.

Ιδιαίτερη ίσως αξία έχει το ότι οι μαθητές καλούνται να δημιουρ-
ήσουν "αντίστροφα" προβλήματα από δεδομένα, με μετατροπές του προ-
βλήματος. Έτσι καλλιεργείται και η δημιουργική σκέψη και η ικανότητα
λύσεως προβλημάτων ιδιαίτερα (PROBLEM SOLVING ABILITY).

Μια ειδική παρατήρηση αφορά στο ότι έχει τελείως αποκλειστεί ο
παραδοσιακός τρόπος λύσεως προβλημάτων με ποσά ανάλογα και αντίστροφα
και ποσοστών επίσης.

Αυτό θα προσέφερε και μια ποικιλία αντιμετώπισεως αλλά και ένα
εύκολο πρακτικό τρόπο λύσεως αφού οι μαθητές θα είχαν μάθει και άλλους
μετά κατανοήσεως. Άλλωστε η μεγάλη πλειονότητα των διδασκάλων αυτών
τον παραδοσιακό τρόπο διδάχθηκε, αυτόν εφάρμοσε ως τώρα και το πιθανότε-
ρο είναι και πάλι να τον χρησιμοποιήσει, ακόμα και αν δεν αναφέρεται στα
βιβλία.

Μια ακόμα παρατήρηση αφορά στη ποιότητα των προβλημάτων. Θα ήταν θετικό να υπήρχαν περισσότερα "σύνθετα" προβλήματα για λύση, διαφορετικά από εκείνα και είναι τα περισσότερα - που απαιτούν στερεότυπα, την εφαρμογή ενός ορισμένου τυπικού μοντέλου για τη λύση τους

Ορισμένες παρατηρήσεις στις λεπτομέρειες θα δώσουμε στην ομάδα συγγραφής για τις ανάλογες διορθώσεις του κειμένου.

Γενικά το τμήμα αυτό κρίνεται πολύ κατάλληλο και εισηγούμαι το Τμήμα να εγκρίνει την εκτύπωσή του.

Το Τμήμα, ύστερα από διεξοδική συζήτηση,
ομόφωνα α πο φ α ί ν ε τ α ι

Θεωρεί κατάλληλο το βιβλίο του μαθητή των Μαθηματικών ΣΤ' τάξης δημοτικού (Β' τμήμα του Β' τεύχους) και προτείνει την εκτύπωσή του από τον ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1985-86.

Θέμα 2ο. Γνωμοδότηση για το βιβλίο "Τα μαθηματικά σήμερα", Κτίστη Σπυριδούλας.

Ο κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα εξής:

Το ΥΠΕΠΘ με το από Γ1/188/28-5-1985 έγγραφό του διαβιβάζει αίτηση της Κτίστη Σπυριδούλας, με την οποία ζητείται από το ΚΕΜΕ η γνωμοδότηση "για τη χρησιμότητα της σειράς των βιβλίων "Τα Μαθηματικά σήμερα". Πρόκειται για τους τόμους 1, 2 και 3 της σειράς αυτής, που έχουν γραφεί από τους καθηγητές Πανεπιστημίου ΑΘΗΝ - GRIESEL και SEROCK HOFF και έχουν στο πρωτότυπο εκδοθεί στα Γερμανικά το 1977 με τον τίτλο MATHEMATIC - HEUTE, SEKUNDARSTUFEI και μεταφραστεί και εκδοθεί στα ελληνικά το 1983 από τις εκδόσεις Κτίστη. Οι τρεις αυτοί τόμοι παρουσιάζουν αντικείμενα Μαθηματικών, που περιλαμβάνονται και στο δικό μας αναλυτικό πρόγραμμα, προορίζονται όμως κυρίως για τους μαθητές της Μέσης Εκπαίδευσης, γιατί το επίπεδο παρουσιάσεως είναι αρκετά υψηλό.

Η παρουσίαση της ύλης είναι ιδιαίτερα μεθοδική σε αξιόλογο βαθμό. Υπάρχει ένας σταθερός τρόπος παρουσιάσεως της ύλης και δομής του περιεχομένου. Διαπιστώνεται μια ακρίβεια στην επιστημονικότητα και μια συνέπεια από άποψη διδακτική. Τα θέματα των Μαθηματικών έχουν αναλυθεί σε επί μέρους αντικείμενα και ακολουθείται μια οργανικά βαθμιαία παρουσίασή τους, ώστε η επόμενη γνώση να οικοδομείται φυσικά, στην προηγούμενη.

Μέσα στα κείμενα εμπεριέχονται, σε πολύ μεγάλο αριθμό, εικόνες και σχεδιαγράμματα καθώς και διάφορες απεικονίσεις κατόπιν εντοπισμού των κατάλληλων στοιχείων για την κατανόηση της ύλης και για την υποβοήθηση των μαθητών να σκέπτονται μεθοδικά.

Επιβάλλεται να ομολογηθεί πως τα βιβλία αυτά χρησίμευσαν παρά πολύ ως πηγές, στη συγγραφή των νέων διδακτικών βιβλίων στα Μαθηματικά του Δημοτικού Σχολείου.

Επειδή, όπως προαναφέρθηκε, τα βιβλία αυτά κυρίως προορίζονται για μαθητές της Μέσης Εκπαίδευσης της Α' βαθμίδας, μόνο ένας πολύ μικρός αριθμός μαθητών του Δημοτικού Σχολείου θα μπορούσε να τα χρησιμοποιήσει, εν μέρει, αποτελεσματικά. Οι εκπαιδευτικοί όμως με τη μελέτη τους θα είχαν να οφεληθούν πολύ και σε συναφείς γνώσεις και σε νέες διδακτικές

προσεγγίσεις.

Τα θεωρούμε λοιπόν χρήσιμα για τους διδασκάλους της Δημοτικής Εκπαίδευσης και επίσης για την εισαγωγή τους στις βιβλιοθήκες των σχολείων.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του α) το έγγραφο Γ1/188/28-5-1985 του ΥΠΕΠΘ, β) την αίτηση της κ. Κτίστη, γ) την εισήγηση και δ) τη σχετική συζήτηση

ομόφωνα αποφασίζεται

Θεωρεί το βιβλίο της κ. Κτίστη Σπυριδούλας "Τα μαθηματικά σήμερα" χρήσιμο για τους διδασκάλους της Δημοτικής Εκπαίδευσης και κατάλληλο για τις σχολικές βιβλιοθήκες για τους λόγους που αναφέρονται στην εισήγηση.

- β. Ορισμένες καταστάσεις, για να αποφευχθεί η νοσηρότητα και μεγαλύτερη γκεμμάτωση των περιόχων από ό,τι απαιτεί το θέμα.

Θέμα 3ο. Έγκριση α) του βιβλίου του μαθητή "Ερευνώ το φυσικό κόσμο" Β' δημοτικού (Β' μέρος, Β' τεύχος) και β) του βιβλίου του δασκάλου "Ερευνώ το φυσικό κόσμο" Β' δημοτικού (Β' μέρος, Β' τεύχος).

Ο κ. Α. Μπενέκος, Σύμβουλος ^{Ειδυλ} ~~Παιδείας~~ εισηγείται τα ακόλουθα:

Το δοκίμιο περιλαμβάνει την ενότητα "ΣΤ. Μηχανικά φαινόμενα στα υευστά", που είναι και η προτελευταία του προγράμματος.

Οι αρχές πάνω στις οποίες εργάζεται η Ομάδα είναι γνωστές στο Τμήμα από προηγούμενες εισηγήσεις μου και σχετικές συζητήσεις. Παρά τις κάποιες αντιρρήσεις ορισμένων μελών, έγιναν γενικά δεκτές και δεν υπάρχει λόγος να επανέλθω.

Θα περιοριστώ εδώ σε ορισμένες επισημάνσεις και προτάσεις για βελτίωση του δοκιμίου".

BIBΛΙΟ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ

1. Αποτελείται από τις σελίδες 52-108 με το περιεχόμενο διαταγμένο σε κασέ για εικονογράφηση και εκτύπωση. Μέρος της ενότητας αποδεσμεύεται και εντάσσεται στην προηγούμενη γενική ενότητα (πώς λειτουργούν η καρδιά και οι πνεύμονες).

2. Εμφανίζεται ιδιαίτερα πλούσιο και εντυπωσιακό σε εικονιστικό υλικό, πειραματικές καταστάσεις και εφαρμογές. Αλλά σε μερικές περιπτώσεις έχω την εντύπωση ότι τα επιμέρους στοιχεία του περιεχομένου δεν οργανώνονται αποτελεσματικά ή υπερβαίνουν τους στόχους και τις δυνατότητες των μαθητών.

Εκτός από τις λεπτομέρειες που σημειώνω στο ίδιο το δοκίμιο, επισημαίνω εδώ τα εξής σημεία:

α. Το παράδειγμα του φακίρη (σελ.69) υπερβολικό και ανεπιτυχές - ποιος μπορεί να εκτελέσει την πράξη χωρίς ειδική άσκηση, σωματική και ψυχική;

β. Ορισμένες καταστάσεις, για να κατανοηθούν, απαιτούν υψηλότερη νοημοσύνη και μεγαλύτερη γνωστική υποδομή ή είναι περισσότερο περίπλοκες από ό,τι απαιτεί το θέμα. Τέτοιες είναι: της εικό-

ΣΤ

ζ. Θέμα: Η άνωση στα υγρά και στα αέρια (σελ. 84)

- Συσσωρεύονται πολλές καταστάσεις και δυσκολίες:

Εκτός από το πληροφοριακό περιεχόμενο, υπάρχουν 19 ερωτήματα - εργασίες, πολλά από τα οποία απαιτούν πειραματικές αποδείξεις* και 2 ακόμη πρόσθετες.

Να γίνει αποσυμφόρηση - εκτός αν προορίζεται για 2-3 διδακτικές ώρες.

- Προτείνω επίσης να προηγηθεί το πείραμα της εικόνας 2.

η. Θέμα: Πώς ανυψώνονται τα αεροπλάνα (σελ. 101).

Δύσκολες έννοιες Δύσκολα πειράματα. Με δύσκολο τρόπο δοσμένα. Είναι για 2 ώρες;

Να μένουν οι εφαρμογές με απλοποιημένες ερμηνείες.
 φύγει εντελώς - να πάει σε άλλη τάξη.

ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΔΑΣΚΑΛΟΥ

1. Ακολουθείται η ίδια τακτική και δεν έχει ιδιαίτερα προβλήματα.
2. Οι στόχοι είναι συγκεκριμένοι και απλοί. Οι στόχοι όμως για τη λειτουργία της καρδιάς είναι μονόπλευροι: εξαίρεται η μηχανική πλευρά και αφανίζεται η βιολογική.
3. Στη σελίδα 45 δεν απαντούνται οι 7 και 8 ερωτήσεις του βιβλίου του μαθητή (σελ. 71), ενώ συγχέεται η 9 με την 7.
4. Να διατυπωθούν σαφέστερα οι οδηγίες στη σελ. 62, τελευταία παράγραφο.

Πρόταση: Με τις προτεινόμενες βελτιώσεις το βιβλίο του μαθητή μπορεί να αποτελέσει διδακτικό βοήθημα για τους μαθητές της Ε' τάξης και να δοθεί για εκτύπωση, όπως και το βιβλίο του δασκάλου.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του την εισήγηση και τη σχετική συζήτηση,
 ομόφωνα α π ο φ α ί ν ε τ α ι

Θεωρεί κατάλληλα α) το βιβλίο του μαθητή (Β' μέρος, Β' τεύχος) και β) το βιβλίο για το δάσκαλο (Β' μέρος, Β' τεύχος) του μαθήματος των φυσικών "Ερευνώ το φυσικό κόσμο" της Ε' τάξης δημοτικού και προτείνει την εκτύπωσή τους από τον ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1985-86.

έμα 4ο Έγκριση και ένταξη στη Ε. Γενική ενότητα της διδακτικής ενότητας " Πως λειτουργούν η καρδιά και οι πνεύμονες "

κ. Α. Μπενέκος Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ λέγει τα εξής:

έμα :Πως λειτουργούν η καρδιά και οι πνεύμονες.

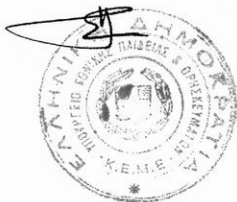
Προτείνεται να αποσπαστεί και να ενταχθεί στην προηγούμενη ενότητα. Καθώς όμως η λειτουργία τους ερμηνεύεται μηχανιστικά, με βάση τις αρχές της υδροστατικής κλπ. θα είναι δύσκολο να κατανοηθεί, πριν από τη διδασκαλία της ενότητας ΣΤ .

Προτείνω επίσης να οργανωθεί απλούστερα:

α) όργανα β) κατασκευή γ) λειτουργία-χρήση διαφόρων μερών. Έτσι θα ολοποιηθεί, γιατί παρουσιάζεται και πολύ δύσκολη. Και να δοθεί και ολογικός χαρακτήρας ."

Το τμήμα ύστερα από συζήτηση, ομόφωνα αποφαινεται τίτλος της νέας ενότητας που ενσωματώνεται στην Ε. Γενική ενότητα είναι " Πως λειτουργούν η καρδιά και οι πνεύμονες ".

την ενότητα θα αναπτυχθεί συνοπτικά ότι αναφέρεται στην καρδιά και τους πνεύμονες μόνο, ότι δε αφορά τις αντλίες θα περιληφθεί στη γενική ενότητα " Μηχανικά φαινόμενα στα ρευστά ".

ΘΕΜΑ 5ο : " Πλήρης απόσπαση στο ΚΕΜΕ του κ. Θ. Κατσουλάκου".

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα :

Με την Απόφαση Δ.2/3.619/11-3-85..... του Υπουργού Παιδείας αποσπάστηκε στο ΚΕΜΕ για δύο μέρες τη βδομάδα και προσφέρει τις υπηρεσίες του ως μέλος της Ομάδας συγγραφής του βιβλίου της Ιστορίας της Γ' τάξης ο κ. Θ. Κατσουλάκος.

Επειδή αυτή η Ομάδα εργασίας έχει μόνο τρία μέλη και η συγγραφή του βιβλίου είναι δύσκολη και κατεπείγουσα εισηγούμαι στο Τμήμα να προτείνει στο Υπουργείο η απόσπαση του κ. Κατσουλάκου από τον ερχόμενο Σεπτέμβριο να γίνει πλήρης, ώστε να καταστεί δυνατή η συγγραφή του βιβλίου μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες και να είναι εγκαίρως στα σχολεία το μεθεπόμενο σχολικό έτος.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ομόφωνα αποφαινεται

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Σε ό,τι αφορά το θέμα...

στα γενικότερα πλαίσια της...

κό δόμα", περιλαμβάνεται...

συντάχθηκε από ειδική ομάδα...

ποιο βαθμό θα ενσωματωθεί...

ΘΕΜΑ 6ο : Αναβάλλεται η συζήτηση.

ΘΕΜΑ 7ο : Εισαγωγή της Βυζαντινής μουσικής στο δημοτικό σχολείο .

Ο κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα ακόλουθα:.

1. Ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Ιεροφαλτών " Ρωμανός ο Μελωδός και Ιωάννης ο Δαμασκηνός" με υπόμνημά του ζητεί να καθιερωθεί η Βυζαντινή Μουσική ως υποχρεωτικό μάθημα στη Στοιχειώδη και Μέση Εκπαίδευση εν' ισοτιμία με την Ευρωπαϊκή, γιατί πρόκειται για την εθνική μας μουσική.
2. Σε ότι αφορά το δημοτικό σχολείο, το θέμα αντιμετωπίζεται στα γενικότερα πλαίσια της αισθητικής αγωγής, Ήδη "το λατρευτικό άσμα" περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα των Α΄και Β΄τάξεων, που συντάχθηκε από ειδική ομάδα, με την εποπτεία του ΚΕΜΕ. Αν και σε ποίο βαθμό θα ενσωματωθούν άλλα στοιχεία και θεωρία από τη Βυζαντινή Μουσική, θα αποφασιστεί μετά την ολοκλήρωση των εισηγήσεων που θα μας υποβάλουν οι σχετικές ομάδες εργασίας.
3. Προσωπικά πιστεύω ότι δεν ενδείκνυται η εισαγωγή της μουσικής ανάγνωσης και γραφής της Βυζαντινής Μουσικής.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του: α) το έγγραφο 1396/4-4-1985 του κ. Υπουργού της Παιδείας, β) το 45/18-2-1985 έγγραφο του Πανελλήνιου Συνδέσμου Ιεροφαλτών " Ρωμανός ο Μελωδός και Ιωάννης Δαμασκηνός", γ) την εισήγηση και δ) τη σχετική συζήτηση

ομόφωνα αποφαινεται

Σε ό,τι αφορά το δημοτικό σχολείο, το θέμα αντιμετωπίζεται στα γενικότερα πλαίσια της αισθητικής αγωγής. Ήδη "το λατρευτικό άσμα", περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα των Α΄και Β΄τάξεων, που συντάχθηκε από ειδική ομάδα με την εποπτεία του ΚΕΜΕ. Αν και σε ποίο βαθμό θα ενσωματωθούν άλλα στοιχεία και θεωρία από τη

Σ

από τη Βυζαντινή Μουσική, θα αποφασιστεί μετά την ολοκλήρωση των εισηγήσεων που θα υποβάλουν οι σχετικές ομάδες εργασίας.

ΘΕΜΑ 8ο : " Γνωμοδότηση για το βιβλίο " Τα πρώτα βήματα στον κόσμο της μουσικής", Ηλία Παναγιώτας.

Ο κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα ακόλουθα :

1. Πρόκειται για βιβλίο με πρακτικούς σκοπούς, που γράφτηκε από δασκάλα με αγάπη για τη μουσική και μεράκι για τη δουλειά της. Είναι διατυπωμένο με απλότητα και σαφήνεια και καλύπτει την τεχνική της μουσικής ανάγνωσης για ένα μέρος που θεωρεί επαρκές και κατάλληλο για παιδιά της Ε' και Στ' δημοτικού (φθόγγοι, μέτρο-παύσεις, σκάλα ντο, τόνοι-ημιτόνια, μείζονες σκάλες, διαστήματα, συγχορδίες, κ.ά.). Περιέχει επίσης και ασκήσεις.
2. Από την άποψη της ορθότητας της θεωρίας δεν είμαι αρμόδιος να κρίνω το βιβλίο. Από διδακτική άποψη έχω να παρατηρήσω τα εξής :
 - α) Η ύλη περιορίζεται σε τεχνικά θέματα (ανάγνωσης και φωνητικής εκτέλεσης, κυρίως) και σε επίπεδο αφηρημένο.
 - β) Το πρόγραμμα του σχολείου περιέχει σχετική θεωρία, αλλά το βάρος πέφτει στη μουσική παιδεία στη γενικότερη μορφή της. Επιπλέον βρίσκεται υπό αναθεώρηση και άρχισε ήδη να εφαρμόζεται στις δύο πρώτες τάξεις νέο πρόγραμμα, όπου διαβαθμίζεται ανάλογα και το θεωρητικό-τεχνικό μέρος σε συνάρτηση με μουσικά όργανα (τάξεις και κλασικά).
 - γ) Η ανάγνωση, κατανόηση και χρήση του βιβλίου από το μαθητή είναι ανέφικτη, χωρίς την παρουσία του δασκάλου ή ειδικού δασκάλου μουσικών οργάνων (πως. π.χ. θα εννοήσει και θα εφαρμόσει όσα λέγονται περί αξίας φθογοσώμων, τριήχου, ~~εναεπτυγμένου~~ τριήχου, PRESTO, ALLEGRO, κτλ. χωρίς ακρόαση;).
 - δ) Ο δάσκαλος, εξάλλου, δεν μπορεί να βασιστεί στα στοιχεία που περιέχει το βιβλίο αυτό, για να διδάξει το μέρος αυτό του μαθήματος. Θα είναι παραπλανητικό.
3. Για τους λόγους αυτούς θεωρώ περιττή την χρήση του βιβλίου από τους μαθητές και απρόσφορη διδακτικά στο παρόν στάδιο.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του : α) το έγγραφο Γ1/709/4-12-84 του ΥΠΕΠΘ, β) την από 26-11-1984 αίτηση της κ. Παναγιώτας Ηλία, γ) την εισήγηση και δ) τη σχετική συζήτηση,

ομόφωνα αποφαινεται

Θεωρεί τη χρήση του βιβλίου " Τα πρώτα βήματα στον κόσμο της μουσικής", της Παναγιώτας Ηλία, περιττή από τους μαθητές και απόσφορη διδακτικά στο παρόν στάδιο για τους λόγους που αναφέρονται στην εισήγηση.

ΘΕΜΑ 10: " Παραλαβή εικονογράφησης του πρώτου μέρους του βιβλίου
" Εμείς και ο κόσμος" Δ' τάξης δημοτικού ".

Ο κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, λέγει τα εξής :

Ο κ. Βασιλείου Σταμάτης παρέδωσε τη ζωγραφική εργασία που του
είχε ανατεθεί με την 5.2.1984..... πράξη του Τμήματος για το
πρώτο μέρος του βιβλίου της Δ' τάξης Δημοτικού " Εμείς και ο κόσμος".

Η εργασία έγινε σύμφωνα με τους όρους της πράξης και κρίνεται
ικανοποιητική.

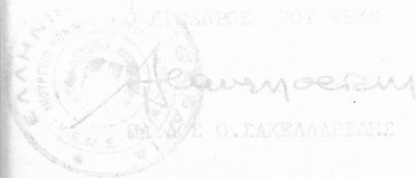
Παρακαλώ να γίνει δεκτή και από το Τμήμα και να προωθηθούν οι
διαδικασίες για την πληρωμή του κ. Βασιλείου, όπως και του κ.Μ.Αβα-
γιανού που το συν-ζωγράφισαν, Τιμή: 550.000. Δρχ. για τον κ. Βασιλείου
200.000 Δρχ. για τον κ. Αβαγιανό.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ομόφωνα αποφαινεται

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

ΘΕΜΑ 11: " Επιστολή της κ. Ζ. Λιάρου ".

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β' εισηγείται τα ακόλουθα ,:

Από τη Δ/νση Εφαρμογής Προγραμμάτων μας διαβιβάστηκε επιστολή της κ. Ζ. Λιάρου προς τον κ. Υπουργό Παιδείας με την παράκληση να εξετάσουμε το θέμα που θίγει η ενδιαφερόμενη.

Πρόκειται πράγματι για μια περίπτωση που πρέπει να προσεχτεί από τους δασκάλους γιατί όσο κι αν τα κριτήρια αξιολόγησης δεν είναι "διαγωνισμοί" για βαθμολόγηση των μαθητών, δεν παύουν να είναι αξιολογήσεις που απαιτούν, αν όχι τίποτε άλλο, τουλάχιστον την απασχόληση κάθε παιδιού μόνου του για αρκετό χρόνο με το γράψιμο.

Κι αν παρουσιάστηκαν εφέτος περιπτώσεις να συμπέσουν την ίδια μέρα δυό ή και τρία κριτήρια αξιολόγησης οι πιθανότητες να συμβεί αυτό στο εξής, και μάλιστα στις μεγαλύτερες τάξεις, είναι περισσότερες εφόσον τα μαθήματα με το νέο πρόγραμμα αυξάνονται.

Γι' αυτό θα είναι σκόπιμο να γίνει μια σύσταση στους δασκάλους να κάνουν τις απαραίτητες ρυθμίσεις στο πρόγραμμα της εβδομάδας, ώστε να μη συμπίπτουν την ίδια μέρα μαθήματα με κριτήρια αξιολόγησης.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του : α) το έγγραφο Γ1/978/13-6-1985 του ΥΠΕΠΘ, β) την εισήγηση και γ) τη σχετική συζήτηση,

αποφαίνεται ομόφωνα

Δέχεται την εισήγηση στο σύνολό της.

Έπειτα από αυτά έληξε η συνεδρία.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΚΕΜΕ

ΠΑΥΛΟΣ Ο. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Ε. Παπανικολάου

ΕΥΡΙΑ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Π Ρ Α Ξ Η 24/1985

Σήμερα, 9 Ιουλίου 1985 ημέρα Τρίτη και ώρα 12.00 μεσημβρινή συνεδρίασε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαιδεύσεως του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην αίθουσα συνεδριάσεών του (Μεσογειών 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Παύλο Σακελλαρίδη.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι: Νικ. Βλουτίδης, Κων/νος Πασσάκος, Δ. Μελάς, Στεφ. Παπασημακόπουλος Δημ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Αριστ. Βουγιούκας, Αντων. Μπενέκος, Ειδικοί Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, Ιωαν. Χριστιάς, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήματος Έυρυδίκη Παπανικολάου.

Στη συνεδρίαση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Μαραγκουδάκης, Ειδικός Σύμβουλος στο ΥΠΕΠΘ.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- Θ Ε Μ Α 1ο.- Έγκριση του βιβλίου του δασκάλου των Μαθηματικών ΣΤ' δημοτικού (Β' τεύχος. Εισηγ. κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β
- Θ Ε Μ Α 2ο.- Έγκριση του βιβλίου του μαθητή των Μαθηματικών ΣΤ' δημοτ. (τελευταίο τμήμα του Β' τεύχους). Εισ.κ. Πασσάκος Συμ Β'
- Θ Ε Μ Α 3ο.- Έγκριση του βιβλίου του μαθητή "Ερευνά το φυσικό κόσμο" Ε' δημοτικού (τελευταίο τεύχος του Β' μέρους). Εισηγητής κ. Ι. Χριστιάς, Εισηγητής του ΚΕΜΕ.
- Θ Ε Μ Α 4ο.- Έγκριση του βιβλίου του μαθητή της Μελέτης του Περιβάλλοντος Δ' δημοτικού (δεύτερο τεύχος, 1ο μέρος) Εισηγητής κ. Δ. Μελάς Σύμβουλος Β'.
- Θ Ε Μ Α 5ο.- Γλωσσικές εργασίες στο τρίτο μέρος του βιβλίου "Η γλώσσα μου" Στ' δημοτικού. Εισ. κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.
- Θ Ε Μ Α 6ο.- Αναλυτικό πρόγραμμα Ιστορίας των Γ', Δ', Ε' και ΣΤ' τάξεων δημοτικού. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.
- Θ Ε Μ Α 7ο.- Δείγμα μέρους του βιβλίου της Ιστορίας Γ' τάξης δημοτικού. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.

- α -

- Θ Ε Μ Α 8ο.- Εισηγήση για την πορεία των εργασιών της ομάδας σύνταξης του Α.Π των νηπιαγωγείων και της συγγραφής του βιβλίου για τη νηπιαγωγό. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.
- Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.
- Θ Ε Μ Α 9ο.- Παραλαβή φωτογραφικού υλικού για το Α' μέρος του βιβλίου " Εμείς και ο κόσμος" Δ' δημοτικού. Εισηγητής κ. Α. Μπενέκος
- Θ Ε Μ Α 10.- Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΑΔΕ Ιωαννίνων για το πρώτο τρίμηνο το ακαδ. έτους 1985-86. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

8

Θ Ε Μ Α 10.- Έγκριση του βιβλίου του δασκάλου των Μαθηματικών ΣΤ' Δημοτικού (Β' τεύχος).

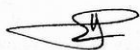
Ο κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα:

Πρόκειται για το Β' τεύχος του βιβλίου Δασκάλου των Μαθηματικών ΣΤ' Δημοτικού, το οποίο εκτείνεται σε 140 σελίδες. Περιλαμβάνει όσα αφορούν στις διδακτικές ενέργειες του Διδ/λου, και των μαθητών τις δραστηριότητες, αντίστοιχες με τα αντικείμενα μαθήσεως κατά ενότητες, όπως βρίσκονται στο βιβλίο του μαθητή στο Β' τεύχος, με βάση το νέο αναλυτικό πρόγραμμα. Η δομή του κειμένου είναι η ίδια όπως και εκείνη του Α' τεύχους και συνίσταται από:

- Το επίπεδο μάθησης των μαθητών
- Τους επιδιωκόμενους με κάθε διδακτική ενότητα στόχους
- Το υλικό διδασκαλίας
- Τις διδακτικές ενέργειες και μαθητικές δραστηριότητες.
- Τις εργασίες στο βιβλίο του μαθητή

Το κείμενο έχει συνταχθεί με πολλή προσοχή από την ομάδα συγγραφής. Επιτυχής είναι η κατανομή των ενοτήτων, ώστε η κάθε μία απ' αυτές να έχει τόση έκταση για να εξαντλείται μέσα στο χρόνο μιας διδακτικής ώρας. Η θέση των στόχων είναι πολύ επιτυχής έτσι που να αναφέρεται κάθε φορά σε ειδικές απόψεις συμπεριφοράς των μαθητών, με τη ψυχολογική έννοια του όρου, οι οποίες πρέπει να μεταβληθούν με τη μάθηση. Η παράθεση των στόχων από ενότητα σε ενότητα γίνεται κατά τρόπο βαθμιαίο και οργανικό, ώστε κάθε επόμενος στόχος να συνδέεται με κάθε προηγούμενο. Γενικά διαπιστώνεται παντού μια μεθοδικότητα με συνέπεια. Αφετηρία της διδακτικής εργασίας γίνεται πάντοτε με προβληματισμό των μαθητών πάνω σε συγκεκριμένη κατάσταση προβλήματος. Τα παιδιά καλούνται να συμμετέχουν πάντοτε ενεργώς σ' όλη τη διδακτική διαδικασία. Βεβαίως συστηματικά υποδεικνύονται και άλλοι τρόποι λύσεως προβλήματος. Όχι ένας μοναδικός.

Διαπιστώθηκαν αρισμένες παραλείψεις και λάθη στις λεπτομέρειες, οι οποίες και θα υποδειχθούν στην ομάδα συγγραφής για διόρθωση.

Ειδικότερα, φρονούμε ότι στο νου των παιδιών πρέπει να αποσαφηνιστούν και να διακριθούν οι έννοιες όγκος και χωρητικότητα με τις αντίστοιχες συνέπειες στη λύση προβλημάτων κ.ά. Γενικά το τεύχος αυτό, με τη/προϋπόθεση των διορθώσεων που προτείνονται, κρίνεται κατάλληλο για εκτύπωση και χρήση των εκπαιδευτικών.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α α π ο φ α ζ έ τ α ι

θεωρεί κατάλληλο το βιβλίο του δασκάλου των Μαθηματικών ΣΤ' τάξης δημοτικού (Β' τεύχος) και προτείνει την εκτύπωσή του από τον ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1985-86.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α

θεωρεί κατάλληλο το βιβλίο του δασκάλου των Μαθηματικών ΣΤ' τάξης δημοτικού (τελευταίο τμήμα του Β' τεύχους) και προτείνει την εκτύπωσή του από τον ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1985-86.

Θ έ μ α 2ο.- Έγκριση του βιβλίου του μαθητή των Μαθηματικών ΣΤ' δημοτικού (τελευταίο τμήμα του Β' τεύχους).

Ο κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα:

Πρόκειται για το τελευταίο τμήμα του Β' τεύχους του βιβλίου του μαθητή των Μαθηματικών ΣΤ' Δημοτικού που εκτείνεται σε 40 σελίδες ενώ προσθέτονται στο τέλος και άλλες 6 σελίδες κειμένου για τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Τα αντικείμενα που περιλαμβάνει αυ τό το Τμήμα του βιβλίου είναι τα ακόλουθα:

- Εύρεση εμβαδού επιφανείας στερεών γεωμετρικών σωμάτων
- Εύρεση όγκου στερεών γεωμετρικών σωμάτων.
- Στατιστικά (εύρεση του μέσου όρου)
- Σχετικά με τη μάθηση ηλεκτρονικών υπολογιστών

Και στο Τμήμα αυτό της εργασίας ακολουθείται η γνωστή πορεία, όπως και στα προηγούμενα. Η κάθε διδακτική ενότητα είναι γενικά ανάλογη με τον διατιθέμενο κατά τη διδασκαλία χρόνο. Τα προβλήματα για λύση - και υπάρχει ένα πλήθος απ' αυτά - έχουν διατυπωθεί εύστοχα και το περιεχόμενό τους είναι γενικά πετυχημένο.

Από την προσεκτική μελέτη του κειμένου προέκυψε η διαπίστωση ορισμένων λαθών, παραλείψεων, αβλεψιών ή ανάγκη τροποποιήσεων σε λεπτομέρειες, που θα υποδειχθούν στην ομάδα για διόρθωση.

Διαπιστώνεται ότι η ενότητα που αφορά στα στατιστικά απαντεί χρόνο διδασκαλίας για την κατανόησή της και η μία διδακτική ώρα είναι ολότελα ανεπαρκής υπάρχει επίσης το πρόβλημα διδασκαλίας των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Δεν προβλέπεται η διδασκαλία του από το νέο αναλυτικό πρόγραμμα. Είναι ένα θέμα εκπαιδευτικό, το οποίο, αν και εμφανίζεται ως μία μοντέρνα τάση στην εκπαίδευση, παράταύτα παραμένει πολύ αμφισβητούμενο. Το Τμήμα καλείται να σκεφθεί και να αποφασίσει πάνω σ' αυτό. Υπό τον όρο της διορθώσεως των αναφερθέντων λαθών και παραλείψεων και το Τμήμα αυτής της εργασίας κρίνεται κατάλληλο για εκτύπωση προς χρήση των μαθητών.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α α π ο φ α ί ν ε τ α ι

θεωρεί κατάλληλο το βιβλίο του μαθητή των Μαθηματικών ΣΤ' δημοτικού (τελευταίο τμήμα του Β' τεύχους) και προτείνει την εκτύπωσή του από τον ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1985-86.

Θέμα 3ο

Έγκριση του βιβλίου του μαθητή " Ερευνώ το φυσικό κόσμο" Ε. δημοτικού (τελευταίο τεύχος του Β. μέρους)

Ο κ. Ι. Χριστιάς, εισηγητής του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα ακόλουθα:

Η ομάδα συγγραφής του βιβλίου Φυσικών Ε. δημοτικού " Ερευνώ το φυσικό κόσμο" παρουσιάζει για κρίση την τελευταία γενική ενότητα (πλάνο) του βιβλίου του μαθητή με τον τίτλο " Σ'Η επιφάνεια και το εσωτερικό της γής. Σύσταση και εκμετάλλευση του υπεδάφους " θέματα ΙΟ, σελ. 52).

Η συγγραφή και της ενότητας αυτής στηρίζεται στις ίδιες αρχές, τις οποίες δέχτηκε το Τμήμα εγκρίνοντας τα πρώτα μέρη του βιβλίου. Απο τη μελέτη του βιβλίου, παράλληλα με το βιβλίο του δασκάλου, κατέληξα στα εξής:

Α. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Τα στοιχεία που δίνονται με την παραπάνω ενότητα για πρώτη φορά μπαίνουν στο δημοτικό σχολείο με τρόπο συστηματικό και σε τόση έκταση. Παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τα παιδιά και όπως έχουν δοθεί στο βιβλίο ανταποκρίνονται στις δυνατότητες των (τα παιδιά της ηλικίας αυτής, όπως έχουν δείξει ξένες έρευνες, δείχνουν εξαιρετικό ενδιαφέρον για σχετικά θέματα.)
 2. Τα θέματα περιέχουν πολλές δραστηριότητες, πειράματα και πλούσια εικονογράφηση, κατά κανόν α πετυχημένη.
 3. Απο διδακτική άποψη η παρουσίαση των περισσότερων εννοιών κρίνεται επιτυχής. Υπάρχουν αυτούτοις και θέματα τα οποία θα μπορούσαν να παρουσιαστούν περισσότερο εισαγωγικά και να περιέχουν περισσότερο αφετηριακό προβληματισμό, ώστε να ενεργοποιούν τη σκέψη του παιδιού.
- Επίσης σε ορισμένα θέματα, δύο τρία , χρειάζεται, όπως προτείνω πιο κάτω, να βελτιωθούν απο την άποψη δόμησης του υλικού.

Γενικά κρίνω ότι το μέρος αυτό του βιβλίου ανταποκρίνεται σε πολύ ικανοποιητικό βαθμό στο σκοπό για τον οποίο γράφτηκε. Προτείνω να κριθεί κατάλληλο και να δοθεί για εκτύπωση με τη/προυπόθεση ότι η ομάδα θα λάβει υπόψη τις ειδικές παρατηρήσεις που κάνω πιο κάτω και άλλες που, τυχόν, θα υποδείξει το τμήμα.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ (οι παρατηρήσεις αυτές αναφέρονται κυρίως στο διδακτικό μέρος, αφού δεν είμαι αρμόδιος να κρίνω το βιβλίο από επιστημονική άποψη)

1. σελ. III. Από την πρώτη παράγραφο να φύγει η αναφορά στο φανταστικό ταξίδι και να αναδιατυπωθεί ως εξής: Οι επιστήμονες έχουν διαπιστώσει ότι η γή στο εσωτερικό της.....
2. σελ. III Η παραγ. " Έχει πάχος χ.μ. να αναδιατυπωθεί ως εξής : Έχει πάχος από την επιφάνεια της ξηράς 20-50 χμ. και από τον πυθμένα των ωκεανών 5-20 χμ.
3. σελ. III να διευκρινιστούν αντίστοιχα οι όροι παχύρρευστος και ρευστός
4 σελ. II2 να γίνει αναδόμηση του υλικού της σελίδας ως εξής:
Να δοθούν οι έννοιες με την εξής σειρά: μεταβολές της θερμοκρασίας στην επιφάνεια της γής και σε ορισμένο βάθος που οφείλονται στη φωτεινή ενέργεια. Να ακολουθήσει η πληροφορία ότι σε βάθος 30 μέτρων η θερμοκρασία παραμένει αμετάβλητη και ότι από εκεί και κάτω αυξάνεται κατά 1°C ανά 33 μ. Έτσι θα δημιουργηθεί προβληματισμός και η δυνατότητα θέσης υποθέσεων από τα παιδιά.
5 σελ. II3 να φύγει " Σκέφτηκες γνή ; Αντί αυτού να μπει στην πρώτη εικόνα η λεζάντα: Παρατήρησε την εικόνα και πες τι πληροφορίες μας δίνει. Μετά να ακολουθήσει η παραγρ. " Η γή ...θερμάتها. Στη συνέχεια θα πρέπει να δοθεί μετά την εικ. 7 η εικόνα 8, ώστε να καταλάβουν τα παιδιά πώς σχηματίζεται μια θερμή πηγή και μετά να ακολουθήσουν οι ερωτήσεις για τις θερμές πηγές στην Ελλάδα.
σελ. II3 να φύγει η παραγρφ. " Ένα μέρος από..... αναπληρώνει" γιατί είναι δύσκολο και στη θέση αυτή ασύνδετο.

./.

6. σελ. II4 Η πρόταση " Το εσωτερικό τμήμα της γής λέγεται.... και το εξωτερικό, να γίνει " το εσωτερικό της γής χωρίζεται.....", γιατί και ο φλοιός στο εσωτερικό της γής ανήκει.
7. σελ. II6 Η ερώτηση 4 είναι δύσκολο να απαντηθεί απο τα παιδιά Καλό θα ήταν να δοθεί παραπάνω ότι τα βουνά που ~~ήταν~~ κάποτε ηφαίστεια έχουν σήμερα σχήμα κώνου. Είναι τα παλιότερα σε σχέση με τα βουνά που έχουν άλλη μορφή.
- 8 σελ. II9 Ο όρος " καταστροφή " του φλοιού της γής να αντικαταστωθεί με τον όρο " μεταβολές" ή "αλλοιώσεις" γιατί δεν πρόκειται για καταστροφή
9. σελ. I20 το ερώτημα 5 να αναδιατυπωθεί γιατί, όπως είναι, είναι ασαφές.
- IO. σελ. I23 κάτω απο τις εικόνες I και 2 καλό θα ήταν να υπάρχουν ερωτήσεις που να οδηγούν τα παιδιά να τις παρατηρήσουν, να τις περιγράψουν να αναφερθούν σε δικές τους εμπειρίες κλ.π. Επίσης στο μάθημα αυτό θα πρέπει να παρακινήθούν τα παιδιά να κάνουν συλλογές πετρωμάτων ταξινομώντας τα διάφορα πετρώματα.
- II σελ. I24 εκτός απο την παρατήρηση των πετρωμάτων απο τις εικόνες, θά πρέπει η παρατήρηση να γίνει και απο του φυσικού (τέτοια δείγματα πετρωμάτων έχουν σταλεί στα περισσότερα σχολεία
- I2 σελ. I25 το περιέγραψε να γίνει περίγραψε, όπου και αλλού
- I3 σελ. I28 το (1) και (2) να ανασυνταχθεί ως εξής:
Ορισμένα απο τα υλικά που προέρχονται απο την αποσάθρωση παρασύρονται απο τα νερά στην κοίτη των ποταμών και άλλα αιωρούνται στην επιφάνεια. Αλλά μεταφέρονται στο νερό (2). Γιατί σ'αυτά συμβαίνει αυτό;
(3) που μεταφέρονται όλα τα υλικά αυτά; "
- I4. σελ. I30 μετά το ερώτημα 9 υπάρχει άλλο χωρίς αόρισμό. Να γίνει σωστή αντιστοίχιση με το βιβλίο του δασκάλου.
- I5. σελ. I36 Να διευκρινιστεί πότε σχηματίζονται οι θαλακτιές και πως οι σταλαγμίτες. Έτσι τα παιδιά θα μπορούν να ξεχωρίσουν

 ./.

καλύτερα τις έννοιες και να τις διατηρήσουν.

- 16.σελ. 147 Ο πίνακας για τους γεωλογικούς αιώνες πρέπει να φύγει .
Είναι δύσκολος για τα παιδιά και στην ουσία δεν τους προσφέρει τίποτα. Υπάρχει κίνδυνος να γίνει κατάχρηση απαιτήσεων απο ορισμένους δασκάλους.-
17. σελ. 152 Η εικόνα περιέχει πολύπλοκες σχέσεις και μάλλον δε χρειάζεται να καταπονηθούν τα παιδιά με τέτοιες γνώσεις.
- 18.σελ. 152 το πρόβλημα II είναι πολύ δύσκολο (πέρα απο τις δυνατότητες του μέσου μαθητή) και πρέπει να φύγει.
- 19.σελ. 157 Στο θέμα "τα μεταλλεύματα της χώρας μας" δεν αναφέρονται αυτά που εξετάζονται πού βρίσκονται (εξορύσσονται).
Καλό είναι να συμπληρωθεί η ενότητα κατά την υπόδειξη που κάνω στο κείμενο . Επίσης δε θα έβλαπτε αν υπήρχε ένας απλός σχετικός χάρτης της Ελλάδος, απλώς για να τον παρατηρήσουν τα παιδιά.
Εκτός απο τις παραπάνω έχω κάνει και άλλες επουσιώδεις παρατηρήσεις πάνω στο κείμενο που μπορεί να τις δει η ομάδα.-

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του την εισήγηση και τη συζήτηση που ακολούθησε, ομόφωνα αποφαινεται.

Θεωρεί κατάλληλο το τελευταίο τεύχος του Β. τμήρους του βιβλίου του μαθητή "Ερευνά το φυσικό κόσμο" Ε. δημοτικού και προτείνει την εκτύπωση του απο το ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1985-86

Έμα 4ο: Έγκριση του βιβλίου του μαθητή της Μελέτης του Περιβάλλοντος
Δημοτικού (δεύτερο τεύχος, 1ο μέρος).

Οι κ.κ. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, και Ιωάν. Χριστιδής,
εισηγητής του ΚΕΜΕ, σύμφωνα με το Ν. 1304/82 δεν παρευρίσκονται στη
συζήτηση αυτού του θέματος γιατί είναι δύο από τους συγγραφείς του βι-
βλίου.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα εξής:

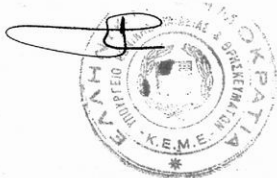
Και το τμήμα αυτό του βιβλίου του μαθητή ακολουθεί τις αρχές του
Π. και έχει συνέχεια και συνέπεια με την ύλη του μαθήματος της Μελέ-
της του Περιβάλλοντος του πρώτου μέρους και των προηγούμενων τάξεων.

Η σαφήνεια, η απλότητα και η μεθοδικότητα της παρουσίασης της ύ-
λης είναι τα χαρακτηριστικά και αυτού του μέρους του βιβλίου. Μια μι-
νή επιφύλαξη θα είχα μόνο ως προς το πλήθος των όρων που περιλαμβά-
νεται (π.χ. ύπερος, στήμονας, ωσθήκη, γονομοποίηση, επικονίαση
κ.α.), οι όροι αυτοί, ενδεχομένως, θα δοθούν από ορισμένους δασκάλους
στα παιδιά για απομνημόνευση, από παρανόηση βέβαια, αφού ένας σκοπός
του μαθήματος είναι η κατανόηση ορισμένων γεγονότων, λειτουργιών και
καταστάσεων και όχι η απομνημόνευση όρων.

Πέρα από τις δευτερεύουσες αυτές επιφυλάξεις, προτείνω να κριθεί
από το Τμήμα κατάλληλο να προχωρήσει για εκτύπωση με τις τυχόν μικρο-
βελτιώσεις που θα πρότειναν τα μέλη του Τμήματος.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση, ομόφωνα αποφαινεται:

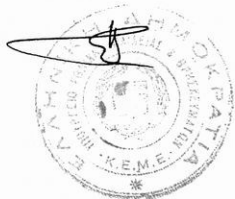
Θεωρεί κατάλληλο το βιβλίο για το μαθητή της Μελέτης του Περι-
βάλλοντος Δ' Δημοτικού (δεύτερο τεύχος, 1ο μέρος) και προτείνει την
εκτύπωσή του από τον ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1985-86.

Θέμα 5ο: Γλωσσικές εργασίες στο τρίτο μέρος του βιβλίου "Η γλώσσα
του" ΣΤ' δημοτικού.

Ο κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, σύμφωνα με το Ν.
304/82 δεν παρευρίσκεται στη συζήτηση αυτού του θέματος γιατί είναι
απών από τους συγγραφείς του βιβλίου.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα:

Όπως και στο προηγούμενο τεύχος, οι εργασίες βασίζονται στο αναλυτικό πρόγραμμα (ενιαίο για τις τάξεις Ε'-ΣΤ') και στις αρχές που έχει υιοθετήσει το Τμήμα, σύμφωνα με τις οποίες τα γλωσσικά φαινόμενα αντλούνται από το αναγνωστικό κείμενο κάθε ενότητας και γίνεται επεξεργασία τους με στόχο την άσκηση των παιδιών στην εφαρμογή των κανόνων που τα διέπουν.

Οι εργασίες του τεύχους αυτού καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα γλωσσικών φαινομένων από τις βασικές περιοχές της γραμματικής: σημασιολογία, σύνταξη, μορφολογία. (Οικογένειες λέξεων. Συνώνυμα. Σύνθεση και παραγωγή. Προσδιορισμοί. Σύνθεση και μετασχηματισμοί προτάσεων. Από τα ουσιαστικά: ουδέτερα ανισοσύλλαβα, θηλυκά σε -ας και αρσενικά σε -έας. Επίθετα σε -ης-ες, -ής-ιά-ι, -ύς-ιά-ύ, -ύς-εφα-ύ. Ομαλά και ανάμαλα παραθετικά. Ουσιαστικοποιημένες μεταχές σε -όμενος και -όμενος. Αριθμητικά. Από τις αντωνυμίες: οι αδύνατοι τύποι της προσωπικής και οι αντωνυμίες αυτές, τούτος, εκείνος, τόσος, τέτοιος, όσος, ο ένας τον άλλο. Πάθη φθόγγων.)

Υπάρχουν ακόμα εργασίες που αξιοποιούν το βασικό λεξιλόγιο, καθώς και πρόβλεψη για ελεύθερη και καθοδηγημένη γραπτή έκφραση των μαθητών και άσκηση τους στην πλάγια συνεχόμενη γραφή.

Είναι εργασίες προσεγγισμένες από κάθε άποψη, γι' αυτό προτείνω να έχουν την έγκριση του Τμήματος, για να ενσωματωθούν στο βιβλίο του μαθητή.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση αποφαινεται

Θεωρεί κατάλληλες τις γλωσσικές εργασίες στο βιβλίο του μαθητή
" Η γλώσσα μου " ΣΤ' δημοτικού (τρίτο μέρος) για να ενσωματωθούν στο
βιβλίο του μαθητή και προτείνει την εκτύπωσή τους από τον ΟΕΒΔ για
το σχολ. έτος 1985-86.

Θέμα 8ο

Εισήγηση για την πορεία των εργασιών της ομάδας σύνταξης του Α.Π. των νηπιαγωγείων και της συγγραφής του βιβλίου για τη νηπιαγωγό.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β, ¹είσηγείται τα εξής:

Αντιμετωπίζονται δύο πιθανά χρονοδιαγράμματα για την περαιτέρω πορεία των εργασιών της ομάδας και την ολοκλήρωση του αναλυτικού προγράμματος-βιβλίου για τη νηπιαγωγό.

Α .- Εντός του μηνός Ιουλίου 1985 θα τελειώσει η σύνταξη του αναλυτικού προγράμματος του νηπιαγωγείου. Αμέσως μετά ¹θα έρθει στο Τμήμα για μια καταρχήν έγκρισή του.

Στη συνέχεια θα τεθεί υπόψη των ορμοδίων φορέων της προσχολικής αγωγής, για να εκφέρουν τις κρίσεις τους και να υποβάλουν τις προτάσεις τους. Με βάση αυτές τις προτάσεις θα γίνει η σύνταξη ενός σχεδίου Α.Π. και θα έρθει στο Τμήμα για τελική έγκριση.

Από τον προσεχή Σεπτέμβριο μέχρι τέλους του τρέχοντος έτους 1985 η ομάδα θα συγγράφει το βιβλίο για τη νηπιαγωγό.

Κατά το μήνα Ιανουάριο 1986 θα δοθεί για πειραματική εφαρμογή σε νηπιαγωγεία του λεκανοπεδίου Αττικής (και άλλου αν κριθεί απαραίτητο) το νέο αναλυτικό πρόγραμμα και το βιβλίο της νηπιαγωγού.

Τα αποτελέσματα από την πειραματική αυτή φάση, που θα γίνει με τη δική μας παρακολούθηση και την εποπτεία των σχολικών συμβούλων, θα αναλυθούν και θα μελετηθούν κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 1986-87 οπότε θα γίνει και η τελική σύνταξη του νέου αναλυτικού προγράμματος και του βιβλίου για τη νηπιαγωγό. Η οριστική εφαρμογή τους θ' αρχίσει από το σχολικό έτος 1987-88

Β. Σεπτέμβριος 1985- Ιούνιος 1986

Συγγραφή του βιβλίου της νηπιαγωγού και παράλληλη συνεργασία με τους διαφόρους φορείς για τη μελέτη του νέου αναλυτικού προγράμματος που ήδη τελειώνει. Προετοιμασία της πειραματικής διαδικασίας.

Σεπτέμβριος 1986- Ιούνιος 1987

Πειραματική εφαρμογή , τόσο του αναλυτικού προγράμματος όσο και του βιβλίου για τη νηπιαγωγό.

Σεπτέμβριος 1987- Ιούνιος 1988

Επεξεργασία των συμπερασμάτων από την πειραματική εφαρμογή. Αναμόρφωση και τελική διατύπωση του νέου αναλυτικού προγράμματος και του βιβλίου για τη νηπιαγωγό και εκτύπωσή τους.

Σεπτέμβριος 1988

Κανονική πλέον εφαρμογή σε όλα τα νηπιαγωγεία της χώρας.

Πρόταση να προκριθεί το πρώτο που και ορθό επιστημονικώς είναι και οικονομικό σε χρόνο.

Το τμήμα ύστερα από συζήτηση, ομόφωνα αποφαινεται.
Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

ΘΕΜΑ 9ο

Παραλαβή φωτογραφικού υλικού για το Α. μέρος του βιβλίου
" Εμείς και ο κόσμος " Δ. δημοτικού.

Ο κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, εισηγείται
τα εξής:

Η Σμαράγδα Ιωαννάτου παρέδωσε το φωτογραφικό υλικό (SLIDS)
που είχε αναλάβει με την 52/1984 απόφαση του τμήματος για
το Α. μέρος του βιβλίου " Εμείς και ο κόσμος " της Δ. δημοτικού
και σύμφωνα με τους σχετικούς όρους ήτοι 256 (διακόσια πενήντα
έξι) διαφάνειες (SLIDES) Τις διαφάνειες παρέλαβε ο ΟΕΔΒ για
επεξεργασία.

Το υλικό κρίνεται ικανοποιητικό για το σκοπό που προορίζεται
και ζητείται η έγκριση του τμήματος ώστε να προωθηθούν οι διαδι-
κασίες για την πληρωμή της ως άνω φωτογράφου (τιμή της
κάθε διαφάνειας 2.000 δραχμές.)

Το τμήμα, ύστερα απο συζήτηση, ομόφωνα αποφασίζεται.
Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Έμα 10: Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Ιωαννίνων για το πρώτο τρίμηνο του ακαδ. έτους 1985 - 86.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', θέτει υπόψη του Τμήματος το έγγραφο 94/Ι-7-1985 του Δ/ντή σπουδών της ΣΕΛΔΕ Ιωαννίνων κ. Νταλάνα με τις προτάσεις του για την ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στην παραπάνω σχολή για το πρώτο τρίμηνο του ακαδ. έτους 1985 - 86 και εισηγείται να γίνουν δεκτές οι προτάσεις του κ. Νταλάνα όπως έχουν.

Η σχετική εισήγηση επισυνάπτεται στο πρακτικό.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση, ομόφωνα αποφαινεται

Δέχεται την εισήγηση του Δ/ντή σπουδών της ΣΕΛΔΕ Ιωαννίνων κ. Νταλάνα για την ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στην παραπάνω σχολή για το πρώτο τρίμηνο του ακαδ. έτους 1985 - 86 όπως έχει.

Έπειτα από αυτά έληξε η συνεδρία.

Ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ

Α. Παπανικολάου

ΠΑΥΛΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

Η Γραμματέας

Ε. Παπανικολάου

ΕΥΡ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Ε

Πράξη 25/1985

Σήμερα, 11 Ιουλίου 1985, ημέρα Πέμπτη και ώρα 12.00 μεσημβρινή, συνεδρίασε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαιδεύσεως του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην αίθουσα συνεδριάσεών του (Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Παύλο Σκακκαρίδη.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι: Νικ. Βλουτίδης, Κων/νος Πασσάκος, Δ. Μελάς, Στέφ. Παπασημακόπουλος, Δημ. Τομπούδης, Σύμβουλοι Β', Αριστ. Βουγιούκας, Αντων. Μπενέκος, Ειδικόι Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, Ιωάν. Χριστίδης, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήματος Ευρυδίκη Παπανικολάου.

Στη συνεδρίαση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Μαργκουδάκης, Ειδικός Σύμβουλος στο ΥΠΕΠΘ.

Θέματα ημερήσιας διατάξεως

1. Έγκριση του βιβλίου του δασκάλου "Ερευνά το φυσικό κόσμο" Ε' δημοτικού (Β' μέρος, τελευταίο τεύχος).

Εισηγητής κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β'.

2. Έγκριση του τετραδίου "Σκέφτομαι και απαντώ" (Β' μέρος) για τη μάθημα Φυσικά Ε' δημοτικού.

Εισηγητής κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β'.

3. Ελληνικά κοινοτικά σχολεία στην Αιθιοπία.

Εισηγητής κ. Ν. Βλουτίδης, Σύμβουλος Β'.

4. Παραλαβή εικονογράφησης του πρώτου μέρους του βιβλίου των Μαθηματικών Στ' δημοτικού (βιβλίο μαθητή και βιβλίο δασκάλου).

Εισηγητής κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β'.

5. Ανανέωση της απόδοσης στο ΚΕΜΕ εκπαιδευτικών για το σχολ. έτος 1985-86.

6. Πλαίσιο προγράμματος της Ιστορίας Γ' τάξης δημοτικού.

Εισηγητής κ. Κ. Δ. Μελάς, Α. Βουγιούκας.

7. Εισηγήση για εκτύπωση από τον ΟΕΔΒ αριθμού αντιτύπων του βιβλίου Η γλώσσα μου της Γ' τάξης (4ο τεύχος) με τα επαναληπτικά φύλλα ενσωματωμένα.

Εισηγητής κ.Δ.Μελάς, Σύμβουλος Β'.

8. Αποστολή εγκυκλίου στους σχολικούς συμβούλους Δημοτικής Εκπ/σεως.
Εισηγητής κ.Δ.Μελάς, Σύμβουλος Β'.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Θ έ μ α 1ο.- Έγκριση του βιβλίου του δασκάλου "Έρευνά το φυσικό κόσμο"

Ε' δημοτικού (Β' μέρος, τελευταίο τεύχος).

Ο κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα εξής:

Πρόκειται για το Β' μέρος του τελευταίου τεύχους του βιβλίου του Διδασκάλου για τα μαθήματα Φυσικών της Ε' τάξεως του Δημοτικού Σχολείου με τον τίτλο "Έρευνά το φυσικό κόσμο". Εκτείνεται σε 30 σελίδες και το κύριο αντικείμενο στο οποίο αναφέρεται είναι η επιφάνεια και το εσωτερικό της γής". Η δομή που παρουσιάζει το κείμενο είναι η ακόλουθη: 1. Στόχοι, 2. Διδακτικές ενέργειες - μαθητικές δραστηριότητες, 3. Διευκρινίσεις - Συμπληρωματικές γνώσεις, 4. Απαντήσεις στις ερωτήσεις και δραστηριότητες. Επιθυμώ κατά πρώτον να κώμω τη δήλωση ότι στο επιστημονικό μέρος του κειμένου δεν μπορώ να εκφέρω γνώμη εσφιέμενος στις γνώσεις και στην επιστημονική σύντη των ειδικών της ομάδας συγγραφής και εμπιστευόμενος σ' αυτούς. Ενπόση περιπτώσει από όσα ο ίδιος σχετικά γνωρίζω δεν διασπίτωσα μη ορθά και ανακριβή στοιχεία στο κείμενο. Αναφορικά με τις διδακτικές ενέργειες και μαθητικές δραστηριότητες εμφανίζεται ότι η μάθηση των αντικειμένων από τους μαθητές στηρίζεται κατά κύριο λόγο στις εικόνες του βιβλίου. Γι' αυτό είναι ανάγκη να προσεχθεί ιδιαίτερα η εικονογράφηση του. Όπου προσφέρεται παρουσιάζονται και πειράματα, όπου και η κατάρτιση μαθήσεως έχει περισσότερο επαγωγικό χαρακτήρα. Θα πρόσθετα ότι όπου είναι δυνατό να γίνεται χρήση και του ίδιου του πραγματικού περιβάλλοντος, με προσωπική εσφή των μαθητών μ' αυτό όπως, λόγω χάρη, συμβαίνει στην ενότητα έδαφος. Οι "διευκρινίσεις και συμπληρωματικές γνώσεις κρίνονται ιδιαίτερα χρήσιμες για τον διδασκόντα. Με τον τρόπο που αναφέρονται και εκθέτονται βοηθούν πάρα πολύ για μια διδασκαλία με περισσότερη επίγνωση.

Σε αναφορά με τους στόχους, εδώ παρουσιάζεται κάποια αδυναμία. Οι στόχοι συνήθως εκφράζονται με μια γενικότητα. Δεν αναφέρονται σε ειδική μορφή επίδιώξεις για τους μαθητές και κατά κανόνα περιορίζονται στο γνωστικό τομέα. Στις περισσότερες περιπτώσεις ο ένας στόχος επιβάλλεται να αναλύεται σε δύο ειδικότερους. Για την ομάδα συγγραφής κών ειδικότερη αναλυτική αναφορά στους επιμέρους στόχους καθώς και ορισμένες άλλες παρατηρήσεις όπου επιβάλλεται να γίνουν οι σχετικές διορθώσεις. Κατά τα άλλα πρόκειται για μια εργασία επιμελημένη που θα βοηθήσει πάρα πολύ τον διδασκαλό στο διδακτικό του έργο, στον τομέα των μαθημάτων αυτών.

Εισηγοῦμαι συνεπῶς να εκτυπωθεῖ σφού γίνουιν οι ανσφερβεῖσες διορθῶσεις.

Το Τμήμα σφού ἔλαβε υπόψη του την εισηγήση και τη σχετική συζήτηση που ακολούθησε,

ομόφωνα σ π ο φ α ῖ ν ε τ α ι

Θεωρεῖ κατάλληλο το βιβλίο του δασκάλου" Ερευνῶ το φυσικό κόσμο" Ε. δημοτικού (Β' μέρος τελευταῖο τεύχος) και προτείνει την εκτύπωσή του σπο τον ΟΕΔΒ για το σχολικό ἔτος 1985-86.

Το Τμήμα, σφού ἔλαβε υπόψη του την εισηγήση και τη σχετική συζήτηση που ακολούθησε, ομόφωνα σ π ο φ α ῖ ν ε τ α ι

Θεωρεῖ κατάλληλο το τετράδιο "Εκπαιδευτικὴ καὶ ἀσκήσιμος" Ε. δημοτικού και προτείνει την εκτύπωσή του σπο τον ΟΕΔΒ για το σχολικό ἔτος 1985-86.

Ε μ α 2ο.- Έγκριση του τετραδίου "Σκέφτομαι και σπαντώ" (Β' μέρος) για το μάθημα Φυσικό Ε' δημοτικού.

Ο κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα:

Το Τμήμα αυτό της συγγραφής περιλαμβάνει εργασίες- ασκήσεις για τους μαθητές και εκτείνεται σε 11 σελίδες. Οι εργασίες αντιστοιχούν στις ακόλουθες ενότητες του βιβλίου του μαθητή. α) Ενότητα Ε' Βιολογικό φαινόμενα ζωντανά οργανισμοί. βι) ενότητα ΣΤ' Μηχανικό φαινόμενα στα ρευστά. γ) Ενότητα Ζ. Η επιφάνεια και το εσωτερικό της γής. Σε κάθε μια από τις ενότητες αυτές αντιστοιχούν ασκήσεις σε ίση περίπου έκταση. Στην πραγματικότητα πρόκειται για αντικειμενικό κριτήριο αξιολόγησης και επιδόσεων σχολικών (TESTS) διαφόρων τύπων: Περιλαμβάνονται δηλαδή τέστ συμπλήρωσης φράσεων, της μορφής ερβό-εσφαλμένο, πολλαπλής εκλογής και αντιστοιχίσεως. Χρειάζεται και επιδεξιότητα και προσεκτική εργασία και ειδική γνώση για τη σύνταξη των παραπάνω. Από την ποιότητα του κειμένου διαφαίνεται ότι η ομάδα συγγραφής διαθέτει αυτές τις προϋποθέσεις. Τα ερωτήματα γενικά είναι εύστοχα. Στις ερωτήσεις αντιστοιχίσεως η αρχή και ο κανόνας είναι, οι προτάσεις της Στήλης Β να είναι περισσότερες από εκείνες της Στήλης Α'. Έτσι είναι και μεγαλύτερη η αντικειμενική αξία του κριτηρίου ως προς αυτό το σημείο. Σχεδόν όλα τα ερωτήματα της ενότητας Ε' είναι ερωτήσεις γνώσεων ενώ ελλείπουν σχεδόν καθολοκληρίσαν ερωτήσεις κρίσεως. Τα ερωτήματα όμως των ενόχτων ΣΤ' και Ζ είναι ικανοποιητικό από την άποψη αυτή. Εδώ περιλαμβάνεται και επαρκής αριθμός ερωτημάτων κρίσεων. Μια γενική παρατήρηση είναι ότι το σύνολο σχεδόν των ερωτημάτων αφορούν σε ανάκληση πληροφορίας με τη μνήμη. Θα ήταν πιο ολοκληρωμένη η προσπάθεια εάν περιλάμβανόταν στο κριτήριο αυτό αξιολόγησης και ένας επαρκής αριθμός ερωτήσεων που να απαιτούν ανάπτυξη των αντιστοιχών απαντήσεων με συνεχή και ελεύθερο λόγο. Υπάρχουν αρεισμένες παρατηρήσεις στις λεπτομέρειες οι οποίες και θα γίνουν γνωστές στην ομάδα συγγραφής για τις αναγκαίες βελτιώσεις και διορθώσεις. Γενικά πρόκειται για πολλή κατάλληλη εργασία για το σκοπό στον οποίο αφορά και εισηγόμας την έγκριση και εκτύπωση με τη προϋπόθεση των παραπάνω βελτιώσεων.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του την εισήγηση και τη σχετική συζήτηση

των ετών προοικιό. ο μ δ φ ο ν α σ π ο φ σ ί ν ε τ σ ι
θεωρεί κατάλληλο το τετράδιο "Σκέφτομαι και σπαντώ" (Β' μέρος) για το μάθημα Φυσικό Ε' δημοτικού και προτείνει την εκτύπωση του από τον ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1985-86.

συγγραφέα Ελλάδας

των μαθηματικών κα

Αγγλική γλώσσα.

Θ έ μ σ 3ο.- Ελληνικό κοινοτικό σχολείο στην Αιθιοπία.

Ο κ. Ν. Βλουτίδης, Σύμβουλος Β', εισηγείται το ακόλουθο:

Η Δ/ση Εκπαίδευσης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού (Τμήμα Α) του ΥΠΕΠΘ διαβιβάζει στο ΚΕΜΕ εισήγηση αριθ. Α.Π. ΕΑΣ - 78/ΑΣ 882/18-12-1984 της Ελληνικής Πρεσβείας στην Αιθιοπία για να γνωμοδοτήσει για την εισαγωγή της διδασκαλίας της Αγγλικής γλώσσας στα Ελληνικά κοινοτικά δημοτικά σχολεία της χώρας αυτής.

Η φοίτηση των παιδιών στα σχολεία αυτά είναι πολύ περιορισμένη γιατί δε διδασκεται η Αγγλική γλώσσα. Τα σχολεία αυτά δε μπορούν να προσελκύσουν παιδιά που προέρχονται από την Ελληνική παροικία αλλά και από ξένες παροικίες. Για το λόγο αυτό πολλά παιδιά φοιτούν σε ξένα σχολεία όπου διδάσκεται η αγγλική και άλλες διευ-
νεϊς γλώσσες.

Η Ελληνική Πρεσβεία της Αιθιοπίας προτείνει να διδάσκεται η Αγγλική γλώσσα στα Ελληνικά κοινοτικά δημοτικά σχολεία πέντε (5) ώρες την εβδομάδα από το σχολικό έτος 1985-86, με προοπτική να διπλασιαστούν οι ώρες διδασκαλίας για το σχολικό έτος 1986-87, ώστε το τέταρτο σχολικό έτος μετά το 1985-86 οι ώρες διδασκαλίας της αγγλικής να έχουν αυξηθεί σε είκοσι (20). Βέβαια η Ελληνική γλώσσα θα διδάσκεται παράλληλα περί τις δέκα (10) ώρες την εβδομάδα. Έτσι τα Ελληνόπουλα αλλά και τα ξένα παιδιά που θα φοιτούν στα Ελληνικά σχολεία θα σπουδάζουν μεθοδικά την ελληνική και αγγλική γλώσσα.

Η διδασκαλία της αγγλικής επιβάλλεται για τους εξής λόγους :

- α) προσέλκυση παιδιών ξένων παροικιών
- β) συστηματική εκμάθηση της γλώσσας αυτής από τα παιδιά της ελληνικής παροικίας παράλληλα με τη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας.
- γ) αποφυγή του ενδεχόμενου κατάρτησης των Ελληνικών κοινοτικών σχολείων για κοινωνο-
λες σκοπούς από τις τοπικές αρχές εξαιτίας της συνεχούς μείωσης του αριθμού των μαθητών.
- δ) Ευρύτερη πολιτιστική σκοπιμότητα και μετάδοση των Ελληνικών γραμμάτων σε παιδιά των ξένων παροικιών.

Πρέπει να σημειωθεί ότι στην Ελληνική γλώσσα θα διδάσκεται νεοελληνική γραφή, ανάγνωση, έκθεση, γραμματική, συντακτικό, αναλύσεις κειμένων, Ελληνική ιστορία, γεωγραφία Ελλάδας, Ελληνικός πολιτισμός και αγωγή του πολίτη. Μόνο η διδασκαλία των μαθηματικών και της Φυσικής και Χημείας θα αντικατασταθεί σταδιακά με την Αγγλική γλώσσα.

Για τους παρσπώνω λόγους συμφωνώ να εισαχθεί από το σχολικό έτος 1985-86 η διδασκαλία της Αγγλικής γλώσσας στα Ελληνικά δημοτικά κοινοτικά σχολεία στην Αιθιοπία για πέντε (5) ώρες την εβδομάδα, δίχως αυτό να σημαίνει και αποδοχή του διπλάσιου των ωρών διδασκαλίας για το μεθεπόμενο σχολικό έτος.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του α) το έγγραφο Φ. 815.1/43/Ζ1/19/10-5-1985 του ΥΠΕΠΘ, β) την Α. ΠΕΑΣ - 78/ΑΣ 882/18-2-1984 εισήγηση της Ελληνικής Πρεσβείας στην Αιθιοπία, γ) την εισήγηση του κ. Βλουτίδη και δ) τη σχετική συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν σ σ π ο φ ί ν ε τ α ι

να εισαχθεί από το σχολ. έτος 1985-86 η διδασκαλία της Αγγλικής γλώσσας στα Ελληνικά δημοτικά κοινοτικά σχολεία στην Αιθιοπία για πέντε (5) ώρες την εβδομάδα.

Θέμα 4ο: Παραλαβή εικονογράφησης του πρώτου μέρους του βιβλίου των Μαθηματικών Στ' δημοτικού (βιβλίο μαθητή και βιβλίο δασκάλου).

Ο κ.Κ.Πασσάκος, Σύμβουλος Β', εισηγείται στο Τμήμα τα εξής:

Η Ειρήνη Καραλέκα, ζωγράφος παρέδωσε:

α) 155 σελίδες για το πρώτο μέρος του βιβλίου του μαθητή

$$155 \times 2,500 = 387,500$$

β) 85 σχέδια για το πρώτο μέρος του βιβλίου του δασκάλου.

$$85 \times 350 = 29,750$$

γ) εξώφυλλο για το βιβλίο του μαθητή

$$1 \times 8.000 = 8.000$$

δ) εξώφυλλο για το βιβλίο του δασκάλου

$$1 \times 5.000 = 5.000$$

ε) Επίσης, επιμελήθηκε τα κείμενα στη φωτοσύνθεση, τη φωτογράφηση, την εκτύπωση κτλ. για το πρώτο μέρος του βιβλίου του μαθητή

$$\text{δρχ. } 35.000$$

$$\text{Σύνολο δρχ. } \underline{464.750}$$

Η όλη εργασία κρίνεται ικανοποιητική για το σκοπό που προορίζεται και ζητείται η έγκριση του Τμήματος, ώστε να προωθηθούν οι διαδικασίες για την πληρωμή της.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ομόφωνα αποφαινεται

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Α. Βεκαλιώτης, πρόεδρος ΕΠ

Δ.Β.

Κ.Καλαπανίδης, δάσκαλος του 1ου Γ.Ε.Κ. Παιδικής

Η.Κανάκης, σχολικός σύμβουλος 4ου Γ.Ε.Κ. Παιδικής

Θέμα 5ον Ανανέωση της απόσπασης στο ΚΕΜΕ εκπαιδευτικών για το σχολ. έτος 1985-86 .

Α. Ο κ. Πασσάνος, Σύμβουλος Β, λέγει τα εξής:

Εισηγούμαστε την ανανέωση αποσπάσεως των εξής εκπαιδευτικών, οι οποίοι ως τώρα ήταν αποσπασμένοι στο ΚΕΜΕ για συμμετοχή στη σύνταξη των Αναλυτικών Προγραμμάτων και στη συγγραφή των διδαντικών βιβλίων μαθητή και αντιστοίχων του Διδαστικού στο μάθημα των Μαθηματικών

1. Μπρούμα Κωνσταντίνου, Διδ/λου	στο 32 Δημοτ. σχολ. Πέρισσας
2. Ζέρβα Ιωάννου	" στο 192 Δημοτ. σχολ. Αθηνών ✓
3. Μάγκου Μιχαήλ	" στο 1152 Δημοτ. σχολ. Αθηνών ✓
4. Σαλβαρά Ιωάννου Σχολικού Συμβούλου	
5. Αλβανού Γεωργίου	" "

Οι δύο τελευταίοι μόνο για ορισμένες ημέρες της απόσπασης θα εργάζονται στο ΚΕΜΕ γιατί παράλληλα θα εκτελούν και το έργο τους του Σχολικού Συμβούλου στα σχολεία.

Οι παραπάνω εκπαιδευτικοί θα ασχοληθούν με την εκ νέου μελέτη όλων των βιβλίων μαθητή και Διδαστικού στα Μαθηματικά όλων των τάξεων και θα επιφέρουν διορθώσεις, τροποποιήσεις, αφαιρέσεις ή προσθήκες και συμπληρώσεις με βάση και τις σχετικές γραπτές παρατηρήσεις, που έχουν σταλεί από διδασκάλους και σχολικούς Συμβούλους από όλη τη χώρα.

Το τμήμα, ύστερα από συζήτηση, ομόφωνα αποφασίζεται Δέχεται την εισήγηση όπως έχει:

Β. Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β, εισηγείται τα ακόλουθα:
Διόνυσος Αντύπης, Επιθ/τής του Π.309

Κώστας Κυρεάκης, δάσκαλος 94ο δημ. σχολείου Αθήνας
Κρίνεται απαραίτητη η ανανέωση της απόσπασής τους στο ΚΕΜΕ για το σχολ. έτος 1985-86 για την ολοκλήρωση του αναλυτικού προγράμματος και της συγγραφής του βιβλίου της Ιστορίας Γ. τάξης δημοτικού

Το Τμήμα ύστερα από συζήτηση, ομόφωνα αποφασίζεται Δέχεται την εισήγηση όπως έχει

Γ. Ο κ. Α. Βουχιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ εισηγείται τα εξής:

Α. Βελαλίδης, δάσκαλος 99 ου Δ. Σχολείου Διαμ/τος Αιτωλών, Γ. Τραφ. Δ.Ε.

Κ. Καλαπανίδας, δάσκαλος 2ου Δημ. Σχ. Αργυρούπολης

Ν. Κανάκης, σχολικός σύμβουλος ΔΕ 8ης Περιφ. Αθηνών

ΣΥ

Μπλούνας, Καθηγητής Παιδ. Ακαδημίας Αθήνας
Παπαδημητρίου, σχολικός σύμβουλος Δ.Π. 17ης Περιφ. Πειραιά
Γίνεται απαραίτητη η ανανέωση της απόσπασής τους στο ΚΕΜΕ για ένα ακόμη
ολικό έτος:

για την ολοκλήρωση της συγγραφής των βιβλίων " Η γλώσσα μου "
ΣΤ. Δημοτικού και
για την αναθεώρηση και τη βελτίωση όλης της σειράς από την Α' ως την
ΣΤ. Δημοτικού με βάση τις εμπειρικές διαπιστώσεις από τη διδακτική
αξιοποίηση των βιβλίων στα σχολεία .

Το τμήμα, ύστερα από συζήτηση, ομόφωνα αποφαινεται.
Λέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Ο κ. Δ. Μελής, Σύμβουλος Β. Εισηγείται την ανανέωση
στο ΚΕΜΕ των εξής εκπαιδευτικών για το σχολ. έτος 1935-36.
Φωτεινής Ααυρεντάνη του Ιωάννου, καθηγήτριας
Παιδαγωγικών μαθημάτων Σχολής Νηπιαγωγών Χανίων
Πατρίκη Αικατερίνης, σχολ. συμβούλου Προσχολικής αγωγής Διαμ. Πειραιά
Βενιζέλου Γεωργίας, νηπιαγωγού, 2ου νηπιαγωγείου Λυκόβρυσης.
Μαυροειδή Γεωργίου, σχολ. συμβούλου, ΣΤ' εκπ/κής Περιφ. Ανατ. Αττικής
Κονταξάκη Γεωργίου Διδ/λου 20ου δημ. σχολείου Περιστερίου.

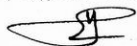
Οι παραπάνω θα τελειώσουν το Δ.Π του νηπιαγωγείου, θα συντάξουν το
βιβλίο της νηπιαγωγού και θα επιβλέψουν τη δοκιμαστική εφαρμογή του
προγράμματος στα νηπιαγωγεία .

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση ομόφωνα αποφαινεται.
Δέχεται την εισήγηση όπως έχει

Ο κ. Α. Μπενέλος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα εξής:
Οι συνάδελφοι Ιωάννης Γεωργακώστας και Νικόλαος Σκόπας υπέβαλαν τις
παραιτήσεις τους από την ενεργό υπηρεσία και συνταξιοδοτούνται .
Επομένως δεν μπορεί να γίνει απόσπασή τους.

Ο συνάδελφος Θρασύβουλος Μπέλλας ζητεί την απαγκίστρωσή του από την
ομάδα, λόγω φόρτου εργασίας ως σχολικού συμβούλου . Σχετική δήλωση
του επισυνάπτεται στην εισήγηση αυτή.

Οι δύο πρώτοι συνάδελφοι είχαν αποσπαστεί στο ΚΕΜΕ ειδικά για
τη συγγραφή του βιβλίου " Εμείς και ο κόσμος " της Δ. τάξης με βάση
τις προβλέψεις του Ν. 1304/82, άρθρο 30 . Αφού με την παραίτησή
τους λύνεται η σχέση τους με το Υπουργείο, έπαψε αυτομάτως να ισχύει

η απόφασης ανάθεσης εργασίας με βάση την Φ.351.Ι/57/ΔΒ/3258/Ι3-3-84 απόφαση του Υπουργού.

Για την απαλλαγή του κ. Μπέλλα από τα καθήκοντα συγγραφής του ως άνω βιβλίου συνηγορώ και εγώ, επειδή οι εκτός ΚΕΜΕ απασχολήσεις του είναι πολλαπλές και δεν εναρμονίζονται εύκολα και αποτελεσματικά με εκείνες του ΚΕΜΕ.

Ύστερα από αυτά τη συνέχιση του έργου ήτοι της συγγραφής του δεύτερου μέρους των βιβλίων α) "Εμείς και ο κόσμος" βιβλίο για το μαθητή της Δ. τάξης β) το αντίστοιχο βιβλίο για το δάσκαλο γ) το αντίστοιχο Τετράδιο Εργασιών και δ) τα αντίστοιχα Φύλλα Αξιολόγησης, αναλαμβάνουν τα υπόλοιπα μέλη ήτοι:

1. Λεοντάρης Αχιλλέας 2. Μπενέκος Αντώνης, 3. Χριστίδης Ιωάννης και 4. Χριστοδούλου Σπυρίδων και παρακαλώ να εγκρίνει το Τμήμα την εισήγησή μου και να προωθηθούν οι σχετικές διαδικασίες για την αναθεώρηση της υπουργικής απόφασης και απόσπασης των Αχ. Λεοντάρη και Σπ. Χριστοδούλου στο ΚΕΜΕ για τον ως άνω λόγο.

Επειδή όμως οι ανάγκες είναι πειστικές, ζητούμε να προσληφθεί ο κ. Ιωάννης Γεωργακώστας ως μέλος συνεργάτης για ένα εξάμηνο, από τον Ιούλιο του 1985 και για 10 συνεδριάσεις το μήνα με βάση το Ν. 1505/84.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ομόφωνα αποφαινεται

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει εκτός από την πρόταση πρόσληψης στο ΚΕΜΕ για ένα εξάμηνο του κ. Γεωργακώστα για την οποία το Τμήμα θα αποφασίσει σε άλλη συνεδρία του, αφού προηγουμένως διερευνηθεί αν υφίσταται η νομική αυτή δυνατότητα και η οικονομική ευχέρεια.

Θέμα 6ο Αναβάλλεται η συζήτηση.

Θέμα 7ο: Εισήγηση για εκτύπωση από τον ΟΕΔΒ αριθμού αντιτύπων του βιβλίου Η γλώσσα μου της Γ' τάξης (4ο τεύχος) με τα επαναληπτικά φύλλα ενσωματωμένα.

Ο κ.Δ.Μελάς, Σύμβουλος Β', λέγει τα εξής:

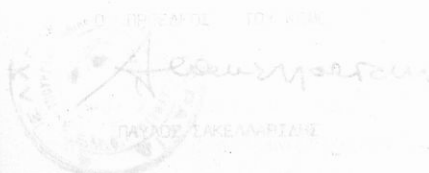
Κρίνουμε ότι για λόγους πειραματισμού θα ήταν σκόπιμο να τυπωθούν από το 4ο τεύχος του βιβλίου Η γλώσσα μου της Γ' τάξης αντίτυπα με τα φύλλα επανάληψης - αξιολόγησης ενσωματωμένα. Κι αυτό για να διαπιστώσουμε αν έχουν συνηθίσει τα παιδιά, που θα πάρουν τα βιβλία με τα επαναληπτικά φύλλα ενσωματωμένα, να εργάζονται σ' αυτά χωρίς προειδοσία, όπως και στα προηγούμενα τεύχη.

Γι' αυτό εισηγούμαι στο Τμήμα να προτείνει στον ΟΕΔΒ τα 120.000 αντίτυπα του τέταρτου τεύχους του βιβλίου Η γλώσσα μου να περιλαμβάνουν και τα 3 επαναληπτικά φύλλα ανεξάρτητα από το γεγονός ότι προβλέπεται να περιληφθούν τα ίδια αυτά επαναληπτικά φύλλα στο ιδιαίτερο φυλλάδιο που θα προωθηθεί για όλους τους μαθητές της Γ' τάξης.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ομόφωνα αποφαινεται

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Θέμα 8ο: Αποστολή εγκυκλίου στους σχολικούς συμβούλους Δημοτικής
Εκπαίδευσης.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα:

Ο ΟΕΔΒ πρόκειται να τυπώσει 120.000 αντίτυπα του 4ου τεύχους του βιβλίου Η γλώσσα μου της Γ' τάξης με ενσωματωμένα τα επαναληπτικά φύλλα. Με την ευκαιρία εισηγούμαι στο Τμήμα να προτείνει στη Διοίκηση να σταλεί στους Σχολικούς Συμβούλους εγκύκλιος σύμφωνα με το πα-
ρακάτω υπόδειγμα:

Σας πληροφορούμε ότι για λόγους πειραματικών το σχολ. έτος 1983-86 ένας αριθμός αντιτύπων του 4ου τεύχους του βιβλίου Η γλώσσα μου της Γ' τάξης περιέχει ενσωματωμένα τα φύλλα επανάληψης - αξιολόγησης, ενώ πα-
ράλληλα θα χορηγηθεί και στους μαθητές που θα πάρουν αυτά τα αντίτυπα, κανονικά όλα τα επαναληπτικά φύλλα του ιδιαίτερου φυλλαδίου.

Στόχος μας είναι να διαπιστώσουμε αν η συμπλήρωση των επαναληπτικών αυτών που είναι ενσωματωμένα στο βιβλίο θα επηρεαστεί ή όχι από σχετι-
κή προετοιμασία στο σπίτι.

Γι' αυτό παρακαλούμε να δοθούν σχετικές οδηγίες στους δασκάλους, που
οι μαθητές τους θα πάρουν αυτά τα αντίτυπα, να συγκρίνουν το επίπεδο
συμπλήρωσης αυτών των επαναληπτικών με το επίπεδο προηγούμενων και να
σας ενημερώσουν σχετικά.

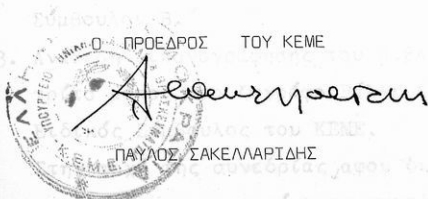
Τα πορίσματά σας θα περιληφθούν στην ετήσια έκθεση.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ομόφωνα αποφαινεται

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Έπειτα από αυτό έληξε η συνεδρίαση.

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΕΥΡ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πράξη 26/1985

Σήμερα, 29 Αυγούστου 1985 ημέρα Πέμπτη και ώρα 12.00 μεσημβρινή συνεδρίασε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και επιμορφώσεως στην αίθουσα συνεδριάσεων του (Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Παύλο Σακελλαρίδη.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι :κ. Νικ. Βλουτίδης, Κων/νος Πασσάκος, Δ.Μελάς, Δημ. Σακκάς, Δημ. Τομπαΐδης. Σύμβουλοι Β, Αριστ. Βουγιούκας, Αντων. Μπενέκος, Ειδικοί Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, Ιωαν. Χριστιάς, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήματος Ευριδίκη Παπανικολάου.

Στη συνεδρίαση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Μαραγκουδάκης, Ειδικός Σύμβουλος στο ΥΠΕΠΘ.

Θέματα ημερήσιας διάταξης

1. Πρόταση εγκυκλίου για τους εκπαιδευτικούς της δημοτικής εκπαίδευσης.
2. Ανανέωση α) απόσπασης μελών συγγραφικής ομάδας για τη συγγραφή του βιβλίου των Φυσικών ΣΤ τάξης δημοτικού και β) απόσπασης των κ. Θ. Κατσουλάκου και Δ. Ακτύπη. Εισηγητές κ.κ. Ν. Βλουτίδης, Δ.Μελάς Σύμβουλοι Β.
3. Ανάθεση εικονογράφησης του βιβλίου " Η γλώσσα μου " ΣΤ. δημοτικού, τρίτο μέρος, στο ζωγράφο Ράλλη Κοψίδη. Εισηγητής κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

✍

της.

Θέμα Ιο Πρόταση εγκυκλίου για τους εκπαιδευτικούς της δημοτικής
Ο κ.Α. Μπενέκος, ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, εισηγείται να σταλεί
η εξής εγκύκλιος στους εκπαιδευτικούς της δημοτικής εκπαίδευσης:
Ι. Όπως σας είναι γνωστό, από διδακτικό έτος 1985-86 τα Φυσικά
και η Γεωγραφία της Δ. Τάξης συγχωνεύονται στη Μελέτη του περι-
βάλλοντος. Έτσι κλείνει ο κύκλος των ενοποιημένων προγραμμάτων
και βιβλίων για τις πρώτες τέσσερις τάξεις του δημοτικού στον
τομέα αυτό της μάθησης.

2. Επειδή όμως πρόκειται για μεταβατικό στάδιο, είναι ενδεχόμενο
να προκύψουν ορισμένες δυσχέρειες, αναφορικά με την παραγωγική
αφομοίωση της ύλης από μέρους των μαθητών, που σχετίζονται με το
γεγονός, ότι η ύλη είναι μερικώς διαφοροποιημένη και διευρυμένη
και δεν αντιστοιχεί στο παραδοσιακό περιεχόμενο των εναλλασσο-
μένων Α' και Β' κύκλων συνδιδασκαλίας των Γ' και Δ' τάξεων.
3. Για το λόγο αυτό κρίνουμε σκόπιμο να διατεθούν οι ώρες της
Μελέτης του περιβάλλοντος (Μ.τ.Π), κατά το πρώτο περίπου εικο-
σαήμερο της σχολικής εργασίας, για τη διδασκαλία της Ιστορίας,
ώστε όταν θα έχετε παραλάβει τα νέα βιβλία " Εμείς και ο κόσμος"
της Δ. Τάξης, να έχει διδαχτεί τουλάχιστο το 5ο κεφάλαιο της
Ιστορίας. Έτσι θα έχουν οι μαθητές ένα ιστορικό πλαίσιο υποδοχής
της νέας μάθησης.

Εάν περισσεύει χρόνος, σκόπιμο είναι να έχουν γίνει εξερευνήσει
στο τοπικό περιβάλλον (μορφολογία, χλωρίδα, ανθρώπινα έργα, ιστο-
ρικές μαρτυρίες), έτσι ώστε να υπάρχει και η ανάλογη γεωφυσική
υποδομή.

4. Οι ώρες αυτές, φυσικά, θα αποδοθούν στη Μ.τ.Π σταδιακά με
ανάλογη μείωση του χρόνου διδασκαλίας της Ιστορίας.

Το τμήμα ύστερα από συζήτηση,

ομόφωνα αποφαινεται

Κάνει δεκτή την εισήγηση όπως έχει.

Διευθυντής Εκπαιδευτικού
κ. Θ. Κατσουλίδης
σο η ολική από
δεύτερου με τη
εξής λόγους:

Θέμα 2ο Ανανέωση α) απόσπασης μελών συγγραφικής ομάδας για τη συγγραφή του βιβλίου των Φυσικών ΣΤ' τάξης δημοτικού και β) απόσπασης των κ. Θ. Κατσουλάκου και Δ. Ακτύπη.

Α. Ο κ. Ν. Βλουτίδης, Σύμβουλος Β, εισηγείται τα ακόλουθα:

Μετά την αποπεράτωση της συγγραφής του βιβλίου "Ερευνώ το φυσικό κόσμο" για το μαθητή και το δάσκαλο και του τετραδίου αξιολόγησης του μαθητή "Σκέφτομαι και απαντώ" για το μάθημα Φυσικά Ε. τάξης δημοτικού, προτείνω να ανανεωθεί η απόσπαση των παρακάτω εκπαιδευτικών για τη συγγραφή του βιβλίου των Φυσικών για το μαθητή και το δάσκαλο ΣΤ' τάξης δημοτικού.

Ι. Κώστα Κώνστα, βιολόγο

(Γ. Λυκείου Νέου Ηρακλείου

Δ/ση Μ.Ε.

Α, Γραφείο Ανατολ. Αττικής)

2. Μιχάλη Σπυλιώτη (νέος σχολικός σύμβουλος)

3. Αλέκου Θεοδοσιάδη, δασκάλο

4ου Δ.Σ. Γλυφάδας

ΙΟο Γραφείο Δ.Ε. Πειραιά)

Για τη συμπλήρωση της ομάδας συγγραφής του ίδιου βιβλίου, σύντομα θα προταθούν στο Τμήμα για απόσπαση στο ΚΕΜΕ και άλλοι δύο εκπαιδευτικοί, ένας φυσικός και ένας δάσκαλος.

Ο κ. Δ. Μελάς, εισηγείται τα ακόλουθα:

Με αφορμή το έγγραφο Δ2 Ι6479/Ι-8-85 της Διεύθυνσης Προσωπικού Μ.Ε Τμήμα Γ και το γεγονός ότι στον πρόσφατο πίνακα επιλογής σχολικών συμβούλων περιλαμβάνεται και το μέλος της ομάδας μας, Διονύσης Ακτύπης, επαναφέρω στο Τμήμα το θέμα της απόσπασης των κ. Θ. Κατσουλάκου και Δ. Ακτύπη και παρακαλώ να επανεξετασθεί τόσο η ολική απόσπαση του πρώτου, όσο και ανανέωση απόσπασης του δεύτερου με τη νέα ιδιότητά του, του σχολικού συμβούλου για τους εξής λόγους:

 ./.

~ 4 ~
Ι. Η ομάδα εργασίας, που έχει αναλάβει τη σύνταξη του Αναλυτικού Προγράμματος της Ιστορίας και τη συγγραφή του βιβλίου Ιστορίας της Γ.΄ τάξης του Δημ. Σχολείου, εργάζεται αυτή τη στιγμή με τρία μόνο μέλη απο τα οποία ο ένας (ο κ. Κατσουλάκος) με παράλληλη απασχόληση.

Δ. Οι προθεσμίες της έγκαιρης σύνταξης του Αναλυτικού Προγράμματος και της προώθησης του βιβλίου για εικονογράφηση και έκδοση είναι κυριολεκτικά ασφυκτικές και είναι περισσότερο απο αναγκαίο η ομάδα να δουλέψει εντατικά και απερίσπαστη από άλλες υποχρεώσεις.

Εάν τελικά δε γίνει δεκτή η πρότασή μας για ολική απόσπαση του κ. Θ. Κατσουλάκου, εισηγούμαι στο Τμήμα να προτείνει την ανανέωση της απόσπασής του έστω με παράλληλη απασχόληση όπως μέχρι τώρα, και του κ. Ακτύπη με τη νέα του ιδιότητα.

Ακολουθεί συζήτηση

Ο κ. Σακκάς λέγει τα εξής:

Θα ήθελα να μη μετέχω σ' αυτή τη συνεδρία, κυρίως γιατί συζητούνται προτάσεις για απόσπαση εκπαιδευτικών στο ΚΕΜΕ, τους περισσότερους από τους οποίους δε γνωρίζω.

Και με προβληματίζει ιδιαίτερα η προτεινόμενη απόσπαση δασκάλων, οι οποίοι πρόσφατα έγιναν σχολικοί σύμβουλοι. Δεν ξέρω αν η παρουσία τους στο ΚΕΜΕ υπογορεύεται περισσότερο για να τοποθετηθούν στην Αττική και λιγότερο γιατί είναι απαραίτητοι στο ΚΕΜΕ. Και ακόμα νομίζω ότι η πρόταση για την απόσπαση των δύο όχι όμως και του τρίτου σχολικού συμβούλου (και οι τρεις τους ήταν εδώ αποσπασμένοι και αφού επιλέχτηκαν για σχολικό σύμβουλο αντικειμενικά και οι τρεις θα είναι ικανοί) εύλογα μπορεί να επικριθεί για διαφορετική μεταχείριση, ευνοϊκή για τους δύο σχολικούς συμβούλους και μη ευνοϊκή για τον τρίτο, που ουσιαστικά σημαίνει τοποθέτηση των δύο στην Αθήνα και του τρίτου στην επαρχία.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

αποφασίζει να

Αποδεχόμενο τις εισηγήσεις προτείνει:

./.

Βήμα 3ο Ανάθεση, οικονομογραμμάτων

α) Να ανανεωθεί η απόσπαση των παρακάτω εκπαιδευτικών για τη συγγραφή του βιβλίου των Φυσικών για το μαθητή και το δάσκαλο ΣΤ.΄ τάξης δημοτικού:

1. Κώστα Κώνστα, βιολόγου, Γ' Λύκειο Νέου Ηρακλείου, Δ/νση ΜΕ Α' Γραφείο Ανατολ. Αττικής)
2. Μιχάλη Σπηλιώτη (νέου σχολικού συμβούλου)
3. Αλέκου Θεοδοσιάδη, δασκάλου, 4ου δημοτ. σχολ. Γλυφάδας, 1ο Γραφείο Δ.Ε. Πειραιά.

- β) Για τη σύνταξη του αναλυτικού προγράμματος της Ιστορίας και τη συγγραφή του βιβλίου Ιστορίας της Γ.΄ τάξης δημοτ. σχολείου να ανανεωθεί η απόσπαση στο ΚΕΜΕ του κ. Κατσουλάκου έστω με παράλληλη απασχόληση, όπως μέχρι τώρα, και τον κ. Ακτύπη με τη νέα του ιδιότητα ως σχολικού συμβούλου.
- Ο κ. Δημ. Σακκάς διατηρεί τις επιφυλάξεις του που ανέπτυξε παραπάνω κατά την εισήγηση.

Θέμα 3ο Ανάθεση εικονογράφησης του βιβλίου " Η γλώσσα μου"
ΣΤ δημοτικού τρίτο μέρος, στο ζωγράφο Ράλλη Κοφίδη .

Ο κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος στο ΚΕΜΕ , εισηγείται
τα ακόλουθα:

Προτείνω: να ανατεθεί η εικονογράφηση του βιβλίου " Η γλώσσα
μου " ΣΤ. δημοτικού, τρίτο μέρος, στο ζωγράφο Ράλλη Κοφίδη.

Ως αμοιβή ο κ. Κοφίδης ζήτησε τριακόσιες εξήντα χιλιάδες
(360.000) δραχμές ποσό που είχε εγκριθεί για τους ζωγράφους
και των δύο προηγούμενων μελών.

Στις υποχρεώσεις του ζωγράφου συμπεριλαμβάνονται τα εξής:

1. Εικονογράφηση σε όλη την έκταση του βιβλίου (9 περίπου τυπο-
γραφικά) με ολοσέλιδες ή μικρότερου μεγέθους εικόνες για τα κεί-
μενα και βινιέτες για τις γραπτές εργασίες.
2. Φιλοτέχνηση του εξωφύλλου
3. Σελιδοποίηση (κασέ)
4. Επιμέλεια εκτυπώσεως.-

Έπειτα από αυτά έληξε η συζήτηση του θέματος.-

Ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ

Η Γραμματέας

Παύλος Σακελλαρίδης

Ευρ. Παπανικολάου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πράξη 27/1985

Σήμερα, ΙΙ Σεπτεμβρίου 1985 ημέρα Πέμπτη και ώρα 12.00 μεσημβρινή συνεδρίασε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαιδεύσεως, του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην αίθουσα συνεδριάσεων του (Μεσογειών 396) Αγία Παρασκευή Αττικής) με Προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Παύλος Σακελλαρίδη.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι : Νικ. Βλουτίδης, Κων/νος Πασσάκος, Δ. Μελάς, Στεφ. Παπασημακόπουλος, Δημ. Τομπαΐδης, Σύμ βουλοι Β, Αριστ. Βουγιούκας, Αντων. Μπενέκος, Ειδικού Σύμβουλου του ΚΕΜΕ, Ιωαν. Χριστιάς, Εισηγητής, του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήματος Ευρυδίκη Παπανικολάου.

Στη συνεδρίαση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Μαραγκουδάκης, Ειδικός Σύμβουλος στο ΥΠΕΠΘ.

Θέματα ημερήσιας διατάξεως

1. Ανατύπωση διδακτικών βιβλίων Δημοτικής Εκπαιδεύσεως σχ. έτους 1986-87 Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β.
2. Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Λαμίας για το πρώτο τρίμηνο του ακδ. έτους 1985-86.
Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β.
3. Επιλογή διδακτικών βιβλίων για τους σπουδαστές και σπουδάστριες των παιδαγωγικών Ακαδημιών και Σχολών νηπιαγωγών ακαδ. έτους 1985-86.
Εισηγητής Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ ,Δ. Τομπαΐδης Σύμβουλος Β.

4. Δικαιολόγηση εξόδων μετάβασης της κ. Λαυρεντάκη απο τα Χανιά στην Αθήνα.

Εισηγητής , κ. Δ. Μελάς Σύμβουλος Β.

5. Καθιέρωση παγκόσμιας μέρας διδασκαλίας για το ιδεώδες της Ακρόπολης
Εισηγητής κ. Ι. Χριστιάς, Εισηγητής του ΚΕΜΕ.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερησίας διατάξεως.

Β. Προβλεπόμενα άρθρα του Ν. 2759/2000

1. Το βιβλίο του γράμματός μου
2. Ημερολογιακή γλώσσα, βιβλίο του γράμματός μου
3. Επικοινωνιακή μάθηση των τάξεων

Επιμέλεια

Από τα τεύχη μάθησης και διδασκαλίας που υπάρχουν το πρώτο μόνον είναι το δεύτερο τυπώνεται, το τρίτο είναι σχεδόν έτοιμο για εκτύπωση και το τέταρτο τυπώνεται στα στάδια της συγγραφής. Τα τεύχη αυτά θα διαρρέονται εν όλω και εν μέρει

9 έ μ α ί ο.- Ανατύπωση διδακτικών βιβλίων Δημοτικής Εκπαίδευσης σχολ. έτους 1986-87.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', θέτει υπόψη του Τμήματος τα εξής:

Η διεύθυνση Εφσρμ. Προγρμ. του ΥΠΕΠΘ έστειλε στο ΚΕΜΕ το έγγραφο Φ.211.17/ 90/Γ2/1935/28-6-1985 για να γνωστοποιήσει το Τμήμα Δημοτικής α) ποιά βιβλία θα γρα-
φτούν από την αρχή, β) ^{για βιβλία διανομημένων έργων έχουν μετρί} ποιά βιβλία θα επανεκδοθούν ύστερα από διορθώσεις, βελτιώσεις
και μεταβολές για το σχολ. έτος 1986-87 προκειμένου η παραπάνω Δ/νση να προβεί στις
σποραίτητες ενέργειες.

Στη συνέχεια ο κ. Μελάς λέγει τα εξής:

Τα νέα διδακτικά βιβλία του δημοτικού σχολείου με διορθώσεις προτείνουμε να
παραδοθούν στον ΟΕΔΒ για ανατύπωση με την ακόλουθη σειρά:

- Το πρώτο τεύχος από το βιβλίο του μθητή όλων των τάξεων (6 τεύχη) μέχρι 15 Νοεμβρίου.
- Το δεύτερο τεύχος από το βιβλίο του μθητή (6 τεύχη) και τα βιβλία δασκάλου για
όλες τις τάξεις μέχρι το τέλος Δεκεμβρίου.

Η

- Τα βιβλία - μθητή και δασκάλου - Α' και Β' τάξεων μέχρι το τέλος Οκτωβρίου.
- Τα βιβλία - μθητή και δασκάλου - Γ' και Δ' τάξεων μέχρι το τέλος Νοεμβρίου.
- Τα βιβλία - μθητή και δασκάλου - Ε' και ΣΤ' τάξεων μέχρι το τέλος Δεκεμβρίου.

Ειδικότερα για το μθήμα της Νεοελληνικής γλώσσας ο κ. Μελάς λέγει:

A. Ανατύπωση χωρίς διορθώσεις

1. Το Ανθολόγιο για όλες τις τάξεις (3 βιβλία)
2. Νεοελληνική Γραμματική, βοήθημα για το δάσκαλο (σλλά σε αριθμό αντιτύπων
μόνο για όσους δασκάλους διορίστηκαν πρόσφατα)
3. Συντακτικό της νέας Ελληνικής, βοήθημα για το δάσκαλο (σε αριθμό αντιτύπων
μόνο για τους νεοδιορισμένους).

B. Επανεκδοση ύστερα από διορθώσεις, βελτιώσεις και μεταβολές

1. Τα βιβλία " Η γλώσσα μου" όλων των τάξεων (για το μθητή)
2. Νεοελληνική γλώσσα, βιβλίο του δασκάλου για όλες τις τάξεις
3. Επαναληπτικά μαθήματα των τάξεων Γ', Δ', Ε', ΣΤ'

Σημείωση

Από τα τεύχη μθητή και δασκάλου της ΣΤ' τάξης: Το πρώτο μέρος έχει εκδοθεί, το
δεύτερο τυπώνεται, το τρίτο είναι σχεδόν έτοιμο για εκτύπωση και το τέταρτο βρίσκε-
ται στο στάδιο της συγγραφής. Τα τεύχη αυτά θα διορθώνονται ένα ένα και θα δίνονται

αναστύπωση καθ' τη διάρκεια του σχολ. έτους 1985-86.

Γ. Πρόταση για τη χορήγηση και νέου βοηθήματος σε όλους του δασκάλους

Δ. Τομπαΐδη, Επιτομή της Ιστορίας της ελληνικής γλώσσας, Γ' γυμνασίου, ΟΕΔΒ
Το Τμήμα, ύστερα από διεξοδική συζήτηση,

α μ ό φ ω ν α α π ο φ ά ς ι ν ε τ α ι

Α. Θα γραφτούν από την αρχή τα βιβλία:

1. Ιστορία Γ' τάξης (μυθική και δασκάλου)

Β. Θα επανεκδοθούν όπως έχουν τα ακόλουθα βιβλία:

1. Μέθοδος Μουσικής Α' τάξης (δασκάλου) βιβλίο, κασέτα, μόνο για τους νέους δασκάλους Α' και Β' τάξης.

2. Μέθοδος Μουσικής Α' - Β' τάξης (δασκάλου) - βιβλίο, κασέτα, μόνο για τους νέους δασκάλους Α' και Β' τάξης.

3. Ανθολόγιο για τα παιδιά (Α + Β' τάξης)

4. " " " " (Γ + Δ' ")

5. " " " " (Ε + ΣΤ' ")

6. Παλαιά Διορθήκη Γ' τάξης

7. Καινή Διορθήκη Δ' τάξης

8. Ιστορία Δ' τάξης

9. Εκκλησιαστική Ιστορία Ε' τάξης

10. Γεωγραφία Ευρώπης Ε' τάξης

11. Ρωμική και Βυζαντινή Ιστορία Ε' τάξης

12. Λειτουργική και Κατήχηση ΣΤ' τάξης

13. Ευαγγελικές Περικοπές ΣΤ' τάξης

14. Ελληνική Ιστορία ΣΤ' τάξης

15. Γεωγραφία Ηπείρων ΣΤ' τάξης

16. Φυσιογνωστικά μαθήματα ΣΤ' τάξης

17. Φυσική πειραματική και Χημεία ΣΤ' τάξης

18. Νεοελληνική Γραμμатική, βοήθημα για το δάσκαλο (αλλά σε αριθμό αντιτύπων μόνο για τους δασκάλους διορίστηκαν πρόσφατα).

19. Συντακτικό της νέας ελληνικής, βοήθημα για το δάσκαλο (σε αριθμό αντιτύπων μόνο για τους νεοδιορισμένους).

20. Το Μαθηματικό μου

21. Μαθηματικό ΣΤ' τάξης (δασκάλου)

Γ. Θα επανεκδοθούν ύστερα από διορθώσεις, βελτιώσεις και μεταβολές το ακόλουθο Βιβλίο:

1. Η γλώσσα μου Α' τάξης (Α', Β, Γ τεύχη)
2. Νεοελληνική γλώσσα Α' τάξης (δασκάλου)
3. Η γλώσσα μου Β' τάξης (Α', Β', Γ', Δ' τεύχη)
4. Νεοελληνική γλώσσα Β' τάξης (δασκάλου)
5. Η γλώσσα μου Γ' τάξης (Α', Β', Γ', Δ' τεύχη)
6. Νεοελληνική γλώσσα Γ' τάξης (δασκάλου)
7. Η γλώσσα μου Δ' τάξης (Α', Β', Γ' Δ' τεύχη)
8. Νεοελληνική γλώσσα Δ' τάξης (Α', Β', Γ', Δ' τεύχη) δασκάλου
9. Η γλώσσα μου Ε' τάξης (Α', Β', Γ', Δ' τεύχη)
10. Νεοελληνική γλώσσα Ε' τάξης (Α, Β, Γ, Δ' τεύχη) δασκάλου
11. Η γλώσσα μου ΣΤ' τάξης (Α', Β', Γ', Δ' τεύχη)
12. Νεοελληνική γλώσσα ΣΤ' τάξης (4 τεύχη) δασκάλου.
13. Επαναληπτικά μαθήματα των τάξεων Γ', Δ', Ε' και ΣΤ'.

Σημείωση

Από τα τεύχη μαθητή και δασκάλου της ΣΤ' τάξης:

το πρώτο μέρος έχει εκδοθεί, το δεύτερο τυπώνεται, το τρίτο είναι σχεδόν έτοιμο για εκτύπωση και το τέταρτο βρίσκεται στο στάδιο της συγγραφής. Τα τεύχη αυτά θα διορθώνονται ένα ένα και θα δίνονται για ανατύπωση κατά τη διάρκεια του σχολ. έτους. 1985-86.

14. Τα Μαθηματικά μου Α' τάξης (Α - Β τεύχη)
15. Μαθηματικά Α' τάξης (δασκάλου)
16. Τα Μαθηματικά μου Β' τάξης (Α' - Β' τεύχη)
17. Μαθηματικά Β' τάξης (δασκάλου)
18. Τα Μαθηματικά μου Γ' τάξης (Α' - Β' τεύχη)
19. Μαθηματικά Γ' τάξης (δασκάλου)
20. Τα Μαθηματικά μου Δ' τάξης (Α' - Β' τεύχη)
21. Μαθηματικά Δ' τάξης (Α' - Β' τεύχη) δασκάλου
22. Τα Μαθηματικά μου Ε' τάξης (Α' - Β' τεύχη)
23. Μαθηματικά Ε' τάξης (Α' - Β' τεύχη) δασκάλου
24. Τα Μαθηματικά μου ΣΤ' τάξης
25. Μαθηματικά ΣΤ' τάξης (δασκάλου)

5. Φυσικό ("Ερευνώ το φυσικό κόσμο") Ε' τάξης (μαθητή)
6. Φυσικό " " ") Ε' τάξης (δασκάλου)
7. Φυσικό-Τετράδιο αξιολόγησης Ε' τάξης
8. Κοινωνική και Πολιτική αγωγή Ε' τάξης
9. Κοινωνική και Πολιτική αγωγή Ε' τάξης (δασκάλου)
10. Κοινωνική και Πολιτική αγωγή ΣΤ' τάξης (μαθητή)
11. Κοινωνική και Πολιτική αγωγή ΣΤ' τάξης (δασκάλου)

Πρόταση:

Τα νέα διδακτικά βιβλία του δημοτικού σχολείου με διορθώσεις προτείνεται να παρα-
δοθούν στον ΟΕΔΒ για ανασύπωση με την ακόλουθη σειρά:

- Το πρώτο τεύχος από το βιβλίο του μαθητή όλων των τάξεων (6 τεύχη) μέχρι 15
Δεκεμβρίου.
- Το δεύτερο τεύχος από το βιβλίο του μαθητή (6 τεύχη) και τα βιβλία του δασκάλου
για όλες τις τάξεις μέχρι το τέλος Δεκεμβρίου.
- Τα βιβλία - μαθητή και δασκάλου - Α' και Β' τάξεων μέχρι το τέλος του Οκτωβρίου.
- Τα βιβλία - μαθητή και δασκάλου - Γ' και Δ' τάξεων μέχρι το τέλος Δεκεμβρίου.
- Τα βιβλία - μαθητή και δασκάλου - Ε' και ΣΤ' τάξεων μέχρι το τέλος Δεκεμβρίου.
- Δ. Δεν θα επανεκδοθούν τα ακόλουθα βιβλία:

Ιστορία Γ' τάξης

- Ε. Πρόταση για τη χορήγηση και νέου βοηθήματος σε όλους τους δασκάλους.

- Δ. Τομπαζίδη, Επίτομή της Ιστορίας της ελληνικής γλώσσας, Γ' γυμνασίου, ΟΕΔΒ.

Θέμα 2ο : Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΑΔΕ Λαμίας για το πρώτο τρίμηνο του ακαδ. έτους 1985 - 86.-

Ο κ. Δ. Μελάς Σύμβουλος Β, θέτει υπόψη του Τμήματος το έγγραφο ΦΙ6/147/30-8-1985 τον Δ/ντή σπουδών της ΣΕΛΑΔΕ Λαμίας κ. Καφούση με τις προτάσεις του για την ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στην παραπάνω Σχολή για το α.΄ τρίμηνο του σχολ. έτους 1985-86 και εισηγείται να γίνουν δεκτές οι προτάσεις του κ. Καφούση.

Το Τμήμα ύστερα απο συζήτηση,

ομόφωνα α π ο φ α ί ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση του Δ/ντή σπουδών της ΣΕΛΑΔΕ Λαμίας, κ. Καφούση για την ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στην παραπάνω Σχολή για το α΄ τρίμηνο του σχολ. έτους 1985 -86 όπως έχει.

Η σχετική εισήγηση επισυνάπτεται στο πρακτικό.

Θ έ μ α 3ο.- Επιλογή διδασκτικών βιβλίων για τους σπουδαστές και σπουδάστριες των

Παιδαγωγικών Ακαδημιών και Σχολών Νηπιαγωγών ακαδ. έτους 1985-86.

Ο Προεδρεύων του Τμήματος και Πρόεδρος του ΚΕΜΕ κ. Παύλος Σκελλαρίδης θέτει υπόψη του Τμήματος τα εξής:

1. Το έγγραφο Γ3/633/8-7-1985 του Υπουργείου Εθν. Παιδείας και Θρησκευμάτων με το οποίο στάλθηκαν στο ΚΕΜΕ τα βιβλία που υπέβαλαν συγγραφείς και εκδότες και καλείται το Τμήμα να επιλέξει τα πιο κατάλληλα για να χορηγηθούν δωρεάν στους σπουδαστές και στις σπουδάστριες των Παιδαγωγικών Ακαδημιών και Σχολών Νηπιαγωγών.

Στο έγγραφο τονίζεται α) ότι στην περίπτωση που τα υποβληθέντα βιβλία "δεν πληρούν τις οριζόμενες βασικές προϋποθέσεις για την έγκρισή τους " μπορεί να γίνει επιλογή για τα μαθήματα αυτά άλλων βιβλίων από εκείνα που κυκλοφορούν ελεύθερα στο εμπόριο, β) ότι για το ίδιο μάθημα, ~~εφόσον~~ πληρούν τις βασικές προϋποθέσεις, μπορούν να κριθούν ως κατάλληλα και περισσότερα που ενός βιβλίου" σε καμιά όμως περίπτωση δεν θα προταθούν και συμπληρωματικά βιβλία" και ότι η κρίση του Τμήματος θα πρέπει να είναι αιτιολογημένη, ύστερα από γνώμη ειδικού εισηγητή.

2. Την κατάσταση των βιβλίων που υπέβαλαν οι συγγραφείς και εκδότες και

3. Τα ομοσχεύματα στο ΚΕΜΕ αντίτυπα των αντιστοίχων συγγραμμάτων.

Στη συνέχεια ο κ. Πρόεδρος καλεί τους αρμόδιους για κάθε μάθημα εισηγητές να εισηγηθούν σχετικό.

Α. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ- ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ.

Οι κκ Δ. Τομπούδης, Σύμβουλος Β', και Αρ. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, θέτουν υπόψη του Τμήματος εισήγησή τους που έχει ως εξής:

α) Δεν εισηγούμαστε θετικό για την καταλληλότητα των ακόλουθων βιβλίων. Οι λόγοι αναφέρονται ξεχωριστά στο κάθε βιβλίο.

1) Μεσεβρινού, Η προδομένη γλώσσα, Κέδρος 1974

Βιβλίο γραμμένο από έναν πρωτοπόρο και θερμό δημοτικιστή, που έχει άποψη για τα γλωσσικά πράγματα, δεν μπορεί όμως να αποτελέσει διδακτικό εγχειρίδιο.

Με κάποιες γλωσσικές "σίρεσες"

- 2) Σ. Ρήμφου, Η γλώσσα και η παράδοση, Κέδρος 1984.

Είναι συλλογή άρθρων που έρχονται σε ευθεία αντίθεση με τη γλωσσική πολιτική του κράτους. Σε πολυτονικό και με παλαιική ορθογραφία (γλώσσα).

- 3) Γ. Παπακωστούλα- Γιαννερά κ.δ., Η διδασκαλία στα κείμενα και στη γλώσσα, Δ. Παπαδήμα 1983

Ζ Α' Νεοελληνική λογοτεχνία. Γραμματική Συντακτικό.

Ζ.Β' Η αρχαία ελληνική γραμματολογία από το πρωτότυπο-από μετάφραση.

Απευθύνονται σε καθηγητές γυμνασίων και λυκείων και φιλοδοξούν να τους συνδράμουν στο διδακτικό έργο τους. Αρκετά από τα περιεχόμενα, όπως το κεφ. Γραμματική- Συντακτικό σελ. 269-351, έχουν πια ξεπεραστεί και στη Μ. Εκπαίδευση. Είναι φανερό ότι παραλήπτες των βιβλίων αυτών δεν μπορεί να είναι οι σπουδαστές των Π.Α.

- 4) Σ. Βασιλάκου - Η Σιμυδαλά, Για τη μέθοδο και την επιστήμη της έκφρασης, Αθήνα 1984.

και ως διαπραγμάτευση και ως περιεχόμενο το βιβλίο ξεφεύγει από κάθε δυνατότητα να είναι διδακτικό εγχειρίδιο.

- 5) Μ. BLANCHOT, Ο χώρος της λογοτεχνίας, Εξάντας.

Τα θέματα του βιβλίου είναι πάρα πολύ εξειδικευμένα και, βέβαια, δεν ενδιαφέρουν τους σπουδαστές Π.Α. - Πθ. Περιεχόμενα βιβλίου.

- 6) Ι. ΚΟΤΤ, Θεοφαγία. Δοκίμια για την αρχαία τραγωδία, Εξάντας

Ενδιαφέρον βιβλίο, που όμως η ανάγνωσή του προϋποθέτει πλούσια ενημέρωση στα θέματα της αρχαίας τραγωδίας.

- 7) Γ. Αργυριόδη, Εισαγωγή στη νεοελληνική λογοτεχνία, Φλώρινα 1985.

Το βιβλίο ακολουθεί από κοντά το ΑΠ, αλλά είναι μια συναγωγή πραγμάτων, σε εγκυκλοπαιδική μορφή, χωρίς όποια ή προσανατολισμό.

Επίσης δεν κρίνονται κατάλληλα τα βιβλία:

8. F. SAUSSURE, Μαθήματα γενικής γλωσσολογίας, ως πολύ ειδικό.

9. Ηλ. Βαυτιερλίδης (Εκδ. Παπαδόπουλος), Ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας, γιατί είναι εκτεταμένο και όχι πάντα αξιόπιστο.

10. Σ. Φίλου, Μεθοδική νεοελληνική γραμματική.

Αν οι σπουδαστές των Π.Α. χρειάζονται μια γραμματική πληρέστερη από του γυμνασίου, να τους διανεμηθεί η μεγάλη Γραμματική του Μ. Τριανταφυλλίδη. Η Γραμματική του Σ. Φίλου είναι γραμμένη για τους μαθητές του δημοτικού, του γυμνασίου, τους δασκάλους, τους καθηγητές κτλ. είναι φανερό ότι δεν μπορεί να απευθύνεται σε όλους αυτούς τους παραλήπτες.

11. Π. Γιαννακόπουλου, Συντακτικό της νεοελληνικής γλώσσας.

Διαφέρει σε πολλά σημεία (ορολογία κ.ά) από το σχολικό βιβλίο και κυρίως στο ότι θεωρεί τα συντακτικά φαινόμενα της νέας ελληνικής από τη σκοπιά της σύνταξης της αρχαίας γλώσσας.

12. Β. Λιαπή, Διδασκαλία νεοελληνικής λογοτεχνίας.

Είναι χρήσιμη εργασία, που αδικείται από τη συνοπτικότητά της.

Β) Εισηγούμαστε θετικά για τα εξής βιβλία.

1) Α. Καραντώνη, Εισαγωγή στη νεώτερη ποίηση, Δ. Παπαδόπουλος 1984.

Μόλο που καλύπτει ένα μικρό μέρος του ΑΠ, πιστεύω πως πολλά θα έχουν να ωφεληθούν οι σπουδαστές των ΠΑ από την ανάγνωσή του. Σε πολυτονικό.

- 2) M. Vittì, Ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας, Οδυσσεύς.

Είναι το γνωστό χρήσιμο έργο. Σε πολυτονικό.

- 3) Κείμενα της νεώτερης λογοτεχνίας μας, Σχ. Νηπιαγ. Αθηνών

Είναι μια ανθολογία κειμένων με βιβλιογραφικά στοιχεία. Στην αρχή γίνεται μια συνοπτική (και κόπως σχηματική) έκθεση διαφόρων θεωριών για την ποίηση. Η ανθολόγηση των κειμένων με προσοχή και ευαισθησία.

- 4) Αντόνη Δελώνη, Εισαγωγή στη μεταπολεμική ελληνική παιδική λογοτεχνία, Κέδρος, Αθήνα 1982, σελ. 200

Περιέχει: α) μια πολύ συνοπτική εισαγωγή στην προπολεμική και πρώτη μεταπολεμική παιδική λογοτεχνία β) μια εκτενέστερη παρουσίαση της παιδικής λογοτεχνίας στη δεκαετία 1970-80 και γ) ένα ευρύτερο κύκλο θεμάτων και προβλημάτων που σχετίζονται με τη νεοελληνική παιδική λογοτεχνία. Μολονότι δεν εξαντλεί τα θέματά του και συχνά καταφεύγει σε ισοπεδωτικές αποτιμήσεις, ωστόσο καλύπτει το σκέλος της πληροφόρησης και συγχρόνως διαλαμβάνει αξιοπρόσεχτα νέα στοιχεία και επισημάνσεις. Όλα αυτά το καθιστούν ένα χρήσιμο βοήθημα για το σπουδαστή των Παιδαγωγικών Ακαδημιών.

5. Αντόνη Δελώνη, Παιδική λογοτεχνία και σχολείο, Πατάκης, Αθήνα 1984
σελ. 224 .

Περιλαμβάνει μια ενδιαφέρουσα θεματογραφία για το παιδικό βιβλίο:

- 1) Το παιδί και το βιβλίο (αρχές και τάσεις της παιδικής λογοτεχνίας, αναγνωστικό ενδιαφέροντα και ηλικία των παιδιών, καταλληλότητα κτλπ).
2) Το παιδικό βιβλίο σε σχέση με το σχολείο. 3) Κάποιες ανσφορές σε κορυφαίους λογοτέχνες μας. 4) Έναν κατάλογο επιλεγμένων βιβλίων κατά ηλικίες. Μολονότι σε αρκετές περιπτώσεις η διαπραγμάτευση μένει

στην επιφάνεια, το βιβλίο περιέχει επισημάνσεις και προβληματισμούς που το καθιστούν χρήσιμο βοήθημα για τους σπουδαστές των Παιδαγωγικών Ακαδημιών.

6. Γ. Αργυριάδης, *Μαθήματα γλωσσολογίας και αγωγής του προφορικού λόγου*.

7. R. FLACIERES Ιστορία αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας Εκδ. Παπαδόπουλου

8. Α. Πολίτη, Ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας, V Μορφ. "Ίδρυμα Εθνικής Τρόπεζας".

9. Θ. Δημαράς, Ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας "Ίκκος".

10. Μ. Μιράσγεζι, Νεοελληνική λογοτεχνία, τ. Α' - Β'.

11. Δ. Γιάκος, Ιστορία της ελληνικής Παιδικής λογοτεχνίας.

12. Β. Αναγνωστόπουλος, Τάσεις και εξελίξεις της παιδικής λογοτεχνίας στην δεκαετία 1970-80.

13. R. BROVING, Η ελληνική γλώσσα μεσαιωνική και νέα.

Από τις εγκυρότερες συνοπτικές ιστορίες της γλώσσας μας, ιδίως από την ελληνιστική εποχή κι εδώ.

14. Β. Λιοπή, Γλώσσα η ελληνική.

Σε ό,τι αφορά την ελληνική γλώσσα, ανταποκρίνεται πιο πολύ από τα υπόλοιπα βοηθήματα στα ζητούμενα του αναλυτικού προγράμματος. Περιέχει και κάποιες από τις νεότερες εξελίξεις στο χώρο της γλωσσολογίας.

15. Χ. Σκελλαρδίου, Ιστορία της παιδικής λογοτεχνίας, β' έκδοση.

Είναι βελτιωμένη και συμπληρωμένη έκδοση του έργου που είχαμε εγκρίνει

Επίσης ο κ. Βουγιούκος θεωρεί πολύτιμα βοηθήματα για τους σπουδαστές τα εξής δύο βιβλία:

Δ. Τομπσίδης, Επιτομή της Ιστορίας της ελληνικής γλώσσας Γ' Γυμνασίου ΟΕΔΒ

ΥΠΕΠΘ, κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας, Γ' γυμνασίου, ΟΕΔΒ και προτείνει τα βιβλία αυτά να χορηγηθούν στους σπουδαστές όλων των Παιδαγωγικών Ακαδημιών.

-13-

Β. ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

Α) Δεν εισηγούμαστε θετικά για την καταλληλότητα των εξής βιβλίων, για λόγους που αναφέρονται ξεχωριστά στο κάθε βιβλίο.

1) Α. Πολίτη, Η ανακάλυψη των ελληνικών δημοτικών τραγουδιών, Θεμέλιο

Έχει αντικείμενο τις "προϋποθέσεις, προσπάθειες και δημιουργία της πρώτης συλλογής". Είναι διδακτορική διατριβή, με μεγάλο φιλολογικό και λαογραφικό ενδιαφέρον, αλλά δεν ξέρουμε πόσο χρήσιμη θα ήταν για σπουδαστές Π.Α.

Β) Εισηγούμαστε θετικά για τα εξής βιβλία:

1) Παραμύθια του λαού μας, Ερμής 1984

Ενδιαφέροντα συλλεκτική δουλειά χρήσιμη στο δάσκαλο και αργότερα. Τα παραμύθια δίνονται γλωσσικά προσαρμοσμένα. Σε πολυτονικό

2) Παραλογές, Ερμής 1983

Πολύ ενδιαφέρουσα έκδοση. Σε πολυτονικό.

3) Νεοελληνικάί παροιμιάμυθαι, Ερμής 1978

Ενδιαφέρουσα συλλεκτική εργασία. Σε πολυτονικό και με παλαική ορθογραφία.

4) Το δημοτικό τραγούδι. Κλέφτικα, Ερμής 1981.

Με εμπειριστωμένη εισαγωγή. Περιέχει 55 τραγούδια με σχόλια. Σε πολυτονικό και με παλαική ορθογραφία.

5) Το δημοτικό τραγούδι. Της Ξενιτιδής, Ερμής 1983

Ενδιαφέρουσα δουλειά, με εισαγγή. Σε πολυτονικό.

6) Το δημοτικό μας τραγούδι, Αθήνα 1977.

Ενδιαφέρουσα συλλεκτική δουλειά. Σε πολυτονικό.

7) Μ. Μερακλή, Ελληνική λαογραφία. Κοινωνική συγκρότηση, Οδυσσεύς.

Πολύ χρήσιμη συνθετική εργασία για σπουδαστές Π.Α.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α σ π ο φ α ί ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση στο σύνολό της όπως έχει. -

Η συζήτηση για την επιλογή των βιβλίων για τις παιδαγ. ακαδημίες θα συνεχιστεί στην επόμενη συνεδρία του Τμήματος.

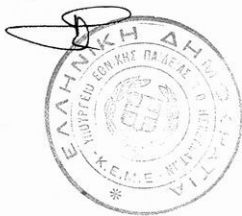

Θέμα 4ο. Δικαιολόγηση εξόδων μετάβασης της κ. Λαυρεντάκη από τα Χανιά στην Αθήνα.

Ο κ. Δ.Μελάς, Σύμβουλος Β', προτείνει να εγκριθεί η μετακίνηση της κ. Φ.Λαυρεντάκη, καθηγήτριας Παιδαγωγικών μαθημάτων της Σχολής Νηπιαγωγών Χανίων - αποσπασμένης στο ΚΕΜΕ, από τα Χανιά στην Αθήνα για τέσσερις φορές το μήνα.

Τα έξοδα μόνο της μετακίνησής της θα πληρωθούν από τον προϋπολογισμό του ΚΕΜΕ Φ.19-130 και Κ.Α. 0711.

Το Τμήμα,
προκειμένου να διευκρινισθούν ορισμένα σημεία, επιφυλάσσεται να αποφασίσει για το παραπάνω θέμα.

• / •

Διευθυντής του Τμήματος

Εκτελεστικό απόφαση του Τμήματος

Από τον Υποδιευθυντή του ΚΕΜΕ

Α. Λαυρεντάκη

Διευθυντής του Τμήματος

Θ έ μ α 5ο.- Καθιέρωση Παγκόσμιας μέρας διδασκαλίας για το ιδεώδες της Ακρόπολης.

Ο κ. Ιωαν. Χριστιδής, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα ακόλουθα:

Η Δ/ση Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. διαβιβάζει προς το ΚΕΜΕ αντίγραφα αλληλογραφίας που αναφέρεται στην πρόταση του Γενικού Δ/ντή της ΟΥΝΕΣΚΟ για την καθιέρωση στα σχολεία παγκόσμιας ημέρας διδασκαλίας για το ιδεώδες της Ακρόπολης και παρακαλεί να έχει τη γνώμη μας για τις προτάσεις που θα μπορούσε να διατυπώσει η ελληνική αντιπροσωπεία ως προς τον τρόπο υλοποίησης μιας τέτοιας απόφασης.

Από τα συνημμένα προκύπτει ότι ο Γενικός Δ/ντής της ΟΥΝΕΣΚΟ εξέφρασε την επιθυμία στον Έλληνα αντιπρόσωπο για την καθιέρωση μιας παγκόσμιας ημέρας διδασκαλίας στους εκπαιδευτικούς χώρους ενός ιδανικού που θα απορρέει από το παιδευτικό, καλλιτεχνικό και ειρηνιστικό ιδεώδες της Ακρόπολης.

Η υλοποίηση της πρότασης της ΟΥΝΕΣΚΟ είναι για την Ελληνική πλευρά ευνοϊκή, αφού θα προβάλει τις ελληνικές αξίες στο εξωτερικό. Εφόσον καθιερωθεί μια τέτοια μέρα για τα σχολεία, το περιεχόμενό της, κατά τη γνώμη μου, πρέπει να αναφέρεται γενικά στα εξής:

- α. Στις αξίες της κλασσικής παιδείας
- β. Στο ιδανικό της δημοκρατίας, αφού η Ακρόπολη είναι δημιούργημα ενός δημοκρατικού συστήματος. Για το σκοπό αυτό μπορεί να παρουσιάζονται και να αναλθονται κείμενα από την αρχαία Γραμματεία (επιτάφιος Περικλέους κτλ.).
- γ. Στις καλλιτεχνικές αξίες που εκφράζει η Ακρόπολη και την αξία τους για την πολιτιστική πρόοδο και την ανύψωση της ποιότητας της ζωής.
- δ. Στο μήνυμά της ειρήνης που εκφράζεται μέσα από την δημοκρατία και την τέχνη.
- ε. Σε υλικό που θα διανεμηθεί στα σχολεία. Πιθανώς έκδοση φυλλαδίου όπου θα παρουσιάζονται και θα εκτιμούνται τα έργα τέχνης της Ακρόπολης, καθώς και η προσπάθεια των δημιουργών τους σε περίοδο δημοκρατίας και ειρήνης.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

αποφάσισε να

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Παραπέμπει από αυτά έληξε η συνεδρία.

Η Γραμματέας

Ε. Παπανικολάου

Ευρ. Παπανικολάου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πράξη 28/1985

Σήμερα, 28 Σεπτεμβρίου 1985 ημέρα Τρίτη και ώρα 12.00' μεσημβρινή, συνεδρίασε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην αίθουσα συνεδριάσεών του (Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Παύλο Σακελλαρίδη.

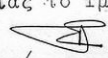
Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι: Νικ. Βλουτίδης, Κων/νος Πασσάκος, Δ. Μελάς, Στέφ. Παπασημακόπουλος, Δημ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Αριστ. Βουγιούκας, Αντών. Μπενέκος, Ειδικοί Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, Ιωάν. Χριστιάς, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήματος Ευρυδίκη Παπανικολάου.

Στη συνεδρίαση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Μαραγκουδάκης, Ειδικός Σύμβουλος στο ΥΠΕΠΘ.

Θέματα ημερήσιας διατάξεως

1. Παραλαβή έγχρωμων διαφανειών για τη φωτογράφιση του Β' μέρους του βιβλίου του μαθητή "Ερευνώ το φυσικό κόσμο" Ε' τάξης δημοτικού.
Εισηγητές: κκ. Ν.Βλουτίδης και Στέφ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β'.
2. Ανατύπωση των βιβλίων του μαθήματος "Μελέτη του Περιβάλλοντος" για το σχ. έτος 1986-87.
Εισηγητές: κ.κ. Α.Μπενέκος, Ειδ. Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, Ι.Χριστιάς, Εισηγητής του ΚΕΜΕ.
3. Πορίσματα εργαστηρίου Παιδαγωγικής έρευνας για την ανανέωση της διδασκαλίας των Μαθηματικών (Ενημέρωση).
Εισηγητής: κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β'.
4. Απόσπαση στο ΚΕΜΕ της νηπιαγωγού θάλειας Καλαμπαλίκη.
Εισηγητής: κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Θέμα 1ο. Παραλαβή έγχρωμων διαφανειών για τη φωτογράφιση του Β' μέρους του βιβλίου του μαθητή "Ερευνώ το φυσικό κόσμο" Ε' τάξης δημοτικού.

Οι κ.κ. Ν. Βλουτίδης και Στ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', λέγουν τα εξής:

Θέτουμε υπόψη του Τμήματος ότι παρελήφθησαν 151 έγχρωμες διαφάνειες του Β' μέρους του βιβλίου του μαθητή "Ερευνώ το φυσικό κόσμο" για το μάθημα Φυσικά Ε' δημοτικού από τη φωτογράφο Σμαράγδα Ιωαννάτου στην οποία ανατέθηκε η φωτογράφιση του βιβλίου (Πράξη 14/84 Τμήματος Δημοτικής).

Η εργασία της Σμ. Ιωαννάτου είναι ικανοποιητική και προτείνουμε να κινηθεί η διαδικασία για την αμοιβή της σύμφωνα με την Γ1/182/4-4-84 υπουργική απόφαση.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ομόφωνα αποφασίζεται

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Θέμα 2ο. Ανατύπωση των βιβλίων του μαθήματος "Μελέτη του Περιβάλλοντος" για το σχολ. έτος 1986-87.

Οι κ.κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, και Ι. Χριστιάς, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, εισηγούνται τα εξής:

1. Τα βιβλία της Μ.τ.Π. (Εμείς και ο κόσμος) έχουν μια ιδιοτυπία: περιλαμβάνουν άφθονο, ποικίλο και εξειδικευμένο εικονιστικό υλικό που, για να λειτουργήσει διδακτικά, απαιτεί ιδιαίτερη επιμέλεια κατά την εκτύπωση.
2. Δυστυχώς, για πολλούς λόγους, η εκτύπωση ορισμένων από αυτά τα βιβλία, της Α' και, ιδιαίτερα, της Δ' τάξης (Α' τεύχος) είναι τόσο άσχημη, ώστε να μην μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη διδασκαλία του μαθήματος.

Ας σημειωθεί ότι για την εξασφάλιση ενός μέρους των φωτογραφιών για το βιβλίο του μαθητή της Δ' τάξης χρειάστηκε να σχεδιαστεί ολόκληρη επιχείρηση από το ΓΕΑ, που στοίχισε πολύ χρόνο, πολύ κόπο και πολύ χρήμα, αφού η φωτοκάλυψη έγινε με αεροσκάφη της πολεμικής μας αεροπορίας.

Και παρά την υψηλή ποιότητα των διαφανειών που μας παραδόθηκαν το αποτέλεσμα υπήρξε αναπάντεχα απογοητευτικό.

3. Για τους λόγους αυτούς παρακαλούμε:

α) Όλα τα βιβλία της Μ.τ.Π. (τάξεων Α, Β, Γ, Δ) να τύχουν ειδικής μέριμνας, ώστε να επιτευχθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Γι' αυτό τα παραδίδουμε στον Ο.Ε.Δ.Β. έγκαιρα (από αύριο) με ελάχιστες διορθώσεις -τις πλέον απαραίτητες- ώστε να υπάρξει ο απαιτούμενος χρόνος για τις σχετικές διαδικασίες.

β) Το βιβλίο της Δ' τάξης να εκτυπωθεί, στο μέρος που χρειάζεται, από την αρχή και από επιχείρηση, που διαθέτει εξοπλισμό και προσωπικό κατάλληλο για όλες τις σχετικές με την έκδοση εργασίες: διαχωρισμό χρωμάτων, μοντάζ, εκτύπωση.

Από την πλευρά των αρμοδίων του Ο.Ε.Δ.Β. υπάρχει η κατανόηση και όλη η καλή διάθεση να διευκολύνουν με κάθε μέσο την κατάσταση, αλλά ζητούμε και τη συναίνεση και ενθάρρυνση του Υπουργείου, σε ό,τι αφορά τουλάχιστο τις δαπάνες και την παροχή αναγκαίων διευ-

κολύνσεων.

Αν η ποιότητα αυτή δεν επιτευχθεί η Ομάδα συγγραφής του βιβλίου της Δ' τάξης θεωρεί ότι ούτε η ίδια ούτε το βιβλίο εκληρούν τον παιδευτικό τους σκοπό.

4. Με τις προϋποθέσεις αυτές υποβάλλει τις παρακάτω προτάσεις:

α) Να εγκριθούν οι (ελάχιστες) διορθώσεις που αναγράφονται στα σχετικά αντίτυπα των βιβλίων και να διαβιβαστούν στον Ο.Ε.Δ.Β. για επανέκδοση (με τις προϋποθέσεις της παραγράφου 3 τα βιβλία:

α.1. Εμείς και ο κόσμος, βιβλίο του μαθητή για την Δ' τάξη (πρώτο μέρος)

α.2. Τετράδιο Εργασιών για το ίδιο βιβλίο (Εμείς και ο κόσμος, Δ' τάξης, α' μέρος)

α.3. Εμείς και ο κόσμος, βιβλίο του μαθητή για την Γ' τάξη

α.4. Τετράδιο Εργασιών για το ίδιο βιβλίο

β. Να διαβιβαστούν στον Ο.Ε.Δ.Β. για επανέκδοση χωρίς διορθώσεις, και με τις προϋποθέσεις που αναφέραμε τα βιβλία:

β.1. Εμείς και ο κόσμος, βιβλίο του μαθητή για την Α' τάξη

β.2. Εμείς και ο κόσμος, βιβλίο για το μαθητή της Β' τάξης

β.3. Τετράδιο Εργασιών για το ίδιο βιβλίο (Εμείς και ο κόσμος, Β' τάξης)

β.4. Βιβλίο του δασκάλου Α' τάξης για τη Μελέτη του Περιβάλλοντος

β.5. Βιβλίο του δασκάλου Β' τάξης για τη Μελέτη του Περιβάλλοντος

β.6. Βιβλίο του δασκάλου Γ' τάξης για τη Μελέτη του Περιβάλλοντος.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α α π ο φ α ί ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Θέμα 3ο. Πορίσματα εργαστηρίου παιδαγωγικής έρευνας για την ανανέωση της διδασκαλίας των Μαθηματικών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Ο κ. Κ.Πασσάκος, Σύμβουλος Β', ενημέρωσε το Τμήμα για τα πορίσματα εργαστηρίου παιδαγωγικής έρευνας για την ανανέωση της διδασκαλίας των Μαθηματικών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Σχετικό έγγραφο: 1. 128/4-2-1985 του ΥΠΕΠΘ και το έντυπο αρ. DECS/REGH (84)29 και DECS/REGH(84)30.

Θ έ μ α 40.- Απόσπαση στο ΚΕΜΕ της νηπιαγωγού Θάλειας Καλαμπαλίκη.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', προτείνει να αποσπαστεί στο ΚΕΜΕ η Θάλεια Καλαμπαλίκη, νηπιαγωγός στο 1/9έσιο Οκτωνιας Εύβοιας, για να εργαστεί στην ομάδα εργασίας για τη σύνταξη του Α.Π των νηπιαγωγείων και τη συγγραφή βιβλίου για τη νηπιαγωγό.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α α πο φ α ί ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Έπειτα από αυτά έληξε η συνεδρία.

Ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ

Η γραμματέας

Πάυλος Δημελλαρίδης

Ε. Παπανικολάου

Ευρ. Παπανικολάου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

Π Ρ Α Ξ Η 29/1985

Σήμερα, 24 Σεπτεμβρίου 1985 ημέρα Τρίτη και ώρα 12.00 μεσημβρινή συνεδρίσσε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαιδύσεως του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην αίθουσα συνεδριάσεών του (Μεσογειών 396, Αγία Παρασκευή) με Προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Παύλο Σακελλαρίδη.

Έλαβον μέρος στη συνεδρίαση οι: Νικ. Βλουτίδης, Κων/νος Πασσάκος, Δ. Μελάς, Στεφ. Παπασημακόπουλος, Δημ. Τομπσιδης, Σύμβουλοι Β', Αριστ. Βουγιούκας, Αντων. Μπενέκας, Ειδικοί Σύμβουλοι του ΚΡΜΕ, Ιωαν. Χριστιδής, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήματος Ευρυδίκη Παπανικαλάου.

Στη συνεδρίαση έλαβε μέρος και ο κ. Γ. Μαραγκουδόκης, Ειδικός Σύμβουλος στο ΥΠΕΠΘ.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Τα αποτελέσματα της εκπαιδευτικής έρευνας του Τμήματος Εισηγητής κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β'.
2. Τετράδιο εργασιών για το Β' μέρος του βιβλίου "Εμείς και ο κόσμος" Δ' δημοτικού. Εισηγητές κκ Ν. Βλουτίδης και Δ. Μελάς, Σύμβουλοι Β'.
3. Επιλογή διδακτικών βιβλίων για τους σπουδαστές και σπουδίστριες των Παιδαγωγικών Ακαδημιών και Σχολών νηπιαγωγών ακαδ. έτους 1985-86. Εισηγητές: κκ Α. Βουγιούκας και Φ. Βώρος Ιων. Χριστιδής Αντων. Μπενέκας.
4. Όροι συγγραφής του βιβλίου Ιστορία Γ' τάξης δημοτικού. Εισ. κ. Δ. Μελάς Σύμβουλος Β'.
5. Άδεια για πειραματική εφαρμογή του "Σχολείου- Εργαστηρίου Ζωής" από το διδασκαλικό σύλλογο Σητείας. Εισηγητής κ. Κ. Πασσάκος Σύμβουλος Β'.
6. Απόσπαση εκπαιδευτικών για τη συγγραφή του βιβλίου των Φυσικών ΣΤ' δημοτικού. Εισηγητές κκ Ν. Βλουτίδης, Στεφ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β'.
7. Αναλυτικό πρόγραμμα της Ιστορίας Γ' δημοτικού. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβ. Β'.
8. Έγκριση του πρώτου μέρους του βιβλίου της Ιστορίας Γ' δημοτικού Εισηγητής κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ.
9. Παραλαβή εικονογράφησης του τρίτου μέρους του βιβλίου " Η γλώσσα μου" ΣΤ' δημοτικού. Εισηγητής κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ.
10. Αποσκόληση διδακτικού προσωπικού στη ΣΕΛΔΕ Λαμίας, Εισ. κ. Δ. Μελάς Σύμβ. Β'.
11. *Ανάθεση συγγραφής του βιβλίου για Ιστορία και Γεωγ. Εισ. κ. Δ. Μελάς*
Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε οπորτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας το Τμήμα όρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Θέμα Ιο: Τα αποτελέσματα της εκπαιδευτικής έρευνας του Τμήματος

Ο Σύμβουλος κ. Κ. Πασσάκος, ως επικεφαλής της ερευνητικής ομάδας, παρουσίασε τα αποτελέσματα της έρευνας του Τμήματος με το αντικείμενο " συγκριτική μελέτη νοητικής ανάπτυξεως και σχολικής επιδόσεως ανάμεσα σε μαθητές ~~εισερχόμενους~~ στο δημοτικό σχολείο με ηλικία $5 \frac{1}{2}$ ως 6 και άνω των έξι ετών".

Ανακοινώθηκαν τα σχετικά με το δείγμα των υποκειμένων της έρευνας, την ερευνητική μέθοδο που ακολουθήθηκε, τα μέσα έρευνας που χρησιμοποιήθηκαν και τέλος τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την έρευνα μαζί με το σχετικό σχολιασμό τους. Το Παιδαγωγικό πόρισμα που προκύπτει από την έρευνα αυτή είναι ότι πρέπει να αποφεύγεται η πρόωγη - πριν από την ηλικία των 6 ετών - εισαγωγή των παιδιών στο σχολείο.

Από τα μέλη του Τμήματος, που χαρακτήρισαν την έρευνα πολύ ενδιαφέρουσα, έγιναν διάφορα σχόλια και παρατηρήσεις και ο κ. Πρόεδρος του Τμήματος αποφάνθηκε ότι πριν από την οποιαδήποτε παραπέρα αξιοποίηση του όλου κειμένου της έρευνας θα ήταν χρήσιμο να μελετηθεί από τα μέλη του Τμήματος.

Θ έ μ α 2ο.- Τετράδιο Εργασιών για το Β' μέρος του βιβλίου "Εμείς και ο κόσμος"
Δ' δημοτικού.

Οι κκ Α. Μπενέκος Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ και Ι. Χριστιάς Εθνηγέτης του ΚΕΜΕ,
σύμφωνα με το Ν. 1304/82 δεν παρευρίσκονται στη συζήτηση αυτού του θέματος γιατί είναι
σπό τους συγγραφείς του βιβλίου.

Ο κ. Β. Βλουτίδης, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα εξής:

Το τετράδιο εργασιών Β' μέρος, του βιβλίου "Εμείς και κόσμος", Δ' δημοτικού, περιέχει
σπλές, σύντομες και δημιουργικές θργασίες και πολλές παραστατικές εικόνες, σταυρόλεξα,
σχεδιαγράμματα και χάρτες. Έχω τη γνώμη ότι οι εργασίες αυτές θα βοηθήσουν σημαντικά
στην εμπέδωση και αφομοίωση της σχετικής ύλης, και προτείνω την έκδοση του τετραδίου
σπό τον ΟΕΔΒ.

Με τον κ. Βλουτίδη συμφωνεί και ο κ. Μελός

Το Τμήμα, ύστερα σπό συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α σ π ο φ α ί ν ε τ α ι

θεωρεί κατάλληλο το τετράδιο εργασιών για το Β' μέρος του βιβλίου "Εμείς και ο κόσμος"
Δ' δημοτικού και προτείνει την εκτύπωσή του σπό τον ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1985-86.

Θέμα 3ο Επιλογή διδακτικών βιβλίων για τους σπουδαστές και σπουδάστριες των Παιδαγωγικών Ακαδημιών και Σχολών Νηπιαγωγών ακαδ. έτους 1985- 86.

Ευνεχίζεται η συζήτηση για την επιλογή των βιβλίων.

Α. ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ- ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.

Οι κ.κ. Ν. Βλουτίδης και Στεφ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β, εισηγούνται τα ακόλουθα:

Από τα βιβλία του καταλογισμού μας εδόθη έλαβα γνώση των: 1) Φυσική, Σπετσιδής τόμος Α Παράρτημα. 2) Αθηνάς Πέντζου-Δαπόντε, Μαθήματα Γενικής Βιολογίας 3) Γιώργου Μανουσάκη, Χημεία με στοιχεία περ. Χημείας - Οικολογίας Γεωλ. .

Επιπλέον μας απεστάλη το βιβλίο " Εισαγωγή στη Βιολογία " του κ. Καστρίτη.

Για τα παραπάνω βιβλία έχω να εισηγηθώ τα ακόλουθα:

1. Τα βιβλία " Φυσική Μ. Σπετσιδής . Δεν έχουν γραφεί για το αναλυτικό πρόγραμμα που ισχύει . Ένα μικρό κλάσμα της ύλης που περιέχεται στο παραπάνω βιβλίο (κυρίως μόνο στο παράρτημα) συμπίπτει με μέρος του προγράμματος των Φυσικών Επιστημών. Επομένως αν συστηθεί και φέτος το βιβλίο αυτό θα δοθεί στους σπουδαστές σε ένα καλό βιβλίο άλλα άσχετο με το σκοπό που προορίζεται.

2. Το βιβλίο Γ. Μανουσάκη " Χημεία " . Και για το βιβλίο αυτό ισχύουν τα παραπάνω που αναφέρθηκαν για τα βιβλία του Σπετσιδής.

3. Το βιβλίο της κ. Α. Πέντζου Δαπόντε "Μαθήματα της Βιολογίας". Είναι επίσης ένα βιβλίο πολύ ενδιαφέρον άλλα μόνο ένα μικρό μέρος του συμπίπτει με το αναλυτικό πρόγραμμα.

4. Το βιβλίο του Κ. Καστρίτη " Εισαγωγή στη Βιολογία " είναι επίσης εκλεκτό βιβλίο αλλά και αυτό περιλαμβάνει σε ένα μέρος του, μέρος του επισήμου αναλυτικού προγράμματος .

Για τους παραπάνω λόγους εισηγούμαι στο Ήμα την απόρριψη των παραπάνω βιβλίων επειδή η αγορά τους από το δημόσιο ελάχιστα θα βοηθήσει τους σπουδαστές στην παρακολούθηση της ανάπτυξης της ύλης του αναλυτικού προγράμματος από τους διδάσκοντες καθηγητές.

5. Το βιβλίο του Γ. Ελευθερίου "Τυπική" δεν συμβαδίζει με το αναλυτικό πρόγραμμα και επομένως δεν είναι κατάλληλο για τους σπουδαστές των Παιδ. Ακαδημιών.

6. Το βιβλίο "Γενική Βιολογία" του Δ. Σπανού φαίνεται ότι δεν γράφτηκε με βάση το αναλυτικό πρόγραμμα που ισχύει στις παιδαγωγικές ακαδημίες. Έτσι τα νέα κεφάλαια της Βιολογίας, του Αναλυτικού προγράμματος αναπτύσσονται με τρόπο τηλεγραφικό π.χ. Βιοχημικός κύκλος. Έτσι το βιβλίο ενώ είναι εξειδικευμένο, αφού περιγράφει μόνο τα βιολογικά θέματα του προγράμματος των φυσικών επιστημών, δεν τα περιγράφει σε ικανοποιητική επάρκεια και σύμμετρα. Για το λόγο αυτό εισηγούμαι την απόρριψή του από το Τμήμα.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,
ομόφωνα αποφαινεται
δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Β. ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ

- Ο κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ εισηγείται τα ακόλουθα:
- Α. Τα Προγράμματα των Σχολών Νηπιαγωγών και Παιδ. Ακαδημιών προβλέπουν (σε πολύ γενικές γραμμές) μια εισαγωγή στις βασικές έννοιες της Κοινωνιολογίας και τους παράγοντες κοινωνικοποίησης και μια ανάλυση της αγωγής και του σχολείου από άποψη κοινωνική. Περιλαμβάνουν δηλαδή δύο σκέλη.

Κανένα από τα βιβλία που κρίνω δεν καλύπτει τους δύο αυτούς τομείς αλλά είτε τον ένα είτε τον άλλο.

Κριτήρια λοιπόν στην κρίση μου είναι: α) Πληρότητα περιεχομένου β) Χρησιμότητα πρώτα ως εγχειρίδιο για σπουδαστή και έπειτα ως σύγγραμμα για ευρύτερη καλλιέργεια γ) ποιότητα επιστημονική και διδακτική (εγκυρότητα, επαγωγικότητα, πρακτικότητα).

- Β. Οι διαπιστώσεις μου είναι οι εξής:

Ι. Κοινωνιολογία της Παιδείας, 6ος τόμος της σειράς "Οι παιδαγωγικές επιστήμες" των Μ. DEBESSE - G MIALARET. Καλύπτει όλα σχεδόν τα αντικείμενα που προβλέπει το πρόγραμμα από δοκιμασμένους συγγραφείς και αποτελεί αυθεντική πηγή γνώσεων γύρω από την κοινωνιολογία της παιδείας. Επιπλέον περιέχει αναλυτική και κατατοπιστική εισαγωγή από γνωστό Έλληνα παιδαγωγό, τον κ. Γ. Παπαγεωργίου.

2. Κοινωνιολογία - Βασικά προβλήματα της Απτ. Ξιμανουήλ.

Κρίθηκε το έτος 1982 (πρωτ. 57/1982.) Δεν προτείνεται.

3. Κοινωνιολογική θεωρία. Αναδρομή και προοπτικές του Μάριου Ραφαήλ 1979.

Αντικείμενο σπουδής είναι η εξέλιξη της κοινωνιολογικής θεωρίας (εποπέτα της πορείας) και οι τομείς κοινωνιολογικής έρευνας (εποπέτα του πεδίου). Για την κοινωνιολογία της παιδείας αφιερώνονται τρεις (3) μόνο σελίδες. Δεν καλύπτει τους τομείς που ορίζει το πρόγραμμα των Παιδαγωγικών Ακαδημιών - αλλά ούτε πρακτικές θέματα της κοινωνιολογικής έρευνας διαπραγματεύεται που να φωτίζουν άμεσα τα προβλήματα της παιδείας του σχολείου.

 ./.

4. Κοινωνική θεώρηση της παιδείας του Κώστα Μπαλάσκα Εκδόσεις Γρηγόρη 1984.

Καλύπτει το σημαντικότερο μέρος του Προγράμματος των Παιδ. Ακαδημιών- είναι άλλωστε καρπός μαθημάτων ^{που} έκαμε ο συγγραφέας στους μετεκπαιδευ-
μενους δασκάλους.

Διακρίνεται για την καθαρότητα των στόχων και της σκέψης και για την επαγωγική και απλή διατύπωση των στοχασμών χωρίς να προβάλλει απλές επιστημονικές φιλοδοξίες.

Προσεγγίζει κριτικά σύγχρονα και πρακτικά ζητήματα της παιδείας και προβληματισμούς όλων - και ιδιαίτερα των εκπαιδευτικών - και αναπτύσσει την επιχειρηματολογία του διαλεκτικά, χωρίς ωστόσο να αποκρύπτει τις προσωπικές του τάσεις.

Παρόλο ότι αφήνει ακάλυπτο ένα (μικρό σχετικά) μέρος του προγράμματος, το θεωρώ ένα από τα αξιοπρόσεκτα και χρήσιμα βιβλία του είδους.

5. Βασικές έννοιες και κύρια θέματα της κοινωνιολογίας του Ι.Γ. Κουτσαφάνου

Το περιεχόμενο του βιβλίου είναι ότι ακριβώς λέει ο τίτλος του ^{μικ} (με σαφείς προσωπικές αντιλήψεις και έντονα προσωπικό ύφος) μελέτη βασικών εννοιών της κοινωνιολογικής επιστήμης σε επίπεδο καθαρά ακαδημαϊκό.

Εξαιρετικά ενδιαφέρουσα μελέτη με αξιώσεις και με αποσαφηνισμένες θεωρητικές προτιμήσεις προς τη φαινομενολογία και το συμβολισμό, που ωστόσο α) υπερβαίνει τους σκαπούς ενός βοηθήματος σπουδαστών και β) δεν καλύπτει το δεύτερο και σημαντικότερο σκέλος του προγράμματος των Παιδαγωγικών Ακαδημιών - αλλά ούτε και το πρώτο λόγω των υψηλών στόχων του.

5. Εκπαίδευση και κοινωνία WINFRIED SOMMER - Θ. Κωνσταντινίδη

Καρπός μαθημάτων στην Ανώτατη Παιδαγωγική Σχολή στο Έλσιγκεν στο Νέκαρ της Δ. Γερμανίας για τους Έλληνες δασκάλους και καθηγητές (από το 1977) σε προσαρμογή και συμπλήρωση στα ελληνικά του Θ. Κωνσταντινίδη (φιλόλογου - Παιδαγωγού - Κοινωνιολόγου).

Σε αυτό αναλύονται οι σχέσεις παιδείας- εκπαίδευσης και κοινωνίας με επίκεντρο τον άνθρωπο ως "όν που παιδαγωγείται" και που "έχει ανάγκη παιδαγωγήσεως".

Διαπραγματεύεται σημαντικά θέματα που έχουν σχέση με την παιδεία με τρόπο επαγωγικό και διαλεκτικό, αλλά αφήνει έξω (για δεύτερο τόμο) θέματα σχολικής ψυχολογίας και πράξης. Δεν είναι λοιπόν ολοκληρωμένο εγχειρίδιο, αλλά είναι χρηστικό και αξιοπρόσεκτο.

7. Ψυχοκοινωνιολογία της αγωγής του Θρ. Μπέλλα.

Ο συγγραφέας διαπραγματεύεται θέματα από τις σχέσεις μαθητών και δασκάλων και από τη σχολική ζωή και πράξη, καλύπτοντας το δεύτερο σκέλος του προγράμματος.

Το μειονέκτημα είναι ότι ο σπουδαστής πρέπει να διατρέξει κάπου 500 σελίδες, για να σταχυολογήσει τις συγκεκριμένες θέσεις πάνω σε ορισμένα θέματα που θα διδαχτεί.

Επιπλέον επικρατεί τόνος εξειδικευμένης και ακαδημαϊκής πραγματείας για προϋδασμένους επιστήμονες, υπερβολική ανάλυση που πολλές φορές εκπέμπεται σε πλατειασμούς, θεωρητικολογική διδασκαλία σε βάρος της σαφήνειας, ευθυβολίας και της πρακτικότητας και μια τάση ιδιορρυθμής χρήσης της γλώσσας- είδος επιστημονικής (π.χ. ψυχοσυγκρουσιακή σχέση, συμμορφισμός της τάξης μετεωρισμός συμπεριφοράς, διασχετικά φαινόμενα....)

Παρόλα αυτά ο συγγραφέας κινείται σε ένα χώρο που λίγο έχει μελετηθεί, που ενδιαφέρει άμεσα το δάσκαλο και που έχει να πει ενδιαφέροντα πράγματα από τη σύγχρονη έρευνα.

9. Γ. Βασιλείου : Ηθικά διλήμματα Έκφραση 1983 σελ. 190

1. Πρόκειται για μεταφορά (επιλογική εργασία) στα ελληνικά μεταπτυχιακής διατριβής του συγγραφέα στο Παν/μιο του DUNDEE της Σκωτίας με θέμα την αντίδραση των προεφήβων (μέση ηλικία II ετών) στα ηθικά διλήμματα συμπεριφοράς που πρόβαλαν ο Μιτρονφεμπρέννερ και ο Κόχλμπεργκ κ.λπ.

2. Η διατριβή κρίθηκε με τα καλύτερα σχόλια από τους επόπτες καθηγητές. Και συμφωνούμε ότι πρόκειται για αυστηρά επιστημονική και εξαιρετικά μεθοδική εργασία που αποτελεί προσφορά στην κατά τα άλλα πενιχρότατη παιδαγωγική έρευνα στον τόπο μας.

Πήλν όμως, λόγω άκριβώς αυτού του εξειδικευμένου αντικειμένου έρευνας, δεν μπορεί να προταθεί ως μοναδικό βοήθημα για τους σπουδαστές, στον τομέα της Κοινωνιολογίας, αφού καλύπτει (κι αυτό έμμεσα) ελάχιστο μέρος της προβλεπόμενης από το πρόγραμμα των Π.Α. ύλης.

10. Θ. Νταλάκας : Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία

1. Είναι βιβλίο, συνοπτικό και ευμεθόδο, ειδικά γραμμένο για χρήση των σπουδαστών και των εκπαιδευτικών. Καλύπτει την προβλεπόμενη από το πρόγραμμα των Π.Α. ύλη και πετυχαίνει γενικά το σκοπό για τον οποίο γράφτηκε.

2. Ειδικότερα επισημαίνω τις προεκτάσεις και εφαρμογές των εννοιών και ιδεών της Κοινωνιολογίας που επιχειρεί στο χώρο της αγωγής με τρόπο πειστικό και υπεύθυνο και κάτω από τα πράγματα και τους προσανατολισμούς της σύγχρονης έρευνας στους παραπάνω τομείς.

3. Γενικά το θεωρώ από τα πιο κατάλληλα συγγράμματα στο χώρο αυτό, για την χρήση από τους σπουδαστές των Παιδαγωγικών Ιδρυμάτων γενικά

15. Βασ. Γιούλιση : Εισαγωγή στη Γενική Κοινωνιολογία Β' έκδοση 1983

1. Στέρεια δομημένο και επιστημονικά κλιμακωμένο βιβλίο, που έχει στόχο την διερεύνηση της Γεν. Κοινωνιολογίας, θεμελιωμένη επιχειρηματολογία και υπεύθυνη ανάλυση του θέματος.
2. Το σοβαρό μειονέκτημα (από άποψη χρηστικότητας, για τους σπουδαστές των Παιδ. Ακαδημιών και των Σχολών Νηπιαγωγών) είναι ότι δεν καλύπτει την όλη του προγράμματος, και τομείς σχετικούς με την παιδεία. Και τούτο γιατί επίκεντρο της έρευνας είναι αυτή καθαυτή η επιστήμη της Κοινωνιολογίας και όχι η ~~κοι~~-νωνική συμπεριφορά και κοινωνική δράση " (κοινωνικά φαινόμενα - Κοινωνικοποιημέ-νος άνθρωπος.) όπως πολύ σωστά ορίζει ο ίδιος ο συγγραφέας το αντικείμενο της Κοινωνιολογίας.
3. Για το λόγο αυτό επιφυλάσσεται να αποφανθ^ε_{ει}, πριν ακουστεί η γνώμη του Τμήματος.

16. Δ.Γ. Τσαούσης: Η κοινωνία του ανθρώπου Εκδ. GUTENBERG 1983

17. Ντίνος Τάκαρη : Κοινωνιολογία , Αθήνα 1983

18. Ιων. Πυργιωτάκη: Κοινωνικοποίηση και εκπαιδευτικές ανισότητες Εκδ. Γρηγόρη, 1984

1. Και τα τρία συγγράμματα έχουν τυπωθεί πριν από τη δημοσίευση των νέων Προγραμμά-των για τις Σχολές Νηπιαγωγών και τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες.

Προορισμός τους είναι να καλύψουν κυρίως επιστημονικά ενδιαφέροντα και όχι να χρησιμεύουν ως βοηθητικά των ανωτέρω Σχολών - με εξαίρεση το βιβλίο της Τάκαρη .

2. Ιδιαίτερα: α) το βιβλίο του Τσαούση προβάλλει γενικές αρχές και εξελίξεις στην επιστήμη της Κοινωνιολογίας. β) του Πυργιωτάκη αποτελεί ανάπτυξη ενός θέματος (κοινωνικές αν^ισότητες) στα σχολεία, με ενδιαφέρουσες προεκτάσεις γ) της Τάκαρη είναι περισσότερο προσαρμοσμένο στο σπουδαστικό επίπεδο μεταξύ μαθητών Λυκείου και Ανωτέρων Σχολών.

3. Είναι επόμενο να μην καλύπτουν πλήρως την όλη που προβλέπεται από τα αντί-στοιχα προγράμματα - αυτό άλλωστε δεν γίνεται και από τα ήδη εγκριθέντα τα προη-γούμενα έτη.

Είναι όμως επιπέδου αξιώσεων και από τον τρόπο που διαπραγματεύονται τα θέματα βοηθούν τον σπουδαστή να κατανοήσει και πράγματα που σχετίζονται με την παιδεία.

[Handwritten signature]

./.

4. Γι' αυτό τα θεωρώ χρήσιμα βιβλία και θα τα συνιστούσα να αποτελέσουν , και για το τρέχον ακαδημαϊκό έτος μόνο (στη μορφή που έχουν σήμερα) αντικείμενο επιλογής των αρμοδίων οργάνων των Σχολών - σύμφωνα άλλωστε και με το πνεύμα του Γ3 /ΙΙΙ8/4-ΙΟ-84 εγγράφου του Υπουργείου, παραγ. Ι.

Με βάση τις παραπάνω διαπιστώσεις και τα κριτήρια θεωρώ κατάλληλο για τις Σχολές Νηπιαγωγών και τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες τα ακόλουθα βιβλία:

ΓΙ. Κοινωνιολογία της Παιδείας των Μ. DEBESS - Ε. MIALARET (μετ. Γ.

Παπαγεωργίου) Εκδ. ΔΙΠΤΥΧΟ

Γ2. Κοινωνική θεώρηση της Παιδείας του Κώστα Μπαλάσκα : Εκδοση Γρηγόρη Ι984

Γ3. WINDFRIED SOMMER - Θ. Κωνσταντινίδη : Εκπαίδευση και κοινωνία.

Γ4. Ψυχοκοινωνιολογία της αγωγής του Θρ. Μολλά.

Γ5. Όσα έχουν εγκριθεί από το Τμήμα κατά τα προηγούμενα έτη.

Γ6. Κοινωνιολογία του Θ. Νταλάβα

Γ7. Ιστορικές και επιστημονικές θεμελιώσεις της Κοινωνιολογίας της Αρτ.

Εμμανουήλ

Γ8. Κοινωνιολογία του Π. Κυριακίδη

Γ9. Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία και Κοινωνιολογία του σχολείου του Γ.

Καρακατσάνη

ΓΙΟ. Εισαγωγή στη Γενική Κοινωνιολογία του Β. Γιούλτση

ΓΙΙ. Η κοινωνία του ανθρώπου του Δ.Γ. Τσαούση

ΓΙ2 Κοινωνιολογία , Ντίνας Τάκαρη και

ΓΙ3. Κοινωνικοποίηση και εκπαιδευτικές ανισότητες του Ιων. Πυργιωτάκη.

Ακολουθεί συζήτηση

Οι κ.κ. Τομπατζής και Πασσάκος έχουν επιφυλάξεις για τα τρία βιβλία Κοινωνιολογίας Δ, Τσαούση, Ντίνας Τάκαρη και Ιων. Πυργιωτάκη, γιατί περιέχουν ένα τμήμα μόνο του μαθήματος που είναι κοινωνιολογία της Παιδείας, και μάλιστα όχι το πιο σημαντικό.

Το Τμήμα ύστερα από συζήτηση,

αποφασίζει

Δέχεται την εισήγηση στο σύνολό της όπως έχει.

Οι κ.κ. Τομπατζής και Πασσάκος έχουν επιφυλάξεις για τα βιβλία Κοινωνιολογίας των κ.κ. Δ. Τσαούση, Ντίνας Τάκαρη και Ιωνα. Πυργιωτάκη για τους λόγους που ανα-

φέρονται στο σκεπτικό της πράξεως.

Γ. ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ (ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ)

Ο κ. Ι. Χριστιάς, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα ακόλουθα:

Ι. Γενική διδακτική για τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες

Από τα υποβληθέντα εγχειρίδια Γενικής Διδακτικής κρίνονται ως κατάλληλα, για τους λόγους που αναφέρονται στην εισήγηση, τα παρακάτω:

1. Ν. Γιαννούλη, Εισαγωγή στη Γενική Διδακτική Αθήνα
2. Στ. Δερβίση, Σύγχρονη Γενική Διδακτική Μεθοδολογία, Θεσσαλονίκη 1985
3. Ν. Πετρούλακη, Προγράμματα, Εκπαιδευτικοί στόχοι, Μεθοδολογία, Αθήνα
4. Β.Ι. Χαλαμποπούλου, Οργάνωση της διδασκαλίας και της μάθησης, γενικά Αθήνα

1) Το βιβλίο του κ. Γιαννούλη " Εισαγωγή στη Γενική Διδακτική " περιέχει βασικά θέματα της Γενικής Διδακτικής και ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του αναλυτικού προγράμματος του μαθήματος , που προβλέπεται για τις Παιδ. Ακαδημίες. Στη δεύτερη έκδοση το βιβλίο έχει βελτιωθεί. Το βιβλίο εισάγει τους σπουδαστές τα βασικά προβλήματα της διδασκαλίας, είναι λιτά γραμμένο και κατανοητό. Θεωρείται κατάλληλο βιβλίο και μπορεί να δοθεί στους σπουδαστές των Παιδ. Ακαδημιών.

2) Το βιβλίο του κ. Δερβίση " Σύγχρονη Γενική Διδακτική Μεθοδολογία " στη νέα έκδοση έχει συμπληρωθεί και βελτιωθεί σε ορισμένα σημεία. Καλύπτει τα βασικά θέματα της Γενικής Διδακτικής, είναι θεωρητικά θεμελιωμένο και ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του αναλυτικού προγράμματος. Θεωρείται κατάλληλο βοήθημα και μπορεί να δοθεί στους σπουδαστές των Παιδ. Ακαδημιών.

3) Το βιβλίο του κ. Πετρούλακη " " Προγράμματα εκπαιδευτικοί στόχοι, μεθοδολογία " περιέχει κυρίως τα θέματα του τίτλου του βιβλίου. Εντούτοις το περιεχόμενό του είναι έτσι διαρθρωμένο, ώστε να καλύπτει σ' ένα μεγάλο βαθμό την όλη που προβλέπει το αναλυτικό πρόγραμμα της Γεν. Διδακτικής για τις Παιδ. Ακαδημίες. Χαρακτηριστικό του βιβλίου είναι ότι μερικά θέματα ο συγγραφέας προσπαθεί να τα προσεγγίσει από διαφορετική και σύγχρονη άποψη. Άλλα όμως δεν περιέχουν τα σύγχρονα δεδομένα. Παρόλο που ο συγγραφέας προσορίζει το βιβλίο του για προχωρημένους εκπαιδευτικούς, το όλο περιεχόμενο και η δομή του βιβλίου είναι

[Handwritten signature]

τέτοια ώστε και αυτό να μπορεί να αποτελέσει βασικό εγχειρίδιο Διδακτικής για τους σπουδαστές των Παιδ. Ακαδημιών.

4) Το βιβλίο του κ. Β. Χαλαμπόπουλου " Οργάνωση της διδασκαλίας και της μάθησης γενικά" αναφέρεται στα βασικά θέματα της Γεν. Διδακτικής και ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του προγράμματος.

Ο συγγραφέας προσπαθεί να προσεγγίσει τα θέματα από τη σύγχρονη άποψη, δεν το κατορθώνει όμως πάντοτε με επιτυχία. Πολλά θέματα του βιβλίου διαπραγματεύονται με μεγάλη συντομία και κατά τρόπο πολύ γενικό, ενώ χρησιμοποιούνται αδόκιμοι όροι, όπως:

πνευματικότητα, συναισθηματικότητα, συμμετοχικότητα, ψυχοκινητικότητα της διδασκαλίας, φύση των μαθητών, αποδοτική της διδασκαλίας και άλλα. Παρά όλα αυτά, και σε σύγκριση με τα βιβλία Γενικής Διδακτικής που διαθέτουμε, και το βιβλίο αυτό μπορεί να καλύψει τις ανάγκες της διδασκαλίας και επομένως να δοθεί στους σπουδαστές.

Πέρα από τα παραπάνω βιβλία προτείνουμε επίσης να σταλούν στους σπουδαστές από τον Ο.Ε.Δ.Β. για κάθε μάθημα και τα βιβλία του δασκάλου που γράφονται από το ΚΕΜΕ.

Δεν κρίνονται κατάλληλα, για τους λόγους που αναφέρονται επίσης στην εισήγηση, τα βιβλία.

- 1. Δημ. Χατζηδόμου, Γενική Διδακτική
- 2. Αντ. Δανάσης - Αφεντάκη, τ.Α Μάθηση Αθήνα 1981
- 3. Ι.Γ. Κουτσόπουλου Σύγχρονη Διδακτική, Λευκωσία 1980

1) Το βιβλίο του κ. Δημ. Χατζηδόμου καθηγητή της ΣΕΛΑΕΤΕ " Γενική Διδακτική "

Θεσσαλονίκη 1984 σελ. 143 , διαπραγματεύεται, όπως γράφει και ο ίδιος στον πρόλογο του βιβλίου, μερικά βασικά διδακτικά θέματα που είναι αντικείμενο της Γενικής Διδακτικής και τα οποία αποτέλεσαν τα θέματα διδασκαλίας από τον ίδιο στο μάθημα της Γενικής Διδακτικής στη σχολή ΣΕΛΑΕΤΕ. Από πρώτη άποψη γίνεται φανερό ο σκοπός για τον οποίο γράφτηκε το βιβλίο, δηλ. να εξυπηρετήσει τις ανάγκες της διδασκαλίας του μαθήματος στη ΣΕΛΑΕΤΕ. Έτσι τα θέματα σ' αυτό, που καλύπτουν σχεδόν όλη την ύλη της Γενικής Διδακτικής, αναπτύσσονται με τρόπο πολύ γενικό και σύντομο. Ένδειξη να αναφέρω ότι για τα αναλυτικά προγράμματα διατίθενται τριάντισι σελίδες, για τα μέσα διαισθητικής μάθησης σελίδα,

ΣΤ

για την αξιολόγηση της σχολικής επίδοσης τέσσερις σελίδες. Ο λόγος αυτός και μόνο καθιστά το βιβλίο καταλλήλο για τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες και τις Σχολές Νηπιαγωγών. Το μάθημα της Γενικής Διδακτικής είναι για τις σχολές αυτές θεμελιώδες μάθημα και για το λόγο αυτό απαιτείται πλήρης και συστηματική εισαγωγή των σπουδαστών στα θέματα Διδακτικής, πράγμα που δεν είναι εφικτό με το βιβλίο του κ. Χατζηδμήτρου. Για το λόγο αυτό προτείνω να μην κριθεί κατάλληλο για τους σπουδαστές των Παιδαγωγικών Ακαδημιών και των Σχολών Νηπιαγωγών

2. Το βιβλίο του Α. Δαναοῦ Αφ'εντάξει " Διδακτική Τομ. Α- Μάθηση Αθήνα 1981
σελ 165 δεν κρίνεται κατάλληλο για τους σπουδαστές των Παιδ. Ακαδημιών γιατί δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του αναλ. προγράμματος. Καλύπτει ένα μέρος του προγράμματος και μόνο αυτό που αναφέρεται στη μάθηση.

3. Το βιβλίο του κ. Ι.Κ. Κουτσόπου "Σύγχρονη Διδακτική" Λευκωσία 1981 έχει έκταση 485 σελίδες και είναι γραμμένο στο πολυτονικό. " Προορίζεται " όπως αναφέρεται στον πρόλογο " για χρήση των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων και κατευθύνσεων. Πυρήνας του είναι η σειρά μαθημάτων για τους επί δοκιμασία καθηγητές, τεχνολόγους και εκπαιδευτές όλων των κλάδων, που το παιδαγωγικό Ινστιτούτο (κύπρου) οργανώνει κάθε χρόνο από το 1976. Οι θέσεις και οι απόψεις που αναπτύσσονται στη Διδακτική αυτή είναι απόρροια του συνεχούς διαλόγου με τους συναδέλφους - συνεργάτες στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και της επανατροφοδότησης από τους συναδέλφους που παρακολούθησαν " εν λόγω μαθήματα ". Από τα παραπάνω γίνεται φανερό ότι το βιβλίο απευθύνεται σε προχωρημένους εκπαιδευτικούς. Η κατανόηση των θεμάτων που διαπραγματεύεται ο συγγραφέας προϋποθέτει βασικές γνώσεις Γενικής Διδακτικής. Για το λόγο αυτό, παρόλο που το βιβλίο είναι αξιολογικό δεν μπορεί να δοθεί στους σπουδαστές των Παιδ. Ακαδημιών που χρειάζονται μια βασική εισαγωγή στα θέματα Γενικής Διδακτικής. Θα ήταν εντούτοις πολύ χρήσιμο αν μπορούσε να δοθεί σ' αυτούς ως ελεύθερο βοήθημα.

2. ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΧΟΛΕΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

Κρίνονται ως κατάλληλα για το μάθημα της Γενικής Διδακτικής για το πρώτο έτος σπουδών στις σχολές νηπιαγωγών τα παρακάτω βιβλία:

1. Π. Κυριαζοπούλου - Βαληνάκη Νηπιαγωγική, том. Β'

2. Ν. Γιαννούλη - Π. Μπάρδη : Η διδασκαλία στα πλαίσια του νηπιαγωγείου .

1) Το βιβλίο της κ. Π. Κυριαζοπούλου - Βαληνάκη " Νηπιαγωγική " τόμος Β' ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του αναλυτικού προγράμματος του μαθήματος της Γεν. Διδακτικής που διδάσκεται στις σχολές Νηπιαγωγών, είναι θεωρητικά θεμελιωμένο και έχει πλούσια βιβλιογραφία. Αναφέρεται στις διάφορες μεθόδους προσχολικής αγωγής, χωρίς να τις εξαντλεί, *Ισως επειδή τις συνδέει αργότερα με την ειδική μεθοδολογία του νηπιαγωγείου.

2) Το βιβλίο των κ. Γιαννούλη και Μπάρδη "Η διδασκαλία στα πλαίσια του νηπιαγωγείου" είναι γραμμένο σύμφωνα με τις απαιτήσεις του αναλυτικού προγράμματος. Αποτελεί εισαγωγή στα προβλήματα της Γεν. Διδακτικής και αναφέρεται στα διάφορα μεθοδολογικά συστήματα του νηπιαγωγείου.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση, ομόφωνα αποφασίζεται Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Δ. ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

1. Ο κ. Χρίστιας, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα ακόλουθα: Ιωάννη Κογκούλη " Εισαγωγή στην Παιδαγωγική " Θεσσαλονίκη 1984

Το βιβλίο του κ. Ιωάννη Κογκούλη " Εισαγωγή στην Παιδαγωγική " έκδοση 1984 σελ. 203, αποτελεί μια σύντομη αλλά εμπειριστατωμένη εισαγωγή στα βασικά θέματα της Παιδαγωγικής. Το περιεχόμενο του ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του Α.Π.. των Παιδ. Ακαδημιών και των Σχολών Νηπιαγωγών για το μάθημα " Θεωρία της Παιδείας " .

Τα θέματα που εξετάζει είναι, με τη σειρά που παρουσιάζονται στο βιβλίο, τα παρακάτω:

1. Το φαινόμενο της αγωγής
2. Η αγωγή σε σχέση και αναφορά προς άλλους κλάδους της επιστήμης (Ανθρωποβιολογία, Ψυχολογία, Κοινωνιολογία, Φιλοσοφία, Θεολογία .)
3. Σταθμοί της αγωγής (απο τους πρωτόγονους μέχρι και τη νέα αγωγή)
4. Βασικές παιδαγωγικές έννοιες και βασικά παιδαγωγικά προβλήματα
5. Μέθοδοι έρευνας στο χώρο της παιδαγωγικής επιστήμης

6. Παιδαγωγούμενος και Παιδαγωγός
7. Ο σκοπός της αγωγής
8. Μορφωτικά αγαθά, μέθοδοι και μέσα αγωγής και διδασκαλίας.
9. Οι κυριότερες μορφωτικές κοινότητες.
10. Ελεύθερος χρόνος και αγωγή.

Τα θέματα αυτά καλύπτουν σχεδόν όλο το φάσμα του αντικειμένου της Γενικής Παιδαγωγικής. Η συγγραφή ενός τέτοιου βιβλίου αποτελεί σήμερα ένα δύσκολο εγχείρημα. Γι' αυτό τα βοηθήματα που έχουμε στον τομέα αυτό στην ελληνική βιβλιογραφία είναι πολύ λίγα και τα περισσότερα παλαιότερων εκδόσεων. Παρά ταύτα ο συγγραφέας έχει πετύχει σε ικανοποιητικό βαθμό το σκοπό του, δίνοντας μας ένα εγχειρίδιο συστηματικό, τεκμηριωμένο και μεθοδικό. Τα θέματα τα διαπραγματεύεται ο συγγραφέας με αρκετή σαφήνεια αλλά σε περιορισμένη έκταση. Αυτό είναι και το μειονέκτημα του βιβλίου. Παρά ταύτα για τα ελληνικά δεδομένα το βιβλίο του κ. Κογκούλη είναι ένα καλό βοήθημα για τους σπουδαστές και γι' αυτό προτείνω, ανεπιφύλακτα, να κριθεί κατάλληλο και να δοθεί στους σπουδαστές των Παιδ. Ακαδημιών και στις σπουδάστριες των Σχολών Νηπιαγωγών στο μάθημα "Θεωρία της Παιδείας."

Το Τμήμα ο μ ο φ ω ν α , δέχεται την εισήγηση.
2. Ο κ. Ν. Βλουτίδης, Σύμβουλος Β' εισηγείται τα εξής:
ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ : Βασιλείου Χρίστ. Χαλαμπάκη

Αθήνα, 1984

Αναφέρεται σε βασικά θέματα της Παιδαγωγικής. Μερικά απ' αυτά αναπτύσσονται με μεγάλη συντομία. Είναι γραμμένο στη νεοελληνική γλώσσα (μονοτονικό σύστημα) και επιστημονικά τεκμηριωμένο. Παρόλο που είναι ελάχιστα ενημερωμένο με τις σύγχρονες εξελίξεις της Παιδαγωγικής Επιστήμης, επειδή ανταποκρίνεται στις βασικές απαιτήσεις του αναλυτικού προγράμματος, μπορεί να θεωρηθεί κατάλληλο για χρήση των σπουδαστών των Παιδαγωγικών Ακαδημιών.

Το τμήμα , ο μ ο φ ω ν α , δέχεται την εισήγηση

./.

Ε/. ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Κρίνονται κατάλληλα, για τους λόγους που αναφέρονται στην Εισήγηση, τα βιβλία:

1. Π. Κυριαζοπούλου - Βαλινάκη. Νηπιαγωγική, τομ. Α' Αθήνα

2. Η. Ξηροτύρη: Σύγχρονο Νηπιαγωγείο

3. Αικ. Κοσμά Ιστορία της προσχολικής αγωγής

1) Νηπιαγωγική, τ.Α της Π. Κυριαζοπούλου - Βαλινάκη

εκδ. " Αδελφοί " Γ. Βλάση Αθήνα 1977

Το βιβλίο Νηπιαγωγική, Τομ. Α' της κ. Κυριαζοπούλου - Βαλινάκη είναι θεωρητικά θεμελιωμένο, ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του αναλυτικού προγράμματος των σχολών Νηπιαγωγών και έχει πλούσια βιβλιογραφία. Ανάκει σε ικανοποιητικό βαθμό τα διάφορα νηπιαγωγικά συστήματα και αναφέρεται ιδιαίτερα στην εξέλιξη του ελληνικού νηπιαγωγείου. Είναι βιβλίο κατάλληλο για χρήση των σπουδαστριών των σχολών Νηπιαγωγών στο μάθημα της Ιστορίας της προσχολικής αγωγής.

2) Σύγχρονο νηπιαγωγείο Ηλ. Ξηροτύρη.

Το βιβλίο του Ηλίας Ξηροτύρη " Σύγχρονο νηπιαγωγείο " ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του αναλυτικού προγράμματος. Εξετάζει τα διάφορα νηπιαγωγικά συστήματα, χωρίς όμως να αναφέρεται στο σύγχρονα απ' αυτά. Παρά τα αυτά και το βιβλίο αυτό μπορεί να θεωρηθεί κατάλληλο για να δοθεί στις σπουδαστριες των σχολών Νηπιαγωγών.

3) Το βιβλίο της κ. Αικ. Κοσμά, καθηγήτριας της σχολής Νηπιαγωγών Θεσσαλονίκης " Ιστορία Προσχολικής Αγωγής " Θεσσαλονίκη 1978 σελ. 174 αποτελείται από δύο ισομερή μέρη. Το πρώτο μέρος είναι μια ιστορική αναδρομή στην αντιμετώπιση των προβλημάτων της προσχολικής αγωγής από την αρχαιότητα, ενώ το δεύτερο μέρος αναφέρεται στις σύγχρονες τάσεις της προσχολικής αγωγής. Στο μέρος αυτό αναδύονται τα σπουδαιότερα από τα σύγχρονα νηπιαγωγικά συστήματα, όχι όμως σε τόση έκταση και βάθος, ώστε να καλύπτονται πλήρως οι τελευταίες εξελίξεις στον τομέα της προσχολικής αγωγής.

Τα θέματα του βιβλίου αναπτύσσονται με συντομία και σαφήνεια και χωρίς να λείπει, γενικά, η θεωρητική θεμελίωση.

Το βιβλίο της κ. Κοσμά έχει γραφεί σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα που ισχύει για τις Σχολές Νηπιαγωγών μέχρι τον προπερασμένο χρόνο και για το μάθημα της " Ιστορίας της προσχολικής Αγωγής " που προβλεπόταν σ' αυτό.

Με το νέο αναλυτικό πρόγραμμα (π.Δ/μα 309/84) δεν προβλέπεται η διδασκαλία του μαθήματος αυτού στις Σχολές Νηπιαγωγών, εισάγεται όμως το μάθημα " Σύγχρονες τάσεις της προσχολικής αγωγής " το περιεχόμενο του οποίου, όπως ορίζεται στο νέο πρόγραμμα, καλύπτεται περίπου από το βιβλίο της κ. Κοσμά.

Επειδή το βιβλίο της κ. Κοσμά είναι ένα ευσύντοπο εγχειρίδιο θεωρητικά θεμελιωμένο, αναλύει, σε σχέση πάντα με τα υπάρχοντα σχετικά βοηθήματα, σε ικανοποιητικό βαθμό τα σύγχρονα νηπιαγωγικά συστήματα και ανταποκρίνεται περίπου στις απαιτήσεις του αναλυτικού προγράμματος, προτείνω να κριθεί κατάλληλο για να δοθεί στις σπουδάστριες των Σχολών Νηπιαγωγών στο μάθημα " Σύγχρονες τάσεις της Προσχολικής Αγωγής ".

Δεν κρίνονται κατάλληλα, για τους λόγους που αναφέρονται στην εισήγηση, τα βιβλία.

Ι. Θ. ΚΑΜΙΙ. Η θεωρία του GEAN PIAGET και η προσχολική αγωγή (εκδ. δέπτυχο) μετάφραση Ε. Βασιλειάδη.

2. Τα παιδιά από 4 έως 5 χρονών στο νηπιαγωγείο Μ. ΑΒΕΑΔΙΕ (εκδ. δέπτυχο) μετάφραση

4) Η θεωρία του GEAN PIAGET και η προσχολική αγωγή, Γ. ΚΑΜΙΙ εκδ. (δέπτυχο) μετάφραση Ε. Βασιλειάδη, γιατί, αν και είναι σημαντικό βιβλίο δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του αναλυτικού προγράμματος. Ανταποκρίνεται όμως εν μέρει στο πρόγραμμα της Ειδικής Διδακτικής και επομένως πρέπει να κριθεί στον τομέα αυτόν.

2) Τα παιδιά από 4 έως 5 χρονών στο νηπιαγωγείο Μ. ΑΒΕΑΔΙΕ εκδ. Δέπτυχο, μετάφραση

Γιατί δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του αναλ. προγράμματος της Ιστορίας της προσχολικής αγωγής. Να κριθεί και αυτό για το μάθημα της Ειδ. Διδακτικής γιατί σ' αυτό κυρίως αναφέρεται.

Το τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ομόφωνα αποφασίζεται

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

ΣΤ. ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Ο κ. Σκορδής Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα ακόλουθα:

./.

Ο κ. Υφυπουργός με το αναφερόμενο έγγραφο του μας διαβιβάζει τα βιβλία της διδακτικής της Φυσ. Αγωγής που υποβλήθηκαν από τους συγγραφείς και τους εκδότες και προορίζονται για τις σχολές Νηπιαγωγών και τις Παιδ. Ακαδημίες και μας παρακαλεί να επιλέξουμε τα κατάλληλα για το σκοπό αυτό, με το όρο πως αυτοί θα πρέπει να ικανοποιούν τις σύγχρονες επιστημονικές και γλωσσικές απαιτήσεις και το καθένα απ' αυτά θα καλύπτει τη διδασκόμενη ύλη του μαθήματος.

Με βάση τις προϋποθέσεις αυτές και μετά από την προσεκτική εξέταση των υποβληθέντων βιβλίων, τη μελέτη των αναλυτικών προγραμμάτων και τις διδακτικές ανάγκες του μαθήματος εισηγούμαι στο Τμήμα τα εξής:

- α) Να θεωρήσει κατάλληλο για επιλογή και χρησιμοποίηση από τις δύο τάξεις των Παιδ. Ακαδημιών το βιβλίο του καθηγητή της Φυσ. Αγωγής, κ. Κων. Εμμανουήλ "Η διδακτική της Φυσικής Αγωγής" γιατί η ύλη του καλύπτει το αναλυτικό πρόγραμμα των σχολών και είναι σύμφωνα με τις σύγχρονες επιστημονικές και γλωσσικές απαιτήσεις και β) Να θεωρήσει, όπως και στην προηγούμενη χρονιά, κατάλληλα τα βιβλία των κ. Χ. Μαρινσπούλου "Η φυσική Αγωγή του παιδιού, Χ. Τραυλού και Δ. Πληθόκη "Σωματική Αγωγή και Αθλητισμός, Γερ. Κουτσογιάννη "Θεωρία και Πράξη της Φυσικής Αγωγής, για το οποίο να επεκτείνεται την έγκρισή του για τις σχολές νηπιαγωγών.

5. Χρ. Καρούζος, Αρχαία Τέχνη.

Γραφή αισθητική προάγγιση στην αρχαία ελληνική τέχνη. Ο συνιστώ με-
ως ελεύθερο ανέγγραφο.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,
ο μ ό φ ω ν α αποφαινεται
Δέχεται την εισήγηση όπως έχει

2. ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ο κ. Α. Βουγιούκας Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, θέτει υπόψη του Τμήματος εισήγηση του κ. Φ. Βώρου, Συμβούλου Β' του ΚΕΜΕ, με την οποία και συντάσσεται. Η εισήγηση έχει ως εξής:

Κρίσεις για βιβλία ιστορίας - πολιτισμού, που έχουν υποβληθεί για να χρησιμοποιηθούν από τους σπουδαστές των παιδαγωγικών ακαδημιών.

1. Τ.Τ. RICE, Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος των Βυζαντινών (μετάφραση Φ.Κ. Βώρου).

Είναι ένα ευχάριστο ανάγνωσμα που προϋποθέτει πολλή γνώση της Βυζαντινής Ιστορίας και δεν προσφέρεται για εξεταστικές διαδικασίες. Εγώ θα το συνιστούσα μόνο ως ελεύθερο ανάγνωσμα.

2. R. FLACELIERE, ο δημόσιος και ιδιωτικός βίος των αρχαίων Ελλήνων (μετ. Γ. Βανδώρου).

Ισχύουν όσα έγραφα για το προηγούμενο βιβλίο.

3. Ι. Πετρόπουλου - Αικατ. Κουμαριανού, Η θεμελίωση του ελληνικού Κράτους 1833-43.

Λαμπρή μονογραφία, υποδειγματική ιστορική γραφή, αλλά μόνο για μία δεκαετία νεοελληνικής ιστορίας. Είναι βιβλίο χρήσιμο για σπουδαστές ιστορικού τμήματος όχι γενικής παιδείας. Θα το συνιστούσα ως ελεύθερο μόνο ανάγνωσμα.

4. R. CLOUGH, Σύντομη Ιστορία της Νεότερης Ελλάδας.

Πρόκειται για συγγραφή με αληθοφάνεια στο σύνολο, που είναι γραμμένη όμως από τη σκοπιά της βρετανικής πολιτικής και παραπλανεί στις λεπτομέρειες.

Δεν το συνιστώ παρά μόνο σε σπουδασμένους ιστορικούς που μπορούν να το διαβάσουν κριτικά. Και δε χρειάζονται τη γνώμη μου.

5. Χρ. Καρούζος, Αρχαία Τέχνη.

Ωραία αισθητική προσέγγιση στην αρχαία ελληνική τέχνη. Το συνιστώ μόνο ως ελεύθερο ανάγνωσμα.

SP

6. Μ. Κρουαζέ, Ο Πολιτισμός της αρχαίας Ελλάδας. Αξιόλογο βιβλίο που όμως δεν προσφέρεται για το πρόγραμμα της παιδαγωγικής ακαδημίας παρά μόνο ως ελεύθερο ανάγνωσμα. Και για την περίπτωση αυτή θα προτεινό το πολύ νεότερο και -νομίζω- τώρα καλύτερο βιβλίο του ANDRE BONNAR, Ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός, σε 3 τόμους.

7. Υπογραμμίζω και πάλι με ιδιαίτερη έμφαση, ότι μερικά βιβλία απ' αυτά που γράφτηκαν τα τελευταία χρόνια για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση αποτελούν τα καλύτερα εγχειρίδια Ιστορίας που κυκλοφορούν στην αγορά μας. Δεν είναι υποτίμηση η παραπομπή σ' αυτά.

Προσωπικά τα χρησιμοποιώ στο πρόγραμμα επιμόρφωσης όλων των εκπαιδευτικών.

Ειδικά την ώρα αυτή προτείνω να δείτε:

- α. τα βιβλία ιστορίας των τριών τάξεων του γυμνασίου,
- β. τη νεότερη και σύγχρονη ιστορία (3 τεύχη) της γ' λυκείου.

8. BAYNES - MOSS, Βυζάντιο. Ιστορία των θεσμών.

Πολύ αξιόλογο έργο. Ναι.

9. Ν. Σβορώνου, Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας. Ναι, το προσφορότερο για το σκοπό σας έργο.

10. Ελληνικός Λαϊκός Πολιτισμός, εκδόσεις Γνώση, Ναι.

11. Κ. Ρωμαίου, Είς οι Έλληνες. Ειδικό. Ναι.

12. UDRI WILCKEN (μετάφραση Ι. Τουλουμάκου). Αρχαία Ελληνική Ιστορία. Από τις πιο καλές συνθέσεις στο θέμα αυτό.

13. Σίτου, Ιστορία του αρχ. Ελλην. Πολιτισμού.

14. Παπάζογλου, Επίτομη Ιστορία του Ελληνικού Πολιτισμού. Τόμο α'.

Ναι. Ανεξάρτητα από παλαιότερη κρίση μας, σήμερα φρονώ ότι δεν είναι σωστό να εφαρμόζουμε αυστηρότερο κριτήριο για το βιβλίο κάποιου απ' ό,τι για τον ίδιο, που συμβαίνει να διδάσκει από χρόνια στην Παιδ. Ακαδημία.

Ο β' τόμος αναφέρεται σε θέματα που καλύπτονται καλύτερα από τα άλλα βιβλία.

15. J.B. BURY και R. MEIGGS, Ιστορία της Αρχαίας Ελλάδας από τα καλύτερα βιβλία στο είδος του. Ναι.

16. Β. Κρεμμυδά - Σοφ. Μαρκτιανού, Ο Αρχαίος Κόσμος από τις πιο πρόσφατες και υπεύθυνες για το θέμα αυτό γραφές· νομίζω ότι το βιβλίο αυτό είναι πιο χρήσιμο από το προηγούμενο γιατί είναι σύντομο και σαφές.

Με έμφαση

Ναι

17. Δημ. Τσιμπουκίδη, Ιστορία του Ελληνιστικού Κόσμου, αναγκαίο συμπλήρωμα στα

προηγούμενα δύο, μοναδικά στο είδος του. Ναι.

18. Β. Κρεμμυδά, Νεότερη Ιστορία Ελληνική και Ευρωπαϊκή. Βιβλίο γραμμένο με γνώση της Ιστορίας και της γλώσσας και χωρίς φλυαρία. Ναι.
19. Θ. Βερέμη - Β. Κρεμμυδά, Ο Σύγχρονος κόσμος. Καλογραμμένο βιβλίο. Ναι.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,
ομόφωνα αποφαινεται.

1. Θεωρεί κατάλληλα:

για τους λόγους που αναφέρονται στην εισήγηση τα εξής βιβλία:

1. Β. Κρεμμυδάς - Σ. Μαρκιανός, Ο αρχαίος κόσμος, Ερδ. Γνώση.
2. ULR. WILCKEN, Αρχαία ελληνική ιστορία, Ευδ. Παπαζήση.
3. Σπ. Σίτος, Ιστορία του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού.
4. Ιγν. Παπάζογλου, Επίτομη ιστορία του ελληνικού πολιτισμού, τ. Α'.
5. N.H. BAYNES - MOSS, Βυζάντιο, Ερδ. Παπαδήμας.
6. Β. Κρεμμυδάς, Νεότερη Ιστορία, "Γνώση".
7. Θ. Βερέμης - Β. Κρεμμυδάς, οσύγχρονος κόσμος, "Γνώση".
8. Ν. Σβορώνος, Επισκόπηση νεοελληνικής ιστορίας, "Θεμέλιο".
9. Δ. Λουκάτος, εισαγωγή στην ελληνική λαογραφία, "Μορφ. Ίδρυμα Εθν. Τράπεζας".
10. Κ. Ρωμάς, Εμείς οι Έλληνες.
11. Ομάδα εργασίας, Ελληνικός λαϊκός πολιτισμός "Γνώση",
12. I.B. BURY - R. MEIGGS, Ιστορία της αρχαίας Ελλάδας, Ευδ. Καρδαμίτσα.
13. Δ. Τσιμπουκίδης, Ιστορία του ελληνιστικού κόσμου, Παπαδήμας.
14. Α. Μηνανδρ, Ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός (3 τόμοι)
- Β. Δεν θεωρεί κατάλληλα για τους λόγους που αναφέρονται στην εισήγηση τα βιβλία:
1. T.T. RICE, Δημόσιος και ιδιωτικός βίος των Βυζαντινών (μτφ. Φ.Κ. Βάρου)
2. R. FLACELIERE, Ο δημόσιος και ιδιωτικός βίος των αρχαίων Ελλήνων (μτφ. Γ. Βανδώρου).
3. Ι. Πετρόπουλου, Αικ. Κουμαριανού, Η θεμελίωση του ελληνικού κράτους 1833-43.
4. R CLOGG, Σύντομη Ιστορία της Νεότερης Ελλάδας.
5. Χρ. Καρούζος, Αρχαία Τέχνη.
6. Μ. Κροναζέ, Ο πολιτισμός της αρχαίας Ελλάδας.
- 7.

Το Τμήμα θα συνεχίσει τη συζήτηση για την επιλογή των βιβλίων στην επόμενη συνεδρία του.

- 25 -

Θ έ μ α 4ο.- Όροι συγγραφής του βιβλίου Ιστορία Γ' τάξης δημοτικού.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα:

Το βιβλίο του μαθητή, τουλάχιστον τον πρώτο χρόνο κυκλοφορίας του, θα είναι σε δύο τεύχη. Κι αυτά γιατί έτσι θα έχουν την απαραίτητη άνεση οι καλλιτέχνες για την εικονογράφησή του.

Προθεσμία συγγραφής ορίζεται το τέλος ¹⁹⁸⁵ Δεκεμβρίου 1985 το πρώτο τεύχος και το τέλος Μαρτίου 1986 για το δεύτερο τεύχος. Μαζί με το δεύτερο τεύχος θα παραδοθεί και το βιβλίο για το δάσκαλο σε έναν τόμο.

Η ύλη του βιβλίου είναι η οριζόμενη από το νέο Α.Π.

Η έκταση του βιβλίου, το οποίο θα έχει παύση εικονογράφηση και θα ενσωματώνει έναν πλούτο δραστηριοτήτων υπολογίζεται σε 13 τυπογραφικά φύλλα, το βιβλίο του δασκάλου σε 10 τυπογραφικά και των φύλλων αξιολόγησης σε 1 τυπογραφικά.

Η εικονογράφηση του βιβλίου της Ιστορίας θα γίνει σύμφωνα με το άρθρο 30 του Ν. 1304/82.

Το σχήμα και οι διαστάσεις του βιβλίου θα είναι όπως και των άλλων της Γ' τάξης.

Η κρίση και η έγκριση του βιβλίου θα γίνει σύμφωνα με το άρθρο 30 του Ν. 1304/82.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

αποφασίζει

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Θ έ μ α 5ο.- Άδεια για πειραματική εφαρμογή του "Σχολείου- Εργαστηρίου Ζωής" από το διδασκαλικό σύλλογο Σητείας.

Για το παρόν θέμα αρμόδιο είναι το Τμήμα Ερευνών στο οποίο και πρέπει να διαβιβαστεί.

Θ έ μ σ θ ο.- Απόσπαση εκπαιδευτικών για τη συγγραφή του βιβλίου των Φυσικών ΣΤ' δημοτικού.

Οι κκ Ν. Βλουτίδης και Στεφ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', εισηγούνται τα ακόλουθα:

Για τη συγγραφή του βιβλίου των Φυσικών ΣΤ' τάξης δημοτικού για το μαθητή και το δάσκαλο, προτείνουμε να αποσπασθούν στο ΚΕΜΕ οι παρακάτω εκπαιδευτικοί:

1. Πανταγοπούλου Αικατερίνη

Φυσικός

Β' Λύκειο Νέου Ψυχικού

Δ/νση Μ.Ε. Ανατολικής Αττικής

2. Βερσιανός Ονούφριος

δάσκαλος

8ο Δ.Σ. Γαλασίου

9ο Γραφείο Αθηνών

3. Αλεξόπουλος Βασίλειος

δάσκαλος

32~~9~~ Δ.Σ. Περιστερίου

2ο Γραφείο Δ.Ε. Δυτικής Αττικής

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α α π ο φ α ί ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Θέμα 7ο. Αναλυτικό πρόγραμμα της Ιστορίας Γ' δημοτικού.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', θέτει υπόψη του Τμήματος το αναλυτικό πρόγραμμα της Ιστορίας Γ' δημοτικού που συνέταξε η ομάδα εργασίας για την Ιστορία.

Ακολουθεί συζήτηση και διατυπώνονται διάφορες απόψεις.

Ο κ. Πασσάκος λέγει:

Πρόκειται για μια εργασία για την οποία ασφαλώς θα απαιτήθηκε πολλή προσπάθεια και ιδιαίτερη προσοχή από μέρους των συντακτών του, ώστε να παρουσιάζει ικανοποιητικού βαθμού αρτιότητα. Τα εισαγωγικά κείμενα τα οποία προηγούνται από το καθαυτό κείμενο του προγράμματος είναι πραγματικά αξιολογικά. Το περιεχόμενο του προγράμματος συνδέεται οργανικά με τη διαδοχή των ενοτήτων και οι αντίστοιχες επιδιώξεις και στόχοι, σε μια πολύ ικανοποιητική διατύπωση, σχετίζονται άμεσα με τα επιμέρους αντικείμενα του Προγράμματος.

Απώχως όμως διαπιστώνονται ορισμένες σοβαρές αδυναμίες στο καθαυτό περιεχόμενο του Προγράμματος. Αυτό δίνει άμεσα την αφορμή να διερωτηθεί κάποιος αν πρόκειται για πρόγραμμα Ελληνικής Ιστορίας ή Ιστορίας του ανθρώπου. Στην πραγματικότητα από τις 6 γενικές ενότητες μόνο οι δύο τελευταίες (Ε' και ΣΤ') αποτελούν καθαυτό συστηματική ιστορία, ενώ στις δύο προηγούμενες (Γ' και Δ') μόνο αναφορές, περισσότερο περιστασιακές παρά συστηματικές, γίνονται στον ελληνικό γεωγραφικό, κοινωνικό και πολιτιστικό χώρο. Το θέμα είναι ο άνθρωπος στη γενικότητά του, πράγμα που ολότελα αποκλειστικά συμβαίνει (με την εξαίρεση του μύθου του Προμηθέα) στις δύο πρώτες (Α' και Β') ενότητες. Το ακριβώς αντίθετο θα έπρεπε να συνέβαινε. Θα μπορούσε να προηγηθεί μια γενική, χωρίς λεπτομέρειες, ενότητα για τον πρωτόγονο και Προϊστορικό άνθρωπο και κατόπιν να ακολουθήσει σε ικανοποιητική και ανάλογη με την ηλικία των μαθητών ανάπτυξη η Μινωική εποχή, ο Μυκηναϊκός Πολιτισμός και να ακολουθήσει μια κατάλληλη επιλογή ιστοριών από τον Όμηρο. Όπως όμως έχουν τα πράγματα τώρα αδυνατούμε να παραδεχθούμε αυτό που με χαρά και ενθουσιασμό διαπιστώσαμε στο βιβλίο Μελέτης Περιβάλλοντος ότι "Το βιβλίο αυτό είναι γεμάτο Ελλάδα". Και νομίζω πολύ περισσότερο ένα βιβλίο Ιστορίας επιβαλλόταν να είναι "γεμάτο

Ελλάδα" αντί να μιλούμε για την παλαιολιθική, νεοελληνική κτλ. εποχή του πρωτόγονου. Εξάλλου το Πρόγραμμα και από την άποψη της εκτάσεως του περιεχομένου του και από την άποψη των επιδιώξεων και στόχων είναι, θα έλεγα, υπερβολικά απαιτητικό και φιλόδοξο. Όσο και να απλοποιηθούν αυτά τα αντικείμενα στο διδακτικό βιβλίο δεν πρόκειται να συλληφθούν ικανοποιητικά και να κατανοηθούν ορθά από μαθητές που όταν αρχίζουν την τάξη τους βρίσκονται μόλις στην ηλικία των $7 \frac{1}{2} - 8 \frac{1}{2}$ ετών. Το πόσο είναι απαιτητικό και πάνω από τις δυνατότητες των παιδιών το πρόγραμμα συνάγεται και από μία παράγραφο του κεφαλαίου "Αντικείμενο Σπουδής" του κειμένου: "Αντικείμενο της Ιστορίας της Γ' τάξης είναι η προσεχτική μελέτη των γεγονότων του απώτερου παρελθόντος που έχουν σχέση με τη ζωή του ανθρώπου". (Η υπογράμμιση δική μου). Τα παιδιά της παραπάνω αναφερόμενης ηλικίας έχουν στην συνέχεια να παρακολουθήσουν αντικείμενα όπως "ο άνθρωπος κατασκευαστής", "ο άνθρωπος τροφοσυλλέκτης", "ο άνθρωπος μάγος" (υπήρξε άραγε ποτέ τόσο μονοδιάστατος ο άνθρωπος, όπως τον παρουσιάζουμε;) "Τατέμ" και Ταμπού" (:), "Δημόσια και Ιδιωτική ζωή κ.ά.

Έχω σημειώσει παρατηρήσεις μου στις λεπτομέρειες, αλλά δεν βρίσκω σκόπιμο να απασχολήσω το Τμήμα, πριν άκουα μια πρόθεση για μια ριζική αναμόρφωση του προγράμματος με το πνεύμα των όσων αναφέρθηκαν ως τώρα. Αν παρ'ελπίδα δεν υπάρξει μια τέτοια πρόθεση, με λύπη μου δεν θα μπορέσω να είμαι θετικός στη στάση μου απέναντι στο σύνολο του προγράμματος που συζητούμε.

Επίσης έγιναν παρατηρήσεις για βελτίωση και διόρθωση ορισμένων σημείων του προγράμματος και από άλλα μέλη του Τμήματος.

Στη συνέχεια ο κ. Πρόεδρος θέτει σε ψηφοφορία τις εξής δύο προτάσεις:

- A. Πρόταση: Να εγκριθεί το Α.Π. στα βασικά του σημεία όπως είναι με
- δυνατότητες επί μέρους βελτιώσεων.
- B. Πρόταση: Να αναμορφωθεί το Α.Π. στα βασικά του σημεία.

υλικού, ερμηνεία χωρών
υποθέσεων, συναγωγή αρχών κ.α.

Ψηφοφορία

Ν. Βλουτίδης	Α
Κ. Πασσάκος	Β
Δ. Μελάς	Α
Στ. Παπασημακόπουλος	λευκό
Δ. Τομπούδης	Α
Α. Βουγιούκας	Α
Α. Μπενέκος	Α
κ. Πρόεδρος	Α

Το Τμήμα εγκρίνει το Α.Π. με διορθώσεις με ψήφους 6:2.

Με βάση τις παρατηρήσεις του Τμήματος ο κ. Μελάς έκανε τις επιμέρους βελτιώσεις.

Έπειτα από αυτά το Τμήμα εγκρίνει κατά πλειοψηφία το εξής αναλυτικό πρόγραμμα για την Ιστορία Γ' τάξης δημοτικού:

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ι. ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ~~ΔΙΟΧΙΜΑΤΟΣ~~ ΔΙΟΧΙΜΑΤΟΣ

Σκοπός του μαθήματος της Ιστορίας είναι να βοηθήσει τα παιδιά:

- να έρθουν σε πρώτη γνωριμία με τον ιστορικό βίο του ελληνικού έθνους και της ιδιαίτερης πατρίδας τους.
- να πάρουν μια γενική εικόνα των πιο σημαντικών γεγονότων από την παγκόσμια ιστορία, εκείνων που συνδέονται με την ελληνική ή διαδραμάτισαν αποφασιστικό ρόλο για τις τύχες του κόσμου.
- να έχουν μια πρώτη εξοικείωση με τον ιστορικό τρόπο σκέψης για την κατανόηση των αιτιωδών σχέσεων που διέπουν τα ιστορικά φαινόμενα.
- να κατανοήσουν την ιστορική συνέχεια του Έθνους και την προσφορά του στην εξέλιξη του πολιτισμού.
- να ασκηθούν στον τρόπο εργασίας και τις τεχνικές που προσιδιάζουν στην ιστορική επιστήμη (συλλογή, ταξινόμηση και έλεγχος ιστορικού υλικού, ερμηνεία χαρτών και σχεδιαγραμμάτων, διατύπωση και επαλήθευση υποθέσεων, συναγωγή αρχών κτλ.)

- να αναπτύξουν εποικοδομητική στάση απέναντι στην ιστορική μάθηση (περιέργεια και ενδιαφέρον, πνεύμα αντικειμενικότητας, επιθυμία για διεύρυνση των ιστορικών τους γνώσεων).
- να αξιολογούν σωστά και να φρονηματίζονται από τις δημιουργικές πράξεις, αλλά και από τα σφάλματα των παλαιότερων, ώστε να αναπτύξουν τη δυνατότητά τους για συνειδητή και ελεύθερη συμμετοχή στη ζωή του λαού μας και στην ευρύτερη κοινότητα των εθνών.
- να αναπτύξουν το συναίσθημα της αγάπης προς την Πατρίδα και τα δημοκρατικά ιδεώδη.

II. ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

1. Ό,τι ξεχωρίζει την Ιστορία από τις άλλες επιστήμες που ασχολούνται με τον άνθρωπο είναι το ιδιαίτερο ενδιαφέρον που δείχνει για το χρόνο που προηγείται και ακολουθεί ένα γεγονός και για τη σχέση αιτίας και αποτελέσματος των γεγονότων.
Ιστορία είναι η σπουδή μιας μοναδικής διαδοχής μοναδικών προσώπων, γεγονότων, καταστάσεων, ιδεών και κοινωνικών δομών που συμβαίνουν σε μια μονοδιάστατη ροή του χρόνου χωρίς παλινδρόμηση.

2. Η Ιστορία είναι μέσον με το οποίο οι κοινωνίες επιδιώκουν να διατηρήσουν την ταυτότητά τους, να εξασφαλίσουν συνέχεια στην πρόοδο και να διατηρήσουν τα ιδανικά και την παράδοσή τους. Απο την αυγή του πολιτισμού σχεδόν σε κάθε κοινωνία η Ιστορία έχει θεωρηθεί ότι διδάσκει τον κάθε πολίτη τις κοινές αρετές της τήρησης των νόμων και της υπευθυνότητας.
3. Κάθε κατάσταση και γεγονός είναι ξεχωριστό, αλλά καθένα απ' αυτά συνδέεται με όλα τα προηγούμενα και τα επόμενα με ένα περιπλοκό δίκτυο αιτίαι αποτελέσματος και πιθανού-ξασνικού. Το μοναδικό παρόν, ακριβώς όπως και κάθε μοναδικό σημείο στο παρελθόν, είναι άπιαστο αν δε συνδεθεί με την ιστορία του, δηλ. με το πώς συντελέστηκε.
4. Ο τρόπος του σκέπτεσθαι βασίζεται, συνειδητά ή ασυνειδητά, στη συγκέντρωση εμπειριών από το παρελθόν. Οι άνθρωποι έχουν τη μοναδική ικανότητα να ενσωματώνουν στις προσωπικές τους εμπειρίες όχι μόνο τις εμπειρίες των συγχρόνων τους αλλά κι εκείνες των προηγούμενων γενεών. Μιλάει λόγια ο άνθρωπος έχει ένα εξαιρετικό προσόν, που τον διακρίνει από τα άλλα έμβια όντα και του δίνει τη δυνατότητα να κατανοεί καλύτερα το παρόν με τη μελέτη του παρελθόντος κι έτσι να προετοιμάζεται να αντιμετωπίσει το μέλλον.
5. Ποτέ δύο γεγονότα στη ιστορία δεν είναι ακριβώς όμοια. Η ομοιότητα όμως κάποιων ιστορικών γεγονότων δίνει τη δυνατότητα στα άτομα και τις ομάδες να δρουν με την πεποίθηση ότι έχουμε επανάληψη των ίδιων γεγονότων. Αυτή η σύγχυση προέρχεται από την αναγνώριση του οικείου μέσα σε ένα γεγονός ή μία κατάσταση.
6. Οι ανθρώπινες αξίες δε βασίζονται σε ένα μοναδικό πρότυπο αλλά διαφοροποιούνται αισθητά από τόπο σε τόπο, από εποχή σε εποχή και από ομάδα σε ομάδα. Άνθρωποι που ζούν σε διάφορες χρονικές περιόδους

συχνά έχουν διαφορετικές απόψεις για το τι είναι σωστό ή λάθος, δίκαιο ή άδικο, ηθικό ή ανήθικο, ωραίο ή άσχημο. Καθώς ο χρόνος κυλά, οι καταστάσεις αλλάζουν και μαζί τους πολλές στάσεις και πεποιθήσεις. Αυτοί οι διαφορετικοί τρόποι και στάσεις που αντιμετωπίζουμε και ερμηνεύουμε τη ζωή μπορεί να θεωρηθούν ως σημεία αναφοράς. Συγχρόνως όμως θα πρέπει να πούμε ότι ορισμένες πεποιθήσεις και στάσεις που διαμορφώθηκαν σε διαφορετικές χρονικές περιόδους παραμένουν ίδιες από γενιά σε γενιά.

7. Οι ιστορικές πηγές πρέπει να έχουν πόσο εξωτερική όσο και εσωτερική αξιοπιστία και αυθεντικότητα.
8. Επειδή οι ιστορικές καταγραφές έχουν γίνει από ανθρώπους, εκφράζουν, σε κάποιο βαθμό τουλάχιστον, τις απόψεις και τις προκαταλήψεις ~~αξιών~~ που τις έκαναν.
9. Στην ιδανική περίπτωση η Ιστορία ως επιστήμη φέρνει μαζί και συνθέτει όλους τους άλλους τομείς γνώσεων και τις ποικίλες αναλύσεις τους. Και ως μάθημα έχει τόσο πλατιά όρια που της επιτρέπουν να μελετά, την περίπλοκη αλληλεπίδραση των κινήτρων, τις αιτίες, τις συγκυρίες και να αποκαλύπτει την αληθινή ουσία των γεγονότων στη ζωή του ανθρώπου.

III. ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΓΕΝΙΚΕΥΣΕΙΣ

- Ο άνθρωπος είναι ικανός να φτιάχνει εργαλεία, να αναπτύσσει τεχνολογία και να δημιουργεί πολιτισμό και με τον τρόπο αυτό να διαμορφώνει τους όρους της ζωής τους.
- Οι άνθρωποι, για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους:
 - ζουν και εργάζονται σε μικρές ή μεγάλες ομάδες
 - κάνουν χρήση των φυσικών πόρων που τους είναι προσίτοι
 - προσαρμόζονται στις συνθήκες του περιβάλλοντος ή το προσαρμόζουν στα δικά τους μέτρα.
- Η πολιτιστική εξέλιξη είναι προϊόν σταθερής, μακροχρόνιας και σκληρής πάλης του ανθρώπου για την κατάκτηση της φύσης και την υπερνίκηση δυνάμεων που στέκουν εμπόδιο στην πρόοδο προς έναν επιθυμητό κόσμο.

- Οι ανθρωπίνες ομάδες αναπτύσσουν συστήματα αξιών, που ρυθμίζουν την ορατική και την αιτιακή συμπεριφορά.
- Οι λαοί ανέπτυξαν διαφορετικούς πολιτισμούς και συστήματα αξιών, στα πλαίσια διαφορετικών φυσικών και ιστορικών συνθηκών.
- Οι λαοί σε όλες τις εποχές αγωνίστηκαν να διασφαλίσουν τα βασικά ανθρωπίνια δικαιώματα.
- Οι κατακτητές με τη βία επιβάλλονται πρόσκαιρα μόνο. Οι κατακτημένοι εργά ή γρήγορα ξεσηκώνονται και κερδίζουν πάλι την ανεξαρτησία τους.
- Το ιστορικό παρελθόν κάθε λαού επηρεάζει το παρόν και το μέλλον του.
- Τα ιστορικά γεγονότα χαρακτηρίζονται από περίπλοκες αιτιώδεις σχέσεις.
- Στη διαδρομή των αιώνων και μέχρι σήμερα ορισμένα γεγονότα έχουν σταθερί αποφασιστικοί σταθμοί στην πορεία της ανθρωπότητας.
- Ο ελληνικός λαός, ένας από τους αρχαιότερους και πιο ζωντανούς λαούς του κόσμου, έχει ^{αποκρυπτελλώσει} την εθνική του φυσιογνωμία με βάση τις ^{αξίες που διαμόρφωσε κατά τη μακραίωνη ιστορική του πορεία}.
- Λαοί όπως ο ελληνικός, που δημιούργησαν υψηλής ποιότητας πολιτισμό, άσκησαν ευεργετική επίδραση στην ανθρωπότητα.

IV. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΣΚΟΠΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Κατά τη διαπραγμάτευση των ιστορικών θεμάτων:

- Έμφαση δίνεται στις ειρηνικές περιόδους και την πολιτιστική δραστηριότητα.
- Από τους πολέμους προτεραιότητα έχουν οι αμυντικοί και οι απελευθερωτικοί.
- Εξαίρονται σε κάθε πρόσφορη περίπτωση οι ιδέες της ελευθερίας της αυτοθυσίας για την πατρίδα και της δικαιοσύνης.
- Η προσέγγιση γίνεται με γνώμονα τον απαλλαγμένο από μισαλλοδοξία πατριωτισμό, σε αρμονική σύζευξη με το πνεύμα συναδελφώσεως των λαών.
- Εξαίρεται η προσφορά ανθρώπων και ομάδων που ευεργέτησαν το κοινωνικό σύνολο.

- Ικανή ~~έκταση~~ παραχωρείται στην περιγραφή της ζωής, των ασχολιών και των συνηθειών των ανδρών σε κάθε ιστορική περίοδο.
- Η χρονική προοπτική είναι απαραίτητη για την ερμηνεία των ιστορικών γεγονότων.
- Όπου είναι δυνατό γίνεται σύνδεση του θέματος με τα γεγονότα του παρόντος.
- Περιορίζεται στο ελάχιστο δυνατόν η παράθεση χρονολογιών, τοπωνυμίων, και ονομάτων.

Α Ν Α Λ Υ Τ Ι Κ Ο Π Ρ Ο Γ Ρ Α Μ Μ Α

Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Α Σ

Γ' ΤΑΞΗ

Ι. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΣΠΟΥΔΗΣ

Η ιστορία έχει ως αντικείμενο σπουδής το παρελθόν του ανθρώπου. Ειδικότερα όμως εξετάζει τα γεγονότα εκείνα που συντελούν στη μεταβολή της ανθρώπινης ζωής.

Αντικείμενο της Ιστορίας της Γ' τάξης είναι η μελέτη των γεγονότων του απώτερου παρελθόντος που έχουν σχέση με τη ζωή του ανθρώπου. Μ' αυτή την έννοια θα μπορούσε να ενταχθεί στο μάθημα της Μελέτης του Περιβάλλοντος. Όμως στο παρόν Αναλυτικό Πρόγραμμα η Ιστορία αντιμετωπίζεται ως μάθημα χωριστό, για να δοθεί έμφαση στη μακράιων ελληνική ιστορία κι ακόμη γιατί το μάθημα της Μελέτης του περιβάλλοντος σταματά στην Δ' τάξη, ενώ η Ιστορία διδάσκεται και στις παραπάνω τάξεις.

Στο Α.Π. της Ιστορίας έχει προβλεφθεί να μην υπάρχουν επαναλήψεις και επικαλύψεις της ύλης που έχει περιληφθεί ήδη στη Μελέτη του Περιβάλλοντος. Όπου υπάρχουν, η αντιμετώπιση γίνεται από μια διαφορετική άποψη.

ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ

Α. Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΗΣ

(Κατώτερη και μέση παλαιολιθική εποχή)

Η γη πριν από εκατομμύρια χρόνια

(Αιγαίδια- μύθοι κοσμογονικοί και κατακλυσμού)

Ο άνθρωπος πριν από πολλές χιλιάδες χρόνια

(δέντρα και βράχοι για κατοικία-τροφосυλλέκτης)

Η επινόηση του πρώτου ^{γίνετο} εργαλείου

Οι πόροι σκεπάζουν τη γη

Η ανακάλυψη της φωτιάς (μύθος Προμηθέα)

Η εφεύρεση του τσεκουριού. Ο άνθρωπος γίνεται κυνηγός.

Ο άνθρωπος κατοικεί σε σπηλιές (μύθοι γιγάντων, δρακόντων κλπ.)

Η πρώτη μορφή οικογενειακής ζωής.

Η επικοινωνία των ανθρώπων-Γλωσσική επικοινωνία.

Β. Ο ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ (Ανώτερη παλαιολιθική εποχή)

Ένας άλλος άνθρωπος. Νέα εργαλεία και όπλα. Καλύτερο κυνήγι.

Ο άνθρωπος ανακαλύπτει τη φύση (ανιμισμός)

Ο μάγος: ά άνθρωπος ^{πν} συνομιλεί με τη φύση

Οι ζωγραφισμένοι βράχοι.

(Σπήλαιο Αλαμίρας)

Ο άνθρωπος κατασκευάζει τις πρώτες κατοικίες .

Γ. Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΓΙΝΕΤΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΟΣ (Νεολιθική εποχή)

^{Συνεχώς}

Αλλαγές στη φύση

(Αλλαγές στο κλίμα, την πανίδα, τη χλωρίδα και ^{οι ανθρώποι τους} στον άνθρωπο)

Ο άνθρωπος επιλέγει τους τόπους που θα κατοικήσει.

Ο άνθρωπος εξημερώνει τα ζώα και καλλιεργεί τη γη
(Ο μύθος της Δήμητρας)

Ο άνθρωπος σχηματίζει τους πρώτους οικισμούς
(Ήσπερλο-Διμήνι-Χοιροκοιτία)

Ο άνθρωπος κατασκευάζει πηλίνα σκεύη, εμπορεύεται και ταξιδεύει.
Έκφραση του θρησκευτικού συναισθήματος. Η Μεγάλη Μητέρα.

Δ. Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙ ΤΑ ΜΕΤΑΛΛΑ

(Εποχή του χαλκού)

Ένα καινούριο υλικό: το μέταλλο. Ο μύθος του χαλκίνου γίγαντα Τάλω

Η ζωή των ανθρώπων εξελίσσεται διαφορετικά στα διάφορα μέρη.

(Ελλάδα, Αίγυπτος- Μεσοποταμία)

Η ζωή στα νησιά του Β. Αιγαίου και τις Κυκλάδες
πρώιμη και μέση χαλκοκρατία)

Η ζωή στην ηπειρωτική Ελλάδα

ΠΡΕΤΟΪΣΤΟΡΙΑ

Α. Η ΖΩΗ ΣΤΗ ΜΙΝΩΙΚΗ ΚΡΗΤΗ

Ανακτορικά κέντρα

32. Μινωική θαλασσοκρατία

34. Κοινωνική και πολιτική οργάνωση (Δημόσια και ιδιωτική ζωή)

33. Τέχνη και θρησκεία

30. Μύθος Λαβυρίνθου - Δαίδαλος και Ίκαρος.

32. Μύθος ^{των} Μινώταυρου

31. Η θάλασσα στα χρόνια της Μίνωα

32. Καταστροφή του μινωικού πολιτισμού- Μύθος Ατλαντίδος

Β. Η ΖΩΗ ΣΤΙΣ ΜΥΚΗΝΕΣ

• Μυκηναϊκά ρέματα

Δημόσια και ιδιωτική ζωή

• Τέχνη και θρησκεία

Μύθος Ηρακλή

• Εξάπλωση της μυκηναϊκής κυριαρχίας - Κρήτη-Κύπρος -Παρακμή

• Αργοναυτική εκστρατεία

• Τρωϊκός πόλεμος

• Περιπέτειες του Οδυσσέα

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΗΣ

φυσικό περιβάλλον, οι αλλαγές έγιναν και η ζωή του ανθρώπου μέσα σ' αυτό. Η απόκτηση από τον άνθρωπο ενός ειδικού εργαλείου. Η ανακάλυψη φωτιάς. Η πρώτη μορφή οικογενειακής ζωής. Η εφεύρεση του σκουριού. Ο πρώτος μύθος.

Οι μαθητές να γίνουν ικανοί:

- Να γνωρίσουν τον άνθρωπο που επιδόθηκε και κατασκεύασε το πρώτο εργαλείο (άνθρωπος του Νεάντερταλ). Το φυσικό του περιβάλλον και τις χαρακτηριστικές συνθήκες της ζωής του.
- Να κατανοήσουν ότι οι μεγάλες γεωλογικές και κλιματολογικές μεταβολές, που πραγματοποιήθηκαν σε διάφορες φάσεις, προκάλεσαν σημαντικές αλλαγές και είχαν σπουδαίες επιπτώσεις στη ζωή του ανθρώπου.
- Να εκτιμήσουν το "πώς" αντέδρασε ο άνθρωπος στις αλλαγές του φυσικού περιβάλλοντος.
- Να κάνουν συσχετισμό των υλικών συνθηκών της ζωής του ανθρώπου (τροφή, ντύσιμο, θέρμανση, κατοικία) με τις κοινωνικές (οικογένεια, ομαδικό κινήρι), πνευματικές (γλωσσική επικοινωνία) και συναισθηματικές (μείωση φόβου και μοναξιάς, αύξηση αυτοπεποίθησης και εμπιστοσύνης).
- Να συσχετίσουν μεταγενέστερους μύθους με γεγονότα της προϊστορικής αυτής περιόδου και να οδηγηθούν στην κατανόηση αυτής της σχέσης.
- Να φαντάζονται καταστάσεις και προβλήματα της ζωής, του ανθρώπου εκείνης της εποχής, μπαίνοντας στη θέση του.
- Να διαμορφώσουν θετική στάση και ν' απασχολούνται ενεργά ενδιαφέρον για γνώση και προστασία αρχαιολογικών ευρημάτων και αρχαιολογικών τόπων.

Ο ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

εμφάνιση του σύγχρονου
η εφεύρεση νέων εργαλείων
άλλων.
ανιμισμός, ζωγραφική και
αερά, πατοιθήσεις ταφικά
μα.

- Να γνωρίσουν το " σύγχρονο άνθρωπο" και να επι-
σημαίνουν τις διαφορές του από τον " άνθρωπο του
Νεάντερταλ" .Να γνωρίσουν τα νέα εργαλεία και
άλλα που επινόησε και τις βελτιώσεις που επέφερε
στις συνθήκες της ζωής του.

-Να κατανοήσουν τη στενή σχέση του ανθρώπου με το
φυσικό του περιβάλλον και να αντιληφθούν έτσι την
ανιμιστική υπόσταση που ο άνθρωπος έδωσε στη φύση.

-Να συνδέσουν τον ανιμισμό με την εμφάνιση του
μάγου και της ζωγραφικής και να κάνουν συσχετισμούς
με αντίστοιχες καταστάσεις σύγχρονων πρωτόγονων
φυλών και επιβιώσεις στις σημερινές κοινωνίες.

-Να εκτιμήσουν την παρατηρητικότητα, την επινοητι-
κότητα, τη φαντασία και την ικανότητα έκφρασης
που παρουσιάζει ο άνθρωπος εκείνης της εποχής και
να δείξουν ενδιαφέρον για επίσκεψη [και γνωριμία] απλά
αν με προϊστορικά ευρήματα.

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΓΙΝΕΤΑΙ

ΠΑΡΑΓΩΓΟΣ

αλλαγές στο φυσικό περιβάλ-
λο και η αντίδραση του ανθρώπου
σε νέα κρίση.Επιλογή τύπων εγκα-
τάστασης, εξήγηση ζώων και καλλι-
τεχνία της γης. Οι πρώτοι οικισμοί
το χαρακτηριστικό οικισμό στην
Ελλάδα.Η εμφάνιση της Κεραμικής,
το εμπόρευμα, της ναυτιλίας και της
αποσκευής.Σχιστικοί μύθοι.Ελληνική
αειωνία

-Να γνωρίσουν πότε, πώς και γιατί ο άνθρωπος από τρο-
φοσυλλέκτης και κυνηγός έγινε παραγωγός, εγκαταστάθηκε
μόνιμα σε ορισμένους τόπους, σχημάτισε οικισμούς,
ειδικεύτηκε σε κάποια επαγγέλματα και πίστεψε σε διδ-
φορικούς θεούς.

-Να γνωρίσουν χαρακτηριστικούς οικισμούς της Ελλάδας
σ' αυτή την περίοδο, να κατανοήσουν τη σπουδαιότητα
της συνεργασίας για τη βελτίωση των συνθηκών της
ζωής και να σχηματίσουν μια πρώτη αντίληψη για τα βα-
σικά στοιχεία της κοινωνικής οργάνωσης.

-Να βγάζουν συμπεράσματα για τις συνθήκες ζωής των ανθρώπων από αρχαιολογικά ευρήματα.

-Να συσχετίσουν την ανάπτυξη της κεραμικής και της ναυτιλίας με την ανάπτυξη και επέκταση του εμπορίου και την αλληλεξάρτηση και ελληλεπίδραση των ανθρώπων.

-Να αισθανθούν συγκίνηση διαπιστώνοντας ότι σε πάρα πολλά μέρη της Ελλάδας έχουν βρεθεί νεολιθικοί οικισμοί και να ενδιαφερθούν να γνωρίσουν κάποιον που βρίσκεται κοντά στον τύπο τους.

-Να δώσουν απάντηση ιδιαιτέρως.

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙ ΤΑ ΜΕΤΑΛΛΑ

Η ανακάλυψη του χαλκού και των μετάλλων και η χρήση τους στην κατασκευή εργαλείων, όπλων, κοσμημάτων κλπ. Η εξέλιξη στην Αίγυπτο και Μεσοποταμία. Διαφορετική εξέλιξη της ζωής στην νησιά του Β. Αιγαίου, της Λαδίας και την Ηπειρωτική Ελλάδα. Σχετικοί μύθοι.

-Να γνωρίσουν που και πώς ανακαλύφθηκε και χρησιμοποιήθηκε ο χαλός και ποιές αλλαγές σημειώθηκαν στη ζωή των ανθρώπων με την ανάπτυξη της μεταλλουργίας.

-Να διακρίνουν τους παράγοντες που συνεισέλασαν στην πρωτοποριακή ανάπτυξη της Αιγύπτου, της Μεσοποταμίας και της γύρω Περιοχής και να κατανοήσουν τους λόγους για τους οποίους η κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική εξέλιξη ήταν διαφορετική από τύπο σε τύπο.

-Να συσχετίζουν την γενικότερη εξέλιξη και την πρόοδο ενός τύπου με τις συνθήκες ζωής των κατοίκων του.

-Να συσχετίσουν ιδιαίτερα την ανάπτυξη της μεταλλουργίας με την πρόοδο ενός τύπου και να κάνουν παραλληλισμούς με την ανάπτυξη της βιομηχανίας και της υψηλής τεχνολογίας σήμερα.

-Να συγκρίνουν τις συνθήκες ζωής στην Ελλάδα, την Αίγυπτο και τη Μεσοποταμία σε αυτή την περίοδο και να εκτιμήσουν την απουσία μεγάλων οικονομικών και κοινωνικών διακρίσεων στην Ελλάδα.

41-
ΠΡΩΤΗ ΣΤΗ ΜΙΝΩΙΚΗ ΚΡΗΤΗ

κτορα ως αρχιτεκτονική και καλ-
στική έκφραση της εποχής και ως
διοίκησης και οργάνωσης της
οικονομικής, κοινωνικής και θρησκευ-
τικής ζωής. Η μινωική θαλασσοκρατο-
ρία μινωική γραφή. Η καταστροφή
μινωικού πολιτισμού. Σχετικοί

ΔΕΥΤΗ ΣΤΙΣ ΜΥΚΗΝΕΣ

μυκηναϊκά κέντρα. Η ζωή των Μυκη-
ναίων σε συσχετισμό με τη ζωή των
Αιγυπτίων. Η τέχνη και η θρησκεία
των Μυκηναίων. Ο μύθος του Ηρακλή. Η εξάπλωση
της μυκηναϊκής κυρίαρχιας, Κρήτη, Κύ-
προς. Η παρακμή. Η Αργοναυτική εκ-
στρατεία, ο Τρωικός πόλεμος και οι πε-
ρίπετοι του Οδυσσέα.

- Να γνωρίσουν τα χαρακτηριστικά επιτεύγματα των Μινωι-
τών στον οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό και πολιτι-
στικό τομέα και να κατανοήσουν τις εξελίξεις που ση-
μειώθηκαν στη δημόσια και την ιδιωτική ζωή.
- Να διακρίνουν τους παράγοντες που συνετέλεσαν στην
ανάπτυξη του μινωικού πολιτισμού και τις επιδράσεις
που δέχτηκε και άσκησε.
- Να εκτιμήσουν τις μεταβολές που σημειώθηκαν στους
διάφορους τομείς δραστηριότητας του ανθρώπου και να
διαπιστώσουν την αλληλεξάρτησή τους.
- Να συμπληρώσουν σχετικά σχεδιαγράμματα, αναπαραστά-
σεις και χάρτες.

- Να γνωρίσουν την έκταση του μυκηναϊκού κόσμου και τα
χαρακτηριστικά στοιχεία της ζωής, της δύναμης και το
πλούτου των Μυκηναίων.
- Να κατανοήσουν τις μεταβολές που σημειώθηκαν στον οί-
κονομικό, κοινωνικό, πολιτικό και πολιτιστικό τομέα.
- Να κατανοήσουν τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα σε πραγμ-
ατικά γεγονότα της μυκηναϊκής εποχής και τους μύθους
του Ηρακλή, της Αργοναυτικής εκστρατείας και των πε-
ριπετιών του Οδυσσέα.
- Να διακρίνουν τις ομοιότητες και τις διαφορές που υ-
πάρχουν στη ζωή των Μυκηναίων και των Μινωιτών.
- Να εκτιμήσουν τα επιτεύγματα του μυκηναϊκού πολιτισμού
και να κάνουν συσχετισμούς με το παρελθόν, το παρόν
και το μέλλον.

ΜΕΡΙΚΟΤΕΡΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΗΣ
 γη πριν από εκατομμύρια χρόνια.
 μορφή της γης πριν από την εμφάνιση του ανθρώπου. Μεταβολές φυσικές αιτίες και από την επέμβαση του ανθρώπου. Η Αιγαιίδα. Βοι κατακλυσμού - Τιτανομαχίες.
 άνθρωπος κατασκευαστής.
 ριχεφα από τη ζωή του και από τον τρόπο που ικανοποιούσε τις βασικές του ανάγκες (τροφή, ντύσιμο, κατοικία κτλ.)

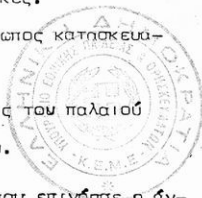
μύδαλο": το πρώτο εργαλείο που κατασκεύασε ο άνθρωπος.
 ικά κατασκευής του και χρήσεις.
 κατασκευή του αποτέλεσμα της νοητικότητας του ανθρώπου.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές να αναπτύξουν τις ικανότητες της έρευνας:

- Να γνωρίσουν ότι η επιφάνεια της γης άλλαξε και αλλάζει μορφή εδώ κι εκατομμύρια χρόνια από τη δράση των φυσικών δυνάμεων και την επέμβαση του ανθρώπου.
- Να γνωρίσουν ότι εκτός από γεωλογικές μεταβολές συμβαίνουν μεταβολές στη χλωρίδα και την πανίδα.
- Να αποκτήσουν απλή, γενική γνώση για την ύπαρξη της Αιγαιίδας και των μεταβολών της.
- Να συσχετίσουν πραγματικά γεγονότα (γεωλογικές μεταβολές) με σχετικούς μύθους.
- Να γνωρίσουν τα εξωτερικά χαρακτηριστικά του παλαιού ανθρώπου (άνθρωπος κατασκευαστής) και ιδιαίτερα εκείνα που τον κάνουν να διαφέρει από το σημερινό άνθρωπο.
- Να γνωρίσουν τα μέσα και τους τρόπους, για να ικανοποιήσει τις βασικές του ανάγκες.
- Να κατανοήσουν τις έννοιες "άνθρωπος κατασκευαστής" και "τροφοσυλλέκτης".
- Να φανταστούν κάποιες αντιδράσεις του παλαιού ανθρώπου μέσα στο περιβάλλον του.
- Να γνωρίσουν το πρώτο εργαλείο που επινόησε ο άνθρωπος, τον τρόπο κατασκευής του και τις διάφορες χρήσεις του.
- Να συσχετίσουν το πρώτο γενικό εργαλείο με τα διάφορα ειδικά εργαλεία που χρησιμοποιούμε σήμερα.
- Να κατανοήσουν ότι η κατασκευή εργαλείου βοήθησε τον άνθρωπο να συνειδητοποιήσει ότι διαφέρει από τα ζώα.
- Να κατανοήσουν ότι οι ίδιες ανάγκες, είναι υπάρχουν ίδιες δυνατότητες, είναι πιθανόν να οδηγήσουν τον

που χρησιμοποίησε
 ο παλαιός άνθρωπος

ΣΤ

άνθρωπο στις ίδιες επινοήσεις.

πρόδορ των παγετώνων.

αλλαγές στη ζωή των ζώων και του
νιού. Ο άνθρωπος επι-
βιώνει σε αντίθεση με ζώα
που εξαφανίστηκαν.

πέρχεται από την πανίδα και τη
χλωρίδα της Ελλάδας εκείνης της
εποχής.

ανακάλυψη της φωτιάς.

η ανάγκη οδήγησε στην ανα-
κάλυψή της. Πώς ανακαλύφθηκε.

η πρόσφερε η φωτιά στον άνθρω-

πο. Ο μύθος του Προμηθέα.

- Να γνωρίσουν ότι, κατά περιόδους η γη, στο μεγαλύ-
τερο μέρος της, σκεπαστηκε από πάγους.
- Να συσχετίσουν τις αλλαγές στη ζωή του ανθρώπου
με τις αλλαγές στο κλίμα καθώς και στο φυτικό και
ζωικό κόσμο.
- Να εκτιμήσουν το ρόλο που έπαιξε στην επιβίωση του
ανθρώπου, κατά την περίοδο των παγετώνων, η ικανότη-
τα να σκέφτεται.
- Να εκτιμήσουν τη σπουδαιότητα των αρχαιολογικών ευ-
ρημάτων για τη γνώση της ζωής του παλαιού ανθρώπου
και του φυτικού και ζωικού κόσμου.
- Να αποκτήσουν ενεργό ενδιαφέρον για γνώση και προ-
στασία των αρχαιολογικών ευρημάτων.
- Να γνωρίσουν ότι ο άνθρωπος ανακάλυψε και χρησιμο-
ποίησε τη φωτιά ύστερα από πολύχρονες προσπάθειες
και ότι ~~πολλοί άνθρωποι~~ δημιούργησε το μύθο του Προ-
μηθέα, για να εξηγήσει αυτή του την ανακάλυψη.
- Να γνωρίσουν ότι η ανακάλυψη της φωτιάς έγινε τυχαία
όπως και άλλες ανακαλύψεις.
- Να συσχετίσουν την ανακάλυψη της φωτιάς με τη βελτί-
ωση των συνθηκών της ζωής του παλαιού ανθρώπου και
τη δημιουργία τεχνών.
- Να εκτιμήσουν τη σπουδαιότητα που εξακολουθεί να έ-
χει η φωτιά σήμερα.
- Να διακρίνουν το γεγονός από το μύθο.
- Να συνδέσουν ~~αυτούς~~ χαρακτηρισμούς με τη συγκεκρι-
μένη δράση τους.

Τσεκούρι: το πρώτο σύνθετο ερ-
γείο του ανθρώπου. Κατασκευή
και χρήση του.

άλλα εργαλεία και όπλα.

- Να γνωρίσουν το τσεκούρι και τα άλλα εργαλεία και
όπλα που επινόησε ο άνθρωπος της εποχής εκείνης.
- Να κατανοήσουν τις προϋποθέσεις που χρειάστηκε να
εξασφαλίσει ο άνθρωπος, για να μπορέσει από τους

ΣΤ

ιδώσεις τους στη ζωή του ανθρώπου. Μετάβαση από το στάδιο συλλεκτήριο σ' εκείνο του κυνηγίου Συμβολική χρήση του τσεκούρι.

σηλιά ως κατοικία του ανθρώπου. Πότε και πώς ο άνθρωπος χρησιμοποίησε τις σπηλιές ως κατοικία. Τι πρόσφερε η σπηλιά στον άνθρωπο. Ελληνικά σπήλαια που χρησιμοποιήθηκαν ως κατοικία. Συσχετισμοί με μύθους.

ήρωας σχηματίζει οικογένεια. Ηρώες που συνετέλεσαν σ' αυτές τις επιπτώσεις της οικογενειακής ζωής στα μέλη της οικογένειας και στην αύξηση του πληθυσμού.

γλωσσική επικοινωνία των ανθρώπων. Ο ρόλος της οικογένειας και η συμβίωση των ανθρώπων στην ανάπτυξη της ομιλίας. Η συμβολή

συλλεκτης να γίνει κυνηγός και τις επιπτώσεις που είχε στη ζωή του η μεταβολή αυτή.

- Να εκτιμήσουν την επινοητικότητα του προϊστορικού ανθρώπου.

- Να γνωρίσουν ότι ο άνθρωπος στην περίοδο των παγετώνων, χρησιμοποίησε τη σπηλιά ως κατοικία.

- Να γνωρίσουν ότι και στην Ελλάδα, χρησιμοποιήθηκαν (ως κατοικίες) και όπου βρέθηκαν παλαιολιθικά εργαλεία και οστά ανθρώπινων σκελετών.

- Να συσχετίσουν τα ευρήματα των σπηλαίων με τη δημιουργία μύθων.

- Να εκτιμήσουν τους παράγοντες που συνετέλεσαν στο να κατοικήσει ο άνθρωπος σε σπηλιές και τις επιπτώσεις που είχε αυτό το γεγονός στη ζωή του.

- Να επισκεφθούν και να γνωρίσουν σπήλαια της πατρίδας μας και να διαμορφώσουν θετική στάση απέναντί τους.

- Να γνωρίσουν ότι ο άνθρωπος, όταν κατοίκησε σε σπηλιές, σχημάτισε μια πιο συγκεκριμένη μορφή οικγενείας.

- Να γνωρίσουν την οικογενειακή ζωή του ανθρώπου στην πρωταρχική της μορφή.

- Να εκτιμήσουν το ρόλο που έπαιξε η ανακάλυψη της φωτιάς και η χρησιμοποίηση της σπηλιάς ως κατοικίας στο σχηματισμό της οικογένειας.

- Να διακρίνουν τα πλεονεκτήματα που πρόσφερε η ομιλία στην οικογενειακή ζωή και τις υποχρεώσεις που δημιουργήσε στα μέλη της οικογένειας.

- Να γνωρίσουν ότι η ικανότητα της γλωσσικής επικοινωνίας αναπτύχθηκε στον άνθρωπο σιγά σιγά με την οικογενειακή ζωή και την κοινωνική επικοινωνία.

- Να συσχετίσουν το επίπεδο της γλωσσικής επικοινωνίας

μαδικοῦ κυνηγιοῦ καὶ τῆς
εργασίας αὐτοῦ.

νίας τοῦ ἀνθρώπου με τὰ πράγματα ποὺ χρησιμοποιοῦ-
σε καὶ τὶς ἐργασίες ποὺ ἔκανε.

- Νὰ συσχετίσουν τὴ συμβολὴ τῆς μητέρας, καὶ γενικώ-
τερα τῆς οἰκογένειας καὶ τῆς κοινωνίας, στὴ γλωσ-
σικὴ ἀνάπτυξη.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

ἑμῶν ἀνθρώπων. Χαρακτηρι-
στικὲς διαφορὲς ἀπὸ τὸν ἀνθρώπο
κατασκευαστή.

εργαλεῖα καὶ ὄπλα.

αὐτῆς τῆς κυνηγετικῆς τέχνης.

- Νὰ γνωρίσουν ὅτι ὁ ἑμῶν ἀνθρώπος ἐμφανίστηκε στὴν
τελευταία περίοδο τῶν παγετῶνων καὶ εἶναι αὐτὸς ποὺ
ἐξακολουθεῖ νὰ ζεῖ καὶ σήμερα (σύγχρονος ἀνθρώπος).
- Νὰ γνωρίσουν τὶς διαφορὲς ποὺ παρουσιάζει ὁ "σύγχρο-
νος ἀνθρώπος" ἀπὸ τὸν "ἀνθρώπο κατασκευαστή".
- Νὰ κατανοήσουν τὴν επαναστατικὴ ἀλλαγὴ στὸν τρόπο
κατασκευῆς εργαλείων καὶ ὀπλων ποὺ σημειώθηκε με
τὴν ἐμφάνισή του "σύγχρονου ἀνθρώπου".
- Νὰ ἐκτιμήσουν τοὺς λόγους ποὺ προκάλεσαν τὴν ἀλλαγὴ
τοῦ ἐξοπλισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὶς ἐπιπτώσεις ποὺ
εἶχε αὐτὴ ἡ ἀλλαγὴ στὴ ζωὴ του.

ἀνθρώπος ἀνακαλύπτει τὴ φύση
καὶ πεινρὸς διάφορους τρόπους κυ-
νήσου στὴ διαμόρφωσή τῆς ἀνι-
στατικῆς ἀντίληψης. Ἐπιπτώσεις
ἀνιμισμοῦ στὶς σχέσεις τοῦ
ἀνθρώπου με τὴ φύση.

- Νὰ κατανοήσουν ὅτι ἀπὸ τὴ στενὴ σχέση καὶ ἐξάρτηση
ποὺ εἶχε ὁ ἀνθρώπος με τὸ φυσικὸ τοῦ περιβάλλον, ἔ-
φτασε νὰ πιστέψει πὼς ὅλα γύρω του εἶχαν ψυχὴ
(ἀνιμισμός).

- Νὰ ἐκτιμήσουν τὶς ἐπιπτώσεις ποὺ εἶχε αὐτὴ ἡ πίστις
τοῦ ἀνθρώπου στὶς σχέσεις του με τὴ φύση.

ἀνθρώπος συννομιλεῖ με τὴ φύση:
μᾶγος. Ἡ ἐμφάνισή του μᾶγου
ἀνθρώπου. Ἡ ἐμφάνισή τῆς ἀντι-
στατικῆς ἀντίληψης. Ἐπιπτώσεις
ἀνιμισμοῦ στὶς σχέσεις τοῦ
ἀνθρώπου με τὴ φύση.

- Νὰ γνωρίσουν ποίος ἦταν ὁ μᾶγος, ποία θέση εἶχε καὶ
ποιο ρόλο ἐπαιξε στὴν πρωτόγονη μικρὴ κοινωνία.

- Νὰ κατανοήσουν ὅτι ὁ ἀνιμισμὸς συνδέεται ὀξυμενὰ με
τὴν ἐμφάνισή τῶν μύθων.

- Νὰ συσχετίσουν τοὺς μᾶγους τῆς μακρινῆς ἐκείνης ἐ-
ποχῆς με ἀντιστοιχέας καταστάσεις σύγχρονων πρωτόγο-
νων φυλῶν καὶ ἐπιπτώσεις στὶς σημερινὲς κοινωνίες.

- Νὰ διακρίνουν στὸ ἔργο τοῦ μᾶγου τὸν πυρήνα τῆς πραγ-
ματικῆς αἰτίας τοῦ ἀπὸ τὸ ἐντυπωσιακὸ τελετουργικὸ
μέρος.

BR

άνθρωπος εκφράζεται με την τέ-
χνη ζωγραφική σε βράχους και σε
αντικείμενα. Σχέση της ζω-
γραφικής με το κυνήγι, τον ανιμι-
σμό και τη μαγεία. Σπήλαιο Αλτα-
μίρις.

Ο άνθρωπος οργανώνεται σε ομάδες
και επιβάλλει τους πρώτους νόμους.
Οι πρώτες απαγορεύσεις για τα μέ-
λη της ομάδας συνέπεια της ανιμι-
στικής αντίληψης. Αυστηρή τιμωρία
στην παραβίασή τους. Συσχετίζε-
ται με σημερινές επιβιώσεις.

Ο άνθρωπος κατασκευάζει τις
πρώτες κατοικίες του. Ανάγκες
που επέβαλαν την κατασκευή κα-
τοικίας και δυνατότητα του
ανθρώπου να παραμείνει στο γ-
έννη μέρος για μεγαλύτερο διό-
ρθημα. Συσχετισμός με σημερι-
νές κατοικίες.

- Να γνωρίσουν κάποια δείγματα της πρώτης καλλιτεχνι-
κής έκφρασης του ανθρώπου, όπως εμφανίζεται στη
ζωγραφική των σπηλαίων.
- Να γνωρίσουν το ιστορικό της ανακάλυψης του σπηλαί-
ου της Αλταμίρας.
- Να κατανοήσουν ότι η ζωγραφική ήταν μέρος της κυνη-
γετικής δραστηριότητας του προϊστορικού ανθρώπου
και προήλθε από την ανιμιστική αντίληψη του κόσμου.
- Να συνδέσουν επιβιώσεις δυσειδαιμονιών, με τις δρα-
στηριότητες των μάγων εκείνης της εποχής.
- Να γνωρίσουν τους πρώτους απαγορευτικούς νόμους που
έθεσε ο άνθρωπος, όταν οργανώθηκε σε ομάδες.
- Να κατανοήσουν τη σχέση των πρώτων αυτών νόμων με
την ανιμιστική αντίληψη που είχαν οι άνθρωποι για
τον κόσμο και την ξεχωριστή θέση που είχαν οι μά-
γοι στην ομάδα.
- Να συσχετίσουν τις πρώτες εκείνες απαγορεύσεις με
σημερινές επιβιώσεις.
- Να εκτιμήσουν τη σπουδαιότητα που απέδιδαν οι άν-
θρωποι στην τήρηση των απαγορεύσεων σε συνάρτηση
με την αυστηρότητα της τιμωρίας και να συσχετί-
σουν τις απαγορεύσεις αυτές με τη δημιουργία νόμων
στις ιστορικές εποχές.
- Να γνωρίσουν τις πρώτες κατοικίες που κατασκεύασε
ο άνθρωπος και τις ανάγκες που τον οδήγησαν σ'αυτές.
- Να κατανοήσουν ότι η κατασκευή κατοικιών απαιτούσε
ιδιαιτέρως γνώσεις, βελτιωμένο τεχνικό εξοπλισμό
και συνεργασία.
- Να συνδέσουν την κατασκευή κατοικίας με τη δυνατό-
τητα του ανθρώπου για μονιμότερη εγκατάσταση.
- Να συσχετίσουν στοιχεία των πρώτων κατοικιών με
αντίστοιχα των σημερινών.

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΑΡΑΓΕΓΩΓ

αλλαγές στη φύση δημιου-
 ρεί νέα κρίση για τον άνθρωπο.
 ρουν οι πάγοι και το κλίμα
 νται σαν το σημερινό. Αλλάζει
 χαρίδα και η πανίδα. Ο άνθρω-
 ροαντιδρά διαφορετικά από τα
 και όχι μόνο προσαρμόζεται
 και αξιοποιεί τις νέες
 πηγές. Αλλαγές και στη ζω-
 οποιική.

- Να γνωρίσουν τις αλλαγές που προκάλυψε στη φύση
 η διαμόρφωση κλιματολογικών συνθηκών όμοιων πε-
 ρίπου με αυτές που επικρατούν και σήμερα.
- Να κατανοήσουν την κρίση που προκάλεσαν στη ζωή
 του ανθρώπου αυτές οι αλλαγές και τον τρόπο της
 αντίδρασής του.
- Να εκτιμήσουν την αντίδραση του ανθρώπου σ' αυτή
 την κρίση σε σχέση με τη στάση του σε προηγούμε-
 νες κρίσεις και τη στάση των ζώων.
- Να διακρίνουν τη ζωγραφική που εξακολουθεί να υπη-
 ρετεί τη μαγεία από εκείνη που περιγράφει σκηνές
 της καθημερινής ζωής.

40

...ανθρωπος επιλέγει τόπους για
...εγκατάσταση. Κριτήρια για
...πριλογή του τόπου. Διεύρυν-
...των ανθρώπινων ομάδων. Διεύ-
...της συνεργασίας. Αρχή του
...περισμοῦ της εργασίας. Τε-
...ποίηση εργαλείων και όπλων.

...άνθρωπος εξημερώνει. Ζωά και
...αγειρεί τη γη. Από τροφουλή-
...κας και κυνηγός γίνεται κτη-
...τρόφος και γεωργός. Η παραγω-
...της τροφής επαναστατική αλλα-
...τη ζωή του ανθρώπου. Ο μύ-
...της Δήμητρας.

...άνθρωπος σχηματίζει τους πρώ-
...ς συνοικισμούς. Σέσκλο-Διμήνι-
...αποκοίτια. Προϋποθέσεις για τη
...παιουργία οικισμών. Συνέπειες.
...ιότητες και διαφορές των αι-
...κισμών.

- Να γνωρίσουν τις προϋποθέσεις που έπρεπε να πληρεί ένας τόπος, για να επιλεγεί ως χώρος μόνιμης εγκατάστασης.
- Να κατανοήσουν τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στη μόνιμη εγκατάσταση και την αύξηση των μελών της ομάδας.
- Να εκτιμήσουν τη σημασία της συνεργασίας για τη βελτίωση των συνθηκών της ζωής του ανθρώπου και το ρόλο του καταμερισμού της εργασίας στην κοινωνική οργάνωση.
- Να γνωρίσουν πώς ο άνθρωπος έφτασε να γίνει παραγωγός της τροφής του: κτηνοτρόφος και γεωργός.
- Να κατανοήσουν τις επιπτώσεις αυτής της επαναστατικής αλλαγής στη ζωή του ανθρώπου.
- Να συνδυάσουν αρχαιολογικά ευρήματα με πληροφορίες για τις ασχολίες των ανθρώπων.
- Να φανταστούν καταστάσεις και δραστηριότητες των ανθρώπων εκείνης της εποχής.
- Να γνωρίσουν το μύθο της Δήμητρας και να διακρίνουν τους συσχετισμούς του με πραγματικά γεγονότα και καταστάσεις.
- Να γνωρίσουν ότι ο άνθρωπος σχημάτισε τα πρώτα χωριά όταν άρχισε να καλλιεργεί τη γη.
- Να γνωρίσουν χαρακτηριστικούς οικισμούς της Ελλάδας και της Κύπρου α' αυτή την περίοδο.
- Να συγκρίνουν τα σπείρια της εποχής αυτής με προηγούμενων εποχών και να διακρίνουν την πρόοδο που έχει σημειωθεί.
- Να συσχετίσουν την απουσία ή μη οχυρώσεων στους οικισμούς με την ειρηνική ή μη συμβίωση των ανθρώπων.
- Να εντοπίσουν στο χάρτη της Ελλάδας ξεχωριστά πατρίδια τους και να διαπιστώσουν τη σχέση του με κάποιο νεολιθικό οικισμό.

ήρωας κατασκευάζει πηλίνα
 η, εμπορεύεται και ταξιδεύει.
 ρος κατασκευής των πηλίνων δο-
 ν και χρήσεις τους. Η ανταλ-
 προϊόντων, η πρώτη μορφή ε-
 ρίου. Τα πρώτα πλοία. Συσχε-
 οί με αντίστοιχες σημερινές
 τηριότητες.

πρώτη έκφραση του θρησκευτικού
 ιστήματος. Η θεότητα της Με-
 της Μητέρας. Άλλες θεότητες.

ελληνικοί θεοί. Οι θεοί του Ο-
 λυπου. Μικρότεροι θεοί. Ημίθεοι.
 οιότητες και διαφορές από τους
 θρώπους.

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙ ΤΑ
 ΜΕΤΑΛΛΑ

άνθρωπος ανακαλύπτει και χρησι-
 οποιεί το χαλκό και άλλα μέταλ-
 α. Πού και πώς ανακαλύφθηκε ο
 αλκός. Χρήσεις των μετάλλων.
 ονέπειες από τη χρήση τους. Ο
 ύθος του χάλκινου γίγαντα. Συ-

- Να γνωρίσουν ότι η κεραμική ήταν μια σπουδαία δρα-
 στηριότητα του ανθρώπου, που αναπτύχθηκε στη διάρ-
 κεια του παραγωγικού σταδίου.
- Να κατανοήσουν ότι ο καταμερισμός της εργασίας συνο-
 δεύεται από την ανταλλαγή των προϊόντων και την εμ-
 φάνιση του εμπορίου και ισχυροποίησε την αλληλεξάρτη-
 ση των ανθρώπων.
- Να συνδυάσουν την επέκταση του εμπορίου με την ανά-
 πτυξη των μεταφορικών μέσων και να εκτιμήσουν το ρό-
 λο της ναυτιλίας στην επέκταση και ανάπτυξη του ε-
 μπορίου.
- Να γνωρίσουν ότι ο άνθρωπος πίστεψε ως πρώτη θεότητα
 τη γη και της έδωσε τη συμβολική μορφή της γυναίκας -
 μητέρας.
- Να κατανοήσουν πώς ο άνθρωπος φαντάστηκε και πίστεψε
 κάποιες θεότητες που τους έδωσε διάφορες μορφές.
- Να κάμουν μια πρώτη διάκριση ανάμεσα στη μαχέα, τη
 θρηκεφα και την επιστήμη.
- Να γνωρίσουν τους θεούς που πίστευαν οι αρχαίοι Έλ-
 ληνες.
- Να διακρίνουν τις ομοιότητες και τις διαφορές που πί-
 στευαν πως υπάρχουν ανάμεσα στους θεούς και τους αν-
 θρώπους.
- Να βαυμάσουν την πλούσια φαντασία των αρχαίων Ελλή-
 νων, όπως εκδηλώνεται στους μύθους της θεογονίας.

- Να γνωρίσουν ότι, όταν ο άνθρωπος είχε προσδεύσει αρ-
 κετά στην κεραμική, ανακάλυψε τυχαία το χαλκό και
 έπειτα άλλα μέταλλα, που τα χρησιμοποίησε για να ικα-
 νοποιήσει τις ανάγκες του.
- Να γνωρίσουν το μύθο του χάλκινου γίγαντα Τάλω και να
 διακρίνουν το συμβολισμό του.

πομοί με ανακαλύψεις νέων
εν σήμερα.

α των ανθρώπων εξελίσσεται
ορετικά από τόπο σε τόπο. Οι
ζεις στην Αίγυπτο και τη
ποταμία. Η διαφοροποίηση των
ζέων στην Ελλάδα. Παράγο-
εξέλιξης. Συσχετισμοί με ση-
ές καταστάσεις.

- Να διακρίνουν την πρόοδο που σημειώνεται στις διάφο-
ρες τέχνες με τη χρησιμοποίηση των νέων υλικών και
την αλληλεπίδραση που ασκούν οι κατακτήσεις του αν-
θρώπου.
- Να γνωρίσουν ότι από τη νεολιθική εποχή και μετά η
εξέλιξη της ζωής των ανθρώπων ήταν διαφορετική στα
διάφορα μέρη της γης.
- Να γνωρίσουν ότι προηγήθηκαν στις εξελίξεις η Αίγυπτος
η Μεσοποταμία και η γύρω περιοχή και να συνδυάζουν
το γεγονός αυτό με τους όρους του περιβάλλοντος (κλί-
μα, έδαφος, νερά, υπέδαφος, δυνατότητα μετακινήσεων
κτλ.)
- Να κατανοήσουν ότι και στην Ελλάδα οι εξελίξεις ήταν
διαφορετικές από τόπο σε τόπο και σχετίζονταν με τους
όρους του περιβάλλοντος.
- Να κατανοήσουν ότι, για να πραγματοποιηθούν τα μεγάλα
έργα εκείνης της εποχής χρειάστηκε συγκέντρωση πλοό-
του, μαζική δουλειά και κεντρική οργάνωση.
- Να διαπιστώσουν ότι η εξέλιξη και η πρόοδος μίας με-
γάλης κοινότητας δε συνοδεύεται πάντοτε από τη βελτίω-
ση των συνθηκών ζωής όλων των κατοίκων της και να προ-
βληματιστούν πάνω σ' αυτό.
- Να συσχετίσουν την ανάπτυξη της μεταλλουργίας με την
πρόοδο μίας κοινότητας και να παραλληλίσουν τα γεγα-
νός αυτό με τη σημερινή βιομηχανική ανάπτυξη.
- Να γνωρίσουν ότι στα νησιά του Β.Αιγαίου και τις Κυ-
κλάδες πρωταναπτύχθηκε η ναυτιλία, τα εμπόρια και η
κατεργασία του χαλκού και να κατανοήσουν ότι τα νησιά
αυτά χρησίμευσαν σαν γέφυρα για τη μετάδοση των νέων
ιδεών ανάμεσα στα παράλια του Αιγαίου.
- Να φανταστούν τη ζωή και τις δραστηριότητες των κατοί-
κων των νησιών αυτών, συνδυάζοντας αρχαιολογικά ευρή-
ματα, τη θέση και το είδος των οικισμών, πληροφορίες

ή στα νησιά του Β.Αιγαίου
τις Κυκλάδες στην πρόιμη
α μέση χαλκοκρατία. Ανάπτυξη
η ναυτιλίας, του εμπορίου και
η μεταλλουργίας. Παράγοντες
η ανάπτυξης. Ο ρόλος των νη-
ων στην επικοινωνία ανάμεσα
την ηπειρωτική Ελλάδα και

Α. Πειρατεία.

και μύθους.

την ηπειρωτική Ελλάδα
ενα περίοδο. Θέσεις οικι-
σμού σπιτιών, ασχολίες κα-
τά Σύγκριση με τη ζωή στα
βουνά τις χώρες της Ανατολής.
συνήθειες οικισμών.

- Να γνωρίσουν ότι η ανάπτυξη της μεταλλουργίας και η εξέλιξη της ζωής στην ηπειρωτική Ελλάδα, κατά την πρώιμη και μέση χαλκοκρατία, ακολούθησε αργό ρυθμό σε σύγκριση με τις χώρες της Ανατολής.
- Να κατανοήσουν τους λόγους της αργαπορημένης οικονομικής και πολιτιστικής ανάπτυξης στην ηπειρωτική Ελλάδα.
- Να διαπιστώσουν την απουσία μεγάλων οικονομικών και κοινωνικών διακρίσεων ανάμεσα στους κατοίκους των οικισμών της Ελλάδας σε αντίθεση με ό,τι συνέβαινε στην Ανατολή και να προβληματιστούν πάνω σ' αυτό το γεγονός.

ΠΡΟΤΟΙΣΤΟΡΙΑ

Η ΔΩΔΕΚΗΣΙΑ ΚΡΗΤΗ

Βασικά ανάκτορα της Κρήτης.
(α) Στοιχεία των μεγέ-
θων των χώρων, της λειτουργί-
ας ανθέσεων και της καλλιτεχνι-
κής διακόσμησης. Ο Μίνωας ως
αρχηγός αυτής της εποχής. Οι
αποφές των ανακτόρων.

- Να γνωρίσουν το ανάκτορο της Κνωσσού κι άλλα ανάκτορα της μινωικής Κρήτης, τα μεγέθη και την πολυπλοκότητά τους.
- Να συσχετίσουν το μέγεθος και τη μεγαλοπρέπεια των ανακτόρων με τον πλούτο και τη δύναμη των βασιλίδων εκείνης της εποχής και να εκτιμήσουν τη φήμη του Μίνωα.
- Να προβληματιστούν σχετικά με τις καταστροφές των ανακτόρων και το ξαναχτίσιμό τους στην ίδια περίπου θέση.
- Να μελετήσουν σχεδιαγράμματα και αναπαραστάσεις των ανακτόρων.
- Να γνωρίσουν χαρακτηριστικά στοιχεία της ζωής των κατοίκων της μινωικής Κρήτης στα ανακτορικά κέντρα και την ύπαιθρο.
- Να κατανοήσουν τον οργανωτικό, διοικητικό και θρησκευτικό ρόλο των ανακτορικών κέντρων στη μινωική Κρήτη.
- Να εκτιμήσουν τη θέση που είχε η γυναίκα στη μινωική κοινωνία.
- Να διακρίνουν τα νέα στοιχεία της κοινωνικής και πολι-

α των Μινωιτών στα ανακτορι-
κά κέντρα και την ύπαιθρο. Συ-
γκριτική οργάνωση και θεοκρα-
τική διοίκηση. Ασχολίες των κατοί-
κων. Γιορτές και διασκέδασεις. Η
θέση της γυναίκας.

τικής οργάνωσης που παρατηρούνται στη μινωική Κρήτη σε σχέση με ό,τι έχουν γνωρίσει ως τώρα για την υποδομοποιή Ελλάδα και να τα συσχετίσουν με τις αντίστοιχες καταστάσεις στην Αίγυπτο.

μινωική θαλασσοκρατία. Ο

ός των Μινωιτών αποτέλε-

ης θαλασσοκρατορίας τους.

ακά πλοία. Επέκταση και α-

τή του εμπορίου. Η εξασφα-

ότητας ειρήνης. Ναυτικές και

αϊκές βάσεις. Κυριαρχία σε

ας τύπους.

- Να γνωρίσουν ότι η μινωική Κρήτη με τα πλοία της κατάφερε να κυριαρχήσει στη θάλασσα αυτή την περίοδο και αυτό της έδωσε δύναμη και πλούτη.
- Να κατανοήσουν ότι η κυριαρχία στη θάλασσα εξασφάλισε τις μεταφορές, την επέκταση και ανάπτυξη του εμπορίου και την ασφάλεια της Κρήτης από εξωτερικές επιδρομές.
- Να συσχετίσουν τη θαλασσοκρατία και την επέκταση του εμπορίου της Κρήτης με την ίδρυση ναυτικών και εμπορικών βάσεων σε διάφορα λιμάνια, την κυριαρχία των Μινωιτών σε άλλους τόπους και την εξάπλωση του μινωικού πολιτισμού.
- Να σημειώσουν σε σχετικό χάρτη την έκταση της θαλασσοκρατορίας των Κρητών.
- Να γνωρίσουν χαρακτηριστικά έργα τέχνης της μινωικής περιόδου και να επισημάνουν ιδιαιτερότητές τους κυρίως ως προς τα θέματα και την τεχνοτροπία.
- Να γνωρίσουν τα στοιχεία της θρησκείας και της θρησκευτικής ζωής των Μινωιτών και να κατανοήσουν τη σημασία της σύζευξης θεού-βασιλιά και θεάς-βασίλισσας (θεοκρατική οργάνωση).
- Να εκτιμήσουν την εξέλιξη που σημειώνεται στους διάφορους τομείς της τέχνης και τη θέση που παίρνει η τέχνη στη ζωή των Μινωιτών.
- Να εκτιμήσουν την τεράστια εξέλιξη που σημειώνεται στην αρχιτεκτονική, συγκρίνοντας τα ανάκτορα της Κνωσού με τις προγενέστερες οικοδομές.
- Να γνωρίσουν το μύθο της κατασκευής του λαβύρινθου από το Δαίδαλο και να κατανοήσουν τη λειτουργία αυτού του μύθου.

ανάπτυξη της τέχνης και η θρη-

εγική ζωή στη μινωική Κρήτη.

αγνική, κεραμική, μεταλλο-

αρχία κτλ. Χαρακτηριστικά των

εργων και της τεχνοτροπίας. Ο

ός της τέχνης στη ζωή, συσχε-

τισό με πραγματοποι. Θρησκεία,

θρησκευτικές γιορτές, τόποι λα-

ρίας, ο ρόλος του βασιλιά και

της βασίλισσας.

ανάπτυξη της αρχιτεκτονικής.

ός του λαβύρινθου. Δαίδαλος

κα Ίκαρος.

εία του. Ο πλούτος και η

των οικιών, έργα τέχνης

ΕΔ

- Να διακρίνουν κάποιες βαθύτερες προεκτάσεις και συμβολισμούς που υπάρχουν στο μύθο του Δαίδαλου και Ίκαρου και να εκτιμήσουν την επινοητικότητα και τη δημιουργική φαντασία του ανθρώπου.

πρώτα σημάδια γραφής και τυπογραφίας στην Ελλάδα. Ο Δίσκοι της Σπείρας. Ιερογλυφική γραφή. Σπειροειδής διάταξη. Παράσταση αριθμών. Μινωική γραφή.

- Να γνωρίσουν ότι στη μινωική εποχή πρωτοεμφανίστηκε η γραφή στον ελληνικό χώρο με το ιερογλυφικό σύστημα.
- Να κατανοήσουν κάποια βασικά στοιχεία του ιερογλυφικού συστήματος γραφής και της εξέλιξής του σε γραμμικό.
- Να διακρίνουν τη διάταξη της γραφής και την αποτύπωση των παραστάσεων στο Δίσκο της Φαιστού και να κάνουν συσχετισμούς με τη σημερινή διάταξη της γραφής και την τυπογραφία.

- Να γνωρίσουν τη γραπτή έκφραση του αριθμητικού συστήματος εκείνης της εποχής και να τη συσχετίσουν με τη σημερινή.

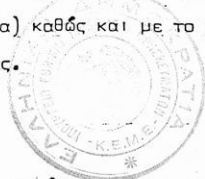
καταστροφή του μινωικού πολιτισμού. Ο μύθος του Μινώταυρου. Έκρηξη του ηφαίστειου της Θήρας. Ο μύθος της Ατλαντίδας.

- Να γνωρίσουν τις δύο διαφορετικές εκδοχές για την καταστροφή του μινωικού πολιτισμού και τους μύθους που σχετίζονται μ'αυτές.
- Να κατανοήσουν τη συμβολή του μύθου Μινώταυρου - Θησέα στην επιβεβαίωση της θαλασσοκρατορίας των Κρητών, την ερμηνεία του τέλους της μινωικής ακμής και την επισημάνση της αρχής μιας νέας εποχής.
- Να συσχετίσουν την έκρηξη του ηφαίστειου της Θήρας και τις συνέπειές της με προηγούμενες αναφορές σε μεγάλες γεωλογικές μεταβολές (Αιγαίον) καθώς και με το μύθο της χαμένης ηπείρου Ατλαντίδας.

ΣΤΙΣ ΜΥΚΗΝΕΣ

Μυκηνες και τα άλλα μυκηναϊκά κέντρα. Η θέση των Μυκηνών και η ανάπτυξη του μυκηναϊκού κόσμου. Τα επιτύμβια έργα. Ο πλούτος και η επιρροή των Μυκηνών, όπως παρουσιάζονται στην τέχνη.

- Να γνωρίσουν τις Μυκηνες και την έκταση του μυκηναϊκού κόσμου καθώς και χαρακτηριστικά στοιχεία της δόμησης και του πλούτου τους.
- Να σημειώσουν σε σχετικό χάρτη τα σπουδαιότερα μυκηναϊκά κέντρα.

[Handwritten signature]

ταί οὗτοι μύθοι και ἐπιβε-
βαιώνεται ἀπὸ τὰ ἀρχαιολογικά
εἴρηματα.

ζωὴ των Μυκηναίων. Ομοιότητες

διαφορές μεταξύ Μυκηναίων και
Μινωιτών. Το αγωνιστικό πνεύμα

και η πολεμική τέχνη χαρακτηρι-
στι των Μυκηναίων. Ομοιότητες και

διαφορές στη διοικητική οργάνωση

μεταξύ Κρήτης και Μυκηναίων.

Τέχνη και οι θεοί των Μυκηναί-
ων. Αρχιτεκτονική, ζωγραφική,

παιδική, μεταλλοτεχνία, κατα-
σκευὴ ὀπλῶν, κατασκευὴ μουσικῶν

ὀργάνων. Βολωτοὶ τάφοι. Τεχνικὰ

εἴδη. Θεοὶ και θεοί, θρησκευτι-
κὲς ἐκδηλώσεις. Ομοιότητες και

διαφορές με τὰ μινωικὴ θρησκευ-

τικὰ. Ο Ηρακλῆς. Μερικὰ ἀπὸ τὰ δώ-

δεκα ξακουστὰ κατορθώματά του.

Ἄλλα κατορθώματα και ἐκστρατεί-

ές του. Το τέλος του ἥρωα. Ο

Ηρακλῆς γίνεται ἀθάνατος.

Εξάπλωση τῆς μυκηναϊκῆς κυριαρ-

χίας. Οἱ Μυκηναῖοι στην Κρήτη και

την Κύπρο. Η προσφορά του Μυκηναί-

- Να συσχετίσουν ἀναφορὲς στα ομηρικὰ ἔπη και σε μύθους
με εὐρήματα των ἀνασκαφῶν και να ἐκτιμῇσουν τὴν ἐπι-
δραση του μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ στις παραδόσεις του
ἐλληνικοῦ ἔθνους.

- Να γνωρίσουν χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα τῆς ζωῆς των Μυ-
κηναίων και να τα ἀντιπαραθέσουν με τὰ ἀντιστοιχα τῆς
ζωῆς των Μινωιτῶν.

- Να κατανοήσουν κάποια στοιχεῖα τῆς κοινωνικῆς και διο-
ικητικῆς οργάνωσης των μυκηναϊκῶν κέντρων και να τα
συσχετίσουν με τὰ ἀντιστοιχα τῆς μινωικῆς Κρήτης.

- Να διακρίνουν τὰ στοιχεῖα που χαρακτηρίζουν περισσότε-
ρο τὴ ζωὴ και τὴ δράση των Μυκηναίων.

- Να γνωρίσουν κάποια σπουδαία ἔργα τέχνης τῆς μυκηναϊ-
κῆς περιόδου και να ἐπισημάνουν ομοιότητες και διαφο-
ρές με τὴ μινωικὴ τέχνη.

- Να γνωρίσουν στοιχεῖα τῆς θρησκείας και των θρησκευτι-
κῶν ἐκδηλώσεων των Μυκηναίων και να τα συσχετίσουν
με τὰ ἀντιστοιχα τῆς μινωικῆς θρησκείας και τὴ μεταγεν-
έστερη πίστη των Ἑλλήνων στους θεοὺς του Ὀλύμπου.

- Να γνωρίσουν τὸ μῦθο του Ηρακλῆ και τὰ σημαντικότερα
κατορθώματά του.

- Να κατανοήσουν τὴ σχέση που ὑπάρχει ἀνάμεσα στα λαμπρὰ
επιτεύγματα του μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ και τὸ μῦθο του
Ηρακλῆ.

- Να ἐκτιμῇσουν τὸ ρόλο του Ηρακλῆ στην ἀπαλλαγὴ των ἀν-
θρώπων ἀπὸ καταστρεπτικὰ στοιχεῖα και ἐπικίνδυνες κα-
ταστάσεις και γενικότερα στη βελτίωση των συνθηκῶν τῆς
ζωῆς.

- Να γνωρίσουν τὴν ἐκταση τῆς μυκηναϊκῆς κυριαρχίας
και να τὴ συσχετίσουν με τὴ θαλασσοκρατορία τῆς μινωι-
κῆς Κρήτης, κάνοντας συγκρίσεις και σε σχετικούς χρό-

Handwritten signature or mark at the bottom of the page.

του πολιτισμού. Η πρώτη μορφή της κοινής ελληνικής γλώσσας. Η παρακμή των Μυκηνών.

αργοναυτική εκστρατεία. Ο μύθος ως ερμηνεία των εκστρατειών των Μυκηναίων. Αίτια της εκστρατείας. Ο συμβολισμός του χρυσού ολόρου δερματός. Η εκστρατεία στην Ιθάκη της Μήδειας. Η επιτυχία και το άδοξο τέλος του Ιάσονα. Οι Μήδοι απόγονοι της Μήδειας.

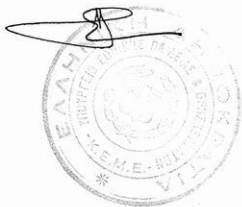
1. Ο Τρωϊκός πόλεμος. Πραγματικότητα και μύθος. Η θυσία της Ιφιγένειας. Ο δεκάχρονος πόλεμος. Οι Μυκηναίοι βασιλιάδες. Ο Δούρειος Ίππος και η καταστροφή της Τροίας.

3. Οι περιπέτειες του Οδυσσέα. Αίτια των περιπετειών. Οι διαδίκαιες περιπλανήσεις. Η επιτυχία στην πατρίδα. Η εκδίκηση και το τέλος του Οδυσσέα.

- Να γνωρίσουν την παρακμή της μυκηναϊκής δύναμης και να κατανοήσουν τα αίτια της.
- Να εκτιμήσουν την κληρονομιά που άφησε στην Ελλάδα ο μυκηναϊκός πολιτισμός: Διοίκηση, νόμοι, εμπόριο, τέχνη, θρησκεία, γλώσσα.
- Να γνωρίσουν το μύθο της Αργοναυτικής εκστρατείας και να τον συσχετίσουν με τις εξερευνητικές και κατακτητικές προσπάθειες των Μυκηναίων.
- Να κατανοήσουν κάποιους συμβολισμούς στοιχείων του μύθου.
- Να εκτιμήσουν την τόλμη, το θάρρος και τις ικανότητες των Αργοναυτών και ιδιαίτερα του Ιάσονα καθώς και τη συμβολή της Μήδειας στην επιτυχία της εκστρατείας.
- Να σημειώσουν σε σχετικό χάρτη την πορεία των Αργοναυτών και τις πόλεις που αναφέρονται στο μύθο.
- Να γνωρίσουν τα πραγματικά αίτια και το μύθο του Τρωϊκού πολέμου, το ξεκίνημα με τη θυσία της Ιφιγένειας, τη διάρκεια και το ρόλο των σημαντικότερων βασιλιάδων που πήραν μέρος.
- Να κατανοήσουν τη σχέση του μύθου με την πραγματικότητα.
- Να χαρακτηρίσουν τους πρωταγωνιστές από τη δράση τους.
- Να εκτιμήσουν τις συνέπειες που θα είχε αυτός ο πόλεμος.
- Να γνωρίσουν τα σημαντικότερα επεισόδια των περιπετειών του Οδυσσέα όπου να γυρίσει στην πατρίδα του και όσα έφτασε σ' αυτή.
- Να συσχετίσουν μυθικά στοιχεία των περιπετειών με πραγματικές καταστάσεις τότε και σήμερα.
- Να διακρίνουν τις κοινωνικές, ηθικές και θρησκευτικές αντιλήψεις που είχαν διαμορφώσει οι Έλληνες εκείνης της εποχής και τις αξίες στις οποίες πίστευαν.

Μειοψηφούν οι κ.κ. Πασσάκος και Παπασημακόπουλος που αναφέρονται
στο σκεπτικό της πράξης.

Θέμα 8ο. Αναβάλλεται η συζήτηση.

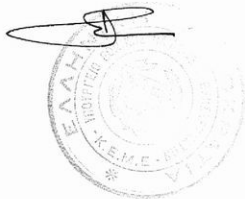
Θέμα 9ο. Παραλαβή εικονογράφησης του τρίτου μέρους του βιβλίου
"Η γλώσσα μου" ΣΤ' δημοτικού.

Ο κ. Α. Βουγιούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα εξής:

Ο ζωγράφος Ράλλης Κοψίδης παρέδωσε το σύνολο της εικονογράφησης για το βιβλίο "Η γλώσσα μου" της ΣΤ' τάξης (τρίτο μέρος) στις 3-9-85. Η εικονογράφησή του περιλαμβάνει εξήντα εννέα (69) εικόνες, όλες έγχρωμες και επιλέον το εξώφυλλο του βιβλίου. Από αυτές οι οκτώ (8) είναι ολοσέλιδες, δεκαεννέα (19) καλύπτουν τα 3/4 της σελίδας, δεκαεπτά (17) το μισό της σελίδας και τριάντα πέντε (35) είναι βινιέττες ή διακοσμητικά σχέδια.

Όλη η εικονογράφηση έχει τη σφραγίδα της τεχνοτροπίας του Ράλλη Κοψίδη που συνδυάζει το σύγχρονο τρόπο εικαστικής αντίληψης με στοιχεία από τη βυζαντινή και τη λαϊκή παράδοση.

Η εικονογράφηση στο σύνολό της της κρίνεται πολύ ικανοποιητική.

Θέμα ΙΟ : Απασχόληση διδακτικού Προσωπικού στη ΣΕΛΔΕ Λαμίας

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β, θέτει υπόψη του Τμήματος τα εξής:

Ο Δ/ντής της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Λαμίας κ. Τριανταφύλλου με το έγγραφό του Φ 46/903/Ι7-7-1985 αναφέρεται σε προβλήματα που δημιουργούνται στην παιδαγωγική Ακαδημία Λαμίας με την απασχόληση στη ΣΕΛΔΕ Λαμίας καθηγητών ειδικοτήτων αποσπασμένων στην Παιδ. Ακαδημία και παρακαλεί να δοθεί η δυνατότητα ώστε οι ΣΕΛΔΕ να προσλαμβάνουν καθηγητές ειδικοτήτων από το χώρο της Μ. Εκπαίδευσης και όχι από τους αποσπασμένους στην Παιδαγωγική Ακαδημία.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση

ομόφωνα αποφαινεται

Δέχεται την πρόταση του Δ/ντή της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Λαμίας κ. Τριανταφύλλου να προσλαμβάνονται ^{συμμετέχοντες} καθηγητές ειδικοτήτων και έξω από το χώρο των αποσπασμένων στις Παιδαγωγικές Ακαδημίες.

Θ έ μ α 11ο.- Ανάθεση συγγραφής του βιβλίου της Ιστορίας της Γ' τάξης δημοτικού.

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα:

Με την Πράξη 25/1905 του Τμήματος Δημοτικής του ΚΕΜΕ είχαν προταθεί για απόσπαση στο ΚΕΜΕ οι:

- 1) Κώστας Χωρεάνθης, δάσκαλος
- 2) Διονύσιος Αντύπης, Επιθ/τής του Ν. 309/76 και
- 3) Θεόδωρος Κατσουλάκος, καθηγητής Μ.Ε,

για τη σύνταξη του Α.Π. και του βιβλίου της Ιστορίας της Γ' τάξης.

Παράλληλα με τη σύνταξη του Α.Π. η ομάδα έχει προχωρήσει στη συλλογή του υλικού και την κατ' αρχήν οργάνωση και διευθέτηση της όλης του δοκιμίου της Ιστορίας της Γ' τάξης.

Προτείνω να ανατεθεί η σύνταξη του βιβλίου της Ιστορίας της Γ' τάξης στους ανωτέρω. Την καθοδήγηση και εποπτεία θα έχει από πλευράς ΚΕΜΕ ο Σύμβουλος Διονύσιος Μελάς.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ο φ ω ν α α π ο φ α ι ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Έπειτα από αυτά έληξε η συνεδρία.

Πρόεδρος του ΚΕΜΕ

Η Γραμματέας

Παύλος Χατζελλαρίδης

Ευρ. Παπανικολάου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Π Ρ Α Ξ Η 30/1985

Σήμερα, 26 Σεπτεμβρίου 1985 ημέρα Πέμπτη και ώρα 12.00 μεσημβρινή, συνεδρίσσε το Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως στην αίθουσα συνεδριάσεών του (Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με Προεδρεύοντα τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Πάυλο Σακελλαρίδη.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι: Νικ. Βλουτίδης, Κων/νος Πασσάκας, Δ. Μελάς, Στεφ. Παπασημακόπουλος, Δημ. Τομπσιδης, Σύμβουλοι Β', Αριστ. Βουγιούκας, Αντων. Μπενέκος, Ειδικοί Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, Ιωαν. Χριστίδης, Εισηγητής του ΚΕΜΕ, καθώς και η γραμματέας του Τμήματος Ευρυδίκη Παπανικολάου.

Στη συνεδρίαση έλαβαν ^{επίσης} μέρος ο κ. Γ. Μαραγκουδάκης, Ειδικός Σύμβουλος στο ΥΠΕΠΘ και οι κ.κ. Αθανάσιος, Σύμβουλος Β', Γ. Γκιτσιμάνης, Β. Θεοδωρακοπούλου, Εισηγητής, μόνο ικανά και σύμφωνα με το Δεκάτοξ.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Έγκριση του πρώτου μέρους του βιβλίου της Ιστορίας Γ' δημοτικού. Εισηγητής κ. Δ. Τομπσιδης, Σύμβουλος Β'.
2. Έγκριση του τρίτου μέρους του βιβλίου του δασκάλου "Νεοελληνική Γλώσσα" ΣΤ' δημοτικού. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς Σύμβουλος Β'.
3. Επαναληπτικά μαθήματα για το τρίτο μέρος του βιβλίου "Η γλώσσα μου" ΣΤ' δημοτικού. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β'.
4. Πρόταση για καθιέρωση της διδασκαλίας της Λατινικής ως ξένης γλώσσας στο δημοτικό σχολείο. Εισηγητής κ. Δ. Τομπσιδης, Σύμβουλος Β'.
5. Όροι συγγραφής του βιβλίου των Φυσικών ΣΤ' τάξης δημοτικού. Εισηγητές κκ Ν. Βλουτίδης, Στεφ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β'.
6. Ανάθεση συγγραφής του βιβλίου των Φυσικών ΣΤ' τάξης δημοτικού. Εισηγητές κκ Ν. Βλουτίδης, Στεφ. Παπασημακόπουλος Σύμβουλοι Β'.
7. Επιλογή διδασκικών βιβλίων για τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες και Σχολές Νηπιαγωγών σκαδ. έτους 1985-86. Εισηγητές/ Δ. Μελάς, Κ. Πασσάκας, Στεφ. Παπασημακόπουλος Σύμβουλοι Β'. Αντων. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ.

8. Γνωμοδότηση για το περιοδικό εκπαιδευτικής τεκμηρίωσης του Ε. Δημητρόπουλου.
Εισηγητής κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β*.
9. Ανάθεση εικονογράφησης του πρώτου μέρους του βιβλίου των Φυσικών ΣΤ' τάξης δημοτικού και του τετραδίου αξιολόγησης. Εισηγητές κκ Ν. Βλουτίδης, Στεφ. Παπασημακόπουλος Σύμβουλοι Β*.
10. Ανάθεση έργου σε φωτογράφο για το βιβλίο των Φυσικών ΣΤ' δημοτικού και του τετραδίου αξιολόγησης Εισηγητές κκ Ν. Βλουτίδης, Στεφ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β*.
11. Ανάκληση ανενέωσης σπόσωσης του δασκάλου κ. Θεοδοδίστη για τη συγγραφή βιβλίου Φυσικών ΣΤ' δημοτικού.
12. Παραλαβή γεωφυσικού χάρτη της Ελλάδος από τον κ. Βασιλείου Εισηγητής κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ.
13. Χορήγηση αντιγράφου των πράξεων του Τμήματος Δ.Ε του ΚΕΜΕ στη ΔΟΕ. Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β*.
14. Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Πατρών για το πρώτο τρίμηνο του ακαδ. έτους 1985-86 Εισηγητής κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β*.

Στήν αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Θέμα 1ο.- Έγκριση του πρώτου μέρους του βιβλίου της Ιστορίας Γ' δημοτικού.

Ο κ. Δ. Τομπατζής, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα:

Η φιλοσοφία του βιβλίου της Ιστορίας της Γ' τάξης εκφράζεται στο Α.Π. Ως κύρια χαρακτηριστικά του θα μπορούσα να αναφέρω τα εξής:

α) Δίνεται έμφαση στα έργα του ανθρώπου και τη ζωή του και ειδικότερα σε ό,τι ενδιαφέρει τα παιδιά.

β) Τα κεφάλαια οργανώνονται με την ιστοριοεξελεγκτική διάταξη και γίνονται συσχετισμοί με το παρόν καθώς και με άλλες ήδη γνωστές περιόδους, καταστάσεις και γεγονότα. Στα επαναληπτικά μαθήματα δίνεται η ευκαιρία για μια θεματική αντιμετώπιση της όλης της ενότητας.

γ) Επειδή τα παιδιά της Γ' τάξης δεν έχουν ανεπτυγμένη σε μεγάλο βαθμό την αναγνωστική ικανότητα, τα κείμενα στο δοκίμιο που σας παρουσιάζουμε περιορίστηκαν στο ελάχιστο, ενώ μεγάλο μέρος παίρνει η εικονογράφηση η οποία είναι εξολοκλήρου λειτουργική. Πιο συγκεκριμένα, κάθε μάθημα αρχίζει με μια ή δυο εισαγωγικές παραγράφους. Ένα άλλο μικρό κείμενο (κυρίως από πηγές), που έχει άμεση λειτουργική σχέση με το υπόλοιπο υλικό, εντάσσεται σε ορισμένα μαθήματα, για να βοηθήσει στην επίτευξη των στόχων τους.

δ) Οι δραστηριότητες που περιέχονται σε κάθε μάθημα (ενταγμένες είτε στο βιβλίο του μαθητή είτε στο βιβλίο του δασκάλου) αποτελούν οργανικό μέρος του μαθήματος για μια ελαστική διδακτική μεθόδευσή του.

ε) Στο τέλος της κάθε γενικής ενότητας υπάρχει ένα μάθημα επανάληψης - αξιολόγησης προτείνεται από την ομάδα και μια εναλλακτική μεθόδευση για το πρώτο μέρος των επαναληπτικών μαθημάτων, αν θεωρηθεί ότι τα "φτυαχτά" κείμενα δεν ικανοποιούν τις απαιτήσεις του μαθήματος.

Προτείνω να κριθεί ως κατάλληλο και να προωθηθεί στον ΟΕΔΒ.

Ακολουθεί συζήτηση.

Ο κ. Πασδόκος, Σύμβουλος Β', λέγει:

Μόλις δύο ημέρες από τη προηγούμενη συνεδρίασή μας καλούμεθα να εξετάσουμε και να αποφασίσουμε σχεδόν ταυτόχρονα και για το αναλυτικό πρόγραμμα της Ιστορίας της Γ' τάξεως και για ένα μέρος του βιβλίου. Το πρώτο τμήμα του - που γράφτηκε με το αναφερόμενο πρόγραμμα πριν ακόμα αυτό συζητηθεί και εγκριθεί από το Τμήμα (και πολύ πριν - πολύ περισσότερο - δημοσιευθεί ως επίσημο κείμενο). Η ορθή τακτική θα ήταν - η οποία και

ΣΤ

ακολουθήθηκε ως τώρα για το άλλα μαθήματα - πρώτα να είχε πάρει την τελική μορφή και έγκριση το Αναλυτικό Πρόγραμμα και κατόπιν να είχε αρχίσει η συγγραφή του βιβλίου της Ιστορίας. Αυτό όμως δεν έγινε. Τώρα τι απομένει; Να γίνονται ταυτόχρονα τυχόν τροποποιήσεις, μεταβολές και συμπληρώσεις και στο πρόγραμμα και στο βιβλίο αντίστοιχα; Να δεχθούμε όπως έχει το βιβλίο γραμμένο με ένα πρόγραμμα που μόλις συζητήσαμε; Η όλη τακτική δίνει πολύ την εντύπωση μιας βιασύνης. Φρονώ ότι δεν είναι επιτρεπτό να θυσιάζεται η από κάθε άποψη ποιότητα του προγράμματος της του διδακτικού βιβλίου σε ένα τόσο σημαντικό σχολικό μάθημα για χάρη της συντομίας στο χρόνο. Με βάση τα κείμενα του υπό συγγραφήν βιβλίου, τα οποία έχουμε μπροστά μας, και ένα αριθμητικό υπολογισμό προκύπτει πως αν για τις πρώτες 8 ενότητες χρειάστηκαν 40 περίπου σελίδες τότε για το σύνολο των 55 ενότητων, που προβλέπεται στο σχέδιο του προγράμματος, θα απαιτηθεί ένα διδακτικό βιβλίο που θα ξεπερνά τις 250 σελίδες. Έχω προβεί σε ειδικότερες επισημάνσεις και παρατηρήσεις στο περιεχόμενο των σελίδων που μας δόθηκαν και τις οποίες επιφυλάσσομαι να εκθέσω τώρα ~~μια~~ και δεν είμαι θετικός για το όλο περιεχόμενο αυτού του Τμήματος του βιβλίου που γράφτηκε με βάση ένα σχέδιο προγράμματος, για το οποίο ήδη εκφράστηκαν οι σοβαρές αντιρρήσεις μου.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

κατά πλειοψηφία αποφαινεται

θεωρεί κατάλληλο το πρώτο μέρος του βιβλίου της Ιστορίας Γ' δημοτικού και προτείνει την εκτύπωσή του από τον ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1986-87.

Μειοψηφεί ο κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β', για τους λόγους που αναφέρονται στο σκεπτικό της Πράξεως.

Θέμα 2ο.- "Έγκριση του τρίτου μέρους του βιβλίου του δασκάλου " Νεοελληνική γλώσσα" ΣΤ' δημοτικού.

Ο κ. Βουγιούκας σύμφωνα με τον Ν. 1304/82 δεν παρευρίσκεται στη συζήτηση αυτού του θέματος γιατί είναι ένας από τους συγγραφείς του βιβλίου.

Νεοελληνική γλώσσα, βιβλίο του δασκάλου, ΣΤ' τάξη, τρίτο τεύχος "

Συντακτική ομάδα: Α. Βελαλίδης , Α. Βουγιούκας, Κ. Καλανίδας,

Ν. Κανάκης, Θ. Μπαλάνας, Χ. Παπαδημητρίου

Περιλαμβάνει συμπληρωματικές οδηγίες για κάθε διδακτική ενότητα.

Αναλυτικότερα, σε κάθε διδακτική ενότητα διαλαμβάνονται: μικρός σχολιασμός του κειμένου, επισήμανση πιθανών δύσκολων λέξεων και φράσεων, ενδεικτικές ερωτήσεις για τη νοηματική και εκφραστική διερεύνηση του κειμένου, επισήμανση των γλωσσικών φαινομένων που υπηρετούν οι γραπτές εργασίες και υποδείξεις για την αποδοτικότερη εκτέλεσή τους κτλ.

Οι συμπληρωματικές οδηγίες καλύπτουν 29 μαθήματα (23 του βιβλίου " Η γλώσσα μου " , 3 των " Επαναληπτικών μαθημάτων" και 3 πρόσθετα με κείμενα του Ανθολογίου).

Η έκταση του βιβλίου υπολογίζεται σε 6-7 τυπογραφικά μαζί με τις σελίδες του βιβλίου " Η γλώσσα μου", αν αυτές ενσωματωθούν σε σμίλκρυνση μέσα στις συμπληρωματικές υποδείξεις.

Και το βιβλίο αυτό, βασισμένο στις ίδιες αρχές με τα προηγούμενα, θα αποτελέσει ένα ακόμα πολύτιμο και ευχάριστο βοήθημα για το δάσκαλο.

Θεωρώ το περιεχόμενο των δοκιμίων ικανοποιητικό από κάθε άποψη και προτείνω την έγκριση του από το Τμήμα.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ε φ ω ν α α π ο φ α ί ν ε τ α ι

θεωρεί κατάλληλο το τρίτο μέρος του βιβλίου " Νεοελληνική γλώσσα" ΣΤ' τάξης δημοτικού και προτείνει την εκτύπωσή του από τον ΟΕΔΒ για το σχλ. έτος 1985-86

μα 3ο.- Επαναληπτικά μαθήματα για το τρίτο μέρος του βιβλίου " Η γλώσσα μου "

ΣΤ' δημοτικού.

Ο κ. Βουγιούκας σύμφωνα με το Ν. 1304 /82 δεν παρευρίσκεται στη συζήτηση αυτού

του θέματος γιατί είναι ένας από τους συγγραφείς του βιβλίου.

" Επαναληπτικά μαθήματα", φυλλάδιο συμπληρωματικό του τρίτου μέρους του βιβλίου

" Η γλώσσα μου " ΣΤ' δημοτικού.

Περιλαμβάνει τρία επαναληπτικά μαθήματα με διπλό στόχο την αξιολόγηση και την εμπέδωση βασικών γλωσσικών δεξιοτήτων στους τομείς:

ανάγνωση, ακρόαση, κατανόηση, γραπτή έκφραση, γραμματική. Τα μαθήματα αυτά στηρίζονται στα διδαγμένα μιας σειράς ενοτήτων και σε κείμενο του Ανθολογίου και έχουν συνταχθεί με πολλή γνώση και προσοχή.

Το φυλλάδιο, ένα δεκαεξασέλιδο, όπως και τα προηγούμενα, θα αποτελέσει ξεχωριστό σώμα , έξω από το βιβλίο του μαθητή, και θα μείνει από την αρχή στο γραφείο του σχολείου, για να χρησιμοποιηθεί σύμφωνα με τις οδηγίες που περιέχονται στο βιβλίο του δασκάλου.

Θεωρώ το περιεχόμενο του φυλλαδίου ικανοποιητικό από κάθε απόψη και προτείνω την εγκρίση του από το Τμήμα.

Το τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α α π ο φ α ν ε τ α ι

Θεωρεί το περιεχόμενο του συμπληρωματικού φυλλαδίου του τρίτου μέρους του βιβλίου " Η γλώσσα μου " ΣΤ' δημοτικού με τίτλο " Επαναληπτικά μαθήματα " κατάλληλο και προτείνει την εκτύπωσή του από τον ΟΕΔΒ για το σχλ. έτος 1985-86

Θ έ ρ η τ ο ς . - Π ρ ό τ α σ η γ ι α κ α θ ι έ ρ ω σ η τ η ς δ ι δ α σ κ α λ ί α ς τ η ς Λ α τ ι ν ι κ ή ς ω ς ξ έ ν η ς γ λ ώ σ σ α ς
σ τ ο δ η μ ο τ ι κ ό σ χ ο λ ε ί ο .

Ο κ . Δ . Τ ο μ π α ζ ί δ η ς , Σ ύ μ β ο υ λ ο ς Β ' , θ έ τ ε ι υ π ό ψ η τ ο υ Τ μ ή μ α τ ο ς τ ο έ γ γ ρ α φ ο Γ 2 / 2 0 4 9 /
1 0 - 7 - 1 9 8 5 τ ο υ Υ Π Ε Π Θ μ ε τ ο ο π ο ί ο δ ι β β ι β ά σ τ η κ ε σ τ ο Κ Ε Μ Ε γ ι α ε ν η μ έ ρ ω σ η π ρ ό τ α σ η τ ο υ κ .
Α ν τ ω ν ί ο υ Μ π έ τ σ η π ρ ο ς τ ο ν κ . Υ π ο υ ρ γ ό Π α ι δ ε ί α ς γ ι α τ η ν κ α θ ι έ ρ ω σ η τ η ς Λ α τ ι ν ι κ ή ς ω ς
π ρ ο κ α τ α ρ κ τ ι κ ή ς ξ έ ν η ς γ λ ώ σ σ α ς σ τ ο δ η μ ο τ ι κ ό και σ τ ο γ υ μ ν ά σ ι ο και λ έ γ ε ι τ α ε ξ ή ς :

Η π ρ ό τ α σ η τ ο υ κ . Α . Μ π έ τ σ η ν α δ ι δ ά σ κ ε τ α ι η λ α τ ι ν ι κ ή γ λ ώ σ σ α σ τ ο δ η μ ο τ ι κ ό και
σ τ ο γ υ μ ν ά σ ι ο π ρ ο κ α τ α ρ κ τ ι κ ό και μ ε τ ά ν α σ υ ν ε χ ί ζ ε ι η δ ι δ α σ κ α λ ί α μ ι α ς α π ό τ ι ς σ ύ γ χ ρ ο ν ε ς
ξ έ ν ε ς γ λ ώ σ σ ε ς ε ί ν α ι τ ό σ ο έ ξ ω α π ό τ α π α ι δ α γ ω γ ι κ ά κ α θ ι ε ρ ω μ έ ν α , π ο υ ο ύ τ ε σ ε θ ε ω ρ η τ ι κ ή
σ υ ζ ή τ η σ η δ ε ν μ ο ρ ε ί ν α τ ε θ ε ί . Ο ι λ ε π τ ο μ έ ρ ε ι ς τ η ς π ρ ό τ α σ η ς δ ε σ υ ζ η τ ο ύ ν τ α ι , γ ι α τ ί
δ ε ν α ν τ έ χ ο υ ν σ ε σ υ ζ ή τ η σ η . Π α ρ α τ η ρ ο ύ μ ε μ ό ν ο π ω ς φ α ί ν ε τ α ι π ο λ ύ π ε ρ ί ρ γ ο ν α κ ά ν ε ι μ ι α
τ έ τ ο ι ο π ρ ό τ α σ η Έ λ λ η ν α ς ε κ π α ι δ ε υ τ ι κ ό ς , τ η ν ώ ρ α π ο υ έ ν α ς Γ ά λ λ ο ς π . χ . δ ε ν σ ι α σ θ ά ν ε τ α ι
τ η ν α ν ό γ κ η ν α π ρ ο δ ι δ α χ τ ε ί τ η λ α τ ι ν ι κ ή γ ι α ν α μ ά θ ε ι τ η σ η μ ε ρ ι ν ή γ λ ώ σ σ α τ ο υ , τ η
Γ α λ λ ι κ ή .

Τ ο Τ μ ή μ α σ υ μ φ ω ν ε ί μ ε τ η ν ε ι ς ή γ η σ η .

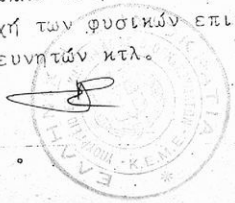

Θ έ μ σ 5ο.- Όροι συγγραφής του βιβλίου των Φυσικών ΣΤ' δημοτικού.

Οι κκ Ν. Βλουτίδης και Στεφ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', εισηγούνται τους εξής όρους συγγραφής του βιβλίου των Φυσικών ΣΤ' δημοτικού.

ΟΡΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΒΙΒΛΙΟΥ ΦΥΣΙΚΩΝ ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

1. Τίτλος βιβλίου: Ο τίτλος του βιβλίου θα έχει άμεση σχέση με το περιεχόμενο της ύλης και το σκοπό του μαθήματος.
2. Προθεσμία συγγραφής: Το βιβλίο θα εκδοθεί σε δυο μέρη. Το πρώτο μέρος θα ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος Ιουλίου 1986 και το δεύτερο μέρος μέχρι το τέλος Μαρτίου 1987. Το βιβλίο του μαθητή θα συνοδεύεται από το αντίστοιχο βιβλίο για το δάσκαλο. Οι συγγραφείς θα εκπονήσουν κριτήρια αξιολόγησης του μαθητή που θα αποτελέσουν ξεχωριστά φυλλάδια (τετράδια) ένα για το κάθε μέρος του βιβλίου του μαθητή. Αυτά δε θα υπερβαίνουν συνολικά τα 4 - 6 τυπογραφικά φύλλα και θα περατώνουν με το τέλος της συγγραφής κάθε μέρους του βιβλίου του μαθητή.
3. Σκοπός του βιβλίου του μαθητή: Να βοηθήσει το μαθητή να κατανοήσει και αφομειώσει την ύλη που προβλέπει το Α.Π. να τον ενεργοποιήσει και διευρύνει τα διαφέροντά του για το φυσικό κόσμο και να καλλιεργήσει τις δεξιότητες και τη δημιουργική του σκέψη.
4. Σκοπός του βιβλίου του δασκάλου: Να κατανοήσει ο δάσκαλος καλύτερα τη δομή και το περιεχόμενο του βιβλίου του μαθητή, να τον ενημερώσει ευρύτερα πάνω στις φυσικές επιστήμες και γενικά να τον υποβοηθήσει για την επιτυχή άσκηση του διδακτικού του έργου.
5. Ύλη περιεχομένου: Η ύλη που προβλέπει το Α.Π. Σύμφωνα μ' αυτή θα αναπτυχθούν οι διδακτικές ενότητες στο βιβλίο του μαθητή. Τα κείμενα πρέπει να είναι επιστημονικά τεκμηριωμένα, λιτά, σαφή, προσιτά στο μαθητή και πάντοτε να βρίσκονται σε οργανική και λειτουργική σχέση με την εικονογράφηση. Το βιβλίο του μαθητή θα περιέχει ακόμα ποικίλες δραστηριότητες, ερευνητικές εργασίες και θα διανθίζεται με σύντομα και απλά κείμενα που θα αναφέρονται π.χ. σε επιτεύγματα στην περιοχή των φυσικών επιστημών και σε σύντομες βιογραφίες μεγάλων ερευνητών κτλ.

6. Εικονογράφηση: Η εικονογράφηση του βιβλίου του μαθητή και των τετραδίων αξιολόγησης θα είναι έγχρωμη. Δεν υπάρχει περιορισμός εικόνων γιατί σ' όλες σχεδόν τις διδακτικές ενότητες κρίνεται απαραίτητο να εξυπηρετηθεί η αναγκαιότητα της αμοιβαίας συμπλήρωσης ή υποκατάστασης κειμένου και εικόνας. Η εικονογράφηση θα γίνει σύμφωνα με το άρθρο 30 του Ν. 130/82 και θα περατώνεται κατά τεύχη (το Α' μέρος του βιβλίου του μαθητή θα αποτελείται από 4 τεύχη και το Β' από τα 3 τεύχη) μετά την έγκρισή τους από το Τμήμα Δημοτικής του ΚΕΜΕ.
7. Γλώσσα του βιβλίου: Γλώσσα των βιβλίων θα είναι η καθιερωμένη δημοτική (σύστημα μονοτονικό).
8. Κρίση και έγκριση: Η κρίση και έγκριση των βιβλίων θα γίνει σύμφωνα με το άρθρο 30 του Ν. 1304/82.
9. Σχήμα, διαστάσεις, τυπογραφικά στοιχεία: Το σχήμα, οι διαστάσεις των βιβλίων, τα τυπογραφικά στοιχεία και άλλα σχετικά τεχνικά θέματα θα καθοριστούν από τους συγγραφείς σε συνεργασία με τους επόπτες και τον ΟΕΔΒ.
10. Έκταση του βιβλίου μαθητή και δασκάλου: Η έκταση του βιβλίου του μαθητή υπολογίζεται σε 20 τυπογρ. φύλλα ($\pm 20\%$) και του δασκάλου σε 12 - 14 τυπογρ. φύλλα ($\pm 20\%$)

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ α ν α σ π ο φ ρ ί ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Θ έ μ σ θο.- Ανάθεση συγγραφής του βιβλίου των Φυσικών ΣΤ' τάξης δημοτικού.

Οι κκ Ν. Βλουτίδης, και Στεφ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', εισηγούνται
τα ακόλουθα:

Η συγγραφή του βιβλίου Φυσικών για το μαθητή και το δάσκαλο ΣΤ' τάξης δημοτικού,
προτείνουμε να ανατεθεί στους παρακάτω εκπαιδευτικούς:

1. Παναγοπούλου Αικατερίνη

Φυσικός

Β' Λύκειο Νέου Ψυχικού

Δ/ση Μ.Ε. Ανατολικής Αττικής

1. Κώνστα Κώστα

βιολόγος

Γ' Λύκειο Νέου Ηρακλείου

Δ/ση Μ.Ε. Ανατολικής Αττικής

3. Θεριανό Ονούφριο

δάσκαλος

8ο Δ.Σ. Γαλατσίου

9ο Γραφείο Αθηνών

4. Αλεξόπουλο Βασίλειο

δάσκαλος

32ο Δ.Σ. Περιστερίου

2ο Γραφείο Δ.Ε. Δυτικής Αττικής

Την καθοδήγηση και εποπτεία της συγγραφής αναλαμβάνουν οι Σύμβουλοι του ΚΕΜΕ,
Νίκος Βλουτίδης και Στεφ. Παπασημακόπουλος.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

α μ ό φ ω ν α α πο φ α ί ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Θέμα 7ο. Επιλογή διδακτικών βιβλίων για τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες και Σχολές Νηπιαγωγών ακαδ. έτους 1985-86.

Συνεχίζεται η συζήτηση για την επιλογή των βιβλίων.

A. ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

Ο κ. Κ.Πασσάκος, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα:

Αναφορικά με τα βιβλία των διδασκόμενων μαθημάτων Ψυχολογίας (διαφόρων κλάδων) καθώς και εκείνα του μαθήματος "Ειδικής Αγωγής Αποκλινόντων παιδιών" έχω να πω τα ακόλουθα:

1. Πρώτα - πρώτα προτείνουμε και πάλι όσα και όπως αναγράφονται στα προηγούμενα πρακτικά συνεδριάσεων του Τμήματος 55/1983, 47 κ' 48/1984 και τα οποία βέβαια αντιστοιχούν στα μαθήματα των ισχυόντων αναλυτικών προγραμμάτων των Παιδαγωγικών Ακαδημιών και Σχολών Νηπιαγωγών, ήτοι:

Πράξη 55/1983.

"Σε αναφορά με το θέμα αυτό και σε συνάρτηση με τους διδασκόμενους στις σχολές κλάδους ψυχολογίας προτείνουμε ως κατάλληλα τα παρακάτω βιβλία:

A. Για όσα είχαν κυκλοφορήσει μέχρι το περασμένο σχολικό έτος.

1. Μάθημα ΓΕΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ (για Παιδαγωγικές Ακαδημίες) και Σχολές Νηπιαγωγών:

α1) Εισαγωγή στη Ψυχολογία, Χρ. Τομασίδη, β1) Ψυχολογία, Γ. Παπαγεωργίου, γ1) Ψυχολογία η επιστήμη της Συμπεριφοράς, Ε. Παντζάρη - Παπανδρέου.

2. Μάθημα ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ (για Σχολές Νηπιαγωγών).

α1) Ψυχοπαθολογία της Νηπιακής ηλικίας, Ι. Χασάπη.

3. Μάθημα ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ (για Σχολές Νηπιαγωγών).

α1) Ψυχολογία προσαρμογής του παιδιού και του ενηλίκου, Αν. Γιαννικοπούλου.

4. Μάθημα ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (για Παιδαγωγικές Ακαδημίες και Σχολές Νηπιαγωγών).

α1) Εισαγωγή στη Ψυχολογία του αναπτυσσόμενου παιδιού, Δ. Παλυβού, β1) Εξελικτική Ψυχολογία, Ευθ. Κασιώλα, γ1) Ψυχο-

λογία του αναπτυσσόμενου ανθρώπου, Σπ. Πολίτου, 81) Ψυχολογία του αναπτυσσόμενου ανθρώπου, Ν. Πανταζή, 81) Εξελικτική Ψυχολογία, Τόμοι Α' - Δ' Ι Παρασκευοπούλου.

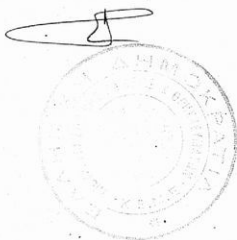
5. Μάθημα ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ (για Παιδαγωγικές Ακαδημίες).

α1) Παιδαγωγική Ψυχολογία, Ι. Ιωαννίδου, 81) Παιδαγωγική Ψυχολογία, Αχ. Καφάλη, γ1) Ψυχοπαιδαγωγική ° Θέματα Παιδαγωγικής Ψυχολογίας, Παιδείας, Διδακτικής και μάθησης, Χ. Φράγκου.

Δεν προτείνονται για κατάλληλα τα ακόλουθα βιβλία:

α1) Η Ψυχολογία σήμερα. 1. Γενική Ψυχολογία, Μ. Νασιάκου, 81) Παιδαγωγική Ψυχολογία. Οι θεωρίες μαθήσεως, Ε. Δημητροπούλου.

Οι λόγοι τόσο για τα προτεινόμενα ως κατάλληλα όσο και για τα μη προτεινόμενα εκθέτονται στο Πρακτικό 58/1982 του Τμήματος Δ.Ε. Οι βασικές παρατηρήσεις μας που αναφέρονται εκεί σε αναφορά με τη κρίση ισχύουν και για τα παραπάνω βιβλία όπως και για αυτά που ακολουθούν εδώ.

5. Θεώρηση του φαινομένου της μάθησης, Π. Ζήση, Θεσσαλονίκη 1982, σσ 251.

Πέρα από τη ψυχολογική ανάλυση του φαινομένου της μαθήσεως το όλο περιεχόμενο του βιβλίου χαρακτηρίζεται από ένα σταθερό και συνεπή προσανατολισμό προς την Παιδαγωγική και τη διδακτική Πράξη. Εξάλλου ειδικά ολόκληρο το 5ο μέρος του βιβλίου είναι αφιερωμένο στη συνάρτηση της μαθήσεως με τη διδασκαλία. Δεν γίνεται μια κατά πλάτος και βάθος αρκετά ικανοποιητική επεξεργασία των θεμάτων με την προβολή και επαρκών Παραδειγμάτων. Παρά τις κάποιες ατέλειές του όσον αφορά στην επιστημονική διατύπωση παραταύτα είναι έτσι γραμμένο ώστε να παρουσιάζεται εύληπτο. Γεγονός είναι πως με το βιβλίο δεν καλύπτεται όλος ο χώρος της Παιδαγωγικής Ψυχολογίας αλλά εκτείνεται μέσα σ' αυτόν σε όχι ευκαταφρόνητο βαθμό. Για όλα αυτά σε συνάρτηση και με το ότι ο συγγραφέας είναι και διδάσκων στις αναφερόμενες σχολές, το βιβλίο κρίνεται κατάλληλο για τους σπουδαστές των Παιδαγωγικών Ακαδημιών στο μάθημα της Παιδαγωγικής Ψυχολογίας.

Πράξη 47/1984

"Όπως και κατά τα προηγούμενα έτη και τώρα έχουμε αναλάβει να εισηγηθούμε σχετικά με την επιλογή διδακτικών βιβλίων για τα διδασκόμενα μαθήματα, στους Κλάδους της Ψυχολογίας, στις Παιδαγωγικές Ακαδημίες και Σχολές Νηπιαγωγών.

Για τη κρίση μας σχετικά με τα βιβλία ισχύουν και τώρα όσα προτάσσουμε στην αντίστοιχη εισήγησή μας για τον ίδιο σκοπό, που περιλαμβάνεται στην 58/1982 Πράξη του Τμήματος Δ.Ε. Για το τρέχον ακαδημαϊκό έτος υποβλήθηκαν συνολικά 29 βιβλία Ψυχολογίας.

Από το συνολικό αριθμό των 29 βιβλίων τα 15 είχαν επίσης υποβληθεί και στο παρελθόν ακαδημαϊκό έτος και από τα οποία τα περισσότερα είχαν κριθεί ως ανατάλληλα. Γι' αυτό η επανέκριση και για φέτος έγινε με τη 40/1984 Πράξη του Τμήματος. Ήδη είχαν υποβληθεί για τη μεταλλήλωση των μη τών υπό λόγων βιβλίων σε αναφορά με τα προβλεπόμενα από το πρόγραμμα μαθήματα ψυχολογίας

4. Διαταραχές του λόγου στην παιδική ηλικία, Καλαντζή, Κ., Β' Έκδοση, 1973, σσ. 322 μεγάλου μεγέθους. Το βιβλίο αυτό αποτελεί μια εμπειριστατωμένη ανάλυση των διαφόρων ανωμαλιών της ομιλίας κατά την παιδική ηλικία και χαρακτηρίζεται από το συγγραφέα ως "Συμβολή στη Παθολογία και Θεραπευτική αγωγή του λόγου". Όμως τέτοιο ειδικό μάθημα δεν προβλέπεται από το πρόγραμμα τόσο των Σχολών Νηπιαγωγών όσο και των Παιδαγωγικών Ακαδημιών. Σχετίζεται ίσως με κάποια ειδική πτυχή του διδασκόμενου μαθήματος "Ειδική Αγωγή των Αποκλινόντων παιδιών" αλλά οπωσδήποτε πολύ απέχει από του να καλύπτει το όλο μάθημα έστω και μερικά και γι αυτό ακριβώς το λόγο δεν προτείνεται και για βιβλίο κατάλληλο για τη κάλυψη των διδακτικών και μορφωτικών αναγκών στις σχολές.
5. Ψυχολογία της Νοημοσύνης, Γ. Κρασσανάκη, σσ. 204 (μεγάλου σχήματος). Εάν υπήρχε ξεχωριστό διδασκόμενο μάθημα για τη Ψυχολογία της Νοημοσύνης στις Παιδαγωγικές Ακαδημίες και στις Σχολές Νηπιαγωγών το βιβλίο του κ. Κρασσανάκη θα ήταν πολύ ικανοποιητικό βοήθημα για τους σπουδαστές πάνω στο αντικείμενο αυτό. Θα μπορούσαμε επίσης να το εγκρίνουμε και ως συμπληρωματικό βιβλίο, αν δεν είχαμε το γνωστό περιορισμό από το σχετικό έγγραφο του ΥΠΕΠΘ. Έτσι με τις υπάρχουσες συνθήκες δεν μπορεί να καλύψει ικανοποιητικά τις ανάγκες και απαντήσεις μελέτης και καταρτίσεις των σπουδαστών ολικά, σε κάποιο από τα διδασκόμενα μαθήματα Ψυχολογίας.
6. Ψυχολογία της Προσαρμογής, Ν. Πετρουλάκη, Έκδοση 10η συγχρονισμένη, 1984, σσ. 410 (μεγάλου σχήματος). Είναι ίσως το αρτιότερο βιβλίο στο αντικείμενο αυτό που υπάρχει στην ελληνική βιβλιογραφία και είχε εκδοθεί 9 φορές κατά το παρελθόν. Το κρινόμενο βιβλίο χαρακτηρίζεται ως "Έκδοση δεκάτη συγχρονισμένη". Λαμβάνεται υπόψη η νεότερη και πρόσφατη βιβλιογραφία και προσθέτονται ορισμένα νέα κεφάλαια. Γίνεται η μελέτη των ανθρωπινων προβλημάτων προσαρμογής στους ποικίλους τομείς της κοινωνικής ζωής του ατόμου (οικογένεια, σχολείο, εργασία, ευρύτερο κοινωνικό σύνολο κ.ά.). Το Αναλυτικό Πρόγραμμα αναφέρεται στο μάθημα Ψυχολογία της Προσαρμογής και μέσα σε παρένθεση προστίθεται ("με παράλληλη εξέταση της Ψυχολογίας του νηπίου και του Παιδιού")

Στο σημείο αυτό ακριβώς και σε συνάρτηση με το κρινόμενο βιβλίο παρατηρούμε ότι δεν εκπληρώνεται μ' αυτό αυτή η αναφορά του προγράμματος παρά μόνο σε περιορισμένη κλίμακα (κυρίως με το 14ο κεφάλαιο). Δεδομένου όμως ότι η Ψυχολογία του νηπίου και του παιδιού διδάσκεται σε ιδιαίτερο μάθημα (αναπτυξιακή Ψυχολογία) και επίσης ότι οι ίδιες οι σπουδάστριες των Σχολών Νηπιαγωγών θα οφεληθούν πολύ και κατά τη διάρκεια των σπουδών τους και μετά απ' αυτές και ως Νηπιαγωγοί σε θέματα και προβλήματα Ψυχολογικής και κοινωνικής προσαρμογής και τέλος ότι το μάθημα φαίνεται στο Πρόγραμμα ως Ψυχολογία Προσαρμογής, που καλύπτεται με κάθε επάρκεια από το κρινόμενο βιβλίο, το θεωρούμε πολύ κατάλληλο για τις σπουδάστριες των Σχολών Νηπιαγωγών.

Πράξη 48/1984

7. Ψυχοπαιδαγωγική Θεώρηση της κατανόησης των αναγνωσμάτων, Ν. Βάμβουκα, 1984, σσ 94 (μεγάλου σχήματος).

Πρόκειται για μια αρκετά αξιόλογη μονογραφία στο αντικείμενο της αναγνωστικής συμπεριφοράς και στους παράγοντες που την επηρεάζουν. Λόγω της σπουδαιότητας του θέματος θα μπορούσε να εγριθεί ανεπιφύκτα ως ένα θαυμάσιο συμπλήρωμα κατάρτισης των σπουδαστών σε ένα αντικείμενο της σχολικής μαθήσεως ιδιαίτερα σημαντικό, αν δεν μας περιόριζε το σχετικό έγγραφο του ΥΠΕΠΘ. Φυσικά επειδή είναι τόσο ειδικό το θέμα της μελέτης δεν καλύπτει διόλου κανένα από τα μαθήματα του Προγράμματος στην Ψυχολογία.

8. Αναπτυξιακή Ψυχολογία και Οδηγητική της προσωπικότητας Σ. Δερούση, 1984, σσ 339 (εκτύπωση όφσετ).

Είναι το πλέον πρόσφατο από όλα τα βιβλία του είδους του και στηρίζεται σε εκτενέστερη παλαιότερη, νεότερη και πρόσφατη βιβλιογραφία, ελληνική και ξένη. Εκθέτει με προσοχή ο συγγραφέας όλες τις πλευρές της ανάπτυξης του εξελισσόμενου ατόμου από τη βρεφική

ως και την εφηβική ηλικία και έχει το πρόσθετο πλεονέκτημα το βιβλίο ότι την καθαρή ψυχολογική πλευρά τη συμπληρώνει η οδηγτική, πράγμα ιδιαίτερα χρήσιμο για την κατάρτιση των σπουδαστών στον τομέα αυτόν. Καλύπτεται με πολλή άνεση το μάθημα της Αναπτυξιακής

[Handwritten signature]

χολογίας, όπως εκτίθεται και στο Αναλυτικό Πρόγραμμα. Το κρίνουμε ως πολύ κατάλληλο βιβλίο για τους σπουδαστές και σπουδάστριες των Παιδαγωγικών Αναδημιών και των Σχολών Νηπιαγωγών.

11. Γνωστική Ψυχολογία. Η Ψυχολογική διαδικασία της μάθησης Κ. Πρόποδα 1984, όφσετ εκτύπωση, σσ 208. Το βιβλίο αυτό είναι πιστό αντίγραφο του βιβλίου με τον τίτλο "Η διαδικασία της μάθησης" του ίδιου συγγραφέα, που είχε υποβληθεί για κρίση κατά το παρελθόν έτος και κρίθηκε επίσης και φέτος με τη Πράξη 40 του Τμήματος ως μη κατάλληλο (εισήγησή μου σχετική έχει καταχωρισθεί στη Πράξη 55/1983 του Τμήματος).

Η μόνη διαφορά είναι το διαφορετικό εξώφυλλο με κάποια παραλλαγή του αρχικού τίτλου (ενώ δηλαδή το προηγούμενο παρουσιαζόταν ως βιβλίο Γνωστικής Ψυχολογίας ήδη αυτό το αντίγραφο του παρουσιάζεται ως βιβλίο Παιδαγωγικής Ψυχολογίας, όπως δείχνουν οι αντίστοιχοι υπέρ-τιτλοι) και επίσης ένας εμβόλιμος μονοσέλιδος Πρόλογος με τον τίτλο "Πρόλογος στην Παιδαγωγική Ψυχολογία", που η τοποθέτησή του εδώ δημιουργεί κάποια εύλογη απορία στον αναγνώστη. Αυτά όμως διόλου δεν αλλάζουν την ουσία, όπως προαναφέραμε. Επιπρόσθετα θα θέλαμε να αναφέρουμε ότι, όπως γράφει και στον Πρόλογό του ο συγγραφέας (σελ. 7 τελευταία παράγραφος), το φαινόμενο της μαθήσεως το αναλύει αυστηρά μέσα στα πλαίσια της Γνωστικής Ψυχολογίας, που θα μπορούσε να θεωρηθεί ως τομέας της Γενικής Ψυχολογίας, και δεν έχει διόλου στην πραγματικότητα προσανατολισμό προς το πραγματικό περιεχόμενο της Παιδαγωγικής Ψυχολογίας. Τα αντικείμενα δηλαδή δεν εξετάζονται σε άμεση συνάρτηση με τη σχολική πραγματικότητα, την πραγματικότητα του μαθητή που μαθαίνει, σε σχέση με τη διδασκαλία, τις διδακτικές και παιδαγωγικές ενέργειες του διδασκάλου καθώς και την αξιολόγησή τους και τα παρόμοια. Συνέπεια αυτού του πράγματος είναι με το βιβλίο αυτό, άσχετα με την αξία του, ο σπουδαστής δεν πρόκειται ούτε να εμψυχωθεί ούτε να μνηθεί στο σημαντικό, για το αυριανό έργο του στο σχολείο, κλάδο της Παιδαγωγικής Ψυχολογίας.

Διαφορετικά βέβαια θα είχε το πράγμα αν είχαμε να διδάζουμε στους σπουδαστές τον αυτόνομο κλάδο της Γνωστικής Ψυχολογίας (μέρος της Γενικής Ψυχολογίας) ως ιδιαίτερο μάθημα.

12. Ψυχολογία της Γλώσσας, Κ. Πόρποδα, 1984, σσ 146

Το βιβλίο αυτό αποτελεί μια διαπραγμάτευση του φαινομένου γλώσσα και ανήκει, όπως άλλωστε γίνεται και η μελέτη του θέματος από το συγγραφέα, στον τομέα της ψυχολinguιστικής (PSYCHOLINGUISTICS). Σε αναφορά με τα διδασκόμενα στις Σχολές μαθήματα σχετίζεται μόνο με ένα τομέα της Γενικής Ψυχολογίας, που αναφέρεται στη γλώσσα και με ένα επίσης τμήμα της Αναπτυξιακής Ψυχολογίας, όπου παρουσιάζεται η γλωσσική ανάπτυξη του παιδιού. Ο ειδικός τρόπος -καθαρά ψυχολογικός- με τον οποίο διαπραγματεύεται το θέμα του ~~ο~~ συγγραφέας δεν μας επιτρέπει να δούμε το βιβλίο να ανταποκρίνεται κατευθείαν προς κάποιο συναφές τμήμα της Παιδαγωγικής Ψυχολογίας. Είναι προφανές ότι δεν καλύπτει ούτε και μερικά σε ικανοποιητικό βαθμό κανένα από τα παραπάνω διδασκόμενα μαθήματα. Λόγω της σπουδαιότητας του περιεχομένου του και του ικανοποιητικού τρόπου με τον οποίον διαπραγματεύεται το θέμα του ο συγγραφέας θα μπορούσαμε ευχαρίστως και ανεπιφύλακτα αν είχαμε τη δυνατότητα -να το προτείνουμε ως συμπληρωματικό βοήθημα για τους σπουδαστές.

Ευνοφίζοντας βρισκω αναγκαίο και πάλι να τονίσω πως και τα δύο κρίνόμενα βιβλία του Κ. Πόρποδα εντάσσονται στη περιοχή της Γνωστικής Ψυχολογίας, όπου και ο ίδιος δηλώνει πως εργάζεται. Πρέπει ακόμα να παρατηρηθεί πως συμβαίνει οι τίτλοι των βιβλίων του Κ. Πόρποδα να συμπίπτουν σχεδόν ακριβώς με τους τίτλους των αντικειμένων του μαθήματος της Παιδαγωγικής Ψυχολογίας, όπως αναγράφονται στο νέο Πρόγραμμα των Παιδαγωγικών Ακαδημιών (εδώ θυμίζω πως το τμήμα της Δ.Ε. με τη Πρόξη 1/1984 είχε γνωμοδοτήσει σχετικά για το περιεχόμενο του μαθήματος αυτού, σε αναφορά με το σχέδιο Προγράμματος που προτάθηκε).

Ακολουθεί συζήτηση.

Για το βιβλίο "Ψυχολογία της γλώσσας" του κ. Πόρποδα ο κ. Τομπαΐδης λέγει τα εξής:

Επειδή παρακολουθώ τη συγγραφική δουλειά του κ. Πόρποδα, θα ήθελα να πω ότι ειδικά στο βιβλίο του "Ψυχολογία της γλώσσας" γίνεται έκθεση των νέων γλωσσολογικών απόψεων με ακρίβεια, σαφήνεια και ορθότητα που, προσωπικά, δεν την έχω συναντήσει σε ανάλογο βιβλίο. Το γεγονός ότι ο κ. Πόρποδας εκθέτει με επάρκεια τα δύσκολα αυτά θέματα δείχνει ότι τα έχει μελετήσει σε βάθος και τα έχει αφομοιώσει. Θα έλεγα λοιπόν ότι δε θα έπρεπε να στερησουμε τους σπουδαστές των Παιδαγωγικών ακαδημιών από μια καλή ευκαιρία να ενημερωθούν σωστά για τα θέματα αυτά.

Με τον κ. Τομπαΐδη συμφωνούν και οι κ.κ. Βουγιούκας, Μελάς και Μπενέκος.

Στη συνέχεια ο κ. Μελάς λέγει τα εξής:

Επειδή το μάθημα της Παιδαγωγικής Ψυχολογίας αποτελείται από 3 σαφώς διακεκριμένες περιοχές (που θα μπορούσαν να μπουν στο Α.Π. και ως χωριστά μαθήματα), είναι απαραίτητο να δοθούν στους σπουδαστές περισσότερα από ένα βιβλία. Σ' αυτή την περίπτωση τα δύο ή και τα τρία βιβλία δεν είναι συμπληρωματικά το ένα του άλλου αλλά το καθένα βασικό και απαραίτητο για την εξυπηρέτηση του μαθήματος.

Νομίζω ότι και σ' αυτό το μάθημα μπορεί να ισχύσει ό,τι και στην Ιστορία, για παράδειγμα, που εγκρίνονται και πάνε στις σχολές περισσότερα του ενός βιβλία μια που κανένα, καλής ποιότητας, δεν καλύπτει όλο το φάσμα της ιστορικής ύλης που προβλέπει το πρόγραμμα.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση τα βιβλία του κ. Πόρποδα -τόμος Α, Γνωστική Ψυχολογία και τόμος Β: Ψυχολογία της γλώσσας- νομίζω ότι είναι επιστημονικά άρτια και παράλληλα καλύπτουν τις απαιτήσεις του Α.Π. Θέμα "συμπληρωματικών" βιβλίων δεν τίθεται εδώ, γιατί πρόκειται για το ίδιο βιβλίο σε δύο τόμους.

Όσο για την παρατήρηση του κ. Πασσάκου: γιατί ~~πέρυσ~~ συμφώνησα για την απόρριψη του ίδιου βιβλίου, απαντώ ότι το περσινό πρόγραμμα δεν προέβλεπε Γνωστική Ψυχολογία, πράγμα που κάνει το νέο.

Επίσης ο κ. Βουγιούκας λέγει τα εξής:

Επειδή τα δύο βιβλία του κ. Πάρποδα "Γνωστική Ψυχολογία. Η Ψυχολογική διαδικασία της μάθησης" και "Ψυχολογία της γλώσσας" καλύπτουν το σημαντικότερο και μεγαλύτερο ποσό της ύλης του μαθήματος "Παιδαγωγική Ψυχολογία (Γνωστική - Μάθησας - Ψυχολ. Γλώσσας)" προτείνω ανεπιφύλακτα να εγκριθούν ως δύο τόμοι του ίδιου μαθήματος και να ακυρωθεί η πράξη 40/1984 του Τμήματος ως προς το βιβλίο "Η διαδικασία της μάθησης" του κ. Πάρποδα δεδομένου ότι το παραπάνω βιβλίο απορρίφθηκε πέρυσι επειδή δεν ανταποκρινόταν στο ισχύον τότε αναλυτικό πρόγραμμα.

2. Τα ακόλουθα βιβλία που υποβάλλονται για πρώτη φορά δεν προτείνονται για κατάλληλα είτε γιατί δεν αναφέρονται και δεν σχετίζονται με κάποιο μάθημα του Προγράμματος ή έχουν σχέση με ένα τμήμα μόνο ή ένα αντικείμενο του προγράμματος, συνήθως περιορισμένο και έτσι δεν καλύπτουν τις συναφείς ανάγκες:

1. Η διανοητική ανάπτυξη του Παιδιού. Λούτσιο Λομπάρντο.

2. Ιστορία της Ψυχανάλυσεως. Ραντίτσε.

3. Εισαγωγή στην Ψυχανάλυση: "Φρόυντ (εκδ. Γκοβόστη).

4. Η Ψυχολογία στην τέχνη: Ρούντολφ Ντρεϊκωρ

5. Εφαρμοσμένη Κλινική Ψυχολογία στο χώρο του Σχολείου: Α. Κάλαντζή - Αζίζι.

6. Συγκριτική ατομική Ψυχολογία: Α. ADLER (εκδ. Γκοβόστη).

7. Αναλυτική Ψυχολογία: Κ. Γιούζη (εκδ. Γκοβόστη).

8. Εξελικτική Ψυχοπαθολογία: Η. Μπεζεβέγκη.

3. Από τα βιβλία που υποβλήθηκαν για πρώτη φορά προτείνουμε ως κατάλληλα τα ακόλουθα:

Ι. Για το μάθημα της Παιδαγωγικής Ψυχολογίας για χρήση των σπουδαστών των Παιδαγωγικών Ακαδημιών:

α) Ε. STONES (Α. Πανασσή - Αφεντάκη). Εισαγωγή στη Παιδαγωγική Ψυχολογία, σσ. 397, μεγάλου σχήματος. Είναι ένα από τα προγενέστερα έργα του γνωστού Βρεταννού καθηγητή της Παιδαγωγικής

μεταφρασμένο και προσαρμοσμένο ύστερα από σχετική εργασία στα πλαίσια της Β' έδρας της Παιδαγωγικής του Πανεπιστημίου Αθηνών (Φιλοσοφική Σχολή). Τα αντικείμενα που περιλαμβάνονται εδώ είναι τα σχετικά με τη μάθηση, τη σκέψη, τη γλώσσα, τη διδασκαλία, την ευφυΐα, τα καθυστερημένα παιδιά και η αντιμετώπισή τους, τη κοινωνική ψυχολογία του σχολείου κ.ά. Τα θέματα αυτά υπερκαλύπτουν τα αντικείμενα τα αναγραφόμενα στο ισχύον πρόγραμμα. Στο βιβλίο αυτό με επιτυχία συνδυάζεται η ψυχολογική έρευνα με την Παιδαγωγική και διδακτική πράξη. Ιδιαίτερα αναλύεται και μελετάται το φαινόμενο της μαθήσεως. Δεδομένου του κύρους του συγγραφέα, της επιστημονικότητας του κειμένου και της αρκετά προσεκτικής εργασίας που φαίνεται πως έγινε κατά τη μετάφραση και προσαρμογή θεωρούμε ότι θα αποβεί χρήσιμο βοήθημα για τους σπουδαστές και γι αυτό το προτείνουμε για έγκριση. Επιβάλλεται να προστεθεί ότι το βιβλίο αυτό είναι γραμμένο με ύφος πολύ απλό στη νεοελληνική γλώσσα αλλά υπάρχουν ορισμένες παρεκλίσεις από την επίσημη νεοελληνική γραμματική (τα τριτόκλιτα θηλυκά, λόγου χάρη, γράφονται με -ι, οι καταλήξεις των ρημάτων -ει τρέπονται σε η όταν προηγούνται να, θα, όταν κλπ, πολυτονικό σύστημα κτλ). Να ληφθεί υπόψη ότι το βιβλίο αυτό εκδόθηκε το 1978 και ξανατυπώθηκε (αυτό που έχουμε) το 1981. Για μένα το παραπάνω δεν μπορεί να αποτελέσει κανένα πρόβλημα, αλλά είμαι υποχρεωμένος να το επισημάνω.

II. Για το μάθημα της Ειδικής Αγωγής των Αποκλινόντων παιδιών, για χρήση των σπουδαστών των Παιδαγωγικών Ακαδημιών και των Σχολών Νηπιαγωγών.

- α) Α. DESCOEUDRES (μτφρ. Γ. Βασδέκη). Η Αγωγή των Καθυστερημένων παιδιών σε β' ελληνική έκδοση 1985, σσ. 454. Πρόκειται για ένα βιβλίο κάπως παλιότερο (1948) που δεν χάνει όμως διόλου την αξία του με το πέρασμα του χρόνου ως σήμερα. Είναι ένα έργο που βγήκε από τη διδακτική πείρα και το σχολικό πειραματισμό και ακόμα από την πολλή όπως φαίνεται αγάπη για το

... / ...

"ειδικό παιδί" της Ελβετίδας Παιδαγωγού DESCOUEDRES, συνεργάτιδας των γνωστών καθηγητών BOVET κ' CLAPARIDE στο Ινστιτούτο Επιστημών Αγωγής της Γενεύης. Το βιβλίο έχει μεταφρασθεί σε πολλές γλώσσες. Το βιβλίο αυτό, από πλευράς θεματικής, όχι μόνο περιλαμβάνει όσα είναι αναγκαία για την ενημέρωση και κατάρτιση των σπουδαστών πάνω στο ζήτημα της αγωγής των καθυστερημένων παιδιών, αλλά και όσα χρειάζεται να γνωρίζει ο "ειδικός Παιδαγωγός" αναλυτικότερα για το έργο του μέσα στη σχολική τάξη. Έτσι χωρίς καμιά επιφύλαξη το προτείνουμε για χρήση των σπουδαστών και σπουδαστριών. Από καθαρά γλωσσική και μάλιστα γραμματική άποψη και εδώ επισημαίνουμε ότι και στο βιβλίο του E. STONES, αλλά αυτό δεν μπορεί να αποτελέσει κανένα πρόβλημα.

- β) Α. Κυπριωτάκη: Τα ειδικά παιδιά και η αγωγή τους, 1985, σσ. 200 μεγάλου σχήματος.

Στο βιβλίο αυτό παρουσιάζονται οι διάφορες κατηγορίες "ειδικών παιδιών" όπως τα τυφλά, κωφά, με διαταραχές λόγου κτλ. Ιδιαίτερα και σε μεγαλύτερη έκταση αναπτύσσεται η νοητική ανεπάρκεια (αίτια, μορφή, διάγνωση, πρόληψη, αγωγή ασκήσιμων και αγωγή εκπαιδευσίμων παιδιών). Σε παράρτημα ειδικό κεφάλαιο είναι αφιερωμένο στην "οργάνωση της Ειδικής Αγωγής στην Ελλάδα" αρκετά κατατοπιστικό.

Αν και μια περισσότερο ικανοποιητική διαπραγμάτευση των παραπάνω θεμάτων θα απαντούσε μια αναλυτικότερη και εκτενέστερη εργασία, παρά τούτα με το βιβλίο αυτό μια πρώτη προσέγγιση στο θέμα της ειδικής αγωγής γίνεται σε βαθμό ικανοποιητικό και ως εκ τούτου το προτείνουμε ως κατάλληλο για χρήση από τους σπουδαστές.

- γ) Π. Μπαρδύ, Νοητική Καθυστέρηση, 1985, σσ. 520.

Στο βιβλίο αυτό παρουσιάζεται η φύση της νοητικής καθυστέρησης και τα διάφορα αίτια και η αντιμετώπισή τους.

Στο κείμενο περιλαμβάνονται άφθονες εικόνες και σχεδιαγράμματα. Οι παραπομπές, αλλού περιορισμένες και αλλού εκτενέστερες, παραθέτονται στο τέλος καθενός κεφαλαίου. Το βιβλίο

κατακλείεται με εκτενή βιβλιογραφία ελληνική και ξένη (σε αγγλική γλώσσα). Όλα τα επιμέρους κεφάλαια αναφέρονται και συνδέονται οργανικά πάντοτε με το κεντρικό θέμα της νοητικής καθυστέρησης.

Το πρώτο εισηγητικό κεφάλαιο το αναφερόμενο στην ειδική αγωγή θα έπρεπε ορθότερα να αποτελεί την κατακλείδα του βιβλίου, συνδυαζόμενο με αυτό που αφορά στην αντιμετώπιση της νοητικής καθυστέρησης. Χωρίς να υποτιμούμε την αξία της παρούσας εργασίας, φρονούμε ότι μια ακόμα βαθύτερη και εκτενέστερη μελέτη των συναφών με το θέμα προβλημάτων και απόψεων θα πρόσφερε μια επιστημονικότερη χροιά στο βιβλίο.

Οπωσδήποτε ο συγγραφέας φαίνεται να διαθέτει μία αρκετών ετών πείρα σε θέματα ειδικής αγωγής και το περιεχόμενο του βιβλίου, όπου διοχετεύεται αυτή η πείρα με αρκετή επιτυχία, καλύπτει το Αναλυτικό Πρόγραμμα του μαθήματος, κατά το μεγαλύτερο τουλάχιστο μέρος του. Έτσι το προτείνουμε ως κατάλληλο για χρήση των σπουδαστών και σπουδαστριών.

Σταύρου, Λ.Σ.: Ψυχοπαιδαγωγική Αποκλινόντων νηπίων - Παιδιών - εφήβων, Αθήνα 1985, σσ. 543.

Το βιβλίο διακρίνεται σε 5 μεγάλα κεφάλαια. Στο πρώτο αναλύονται βασικές έννοιες όπως ανεπάρκεια, ανικανότητα κ.ά. και επίσης μελετάται η έννοια της αποκλίνουσας συμπεριφοράς ως προς τη φύση της, τα είδη της, τα αίτια, τη διάγνωση, τη πρόληψη και τη θεραπεία της. Στο δεύτερο κεφάλαιο εκθέτονται οι διάφοροι αμυντικοί μηχανισμοί της ανθρώπινης προσωπικότητας γενικά. Στο τρίτο κεφάλαιο αναπτύσσονται οι νευρώσεις και οι ψυχώσεις και ιδιαίτερα ο παιδικός αυτισμός με αναφορά και στην εκπαιδευτική άποψη. Το τέταρτο κεφάλαιο είναι αφιερωμένο στη ναυτική καθυστέρηση (έννοια, εκτίμηση, αιτιολογία, βαθμίδες, εκπαίδευση των νοητικά υστερούντων). Στο τελευταίο κεφάλαιο περιλαμβάνονται οι διάφορες μέθοδοι ψυχοθεραπείας.

Στο κείμενο του βιβλίου περιλαμβάνονται φωτογραφίες και διευκρινιστικά σχεδιαγράμματα. Η συχνότητα των βιβλιογραφικών παραπομπών είναι μάλλον περιορισμένη.

Σε δύο σελίδες στο τέλος του βιβλίου εκτείνεται η ελληνική και ξένη "επιλεγμένη βιβλιογραφία". Το βιβλίο είναι γραμμένο σε ύφος απλό. Καλύπτει σε επαρκή βαθμό τα αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος ενώ προχωρεί και πέρα απ' αυτό. Κρίνεται ως κατάλληλο βοήθημα για τους σπουδαστές των Παιδαγωγικών Ακαδημιών και των Σχολών Νηπιαγωγών στο μάθημα "Ειδική Αγωγή των Αποκλινόντων Παιδιών".

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,
αποφαίνεται

Α. ο μ ό φ ω ν α

- α. Θεωρεί κατάλληλα για τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες και σχολές Νηπιαγωγών, για τους λόγους που αναφέρονται στην εισήγηση, τα εξής βιβλία:

Για το μάθημα ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

1. Ευθ. Κασιώλα, εξελικτική Ψυχολογία.
2. Ι. Παρασκευόπουλου, εξελικτική ψυχολογία (τ. Α' - Δ').
3. Σπ. Πολίτου, Ψυχολογία του αναπτυσσόμενου ανθρώπου
4. Δ. Παλυβού, Εισαγωγή στη Ψυχολογία του αναπτυσσόμενου ανθρώπου.
5. Ν. Πανταζή, Ψυχολογία του αναπτυσσόμενου ανθρώπου.
6. Σ. Δερβίση, Αναπτυξιακή Ψυχολογία και οδηγητική της προσωπικότητας

Για το μάθημα ΓΕΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

1. Χρ. Τομασίδη, Εισαγωγή στη Ψυχολογία.
2. Γ. Παπαγεωργίου, Ψυχολογία.
3. Ε. Παντζάρη - Παπανδρέου, Ψυχολογία η επιστήμη της συμπεριφοράς.

Για το μάθημα ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

1. Ι. Ιωαννίδη, Παιδαγωγική Ψυχολογία
2. Αχ. Καφάλη, Παιδαγωγική Ψυχολογία
3. Χ. Φράγκου, Ψυχοπαιδαγωγική
4. Π. Ζήση, Θεώρηση του φαινομένου της μάθησης
5. Ε. STONES (Α. Δανασσή-Αφεντάκη) Εισαγωγή στην Παιδαγωγική Ψυχολογία

Για το μάθημα ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΑΠΟΚΛΙΝΟΝΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

1. Α. Σταύρου, Ψυχοπαιδαγωγική αποκλινόντων νηπίων-παιδιών-εφήβων, Αθήνα 1985, σσ 543.
2. Ι. Χασάπη, ψυχοπαθολογία της νηπιακής ηλικίας
3. Α. DESBOEUDRES (μτφρ. Γ. Βασδέκη). Η αγωγή των καθυστερημένων παι-

δίων σε β' ελληνική έκδοση 1985, σσ 454

4. Α. Κυπριωτάκη, Τα ειδικά παιδιά και η αγωγή τους, 1985, σσ 220
μεγάλου σχήματος.

5. Π. Μπάρδη, Νοητική καθυστέρηση 1985, σσ 520

Για το μάθημα ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ (Για σχ. Νηπιαγωγών).

6. Α. Γιαννικόπουλου, Ψυχολογία Προσαρμογής του Παιδιού και του
ενηλίκου.

7. Ν. Πετρουλάκη, Ψυχολογία της προσαρμογής, Έκδοση

β. Δεν θεωρούνται κατάλληλα για τις Παιδαγωγικές αναδημίες και Σχολές
Νηπιαγωγών, για τους λόγους που αναφέρονται στην εισήγηση, τα ακό-
λουθα βιβλία:

1. Μ. Νασιάκου, Η Ψυχολογία σήμερα. 1. Γενική Ψυχολογία.

2. Ε. Δημητρώπουλου, Παιδαγωγική Ψυχολογία. Οι θεωρίες μαθήσεως.

3. Διαταραχές του λόγου στην Παιδική ηλικία, Καλαντζή.

4. Ψυχολογία της Νοημοσύνης, Γ. Κρασνάκη.

5. Ψυχοπαιδαγωγική Θεώρηση της κατανόησης των αναγνωσμάτων, Μ. Βάμ-
βουκα.

6. Η διανοητική ανάπτυξη του παιδιού, Λούτσιο Λομπάρτο

7. Ιστορία της Ψυχανάλυσεως, Φαντίτσε.

8. Εισαγωγή στη Ψυχανάλυση: Σ/ Φρόυντ (Έκδ. Γκοβόστη).

9. Η Ψυχολογία στην τάξη, Ρούντολφ Ντάϊκωρς

10. Εφαρμοσμένη κλινική Ψυχολογία στο χώρο του σχολείου, Α. Καλαμτζή
Αζίτζι.

11. Συγκριτική ατομική ψυχολογία. Α. ADLER (Έκδ. Γκοβόστη)

12. Αναλυτική Ψυχολογία, Κ. Γιούξη (Έκδ. Γκοβόστη)

13. Εξελικτική ψυχοπαθολογία, Η. Μπεζεβεγκη.

Β. Κατά πλειοψηφία

Κ. Πόρποδα, Παιδαγωγική Ψυχολογία τ. Α' - Β'

Μειοψηφούν οι κ.κ. Κ. Πασάκος, Ν. Βλουτίδης και Στεφ. Παπασημακόπουλος

Σύμβουλοι Β', για τους λόγους που αναφέρονται στην εισήγηση.

ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Γιάννης Καραγιάννης

α. Ο κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα ακόλουθα:

β. Τα βιβλία κρίνονται σύμφωνα με το νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα που
συντάχθηκε για τις Σχολές Νηπιαγωγών (ΦΕΚ 76/1985, τ.Α) και για τις

Παιδαγωγικές Αναδημίες (ΦΕΚ 70/1985, τ.Α), ειδικά για τις Εικαστικές Τέχνες.

Με βάση το Πρόγραμμα αυτό βιβλία που είχαν κριθεί στα προηγούμενα έτη ως κατάλληλα, πιθανόν να μην ανταποκρίνονται πλήρως στις απαιτήσεις του προγράμματος αυτού, αλλά ο ελάχιστος χρόνος που μεσολάβησε από τη δημοσίευσή του ίσαμε σήμερα δεν επέτρεψε την εμφάνιση νέων βιβλίων, και για το λόγο αυτό το Τμήμα δεν πρέπει, νομίζω, να αναθεωρήσει τις προηγούμενες αποφάσεις του για το τρέχον και μόνο σχολικό έτος.

Στη συνέχεια ο κ. Μπενέκος υπενθυμίζει στο Τμήμα τις εισηγήσεις που είχε κάνει για τα εξής βιβλία σε συνεδριάσεις του Τμήματος των ετών (1983 και 1982) και έχουν ως εξής:

"1. Συμφωνώ γενικά με τις κρίσεις της συνεισηγήτριας (και ειδικευμένης στο θέμα) καθηγήτριας κ. Χαραμόγλη για την ποιότητα των υπό κρίση βιβλίων και την τοποθέτηση του προβλήματος της αισθητικής αγωγής στις Παιδ. Αναδημίες και τις συναφείς σχολές".

(Η εισήγησή της επισυνάπτεται ως παραστατικό στοιχείο στην πράξη αυτή).

"2. Έχω να προσθέσω, συμπληρωματικά, τα εξής:

α. Για το βιβλίο του Κ. Ευρυγένη Ιχνογραφία - Χειροτεχνία συμφωνώ ότι κινείται στον παραδοσιακό χώρο, αλλά για τους μη ταλαντούχους δασκάλους θα ήταν ένα αρκετά βοηθητικό εγχειρίδιο, γιατί είναι ευσύνοπτο και κατοτοπιστικό πάνω σε θέματα τεχνικής και πληροφόρησης θεωρητικής.

β. Επίσης το βιβλίο της κ. Τσουκάτου "Αισθητική Αγωγή της Προσχολικής Ηλικίας", για τους ίδιους λόγους θα ήταν ένας κατατοπιστικός οδηγός για τη μέση νήπιαγωγό.

γ. "Η Ζωγραφική στα σχολεία" του Τ. Μουζάκη αποτελεί έναν πειραματισμό πάνω σ' ένα θέμα (το παιδικό σχέδιο) και με εξειδικευμένα μέσα. Και παρά τη σωστή προβληματική και θέση του δύσκολα θα μπορούσε να σταθεί από μόνο του ως βασικό εγχειρίδιο των σπουδαστών.

Γιάννη Καραμπάτη:

α. Παιδαγωγικές και Ψυχοπονητικές ασκήσεις σχεδίου

β. Παιδαγωγικές και καλλιτεχνικές κατασκευές Τ.Α' - Β'

γ. Προοπτική

✓

Πρόκειται για οδηγούς σχεδιάσεων και κατασκευών κατά την παραδοσιακή αντίληψη για την τέχνη: ακρίβεια σχεδίου, γεωμετρική ισορροπία, φωτογραφική απόδοση κ τ ο. Η αισθητική αγωγή ως δημιουργική έκφραση δεν αντιμετωπίζεται πουνενά.

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ:

Το βιβλίο (α) περιέχει ελλιπή εισαγωγή στην έννοια της αισθητικής και λεπτομερείς υποδείξεις (με αναλυτικά σχέδια) διάφορων ιχνογραφικών παραστάσεων ζώων, προσώπων, αντικειμένων της φύσης (φύλλα, άνθη, λαχανικά) κ.τ.ο.

Μπορεί να είναι χρήσιμο για κάλυψη κάποιας έλλειψης μη ταλαντούχων δασκάλων όχι όμως για προαγωγή της καλλιτεχνικής αντίληψης και δημιουργίας. Οι δύο τόμοι (β) κινούνται στα ίδια πλαίσια. Μόνο που πρόκειται για κατασκευές που εξυπηρετούν πολλαπλώς το δάσκαλο στην όλη σχολική εργασία (κατασκευή εποπτικών μέσων κ τ ο).

Από την άποψη αυτή μπορεί να φανεί χρήσιμο βιβλίο.

- Η προαπτική (γ) είναι ειδικού ενδιαφέροντος και πάντως έξω από την έννοια της αισθητικής αγωγής, όπως αναπτύσσεται στο νέο αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου (1982).

3. Συμφωνώ με την πρόταση της κ. Χαραμόγλη να εξεταστεί η περίπτωση των παρακάτω βιβλίων που δεν υποβλήθηκαν για κρίση, αλλά είναι καινοτομικά επιστημονικά αξιόλογα:

- Το παιδικό σχέδιο (Φλοράνς ντε Μερεντιέ)
- Η Τέχνη στο νηπιαγωγείο και στο δημοτικό σχολείο (Ηλ. Βιγγόπουλου)
- Η Τέχνη στο σχολείο (R. CLOTON) με επιφυλάξεις

4. Οι δικές μου προτάσεις είναι:

- α. Για τις Σχολές Νηπιαγωγών: Κατάλληλο θεωρώ το βιβλίο: α1. Ν.Τσουκάτου - Κούστα "Αισθητική αγωγή της Προσχολικής ηλικίας".
α.2. "Το παιδικό σχέδιο" της Φ. Ντε Μερεντιέ (Εκδ. Υποδομή)
α.3. Ηλ. Βιγγόπουλου: Η Τέχνη στο νηπιαγωγείο και το δημοτικό σχολείο.

β. Για τις Παιδαγωγικές Αναδημιές, θεωρώ κατάλληλα τα:

- β.1. Κ. Ευρυγένη: Ιχνογραφία - Χειροτεχνία
- β.2. Ηλ. Βιγγόπουλου: Η Τέχνη στο νηπιαγωγείο και στο δημοτικό σχολείο" (Εκδ. Δίπτυχο) Τεύχη Α' και Β'.

5

β.3. Φλ. ντε Μερεντιέ: Το παιδικό σχέδιο

β.4. Τάσου Μουζάκη: Η ζωγραφική στα σχολεία.

β.5. Γ. Καραμπάτη: Παιδαγωγικές και καλλιτεχνικές κατασκευές αισθητικής αγωγής Τ. Αΐ - Βΐ.

Για τα υπόλοιπα έχω να πω τα εξής:

1. Το "Κουκλοθέατρο" της Ειρήνης Παϊδούση- Ελ. Θεοχάρη - Περάκη - που δεν υπάγονται απόλυτα στην περιοχή αυτή των Τεχνών - αναφέρεται σε έναν σημαντικό αλλά περιορισμένο τομέα της Αισθητικής Αγωγής και για το λόγο αυτό, παρά την αναμφισβήτητη αξία του, δεν μπορεί να καλύψει τις παιδευτικές ανάγκες των σπουδαστών.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ομόφωνα αποφαινεται

1. Θεωρεί κατάλληλα για τους λόγους που αναφέρονται στην εισήγηση τα βιβλία:

α. Για τις παιδαγωγικές ακαδημίες:

Κ. Ευρυγένη: Ιχνογραφία - Χειροτεχνία

2. Ηλ. Βιγγόπουλου: Η Τέχνη στο νηπιαγωγείο και στο δημοτικό σχολείο.

3. Φλ. ντε Μερεντιέ: Το παιδικό σχέδιο

4. Τάσου Μουζάκη: Η ζωγραφική στα σχολεία.

5. Γ. Καραμπάτη: Παιδαγωγικές και καλλιτεχνικές κατασκευές αισθητικής αγωγής τ. Α' - Β'.

β. Για τις σχολές νηπιαγωγών

1. Το παιδικό σχέδιο (Φλοράνς ντε Μερεντιέ)

2. Η Τέχνη στο νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο (Ηλ. Βιγγόπουλου)

3. Ν. Τσουκάτου- Κούση, Αισθητική αγωγή της προσχολικής ηλικίας)

2. Δεν θεωρείται κατάλληλο για τους λόγους που αναφέρονται στην εισήγηση το βιβλίο της Ειρήνης Παϊδούση- Ελ. Θεοχάρη-Περάκη "Το κουκλοθέατρο".

Μ Ο Υ Σ Ι Κ Η

Ο κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα ακόλουθα:

1. Για το έτος αυτό έχουμε για κρίση τρία βιβλία:

1) Μιχάλη Σταυρίδη "Μουσικό Εργαστήρι" Κύπρος.

2) Α. Χαλαράμπος "Μουσική Παιδεία"

3) Α. Καφάσκη: "Το βιβλίο της μουσικής του δασκάλου".

- α. Από αυτά το τελευταίο είναι πολυγραφημένο - χειρόγραφο δοκίμιο και υποβάλλεται με την πρόθεση να εκδοθεί σε βιβλίο, όταν εγκριθεί από το ΚΕΜΕ.
- β. Τέτοια διαδικασία δεν προβλέπεται και γι' αυτό δεν κρίνεται. Για τα άλλα δύο η κρίση μας είναι θετική, μέσα στα πλαίσια των γενικότερων διαπιστώσεων, όπως εκτίθενται πιο κάτω, που αναφέρονται στο σύνολο των βιβλίων.
2. Για τα παραπάνω βιβλία, όπως και για όλα όσα έχουν κριθεί στα προηγούμενα έτη, οι διαπιστώσεις μου -που είναι και διαπιστώσεις των ειδικών μουσικών κ.κ. Παπαζαρή και Α. Γλυνιά- είναι οι εξής:
- α. Κανένα βιβλίο δεν ανταποκρίνεται πλήρως στις απαιτήσεις των Προγραμμάτων των Σχολών Νηπιαγωγών και των Παιδαγωγικών Ακαδημιών, από άποψη περιεχομένου.
- Ή θα περιορίζονται στη θεωρία της μουσικής ή θα περιέχουν επιλογή τραγουδιών, με στερεοτυπικά θεωρητικά ρινίσματα και αχρείαστες εισαγωγές.
- β. Από άποψη ουσίας, δεν ανταποκρίνονται στις σύγχρονες αντιλήψεις για τη μουσική παιδεία του παιδιού και τις αντίστοιχες ανάγκες του μέλλοντος δασκάλου. Με ελάχιστες διαφορές, οι στίχοι και τα τραγούδια ή μελωδίες υπηρετούν ένα παραδοσιακό πρότυπο αγωγής -και περιρρίζονται σε άσματα ευκαριακά.
- γ. Μολονότι πέρασαν 4 σχεδόν χρόνια από τότε που εφαρμόστηκε το νέο Πρόγραμμα για την αισθητική Αγωγή στο δημοτικό σχολείο, δεν έγινε καμιά προσπάθεια να προσαρμοστούν ή βελτιωθούν στα υπάρχοντα βιβλία μουσικής είτε εκδόθηκαν καινούρια, με βάση τις σύγχρονες αντιλήψεις και παιδευτικές ανάγκες.
- (Για τις εξαιρέσεις θα μιλήσουμε αμέσως).
- δ. Ύστερα από αυτά, θεωρούμε ότι σε γενικές γραμμές όχι μόνο δεν εξυπηρετούν παιδαγωγικούς της μουσικής αγωγής στα σχολεία αυτά, αλλά επιφέρουν και ζημιά, από την άποψη ότι διαιωνίζουν ένα απαράδεκτο καθεστώς.
3. Εξαίρεση αποτελούν τα βιβλία: της Α. Σέργη: "Η δημιουργική μουσική αγωγή για τα παιδιά μας" και του Μιχάλη Σταυρίδη "Μουσικό εργαστήριο".

- α. Για το πρώτο ισχύουν όσα εισηγήθηκα στην προηγούμενη χρονιά.
- β. Για το δεύτερο έχω να πω τα εξής: Αποτελείται από πέντε τεύχη και αποτελεί μια ~~νέα~~ πρόταση για τη μουσική παιδεία στο δημοτικό σχολείο. Παιδαγωγός και μουσικός ο ίδιος έχει δουλέψει στα νέα προγράμματα και έχει επηρεάσει αποφασιστικά τη διδακτική πράξη της ιδιαίτερης πατρίδας του.

- Όπως ακριβώς λέγει στον πρόλογο των βιβλίων, παρουσιάζει μια πρακτική εργασία βασισμένη "στις σύγχρονες αντιλήψεις της μουσικής αγωγής" καλύπτοντας όλες τις λειτουργικές όψεις της μουσικής (τραγούδι, ακρόαση, μουσική κίνηση, χρήση οργάνων τάξης, ανάγνωση και γραφή μουσικής και δημιουργικές ασκήσεις) κ.λ.π. (διαβάζει τον Πρόλογο).

- Εκφράζει το πνεύμα και τις αρχές του δικού μας Προγράμματος για το δημοτικό σχολείο καλύπτοντας ταυτόχρονα στο ακέραιο και το περιεχόμενο (δραστηριότητες μουσικές).

- Είναι πρακτικότατο, και μεθοδικότατο, καθώς παρουσιάζει συγκεκριμένες ενέργειες και διδακτικές δραστηριότητες των μαθητών, σε προοδευτική εξέλιξη (επίπεδα, όπως την ονομάζει) και παρέχει πληροφορίες και πλούσια στοιχεία (πηγές) μουσικών συνθέσεων και μπορούν να κάνουν χρήση οι δάσκαλοι σε κάθε περίπτωση.

- Μπορούντι πολλά στιχουργήματα δε διακρίνονται για την ποιότητά τους, ωστόσο πιστεύω πως αξίζει να περιέλθουν τα βιβλία αυτά στα χέρια των σπουδαστών για να μελετήσουν τη νέα εκδοχή και να τα χρησιμοποιήσουν στο διδακτικό τους έργο.

4. Προτάσεις. Μετά τις διαπιστώσεις αυτές, και με τη σύμφωνη γνώμη των ειδικών μουσικών (η εισήγησή τους επισυνάπτεται στην εισήγησή μου αυτή) εισηγούμαι τα εξής:

- α) Οι Σχολές Νηπιαγωγών και οι Παιδαγωγικές Ακαδημίες να επιλέξουν ένα από τα βιβλία του Μιχάλη Σταυρίδη (Μουσικό εργαστήριο, σε πέντε τεύχη) και της Α. Σέρρη (Η δημιουργική Αγωγή για τα παιδιά μας) -το τελευταίο ιδιαίτερα για τις Σχολές Νηπιαγωγών- ώστε να δοθεί ευκαιρία να εισαχθούν οι σπουδαστές στο σύγχρονο πνεύμα της μουσικής αγωγής και να αποκτήσουν πρακτικά διδακτικά εφόδια. Τα ίδια ισχύει και για τα θεωρητικά που έχουν εγκριθεί από το ΚΕΜΕ από παρελθόν (Ι.Ιωαννίδη και Θ.Αντωνιάκη).

β) Επειδή υπάρχει ανάγκη να γνωρίζουν οι δάσκαλοι και έναν αριθμό επίλεκτων τραγουδιών, προτείνουμε η συλλογή αυτή να γίνει από τις ίδιες τις Ακαδημίες, με την ευθύνη του ειδικού ή να ζητήσουν ως συμπληρωματικό ένα από τα βιβλία που περιέχουν τραγούδια και έχουν προταθεί στο παρελθόν από το ΚΕΜΕ στα βιβλία αυτά (Δηλ. Ι. Μαργαζιώτη και Αγγ. Καφάση) συμπεριλαμβάνεται και το βιβλίο του Α. Χαραλάμπους "Μουσική Παιδεία", κατά το σκεπτικό των ειδικών (Βλέπε εισήγησή τους).

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ομόφωνα αποφαινεται

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Πρέπει κατ' αρχήν να παρατηρηθούν τα εξής:

1. Τα περισσότερα από τα κρίνόμενα βιβλία δε γράφτηκαν ειδικά για τους σπουδαστές των Παιδαγωγικών Ακαδημιών. Κυκλοφορούσαν ήδη στο εμπόριο και απευθύνονταν σε φοιτητές των ΑΕΙ ή το ευρύτερο κοινό. Σε γενικές γραμμές συμφωνούν, ως ένα τουλάχιστον σημείο, με το Α.Π. και αρκούν για να ικανοποιήσουν τις διδακτικές ανάγκες των Π.Α.

2. Τα προτεινόμενα βιβλία: α) δεν είναι όλα της αυτής αξίας, κρίνονται όμως ως κατάλληλα με τη σκέψη ότι ο διδάσκων πρέπει να έχει την ευχέρεια να επιλέξει ανάμεσά τους όσα από διδακτική άποψη τον εξυπηρετούν περισσότερο και β) είναι δυνατόν να ξεκινούν από διαφορετική θεωρητική αφετηρία κατά την εξέταση των διαφόρων θεμάτων, αλλά να θεωρούνται όλα ως κατάλληλα με κριτήριο την ποιότητά τους.

Ι. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

1. Η. Νικολούδη, Έννοια και χρησιμότητα της φιλοσοφίας. Βιβλίο υποδειγματικό για τη σαφήνεια, την πληρότητα και τη διεισδυτικότητά του στα διάφορα επιμέρους θέματα που σχετίζονται με την έννοια και τη σημασία της φιλοσοφίας.

2. Θεόφιλου Βέικου, Ιστορία και φιλοσοφία. Εισαγωγή στη φιλοσοφία με προσπάθεια να βρεθεί η "ιδέα της κοινωνικής κατανόησης της φιλοσοφίας". Έργο βαθύ και φιλόδοξο, που η κατανόησή του προϋποθέτει κάποια προκαταρκτική ενημέρωση του αναγνώστη. Επειδή όμως είναι γραμμένο σε λόγο σαφή, εύκολα βρίσκει κανείς και ακολουθεί το νοημα-
./.

τικό ειρμό του.

3. Θεόφιλου Βέικου, Προλεγόμενα στη φιλοσοφία. Επιχειρείται ανάλυση της έννοιας της φιλοσοφίας με ταυτόχρονη κριτική των αδυναμιών της. Αναπτύσσονται επίσης και οι προϋποθέσεις, με τις οποίες η φιλοσοφία θα μπορούσε ακόμη στις μέρες μας να προσφέρει υπηρεσίες στον άνθρωπο.
4. Κ. Νιάρχου, Θεμελιώδεις έννοιες της φιλοσοφίας. Χωρίς να είναι με τη στενή σημασία του όρου ένα φιλοσοφικό λεξικό, ο πρώτος (;) τόμος του υπό κρίση βιβλίου αναλύει συστηματικά μια σειρά από βασικές φιλοσοφικές έννοιες. Η προσπάθεια χαρακτηρίζεται από επιστημονική στερεότητα και συχνή αναφορά σε κείμενα-πηγές. Πρόκειται αναμφισβήτητα όχι για μια εισαγωγή στη φιλοσοφία αλλά για ένα χρήσιμο συμπληρωματικό βοήθημα για όποιον θέλει να μυηθεί σε αυτήν. Το βοήθημα θα ήταν, μάλιστα, περισσότερο ακόμη χρήσιμο, αν δεν παρουσίαζε σε κάποια σημεία του ορισμένες ασάφειες.
5. Φ.Κ. Βώρου. Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας. Πρόκειται για εύστοχη και κατατοπιστική παρουσίαση ενός διαγράμματος ιστορίας της Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας. Νομίζω ότι ο καθηγητής που διδάσκει εισαγωγή στη φιλοσοφία θα βοηθηθεί παραπέμποντας τους μαθητές του στο βιβλίο του Φ. Βώρου.
6. Έλλης Λαμπρίδη, Εισαγωγή στη φιλοσοφία. Βιβλίο πυκνό και βαθύ, γραμμένο από γνώστη του αντικειμένου, ο οποίος καταβάλλει προσπάθεια να μυήσει τον αναγνώστη στην έννοια και τους διάφορους κλάδους της φιλοσοφίας. Αδύνατα σημεία του βιβλίου είναι η πυκνότητα του λόγου, που κάποτε απαιτεί προσεκτική ή και δεύτερη ανάγνωση μιας παραγράφου προκειμένου η τελευταία να κατανοηθεί πλήρως, καθώς και το ότι η διάρθρωση της ύλης υποδηλώνει προσπάθεια να συνδυαστεί η εισαγωγή στη φιλοσοφία με τη συστηματικότερη πραγμάτευση κάποιων θεμάτων της. Σημειωτέον ότι η πραγμάτευση αυτή δεν ολοκληρώνεται, αφού το υπό κρίση τεύχος πρέπει να συνοδεύεται από ένα ακόμη τεύχος, τουλάχιστον, που όμως δεν υποβλήθηκε.

7. Ζαν Πωλ Σαρτρ, Το πρόβλημα της μεθόδου και Κώστα Αξελού, Ο Ηράκλειτος και η φιλοσοφία. Έργα βαθιά και πρωτότυπα δύο επιφανών σύγχρονων φιλοσόφων, τα οποία όμως πραγματεύονται ειδικά θέματα και, κατά συνέπεια, δεν μπορούν να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες του σκοπού για τον οποίο υποβλήθηκαν.

II. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

1. Π. Πολυχρονοπούλου, Φιλοσοφία της παιδείας. Για το βιβλίο αυτό έχω ήδη εκφέρει θετική κρίση σε παλαιότερη εισήγησή μου.
2. Κ. Μάνου, Φιλοσοφία της αγωγής. Πρόκειται για ευσύνοπτο και αρκετά σαφές βοήθημα, που όμως παρουσιάζει και ορισμένες αδυναμίες. Κάποιες αναλύσεις ή απόψεις χαρακτηρίζονται από σχηματικότητα και μπορούν να δημιουργήσουν ερωτηματικά. Χαρακτηριστικά παραδείγματα: α) τα αναγραφόμενα στο κεφ. Ζ' "Η θέση μας για τη φιλοσοφία της αγωγής" (σελ. 75). β) τα αναφερόμενα στον υλισμό, στις σελ. 69-70: ενώ το ευρύτερο κεφάλαιο που αναφέρεται στις βασικές φιλοσοφικές θεωρίες, οι οποίες ασκούν επίδραση στην αγωγή σήμερα, παραλείπει το μαρξισμό, στη θέση του τοποθετεί τον "υλισμό", στον οποίο δίνει, μέσα σε πολύ λίγες γραμμές, έναν μάλλον μηχανιστικό και όχι διαλεκτικό χαρακτήρα.
3. Αριστείδη Κουτσαμάνη, Περιγραφική και αναλυτική φιλοσοφία της παιδείας. Ο συγγραφέας καταβάλλει φιλότιμη προσπάθεια να πραγματευθεί σωστά το αντικείμενό του. Μειονέκτημα του βιβλίου η τάση του συγγραφέα για ανάλυση ασήμαντων, κάποτε, λεπτομερειών, καθώς και η διάχυτη σε πολλές σελίδες ασάφεια (πρβλ. σελ. 75, 76, 160, 162, 185, κτλ.). Σημείωση. Το συμπληρωματικό κεφάλαιο, που ο Μιχ. Σπανός υπέβαλε για το βιβλίο του Εισαγωγή στη φιλοσοφία, με θέμα το μαρξισμό, είναι ευσύνοπτο, κατατοπιστικό και ανταποκρίνεται στο σκοπό για τον οποίο γράφτηκε.

Ανακεφαλαιώνοντας:

1. Κρίνουμε ως μη κατάλληλα τα βιβλία του Σαρτρ Το πρόβλημα της μεθόδου και του Κ. Αξελού Ο Ηράκλειτος και η φιλοσοφία, επειδή δε συμφωνούν με το αναλυτικό πρόγραμμα.

2. Θεωρούμε ότι θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως κατάλληλα, με πολλές όμως επιφυλάξεις, για τους λόγους που εκθέσαμε ήδη, τα βιβλία:

α) Έλλης Λαμπρίδη, Εισαγωγή στη φιλοσοφία.

β) Κ. Μάνου, Φιλοσοφία της αγωγής.

γ) Α. Κουτσαμάνη, Περιγραφική και αναλυτική φιλοσοφία της παιδείας.

3. Θεωρούμε ως κατάλληλα, χωρίς επιφύλαξη, όλα τα υπόλοιπα πιο πάνω βιβλία, καθώς και το συμπληρωματικό κεφ. του Μ. Σπανού.

Στη συνέχεια ο κ. Κατσιμάνης λέγει τα εξής για τα ακόλουθα βιβλία:

1. α) Ε.Π. Παπανούτσου: Φιλοσοφία και Παιδεία και

β) Ε.Π. Παπανούτσου: Φιλοσοφικά προβλήματα.

Όλοι γνωρίζουμε την επιστημονική στερεότητα, τον πνευματικό πλούτο και την αρτιότητα λόγου που χαρακτηρίζουν τις περισπούδαστες φιλοσοφικές συγγραφές του αείμνηστου δάσκαλου Ε.Π. Παπανούτσου. Τα πιο πάνω δύο βιβλία του θα μπορούσαν να προσφέρουν πολλά στους καθηγητές και τους φοιτητές των Παιδαγωγικών Ακαδημιών. Όμως μόνον μερικά συμπίπτουν με το Α.Π. του μαθήματος. Ουσιαστικά πρόκειται για συγκέντρωση μονογραφιών και όχι για βιβλίο με ενιαίο σχεδιασμό και εσωτερική ενότητα. Οι κατά τα άλλα πολύ σημαντικές αυτές μονογραφίες πραγματεύονται και προωθούν ειδικά φιλοσοφικά ζητήματα αλλά, φυσικά, δεν προσφέρουν απλές εισαγωγικές γνώσεις σε αμήτους φοιτητές. Επιπλέον, τα πιο πάνω βιβλία μου δημιουργούν την εντύπωση ότι εμπίπτουν στην παρ. 2 της σελ. 2 της υπουργικής απόφασης Γ3/1118/4-10-1984.

2. Νίκου Μασούκα: Ιστορία της φιλοσοφίας.

Το βιβλίο αυτό είναι, αντίστοιχα, μια σύντομη και εύληπτη παρουσίαση της Αρχαίας ελληνικής Φιλοσοφίας ως τον Αριστοτέλη και μετά διδασκαλίες γενική Ιστορία της Φιλοσοφίας. Δεν ανταποκρίνεται στο ισχύον Α.Π. των Παιδαγωγικών Ακαδημιών για το μάθημα της Φιλοσοφίας.

3. Γ. Κουμάκη, Εισαγωγή στη Φιλοσοφία.

Το βιβλίο του Γ. Κουμάκη ανταποκρίνεται λίγο-πολύ, στο Α.Π. της φιλοσοφίας.

4. Εισαγωγή στη Φιλοσοφία, Μ. Σπανού.

5. Εισαγωγή στη Φιλοσοφία, Ν. Μπούσουλα.

Θεωρώ κατάλληλα για τους σπουδαστές των Παιδαγωγικών ακαδημιών τα βιβλία των Μ. Σπανού και Ν. Μπούσουλα "Εισαγωγή στη Φιλοσοφία" για τους λόγους που αναφέρονται στην Πράξη 55/1982 του Τμήματος.

6. Μαθήματα εισαγωγής στη Φιλοσοφία και φιλοσοφία της φύσης" Αν.

Γιανναρά,

Για το πιο πάνω βιβλίο μου είχε κάνει παλαιότερα μια νύξη ο κ. Β. Κονιδιτσιώτης λέγοντάς μου ότι θα κληθώ μελλοντικά να διατυπώσω σχετική εισήγηση, αλλά έκτοτε το θέμα ξεχάστηκε και μόλις σήμερα, κάπως αιφνιδιαστικά, παρακλήθηκα να πω τη γνώμη μου, χωρίς όμως να έχω πάρει από πριν το βιβλίο, που τελικά μόνο λίγη ώρα μπόρεσα να το ξεφυλλίσω.

Από το σύντομο αυτό ξεφύλλισμα διαπιστώνω τα εξής:

1. Το βιβλίο δεν έχει γραφεί ειδικά για σπουδαστές παιδαγωγικών ακαδημιών αλλά για πανεπιστημιακούς φοιτητές.

2. Το περιεχόμενό του δε συμπίπτει με το Α.Π. των παιδαγωγικών ακαδημιών. Πρώτα πρώτα το δεύτερο μέρος του πραγματεύεται ειδικότερα φιλοσοφικό θέμα (τη φιλοσοφία της φύσης) και δεν εμπίπτει στην εισαγωγή στη φιλοσοφία. Έπειτα το πρώτο μέρος που είναι μαθήματα εισαγωγής στη φιλοσοφία μόνο μερικά συμπίπτει με το Α.Π. Ορισμένα κεφάλαιά του τα αναπτύσσει διεξοδικά (λ.χ. την έννοια της αλήθειας, που καλύπτει ουσιαστικά το μισό τμήμα του πρώτου μέρους), ενώ πάρα πολλά άλλα (λ.χ. ηθική, αισθητική, ειδικότερα προβλήματα γνωσιοθεωρίας κτλ.) τα παραλείπει.

3. Το βιβλίο δε δίνει την εντύπωση ότι είναι ένα "φιλοσοφικό αλφαβητάρι", προορισμένο να διδάξει "φιλοσοφική ανάγνωση και γραφή" στον αμύητο. Είναι ένα εγχειρίδιο, όπου ο συγγραφέας εισάγει στο "φιλοσοφείν" ακολουθώντας μια φιλοσοφική πορεία που χάραξε ο ίδιος σύμφωνα με τις απόψεις και τις προτιμήσεις του. Κατά τη διάρκεια μάλιστα αυτής της πορείας βρίσκει την ευκαιρία να πραγματευτεί διεξοδικότερα ορισμένα θέματα που προφανώς τον ενδιαφέρουν περισσότερο (όπως λ.χ. το πρόβλημα της αλήθειας).

Για όλους αυτούς τους λόγους -και με την επιφύλαξη πάντοτε ότι υποχρεώνομαι να αποφανθώ χωρίς ουσιαστική μελέτη του βιβλίου- θα κατέληγα στα εξής:

1. Αν επρόκειτα να υποδειχτεί ένα μόνο βιβλίο ως κατάλληλο, για τις παιδαγωγικές ακαδημίες, η απάντησή μου στην προκειμένη περίπτωση θα ήταν αρνητική, γιατί το βιβλίο δεν ανταποκρίνεται στην αντιληπτικότητα των αρχαρίων στη φιλοσοφία και δε συμφωνεί πλήρως με το Α.Π.

2. Αν όμως πρόκειται το βιβλίο αυτό να είναι ένα από τα πολλά που θα προταθούν στους διδάσκοντες, από τα οποία αυτοί θα επιλέξουν το κατά την κρίση τους καλύτερο, θα έλεγα ότι το βιβλίο του Γιανναρά δεν πρέπει να αποκλειστεί. Και αυτό, γιατί είναι γραμμένο από ένα βαθύ γνώστη του θέματος, ο οποίος ξέρει να δίνει μια αυθεντική εικόνα του αντικειμένου που πραγματεύεται, έστω και αν αυτή η εικόνα είναι αποσπασματική ή σπουδή μιας λεπτομέρειας. Εξάλλου δεν πρέπει εκ των προτέρων να αποκλείσουμε το ενδεχόμενο να βρεθεί ένας εμπνευσμένος καθηγητής που θα απευθυνθεί σε ένα υψηλής αντιληπτικότητας ακροατήριο και, επομένως, θα είναι σε θέση να αξιοποιήσει το βιβλίο του Γιανναρά. Όπως και να έχει το πράγμα, ο διδάσκων, με δική του επιλογή και ευθύνη, θα υιοθετήσει ένα από τα εγχειρίδια που θα έχει στη διάθεσή του.

Ακολουθεί συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων.

Ο κ. Βλουτίδης, Σύμβουλος Β', λέγει τα εξής:

Παρόλο που είναι το βιβλίο του κ. Γιανναρά αξιόλογο, δεν είναι δυνατό να θεωρηθεί κατάλληλο για τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες, γιατί δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του Α. Π. των Σχολών αυτών.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση, κατά πλειοψηφία αποφαινεται

Α. Θεωρεί κατάλληλα για τους λόγους που αναφέρονται στην εισήγηση τα βιβλία:

1. Εισαγωγή στη φιλοσοφία, Μ. Σπανού.
2. Εισαγωγή στη φιλοσοφία, Ν. Μπούσουλα
3. Εισαγωγή στη φιλοσοφία, Γ.Κουμάκη.
4. Μαθήματα εισαγωγής στη φιλοσοφία και φιλοσοφία της φύσεως, Αν. Γιανναρά.
5. Έννοια και χρησιμότητα της φιλοσοφίας, Η. Νικολούδη.
6. Ιστορία και φιλοσοφία, Θεόφιλου Βέικου.

7. Προλεγόμενα στη φιλοσοφία, Θεόφιλου Βέικου.
8. Θεμελιώδεις έννοιες της φιλοσοφίας, Κ. Νιάρχου.
9. Φιλοσοφία της Παιδείας, Π. Πολυχρονοπούλου.

Β. Θεωρεί ως κατάλληλα, με πολλές όμως επιφυλάξεις, για τους λόγους που αναφέρονται στην εισήγηση, τα βιβλία:

1. Εισαγωγή στη φιλοσοφία, Έλλης Ασμπρίδη.
2. Φιλοσοφία της αγωγής, Κ. Μάνου.
3. Α. Κουτσαμάνη, Περιγραφική και αναλυτική φιλοσοφία της παιδείας.

Γ. Δεν θέωρεί κατάλληλα, για τους λόγους που αναφέρονται στην εισήγηση, τα βιβλία:

1. Ε.Π. Παπανούτσου, Φιλοσοφία και Παιδεία
2. Ε.Π. Παπανούτσου, Φιλοσοφικά προβλήματα.
3. Νίκου Ματσούκα, Ιστορία της φιλοσοφίας.
4. Ζαν Πωλ Σαρτρ, Το πρόβλημα της μεθόδου.
5. Κώστα Αξελού, Ο Ηράκλειτος και η φιλοσοφία.

Μειοψηφεί ο κ. Ν.Βλουτίδης, Σύμβουλος Β', ο οποίος δεν θεωρεί κατάλληλα και τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες το βιβλίο φιλοσοφίας του Α.Π. Παπανούτσου, ανταποκρινόμενος σε αιτήσεις των Αναλ. Προγραμ. των Σχολών αυτών.

Το Τμήμα, έπειτα από σχετική πρόταση του κ. Μελά, δεν αποφαινεται για το βιβλίο του κ.Βώρου, επειδή μέχρι τώρα έχει τηρηθεί μία γραμμή να μην κρίνει βιβλία συγγραφέων που είναι μέλη του ΚΕΜΕ ή της Κεντρικής υπηρεσίας του Υπουργείου.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Ο κ. Θεοδωρακόπουλος, εισηγητής του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα ακόλουθα: Σπύρου Ευαγγελόπουλου, Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης, τΑ-Β', Αθήνα 1984.

Στην αρχή του α' τεύχους ο συγγραφέας ασχολείται συνοπτικά (13 σελ.) με τη διευκρίνιση μεριών βασικών όρων, όπως αγωγή, μόρφωση, παιδεία-εκπαίδευση, εκπαιδευτική πολιτική, εκπαιδευτική νομοθεσία - διοίκηση της εκπαίδευσης, εποπτεία, οργάνωση και διοίκηση της εκπαίδευσης. Ακολουθεί μία σύντομη (26 σελ.) ανασκόπηση της ελληνικής εκπαίδευσης από την αρχαιότητα ως το 1821. Εξετάζονται: Τα ιδεώδη της αγωγής,

ΣΤ

το περιεχόμενο και η εξέλιξη της εκπαίδευσης κατά την ομηρική εποχή, τους κλασικούς χρόνους, την ελληνιστική εποχή, τους ρωμαϊκούς χρόνους, τη βυζαντινή εποχή και τους χρόνους της τουρκοκρατίας. Ύστερα παρατίθενται στοιχεία για την κατάσταση της εκπαίδευσης από το 1821 ως το τέλος του 19^{ου} αιώνα. Εδώ επισημαίνονται ιδιαίτερα οι αλλαγές που έγιναν το 1880, οπότε εκδόθηκε το πρώτο επίσημο πρόγραμμα της δημοτικής εκπαίδευσης και καθιερώθηκε η συνδιδασκτική μέθοδος, η μεταρρύθμιση του 1895 και η νομοθετική προσπάθεια του 1899. Στη συνέχεια γίνεται μια σύντομη επισκόπηση της διοίκησης και της εποπτείας της Εκπαίδευσης κατά το 19ο αιώνα, εξετάζεται η εκπαίδευση και η μετεκπαίδευση των δασκάλων και των νηπιαγωγών και δίνονται γενικά στοιχεία για την κατάσταση της μέσης εκπαίδευσης (Ελληνικό Σχολείο ή Σχολαρχείο) και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά το ίδιο χρονικό διάστημα.

Στο β' τεύχος (σελ. 127) ο συγγραφέας εξετάζει την κατάσταση της εκπαίδευσης και την εξέλιξη του εκπαιδευτικού μας συστήματος στο χώρο της Α/θμιας, της Β/θμιας και της Γ/θμιας εκπαίδευσης από το 1900 ως σήμερα. Ετέκεται ιδιαίτερα στις μεταρρυθμίσεις του 1917 και του 1929, στην περίοδο 1933-1957, στις μεταρρυθμίσεις 1959, 1964, και 1976 και ασχολείται με θέματα διοίκησης και εποπτείας της δημοτικής και μέσης Εκπαίδευσης, της μετεκπαίδευσης δασκάλων, νηπιαγωγών και καθηγητών και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης δίνοντας μια σύντομη επισκόπηση του ιστορικού και της κατάστασης των ΑΕΙ και πολλών ανώτερων σχολών.

Στο γ' τεύχος, που δεν έφτασε στα χέρια μου, ο συγγραφέας -όπως δηλώνει στον πρόλογο του α' τεύχους- θα περιλάβει μερικά από τα κυριότερα νομοθετήματα της Εκπαιδευτικής Νομοθεσίας που ισχύει σήμερα.

Το έργο του κ. Σπ. Ευαγγελόπουλου είναι ευμέθοδο, περιεκτικό, κατατοπιστικό και τεκμηριωμένο. Νομίζω πως μπορεί να εξυπηρετήσει επαρκώς τους στόχους του αναλυτικού προγράμματος για το μάθημα "Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης" που διδάσκεται στο β' έτος των Παιδαγ. Ακαδημιών επί 1 ώρα την εβδομάδα (Π.Δ.306/84).

Διατηρώ μόνο μερικές επιφυλάξεις ως προς την εξυπηρέτησή του τομέα "παράγοντες διαμόρφωσης του ΝΕ εκπαιδευτικού συστήματος", τον οποίο το βιβλίο δεν καλύπτει επαρκώς.

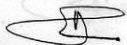
Στη συνέχεια ο κ. Βουγιούκας προτείνει για το ίδιο μάθημα ως κατάλληλο και το βιβλίο του Δημαρά "Μεταρρύθμιση που δεν έγινε".

2. Στέργιου Ν. Δερβίση "Ιστορία της ΝΕ Εκπαίδευσης και Σύγχρονο Εκ-
παιδευτικό σύστημα".

Σχετικά με το παραπάνω βιβλίο έχω να παρατηρήσω τα ακόλουθα: Ύστε-
ρα από τη δημοσίευση του νέου νόμου για τη δομή και λειτουργία της
Α/θμιας και Β/θμιας εκπαίδευσης το μεγαλύτερο μέρος της ύλης του βι-
βλίου δεν έχει κύρος. Βέβαια ο συγγραφέας στη σχετική αίτησή του υπό-
σχεται ότι θα κάνει τις ανάλογες διορθώσεις και μεταβολές, πριν από την
παράδοση του βιβλίου στους σπουδαστές, αλλά νομίζω ότι δεν μπορούμε να
εγκρίνουμε το βιβλίο ως κατάλληλο, αν δε διαπιστώσουμε ότι θα γίνει
πράγματι τέτοιο ύστερα από τις διορθώσεις και μεταβολές που θα κάνει ο
συγγραφέας.

Εκτός όμως από το ευρύτερο αυτό ζήτημα έχω να σημειώσω ακόμη και
τις εξής παρατηρήσεις:

- α) Σελ. 171-176: Όσα αναφέρονται στην οργάνωση και λειτουργία των νη-
πιαγωγείων στηρίζονται στο Π.Δ. 487/77, αλλά αυτό έχει τροποποιηθεί
με το Π.Δ. 498/81, το οποίο φαίνεται να αγνοεί ο συγγραφέας.
- β) Σελ. 184-187: Ο συγγραφέας φαίνεται να αγνοεί και το Π.Δ. 255/83 που
αναφέρεται στο διορισμό και την τοποθέτηση των εκπαιδευτικών Μ.Ε.
- γ) Σελ. 110-124: Ο συγγραφέας διατηρεί στην οργάνωση του ΥΠΕΠΘ τις Γε-
νικές Δ/νσεις και τις Υπηρεσίες Εκπαιδεύσεως, οι οποίες έχουν καταρ-
γηθεί με το Ν. 1232/81.
- δ) Σελ. 195: Όσα αναφέρονται στις κρατήσεις επό των αποδοχών των δα-
σκάλων δεν είναι σύμφωνα με τις τελευταίες συναφείς ρυθμίσεις.
- ε) Σελ. 224: Τα όσα αναφέρονται στο Ω.Π. και Α.Π. του δημοτικού σχο-
λείου στηρίζονται στο Π.Δ. 1034/77. Τώρα όμως άλλα ισχύουν.
- στ) Σελ. 230 κ εξ.: Τα όσα αναφέρονται στις εγγραφές και τις μετεγγραφές
των μαθητών των δημοτικών σχολείων δεν είναι εγνημονωμένα με το Π.Δ.
497/81.
- ζ) Σελ. 246: Για τις γενικές εξετάσεις παρατίθεται η απόφαση Γ2/1207/
16-5-83. Τώρα όμως ισχύει το Π.Δ. 184/13-4-85.
- η) Για τη διαχείριση εσόδων-εξόδων των σχολικών εφορειών* δεν έχει υπό-
ψη του ο συγγραφέας την υπουργική απόφαση ΙΒ/3651α/2-5-84, με την
οποία τροποποιείται η ΣΤ/4990/81 όμοια απόφαση. Εξάλλου αγνοεί τις
κοινές υπουργικές αποφάσεις ΣΤ5/14/24-6-82 και ΣΤ5/27/20-10-82.

Για τους παραπάνω λόγους δεν μπορώ να εισηγηθώ να κριθεί το βιβλίο κατάλληλο για τις παιδαγωγικές ακαδημίες και τις σχολές νηπιαγωγών.

Εξάλλου για όσα περιλαμβάνονται στα κεφάλαια "Συστήματα οργάνωσης σχολείου και τάξης", "Κοινωνική οργάνωση της τάξης κατά τη διδακτική διαδικασία" και "Κοινωνικοποίηση και σχολείο" δεν μπορώ να εκφέρω γνώμη, γιατί δεν είμαι επιστημονικά οικείος προς τα θέματα αυτά.

Ακολουθεί συζήτηση κατά την οποία το τμήμα αναθέτει στους κ.κ. Θεοδωρακόπουλο και Μελά να ελέγξουν κατά πόσο το Α.Π. του μαθήματος Ιστορία ΝΕ Εκπαίδευσης συμφωνεί με τα κρινόμενα βιβλία.

Οι κ.κ. Θεοδωρακόπουλος και Μελάς, έπειτα από εξέταση των κρινόμενων βιβλίων με το Α.Π. του μαθήματος, λένουν τα εξής:

1. Το Α.Π. των Παιδ. Ακαδημιών (Π.Δ.306/84) για το μάθημα Ιστορία της Ν.Ε. Εκπαίδευσης προβλέπει μία (1) ώρα την εβδομάδα στο β' έτος:
 - (α) Έννοια, σκοπός, σημασία (του μαθήματος)
 - (β) Ιστορική εξέλιξη του σχολείου στην Ελλάδα
 - (γ) Παράγοντες διαμόρφωσης του ΝΕ εκπαιδευτικού συστήματος.
 - (δ) Ιστορία, οργάνωση, διοίκηση της δημοτ. Εκπαίδευσης.

Από την παραπάνω ύλη το κρινόμενο βιβλίο καλύπτει πλημμελώς, με 94 μόνο σελίδες, τα κεφάλαια (α), (β) κ'(γ), ενώ αφιερώνει το μεγαλύτερο μέρος του βιβλίου (150 σελίδες) στο (δ) κεφάλαιο, χωρίς όμως να το έχει ενημερώσει με τα δεδομένα του νέου νόμου για την Α/θμια και τη Β/θμια εκπαίδευση. Το υπόλοιπο μέρος του βιβλίου (80 σελίδες) περιέχει τα κεφάλαια "Συστήματα οργάνωσης σχολείου και τάξης", "Κοινωνικοποίηση και Σχολείο" και "Τριτοβάθμια Εκπαίδευση", τα οποία πραγματεύονται ύλη εκτός αναλυτικού προγράμματος.

Για τους λόγους αυτούς νομίζουμε ότι το βιβλίο, κι αν ακόμα ενημερωθεί με τις διατάξεις του νέου νόμου, δεν μπορεί να κριθεί κατάλληλο για τους σπουδαστές των Παιδ. ακαδημιών, γιατί δεν είναι σύμφωνο στα περισσότερα σημεία του με το Α.Π.

2. Το πρόγραμμα των σχολών νηπιαγωγών (Π.Δ.309/1984) προβλέπει στο Α' έτος μια ώρα την εβδομάδα το μάθημα "Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης και ιδιαίτερα της Προσχολικής" με τις ακόλουθες επιμέρους ενότητες:

(α) Σύντομη εξέταση της δομής του Ελληνικού Εκπαιδευτικού Συστήματος.

(β) Ιδιαίτερη εξέταση της δομής και οργάνωσης της Προσχολικής Εκπαίδευσης.

(γ) Μελέτη των κοινωνικο-οικονομικών δεδομένων των διαφόρων περιοχών της Ελλάδος.

(δ) Διοικητική αποκέντρωση σε σχέση με τις ειδικές ανάγκες που προκύπτουν για την ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία των νηπιαγωγείων.

Όπως προκύπτει από την παραπάνω (παρ. 1 της εισήγησης) περιγραφή του, το κρινόμενο βιβλίο δεν μπορεί να καλύψει τις ανάγκες διδασκαλίας του μαθήματος όπως τις θέτει το οικείο Α.Π.

Θ. Γέρου, Παιδεία και Νεοέλληνες διανοητές (μετάφραση Τζένη Μαστοράκη, Αθήνα 1980).

Ο κ. Μελάς εισηγείται τα ακόλουθα:

Στο βιβλίο αυτό ο συγγραφέας επιχειρεί να δώσει απάντηση στο ερώτημα ποια ευθύνη έχουν οι Νεοέλληνες διανοητές για τη σημερινή κατάσταση της παιδείας μας.

Το αντικείμενο έχει εξαιρετικό ενδιαφέρον για την εξέλιξη των εκπαιδευτικών πραγμάτων και η ανάπτυξή του από το συγγραφέα είναι πολύ ικανοποιητική. Το βιβλίο καλύπτει ένα μικρό μόνο μέρος της ύλης του Α.Π. για το μάθημα Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης. Για τον τελευταίο αυτό λόγο προτείνω να μην κριθεί ως κατάλληλο εγχειρίδιο για τους σπουδαστές.

Άννα Φραγκουδάκη, Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και φιλελεύθεροι διανοούμενοι, ΚΕΔΡΟΣ.

Το θαυμάσιο αυτό βιβλίο της κ. Φραγκουδάκη, που θα ήταν καλό να το διαβάσει κάθε εκπαιδευτικός, καλύπτει ένα μικρό μέρος της ύλης του μαθήματος "Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης", όπως προβλέπεται από το Α.Π. των Παιδαγωγικών ακαδημιών.

Γι' αυτό δεν μπορώ να το προτείνω ως κατάλληλο με την έννοια της εγμυκλίου Γ3/1118/

Το Τμήμα, έπειτα από τη συζήτηση
ομόφωνα αποφαινεται

1. Θεωρεί κατάλληλα για τους λόγους που αναφέρονται στην εισήγηση, τα εξής βιβλία:
 - α. Σπύρου Ευαγγελόπουλου, Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης, τ.Α' - Β'.
 - β. Α. Δημαρά, Η μεταρρύθμιση που δεν έγινε, τ.Α' - Β'. Εκδ. ΕΡΜΗΣ.
2. Δεν θεωρεί κατάλληλα, για τους λόγους που αναφέρονται στην εισήγηση, τα βιβλία:
 - α. Στ. Δερβίση, Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης.
 - β. Θ.Γέρου, Παιδεία και Νεοέλληνες διανοητές.
 - γ. Άννας Φραγκουδάκη, Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και φιλελεύθεροι διανοούμενοι.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', θέτει υπόψη του Τμήματος κοινή εισήγησης του με τον κ. Διληπόη, Θεολόγο, για τα παρακάτω βιβλία, που έχει ως εξής:

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ, Γεωργίου Α. Στογιόγλου.

Το περιεχόμενο του βιβλίου δεν ανταποκρίνεται στα αναλυτικά προγράμματα του Α' και Β' έτους των Παιδαγωγικών Ακαδημιών.

Το έργο δεν είναι ολοκληρωμένο αφού όπως σημειώνεται είναι ο πρώτος τόμος.

Η έκθεση του ιστορικού υλικού ακολουθεί τη συνηθισμένη πορεία άλλων σπουδαιών έργων όπως του Β. Στεφανίδη.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ, Βασιλείου Γ. Γιούλτση.

Το περιεχόμενο του βιβλίου, ενδιαφέρον αλλά με ειδίκευση, ανταποκρίνεται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα των Παιδαγωγικών Ακαδημιών του Α' έτους στα σημεία α-γ-δ-ε(ι)- και τούτο μόνο από την άποψη της Κοινωνιολογίας της θρησκείας.

Κατάλληλο για θεολογικές Σχολές επειδή έχουν και πολλά άλλα συναφή μαθήματα.

Γραφή με αντικειμενική και επιστημονική ενημέρωση, με ευρύτητα στο κοινωνιολογικό φαινόμενο της θρησκείας.

Ίσως μπορεί να δοθεί ως συμπληρωματικό βοήθημα στο Σπουδαστή για προβληματισμό, και για να κατανοήσει, σε προσωπικό επίπεδο, πολλά θέματα γύρω από την ύπαρξη της Θρησκείας.

Απαιτούνται, οπωσδήποτε, για την κατανόηση και ωφέλεια γνώσεις Κοινωνιολογίας.

Στη συνέχεια ο κ. Μελάς αναφέρεται στην εισήγηση που είχε κάνει κατά το προηγούμενο έτος για τα ακόλουθα βιβλία ο θεολόγος - εισηγητής του ΚΕΜΕ Κων/νος Φούσκας και η οποία έχει ως εξής:

1) Το βιβλίο του Ιω. Δρούλια "Αιώνιες αναζητήσεις και ανάλογες θεωρήσεις του όντως όντος", Αθήνα 1981, κρίθηκε στο Τμήμα με τις πράξεις 56/22-10-82 και 55/11-10-83 "κατάλληλο με επιφυλάξεις", γιατί δεν ανταποκρινόταν πλήρως στο ισχύον τότε Α.Π. για τις Παιδ. Ακαδημίες (ΒΔ 343/72 ΦΕΚ 81 τ.Α' 31-5-72) και σε κείμενο για τις Σχολές Νηπιαγωγών (Β.Δ.7/73 ΦΕΚ 2 τ.Α' 10-1-73. Σήμερα το βιβλίο αυτό, λόγω αλλαγής του Α.Π. ανταποκρίνεται λεκτικά κατά το μεγαλύτερο μέρος του στις νέες απαιτήσεις και γι' αυτό το προτείνω να χρησιμοποιηθεί ως διδ. βιβλίο για το Α' έτος σπουδών των Παιδ. Ακαδημιών κατά το ακαδ. έτος 1984-85.

2) Το βιβλίο του Χρ. Γιανναρά "Αλφαβητάρι της Πίστης", Αθήνα 1984, (εκδόσεις Δόμος), είναι αξιόλογο και εξυπηρετεί την ύλη του νέου Α.Π. του μαθήματος που αναφέρεται στη Δογματική. Το προτείνω ως κατάλληλο για να χρησιμοποιηθεί ως διδακτ. εγχειρίδιο κατά το ακαδ. έτος 1984-85 για τους σπουδαστές του Β' έτους.

3. Έκδοσις ακριβής της Ορθόδοξης πίστεως, Ι. Δαμασκηνού.

) Για το πρώτο (Α') έτος των Παιδ. Ακαδημιών προτείνω να επιλεγεί η "Έκδοσις ακριβής της Ορθόδοξης Πίστεως" του Ιω. Δαμασκηνού, όπως εκδόθηκε σε κείμενο και μετάφραση (καλή Δημοτική με ελαφρές αποκλίσεις) του Νικ. Μαρτσούκα από τις εκδόσεις Π.Πουρνάρα, Θεσ/νίκη 1976. Το έργο του Δαμασκηνού προβλέπεται από το Α.Π. στο τμήμα του "Εκκλ. Γραμματεία" και έτσι ή αλλιώς έπρεπε να διδαχτεί για ορισμένες ώρες. Επειδή το κλασσικό αυτό έργο του μεγαλύτερου Δογματικού της Εκκλησίας μας αποτελεί ένα ευσύννοπτο και έξοχο από κάθε άποψη εγχειρίδιο Δογματικής που υπερτερεί ασυναγώνιστα από κάθε άλλο εγχειρίδιο σύγχρονων δογματολόγων, μπορεί να διδαχτεί όλο το χρόνο κατεπιλογή του διδάσκοντος, αφού δεν έχουμε άλλο κατάλληλο βιβλίο. Η προτεινόμενη λύση είναι η καλύτερη

δυνατή, γιατί προβλέπεται ν' αλλάξει σύντομα το Α.Π. των Θρησκευτικών και γιατί το έργο του Δαμασκηνού θα είναι πολύτιμο βοήθημα των διδασκάλων για όλη την εκπαιδευτική τους σταδιοδρομία.

4. Ορθόδοξος Λειτουργική, Κ. Αθανασόπουλος.

6) Για το δ ε ύ τ ε ρ ο (Β') έτος των Παιδ. Ακαδημιών προτείνω το βιβλίο του Κων. Αθανασόπουλου "Ορθόδοξος Λειτουργική", Αλεξ/πολις 1975, για τους εξής λόγους: α) Καλύπτει κατά τρόπο θαυμάσιο το Α.Π. του μαθήματος. β) Δεν έχει σοβαρές ελλείψεις ή λάθη επιστημονικής υφής, γ) Προσφέρεται για διδασκαλία, αφού εκθέτει με μεθοδικότητα την ύλη και είναι εύπεπτο και ευχάριστο. δ) Προτείνεται από όλες σχεδόν τις Παιδ. Ακαδημίες της χώρας.

Το γλωσσικό ιδίωμα στο οποίο είναι γραμμένο το βιβλίο (μίγμα Δημοτικής και απλής καθαρεύουσας) δε συμφωνεί με τις σύγχρονες γλωσσικές απαιτήσεις της Παιδείας μας, **αλλά** αυτό δεν το θεωρώ επιχείρημα αρκετό για τον αποκλεισμό του βιβλίου, αφού αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει άλλο κατάλληλο βιβλίο για τη διδασκαλία του μαθήματος που να είναι γραμμένο σύμφωνα με τις σύγχρονες γλωσσικές απαιτήσεις.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ομόφωνα αποφαινεται

Α. Θεωρεί κατάλληλα, για τους λόγους που αναφέρονται στην εισήγηση, τα βιβλία:

1. Έκδοσις ακριβής της Ορθόδοξου πίστεως" του Ιωαν. Δαμασκηνού (Εκδ. ΠΟΥΡΝΑΡΑ)

2. Ορθόδοξος Λειτουργική, Κ. Αθανασόπουλου.

3. Αιώνιες αναζητήσεις και αγάλογες θεωρήσεις του όντως όντος", Ι. Δρούλια.

4. Αλφαβητάρι της Πίστες, Χρ. Γιανναρά (Εκδ. ΔΟΜΟΣ)

Β. Δεν θεωρεί κατάλληλα, για τους λόγους που αναφέρονται στην εισήγηση, τα βιβλία:

1. Εκκλησιαστική Ιστορία, τ.Α', Γ. Στογιόγλου.

2. Εισαγωγή στην κοινωνιολογία της Θρησκείας, Β. Γιούλτσον

του ύψους οντογροφία. Γι' αυτό αρ...

επιλογή ως εκπαιδευτικό των δεινών...

του ύψους οντογροφία. Γι' αυτό αρ...

ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ο κ. Δ. Μελάς, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα:

Χρήστου Π. Φράγκου

Βασικές Παιδαγωγικές θέσεις

CUTENBERG, 1983.

Στο βιβλίο αυτό περιλαμβάνονται τρεις παλαιότερες ερευνητικές μελέτες του συγγραφέα.

Με την πρώτη, "Πρόσωπα και πράγματα στην αγωγή των παιδιών της προσχολικής ηλικίας επιδιώκεται να διερευνηθεί το φαινόμενο της ανθρώπινης γνωστικής επικοινωνίας μέσα από τη γενετική παιδαγωγική. Στο τέλος του κεφαλαίου παρατίθενται "θεμελιώδεις" παιδαγωγικές αρχές, που μπορούν να αποτελέσουν κατευθυντήριες γενικές θέσεις για την παιδαγωγική πράξη σε όλα τα επίπεδα".

Η δεύτερη ερευνητική μελέτη "Παιδαγωγικές αντιθέσεις" ασχολείται με τις αντιθέσεις και συσχετισμούς ανάμεσα στην παραδοσιακή και τη νέα αγωγή και τη συνθετική θεώρηση της παιδαγωγικής - διαλεκτικοί παιδαγωγοί αλληλοσυσχετισμοί.

Η τρίτη μελέτη του τόμου, "Εισαγωγή στη γενική μεθοδολογία της ψυχοπαιδαγωγικής" είναι, όπως λέει ο τίτλος, μια εισαγωγή στο θέμα του περιεχομένου και, κυρίως, της μεθοδολογίας των παιδαγωγικών επιστημών.

Δε θα πω για την ποιότητα του βιβλίου, που είναι γραμμένο από ένα γνωστό παιδαγωγό και συγγραφέα. Θα σταθώ όμως στη σχέση του βιβλίου με το πρόγραμμα, το οποίο είναι βέβαια γενικό και λακωνικό όμως θέτει ορισμένους περιορισμούς ανάλογα με τη σχολή στην οποία απευθύνεται. Έτσι το πρώτο μέρος (σελ. 19-90) αφορά κυρίως τις ~~σχολές~~ νηπιαγωγών. Τα άλλα δύο μέρη (σελ. 91-234), χωρίς να παύει να αφορά και τους νηπιαγωγούς, ενδιαφέρει περισσότερο τους δασκάλους.

Τα θέματα του βιβλίου δεν έχουν σχέση μόνο με το μάθημα "Θεωρία της Παιδείας" των προγραμμάτων και των δύο σχολών, αλλά και με την "Πειραματική παιδαγωγική" των παιδαγωγικών ακαδημιών (το τρίτο κεφάλαιο)

Νομίζω ότι το βιβλίο αυτό του κ. Φράγκου δεν καλύπτει μεγάλο μέρος των προγραμμάτων των δύο σχολών, πράγμα που κάνει "Η ψυχοπαιδαγωγική" του ίδιου συγγραφέα. Γι' αυτό προτείνω να μην κριθεί ως κατάλληλο για επιλογή ως εγχειρίδιο των σπουδαστών.

ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Μιχαλάκη Ι. Μαραθεύτη, Ο σύγχρονος κόσμος και η παιδεία, Λευκωσία 1984.

Πρόκειται για ένα βιβλίο πολύ αξιόλογο, το οποίο όμως μόνο μερικώς καλύπτει την ύλη του αναλυτικού Προγράμματος στο μάθημα Θεωρία της Παιδείας.

2. Ζήση Δ. Λυγούρα, Πειθαναγκασμός ή συνεργασία;

Θεωρία και πράξη της δημοκρατικής αγωγής, Λάρισα 1984.

Το βιβλίο στοιχεί προς το Α.Π. των παιδαγωγικών ακαδημιών και των σχολών νηπιαγωγών για το μάθημα Θεωρία της παιδείας. Έχω ορισμένες επιφυλάξεις ως προς τη διαπραγμάτευση ορισμένων θεμάτων, π.χ. Στο θέμα "Άλλοι παράγοντες αγωγής" κάτω από τον υπότιτλο "Τα μέσα μαζικής επικοινωνίας" ο συγγραφέας λέει πώς πρέπει να είναι η τηλεόραση και το ραδιόφωνο. Και αλλού μιλώντας για τον κινηματογράφο δε διαπραγματεύεται την παιδαγωγική του αξία και τη θέση του στην αγωγή.

Την ίδια παράλειψη κάνει και για την τηλεόραση και για τα έντυπα. Εξάλλου στη διαπραγμάτευση πολλών θεμάτων του βιβλίου μεγάλο μέρος παίρνει η ψυχολογική θεώρηση των αντικειμένων, που θα ήταν σκόπιμο αν δε διδασκονταν ψυχολογικά μαθήματα και αν υπήρχε μια εξισορρόπηση της ύλης με περιεχόμενο παιδαγωγικό.

Επειδή όμως το βιβλίο συμφωνεί με το Α.Π., ο συγγραφέας διδάσκει το μάθημα σε Παιδαγωγική Ακαδημία και η διαπραγμάτευση των θεμάτων του είναι γενικά ικανοποιητική, προτείνω να κριθεί ως κατάλληλο για το μάθημα Θεωρία της Παιδείας των Παιδαγωγικών Ακαδημιών.

3. Αντωνίου Κ. Δανασσή - Αφεντάκη,

Εισαγωγή στην Παιδαγωγική:

τ. Α' Θεματική της Παιδαγωγικής επιστήμης

τ. Β' Η εξέλιξη της παιδαγωγικής και διδακτικής σκέψης. *

Β' έκδοση, Αθήνα 1980.

Το βιβλίο σε 2 τόμους στοιχεί με το Α.Π. των Παιδαγωγικών Ακαδημιών για το μάθημα Θεωρία της Παιδείας. Εκείνο που θα είχα να παρατηρήσω σ' αυτό το βιβλίο είναι η χρησιμοποίηση από το συγγραφέα μιας ορολογίας και κατάταξης των θεμάτων, που τουλάχιστον δεν είναι συνηθισμένη στην Ελληνική βιβλιογραφία: Αναφέρω ενδεικτικά: Κάτω από τον τίτλο Παιδα-

Σ

γωγική Ψυχολογία περιλαμβάνονται η Γενική διδακτική, η Μεθοδολογία και η Ειδική διδακτική.

Αλλού μιλάει για Ομαδική Παιδαγωγική, Εργατική Παιδαγωγική και Ιστορική Παδδαγωγική.

Παρά τη διαφορά αυτή των απόψεων για την ορολογία και τη διαπραγμάτευση των θεμάτων της παιδαγωγικής επιστήμης εισηγούμαι να κριθεί ως κατάλληλο βοήθημα για τους σπουδαστές των παιδαγωγικών ακαδημιών και των σχολών νηπιαγωγών στο μάθημα θεωρία της παιδείας.

4. Μάριο Μανακόρντα, Για μια σύγχρονη παιδαγωγική (μετάφραση Μυρσίνη Ζαρμπά, Εκδόσεις Οδυσσέας 1983).

Στο βιβλίο αυτό η παιδαγωγική αντιμετωπίζεται από μια σκοπιά, αξιολογική και αξιοπρόσεκτη αλλά μονομερής με αποτέλεσμα να μην καλύπτει την ύλη (και την ουσία) που προβλέπεται από το Α.Π. των παιδαγωγικών ακαδημιών και των σχολών νηπιαγωγών.

Δεν προτείνεται ως εγχειρίδιο για τους σπουδαστές.

5. Σελεστέν Φρενέ, Το σχολείο του λαού, (μετάφραση Κατερίνα Δεναξά - Βενιεράτου, Εκδ. Οδυσσέας, 1977).

Το βιβλίο απηχεί τις απόψεις για ένα σύγχρονο σχολείο ενός σημαντικού εκπροσώπου της εκπαιδευτικής πράξης, του Φρενέ. Όμως δεν μπορεί να θεωρηθεί κατάλληλο ως εγχειρίδιο για τους σπουδαστές των παιδαγωγικών ακαδημιών και των σχολών νηπιαγωγών γιατί καλύπτει μικρό μέρος της ύλης, που προβλέπεται από το Α.Π. για το μάθημα.

Θεωρία της παιδείας.

6. Θεωρία της παιδείας, Ι. Χααραλαμπόπουλου.

Πρόκειται για το βιβλίο του ίδιου συγγραφέα με τίτλο Γενική παιδαγωγική, βελτιωμένο και προσαρμοσμένο στο νέο Α.Π. των παιδαγωγικών ακαδημιών και των σχολών νηπιαγωγών. Προτείνεται να κριθεί ως κατάλληλο εγχειρίδιο για τους σπουδαστές στο μάθημα θεωρία της παιδείας σύμφωνα με το σκεπτικό της εισήγησης της πράξης του τμήματος Δημοτικής, του ΚΕΜΕ.

[Handwritten signature]

7. Η ελευθερία στην εκπαίδευση, Π. Κόκοτα, Εκδόσεις ΓΡΗΓΟΡΗ, 1983.

Πρόκειται για μια αξιόλογη εργασία στο θέμα της ελευθερίας στα πλαίσια της εκπαίδευσης, που όμως δεν μπορεί να κριθεί κατάλληλο ως εγχειρίδιο των σπουδαστών γιατί δεν καλύπτει την ύλη κανενός μαθήματος του Α.Π. των παιδαγωγικών ακαδημιών και των σχολών νηπιαγωγών.

Στη συνέχεια ο κ. Μελάς θέτει υπόψη του Τμήματος εισήγηση του κ. Κονιδιτσιώτη που είχε κάνει για τα παρακάτω βιβλία και η οποία έχει ως εξής:

1. Θεμελιώδη προβλήματα της Παιδαγωγικής επιστήμης, Π. Ξωχέλη.

(Εισαγωγή στην Παιδαγωγική). Περιέχει εν μέρει την ύλη:

Αντικείμενο, μέθοδοι, παιδαγ. σκέψη, σκοποί και μεθόδευση της παιδαγωγικής διαδικασίας, Παιδαγ. ομάδες, σταθμοί της παιδαγωγικής. Προτείνεται ως κατάλληλο.

2. Σύγχρονη παιδαγωγική, Δ. Τσουρέκη.

Συμφωνεί εν μέρει με το Α.Π. και προτείνεται.

3. Κ. Καλατζή, Διδακτική των ειδικών σχολείων.

Περιέχει τις "θεμελιακές έννοιες της θεραπευτικής παιδαγωγικής, την οργάνωση και λειτουργία των ειδικών σχολείων, τις βασικές αρχές της ειδικής αγωγής και της ειδικής διδασκαλίας, ως και σχέδιο αναλυτικού προγράμματος των ειδικών σχολείων. Είναι αξιόλογη εργασία και θεωρείται κατάλληλο βιβλίο ως διδακτικό εγχειρίδιο.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση

ομόφωνα αποφαινεται

Δέχεται την εισήγηση στο σύνολό της όπως έχει.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

1. Θεόφραστου Γέρου, Ειδική διδακτική: Γλωσσικά μαθήματα, τόμοι Α' και Β'.

Το βιβλίο θα αποτελούσε πολύτιμο βοήθημα για τους σπουδαστές των παιδαγωγικών ακαδημιών και κυρίως για τους ίδιους αργότερα όταν θα αναλάμβαναν υπεύθυνα το διδακτικό έργο. Υπάρχει όμως η δέσμευση της εγκυκλίου Γ3/633 της 8-7-1985 του Υπουργείου Παιδείας που λέει ότι "θα πρέπει να αποφευχθεί η κρίση ως κατάλληλων πολύτομων βιβλίων από το περιεχόμενο των οποίων μόνο ένα σχετικά μικρό τμήμα μπορεί να διδαχτεί ...".

Κι ακόμη αν προταθεί μια μονογραφία, όπως αυτή του κ. Γέρου, θα πρέπει να προταθούν κι άλλες για τα άλλα μαθήματα του δημοτικού γεγονός που θα ανέβαζε τον αριθμό των βιβλίων που θα έπρεπε να παραχωρηθούν. Γι' αυτό, και παρά την αξία του βιβλίου, δεν μπορώ να το προτείνω ως κατάλληλο εγχειρίδιο για τους σπουδαστές μόνο του αλλά σε συνδυασμό με τη Διδακτική ΙΙ του Γ.Κ. Παπαγεωργίου.

2. Γιώργου Μ. Τρούλη, Τα σύγχρονα μαθηματικά στο δημοτικό σχολείο, Εκδόσεις ΔΙΠΤΥΧΟ, 1985.

Πρόκειται για ένα θαυμάσιο βιβλίο που δε θα πρέπει να λείπει από καμιά σχολική βιβλιοθήκη.

Όμως για τους ίδιους λόγους, που αναφέρω για το παραπάνω βιβλίο, δεν μπορώ να το προτείνω ως εγχειρίδιο για τους σπουδαστές.

3. Πινόκιο, Κ. Λορεντσίνι (Εκδ. ΑΤΑΝΤΙΣ)

Πρόκειται για το γνωστό παραμύθι, του οποίου η ύλη, φυσικά, δεν προβλέπεται από το Α.Π. των παιδαγωγικών ακαδημιών και των σχολών νηπιαγωγών. Επομένως δεν μπορεί να προταθεί ως εγχειρίδιο για τους σπουδαστές.

4. Γ.Κ. Παπαγεωργίου, Διδακτική ΙΙ, Ηράκλειο 1985.

Είναι ο δεύτερος τόμος της Ειδικής Διδακτικής του ίδιου συγγραφέα, γραμμένος με βάση όλα τα πρόσφατα δεδομένα από την ελληνική και την ξένη βιβλιογραφία και τις αλλαγές στα Α.Π. και τα βιβλία του δημοτικού στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια. Ο τόμος αυτός καλύπτει την ύλη των άλλων μαθημάτων, εκτός των γλωσσικών που περιέχονται στον πρώτο τόμο. Ο πρώτος αυτός τόμος είχε κριθεί ακατάλληλος σε προηγούμενη κρίση. Αντίθετα, για τη Διδακτική ΙΙ προτείνω να κριθεί ως κατάλληλο εγχειρίδιο και να συνδυαστεί με την Ειδική διδακτική: Γλωσσικά μαθήματα και σύγχρονη ενημέρωση των σπουδαστών σε θέματα Ειδικής διδακτικής.

5. Γ.Κ. Παπαγεωργίου, Διδακτική των γλωσσικών μαθημάτων. Ηράκλειο.

Με αφορμή την έκδοση της Διδακτικής ΙΙ του ίδιου συγγραφέα επανέρχομαι στη Διδακτική του γλωσσικού μαθήματος για να παρατηρήσω ότι επειδή έχει εκδοθεί πριν 5 χρόνια είναι ήδη ξεπερασμένο, ιδιαίτερα τώρα που ισχύει ένα νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα στο γλωσσικό μάθημα. Δε νομίζω ότι μπορούμε να δίνουμε στους σπουδαστές ως εγχειρίδια βιβλία που δεν έχουν

[Handwritten signature]

άμεση εφαρμογή στην πράξη.

Γι' αυτό το λόγο προτείνω να μην κριθεί κατάλληλο ως εγχειρίδιο για τους σπουδαστές.

6. Α. Καραθανάση-Κατσαούνου και Α. Κατσαούνου.

Ειδική διδακτική στην πράξη, Λαμία 1982.

Το βιβλίο περιλαμβάνει βασικά τις παραδόσεις της κ. Κατσαούνου στους σπουδαστές της Π.Α. Φλώρινας. Ως σημειώσεις, και μάλιστα για εποχή ως το 1982, είναι πετυχημένες.

Σήμερα όμως, και μετά την εφαρμογή των νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων, η ειδική διδακτική των περισσότερων μαθημάτων, όπως αναφέρεται στο βιβλίο αυτό, είναι ξεπερασμένη. Γι' αυτό δεν το προτείνω ως κατάλληλο εγχειρίδιο για τους σπουδαστές.

Βασίλη Ι. Χαπαλαμπόπουλου,

"Οργάνωση της διδασκαλίας και της μάθησης ειδικά και κατά μάθημα",

GUTENBERG, Αθήνα 1984.

Πρόκειται για μια άρτια και συνθιμισμένη αντιμετώπιση του θέματος της διδακτικής μεθοδολογίας -ειδ. διδακτικής.

Ο συγγραφέας έχει λάβει υπόψη του τη διεθνή και την ελληνική βιβλιογραφία και σε αρκετό βαθμό το νέο πρόγραμμα και τη μεθοδολογία, όπως δίνεται στα νέα βιβλία του δημοτικού. Όμως, ενώ φαίνεται ότι η "καινούρια" γραμμή αποτελεί την πυξίδα για τη μεθόδευση της ύλης του βιβλίου, σε μερικές περιπτώσεις ξεφεύγει σε παλιά σχήματα. Έτσι, π.χ. αν και αναφέρεται η ενιασιότητα του γλωσσικού μαθήματος, ο συγγραφέας, μετά την αναλυτική παρουσίαση των επιμέρους θεμάτων, αστοχεί να τα επανασυνδέσει ώστε να φανεί π.χ. ότι και η γραμματική και η ορθογραφία και η προφορική έκφραση κτλ. συνδέονται στενά και εξυπηρετούν στόχους ενός ενιαίου μαθήματος γλωσσικής διδασκαλίας με ένα συγκεκριμένο σκοπό.

Αυτά τα "παλιά σχήματα" φαίνονται και στις παρακάτω σελίδες 52, 66, 69 - 71, 93 που αναφέρω ενδεικτικά.

Δεδομένου όμως ότι λάθη ή παραλείψεις υπάρχουν σε όλα τα ανάλογα βιβλία δε θα μπορούσα να μην εισηγηθώ θετικά για το βιβλίο του κ. Χαπαλαμπόπουλου με την επιφύλαξη ότι σε δεύτερη έκδοση θα κάνει τις απαραίτητες διορθώσεις και βελτιώσεις.

1. Π. Κυριαζοπούλου - Βαληνάκη, Νηπιαγωγική: Μεθοδολογία Β' Ειδική διδακτική (τόμος 3ος) Αθήνα, 1977 (σ.424).

Δε δίνει συγκεκριμένα πλαίσια και κατευθύνσεις για την εφαρμογή στην πράξη των διαφόρων δραστηριοτήτων του νηπιαγωγείου. Για παράδειγμα, στα "Μαθηματικά" υπάρχουν σε λίγες σελίδες γνώμες από διάφορα συστήματα. Η αντιμετώπιση όμως αυτή δε βοηθάει τις σπουδάστριες να μορφώσουν ολοκληρωμένη γνώση και γνώμη και προπαντός να εφαρμόσουν το αντικείμενο στην Πράξη.

Όμως το βιβλίο της κ. Κυριαζοπούλου είναι θεμελιωμένο θεωρητικά, έχει πλούσια βιβλιογραφία (και σχετικά σύγχρονη), ανταποκρίνεται στο Α.Π. και αναλύει όλους τους τομείς της εργασίας στο νηπιαγωγείο.

Θεωρείται βασικό εγχειρίδιο για τις σπουδάστριες των σχολών νηπιαγωγών.

Στη συνέχεια ο κ. Μελάς εισηγείται για τα εξής βιβλία τα ακόλουθα:

2. Ε. Παπαϊωάννου - Δαχρή, Ειδική μεθοδολογία των απασχολήσεων του νηπιαγωγείου, Αθήνα 1981 (σ. 280).

Ορισμένα σημεία του βιβλίου δείχνουν ότι η συγγραφέας γνωρίζει από μέσα την εργασία του νηπιαγωγείου. Αυτό φαίνεται από τα σχεδιαγράμματα ημερήσιας απασχόλησης στο νηπιαγωγείο.

Αυτά όμως τα σχεδιαγράμματα μπορεί να χαρακτηριστούν ελλιπή και πολλές φορές περιοριστικά για τη νηπιαγωγή, αφού δεν αφήνουν το παιδί ελεύθερο να αυτενεργήσει και να καταλήξει σε ορισμένα συμπεράσματα.

Η συγγραφέας θίγει και δεν επεξεργάζεται επαρκώς τους διάφορους τομείς εργασίας στο νηπιαγωγείο (π.χ. Αισθητηριακές ασκήσεις και σε άλλες περιπτώσεις το περιεχόμενο αυτών των τομέων δεν είναι σύμφωνο με τις σύγχρονες αντιλήψεις της παιδαγωγικής (π.χ. Γλωσσικές δραστηριότητες).

Μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εγχειρίδιο για τις σπουδάστριες των σχολών νηπιαγωγών.

2. MADELEINE ABBADIE, Τα παιδιά από 4 ως 5 χρονών στα νηπιαγωγεία:

Πλήρης θεωρητικός και πρακτικός οδηγός για τη νηπιαγωγή.

Είναι πια ένα πολύ προσεγμένο και επιστημονικά άρτιο βιβλίο. Ειδικότερα, κρίνεται χρήσιμο μέρος, το πρακτικό, που θα μπορούσε να αποτελέσει ένα καλό εγχειρίδιο ειδικής διδακτικής.

7. Α. Γαβαλά - Φ. Λαυρεντάκη. Εμπειρίες και δραστηριότητες
GUTENBERG.

Το βιβλίο στέκει σ'ένα εμπειρικό επίπεδο και ενώ μπορεί να είναι χρήσιμο στην καθημερινή πράξη, ιδίως για τους νέες νηπιαγωγούς, δε νομίζω ότι μπορεί να δοθεί ως εγχειρίδιο για τις σπουδάστριες των σχολών νηπιαγωγών. Πέρα από το επίπεδο και για το γεγονός ότι το περιεχόμενο δε στοιχεί με το Α.Π. του μαθήματος της Γενικής και Ειδικής μεθοδολογίας εισηγούμαι να μην κριθεί κατάλληλο ως εγχειρίδιο.

Σχετικά με διάφορα μαθήματα

1. Ευσταθίου Γ. Δημητρόπουλου, Η εκπαιδευτική αξιολόγηση, μέρος πρώτο (Β' βελτιωμένη έκδοση).

Το βιβλίο καλύπτει ένα μικρό μέρος των απαιτήσεων του Α.Π. για το μάθημα Πειραματική παιδαγωγική με στοιχεία στατιστικής και γι' αυτό δεν προτείνεται ως διδακτικό εγχειρίδιο.

2. Κ.Ι. Τσιμπούκη, Εκτίμηση προσωπικότητας, Αθήνα 1980.

Το βιβλίο δε στοιχεί με το Α.Π. κανενός μαθήματος και δεν προτείνεται ως εγχειρίδιο.

3. Κ.Ι. Τσιμπούκη, Τρόπος συγγραφής μιας επιστημονικής εργασίας, Αθήνα 1975.

Το περιεχόμενο του βιβλίου δεν αποτελεί βασικό μέρος κανενός μαθήματος του Α.Π. γι' αυτό δεν προτείνεται ως εγχειρίδιο για τους σπουδαστές.

4. Κ.Ι. Τσιμπούκη, Μέτρηση νοημοσύνης και ειδικών ικανοτήτων, Αθήνα 1979.

Το περιεχόμενο του βιβλίου δεν αποτελεί βασικό μέρος κανενός μαθήματος του Α.Π. και γι' αυτό δεν προτείνεται ως εγχειρίδιο για τους σπουδαστές.

5. Κ.Ι. Τσιμπούκη, Τα χαρακτηριστικά του δημοκρατικού και αυταρχικού δασκάλου, Αθήνα 1983.

Το περιεχόμενο του βιβλίου είναι μικρό μόνο μέρος της ύλης που προβλέπεται από το Α.Π. για το μάθημα θεωρία της Παιδείας. Γι' αυτό δεν προτείνεται ως διδακτικό εγχειρίδιο.

6. Β. MASSIALAS, J. ZEWIN, Δημιουργική εργασία στο Σχολείο (απόδοση στα ελληνικά Κ. Τσιμπούκη, Αθήνα 1975.

Το περιεχόμενο του βιβλίου δεν καλύπτει την ύλη κανενός μαθήματος από τα προβλεπόμενα στο Α.Π. των παιδαγωγικών ακαδημιών και των σχολών νηπιαγωγών. Γι' αυτό δεν προτείνεται ως εγχειρίδιο για τους σπουδαστές των σχολών αυτών.

7. Κ.Ι. Τσιμπούκη. Η μέτρηση και η αξιολόγηση στις επιστήμες της αγωγής: Βασικές έννοιες, τόμος Α, Αθήνα 1979.

Το βιβλίο αυτό έχει ορισμένα στοιχεία από το Α.Π. του μαθήματος Πειραματική παιδαγωγική με στοιχεία στατιστικής.

Δεν καλύπτει όμως επαρκώς την ύλη του μαθήματος γι' αυτό δεν προτείνεται ως εγχειρίδιο για τους σπουδαστές.

Τα βιβλία του κ. Τσιμπούκη: 1) Μέτρηση και αξιολόγηση στις επιστήμες της αγωγής:

Βασικές έννοιες, 2) Μέτρηση της νοημοσύνης και 3) Εκτίμηση της προσωπικότητας περιέχουν τα περισσότερα στοιχεία του μαθήματος Πειραματική παιδαγωγική. Όμως θα ήταν κατάχρηση (ή πολυτέλεια) να δώσουμε στους σπουδαστές 3 τόμους για ένα μονόωρο μάθημα. Γι' αυτό και δεν προτείνω να θεωρηθούν κατάλληλα τα 3 αυτά βιβλία.

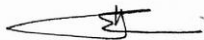
8. Στέλιου Ράμφου, Παιδεία ελληνική, Κέδρος 1982.

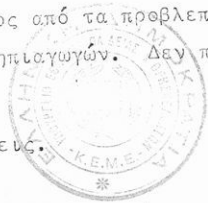
Το βιβλίο δεν καλύπτει την ύλη κανενός μαθήματος από τα προβλεπόμενα για τις παιδαγωγικές ακαδημίες και τις σχολές νηπιαγωγών. Δεν προτείνεται ως κατάλληλο εγχειρίδιο.

9. Θεοδοσίου Ν. Πελεgrίνη: Θεωρήσεις - Αναθεωρήσεις.

Εκδόσεις Καρδαμίτσα, 1985.

Το περιεχόμενο του βιβλίου δεν καλύπτει την ύλη που προβλέπεται από το Α.Π. για τα μαθήματα Εισαγωγή στη Φιλοσοφία και Φιλοσοφία της Παιδείας. Γι' αυτό και δεν προτείνεται ως κατάλληλο εγχειρίδιο για τους σπουδαστές.

Το εγχειρίδιο αυτό, γραμμένο σύμφωνα με τις ανάγκες της προεπαγγελματικής των γυναικών καλύπτεται από το αναλυτικό πρόγραμμα.

Όμοια είναι πολύ συντομικό για γενική παιδεία.

10. Κώστα Γ. Μάνου. Μέθοδοι αξιολογήσεως, Εκδόσεις ΣΕΑΕΤΕ, 1981.

Το βιβλίο αυτό καλύπτει μακρό μέρος της ύλης που προβλέπει το Α.Π. για το μάθημα Πειραματική παιδαγωγική με στοιχεία στατιστικής. Γι' αυτό δεν προτείνεται ως εγχειρίδιο για τους σπουδαστές.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ομόφωνα αποφαινεται

δέχεται την εισήγηση του κ. Μελά στο σύνολό της όπως έχει.

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

Α. Ο κ. Ν. Βλουτίδης, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα:

- 1) Σπύρου Β. Ευαγγελοπούλου: Πειραματική Παιδαγωγική με Στοιχεία Στατιστικής, Αθήνα, 1985.

Είναι μεθοδικό και εύληπτο εγχειρίδιο, ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του Αναλυτικού Προγράμματος και θεωρείται κατάλληλο για χρήση των σπουδαστών των Παιδαγωγικών Ακαδημιών.

- 2) Κώστα Γ. Μάνου: Στοιχεία Εκπαιδευτικής Στατιστικής, Αθήνα, 1980.

Ανταποκρίνεται στο μεγαλύτερο μέρος του Αναλυτικού Προγράμματος. Είναι γραμμένο με τρόπο απλό και θεωρείται κατάλληλο για χρήση των σπουδαστών των Π.Α.

- 3) Ιωάννου Ν. Παρασκευοπούλου: Στοιχεία Περιγραφικής και Επαγωγικής Στατιστικής, Αθήνα, 1984.

Πρόκειται για ένα εγχειρίδιο στον τομέα της Στατιστικής, γραμμένο με τρόπο μεθοδικό και μορφή απλοποιημένη. Με τα πολλά παραδείγματα που περιέχει γίνεται ιδιαίτερα κατανοητό. Ανταποκρίνεται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα και θεωρείται κατάλληλο για τους σπουδαστές των Παιδαγωγικών Ακαδημιών.

Β. Ο κ. Μελάς εισηγείται:

Ιωάννη Παρασκευοπούλου,
Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας,
Αθήνα 1982.

Το εγχειρίδιο αυτό, γραμμένο "ειδικώς για να καλύψει τις άμεσες ανάγκες της προπαρασκευής των φοιτητών καλύπτει κάπως την ύλη που προβλέπεται από το αναλυτικό πρόγραμμα.

Όμως είναι πολύ συνοπτικό για γενική έρευνα. Η ύλη εξαντλείται

σε 64 σελίδες σε OFFSET. Το δεύτερο μέρος με τα παραρτήματα (σελ.73-135), ανάτυπα από περιοδικά όπου είχαν δημοσιευτεί κατά καιρούς οι παραδειγματικές έρευνες, δεν έχει άμεση σχέση με το μάθημα της Πειραματικής Παιδαγωγικής. Το βιβλίο του ίδιου συγγραφέα "Στοιχεία Στατιστικής" καλύπτει επαρκώς το κεφάλαιο της στατιστικής που προβλέπει το αναλυτικό πρόγραμμα στο ίδιο μάθημα.

Η πρόχειρη εκτύπωση -χαρακτηριστικό σημειώσεων- η πολλή μεγάλη συνόψιση της ύλης, η πρόσθεση στο βιβλίο παραρτημάτων σχετικών απλώς με τη διδασκτέα ύλη με υποχρεώνουν να εκφράσω την επιφύλαξή μου για την καταλληλότητα του βιβλίου σύμφωνα με το πνεύμα της εγκυκλίου Γ3/1118/4-10-84 του Υφυπουργού Παιδείας.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ομόφωνα αποφαινεται

Δέχεται τις εισηγήσεις των κ.κ. Βλουτίδη και Μελά όπως έχουν.

ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

1. Διάρθρωση και υγεία, Π. Τζάκου.
2. Επιβίωση, τ.Α'- Β', Ασπ. Παπαηλιού.

Ο κ. Μελάς υπενθυμίζει στο Τμήμα την εισήγηση που είχαν κάνει για τα παραπάνω βιβλία οι κ.κ. Κονιδιτσιώτης και Παπασημαϊόπουλος, και η οποία έχει ως εξής:

Έπειτα από μελέτη των βιβλίων, συσχέτισή τους με τα Α.Π. των Παιδαγωγ. Αναδημιών και των Σχ. Νηπιαγωγών και συνεργασία με ειδικούς της Οικιακής Οικονομίας, θεωρούμε και τα δύο βιβλία κατάλληλα για εγχειρίδια διδασκαλίας, με επιφυλάξεις ως εξής:

1. Το βιβλίο αρ. 1: είναι παλαιά εργασία.
2. Το βιβλίο αρ. 2: Περιέχει ενότλητες πέρα του Α.Π. Σε πολλά είναι σύγχρονη εργασία.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ομόφωνα

δέχεται την εισήγηση.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Ο κ. Α. Αδαμόπουλος, Σύμβουλος Β', εισηγείται τα ακόλουθα:

Κρίση του βιβλίου "Θεμέλια και βασική δομή της Ευκλείδειας Γεωμετρίας" του Σ. Παπαδόπουλου.

Πριν μπω στην ουσία του θέματος, θα ήθελα να γνωρίσω στο Τμήμα ότι το βιβλίο "Θεμέλια και βασική δομή της Ευκλείδειας Γεωμετρίας" του Σ. Παπαδόπουλου δεν περιλαμβάνεται στον πίνακα των βιβλίων για τις παιδαγωγικές ακαδημίες, ο οποίος μας διαβιβάστηκε με το έγγραφο Γ3/633/8-7-1983 της Δ/σης Εφαρμογής Προγραμμάτων ΣΕΔΠ του ΥΠΕΠΘ. Ύστερα από αυτή τη διαπίστωση προκύπτει θέμα εγκυρότητας της συζήτησης για την καταλληλότητα του βιβλίου αυτού.

Ως προς την ουσία του θέματος έχω να παρατηρήσω τα εξής:

1. Τα κρινόμενο βιβλίο περιλαμβάνει την κλασική ύλη της ευκλείδειας γεωμετρίας και καλύπτει την ύλη που προβλέπεται από το εγκεκριμένο αναλυτικό πρόγραμμα.
2. Το βιβλίο χαρακτηρίζεται από την αυστηρή του αξιωματική θεμελίωση και τη λεπτομερειακή επεξεργασία των διαφόρων θεμάτων. Ακόμη οι διάφορες εφαρμογές του, ως επί το πλείστον θεωρητικές και δύσκολες, ^{δε} συμβιβάζονται προς τα ενδιαφέροντα των σπουδαστών για τους οποίους προορίζεται το βιβλίο.
Όπως και άλλη φορά μου δόθηκε η ευκαιρία να αναφέρω στο τμήμα σας, σε ένα βιβλίο γεωμετρίας για τις Π.Α. πρέπει να φίνεται έμφραση στο πρακτικό μέρος και όχι στο θεωρητικό. Επίσης οι διάφορες ενότητες πρέπει να συνοδεύονται και από κατάλληλες διδακτικές οδηγίες για το σωστό τρόπο παρουσίαισής τους στους μαθητές.
3. Ο όγκος του βιβλίου είναι δυσανάλογα μεγάλος σε σχέση με τις ώρες που προβλέπονται από το εγκεκριμένο ωρολόγιο πρόγραμμα (1 περίπου ώρα και στα δύο έτη).
Είναι αδύνατο να καλυφθεί το περιεχόμενο του βιβλίου στις 50 περίπου ώρες που προβλέπεται να δατεθούν και στα δύο έτη για τη διδασκαλία της γεωμετρίας.
4. Χαρακτηριστικό του βιβλίου είναι η πομπώδης και πολλές φορές αδόκιμη έκφραση και όχι η λιτότητα και σαφήνεια που πρέπει να χαρακτηρίζουν ένα μαθηματικό κείμενο.

Ενδεικτικά αναφέρω τις εξής περιπτώσεις. - παρ. 1.1 σελ. 29.

Η γεωμετρία γεννήθηκε από την ανάγκη και γαλουχήθηκε από την ανθρώπινη εργασία.

..... για να διαφθερώσουμε λογικά αυτές τις ιδιότητες.

Επίσης στην παρ. 2.1 σελ. 34-37, συνάρθρωση των ιδιοτήτων

θα συναρμολογήσουμε δύο τυχόντες μη αρνητικούς αριθμούς.

- παρ. 1.4, σελ. 32.

..... την ποδηγέτηση, η αιώνια και αειθαλής η περικαλλής ευκλείδεια γεωμετρία.

..... Κάτω από το φως του μεσογειακού Απόλλωνα

- παρ. 5.1, σελ. 57 μήτρα του αξιωματικού γεωμετρικού κοσμοειδώλου.

- παρ. 37.1, σελ. 301-302 η ύπαρξη ενός επιπέδου εξυπηρετείται από τα αξιώματα.

Έτσι συμπερασματικά και συναπτικά λέμε

Ύστερα και αφού ενεργοποιηθεί και το 4ο αξίωμα θέσης.

Τότε το θεωρούμενο επίπεδο παραγεμίζει από άπειρα σημεία.

Η ύπαρξη και σε συνέχεια η υφή του ευρύτερου δυνατού ευκλείδειου χώρου εξασφαλίζεται πρώτα και κύρια...

5. Υπάρχουν στο κείμενο του βιβλίου, αρκετά επιστημονικά λάθη και ασυνέπειες ως προς τη χρησιμοποιούμενη ορολογία. Ενδεικτικά αναφέρω τα εξής:

- Σελ. 45 παρ. 2.3 Η αντίθετη της συνεπαγωγής $A \Rightarrow B$ είναι η $A \wedge \bar{B}$ και όχι $\bar{A} \Rightarrow \bar{B}$

- Σελ. 45. Η ευθεία (ε) ως σημειοσύνολο δεν περιέχει τα σημεία A, B αλλά τα σημεία A και B ανήκουν στην ευθεία (ε). Το ίδιο λάθος επαναλαμβάνεται στη συνέχεια σε πολλές περιπτώσεις. Βλέπε σελ. 48, 49 κτλ.

- Σελ. 46. Στην ισότητα $A = (ε) \cap (ζ)$ στο α' μέλος έχουμε σημείο, δηλαδή στοιχείο συνόλου, ενώ στο β' μέλος έχουμε σύνολο. Το ίδιο λάθος επαναλαμβάνεται και σε άλλες περιπτώσεις, βλέπε π.χ. σελ. 306.

- Σελ. 58-59. Υπάρχει σύγχυση στα όσα λέγονται σχετικά με τη σχέση διάταξης και την ευρεία σχέση διάταξης.
 - Σελ. 55. Εφόσον τα ευθύγραμμα τμήματα, και γενικά τα γεωμετρικά σχήματα, θεωρούνται ως σημειοσύνολα, ο ορισμός της ισότητας δύο ευθύγραμμων τμημάτων δεν είναι ορθός.
 - Με το αξίωμα της παρ.9.3 (σελ. 74) καθορίζεται ανισότητα μεταξύ δύο συνόλων, δεδομένου ότι το ευθύγραμμο τμήμα είναι ένα σημειοσύνολο και η τεθλασμένη γραμμή (σελ. 70) είναι "ένα πεπερασμένο σύνολο διαδοχικών ευθυγράμμων τμημάτων".
 - Στη σελ. 76 η ακτίνα του κύκλου ταυτίζεται με το μήκος της.
 - Στη σελ. 199 αναφέρεται: "..... ένα κλάσμα θετικών ακραίων".
 - Στη σελ. 210 χρησιμοποιείται ο όρος "διαμερισμός" τμήματος σε μέρη ανάλογα αντί του ορθού "χωρισμός" ή "διαίρεση".
- Για τους παραπάνω λόγους δεν μπορώ να εισηγηθώ ότι το κρινόμενο βιβλίο είναι κατάλληλο διδακτικό βοήθημα για τους σπουδαστές των παιδαγωγικών ακαδημιών.

Στη συνέχεια ο κ. Μελάς θέτει υπόψη του Τμήματος εισήγηση που είχε κάμει για το βιβλίο "Γεωμετρία" του Γ.Τζιόλη ο κ. Λιβέρης, μαθηματικός, (Πράξη 56/1982) και η οποία είχε ως εξής:

2. Γεωμετρία, Γ. Τζιόλη

Ένα μαθηματικό βιβλίο, που απευθύνεται σε σπουδαστές παιδαγωγικών Ακαδημιών δηλαδή σε σπουδαστές που προορίζονται να ασκήσουν το λειτούργημα της σωστής και αποτελεσματικής διδασκαλίας των Ελληνοπαίδων, πρέπει να χαρακτηρίζεται από ακριβή μαθηματική υποδομή, παρουσιασμένη με καλλιεπή και λιτή φραστική πληρότητα. Και το κρινόμενο βιβλίο στερείται παντελώς των προϋποθέσεων ανταπόκρισης στον προορισμό του. Έτσι,

1. Μία αστάθμητη, όσον αφορά τη σημασία της, χρησιμοποίηση λέξεων χαρακτηρίζει σχεδόν ολόκληρη τη φραστική επένδυση αυτού του βιβλίου.

2. Μία αφελής διατύπωση των αριθμών εκπλήσσει τον προσεκτικό αναγνώστη του και αποκαλύπτει την αδυνατότητα του συγγραφέα να εκτιμήσει τη σημασία που έχει για τη σωστή υποδομή ενός μαθηματικού βιβλίου

ΕΚ

ο τρόπος οικοδόμησης των γεωμετρικών ιδεών.

3. Μία επιστημονικά ελλιπής διατύπωση των θεωρημάτων δεν παρατηρείται σπάνια, γεγονός απαράδεκτο για ένα βιβλίο που το περιεχόμενό του κυκλοφορεί, χωρίς διακοή, περισσότερο από 2.000 χρόνια σε μεγάλη ποικιλία εκδόσεων και μετασχηματισμών.

Επίσης προτείνει ως κατάλληλο για τους σπουδαστές του Α' έτους των Παιδαγωγικών Ακαδημιών το βιβλίο του Π.Μέγα, θεωρητική και εφαρμοσμένη Αριθμητική, σύμφωνα με την Πράξη 56/1982 του Τμήματος.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ομόφωνα αποφαινεται

1. Θεωρεί κατάλληλο για τις Παιδαγ. Ακαδημίες το βιβλίο του κ. Π.Μέγα, θεωρητική και Εφαρμοσμένη Αριθμητική.
2. Δεν θεωρεί κατάλληλα για τους λόγους που αναφέρονται στην εισήγηση τα βιβλία:
 - α. Σ. Παπαδόπουλου, Θεμέλια και βασική δομή της Ευκλείδειας Γεωμετρίας.
 - β. Γ. Τζιόλη, Γεωμετρία.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

Ο κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, εισηγείται τα ακόλουθα:

MAURICE DEBESSE - CASTON MIALARET, Συγκριτική Παιδαγωγική.

1. Το βιβλίο είναι το τρίτο της σειράς "Οι παιδαγωγικές επιστήμες" που έχει εκδοθεί με την ευθύνη των ως άνω διδάσκειων επιστημόνων.
2. Καλύπτει πλήρως την προβλεπόμενη από το πρόγραμμα για τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες ύλη και είναι με υπευθυνότητα επιστημονική θεμελιωμένο στα σύγχρονα δεδομένα.

Στην ελληνική έκδοση, που έχουμε, έχει προστεθεί εισαγωγή κατατοπιστική από την καθηγήτρια της Παιδαγωγικής Μαρία Ηλιού, καθώς και παρουσίαση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος από τον εκπαιδευτικό Λεωνίδα Βελιανούτη, που καλύπτει κριτικά και τις τελευταίες εξελίξεις, ίσαμε το 1984.

3. Το θεωρώ από τα πληρέστερα και μεθοδικότερα βιβλία στο χώρο αυτό και κατάλληλο για τους σπουδαστές των Παιδαγωγικών Ακαδημιών του Α' έτους ως βοήθημα στις σπουδές τους και ως επιστημονική πηγή για το

μέλλον τους.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,
ομόφωνα αποφαινεται

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Θ έ μ σ θο- Γνωμοδότηση για το περιοδικό εκπαιδευτικής τεκμηρίωσης του Ε*

Δημητρώπουλου.

Ο κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β*, εισηγείται το σκόλουθο:

Από το γραφείο κ. Υπουργού ΥΠΕΠΘ (Διευθυντής) και όχι από την αρμόδια υπηρεσία διαβιβάζεται αίτηση (επιστολή) του κ. Ε. Δημητρώπουλου, εκπαιδευτικού, προς τον κ. Υπουργό όπου αναφέρεται πρότασή του αναφορικά με την αποτελεσματική ενημέρωση των εκπαιδευτικών και υποβάλλεται ταυτόχρονα και το τεύχος δ του "Περιοδικού Εκπαιδευτικής Τεκμηρίωσης", που εκδίδει ο ίδιος. Αναφορικά με το πρώτο θέμα παρέχουμε τη πληροφορία ότι στο ΚΕΜΕ υπάρχει και λειτουργεί "Τμήμα Ερευνών και Τεκμηρίωσης" και ότι πάνω στο αντικείμενο αυτό μπορούν γίνει παραπέρα οργάνωση στο υπό ίδρυση Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Σε σχέση με το "Περιοδικό Εκπαιδευτικής Τεκμηρίωσης" και ειδικά το τεύχος δ του 1984 που έχει υποβληθεί έχουμε να παρατηρήσουμε ότι αποτελεί μια αρκετά αξιόπαινη και θετική οπασοδή- πστε προσπάθεια στο σημαντικό τομέα της ενημέρωσας των εκπαιδευτικών πάνω σε θέματα Ψυχοπαιδαγωγικής. Στο τεύχος του περιοδικού αυτού, με βάση μια σε μεγάλο βαθμό πετυχημένη ταξινόμηση, παραθέτονται δημοσιευμένες σε περιοδικά κυρίως, εργασίες, άρθρα, μελέτες κτλ αλλά και βιβλία εκπαιδευτικού ενδιαφέροντος σε μικρές περιλήψεις, ώστε να κατορθώνεται ικανοποιητικό ή κατ'ελάχιστον του αναγνώ- στου, ενώ τα στοιχεία παραπομπής διακρίνονται για πληρότητα. Το κρίνουμε λοιπόν χρήσιμο για τους εκπαιδευτικούς προσχολικής αγωγής και δημοτικής εκπαίδευσας καθώς και για τις βιβλιοθήκες των σχολείων.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α σ π ο φ α ί ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Θ έ μ σ 9α.- Ανάθεση εικονογράφησης του πρώτου μέρους του βιβλίου των Φυσικών

ΣΤ* τάξης δημοτικού και του τετραδίου αξιολόγησης.

Οι κκ Ν. Βλουτίδης και Στεφ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β*, εισηγούνται
τα ακόλουθα:

Η εικονογράφηση του Α* μέρους του βιβλίου των Φυσικών ΣΤ* τάξης δημοτικού
και του αντίστοιχου τετραδίου αξιολόγησης του μαθητή προτείνουμε να ανατεθεί
στη ζωγράφο κ. Ειρήνη Καραλέκα. Η εικονογράφηση θα περιλαμβάνει τις εξής εργασίες:

- 1) Εικονογράφηση του βιβλίου του μαθητή
- 2) Εικονογράφηση του τετραδίου αξιολόγησης
- 3) Ξελιδοποίηση του τετραδίου αξιολόγησης
- 4) Ξελιδοποίηση του βιβλίου του μαθητή
- 5) Εξώφυλλο βιβλίου μαθητή και δασκάλου
- 6) Εξώφυλλο τετραδίου αξιολόγησης
- 7) Επιμέλεια φωτογράφησης και εκτύπωσης

Για τις παραπάνω εργασίες η κ. Καραλέκα ζήτησε το ποσό των 800.000 δρχ.
όπως φαίνεται από τη συνημμένη στην εισήγησή μας προσφορά της που καταθέτουμε
στο Τμήμα για να επισυναφθεί στο σχετικό πρακτικό.

Ακολουθεί συζήτηση.

Ο κ. Τομπαΐδης, Σύμβουλος Β*, δεν συμφωνεί να δοθεί το ποσό των 800.000
δρχ. στην κ. Καραλέκα. Προτείνει το ποσό των 700.000 (επτακοσίων χιλιάδων δρχ.)

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

κατά πλειοψηφία σ π ο φ α ί ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Μειοψηφεί ο κ. Τομπαΐδης για τους λόγους που αναφέρονται στο σκεπτικό της
πράξης.

Θ έ μ α 10.- Ανάθεση έργου σε φωτογράφο για το βιβλίο των Φυσικών ΣΤ' τάξης δημοτικού και το τετράδιο αξιολόγησης.

Οι κκ Ν. Βλουτσίδης και Στεφ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', εισηγούνται τα ακόλουθα:

Η φωτογράφιση σε έγχρωμες διαφάνειες ορισμένων θεμάτων, που θα περιλαμβάνονται στο βιβλίο των Φυσικών ΣΤ' τάξης δημοτικού και στο αντίστοιχο τετράδιο αξιολόγησης του μαθητή, προτείνουμε να ανατεθεί στη φωτογράφο κ. Σμαράγδα Ιωαννίδου.

Η κ. Ιωαννίδου ζήτησε 2.000 δρχ. για κάθε έγχρωμη διαφάνεια, όπως φαίνεται από τη συνημμένη στην εισήγησή μας προσφορά της που καταθέτουμε στο Τμήμα για να επισυναφθεί στο σχετικό πρακτικό.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α σ π ο φ α ί ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.

Θ έ μ α 11ο.- Ανάκληση ανανέωσης απόσπασης του δασκάλου κ. Θεοδοσιόδη για τη συγγραφή βιβλίου Φυσικών ΣΤ' δημοτικού.

Ο κ. Πρόεδρος ανακοινώνει στο Τμήμα ότι το δάσκαλος Αλ. Θεοδοσιόδης υπέβαλε προς αυτόν αίτηση στην οποία επικαλείται προσωπικούς λόγους που δεν του επιτρέπουν την απόσπασή του στο ΚΕΜΕ για τη συγγραφή του βιβλίου των Φυσικών ΣΤ' δημοτικού και ότι διασπίβασε με έγγραφό του την αίτηση στην αρμόδια Δ/ση του ΥΠΘΠΘ προκειμένου να ανακληθεί η ανανέωση απόσπασής του στο ΚΕΜΕ.

Θ έ μ α 12.0 Παραλαβή γεωφυσικού χάρτη της Ελλάδας από τον κ. Βασιλείου.

Ο κ. Α. Μπενέκος, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ, θέτει υπόψη του Τμήματος τα εξής:

Ο κ. Βασιλείου παρέδωσε το γεωφυσικό χάρτη της Ελλάδας για το δεύτερο μέρος του βιβλίου του μαθητή "Εμείς και ο κόσμος" Δ' δημοτικού που τον είχε αναστεθεί, αντί του ποσού των 10.000 δρχ. (δέκα χιλιάδων δραχμών), με την Πράξη 22/1985 του Τμήματος Δημοτικής.

Η εργασία του κρίνεται ικανοποιητική.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α σ π ο φ α ί ν ε τ α ι

ότι ο κ. Βασιλείου παρέδωσε το γεωφυσικό χάρτη της Ελλάδας για το δεύτερο μέρος του βιβλίου του μαθητή "Εμείς και ο κόσμος" Δ' δημοτικού και προτείνει να προχωρήσει η διαδικασία αμοιβής του.

Θ έ μ σ 130 - Χορήγηση αντιγράφου των Πράξεων 49/1984, 50/1984 και 51/1984 του

Τμήματος Δ.Ε του ΚΕΜΕ στη ΔΟΕ.

Ο κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β', θέτει υπόψη του Τμήματος το έγγραφο 70/17-9-1985 της ΔΟΕ προς Δ/νση Εφορμ. προγραμμάτων Δ.Ε του ΥΠΕΠΘ (Κοινοποίηση στο ΚΕΜΕ) με την οποία ζητεί αντίγραφο των Πράξεων 49/1984, 50/1984 και 51/1984 του Τμήματος Δ.Ε που αφορούν στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού προσωπικού και εισηγείται να χορηγηθούν τα αιτούμενα αντίγραφα πράξεων στη Δ.Ο.Ε.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

α μ ό φ ω ν α σ π ο φ α ί ν ε τ α ι

Να χορηγηθούν από τη Διοίκηση στη ΔΟΕ τα αντίγραφα των Πράξεων 49/1984, 50/1984 και 51/1984 του Τμήματος Δ.Ε του ΚΕΜΕ που αναφέρονται στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού προσωπικού.

Θ έ μ α 14α- Ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στη ΣΕΛΔΕ Πατρών για το πρώτο τρίμηνο του ακαδ. έτους 1985-86.

Ο κ. Δ. Μελός, Σύμβουλος Β*, θέτει υπόψη του Τμήματος το έγγραφο 98/18-9-1985 του Δ/ντή σπουδών της ΣΕΛΔΕ Πατρών κ. Παντελή με τις προτάσεις του για την ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στην παραπάνω Σχολή για το πρώτο τρίμηνο του ακαδ. έτους 1985-86 και από 20 Σεπτεμβρίου και ειρηγείται να γίνουν δεκτές οι προτάσεις του κ. Παντελή.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

ο μ ό φ ω ν α σ π ο φ α ί ν ε τ α ι

Δέχεται την εισήγηση του Δ/ντή σπουδών της ΣΕΛΔΕ Πατρών κ. Παντελή για την ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων στην παραπάνω Σχολή για το πρώτο τρίμηνο του ακαδ. έτους 1985-86 όπως έχει.

Η σχετική εισήγηση επισυνάπτεται στο πρακτικό.

Έπειτα από αυτό έληξε η συνεδρία.

Ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ

Η Γραμματέας

Πάυλος Σακελλαρίδης

Ε. Παπανικολάου

Ευρ. Παπανικολάου